T.C
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
MALİ HUKUK ANABİLİM DALI

HUKUKSAL AÇIDAN TERÖRİZMİN FİNANSMANI, ÖNLENMESİ VE VERGİSEL BOYUTU

(DOKTORA TEZİ)

ZEKİ YILDIRIM

2502980136

DANIŞMAN

PROF.DR.SÜHEYL DONAY

İSTANBUL 2010

T.C.
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TEZ ONAYI

Enstitümüz **MALİ HUKUK ANABİLİM DALI DOKTORA programında 2502980136** numaralı **ZEKİ YILDIRIM'IN** hazırladığı **"HUKUKSAL AÇIDAN TERÖRİZMİN FİNANSMANI, ÖNLENMESİ VE VERGİSEL BOYUTU"** konulu~~YÜKSEK LİSANS~~ **/ DOKTORA** TEZİ ile ilgili **TEZ SAVUNMA SINAVI,** Lisansüstü Öğretim Yönetmeliği'nin 35. Maddesi uyarınca **02.07.2010 CUMA** günü saat **Saat :13.30 DA** yapılmış, sorulan sorulara alınan cevaplar sonunda adayın tezinin kabulüne'ne* **OYBİRLİĞİ -~~OYÇOKLUĞUYLA~~** karar verilmiştir.

JÜRİ ÜYESİ	KANAATİ(*)	İMZA
PROF.DR.SÜHEYL DONAY	Kabul	
PROF.DR.S.ATEŞ OKTAR	Kabul	
PROF.DR.GÜLSEN GÜNEŞ	Kabul	
YRD.DOÇ.DR.Z.ERTUNÇ ŞİRİN	Kabul	
YRD.DOÇ.DR. İRFAN BARLASS	Kabul	

Besim Ömer Paşa Caddesi Beyazıt-34452-İstanbul
Tel: 0 212 440 00 00 Fax: 0 212 440 03 40

ÖZET

Terörizm insanlık açısından ulusal ve uluslararası barış ve güvenliğe yönelik küresel bir tehdit olarak kendini göstermektedir. Küreselleşen terörizmin yöneldiği hedeflere bakıldığında, terör örgütlerinin faaliyetlerini finanse edebilmek amacıyla mali desteğe ihtiyaç duydukları, bunu elde edebilmek için ise yasal ve yasal olmayan bir çok faaliyetlerle küresel bazda çok ciddi miktarlarda gelir elde ettikleri gözlemlenmektedir.

Terörle mücadelede terörün finansmanını engellemeye yönelik tedbirler ve yasal düzenlemeler, terörizm ile mücadelenin en önemli adımlarından birini oluşturmaktadır. Bugün artık küresel terör ve terör örgütleri dünyanın her tarafında eylem yapabilme yeteneğine ulaştığı hususunu dikkate aldığımızda terörü besleyen kaynaklarla etkin bir şekilde mücadele artık devletlerin klasik tedbir uygulamaları ile tek başına başa çıkabileceği veya başarılı bir mücadele gösterebilecekleri bir alan olmadığı açıkça anlaşılmaktadır. Terör örgütlerinin finans kaynaklarının tespit edilerek, bu kaynaklardan mahrum bırakılması gereği uluslararası toplum tarafından anlaşılmış, bu amaçla terörle ve onu besleyen kaynaklarla mücadelede, başta Birleşmiş Milletler, Avrupa Birliği, diğer bölgesel ve uluslararası kuruluşlar tarafından uluslararası işbirliğine yönelik birçok devletin katkılarıyla şekillenen önemli çalışmalar yürütülmektedir.

Terörün uluslararası boyut kazanması ve terör örgütlerinin diğer organize suç örgütleri gibi uyuşturucu ticareti ve benzeri alanlarda da faaliyet göstermek suretiyle önemli miktarlarda suç geliri elde etmeleri nedeniyle terörle etkin bir şekilde mücadele için klasik suçla mücadele yöntem ve uygulamaların yanında terör örgütlerinin finans kaynaklarının kurutulması gereği fikri büyük ölçüde kabul görmeye başlamıştır. Böylece terörle mücadelenin var olan boyutlarına terörün finansmanı ile mücadele boyutu eklenmiştir. Bu fikrin en önemli yansıması terör eylemlerini gerçekleştirenlerin yanında onları finanse edenlerin de cezalandırılması, özellikle bu kişi ve kuruluşların malvarlıklarının idari aşamada dondurulması için gerekli yasal düzenlemelerin yapılması olmuştur.

Çalışma ile; Terör örgütleri ve üyelerine, terörü finanse eden kişilerin ve bunların malvarlıklarına yönelik ulusal ve uluslararası düzeyde idari, hukuki ve başkaca bir kısım tedbirlerin alınarak terörün ve finansmanının önlenmesinin ve ülkemizde terörün finansmanına aktarılan parasal değerlerin vergisel boyutu incelenmiş ve değerlendirilmiştir.

ABSTRACT

Terrorism appears as a global threat to national and international peace and security in view of humanity. Taking into consideration the targets which the globalized terrorism pursues, terror organizations need large amount of financial support to finance their activities. It is observed that they gain great amount of income to attain this source thanks to a number of legal and illegal activities they conduct.

Legal regulations and measures for prevention of terrorism-financing constitute one of the important steps in fight against terrorism. The efforts for detection of financial sources of terror organizations to make them deprived of these sources gain importance with each passing day at international level. In today's world, global terrorism and terror organizations are capable of exerting activities in every corner of the world. Taking into account this fact, it is well known that the efficient fight against sources nurturing the terrorism is not an area which the states can only deal with classical measures or in which they exhibit successful fight. This situation has been understood by international community. For this reason, important efforts are being carried out for international cooperation with the contribution of especially United Nations, European Union and other regional and international organizations in fight against sources nurturing terrorism.

Terrorism gains international dimension and terror organization organizations like other organized crime networks carry out activities in areas such as trafficking in drugs to get significant amount of criminal income. For this reason, the idea of destroying financial sources of terror organizations along with classic methods and implementations in fight against crime has been accepted to a great extent. Thus, the dimension of financing-terrorism in fight against terrorism has been added to the existing dimensions of fight against terrorism. The most important reflection of this idea is that the persons who have financed terrorist activities have been penalized along with those who have carried these activities and necessary legal instruments have been put in place to freeze the assets of these persons and organizations at administrative level.

In my study, I elaborate and assess tax-related dimension of financial assets channeled into terrorism-financing as well as fight against terrorism by administrative, legal and other measures taken at national and international level against those financing terrorism and their assets.

ÖNSÖZ

İnsanlık açısından önemli bir tehdit olan terör, günümüzde dünya gündeminde ciddi ve sürekli bir tehdit olarak kendini göstermektedir. Terör, terörizm kavramı ve terör örgütleri değişen ve gelişen küresel koşullara bağlı olarak ekonomik, sosyal ve siyasal alanlarda birtakım değişimler göstermekte, yeni imkanlar elde etmekte ve bu imkanları, amaçları doğrultusunda faaliyetlerini gerçekleştirmeye yönelik kullanmaktadırlar. Küreselleşen terörizmin yöneldiği hedeflere bakıldığında, terör örgütlerinin faaliyetlerini finanse edebilmek amacıyla ciddi sayılabilecek mali desteğe ihtiyaç duyduklarını, ihtiyaç duyulan finansal kaynağı elde edebilmek için ise yasal ve yasal olmayan bir çok faaliyetlerle küresel bazda çok ciddi miktarlarda gelir elde etmekte olduklarını, bu maliyetlerin ise ülkeler ve küresel ekonomi üzerinde vergi kaybı da dahil, önemli etkiler gösterdiği gözlemlenmektedir.

Günümüzde küresel düzeyde yeni terör ekonomisi ve uluslararası organize suç örgütlerinin faaliyetlerinin birçok alanda kaynaştığı görülmekte, elde ettikleri gelirin 1,5 trilyon dolar olduğu tahmin edilmektedir. 11 Eylül saldırılarında ise sadece Dünya Ticaret merkezinin yıkılmasından kaynaklı fiziki zararın 100 Milyar Dolar olduğu, genel ekonomiye ise uzun vadede 2 trilyon dolarlık bir zararının olacağı ön görülmektedir. Bu zararlardan öte, terörizmle mücadelede güvenlik sağlama amacıyla devletlerin yaptıkları silah, mühimmat, personel, haberleşme, ulaşım, istihbarat ve diğer harcamalar bu devletlerin ekonomilerine teröristlerin işlediği eylemlerle verdikleri zararlardan daha ağır bir yük getireceği bugün yaşadığımız ve ülkemiz açısından da derinden tecrübe ettiğimiz gerçeklerden biridir.

Terörün insana yönelik bedensel ve ülkelerin varlığına yönelik ekonomik, sosyal, siyasal tehdidinin boyutu dikkate alındığında ulusal ve uluslararası barış ve güvenliğe yönelik ciddi bir tehdit haline gelen terörle mücadelede terörün finansmanını engellemeye yönelik tedbirler ve yasal düzenlemeler, terörizm ile mücadelenin en önemli adımlarından birini oluşturmaktadır. Terör örgütlerinin finans kaynaklarının tespit edilerek, bu kaynaklardan mahrum bırakılması için yapılan çalışmalar uluslararası düzeyde her geçen gün önemini daha da artırmaktadır.

Terörün uluslararası boyut kazanması ve terör örgütlerinin diğer organize suç örgütleri gibi uyuşturucu ticareti ve benzeri alanlarda da faaliyet göstermek suretiyle önemli miktarlarda suç geliri elde etmeleri nedeniyle terörle etkin bir şekilde mücadele için klasik tedbir ve

uygulamaların yanında terör örgütlerinin finans kaynaklarının kurutulması gereği fikri önemli ölçüde kabul görmeye başlamıştır. Böylece terörle mücadelenin var olan boyutlarına Terörün finansmanı ile mücadele boyutu eklenmiştir. Bu fikrin en önemli yansıması terör eylemlerini gerçekleştirenlerin yanında onları finanse edenlerin de cezalandırılması için gerekli yasal düzenlemelerin yapılması olmuştur.

Çalışma ile terörizmle mücadelede terörizmin finansmanı ile mücadelenin ve terörün finansmanının önlenmesinin önemini ortaya koymaya, bunu yaparken de terörizmle etkin mücadelede terörün finansmanının önlenmesine yönelik etkili tedbirler yanında etkinliği sağlamada çok önemli olan yasal düzenlemelerle başarılı olunacağı gerçeğine işaret etmeye çalıştık. Terör örgütleri ve üyelerine, terörü finanse eden kişilerin ve bunların malvarlıklarına yönelik ulusal ve uluslararası düzeyde idari, hukuki ve başkaca bir kısım tedbirlerin alınarak terörün ve finansmanının önlenmesinin ve ülkemizde terörün finansmanına aktarılan parasal değerlerin vergisel boyutunun incelenmesi ve değerlendirilmesi amaçlanmaktadır.

Demokrasiyi ve insan haklarını tehdit eden terörizm tehlikesi karşısında devletlerin kendilerini savunmak ve korumak için gereken önlemleri alması bir gereklilik olduğu kadar aynı zamanda bir görevdir. Ancak alınacak önlemlerin aynı zamanda hukuk devleti ilkesine, demokratik ve evrensel değerlere aykırı olmaması gerekmektedir. Anayasalarda düzenlenen temel hak ve özgürlüklerin korunması özgürlüklere saygı duyulması demokratik hukuk devleti ilkesinin gereğidir. Terörizmin önlenmesine yönelik getirilecek aşırı tedbirlerin kişi özgürlükleri ve kollektif özgürlükler üzerinde telafi edilemez etkiler doğurabileceği gözardı edilmemeli bu amaçla yapılan düzenlemelerde özgürlük ve güvenlik dengesinin özenle korunması gereği önemsenmelidir.

Çalışmalarımda her zaman anlayış ve büyük desteğini gördüğüm hayat arkadaşım sevgili eşime, anlayışlarından dolayı çocuklarıma ve akademik çalışmaya başladığım ilk günden beri teşvikleri ve değerli katkıları için tez danışmanıma teşekkürlerimi sunuyor, genç sayılacak yaşlarda sonsuzluğa yürüyen, yokluklarını her zaman hissettiğim, minnet, şükran ve özlemle andığım sevgili anne ve babamın aziz hatıraları önünde saygıyla eğiliyorum.

İÇİNDEKİLER

ÖZET 1

ABSTRACT 2

ÖNSÖZ 3

İÇİNDEKİLER 5

KISALTMALAR 14

GİRİŞ 16

I. KONUNUN ÖNEMİ VE ÇALIŞMANIN AMACI 16

II. KONUNUN SINIRLANDIRILMASI 21

III. İNCELEME PLANI 22

BİRİNCİ BÖLÜM

GENEL OLARAK TERÖR VE TERÖRİZM

I. TERÖR VE TERÖRİZM KAVRAMI 24

II. TERÖRİZMİN AMACI 28

III. TERÖRİZMİN NEDENLERİ 30

A. GENEL OLARAK 30

B. SİYASAL NEDENLERİ 33

C. SOSYAL NEDENLERİ 36

D. EKONOMİK NEDENLERİ 37

IV. TERÖRİZMİN TÜRLERİ 39

A. SİYASİ TERÖRİZM 39

B. BÖLÜCÜ TERÖRİZM 39

C. DİN MOTİFLİ TERÖRİZM 40

D. ULUSAL VE ULUSLARARASI TERÖRİZM 43

V. TERÖRİZMİN ÇEŞİTLİ ALANLARA ETKİLERİ 44

A. SOSYAL VE SİYASAL ALANDAKİ ETKİLERİ 44

B. EKONOMİK ALANDAKİ ETKİLERİ 45

C. KÜRESEL ETKİLERİ 47

VI. TERÖRİZMİN TANIMI 49

A. TANIMLAMA PROBLEMİ 49
B. ULUSLARARASI HUKUKTA TERÖRİZM 57

VII. TERÖRİZMİN TARİHSEL SÜRECİ 58

A. TERÖRİZMİN DÜNYADAKİ TARİHSEL SÜRECİ 58
B. TERÖRİZMİN TÜRKİYE'DEKİ TARİHSEL SÜRECİ 68

VIII. TERÖRİZM VE ORGANİZE SUÇ İLİŞKİSİ 70

İKİNCİ BÖLÜM

TERÖRİZMİN FİNANSMANI KAVRAMI

I. GENEL OLARAK 73

II. TERÖRİZMİN FİNANSMANI 75

A. TARİHSEL SÜREÇ 75
B. TERÖRİZMİN FİNANSMANININ NEDENLERİ 77
1. Genel Olarak 77
2. Örgüt Yapısı İçin Gerekli Maliyeti Karşılama 78
3. Terör Eylemlerinin Maliyetini Karşılama 80
4. Örgüt Üyeleri ve Yakınlarının İhtiyaçlarını Karşılama 82
5. Diğer Maliyetleri Karşılama 83
C. TERÖRİZMİN FİNANSMANININ EKONOMİK ETKİLERİ 83
D. TAHMİNİ BOYUTLARI 85
E. FON TRANSFERİNDE KULLANILAN METOTLAR 86
1. Genel Olarak 86
2. Kuryeler Aracılığıyla Transfer 87
3. Mali Kuruluşlar Aracılığıyla Transfer 89
4. Bilişim Sistemleri Kullanılarak Yapılan Transfer 92
5. Yeraltı Bankacılık Metodları Aracılığıyla Transfer 94
F. TERÖRİZMİN FİNANSAL KAYNAKLARI 97
1. Genel Olarak 97
2. Yasal Faaliyetlerden Elde Edilen Kaynaklar 98
a. Aidat ve Bağışlar 99
b. Kâr Amacı Gütmeyen Kuruluşların Kullanılması 101
c. Örgütsel Yayınlardan Elde Edilen Gelirler 104
d. Ticari Faaliyetler 105
e. Sosyal Etkinlikler 108
3. Yasadışı Faaliyetlerden Elde Edilen Kaynaklar 108
a. Uyuşturucu Madde Kaçakçılığı 109
b. Silah Kaçakçılığı 113
c. Göçmen Kaçakçılığı ve İnsan Ticareti 115

d. Değerli Taş ve Maden Kaçakçılığı ... 117
e. Lüks Araç, Akaryakıt, Sigara ve Diğer Kaçakçılık Yöntemleri ... 118
f. Haraç Toplama ... 120
g. Hırsızlık ve Gasp ... 121
h. Fidye Alma ... 123
ı. Sahtecilik ... 124
j. Kredi Kartı ve Çek Karnesi Dolandırıcılığı ... 125
k. Diğer Suçlar ... 126
4. Destekçi Ülkeler ve Diğer Terör Örgütleri Tarafından Sağlanan Kaynaklar ... 127

III. TERÖRİZMİN FİNANSMANI VE KARAPARA AKLAMA İLİŞKİSİ ... 131

IV. TERÖRİZMİN FİNANSMANI VE ORGANİZE SUÇLULUK İLİŞKİSİ ... 137

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

TERÖRİZMİN FİNANSMANININ ÖNLENMESİ AMACIYLA YAPILAN ÇALIŞMALAR VE ULUSLARARASI İŞBİRLİĞİ

I. GENEL OLARAK ... 143

II. TERÖRİZMİN FİNANSMANININ ÖNLENMESİNDE KORUNAN HUKUKSAL YARAR ... 143

A. DEVLETLERİN İÇ TOPLUM DÜZENİ ... 144
B. ULUSLARARASI TOPLUM DÜZENİ ... 145

III. TERÖRİZMİN FİNANSMANININ ÖNLENMESİNİN TERÖRLE MÜCADELE BAKIMINDAN GEREKLİLİĞİ VE ZORUNLULUĞU ... 145

IV. HUKUKSAL AÇIDAN TERÖRİZMİN FİNANSMANININ ÖNLENMESİNE YÖNELİK TEDBİRLER ... 148

A. GENEL OLARAK ... 148
B. MADDİ VE ŞEKLİ CEZA HUKUKUNA İLİŞKİN TEDBİRLER ... 149
C. TERÖRİZMİN FİNANSAL KAYNAKLARINI İZLEME VE DENETİMİNE İLİŞKİN ÖNLEYİCİ TEDBİRLER ... 149
D. ULUSLARARASI TEDBİRLER ... 150

V. TERÖRİZMİN FİNANSMANININ ÖNLENMESİ İLE İLGİLİ TEMEL ULUSLARARASI BELGELER ... 151

A. GENEL OLARAK ... 151
B. TERÖRİZMİN FİNANSMANININ ÖNLENMESİNE DAİR ULUSLARARASI SÖZLEŞME ... 153
C. AVRUPA KONSEYİ SUÇTAN KAYNAKLANAN GELİRLERİN, AKLANMASI, ARANMASI, ELKONULMASI, MÜSADERESİ VE TERÖRİZMİN FİNANSMANI SÖZLEŞMESİ ... 158
D. MALİ SİSTEMİN KARA PARANIN AKLANMASI VE TERÖRİZMİN FİNANSMANI AMACIYLA KULLANIMININ ÖNLENMESİ HAKKINDA 2005/60 SAYILI AVRUPA BİRLİĞİ DİREKTİFİ ... 161
E. BİRLEŞMİŞ MİLLETLER GÜVENLİK KONSEYİ KARARLARI ... 164

1. Genel Olarak 164
2. 1267 Sayılı Karar 166
3. 1333 Sayılı Karar 167
4. 1363 Sayılı Karar 167
5. 1368 Sayılı Karar 167
6. 1373 Sayılı Karar 168
7. 1377 Sayılı Karar 170
8. 1390 Sayılı Karar 171
9. 1452 Sayılı Karar 171
10. 1455 Sayılı Karar 171
11. 1526 Sayılı Karar 171
12. 1617 Sayılı Karar 172
13. 1730 Sayılı Karar 173
14. 1735 Sayılı Karar 173
15. 1904 Sayılı Karar 175
F. FATF'IN TERÖRİZMİN FİNANSMANIN ÖNLENMESİNE İLİŞKİN DOKUZ ÖZEL TAVSİYESİ 177
1. BM Belgelerinin Onaylanması ve Yürürlüğe Konması 178
2. Terörizmin, Terörist Eylemlerin ve Terör Örgütlerinin Finansmanının Suç Haline Getirilmesi 179
3. Terörist Malvarlıklarının Dondurulması ve Müsaderesi 179
4. Terörizmle İlgili Şüpheli İşlemlerin Bildirimi 180
5. Uluslararası İşbirliği 180
6. Alternatif Havale Yöntemleri 180
7. Elektronik Transfer 181
8. Kar Amacı Gütmeyen Kuruluşlar 181
9. Kuryeler Aracılığıyla Para Nakli 182

VI. TERÖRİZMİN FİNANSMANININ ÖNLENMESİ İLE İLGİLİ ÇALIŞAN TEMEL ULUSLARARASI KURULUŞLAR 183

A. GENEL OLARAK 183
B. ULUSLARÜSTÜ, ULUSLARARASI VE BÖLGESEL KURULUŞLAR 185
1. Birleşmiş Milletler 185
2. Mali Eylem Mücadele Gurubu (FATF) 189
3. Dünya Bankası ve Uluslararası Para Fonu (İMF) 192
4. Avrupa Birliği 193
5. Avrupa Konseyi 201
6. Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı (AGİT) 205
7. Egmont Gurubu 207
8. Wolfsberg Gurubu 210
9. İnterpol 211
10. Europol (Avrupa Polis Bürosu) 212
11. İslam Konferansı Örgütü (İKÖ) 214
12. Amerikan Devletler Örgütü 216

13. Afrika Birliği Örgütü 217
14. Bağımsız Devletler Topluluğu (BDT) 218
15. Karadeniz Ekonomik İşbirliği (KEİ) 218

VII. BAZI ÜLKELERDE TERÖRİZMİN FİNANSMANININ ÖNLENMESİNE YÖNELİK YAPILAN ÇALIŞMALAR 220

A. AMERİKA BİRLEŞİK DEVLETLERİ 221
1. Genel Olarak 221
2. Tarihsel Süreç 221
a. 11 Eylül 2001 Öncesi 221
b. 11 Eylül 2001 Sonrası 223
c. Terörizmin Finansmanına İlişkin Düzenlemeler 225
B. İNGİLTERE 230
1. Tarihsel Süreç 230
2. Terörizmin Finansmanına İlişkin Düzenlemeler 232
C. ALMANYA 234
1. Tarihsel Süreç 234
2. Terörizmin Finansmanına İlişkin Tedbirler 234
D. FRANSA 237
1. Tarihsel Süreç 237
2. Terörizmin Finansmanına İlişkin Düzenlemeler 239
E. İSPANYA 240
1. Tarihsel Süreç 240
2. Terörizmin Finansmanına İlişkin Yasal Düzenlemeler 242
F. İSRAİL 246
1. Tarihsel Süreç 246
2. Terörizmin Finansamına İlişkin Yasal Düzenlemeler 247

VIII. TERÖRİZMİN FİNANSMANININ ÖNLENMESİNDE ULUSLARARASI İŞBİRLİĞİ 248

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

TÜRK HUKUKUNDA TERÖRİZMİN FİNANSMANININ ÖNLENMESİ

I. GENEL OLARAK 255

II. TERÖRİZMİN FİNANSMANI İLE İLGİLİ TEMEL YASAL DÜZENLEMELER 259

A. GENEL OLARAK 259
1. Terörün Tanımı 259
2. Terör Suçlusu 262
3. Terör Suçu ve Terör Amacıyla İşlenen Suç 263
a. Mutlak Terör Suçları 263
b. Terör Amacıyla İşlenen Suçlar 264

c. Terör Örgütü Kavramı 265
B. Taraf Olduğumuz Uluslararası Düzenlemeler 267
C. 3713 Sayılı Terörle Mücadele Kanunu 268
D. 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu 269
E. 5549 Sayılı Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Hakkında Kanun 269
F. Suç Gelirlerinin Aklanmasının ve Terörün Finansmanının Önlenmesine Dair Tedbirler Hakkında Yönetmelik 270
G. Suç Gelirlerinin Aklanmasının ve Terörün Finansmanının Önlenmesine İlişkin Yükümlülüklere Uyum Programı Hakkında Yönetmelik 271
H. Terörün Finansmanına Yönelik Şüpheli İşlemlerin Bildirimi Genel Tebliği 271

III. TERÖRİZMİN FİNANSMANININ ÖNLENMESİ İLE İLGİLİ ÇALIŞAN TEMEL KURUM VE KURULUŞLAR 272

A. Milî Güvenlik Kurulu 272
B. Terörle Mücadele Yüksek Kurulu 273
C. Jandarma Genel Komutanlığı 274
D. Emniyet Genel Müdürlüğü 275
E. Adlî Makamlar 276
1. Cumhuriyet Savcılığı 276
2. Mahkemeler 277
F. Malî Suçları Araştırma Kurulu (MASAK) 277

IV. TÜRK HUKUKUNDA TERÖRİZMİN FİNANSMANININ ÖNLENMESİNE YÖNELİK TEDBİRLER 279

A. Ceza Hukukuna İlişkin Tedbirler 279
1. Maddi Ceza Hukuku Bakımından Terörün Finansmanı Suçu 279
a. Genel Olarak 279
aa. Mülga 765 sayılı Türk Ceza Kanunu 280
ab. Türk Ceza Kanunu 281
ac. Terörle Mücadele Kanunu 282
aca. 5532 sayılı Kanunla Değişiklik Yapılmadan Önceki Durum 282
acb. 5532 sayılı Kanunla Müstakil Bir Suç Olarak Düzenlenmesi 283
b. Suçun Maddi Konusu 284
c. Korunan Hukuksal Yarar 286
d. Suçun Faili 287
da. Gerçek Kişi 288
db.Tüzel Kişi 288
e. Suçun Mağduru 289
f. Suçun Unsurları 290
fa. Kanuni Unsur 290
fb. Maddi Unsur 291
fba. Fon Sağlama 293
fbb. Fon Toplama 293
fc. Manevi Unsur 294

fd. Hukuka Aykırılık 295
g. Suçun Özel Görünüş Şekilleri 295
ga. Teşebbüs 295
gb. İştirak 295
gc. İçtima 296
h. Suçu Etkileyen Haller 297
ha. Ağırlatıcı Sebep 297
hb. Etkin Pişmanlık Halleri 297
hba. Cezasızlık Hali 298
hbb. Cezada İndirim 299
i. Soruşturma 299
j. Kovuşturma 301
k. Yaptırım 302
ka. Hürriyeti Bağlayıcı Ceza 302
kb. Faaliyet İzninin İptali 302
kc. Müsadere 303
kca. Genel Olarak 303
kcb. Eşya Müsaderesi 305
kcc. Kazanç Müsaderesi 307
l. Suçluların Geri Verilmesi ve Adli Yardımlaşma 308
m. Seçenek Yaptırımlara Çevirme ve Erteleme Yasağı 312
n. Zamanaşımı 313
na. Dava Zamanaşımı 313
nb. Ceza Zamanaşımı 314
2. Ceza Muhakemesi Hukuku Bakımından Koruma Tedbirleri 314
a. Genel Olarak 314
b.Taşınmazlara, Hak ve Alacaklara El Koyma 315
c. Şirket Yönetimi İçin Kayyım Tayini 318
B. ÖNLEYİCİ TEDBİRLER 320
1. Genel Olarak 320
2. İdari Kararla Malvarlıklarının Dondurulması Tedbiri 321
a. Terim Sorunu 321
b. Yasal Dayanaklar 324
ba. Birleşmiş Milletlerin 1267 ve 1373 sayılı Kararları 324
bb. Bakanlar Kurulu Kararları 327
c. Kararlara Karşı Yasa Yolları 328
3. Mali Suçları Araştırma Kurulu'nun (MASAK) Denetimi 343
a. Genel Olarak 343
b. Yükümlülük Denetimi 344
ba. Denetimin Kapsamı ve Türleri 347
baa. Yükümlülük Uyum Denetimi 347
bab. Yükümlülük İhlal İncelemesi 349
bb. Denetimin Başlatılması 349
bc. Denetim Elemanlarının Görevlendirilmesi 350
bd. Denetim Elemanlarının Yetkileri 350
bda. Bilgi, Belge İsteme ve Kayıtları İnceleme 351

bdb.Yükümlülük İhlallerini Bildirme 351
bdc. Elkoyma ve Diğer Koruma Tedbirlerini Talep Etme 352
be. Denetim Raporları 352
c. Bilgi ve Belge Toplama 353
d. İdari Para Cezası Verme 354
e. Uluslararası İşbirliği Yapma 355
4. Finansal Kuruluşlar Tarafından Alınacak Tedbirler 356
a. Genel Olarak 356
b. Müşteriyi Tanıma ve Kimlik Tespiti 360
ba. Zorunlu Kimlik Tespiti 361
bb. Gerçek Kişilerde Kimlik Tespiti 362
bc. Tüzel Kişilerde Kimlik Tespiti 362
bd. Dernek, Vakıf, Sendika, Siyasi Partilerde Kimlik Tespiti 363
be. Tüzel Kişiliği Olmayan Teşekküllerde Kimlik Tespiti 365
bf. Kamu Kurumlarında Kimlik Tespiti 365
bg. Başkası Adına Hareket Edenler de Kimlik Tespiti 366
c. Şüpheli İşlem Bildirimi 367
ca. Genel Olarak 367
cb.Tanım 369
cc. Bildirime İlişkin Usul ve Esaslar 370
cd. Şüpheli İşlemlerin Analizi 371
ce. Bildirimin Gizliliği ve Bildirimde Bulunanların Korunması 372
d. Eğitim, İç Denetim, Kontrol ve Risk Yönetim Sistemleri ile Uyum Görevlisi Atanması 373
e. Bilgi Verme Yükümlülüğü 374
ea. Nakit İşlem Bildirimi ve Devamlı Bilgi Verme 374
eb. Bilgi ve Belge Verme 376
f. Muhafaza ve İbraz Yükümlülüğü 376
g. Özen Yükümlülüğü 377
h.Yükümlülüklere Aykırılıklar 377
ha. İdari Para Cezaları 377
hb. Hürriyeti Bağlayıcı Cezalar 378
ı. Yükümlülerin Korunması 378
5. Diğer Tedbirler 379
a. Erişim Sistemi Kurulması 379
b. Gümrük İdaresine Yapılacak Açıklama 380
c. Başkası Hesabına İşlem Yapıldığının Beyan Edilmemesi 381

V. TEDBİRLERİN İNSAN HAKLARI, MÜLKİYET HAKKI VE ANAYASAMIZ AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ 381

A. GENEL OLARAK 381
B. TEDBİRLERİN İNSAN HAKLARI AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ 382
C. TEDBİRLERİN MÜLKİYET HAKKI VE ANAYASAMIZ AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ 393

VI. TERÖRİZMİN FİNANSMANININ ÖNLENMESİ KONUSUNDA ÜLKEMİZE YÖNELTİLEN ELEŞTİRİLER 396

A. GENEL OLARAK 396

B. TERÖRÜN TANIMI 397
C. TERÖRÜN FİNASMANI SUÇUNUN TANIMI 399
D. FATF'IN ÜLKEMİZE YÖNELİK ELEŞTİRİLERİ 401
E. ELEŞTİRİLERİN KARŞILANMASINA YÖNELİK DÜZENLEME YAPMANIN ZORLUKLARI 407

BEŞİNCİ BÖLÜM

TERÖRİZMİN FİNANSMANINA TAHSİS EDİLEN PARASAL DEĞERLERİN VERGİSEL YÖNÜ

I. TERÖRİZMİN FİNANSMANINA TAHSİS EDİLEN PARASAL DEĞERLER VE VERGİLENDİRME İLİŞKİSİ 409

II. TERÖRİZMİN FİNANSMANINA TAHSİS EDİLEN PARASAL DEĞERLERİN VERGİ HUKUKUNUN TEMEL İLKELERİ AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ 413

A. VERGİ ADALETİ İÇİN VERGİLENDİRMEDE GENELLİK VE EŞİTLİK İLKELERİ 413
B. VERGİYİ DOĞURAN OLAYIN YASALARCA YASAKLANMIŞ OLMASI 414
C. EKONOMİK YAKLAŞIM İLKESİ BAKIMINDAN 415

III. YÜKÜMLÜLERİN DENETİMİ AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ 416

IV. BAZI VERGİ SUÇLARI VE KABAHATLERİ BAKIMINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ 417

A. GENEL OLARAK 417
B. VERGİ KAÇAKÇILIĞI SUÇU 418
C. VERGİ ZİYAI 420
D. USULSÜZLÜK 421

V. TÜRK VERGİ SİSTEMİNDE TERÖRİZMİN FİNANSMANINA TAHSİS EDİLEN PARASAL DEĞERLERİN GELİR VERGİLERİ BAKIMINDAN İNCELENMESİ 421

A. GENEL OLARAK 421
B. GELİR VERGİSİ AÇISINDAN 423
1. Genel Olarak 423
2. Gelir Vergisinin Konusu ve Bazı Gelir Unsurları Bakımından İncelenmesi 424
a. Ticari Kazançlar 425
b. Zirai Kazançlar 425
3. Gelir Vergisinde Vergiyi Doğuran Olay ve Elde Edilen Parasal Değerler 427
C. KURUMLAR VERGİSİ AÇISINDAN 428

SONUÇ 431

KAYNAKÇA 438

ÖZGEÇMİŞ 456

KISALTMALAR

AB	: Avrupa Birliği
ABD	: Amerika Birleşik Devletleri
ABÖ	: Afrika Birliği Örgütü (Organization of African Unity)
AGİT	: Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı
AİHM	: Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi
AİHS	: Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi
AK	: Avrupa Konseyi
ASALA	: Ermenistan'ın Kurtuluşu İçin Ermeni Gizli Ordusu
ATAD	: Avrupa Toplulukları Adalet Divanı
AYM	: Anayasa Mahkemesi
BaFİN	: Almanya Federal Finansal Denetim Birimi
BDT	: Bağımsız Devletler Topluluğu
bkz.	: Bakınız
BM	: Birleşmiş Milletler
C.	: Cilt
CD.	: Ceza Dairesi
CIA	: Amerikan Merkezi Haberalma
CMK	: Ceza Muhakemesi Kanunu
CODEXTER	: Terörizm Uzmanlar Komitesi (Committee of Experts on Terrorism
DHKP/C	: Devrimci Halk Kurtuluş Partisi/Cephesi
E.	: Esas
EGM	: Emniyet Genel Müdürlüğü
ETA	: İspanya Bask Ayrımcı Hareketi (Euskadı Ta Akatasuna)
EU	: Europan Union (Avrupa Birliği)
EUROPOL	: Avrupa Polis Bürosu
FARC	: Kolombiya Devrimci Silahlı Kuvvetleri
FATF	: Mali Eylem Mücadele Gurubu (Financial Action Task Force)
FBI	: ABD Federal Soruşturma Burosu (Federal Bureou of Investigation)
FİU	: Finansal İstihbarat Birimi (Financial Inteligence Unit)
FİNCEN	: Mali Suçları Engelleme Ağı
FKÖ	: Filistin Kurtuluş Örgütü
GSMH	: Gayri Safi Milli Hasıla
GVK	: Gelir Vergisi Kanunu

ICRG	: Uluslararası İşbirliği İnceleme Gurubu (International Cooperation ReviewGroup)
İHFM	: İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası
İHÖ	: İslami Hareket Örgütü
İKO	: İslam Konferansı Örgütü (Organization of the Islamic Conference)
IMF	: International Monetary Fund (Uluslararası Para Fonu)
IOM	: Uluslararası Göç Örgütü
INTERPOL	: Uluslararası Polis Bürosu
IRA	: İrlanda Cumhuriyet Ordusu
K.	: Karar
KEİ	: Karadeniz Ekonomik İşbirliği
KVK	: Kurumlar Vergisi Kanunu
MASAK	: Mali Suçları Araştırma Kurulu
MGK	: Milli Güvenlik Kurulu
OECD	: Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Teşkilatı
p.	: Page (sayfa)
PKK	: Kürdistan İşçi Partisi
RAF	: Kızıl Ordu Fraksiyonu
R.G.	: Resmi Gazete
s.	: Sayfa
S.	: Sayı
SSCB	: Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği
TBMM	: Türkiye Büyük Millet Meclisi
THKP/C	: Türkiye Halk Kurtuluş Partisi/Cephesi
TKP/ML	: Türkiye Komünist Partisi/Marksist Leninist
TCK	: Türk Ceza Kanunu
TMK	: Terörle Mücadele Kanunu
TREVİ	: Terrorism, Radıcalism, Extreme, Violence International
UN	: United Nations (Birleşmiş Milletler)
VUK	: Vergi Usul Kanunu
WORLD BANK	: Dünya Bankası

GİRİŞ

I. KONUNUN ÖNEMİ VE ÇALIŞMANIN AMACI

Uzun bir geçmişe sahip olmakla beraber 1960'lı yıllardan itibaren uluslararası toplumun değişmez gündem maddelerinden biri haline gelen terörizm, son yıllarda özellikle de Amerika Birleşik Devletlerine yönelik 11 Eylül 2001 tarihinde yapılan terör eylemleri ile birlikte kaydettiği gelişmeler ve almış olduğu görünüm bakımından uluslararası barış ve güvenliğe yönelik önemli bir tehdit oluşturduğu uluslararası toplum tarafından kabul edilmektedir. Bu yüzyılda ve özellikle de son on yılda ciddi bir artış gösteren terörist eylemler; dünyanın pek çok bölgesinde hükümet ve çok uluslu şirket binalarının bombalanması, yolcu uçak ve gemilerin kaçırılması, diplomatik temsilciliklere, havalimanlarına, alışveriş merkezlerine, metro ve tren istasyonlarına karşı saldırılarda bulunulması, hükümet yetkilileri, diplomatlar ve iş adamlarının kaçırılması ya da bu kişilerin suikasta uğraması gibi değişik şekillerde uluslararası toplumun karşısına çıkmaktadır. Özelde de Ülkemiz açısından 30 yıldır terörle ciddi şekilde karşı karşıya kalan ve yaklaşık kırk bin insanın yaşamına mal olan terörizm sorunu, Ülkemiz ve Dünyamız bakımından önemli ciddi bir tehdit ve güvenlik sorunu haline gelmiştir.[1]

11 Eylül 2001 tarihinde iç hat seferlerini yapmakta olan dört sivil yolcu uçağı kaçırılmış ve birer füze haline dönüştürülerek Dünya Ticaret Merkezi ile Pentagon olarak da bilinen Amerikan Savunma Bakanlığına saldırı gerçekleştirilmiştir. Dünya da "Süper Güç" olarak adlandırılan, istihbarat ve savunma sistemi bakımından tartışmasız bir üstünlüğe sahip olan ABD'nin kendi topraklarında askeri ve ekonomik gücünü simgeleyen binalarını hedef alan ve binlerce sivilin ölümüne neden olan eylemler, tüm dünya da çok ciddi bir psikolojik etki yaratmıştır. Söz konusu eylemler, Soğuk Savaş sonrasında tek süper güç olarak kalan ABD'nin çöküşü ve yeni bir dünya düzeninin kuruluşu için bir dönüm noktası teşkil ettiği, medeniyetler çatışmasının başlangıcı olduğu şeklinde pek çok spekülasyonu da beraberinde getirmiştir. Kuşkusuz, insanlık tarihinin kaydettiği en büyük terör olayı olarak

---

[1] TOPAL Ahmet Hamdi; Uluslararası Terörizm ve Terörist Eylemlere Karşı Kuvvet Kullanımı, Beta Yayınevi, 1. Bası, Ocak 2005, İstanbul, s. 2.

tarihe geçen eylemler, uluslararası terörizmin ulaştığı boyutu ve Dünya barışına yönelik olumsuz etkilerini açık bir şekilde ortaya koymaktadır.

11 Eylül saldırılarının ardından Dünya yeni bir sürece girdi. Bu tarihten hemen sonra Amerika Birleşik Devletleri önderliğinde "teröre karşı savaş" adı altında yeni bir dönem başladı. Bu sürecin hukuk açısından önem taşıyan yönlerinden biri, Amerika Birleşik Devletleri ve İngiltere başta olmak üzere birçok ülkedeki yönetimlerin, terörle mücadele amacıyla, yürütme organının yetkilerini genişletici, bir kısım temel hakları sınırlayıcı nitelikte yasal düzenlemeler yapması oldu. ABD, İngiltere, Almanya, Fransa, İspanya gibi yerleşik demokrasiye sahip birçok ülke ya yeni terörle mücadele yasaları çıkardı ya da mevcut yasalarda güvenlik önlemlerini artırıcı ve bazı temel hakları sınırlayıcı düzenlemeler yaptı. Dünyanın en önemli ekonomik ve siyasal güçlerinden biri olarak kabul edilen ABD, bu çapta bir terörü tarihinde belki de ilk kez 11 Eylül saldırısıyla yaşadı. Amerikan toplumunda yaşanan şok, kısa sürede yeni bir terörle mücadele yasasının çıkarılmasıyla sonuçlandı. Benzer bir durum, Londra metrosunun bombalanması ile kendini küresel terörün birincil hedeflerinden biri olarak gören İngiltere'de görüldü. İngiliz Parlamentosu çok kısa bir sürede terörle mücadele için yeni yasal düzenlemeler yapma yoluna gitti. 11 Eylülden sonra yapılan terörle mücadele yasalarında, batı demokrasilerinde rejimi korumak amacıyla kimi demokratik değerlerden fedakarlık edilebileceği yönünde oluşan kanının bu alanda yapılan düzenlemelerde yansımaları açıkça görülmektedir.[2] Bu kapsamda bazı devletlerin ve uluslararası örgütlerin sorunu; klasik ceza hukuku ve suç teorisinin kapsam alanını genişleten veya ceza hukuku dışında ve hatta demokratik hukuk kuralları dışında önleyici suç siyaseti tedbirleri ile çözüm bulma yoluna gittiği gözlemlenmektedir.

Öte yandan küresel terörün ulaşmış olduğu uluslararası boyutlar göz önüne alındığında terör örgütlerinin varlıklarının devamı ve faaliyetlerinin yürütülmesi için büyük miktarda finansmana ihtiyaç duydukları ve bunun önemli miktarlarda finansal kaynağa sahip olmaları gerektiği anlaşılmaktadır.[3] Terör örgütlerinin faaliyetleri için silah ve malzeme

---

2 ARNVVİNE Selin Esen; "Terör ve Demokrasi", Uluslararası Hukukta Yeni Gelişmeler Hukuk Kurultayı, Ankara Barosu 2006, s.188-189.

3 FREEDMAN Michael; "The İnvisible Bankers: Financing Teror", College of International and Security Studies, George C. Marshall European Center for Security Studies, 01.07.2008. s. 3. 11 Eylül saldırılarının maliyeti 500.000-$ olarak tahmin edilmektedir. Son dönemdeki önemli saldırılardan, 2003 yılında İstanbul'da gerçekleştirilenlerin maliyeti yaklaşık 40.000$, 2004 Madrid bombalamaları 10.000 ile 60.000-$ arasında, 2005 yılındaki Londra metrosu saldırısı 8.000-GBP, 2002 yılındaki Endonezya'nın Bali Adasındaki saldırıları 50.000-$ olarak tahmin edilmektedir.

tedariki, örgüt üyelerinin iaşesi, seyahat ve benzeri giderleri, gelişen teknolojiyi takip için gerekli olan fonlar, propaganda faaliyetleri için gerekli harcamalar ve diğer giderleri toplandığında, terörist amaçları gerçekleştirmek için bir örgütün kurulması, devamlılığı ve faaliyetleri için önemli miktarlarda bütçeye ihtiyaçları olduğu görülmektedir.[4]

Bu noktada, terör örgütlerinin varlığını devam ettirebilmek ve belirli bir güç yaratabilmek amacıyla, yasal ve yasal olmayan birçok faaliyete giriştikleri görülmektedir. Terör örgütleri çoğunluğu organize suç gruplarının faaliyet alanı olan bir çok suç tipine yöneldikleri görülmektedir. Terörist örgütler, yerel ve yabancı organize suç gruplarıyla birlikte, finans kaynaklarını güçlendirmek için başta uyuşturucu olmak üzere, silah ve mühimmat kaçakçılığı, insan ticareti, göçmen kaçakçılığı, bilişim suçları ve karaparanın aklanması gibi birçok suç alanında organize suç örgütleriyle yakınlaşma içinde faaliyette bulundukları ve önemli miktarlarda gelirler elde ettikleri gözlemlenmektedir. Bunlardan uyuşturucu madde kaçakçılığı suçları ile ilgili olarak, uyuşturucu üretim, sevkiyatı, dağıtımı ve satışı dahil faaliyetin her safhasına katıldıkları bilinmektedir. Ayrıca, uluslararası bankacılık sistemleri de terör örgütlerinin hedefi haline gelmiştir. Bu da bizi, terör örgütlerinin ana çatısı her ne kadar siyasi nitelikli görünse de, terörizmi besleyen kaynakların çoğunun suç nitelikli faaliyetlerden elde edildiği sonucuna götürmektedir.[5]

Artık günümüzde terör örgütlerinin her geçen gün artan oranda zenginleştiği ve eskisine nazaran çok büyük ekonomik güçler haline geldikleri bilinmektedir. Terör örgütlerinin devlet ve kamuoyu desteği veya silahlı güçlere sahip olmaları daha da önemlisi milyarlarca Doları elinde bulunduran ekonomik açıdan çok güçlü organizasyonlara dönüşmesi, bu örgütlerin ulusal ve uluslararası düzeyde eylem yapabilme kabiliyeti ve etki edebilme derecelerini arttırmakta, terörizmin günümüzde ulaştığı boyutu açıkça ortaya koymaktadır.

Bu durum, terörizmle mücadelede terörizmin finansmanı ile mücadelenin ve terörün finansmanının önlenmesinin önemini ortaya koymaktadır. Bu amaçla terör örgütlerine ait

---

http://www.fatf-gafi.org/.ayrıca bkz. BİERSTEKER Thomas J, ECKERT Sue E, ROMANİUK Peter; "The Challenge of Terrorist Financing",Countering the Financing of Terrorism, Routledge, London and NewYork, First Published,2008. p.4.

4 CIA tahminlerine göre, 11 Eylül öncesinde, El-Kaide'nin yıllık ihtiyaç duyduğu meblağın 30 milyon $ olduğu belirtilmektedir ayrıntılı bilgi için bkz. COMARS Victor; "Al Qaeda Finances and Funding to Affiliated Groups", Strategic Insights, Volume IV, Issue 1 (January 2005), http://www.ccc.nps.navy.mil/si/2005/Jan/comrasJan05.asp.

5 EROL Mehmet Seyfettin; "Uluslararası İlişkiler Aktörü Olarak Terör Örgütleri", Terörizm, , Birinci Baskı., 2008, Ankara s.86.

mali kaynakların ve bu kaynakların akışının tespiti, izlenmesi ve önlenmesi konusu, terör örgütlerinin yapısı ve faaliyetlerinin tespiti ve izlenmesi bakımından son derece önemli bir terörizmle mücadele yöntemi olarak ön plana çıkmakta ve her geçen gün önemini daha da arttırdığı görülmektedir. Terörizmle etkin mücadelede ancak terörün finansmanının önlenmesine yönelik etkili tedbirler ve yasal düzenlemelerle başarılı olunacağı hususu hiç kuşkusuz göz ardı edilmemesi gereken önemli bir gerçektir.

Klasik suçla mücadele yöntemlerinin organize suçları önlemede fazla etkili olmadığı görüldüğünden, suçluları suç gelirinden mahrum etmek ve dolayısıyla çıkar amaçlı suç işlenmesini önlemek amacıyla karapara aklama suçunun ülke mevzuatlarına dâhil edildiğini görmekteyiz. Benzer bir şekilde; terörün uluslararası boyut kazanması ve terör örgütlerinin diğer organize suç örgütleri gibi uyuşturucu ticareti ve benzeri alanlarda faaliyet göstermek suretiyle önemli miktarlarda gelir elde etmeleri nedeniyle terörle etkin bir şekilde mücadele için klasik tedbir ve uygulamaların yanında terör örgütlerinin finans kaynaklarının kurutulması gerektiği fikri uluslararası toplumda büyük ölçüde kabul görmeye başlamıştır. Böylece terörle mücadelenin var olan boyutlarına yeni bir boyut olan terörün finansmanı ile mücadele boyutu eklenmiştir. Bu fikrin en önemli yansıması terör eylemlerini gerçekleştirenlerin yanında onları finanse edenlerin de cezalandırılması için gerekli yasal düzenlemelerin yapılması olmuştur. Çünkü terör faaliyetlerini finanse eden ve bu yolla masum insanların ölümüne dolaylı da olsa sebep olan kişiler, bombaları yerleştiren veya taşıyan kişilerden farklı görülmemelidir. Paranın, terörizmin hayat kaynağı olduğu gerçeğinden hareketle teröristlerin yanı sıra terörü finanse edenlerin de en ağır cezayı almayı hak ettikleri gerek ulusal gerekse uluslararası platformlarda vurgulanmakta ve teröristler ve onları finanse edenler açısından hayatın zorlaştırılması gerektiği hususu dile getirilmektedir.[6]

Terör, terörizm kavramı ve terör örgütleri değişen ve gelişen küresel koşullara bağlı olarak ekonomik, sosyal ve siyasal alanlarda birtakım değişimler göstermekte, yeni imkanlar elde etmekte ve bu imkanları, amaçları doğrultusunda faaliyetlerini gerçekleştirmeye yönelik kullanmaktadırlar. Küreselleşen terörizmin yöneldiği hedeflere bakıldığında, terör örgütlerinin faaliyetlerini finanse edebilmek amacıyla ciddi sayılabilecek mali desteğe ihtiyaç duyduklarını, ihtiyaç duyulan finansal kaynağı elde edebilmek için ise yasal ve

---

6 AYKIN Hasan, GÜMÜŞAY Kevser: Terörle Mücadelede Yeni Boyut: Terörün Finansmanı İle Mücadele, Kara Para Aklama ve Terörizmin Finansmanı, Adalet Yayınevi, Ankara 2008, s.343.

yasal olmayan bir çok faaliyetlerle gelir elde etmekte olduklarını, bu maliyetlerin ise ülkeler ve küresel ekonomi üzerinde vergi kaybı da dahil, önemli etkiler gösterdiği gözlemlenmektedir.

Terörizmin finansmanının önlenmesi amacıyla finansal denetimin yararlı ve gerekli olduğu şüpheden uzaktır. Terörist faaliyetlerin ve terör eylemlerinin neden olacağı olası zararların azaltılması da dahil olmak üzere birçok işlevi yerine getirirler. Finansal kontroller, terör örgütü mensuplarını ve terör eylemi gerçekleştireceklerin faaliyetlerinin izlenmesini kolaylaştırırlar ve böylece önleyici tedbirlerin alınması gerçekleştirilmesi planlanan eylemlerin gidişatının değiştirilmesini ve daha sonra izlenebilecek suça iştirak edenlerin tespitini de sağlarlar.[7]

"Hukuksal Açıdan Terörizmin Finansmanı, Önlenmesi ve Vergisel Boyutu" adlı Doktora tez konumuz ile, terörizmle mücadelede terörizmin finansmanı ile mücadelenin ve terörün finansmanının önlenmesinin önemini ortaya koymak amacıyla;

Terör ve terörizm kavramı, terörizmin finansal kaynakları, terörizmin finansmanında kullanılan yöntemler, terörizmin finansmanının önlenmesinin terörle mücadelede etkinliği, uluslararası özelliği, terörizmin finansmanının önlenmesi ile ilgili uluslararası belgeler, sözleşmeler ve uluslararası kurum ve kuruluşlar ile bazı ülkelerde terörizmin finansmanının önlenmesi konusunda yapılan çalışmalar,

Türk Hukukunda terörizmin finansmanının önlenmesine yönelik tedbirlerden ceza hukuku bakımından terörizmin finansmanı suçu, ceza muhakemesi hukuku bakımından soruşturma ve kovuşturma aşamasındaki koruma tedbirleri, malvarlığının dondurulmasına yönelik tedbirler ve diğer idari tedbirler, finansal ve finansal olmayan kuruluşlar ile iş ve meslek sahipleri tarafından alınacak tedbirler, tedbirlerin Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesindeki malvarlığı hakları ve Anayasamız bakımından değerlendirilmesi,

Ülkemiz açısından ise, terörizmin finansmanına tahsis edilen parasal değerlerin vergi hukuku bakımından, vergi adaleti bakımından, vergiyi doğuran olay bakımından, vergi hukukundaki ekonomik yaklaşım ilkesi, yükümlülerin denetimi ve vergi cezaları bakımından, ayrıca Türk vergi sisteminde terörizmin finansmanına tahsis edilen parasal

---

7 PASSAS Nikos; "Financing of Terrorism", XVIIIth International Congress of penal Law, İstanbul, Türkey, September 2009. s.83.

değerlerin bazı vergi suç ve cezaları Gelir Vergisi ve Kurumlar Vergisi bakımından incelenerek,

Ulusal ve uluslararası hukuk çevrelerinde yürütülmekte olan terörizmin finansmanıyla mücadelenin, terörizmin kazandığı küresel boyut ve onun etkilerine ilişkin durumun doğurduğu yeni hukuki ihtiyaçların bu konudaki mevcut uluslararası ve ulusal hukuk mekanizmalarının söz konusu yeni ihtiyaçlar karşısındaki durumu değerlendirilerek ortaya konulması amaçlanmaktadır.

II. KONUNUN SINIRLANDIRILMASI

Terörle mücadelenin, hukuki, siyasi, sosyal, ekonomik, kültürel ve askeri olmak üzere çok yönlü ve uzun vadeli tedbirleri zorunlu kıldığı ortadadır. Bu bakımdan terörizmin finansmanının önlenmesi konusunun yalnızca hukuksal boyutunun bulunmadığı, konunun güvenlik, siyasal, sosyal, dinsel, ekonomik, kültürel ve benzeri başkaca boyutlarının bulunduğu artık bilinen bir gerçektir

Terörün Dünyadaki geçmişinin oldukça eski ve günümüzde ise dünyayı küresel ölçüde tehdit eden bir olgu olmasına rağmen hukuksal alanda terörle mücadele ve bu alandaki mücadele yöntemleri tarihsel olarak yeni sayılır. Terörizmin finansmanı ile mücadele ve finansmanın önlenmesine ilişkin yöntemler ise daha çok yenidir. Terörizmin finansmanı, günümüz teknolojik gelişim ve iletişim imkanları dikkate alındığında kullanılan metot ve mücadele yöntemleri bakımından kendine özgü bir yapıya sahiptir. Bu suçluluk türü ile mevcut mücadele metotları ile başarıya ulaşmanın mümkün olmadığının terörün uluslararası düzeyde ulaştığı boyut ve terör örgütlerinin sahip oldukları finansal kaynakların boyutu ile iyice anlaşıldığı görülmektedir.

Öte yandan günümüzde, bilişim teknolojileri ve finansal sistemlerde kullanılan araçların çeşitliliğine paralel olarak, her geçen gün yeni tür, sınırsız sayıda terörün finansmanını kolaylaştırıcı yöntemler ortaya çıkmaktadır. Bu durum ise, küresel düzeydeki terörün finansmanı sorununu etkin bir şekilde çözümleyebilmek için çok boyutlu tedbirlerin alınması gerekliliğini ortaya koymaktadır.[8]

---

[8] DURSUN Hasan; "Karapara Aklama ve Terörizmin Finansmanına Karşı Öngörülen Yaptırımlara Genel Bir Bakış", CHD Ceza Hukuku Dergisi, Ağustos 2008, Sayı: 7. s.147.

Terörizmin finansmanı ve finansmanın önlenmesinin siyasal, sosyal, ekonomik, askeri, dini, kültürel, hukuksal ve başka açılardan çok yönü ile incelenebilecek öneme sahip bir konunun çalışmanın ulaşabileceği boyut dikkate alındığında sınırlandırılması bir ölçüde zorunluluk arz etmektedir. Bu nedenle Tezimizde konuyu hukuksal açıdan sınırlandırarak incelemeyi tercih ettiğimizi belirtmek isterim.

III. İNCELEME PLANI

Konumuzun inceleme planı giriş ve sonuç bölümü dışında beş bölümden oluşmaktadır.

Birinci Bölümde; konunun daha iyi anlaşılabilmesi bakımından terör ve terörizm kavramını genel olarak ele alıp incelemenin uygun olacağı düşüncesiyle, terör, terörizm ve organize suç kavramı, terörizmin tarihsel süreci, terörizmin amacı, siyasal, sosyal ve ekonomik nedenleri ve türleri, sosyal, siyasal, ekonomik ve küresel alanlara etkileri, terörizmin ulusal ve uluslararası hukuktaki tanımı konusundaki günümüzde yaşanan problemler, terörizmin Dünya ve Türkiye'deki tarihsel süreci incelenmiştir.

İkinci Bölümde; Terörizmin finansmanı kavramı incelenerek terörizmin finansmanının tarihsel süreci, terör örgütlerinin finansman ihtiyacının nedenleri, dünyadaki küresel terörizmin miktar olarak ulaştığı tahmini boyutları, ülkeler ve küresel bakımdan ekonomik etkileri, yasal ve yasal olmayan finansal kaynakları, terörizmin finansmanında kullanılan yöntemler, terörizmin finansmanı, karapara ve organize suçluluk ilişkisi incelenmiştir.

Üçüncü Bölümde; Terörizmin finansmanının önlenmesi amacıyla yapılan çalışmalar ve uluslararası işbirliği konusu ele alınarak bu bağlamda; terörizmin finansmanının önlenmesinde korunan hukuksal yarar, terörizmin finansmanının önlenmesinin terörle mücadelede etkinlik bakımından gerekliliği ve zorunluluğu, hukuksal açıdan terörizmin finansmanının önlenmesinde kullanılan maddi ve şekli ceza hukuku ve terörist fonların izlenme ve denetimine ilişkin düzenlemeler, terörizmin finansmanının önlenmesi ile ilgili temel uluslararası düzenlemeler, sözleşmeler ve uluslararası kurum ve kuruluşlar ile bazı ülkelerde bu konuda yapılan çalışmalar ile terörizmin finansmanının önlenmesinde uluslararası işbirliği hususları ele alınmıştır.

Dördüncü Bölümde; Türk hukukunda terörizmin finansmanının önlenmesi konusu ele alınarak, bu bağlamda Türkiye'de terörizmin finansmanı ile ilgili temel yasal düzenlemeler ve bu konuda çalışan temel kurum ve kuruluşlar ele alınmış, Türk Hukukunda terörizmin finansmanının önlenmesine yönelik tedbirlerden maddi ve şekli ceza hukukuna ilişkin

düzenlemelerden ceza hukuku bakımından terörizmin finansmanı suçu, ceza muhakemesi hukuku bakımından ise soruşturma ve kovuşturma aşamasındaki koruma tedbirleri, malvarlığının dondurulmasına yönelik tedbirler ve diğer idari tedbirler, finansal ve finansal olmayan kuruluşlar ile iş ve meslek sahipleri tarafından alınacak tedbirler ile bu tedbirlerin Anayasa ve insan hakları bağlamında mülkiyet hakkı ve terörizmin finansmanının önlenmesi konusunda ülkemize yöneltilen eleştiriler ele alınarak değerlendirilmiştir.

Beşinci Bölümde; Ülkemiz açısından terörizmin finansmanına tahsis edilen parasal değerlerin vergisel yönü incelenerek bu bağlamda terörizmin finansmanına tahsis edilen parasal değerler ve vergilendirme ilişkisi, vergi hukukunun temel ilkeleri yönünden vergi adaleti ve vergiyi doğuran olay bakımından, vergilendirmede genellik ve eşitlik ilkesi karşısında terörizmin finansmanına tahsis edilen parasal değerlerin vergilendirilmesi, vergi hukukundaki ekonomik yaklaşım ilkesi, yükümlülerin denetimi ve bazı vergi suç ve cezaları bakımından, ayrıca Türk vergi sisteminde terörizmin finansmanına tahsis edilen parasal değerler gelir vergisi ve kurumlar vergisi bakımından ele alınarak incelenmiştir.

BİRİNCİ BÖLÜM

GENEL OLARAK TERÖR VE TERÖRİZM

I. TERÖR VE TERÖRİZM KAVRAMI

Terörizm, Latince "bilinmeyen ve öngörülemeyen bir tehlike karşısında duyulan aşırı korku, endişe ve dehşet" anlamına gelen "terror" kelimesinden türemiştir.[9] İlk olarak 1335 yılında Fransızca'da kullanıldığı tespit edilen terör ve terörizm kavramları, terör "ürkü, dehşet", terörizm ise "yıldırma yöntemi, siyasi mücadelede kanun dışı ve acımasız biçimde şiddet içeren vasıtalara başvurma" anlamına gelmektedir.[10]

Terörün Türkçe karşılığı "tedhiş", "yıldırma" ve "korkutma"dır. Ancak bilindiği gibi günümüzde Türkçede diğer dillerde olduğu gibi "terör" kavramı kullanılmaktadır.[11] Buradaki "korkutma", "yıldırma" ve "tedhiş", ifadeleri yoğun bir şekilde büyük çaplı, bireylerin veya toplumun ruhsal yapısını birden bire kaplayan korku durumu ve şiddet halini ifade etmektedir.[12]

Terör teriminin hukuk literatürüne girişinin 1789 Fransız Devrimiyle olduğu bilinmektedir. Devrimi izleyen dönemde jakoben yönetimce uygulanan sistematik şiddet politikası, siyaset ve hukuk alanlarında "terörizm" kavramının doğmasına yol açmıştır. XIX. Yüzyıl boyunca yaşanan siyasi gelişmeler sonucunda terörizm, sadece devlet tarafından vatandaşlara karşı uygulanan şiddeti değil, bireyler ya da siyasi gruplar tarafından devlete karşı uygulanan şiddeti de ifade eden geniş bir anlam kazanmıştır.[13] Günümüzde terörizm

---

9 ÖKTEM Emre; "Uluslararası Hukukta Terörizm, Tanım Sorunu ve Milli Bağımsızlık Hareketleri", İstanbul Ticaret Üniversitesi Dergisi, s.1,

10 ÖKTEM Emre; Terörizm, İnsancıl Hukuk ve İnsan Hakları, İstanbul 2007, s. 13, Terörün etimolojik anlamı için bkz. ÇİTLİOĞLU Ercan; Gri Tehdit Terörizm, Ümit Yayıncılık, İkinci Baskı, Ankara 2006. s.82 vd..

11 ÇAKMAK Haydar; "Kavramsal Olarak Terör", Terörizim, Birinci Baskı., 2008, Ankara, s.29.

12 EROL Mehmet Seyfettin; "Uluslararası İlişkiler Aktörü Olarak Terör Örgütleri", s.76.

13 ÖKTEM Emre; "Uluslararası Hukukta Terörizm", s.1.

deyince esas olarak örgütlü bir şekilde[14] devlete veya topluma yönelik şiddet eylemlerini ifade eden anlamının ön plana çıktığı görülmektedir.[15] Başka bir deyişle günümüzdeki terör ve terörizm arasındaki farkı irdelediğimizde, terörün silahlı eylemler marifetiyle kendini, amaçlarını ve ideolojisini duyurma terörizm ise, bu eylemleri savunan, stratejilerini anlatan, aktaran ve geliştiren bir düşünce akımı olarak ifade edilmektedir.[16]

Günümüzde artık terör ve terörizm, hukuk biliminin birçok alanına giren, hatta farklı disiplinleri de ilgilendiren çok yönlü bir kavramdır. Terörizm; ceza hukuku, uluslararası hukuk, genel kamu hukuku, anayasa hukuku, sosyoloji, kriminoloji, ekonomi gibi birden fazla disiplinin çalışma alanına girmektedir.[17] Bu nedenle öğretide terör ve terörizm kavramı üzerinde henüz uzlaşılan bir tanımı bulunmamaktadır. Bunun nedeni, her disiplinin kendi çalışma alanıyla ilgili olarak tanımlar ortaya koymaya çalışması ve aynı disiplin içerisinde de birçok farklı tanımların yapılmaya çalışılmasıdır. Öğretide bu konuda en tipik örnek SCHMİDT ve YOUNGMAN'ın kendi alanında önde gelen akademisyenlerin çalışmalarını inceleyerek yayınladıkları "Politik Terörizm" adlı kitabında, 109 farklı terörizm tanımı tespit etmeleridir.[18] Benzer şekilde birçok akademisyen terörün farklı

---

[14] Günümüzde başta ABD ve bazı ülkeler ile bir kısım uluslararası sözleşmelerde bir kişinin hiçbir örgüt bağlantısı olmadan gerçekleştirdiği bir kısım eylemler bireysel terör eylemi olarak kabul edilmektedir. Halbuki Kara Avrupası hukuk sistemini benimsemiş olan başta Almanya ve Türkiye gibi ülkelerde terörün amaçları dikkate alınarak ancak örgütlü olarak gerçekleştirilebileceği ilkesi benimsenmiştir.

[15] ÇAĞIRAN Mehmet Emin; "Terörizm ve Uluslararası Hukuk", Terörizm, , Birinci Baskı., 2008, Ankara s. 41.

[16] BAL İhsan; "Terör Nedir? Neden Terörist Olunur?" Terörizm, Terör, Terörizm ve Küresel Terörle Mücadelede Ulusal ve Bölgesel Deneyimler, USAK Yayınları, Birinci Baskı, Ankara, Nisan 2006, s.8.

[17] ÖKTEM Emre; Terörizm, İnsancıl Hukuk ve İnsan Hakları, s. 13.

[18] AYKIN Hasan, GÜMÜŞAY Kevser; "Terörle Mücadelede Yeni Boyut: Terörün Finansmanı İle Mücadele", s.342. Terörizmin farklı yorum ve tanımları için bkz. LAQUER Walter; "The Age of Terrorism", Little, Brown and Com, USA,1987, Çeviren; İbrahim Yıldız, "Terörizmin Yorumlanması", Silinen Yüzler Karşısında Terör, Ayraç Yayınevi, Ankara 2002. s.95 vd. WİLKİNSON Paul; "Terörism and The Liberal State", The MacMillan Press Ltd, London, 1977. Çeviren: Talip Kabadayı. "Terör ve Terörizm: Kavramlar, Özellikler ve Tipoloji", Silinen Yüzler Karşısında Terör, Ayraç Yayınevi, Ankara 2002. s.142 vd. ORUKA H. Odera; "Punishment and Terörism in Afrıca", Çeviren: İbrahim Yıldız. "Terörizm", Silinen Yüzler Karşısında Terör, Ayraç Yayınevi, Ankara 2002. s. 363. CANDANSAYAR Selçuk; "Terörizm ve Psikiyatri", Silinen Yüzler Karşısında Terör, Ayraç Yayınevi, Ankara 2002. s. 374. vd. LONG David E; "The Anatomy of Terrorsm", New York The Free Press, 1990, Çeviren: Nursen Oral, "Terörist Davranışı Anlamak", Silinen Yüzler Karşısında Terör, Ayraç Yayınevi, Ankara 2002. s. 415 vd, MAZARİ Shireen; "Terörizmin Geleceği ve Ortak Nitelikleri", Küresel Terörizim ve Uluslararası İşbirliği Sempozyumu, Ankara 23-24 Mart 2006. Genelkurmay Basımevi, Ankara 2006. s. 214. vd. Terörizim kavramı hakkındaki felsefi bakış açısı ve değerlendirmeler için Bkz. BORRADORI Giovanna; Terör Günlerinde Felsefe: Jurgen Habermas ve Jacques Derrida ile Diyaloglar, Çeviren: Emre Barca, Yapı Kredi Yayınları,1.Baskı, İstanbul, Nisan 2008. ARIBOĞAN Deniz Ülke; Terör Korku Hali,

tanımları üzerinde çalışmalar yaparak çok farklı tanımlar bulunduğunu ortaya koymuştur. Bu durum kanımca terörün bir tek tanımının ortaya konmasındaki güçlüğü ifade etmesi bakımından dikkate alınması gereken bir husustur.

Öte yandan, bilimsel disipliner yaklaşımların yanında devletlerin, uluslararası hukukun dışında konuya kendi açılarından politik ve stratejik yaklaşımları, bakış açısının zaman ve şartlara bağlı olarak değişkenliği ve çeşitliliği nedeniyle terör ve terörizm kapsamında farklı yorum ve tanımların ortaya çıktığı hususu da önemli bir gerçektir.

Terör ve terörizmi anlamak her şeyden önce bilimsel olduğu kadar tarihsel ve felsefi bir iştir.[19] Bu nedenle bu kavramların yeterince anlaşılabilmesi ve çerçevesinin belirlenebilmesi bakımından birçok farklı disiplini ilgilendirdiği hususu ve çalışma konumuzu aşacağı düşüncesiyle birçok farklı tanıma yer verme yerine konuyla ilgili önemli birkaç tanımı belirterek yetinmenin konunun anlaşılması bakımından daha yararlı olacağı kanısındayım.

Terör, hem şiddet yoluyla yaratılan korku ortamı, hem de bu ortamı yaratan vasıtayı yani şiddet eylemini ifade etmektedir. Bu nedenle bazen terör kelimesi eylem kelimesi ile birlikte toplumda genel bir korku ortamı yaratan şiddet eylemi anlamına gelecek şeklinde "terör eylemi" olarak kullanılmakta, bazen de terör eylemini ifade etmek üzere sadece terör kelimesi kullanılmaktadır.[20]

Terör sözcüğünden türetilen terörizm ve terörist kavramları da vardır. Terörist, terör eylemini gerçekleştiren kişi, terörizm ise eylemi değil eylemin felsefi, politik, sosyolojik ve hukuki yönünü içeren bir anlayışı ifade eden ve terör sözcüğünün çoğulu olarak kullanılan bir kavramdır.[21] Başka bir ifade ile terörizm, terörün sistematik hali ya da teorik anlamda terör eyleminin siyasal ve politik felsefesine ya da pratik anlamda terör fikrinin eyleme dökülmesine gönderme yapmak için kullanılmaktadır.[22]

Tarihin Sonundan, Barışın Sonuna, Profil Yayıncılık, 3.Baskı Temmuz 2007. Terör ve terörizm kavramı için bkz. ÇİTLİOĞLU Ercan; Gri Tehdit Terörizm, Ümit Yayıncılık, İkinci Baskı, Ankara 2006. s.245 vd.

19 WİLKİNSON Paul; "Terörism and The Liberal State", s. 181.

20 ZAFER Hamide; Ceza Hukukunda Terörizim, Beta Yayınevi, 1.Bası, Mayıs 1999, İstanbul. s.9.

21 ÇAKMAK Haydar; "Kavramsal Olarak Terör", s.29.

22 BOZKURT Enver, KANAT Selim; Uluslararası Toplumun Paradoksu: Terörizm, İnsan Hakları, Güvenlik ve 11 Eylül Sonrası Meydana Gelen Değişiklikler, Asil Yayın Dağıtım, 1.Baskı, 2007, s.9.

Genel olarak "politik amaçlara ulaşabilmek için yasadışı kuvvet kullanımı" olarak da tanımlanan "terörizm" kavramı, politik amaç taşıma, şiddet veya şiddet tehdidinin varlığı, olası şiddet mağdurlarının ötesinde, hedeflenen grup üzerinde etki yapmak için şiddet kullanma, politik şiddetin tanımlanabilir bir grup tarafından üretilmesi, politik şiddetin, failinin, mağdurlarının veya her ikisinin devlet olmaması, şiddet eylemlerinin terör örgütünün nüfuzunu artırmak için kullanılmasına ilişkin unsurları bünyesinde barındırmaktadır.[23]

Bu açıklamalar doğrultusunda terör ve terörizm arasındaki farklılıkları incelediğimizde; Terörü, kısaca silahlı eylemler gerçekleştirerek toplum içerisinde ciddi derecede dehşet, korku ve panik oluşturarak bu yolla kendini ve amacını duyurma, terörizm ise, bu eylemleri savunan, stratejilerini anlatan, aktaran, geliştiren bir düşünce akımı olarak ifade edebiliriz. Bu noktada, terörizm kavramının, terör yöntemlerinin siyasi bir amaçla politik sonuçlara ulaşmak şiddetin örgütlü, sistemli ve sürekli bir şekilde kullanılmasını benimseyen bir strateji olarak terör kavramından ayrıldığı görülmektedir.[24]

O halde Terörü, insanları tehdit ederek, korkutarak, yıldırmak, sindirmek yoluyla onlara belli düşünce ve davranışları benimsetmek için zor kullanma eylemi, terörizmi ise, siyasal amaçlar için mevcut durumu yasadışı yollardan değiştirmek amacıyla örgütlü, sistemli ve sürekli terör eylemlerini kullanmayı bir yöntem olarak benimseme durumu olarak ifade edebiliriz.[25] Başka bir ifadeyle terörizm; siyasal hedeflere ulaşmak için toplumun demokratik ikna ve eylem yoluyla barışçı davranışına karşı, hukukun üstünlüğü ve devlet otoritesini tanımayan, güçsüzlüklerini gizlemek için demokratik otoriteleri kitlelerden koparark halka karşı şiddet kullanmaya yöneltmeyi amaçlayan, kendi güç ve doktrinleri ile sağlayamadıkları halk desteğini sağlamak için tarihsel görevlerinin olduğuna inandırılmış çeşitli unsurlardan oluşan ve uluslararası destek gören örgütlerin, tahripkâr silahlarla donanmış olarak gelişmiş taktikler kullanan, insanlığı hakir gören, ahlaki hiçbir temeli bulunmayan siyasal hedeflere ulaşmak için insan hayatını hiçe sayan, masum insanları hedef alan ve hiçbir savaş kuralı tanımayan, geleneksel politik suçlardan farklı, metodik, örgütlü, sistematik, öldürme, kaçırma, korkutma ve tahrip eylemleri olarak tanımlayabiliriz.[26]

---

[23] LUTZ James M, LUTZ Brenda J; Global Terrorism, Routledge 2004, s.8.

[24] EROL Mehmet Seyfettin; "Uluslararası İlişkiler Aktörü Olarak Terör Örgütleri", s.79.

[25] EROL Mehmet Seyfettin; "Uluslararası İlişkiler Aktörü Olarak Terör Örgütleri", s.76.

[26] EROL Mehmet Seyfettin; "Uluslararası İlişkiler Aktörü Olarak Terör Örgütleri", s.78.

II. TERÖRİZMİN AMACI

Günümüzde uluslararası politika aracı olarak da kullanılan terörizm, var olan veya dışarıdan müdahalelerle oluşturulan ayrılıkçı, bölücü veya devrimci düşünce ve eylemlerin belirli bir yönde harekete geçirilmesi ile şekillenmektedir. Terör örgütlerinin amaçları, faaliyette bulundukları ülkelere ve kendilerini yönlendiren merkezlere bağlı olarak farklılık gösterebilmektedir. Bilinen yaklaşımlar çerçevesinde terörizmin amacı; hedef alınan rejimi, sistemi, şiddet yolu ile etkileyerek istekleri doğrultusunda kararlar alınmasını sağlamak veya devlet sistemini yıkarak, yerine kendi ideolojileri doğrultusunda yeni bir yönetim tesis etmek olarak belirtilebilir.[27]

Terörizmi bir mücadele yöntemi olarak benimseyen söz konusu grupları harekete geçiren saiklerdeki farklılıklar ele alındığında, terörizmin temel amacının genel olarak hedef toplumun politik, sosyal ve ekonomik yapısını bozmaya çalışarak değişmesini sağlamak ve hükümetin karar verme sürecinde daha fazla etkili olabilmek olduğu görülür. Ayrıca terörist grupların menfaatlerini olumsuz etkileyen politikalarını değiştirmesi için, hedef devlet üzerinde kamuoyu baskısı sağlamak da amaçlanmaktadır.[28] Başka bir deyişle terörizm hesaplı bir şiddettir. Amacı, olabildiğince çok insan öldürmek değil, kitlelerin eylemlerinden etkilenmesini sağlamaktır. Kitlelerin dehşete kapılmasını, bir umutsuzluk içinde teröristin isteklerine boyun eğmesinden başka çare olmadığını düşünmesini sağlamaktır.[29]

Terör örgütleri, kuruluşlarını tamamlayıp teşkilat yapılanması açısından yeterli bir düzeye geldiklerinde düzenledikleri sansasyonel nitelikli bir şiddet eylemi ile kamuoyuna varlıklarını duyurmayı hedeflerler. Eylemlerin temelinde örgütün propagandasını yapma ağırlık kazanmaktadır.[30] Ancak, propaganda aracı olarak başvurulduğu gözlenen terör saldırılarının amacının her zaman politik olması gerekmez. Örneğin dinci teröristler belirli politik hedeflere ulaşmaktan çok dini hedeflere yöneldiği bilinmektedir.[31]

---

[27] AYKIN Hasan, GÜMÜŞAY Kevser; "Terörle Mücadelede Yeni Boyut: Terörün Finansmanı İle Mücadele", s.342.

[28] TOPAL Ahmet Hamdi; Uluslararası Terörizm ve Terörist Eylemlere Karşı Kuvvet Kullanımı, s. 44.

[29] KIŞLALI Ahmet Taner; Siyasal Sistemler, Siyasal Çatışma ve Uzlaşma, İmge Yayınları 4. Baskı, Ankara, 1998, s.37.

[30] KUYAKSİL Ali; Türkiye'de Terör ve Terörün Kaynakları, s.21. http://www.egm.gov.tr/egitim/dergi/eskisayi/index.htm, (Erişim Tarihi: 25.06.2008).

[31] TOPAL Ahmet Hamdi; Uluslararası Terörizm ve Terörist Eylemlere Karşı Kuvvet Kullanımı, s. 44..

Terörizmin önemli bir amacı da, terör eylemleri sonucunda hedef alınan kitlenin veya kamuoyunun yıldırılması, sindirilmesidir. Böylece kalabalıklar tepki gösteremez hale getirilerek, örgütün propaganda ve altyapı kurma çalışmalarını tamamlama konusunda avantaj sağlamaktır.[32] Gerçekten de terör örgütleri ve teröristler, amaçlarına ulaşabilmek için hedef toplumu şok ederek ve şaşırtarak, güvensizlik duygularını körüklemek, sisteme olan bağlılık ve inançlarını sorgulamalarına zemin hazırlamak, kitleleri normal yaşam alışkanlıklarını terke zorlamak, toplumsal bir paranoya ve zihinsel kargaşa yaratarak doğruların algılanmasını engellemek, panik duyguları tırmandırmak ve pasif konuma iterek teslimiyete zorlamak, toplum üzerinde psikolojik bir etki yaratmak ve böylece hükümete karşı güvenin azalmasını istemektedirler.[33] Bu amaçla da toplumun temel değerlerine saldırılır. Demokratik liberal sistemlerde temel değerler "hukukun üstünlüğü", "insan hakları" ve "demokratik parlamenter rejim" ve "demokratik yönetim"dir. Terörizm, bu simgeleri ve değerleri yok etmeyi hedef alır. Terör örgütleri ve teröristler, insanlara ihtiyaç duyduklarında devletin kendilerine yardım edemeyeceğini göstermek ve gerçekleştireceği eylemlerle de bu durumu sık sık hatırlatmak isterler. Bunun için de masum insanları öldürme, rehin alma, uçak kaçırma, bombalama, adam kaçırma, soygun, suikast, kundaklama gibi eylemlerle hedef topluma yönelik sistemli bir kampanya yürütürler.[34]

Siyasi iktidarın yıpranması ve toplum üzerindeki otoritesinin zayıflamasıyla oluşacak böyle bir ortamda doğacak otorite bunalımı, kitlelerin kurulu otoriteye karşı başkaldırması amacıyla kullanılacaktır. Bundan dolayı terör örgütleri, şiddet eylemlerine başvurarak devletin vatandaşlarının özgürlüklerini kısıtlayan sert tedbirler almasını ve dolayısıyla halkın bu durumdan rahatsızlık duymasına sebep olmayı hedeflerler. Kurulu otoriteye karşı doğabilecek güvensizlik, sosyal problemleri çözmek amacıyla kitlelerin şiddet eylemlerine başvurmalarına neden olabilecektir. Bu anlamda terör eylemi, amaca ulaşmak için kullanılan önemli bir vasıta konumundadır. Şiddet içeren terörist eylemle, hareketin neden olduğu somut neticenin ötesinde amaçlar güdülmektedir. Bir başka deyişle, etki için şiddet kullanılmakta ve propaganda yapılmaktadır.[35]

---

[32] KUYAKSİL Ali; "Türkiye'de Terör ve Terörün Kaynakları", s.22.

[33] ÇİTLİOĞLU Ercan; Gri Tehdit Terörizm, s.43.

[34] TOPAL Ahmet Hamdi; Uluslararası Terörizm ve Terörist Eylemlere Karşı Kuvvet Kullanımı , s. 45.

[35] TOPAL Ahmet Hamdi; Uluslararası Terörizm ve Terörist Eylemlere Karşı Kuvvet Kullanımı, s. 45.

Sonuç olarak terörizm, şiddet kullanarak korku ve öfkeyi besleyip büyüterek daha büyük bir etki ve güç elde etmeye çalışır.[36] Böyle olmasına rağmen korku ve şiddet yoluyla terörü amaçları için bir silah olarak kullanan kişi veya örgütler, terörizmin tarihinden öğrendiğimiz kadarıyla amaçlarına ulaşamamış,[37] ne Marksist bir devlet kurulması, ne farklı dinlere inananların tamamen yok edilmesi, ne de kapitalizmin çökertilmesi mümkün olabilmiştir.[38] Gerçekten de korku ve şiddeti bir araç olarak kullanma yöntemi hiçbir zaman meşru amaçlar için çoğunluk tarafından benimsenen ve devam ettirilebilecek bir yöntem olamamıştır.

III. TERÖRİZMİN NEDENLERİ

A. Genel Olarak

Terörizmle mücadele edebilmek, mücadeleye yönelik etkili stratejiler ortaya koyabilmek ve bu mücadelede başarılı olabilmek için terörün ve terörizm kavramının tüm yönleriyle araştırılıp incelenerek ne olduğunun net olarak belirlenmesi gerekmektedir. Bunu yapabilmek için de öncelikle terörizmin nedenlerinin ortaya konulması gerekmektedir.

İnsanların neden terörist oldukları ve neden bu kadar çok yandaş bulabildikleri, insanların bir kısmı tarafından eylemlerinden dolayı kınanmadıkları, hatta terörist hareketleri destekledikleri sorusu cevaplanabilmesi bakımından oldukça karmaşık ve çok yönlü bir sorudur.

Bu gün dünyadaki bir çok karışıklık ve çatışmanın kökünde eğitim, istihdam, altyapı, insanî yaşam koşulları, eşitlik, adalet, siyasi, etnik ve dini sebeplerin bulunduğunu söyleyebiliriz.[39] Özellikle yoksulluk, cahillik ve mahrumiyetin teröre neden olduğunu iddia edenlere bu düşüncenin temelsiz olduğu, insanların fakir ve eğitimsiz oldukları için terörist olduklarını iddia etmenin kendileri ve çocukları için daha iyi bir gelecek hazırlamak için çabalayan genel olarak çalışkan fakir insanlara yapılan bir kötülük olduğu da ifade edilmektedir. Tam aksine 21. Yüzyılın birçok teröristinin iyi eğitimli olduğu ve kendi

---

[36] DAVİES Barry; Terörizm, Ortadoğuda Şiddet Dünya da Terör, İngilizceden Çeviren: Pınar Bulut, Truva Yayınları, 1.Baskı Ağustos 2006. s.13.

[37] ONAY Yaşar; Etki Odaklı Hareket Terör, Yeniyüzyıl Yayınları, Birinci Basım, Mayıs 2009. s.19.

[38] ARIBOĞAN Deniz Ülke; Terör Korku Hali, Tarihin Sonundan, Barışın Sonuna, s.24.

[39] NAJERA David; "Ayrılıkçı Terörizm Faaliyetleri ve Mücadele Yöntemleri", Küresel Terörizim ve Uluslararası İşbirliği Sempozyumu, Ankara 23-24 Mart 2006. Genelkurmay Basımevi, Ankara 2006. s.144.

toplumlarının orta hatta üst sınıflarından oldukları bilinmektedir.[40] O halde El-Kaide, IRA gibi terör örgütlerini birleştiren nedenler nelerdir?[41] Bu soruya, terör konusunda çalışma yapanların farklı bakış açıları ve disipliner yaklaşılma farklı fakat birbirini tamamlayan cevaplar verdikleri görülmektedir.

Terörizmin nedeni, ekonomik veya sosyal olanakların kendi toplumlarında da elde edilmesi amacıyla etrafında organize olabilecekleri bir alternatif organize topluluk görüntüsü veren siyasal İslam, Marksizm-Leninizm, aşırı milliyetçiliği ve benzeri ideolojilerin varlığı ile bütünleşmiş derin bir hoşnutsuzluk duygusu, herhangi bir toplumda, küçük düşürme, saygınlığın yitirilmesi, statü kaybı ya da oy hakkının elinden alınması olabilmektedir.[42]

Günümüzde teknoloji ve iletişim devrimleri ile uluslararası kapitalizmin oluşturduğu yeni küreselleşmiş düzende, toplumsal denetim ve hakça etkin siyasal temsil olanaklarının kaybolması, kendilerini siyasal, toplumsal ve ekonomik alanda dışlanmış, hayatlarını, çevrelerini, kültürlerini, işlerini ve hatta sonunda umutlarını yitirmiş hisseden insanların ve grupların oluşmaya başladığı görülmektedir. Globalleşmenin ortaya çıkardığı bu önemli toplumsal, siyasal ve ekonomik sorunlara[43] çözüm bulamayan yönetimlere karşı terör yöntemiyle silahlı mücadeleyi tek seçenek olarak gören bir anlayışın, gelişerek özellikle belirli ülkelerde taraftar bulduğu ve bu şekilde örgütsel yapılanmalara yöneldikleri, başka bir ifadeyle temelde bu nedenlere dayanarak terör örgütlerinin kurulup dünyanın bir çok ülkesinde terör eylemlerine yöneldikleri gözlemlenmektedir.

Terörün, terörizmin, teröristin ortaya çıkmasında, gelişmesinde, yayılmasında; kültürel-toplumsal ve bireysel etkenler, nedenler söz konusudur.[44] Başka bir deyişle terörizmim,

---

[40] 2009 yılı Aralık ayının son günlerinde Afganistanın Host kentinde aralarında 7 CIA mensubu ve Ürdün istihbaratının Kraliyet ailesine mensup üst düzey bir yöneticisi subayına karşı bombalama eylemi gerçekleştiren babası eczacı ve Filistinli kökenli göçmen bir ailenin çocuğu olup Ürdünde yaşayan ve El Kaide mensubu olduğu belirtilen Halil el-Belavi aynı zamanda 2002 yılında İstanbul Üniversitesi Çapa Tıp Fakültesinden mezun olan bir tıp doktoruydu. http://www.gencbilim.com (Erişim Tarihi, 07.02.2010)

[41] THACHUK Kimberley; "Terörizme Destek Veren Kaynaklarla Mücadele", Küresel Terörizim ve Uluslararası İşbirliği Sempozyumu, Genelkurmay Başkanlığı, 23-24 Mart 2006, Ankara, s.69.

[42] THACHUK Kimberley; "Terörizme Destek Veren Kaynaklarla Mücadele", s.69.

[43] ACAR Pulat Y; "Terör ve Demokrasi", Uluslararası Hukukta Yeni Gelişmeler, Hukuk Kurultayı, Ankara Barosu, 2006, s.226.

[44] KÖKNEL Özcan; Gençlik Çağı ve Terör, Polis Dergisi, Sayı 39. http://www.egm.gov.tr/egitim/dergi/eskisayi/index.htm (Erişim Tarihi; 14.02.2010)

özellikle her toplumun, özel sorunlarından farklı siyasal, sosyal, ekonomik, mevcut veya farz edilen milletlerarası sorunları veya kişisel sebeplere dayanan bir problem olarak ortaya çıkabildiği görülmektedir.[45] Kitlelerin ideolojik anlamda aşırı derecede şartlanmalarından, başta kaynakların eşit olmayan bir şekilde paylaşımı nedeniyle ortaya çıkan ağır ekonomik şartların ve daha da önemlisi toplulukların etnik ve dini farklılıklarının sebep olduğu çeşitli nedenler den kaynaklanmaktadır.[46]

11 Eylül'den sonra 1980 ve 1990'ların tanıdık terörizm anlayışı nitelik bakımından ve küresel toplum açısından daha tehditkar ve etkili olarak ortaya çıkmıştır.[47] Günümüz terör örgütleri ve teröristlerin, onları doğrudan etkileyebilecek batılıların özel politikalarından çok kendilerine zorla kabul ettirilmeye çalışılan ve durdurmaya güçleri olmadığı, modernleşme, küreselleşme, laiklik, batılılaşma, ve demokratikleştirme gibi değerlere olan düşmanlıklarının onları teröre yönelten nedenler den olduğunu ifade edenler de vardır. Dünya da karşılaşılan problemlerin kaynağını batı ve özellikle, en çok da ABD'de gören teröristler ve onların destekçileri hayatından memnun olmayanların sempatisini ve desteğini kazanarak yapılanmalarını büyük ölçüde genişletebilmektedirler.[48] Terörizm ve radikalizmin ortaya çıkmasına uygun zemini hazırlayan sadece ekonomik gereksinmeler ya da devlet kurumlarının fakir kitleler ile ilgilenmemesi değil, bunlardan çok daha fazla etkisi olan, siyasi alanın darlığı, ifade ve katılım özgürlüğü, liderleri ve yönetimleri sorgulama hakkı başka bir anlatımla insanların geleceklerini etkileyecek kararlarda söz sahibi olma istek ve talepleridir.[49] Teröristler kendilerinin veya toplumlarının karşılaştıkları sorunları çözme metodu olarak kullandıkları terörün, din, etik, ahlak, yasa tanımaz vahşi kurallarını uygulayarak, böylece toplumlarını kurtarmaya veya kendileri bakımından istenilen hedefe ulaşmada bir araç olduğuna içten inanmaktadırlar.[50] Başka bir ifadeyle terör örgütleri, çoğunlukla mezhep, tarikat, etnik köken, politik görüş açısından farklı, fanatik, köktenci alt kültürlerin ürünü olup, saldırıyı ve şiddeti tek çıkar yol olarak benimseyen insanlardan oluşur. Bu insanlar gençlik çağının duygusal coşku ve taşkınlığa yatkın, kolay etkilenen, toplumda rol ve yer almak çabasıyla arayış içinde olan ruhsal

---

45 ZAFER Hamide, Sosyolojik Boyutuyla Terörizim, Beta Yayınevi, 1.Bası, İstanbul, Mayıs, 1999, s.14

46 TOPAL Ahmet Hamdi; Uluslararası Terörizm ve Terörist Eylemlere Karşı Kuvvet Kullanımı, s. 41.

47 THACHUK Kimberley; "Terörizme Destek Veren Kaynaklarla Mücadele", s.70.

48 THACHUK Kimberley; "Terörizme Destek Veren Kaynaklarla Mücadele", s.70.

49 NAJERA David; "Ayrılıkçı Terörizm Faaliyetleri ve Mücadele Yöntemleri", s.147

50 BAL İhsan; "Terör Nedir? Neden Terörist Olunur?" Terörizm, Terör, Terörizm ve Küresel Terörle Mücadelede Ulusal ve Bölgesel Deneyimler, s.20.

özelliklerinden yararlanarak kolayca taraftar kazanır, militan yetiştirirler. Gençlik çağının kendine özgü özellikleri içinde, yaşadıkları doğal ve toplumsal ortamda oluşan kişilik yapılarıyla kolay etkilenen, öfkelenen gençler; alt kültürün etkisi, erişilemeyen amaç ve beklentilerin tepkisiyle saldırganlık ve şiddeti davranış biçimi olarak benimserler. Bu tutum grup içinde sosyal hızlanma ve riske girme süreçleriyle eyleme dönüşür.[51]

Terörizmin aynı zamanda kriminolojik bir olgu olduğu bu nedenle kişiyi teröre iten biyolojik, fiziksel ve psikolojik yapısından kaynaklanan kişisel ve sosyal faktörlerin bulunduğu ifade edilmiştir. Biz çalışmamızda terörizmin kişisel sebeplerinden ziyade sosyal, siyasal ve ekonomik nedenleri üzerinde genel olarak durmakla yetineceğiz.

B. Siyasal Nedenleri

Terörün siyasal yönünün, bir inancın, ideolojinin ya da ortak bir kimliğin çatışmacı dışa vurumu veya siyasi bir amaca yönelik benzer taleplere sahip, ortak bir kimliği paylaşan kişilerin örgütlenmesi ve şiddete başvurmalarını içerdiği görülebilmektedir.[52] Kendilerini savaş içinde gören teröristlerin uğrunda savaşacakları bir ideolojiye ihtiyaçları vardır. Kanaatimizce, örgüt içinde verilen ideolojik eğitim kişilerin terör örgütlerine girmesinden daha ziyade bu örgütlerde kalmasında etkin rol oynamaktadır. Terörün, belirli ideolojilerin öngördüğü siyasi ve sosyal yapıyı gerçekleştirmede bir araç olarak kullanılması nedeniyle öncelikle terörizmin dayandığı ideolojileri açıklamak gerekir. Çünkü bu ideolojilerin gerçekçi ve demokratik hayat içersinde gerçekleştirilebilir talepleri anlamaya çalışıp önceden dikkate alınarak ideolojik terörizmin önü kesilebilir.[53]

Birleşmiş Milletler Genel Sekreterliği'nin hazırlamış olduğu 21 Eylül 1981 tarihli Raporunda uluslararası terörizmin siyasal sebepleri; sömürgecilik, diğer bir ülke tarafından işgal, insanların kendi ülke veya evlerinden kovulmaları, sürgünde olanların ülkelerine dönüşlerine izin verilmemesi, ırk ayrımcılığı, dini baskılar, özgürlüklerin baskı altında tutulması, diktatörlük, kendi geleceğini belirleme (self-determinasyon) ve bağımsızlık hakkının inkarı, bazı dünya organizasyonlarının, bazı insanlara veya gruplara ilişkin sosyal ve siyasal problemler karşısında takındığı tavrın ve küresel kamuoyunun düşüncelerinin dikkate alınmaması, dünyanın birçok bölgesinde o bölgeyi bölmenin veya ele geçirmenin

---

[51] KÖKNEL Özcan; "Gençlik Çağı ve Terör", Polis Dergisi, Sayı 39.

[52] ARIBOĞAN Deniz Ülke; Terör Korku Hali, Tarihin Sonundan, Barışın Sonuna, s.111.

[53] ZAFER Hamide; Sosyolojik Boyutuyla Terörizim, s.15.

ön aşaması olarak görüp o bölgede mücadelenin başlatılması ve sınıf savaşının ve anlaşmazlıkların provakasyonu, bazı devletlerin düşmanlarından kurtulmak için milletlerarası terör eylemlerini desteklemesi ve diğer devletlerin milletlerarası problemlerine karışması, terörizmin birçok şeklini cezalandırmada iç hukukta başarısız olunması olarak ifade edilmiştir.[54]

Siyasal ortamdaki istikrarsızlıkların da terörizmin oluşmasındaki nedenler den birisi olarak kabul edenler de olmuştur. Siyasi partilerin demokrasi kurallarına farklı yaklaşımı, bu partilerin taraftarlarının ortak bir siyasal kültür tabanı üzerinde buluşamamalarına ve çatışmalarına neden olduğu savunulmuştur. Kamu yönetimindeki partizanlaşmanın özellikle ideolojik kökenli terörizme uygun bir ortam yarattığı ileri sürülmüştür. İdarenin partizanlaşması, idarenin tarafsızlığı ve dürüstlüğü ilkesine ters düşen bu tarz hareketlerin toplumda çözülmelere yol açtığı ifade edilmiştir. Özellikle toplumda meşru şiddet kullanma tekeline sahip olan güvenlik güçlerinde partizanlaşmanın bu örgütün tarafsızlığından şüphe duyulmasına, hukuk devleti ve yasa egemenliği ilkesinin bozulmasına yol açarak halkla güvenlik güçlerinin karşı karşıya gelmesine sebep olabileceği ifade edilmiştir.[55]

Terörün nedenleri arasında dinin ve dinin farklı ve aşırı yorumlanmasının olduğu terörün tarihsel sürecinde görülmektedir. Fakat bu yaklaşım, genelde insanlara bu dünya da ve öteki dünya da mutlu ve huzurlu bir yaşam sürme öğretisini vermeye çalışan din mensupları arasındaki çoğu zaman dinin aşırı yorumları veya dini, amaçlarını gerçekleştirmede bir araç olarak kullanmak isteyenlerin neden olduğu görülmektedir. Örneğin Ortadoğu'daki terörün sebebi olarak İslamiyet'in gösterilmemesi gerektiğini ve terörün asıl sebebinin din kaynaklı olmadığını savunanlar, dinin söz konusu eylemleri meşrulaştırmada bir araç olarak kullanıldığını ileri sürmektedir. Bu görüşü desteklemek üzere 1960'lı yıllarda en radikal Filistinli gruplardan biri olan Filistin Halk Kurtuluş Örgütü liderinin Hıristiyan asıllı George Habbash olduğu hatırlatılarak Afganistan'ın SSCB tarafından işgalinden sonra ABD'nin, komünizmin yayılması korkusuyla İslami grupları Afganistan'da Sovyet işgaline karşı savaşmaya teşvik ederken İslamiyet'i kullandığına işaret ederek yaşanan çelişkiye dikkat çekmektedirler. Ayrıca diğer din ve inanışlara

---

[54] ZAFER Hamide; Ceza Hukukunda Terörizim, s.74.

[55] OZANKAYA Özer; "Terörün Toplumsal Etkenleri ve Çözüm Yolları", Türkiye'de Terör Abdi İpekçi Semineri, Gazeteciler Cemiyeti Yayınları, 1.Bası, Mayıs 1980, s.173.

mensup kişilerin gerçekleştirdiği terörist eylemlerin, terörizmin İslam dinine mensup kişilerle sınırlandırılması ve Müslümanların potansiyel terörist olarak suçlanmasına yönelik yaklaşımın doğru olmadığını ortaya koymaktadır. Şubat 1994'de Baruch Goldstein isimli bir Yahudi yerleşimcinin, Filistin'de bir camide ibadet eden Müslümanların üzerine ateş açması neticesinde 29 kişinin yaşamını yitirdiği ve pek çoğununda yaralandığı bu eylemin siyasi ve dini nedenlerle gerçekleştirildiği belirlenmiştir.[56] Kanaatimce terör eylemlerinde belirli bir dini referans göstermek veya belirli bir din mensuplarını potansiyel terörist olarak görmek veya göstermeye çalışmak ancak teröristlerin ve terör örgütlerinin başta ideolojik olmak üzere her türlü amacına hizmet eder. Bu durum dışlanan veya terörist olarak görülen din mensuplarını terör örgütlerine sempati duymaya veya onlara elaman kazandırmaya yönlendirebilecektir.

Öte yandan Amerikan askeri birliklerinin Suudi Arabistan'daki varlığının, Irak'ın işgalinin, Amerika destekli İsrail'in Filistinlilere karşı uyguladığı şiddet politikalarının bölgede öfkenin ve terör eylemlerinin artmasına ve radikal İslamcı kadrolarının güçlenmesine sebep olduğu söylenebilir. Bu eylemlere ivme kazandırma bakımından dinin itici bir güç olarak önem taşıdığı ifade edilmesine rağmen, dini bölgedeki terörün arkasındaki tek motif olarak görmenin de yanlış olduğu ileri söylenebilir. Özellikle Filistin kaynaklı terör faaliyetlerinde Arap-İsrail çatışmasının merkeze oturduğu görülmektedir.[57]

İngiliz gazeteci Robert Fisk, İslami terör olarak adlandırılan terör eylemlerinin ortaya çıkmasının ve tırmanmasının temelinde, Amerika'nın Ortadoğu'da sorumlu davranmaması, İsrail saldırılarını desteklemesi, uzun süre Irak'a ambargo uygulayıp Iraklı çocukların ölmesine göz yummasının yattığı değerlendirmesinde bulunmaktadır. Fisk'in dikkat çektiği diğer bir nokta da, sürekli olarak Batı'nın tehdit altında olduğu vurgulanırken, Ortadoğu'da yaşayan insanların maruz kaldığı terörün hiçbir şekilde gündeme getirilmemesidir. Uluslararası toplumun, yaşanan bu haksızlıklara tepki göstermemesi, bölge insanının umutlarını yitirmesine adeta umutsuzlaşmasına neden olmakta ve bu durum fanatizmi önemli ölçüde beslemektedir. Bu açıdan bakıldığında, Ortadoğu'daki terörün tırmanmasında büyük güçlerin bölgeye yönelik politikalarının önemli etkisinin olduğu görülmektedir. Bu nedenle, Ortadoğu'da dini terörün geniş taban bulmasını ve kitlelerin

---

[56] TOPAL Ahmet Hamdi; Uluslararası Terörizm ve Terörist Eylemlere Karşı Kuvvet Kullanımı, s. 42.

[57] SEYDİ Süleyman; "Batı'nın İslami Teröre Yaklaşımı", http://www.stradigma. com/turkce/eylul 2003/makale.

aşırı akımlara kapılmasını İslam dinine dayandırmak problemin ortaya konmasında ve çözümüne katkı sunmasında sağlıklı bir yaklaşım olmayacaktır.[58]

C. Sosyal Nedenleri

Toplumda geçerli olan değer yargılarının ve bunların benimsenmesi zaman içerisinde değişikliğe uğramakta söz konusu değerlerin çağın ihtiyaçlarına göre sürekli değişm gösterdiği sosyolojik bir gerçekliktir. Ancak sosyal yapıdaki ve sosyal değerlerdeki değişimin çok hızlı olması ve toplumun genelini kapsamaması durumunda toplum içerisinde bir takım problemlerin çıkması ve sonuçta sosyal dengenin bozulmasını gündeme getirebilmektedir.[59] Bu durumudan yararlanmak isteyen bazı kişi ve guruplar, amaçlarına ulaşmak için toplumda korku şiddet ve kaos oluşturarak terör eylemlerinin doğmasına yol açmaktadırlar.

Terörizmin sosyal ve toplumsal nedenleri her topluma göre farklı özellikler taşımakla birlikte, genelde birçok ortak yöne de sahip bulunmaktadır. Toplumdaki eğitim, ulusal birlik ve beraberlik bilinci, bir kısım insanların toplumun temel değerlerine bakışının farklılığı, devlete karşı vatandaşlık yükümlülüklerinin bilinci gibi birtakım temel değerlerin eğitim sürecinde ve aile ortamında tam olarak verilememesi gibi nedenler, terörün fikri ortamının gelişmesinde katkı sağlayıcı faktörler olarak karşımıza çıkabilmektedir.

Günümüzde gittikçe küreselleşen demokratikleşme eğilimine rağmen, hükümetlerin keyfi uygulamaları, adaletin çoğu zaman olmadığı, yasaların adaletsizce uygulandığı inancı , kendi çıkarları için çalışanlara karşı artan nefret duygusu bazı insanları yaşadıkları çevrede onları yabancılaştırabilmektedirler. Onlar kendilerinin dünden veya geçen yıldan veya on yıl öncesinden daha iyi durumda olmadıklarını, aksine küreselleşmenin hediyelerini toplayanlarla kendileri arasında her zaman büyüyen bir boşluk olduğunu görmelerine karşın şiddet içeren terörize edilmiş bir toplum arzulamıyorlar, ya da terörizmi desteklemiyorlar.[60] Toplumdaki ekonomik sıkıntılar, milli gelir dağılımındaki dengesizlikler, yönetimdeki bazı adaletsizlikler, vergi sisteminin gerektiği şekilde işletilememesi gibi toplumsal sorunlar, illegal örgütler için en önemli propaganda

---

[58] SEYDİ Süleyman; "Batı'nın İslami Teröre Yaklaşımı", http://www.stradigma. com/turkce/eylul 2003/makale.

[59] Terör ve Terörle Mücadele, Genelkurmay Başkanlığı Harp Akademileri Komutanlığı, Milli Güvenlik Akademisi, Yayın No 10, Ankara 2004, s.20-21.

[60] THACHUK Kimberley; "Terörizme Destek Veren Kaynaklarla Mücadele", s.71.

malzemesi olmaktadır. Terör örgütleri bu durumu değerlendirmek suretiyle propagandalarını güçlendirmekte ve kendilerinin haklılık ve meşruluklarını bu gibi sorunların istismarı üzerine bina etmeye çalışmaktadırlar.

Öte yandan toplumdaki sosyal, siyasal ve ekonomik istikrarsızlıktan kaynaklanan olumsuzlukların toplum bireylerini psikolojik açıdan etki altına aldığı yapılan araştırmalarda tespit edilmiştir. İnsanlar, temel ihtiyaçlarını karşılayamamanın verdiği psikoloji ile farklı yönelişler içerisine girebilmektedirler. Aynı zamanda terör örgütlerine katılan şahıslar incelendiğinde; genellikle gelişim çağında olan bu gençlerin çoğunun, aile ve çevrelerinin doğurduğu problemler nedeniyle psikolojik yönden sağlıklı olmadıkları, bu durumda olanların çözümsüzlük psikolojisi ile örgütlerin değişik şekillerde kendilerine sunduğu fikirleri bir alternatif olarak benimsedikleri görülmektedir.[61]

D. Ekonomik Nedenleri

Fakirlik, işsizlik ve gelir dağılımındaki dengesizlik gibi kötü ekonomik koşulların terörizmin nedenleri arasında olduğu genel kabul gören bir görüştür. Ekonomik değişkenlerin terörist olayların iyi bir tahmin edicisi olduğu, bu konuda yapılan bazı çalışmalarda, iktisadi büyümeyi olumsuz etkileyen negatif şokların ülkede kargaşa ve buna bağlı olarak terör olasılığını artırdığı sonucuna ulaşılmıştır. Bunun aksını savunanlar da olmuştur. Yani fakirliğin terörizmin nedenlerinden olmadığı savunulmuştur. Bununla birlikte, fakirlik ile terörizm arasında bir ilişki olmadığı sonucuna varan çalışmalara temkinli yaklaşılması gerekliliğine ilişkin de birçok görüş ileri sürülmüştür.[62]

Birleşmiş Milletler Genel Sekreterliği'nin hazırlamış olduğu 21 Eylül 1981 tarihli Raporda milletlerarası terörizmin ekonomik sebepleri, sermayeye zorla el koyulması, tarım, endüstriyel, ticari, yeraltı zenginlikleri veya haberleşme alanlarında bazı kimselerin maddi menfaatlerine zarar verme, mevcut milletlerarası ekonomik sistem, fakirlik, açlık, üzüntü, hayal kırıklığı ve ekonomik eşitsizliğin yarattığı ruhi bunalım olarak ifade edilmiştir.[63]

---

61 KUYAKSİL Ali; "Türkiye'de Terör ve Terörün Kaynakları", s.8.

62 ARDOR Hakan; "Terör ve Ekonomi", Terörizm, Birinci Baskı., 2008, Ankara s.102. LAQUER Walter; "The Age of Terrorism", s.141.

63 ZAFER Hamide; Ceza Hukukunda Terörizm, s.75. Terör ve Terörle Mücadele, Genelkurmay Başkanlığı Harp Akademileri Komutanlığı, s.20.

Milli gelir dağılımındaki dengenin bozulması, işsizliğin artması ve halkın ekonomik sıkıntılarla karşı karşıya kalması gibi nedenler insanları terör dahil farklı tepkilere itebilmektedir.[64] Örneğin Rusya'nın etkisi altındaki bölgelerde yaşayan ve aylık geliri 100 Doların altında olan kişilerle bu bölgeye çok yakın Güney Kore ve Japonya'da yaşayan ve yüksek gelir gurubuna mensup olan insanlar arasındaki aşırı yaşam standardı farkı, adi veya siyasi nitelikli yasadışı oluşumların meydana gelmesi için uygun bir zemin oluşturduğu görülmektedir.[65] Sanayinin bulunmadığı, ticaretin durduğu, hayvancılığın yok olduğu, toprak dağılımında korkunç bir adaletsizliğin hüküm sürdüğü, gençlerin büyük çoğunluğunun işsiz dolaştığı, insanların suya, yola, doktora, okula ihtiyaç duydukları bir bölgedeki bu etkenler hiç kuşkusuz o bölgede yaşayan herkesi olumsuz yönde etkileyecek ve çözümü başka yerlerde aramalarına sebep olabilecektir.[66]

Ekonomik az gelişmişlik veya geri kalmışlık tek başına terörizmin belirleyici unsuru olmamakla beraber, etnik grupların kendilerine haksızlık yapıldığı inancını pekiştirerek huzursuzluğun doğmasında ve gelişmesinde önemli bir rol oynadığı da inkar edilemez. Geri kalmışlık sorununu ırkçı esaslara dayandırarak açıklamaya çalışmak farklı kökenli insanlarda ırkçılık bilinci uyandırabilmekte ve ayrılıkçı terörizme zemin hazırlayabilmektedir.[67]

IV. TERÖRİZMİN TÜRLERİ

A. Siyasi Terörizm

Siyasi terörizm, bireylere, guruplara, toplumlara ya da devletlere, siyasi taleplerin karşılanması amacıyla, korku ve dehşet salmak için öldürme, yok etme ve benzeri eylemlerin düzenli şekilde yapılması,[68] başka bir ifadeyle siyasi bir felsefe veya ideolojik

---

64 KUYAKSİL Ali; "Türkiye'de Terör ve Terörün Kaynakları", s.8.

65 SHELLEY Louise;. "The Nexus of Organized International Criminals and Terorism, The Financing of Terrorism", College of International and Security Studies, George C. Marshall European Center for Security Studies, 01.07.2008, s.5.

66 ZAFER Hamide; Sosyolojik Boyutuyla Terörizm, s.22.'den naklen KIŞLALI Ahmet Taner; AtaTürk'e Saldırmanın Dayanılmaz Hafifliği, 4. Bası, Ankara, s. 224.

67 ZAFER Hamide; Sosyolojik Boyutuyla Terörizm, s.22.

68 WİLKİNSON Paul; Terrorism and The Liberal State, 144.

bir düzen için yapılan terör hareketleridir.[69] Siyasal terör eylemleri ile devletin organlarına, siyasal yapısına ve anayasal kuruluşuna yönelik bir tecavüz söz konusudur.

Siyasi terörizmde amaç, hedef ve kurbanlarda korku ve dehşete yol açarak kişileri veya devletleri baskıya ve sindirmeye maruz bırakarak iradelerini kırmak ve onları baskıya boyun eğmeye mecbur bırakmaktır.[70] Özellikle soğuk savaş döneminde 1960 ve 1970'li yıllarda siyasi terör eylemleri çok sık görülmekteydi. Günümüzde az da olsa bu tür terörist eylemler varlığını sürdürmektedir. İdeolojik terör türüne en iyi örnekler Marksist-Leninist, Troçkist-Maoist düşüncelerin etkisinde gerçekleştirilen terör olaylarıdır. Örneğin, İtalya'da Kızıl Tugaylar, Almanya'da Kızıl Ordu Fraksiyonu, Türkiye'de Dev Sol, bu tür siyasal terörün en tipik örnekleridir.[71]

B. Bölücü Terörizm

Üyesi oldukları etnik grupların, içinde yaşadıkları devletten ayrılmasını ve belirli bir bölgeyi bağlı olduğu ülkeden koparark bağımsız bir yönetime kavuşmasını isteyen gruplar bu amaçlarına ulaşmak için şiddete başvurarak bölücülük faaliyetlerinde bulunmaktadırlar. Bir ulusun ülkesini oluşturan bölgelerden bazılarına karşı duygu ve bağlılığın, ulusal bağlılığı, bir başka deyişle milli birliği aşacak ve tehlikeye sokacak derecede ifade edilmesine bölücü hareket, bölücülük denmektedir. Başka bir tanımlamada bölücülük, ayrı ırk, ayrı din veya ayrı mezhepten olunduğu iddiaları ile toplumu bölme amacıyla yapılan faaliyetlerdir.[72]

Toplumdaki etnik, din, dil, ırka dayalı farklılıkların ortaya çıkması ve bu farklılıkların zaman içinde bölücülük boyutuna vardırılması durumunda şiddet eylemlerinin ortaya çıkmasına ve bölücü terörizmin doğmasına neden olmaktadır.[73]

C. Din Motifli Terörizm

Terörizm olgusunun ortaya çıkmasına neden olan ideolojik temellerden biri de din unsurudur.

---

[69] ÇAKMAK Haydar; "Kavramsal Olarak Terör", s.34.

[70] WİLKİNSON Paul; Terorism and The Liberal State, s. 146.

[71] ÇAKMAK Haydar; "Kavramsal Olarak Terör", s.34.

[72] ZAFER Hamide; Ceza Hukukunda Terörizm, s.68.

[73] CAŞIN Mesut Hakkı; Uluslararası Terörizm, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara Şubat 2008, s. 591.

Din olgusu, tarihin her dönemindeki etkinliği ile kendini gösteren,[74] insanları hem bu dünya da, hem de öteki dünya da mutluluğa eriştirmek üzere Tanrı tarafından gönderilmiş kurallar bütünü olarak ifade edilmektedir.[75] Bütün dinler şefkat ve sevecenliğin erdemlerinden bahsederek, şiddet içermeyen ve barışı amaçlayan bir çok değeri savunur, insan yaşamına saygı duyar ve barış çağrısı yaparlar.[76]

Günümüzde politik bir hedeften ziyade dini hedeflere sahip olan din motifli terörizm, soğuk savaş sonrası dönemde tehlikeli bir görünüm arz etmeye başlamıştır. Bir kısım uzmanlar 21.yüzyıldaki çatışmaların büyük çoğunluğunu dinsel faktörlerin belirleyeceği, potansiyel anlaşmazlıkların kırılma noktasını teşkil edeceğini belirtmişlerdir.[77]

Uzun bir geçmişe sahip olmasına rağmen din motifli terörizm, son yıllarda değişik din ve inanışlara mensup teröristlerin gerçekleştirdiği eylemlerle birlikte daha sık bir şekilde gündeme gelmeye başlamıştır.[78] Din motifli terörizm ile seküler terörizm arasındaki temel ayrım eylemin meşrulaştırılmasında ve aldıkları örneklerde söz konusu olmaktadır. Örneğin El Kaide ve benzeri terörist örgütlerin eylemlerini meşrulaştırabilmek için sık sık İslamiyet'e başvurduğu bu şekilde İslam'ı kendi yorumlarıyla "cihat" anlayışı ile siyasallaştırarak[79] mücadele yöntemi olarak benimsediği görülmektedir.[80]

Son yıllarda dünya gündemine dinci terör olgusunu getiren unsurlardan en önemlisi İran ve Ortadoğu'daki gelişmelerdir. Özellikle İsrail-Filistin sorunu etrafında oluşan bazı yapılanmalar şiddet unsuru taşımaktadırlar. İran 'da 1979 yılında meydana gelen

---

74 KUYAKSİL Ali; "Türkiye'de Terör ve Terörün Kaynakları", s.11.

75 KARLIĞA Bekir; "Din, Terör, Savaş ve Global Etik İhtiyacı", İslam'a Göre Terör ve İntihar Saldırıları, Işık Yayınları, Birinci Baskı, 2004, s.58.

76 FİNJİNG Fang; "Radikal Dini Terörizm Faaliyetleri ve Mücadele Yöntemleri", Küresel Terörizm ve Uluslararası İşbirliği Sempozyumu, Ankara 23-24 Mart 2006. Genelkurmay Basımevi, Ankara 2006. s. 151.

77 Terör ve Terörle Mücadele, Genelkurmay Başkanlığı Harp Akademileri Komutanlığı, s.53-54.

78 İsrail BaşbakanıYitzhak Rabin'i öldüren Yigal Amir ismindeki Yahudi öğrenci de, Tanrı'nın emirlerini yerine getirdiğini söylemiştir. Benzer şekilde Japonya'daki Aum Shinrikyo adlı tarikatın gerçekleştirdiği terörist saldırılar da, farklı din kaynaklı terörizme örnek olarak gösterilebilir. TOPAL Ahmet Hamdi; Uluslararası Terörizm ve Terörist Eylemlere Karşı Kuvvet Kullanımı, s. 43.

79 Bu örgüt bakımından cihat sadece dini aşırılığın bir ideolojisi değil, dini siyasi olarak yorumlayarak yeni dünya düzeni için İslamcı tutkuların sonucu benimsenen yeni bir savaş konsepti olarak görülmektedir. TIBI Bassam; "Siyasi Terörizm Faaliyetleri ve Mücadele Yöntemleri", Küresel Terörizm ve Uluslararası İşbirliği Sempozyumu, Ankara 23-24 Mart 2006. Genelkurmay Basımevi, Ankara 2006, s. 189.

80 TOPAL Ahmet Hamdi; Uluslararası Terörizm ve Terörist Eylemlere Karşı Kuvvet Kullanımı, s. 41.

değişimden sonra, batıya bir tepki olarak din motivasyonlu terör hareketlerinin ortaya çıktığı görülmüştür. Lübnan'daki Hizbullah ve El-Kaide terör örgütleri dinci terörün en tipik örnekleridir.

Ortadoğu'da dini motifli terörün geniş taban bulmasının ve kitlelerin radikal akımlara yönelmesinin sebebini İslam'a dayandırmak sağlıklı bir yaklaşım olmayacaktır. Ortadoğu'da İngiliz emperyalizminin ürettiği sonrasında da ABD tarafından devam ettirilen yapay devletler ve millet yaratma çabası, ulus devlet oluşum sürecini engellemiş, dolayısıyla demokratik akımlar yaşam alanı bulamamıştır.[81] Egemen güçler tarafından çoğunluğu krallık ve diktatörlük olan yapay devletlerin kurulmasıyla elde edilen bağımsızlık halka yansımamış, otoriter ve teokratik olan bu rejimlerde demokrasi geleneği oluşamamıştır. Özellikle İsrail-Filistin sorununa batının yaklaşımı bölge insanının radikalleşmesine, uluslararası, bölgesel ve yerel birçok terör örgütünün kurulmasına ve terör eylemlerinin bölgede ve dünya da yaygınlaşmasına neden olmuştur.

Dünya da İslam kimliğini taşıyan ve teröre başvuran kişiler ve örgütlerin daha çok kendilerine karşı yapılan, işgal ya da haksızlık olarak nitelendirilen davranışlara bir tepki olarak ortaya çıktıkları, doğrudan mücadele edecek güçlerinin olmadığı yerlerde dolaylı mücadele unsuru olarak şiddet eylemlerini tercih ettikleri görülmektedir. Özellikle Ortadoğu'da bulunan ülkelerin yönetimlerinin halkın inanç, kültür ve değer yargılarına ters düşen uygulamaları, diktatörce bir yönetim içerisinde halkın ezilmişliği gibi birçok neden bu ülkelerde yaşayan kişileri kendi yönetimlerine ve bu yönetimleri destekleyen dış güçlere karşı mücadele içerisine itmektedir. Bu mücadele zaman zaman şiddet eylemleri ile birlikte kendini göstermekte, teröre varan uygulamaları beraberinde getirmektedir.[82]

Müslümanların büyük çoğunluğu tarafından kabul edilmemesine rağmen İslam'ın selefi yorumu ve bunun terör örgütüne bürünmüş hali olan El Kaide, Tanrının hakimiyetini tüm dünya da tesis ederek bir dünya düzeni kurmak[83] ve bu suretle Tanrıyı memnun etmek için sonsuz ve evrensel mücadelede kutsal bir görevi yerine getirdiklerine insanları inandırarak[84] amaçlarına ulaşmak için her türlü eylem stratejisini meşru kabul edip[85], İslam

---

81 Uluslararası Terör ve Milli Güvenliğe Etkileri, Genelkurmay Başkanlığı Harp Akademileri Komutanlığı Basımevi Müdürlüğü, İstanbul 2006, s.62.

82 KUYAKSİL Ali; "Türkiye'de Terör ve Terörün Kaynakları", s.11.

83 TIBI Bassam; "Siyasi Terörizm Faaliyetleri ve Mücadele Yöntemleri", s.164.

84 FİNJİNG Fang; Radikal Dini Terörizm Faaliyetleri ve Mücadele Yöntemleri, s.154.

dininin geleneksel ana yorumunu düşman olarak görüp bu görüşü çarpıtmış[86] ve kendi yorum, eylem ve yöntemlerini İslam dini adı altında meşrulaştırma çabası içine girmiştir.

Öte yandan El Kaide terör örgütünün benimseyip yaymaya çalıştığı selefi görüşün, şehirlerin kalabalık caddelerinde, sivil insanları, kadın, çocuk ve yaşlıları katleden, taşıt araçlarını, binaları yakan, havaya uçuran, rehin aldığı veya kaçırdığı masum insanları işkence ile öldüren, bunları yaparken, kimseye hesap vermeyen, vücuduna bağladığı veya arabasına yüklediği patlayıcıları sivillerin ortasında infilak ettirerek kendini ve masum insanları katleden intihar eylemcilerinin bu tür eylemlerinin, "bir insanı öldüren bütün insanlığı öldürmüş gibi olur" anlayışına sahip olan İslam dini ile kesinlikle bağdaşmadığı İslam dini uzmanları tarafından ifade edilmektedir.[87] Bu uzmanlar aynı zamanda, terörün bir insanlık suçu olduğunu "Din" ve "Terörün", asla bir araya gelmesinin mümkün olmayan iki kavram olduğunu, çünkü bütün dinlerin terörü reddedip lanetlediğini belirtmektedirler[88]

D. Ulusal ve Uluslararası Terörizm

Ulusal terör, hiçbir dış bağlantısı olmayan kaynağını, nedenlerini ve sonuçlarını ülke içinde bulan bir terör türüdür. Günümüz koşulları dikkate alındığında ulusal terörün çok az rastlanan bir terör türü olduğunu belirtmeliyiz. Zira bu gibi terör eylemlerinde eğer dış bağlantı varsa bu ulusal değil uluslararası terör olarak adlandırılmaktadır.[89]

Uluslararası terör, yabancı bir devletin veya uluslararası bir örgütün politikalarını etkilemek üzere, bir veya birkaç devletin desteğini alarak hedef aldığı bir veya birden fazla ülkeye karşı gerçekleştirilen[90] ve uluslararası sonuçlar doğuran şiddet eylemleri şeklinde tanımlanabilir. Eylemin birden fazla ülkenin topraklarını veya insanlarını hedef alması, bir çok ülkenin üye olduğu örgütlere karşı işlenmesi, birden çok ülke kaynaklı terör

---

85 ARIBOĞAN Deniz Ülke; Terör Korku Hali, Tarihin Sonundan, Barışın Sonuna, s.115.

86 KARAOSMANOĞLU Ali; "Küresel Terörizmin Ulaştağı Boyutlar Çerçevesinde Edinilen Tecrübeler, Küresel Terörizm ve Uluslararası İşbirliği Sempozyumu, Ankara 23-24 Mart 2006. Genelkurmay Basımevi, Ankara 2006, 81-82.

87 AKTAN Hamza; "Kuran ve Sünnet Işığında Terör ve İntihar Eylemleri", İslam'a Göre Terör ve İntihar Saldırıları, Işık Yayınları, Birinci Baskı, 2004, s.54.

88 KARLIĞA Bekir; "Din, Terör, Savaş ve Global Etik İhtiyacı", s.62.

89 ÇAKMAK Haydar; "Kavramsal Olarak Terör", s.39.

90 ONAY Yaşar; Etki Odaklı Hareket Terör, s.159.

örgütlerinin ortak eylemleri şeklinde veya [91] birden çok ülkenin desteklediği terör eylemleri olması, belirgin uluslararası sonuçlar doğurması ve şiddet veya şiddet yüklü tehdit eylemleri olması uluslararası terörün en belirgin özellikleridir. Bu durumda terörizm, artık ulusal sınırları aşmış ve uluslararası sonuçlar doğurmaya başlamıştır. Buna göre terörist eylemler, ulusal sınırların dışına taştığında veya yabancı bir devletin vatandaşlarına ya da tesislerine yöneltildiğinde uluslararası bir karakter kazanmakta ve uluslararası terörizm söz konusu olmaktadır.[92] Uluslararası terörizm ayrıca, ulusal sınırları aşan bağlantılara sahip olan ve uluslararası gündeme oturmaya çalışan gruplar dikkate alındığında ulus ötesi terörizm olarak da isimlendirilebilir.[93]

Ulusal terörizmde adi suçların kolaylıkla işlenebilmesinden dolayı bu tür terörün amacı sadece toplumdaki korkuyu artırmak iken, milletlerarası terörün amacı mutlaka somut siyasi birtakım hedeflere ulaşmak, bu yöntemle siyasi değişikliklerin gerçekleşmesini sağlamaktır. Ayrıca, bu tür eylemlerle en az iki devletin menfaatleri ihlal edilmektedir.[94] Teröristler, uluslararası terörizmle dünya kamuoyunun dikkatini kendi milli sorunlarına çekerek, ülkenin dış politikasını etkilemek veya bir ülkeyi zor durumda bırakarak onu dünya kamuoyunda mahkum ettirmek isterler.[95]

V. TERÖRİZMİN ÇEŞİTLİ ALANLARA ETKİLERİ

A. Sosyal ve Siyasal Alandaki Etkileri

Terör eylemleriyle devletin siyasi sistemi veya hükümet şekli değil, doğrudan doğruya ülkedeki sosyal ve iktisadi düzen[226] değiştirilmeye çalışılırken siyasal terör eylemleri ile devletin organlarına, siyasal yapısına ve anayasal kuruluşuna tecavüz söz konusudur. Sosyal terör eylemlerinde de siyasi terör eylemlerinde olduğu gibi fail şahsi menfaatten ziyade kolektif menfaate ilişkin bir gaye ile hareket etmektedir.[96]

---

[91] ÇAKMAK Haydar; "Kavramsal Olarak Terör", s.39.

[92] TOPAL Ahmet Hamdi; Uluslararası Terörizm ve Terörist Eylemlere Karşı Kuvvet Kullanımı, s.53.

[93] MAZARİ Shireen; "Terörizmin Geleceği ve Ortak Nitelikleri", s.217.

[94] DÖNMEZER, Sulhi; "Milletlerarası Tedhişçilik", Abdi İpekçi Semineri: Türkiye'de Terör, Gazeteciler Cemiyeti Yayınları, 30 Ocak-1 Şubat 1980, 1.Bası, Mayıs 1980. s.114

[95] ALPASLAN, Şükrü; Kriminoloji ve Hukuk Açısından Tedhişçilik, Doktora Tezi, İstanbul 1983. s.140.

[96] ZAFER Hamide; Ceza Hukukunda Terörizm, s.59.

Terörizm gerek iç politikada gerek uluslararası politikada önemli pek çok değişikliklere neden olmaktadır. Örneğin; teröristler ve onların destekçisi olan devletler, ABD'nin dış politikasını değiştirmiş ve politikalarını uygulama yeterliliğini etkilemiş, ABD'yi terörizme karşı önlem almaya ve bu amaçla müttefikleri ile olan ilişkilerini güçlendirmeye sevk etmiştir. Diğer taraftan terörizm tehdidi altında bulunan devletler, terörizmle mücadele edebilmek amacıyla birtakım yasal düzenlemelere başvurmaya, terörizmle mücadele adı altında kişisel özgürlükleri sınırlandıran ve bireylerin özel hayatlarına müdahale imkanı veren yasal düzenlemeler yapmaya yöneltmiştir. Bu durumda terörizmle mücadelenin bireysel hak ve özgürlükleri olumsuz olarak etkilememesi gerekliliği ile terörizme karşı etkili mücadele gerekliliğinin çatışması söz konusu olmuştur. Diğer bir ifadeyle terörizmle mücadele etmek durumunda olan demokrasilerin temel problemi, "kabul edilebilirlik" ile "etkililik" arasındaki açmazdır. Bahsedilen bu sorun, 11 Eylül eylemleri sonrasında Amerika'da söz konusu olmuş, bir nevi toplumsal histeriye dönüşen bir tutumla ulusal politikalar anlamında demokratik ilkelere ters düşen ve yürütmenin gücünü artıran önlemler alınmış, özel mahkemelerin ve yargılama sistemlerinin oluşturulması dahil, yargı sisteminde ve ceza hukukunda değişikliklere gidilmiştir. Bununla birlikte terörist eylemlerin mali kaynaklarının kesilmesine ve istihbaratın artırılmasına yönelik önlemler alınmış, ülkeye giriş ve çıkışlarda uygulanan kontroller daha da sıklaştırılmıştır. Ancak alınan bu önlemler ve gerçekleştirilen yasal değişikliklerin, insan haklarına ve demokratik ilkelere aykırı olduğu yönünde ciddi eleştiriler yapılmıştır.[97]

Diğer taraftan terörizm, uluslararası politikalarda da önemli değişikliklere neden olmaktadır. Artık devletlerin dış politikalarının ve uluslararası ilişkilerinin şekillenmesinde terörizmle mücadelenin belirleyici bir rol oynayacağı açıktır. Özellikle 11 Eylül eylemleri sonrasında "hiçbir şey artık eskisi gibi olmayacak" cümlesiyle dönemin ABD başkanı tarafından ifade edilen bu değişim mesajı, uygulamada da kendisini göstermiş ve uluslararası toplumda ilişkiler gelişen bu duruma göre yeniden şekillenmeye başlamıştır. ABD Soğuk Savaş sonrası tek süper güç olarak elinde bulundurduğu yönetici konumunu güçlendirmiştir. Buna karşılık Rusya, Çeçenistan sorununu uluslararası toplumun gündeminden çıkarmayı başarmış ve Soğuk Savaş sonrası dönemde kaybettiği süper güç konumunu yeniden elde etmeye yönelmiştir. Uluslararası toplumun terörizme destek verdiği iddia edilen devletlere yönelik baskısı artmış ve bunun sonucunda söz konusu

---

[97] TOPAL Ahmet Hamdi; Uluslararası Terörizm ve Terörist Eylemlere Karşı Kuvvet Kullanımı, s.49.

devletlerin pek çoğu terörizmle mücadele konusunda Birleşmiş Milletler başta olmak üzere uluslararası örgütler ve batılı devletlerle işbirliğine yanaşmışlardır. Diğer taraftan "terörizme karşı savaş" deyiminin dünyanın dört bir yanındaki yönetimlerin insan hakları ihlâllerine karşı savunma sağlayan dokunulmazlık zırhı haline geldiği de görülmektedir. Bu bağlamda bağımsızlık mücadelesi veren etnik gruplara karşı mücadele eden Rusya, İsrail, Filipinler, Çin ve Hindistan gibi devletler, 11 Eylül sonrası oluşan ortamdan yararlanarak bu gruplara karşı yürüttükleri mücadelelerinde uluslararası destek bulmaya başlamışlardır.[98]

B. Ekonomik Alandaki Etkileri

Terörizm insanların yaşamını etkilediği kadar ülkelerin ekonomilerini ve ekonomik kalkınmalarını da olumsuz yönde etkilemektedir. Terörizm ve ekonomiden bahsedildiğinde de genel olarak teröristlerin veya başka terör örgütlerinin finansmanları anlaşılmakta olup, teröristlerin ekonomik olarak hedef aldığı ülkelere ve o ülke vatandaşlarına verdikleri ekonomik zararlar biraz geri planda kalmaktadır. Fakat konu bir bütün olarak ele alındığında, belki terörün hedef aldığı ülke ve toplumlara ekonomik olarak verdikleri zararlar terörün finansmanının önüne geçmektedir.[99]

Terörist eylemlerin neden olduğu maddi zarar, 11 Eylül örneğinde görüldüğü gibi milyarlarca Dolarlarla ifade edilmektedir. Dünya Ticaret Merkezinde meydana gelen zararın 80 Milyar Dolar civarında olduğuna dikkat çekilmektedir. Diğer taraftan ABD'de havayolu ve sigorta şirketleri başta olmak üzere pek çok iş kolu, eylemler sonrasında ekonomik kriz içine girmiştir. Amerikan ekonomisinde yaşanan bu olumsuz gelişmeler doğal olarak dünya ekonomisini de etkilemiş, küresel sermaye hareketleri yavaşlamış, altın ve petrol fiyatları önemli bir artış trendine girmiştir.[100] Saldırılar sonucunda, 14 Milyar Dolar özel sektör, 1.5 Milyar Dolar yerel yönetimler, 11 Milyar Dolar kurtarma ve çevre temizleme çalışmaları, 0.7 Milyar Dolar ise Amerikan Federal Hükümeti tarafından doğrudan harcandığı tahmin edilmektedir.[101] Bu maliyetlerin toplamı 27,2 Milyar ABD

---

98 TOPAL Ahmet Hamdi; Uluslararası Terörizm ve Terörist Eylemlere Karşı Kuvvet Kullanımı , s.50.

99 YAYLA Ahmet Sait, "Terörizmin Finansmanı ve Organize Suç Örgütleri İle İlişkileri", Kara Para Aklama ve Terörizmin Finansmanı, Adalet Yayınevi, Ankara 2008, s.417.

100 TOPAL Ahmet Hamdi; Uluslararası Terörizm ve Terörist Eylemlere Karşı Kuvvet Kullanımı, s.50.

101 LENİAN P, BONTURİ M, KOEN V; "The Economic Consequences of Terrorism", OECD Working Paper 2002, s.334'den naklen CAŞIN Mesut Hakkı; Uluslararası Terörizm, s.531.

Dolarıdır. Bu tutar ABD gayrisafi yurtiçi hâsılasının %1,25'ine eşit ve çok sayıda ülkenin ise milli gelirinin üzerinde bir rakama karşılık gelmektedir. Ayrıca bu saldırıda aşağı Manhattan bölgesindeki ofislerin ve iş hacminin yaklaşık %30'a yakını yok olmuş, iki yüz bine yakın çalışan geçici bile olsa işlerini kaybetmiş ve New York dışında bir bölgeye taşınmak zorunda kalmıştır. İşini kaybeden kişilerin gelir kayıplarına bağlı oluşan zincirleme gelir kayıpları, bu terör olayının 27,2 Milyar Dolarlık maliyetini çok daha artırmıştır. Ayrıca terörist saldırı sonucu.[102]sadece Dünya Ticaret Merkezinin yıkılmasından kaynaklı fiziki zararın 100 Milyar Dolar olduğu, uzun vadede ise oluşan güvensiz ortam ve belirsizliklerin ekonomik maliyetinin 2 Trilyon Dolar olduğu[103] tahmin edilmektedir.[104] 11 Eylül saldırılarından sonra Usame bin Laden yapmış olduğu açıklamada saldırıların ABD'ye maliyetinin 500 Milyar Dolar olduğunu belirtmişse de, ABD'nin, saldırılardan sonra terörizmle mücadele amacıyla sadece Afganistan ve Irak'a yaptığı operasyonların maliyetinin 1 Trilyon Dolara ulaştığı, terörizmin dolaylı etkileri nedeniyle oluşan maliyetin ise trilyonlarca Dolarla ifade edildiği dikkate alındığında bu rakamın çok iyimser olduğu söylenebilir.[105]

Terörist eylemlerin neden olduğu tahribattan kaynaklanan maddi zararın yanı sıra terörizm tehdidi altında bulunan devletler, terörizmle mücadele edebilmek amacıyla büyük miktarda mali, fiziki ve personel kaynaklarını sarf etmekte ve terörizmden korunmak amacıyla savunma sanayiine milyarlarca Dolarlık yatırımlar yapmaktadırlar. Bütün bu hususlar birlikte ele alındığında meydana gelen zarar daha açık bir şekilde görülebilmektedir.[106]

Türkiye'de 25 yılı aşkın bir süreden beri devam eden bölücü etnik terörün yanı PKK terörünün ülkeye verdiği zararın 300 Milyar Doların üzerinde olduğu, GAP'ın maliyetinin ise 32 Milyar Dolar olduğu, bununla mukayese ettiğimizde, Türkiye'nin bu güne kadar 10

---

[102] ARDOR Hakan, "Terör ve Ekonomi", s.104.

[103] El-Kaide terör örgütünün bu saldırılar için sadece 400.000 Dolar harcadığı tahmin edilmektedir. İAGS, The Cost of September 11 İnstitute for the Analysis of Global Securitiy, http://www.iags.org/costof911.html. YAYLA Ahmet Sait, "Terörizmin Finansmanı ve Organize Suç Örgütleri İle İlişkileri", s.439.

[104] YAYLA Ahmet Sait, "Terörizmin Finansmanı ve Organize Suç Örgütleri İle İlişkileri", s.439.

[105] BARRET Richard; "Time to Reexamine Regulation Designed to Counter the Financing of Terrorism", Case Western Reserve Journal of İnternational Law, Case Western Reserve Üniversity School of Law, Volume 41, No.1, 2009, p.8. Kongre Araştırma Servisi verilerine göre, Eylül 2001'deki terör saldırılarının ardından 822Milyar Doları aşkın bir savaş bütçesi onaylanırken geçen yıl talep edilen 84.3Milyar Dolarlık ek parayla Irak ve Afganistan savaşlarının bugüne kadarki maliyetinin yaklaşık 1 Trilyon Doları bulacağı belirtilmiştir. http://www.tumgazeteler.com. (Erişim Tarihi; 11.03.2010).

[106] TOPAL Ahmet Hamdi; Uluslararası Terörizm ve Terörist Eylemlere Karşı Kuvvet Kullanımı, s. 51

defa GAP'ı bitirmiş, milli gelirini ikiye katlamış ve o bölgede en az 3 milyon 800 bin vatandaşımıza doğrudan iş imkanı sunabileceği ifade edilmiştir.[107]

C. Küresel Etkileri

Teknolojinin, özellikle kitle iletişim araçlarının ve ulaşım imkânlarının baş döndürücü bir hızla gelişmesi, bazı devletlerin teröre uygun ortam yaratmaları ve desteklemeleri, yine bazı devletlerin istihbarat örgütlerinin uluslararası terörü destekleyici eylemlerde bulunması, uluslararası terör örgütleri arasındaki işbirliğinin gelişmesi, terörden zarar görmeyen kamuoyunun ve bazı devletlerin duyarsızlığı, özellikle batı demokrasilerinin uygun koşul yaratmaları, batıda bazı devletlerin siyasal terörü algılayamayarak ya da politik çıkarları gereği uluslararası cephe yaratma çabaları ekonomik ve sosyal alanlardaki sömürü anlayışının sonucu; terör ve organize suç örgütleri dünyadaki her türlü ekonomik, sosyal, siyasi ve teknolojik gelişmeleri yakından takip edip kendilerini yenileyerek bu imkanları da çıkarları doğrultusunda kullanarak küresel ölçekte faaliyetlerini sürdürmektedirler.[108]

Nitekim, 11 Eylül 2001 tarihinde ABD'ye yapılan terör saldırıları akabindeki, dünyanın dört bir yanında ve değişik ülkelerinde, binlerce insanın öldüğü ve binlercesinin yaralandığı, milyarlarca Dolar ekonomik kayıpla sonuçlanan ve bu bölgelerdeki sosyal, siyasal ve ekonomik yapılarda istikrarsızlıklara neden olmuştur. Bu saldırıların[109] ardından terörizmin hiçbir sınır tanımadığı ve terör eylemlerinden dünyanın ekonomik ve askeri bakımdan en güçlü ülkelerini bile doğrudan etkilendiği, o tarihe kadar bu ölçüde bilinmeyen terörizmin şiddet ve kapsamını içeren yeni bir tehditle[110] küresel dünyanın karşı karşıya kaldığı açıkça görülmüştür. Hatta terörizmin uluslararası toplumun karşı karşıya kalacağı yeni konvansiyonel olmayan savaş haline geleceği vurgulanarak[111] bu olaylardan sonra terörizm

---

[107] Başbakan Recep Tayip ERDOĞAN ve Hükümet Sözcüsü ve terörden sorumlu Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı Cemil ÇİÇEK'in yapmış olduğu resmi açıklamalarda bu durum farklı zamanlarda birçok kez belirtilmiştir. http://www.aktifhaber.com/news, (Erişim Tarihi: 21/07/2008).

[108] UYAR Tulga; Terörle Mali ve Hukuki Mücadele, Adalet Yayınevi, Ankara, 200,. s.238.

[109] 12 Ekim 2002 tarihinde Endonezya'nın Bali Adası, 15-20 Kasım 2003 tarihinde İstanbul, 11 Mart 2004 tarihinde Madrid, 07 Temmuz 2005 tarihinde Londra, 23 Temmuz 2005 tarihinde Mısır ve 9 Kasım 2005 tarihinde Ürdün'ü hedef alan dünyanın dört bir yanındaki terör saldırılarında binlerce insan ölmüş ve binlercesi yaralanmış ve milyarlarca Dolar ekonomik kayıpla sonuçlanmış, ve dünyanın önemli bölgelerinde sosyal, siyasal ve ekonomik istikrarsızlıklara neden olmuştur.

[110] GANOR Boaz; "Soğuk Savaş Döneminden Geçiş ve Terörizm" Küresel Terörizm ve Uluslararası İşbirliği Sempozyumu, Ankara 23-24 Mart 2006. Genelkurmay Basımevi, Ankara 2006. s.19.

[111] MAZARİ Shireen; "Terörizmin Geleceği ve Ortak Nitelikleri", s. 219.

olgusunun bütün dünya liderleri tarafından yeniden ele alınması ve terörizme karşı mücadele için bütün ve devletlerin birleşmesi ve ortak mücadele politikaları belirlenmesi gerektiği kuşkusuz bir gerçektir.[112]

11 Eylül'den sonra terörizm yeni bir nitelik kazanmış ve yeniden adlandırılarak daha önce tanımlanmamış "küresel terörizm" kavramı ortaya çıkmıştır. Soğuk Savaş sonrası "değişen dünya düzeni", küreselleşme veya batı değerlerinin dünya egemenliği olarak adlandırılmaktadır. Dolayısıyla "küresel terörizm" de bu değerleri sorgulayan bir kavram olarak ortaya çıkmaktadır. Küreselleşmenin değerlerini zorunlu olarak evrenselleştirme çabası batı dışındaki devletlerde şiddete yol açmıştır. 11 Eylül ile birlikte dünyadaki artan terör eylemleri sonrasında terörizmin uluslararası bir karakter taşıdığı, terörizmle mücadelenin de uluslararası bir nitelik kazandığı görülmektedir. Terörizm, 21. yüzyılın "küresel" sorunlarından biridir ve bu sorun bütün derinliğiyle bütün ulusları ve devletleri ilgilendirmektedir. Terörizmin acımasız yüzü, din, millet ve hak tanımaması bu olgunun hiçbir dinle, hiçbir milletle birleşemeyeceğini göstermektedir. Terörizm, tarih boyunca ilk defa bütün uluslararası camianın "küresel bir soruna" karşı çözüm bulmak için birleştiği bir konu olmuştur.[113]

Öte yandan küreselleşme ve onunla birlikte ortaya çıkan küresel teröre karşı farklı bir bakış açısı ortaya koyanlar da olmuştur. Bu bakış açısıyla düşünenler; küresel bir şov sergilendiği, küresel düşmanlar yaratıldığı, küresel kahramanların tanıtıldığı, küresel teknolojilerin sergilendiği, küresel kahramanlık destanlarının yazıldığı ve küresel izleyicilerin büyülenmişçesine bu şovu izlediği,[114] hususlarında küreselleşen teröre farklı açılardan bakılması ve sorgulanması gerektiğine dikkat çekmektedirler.

Sonuç olarak küresel terörizmin 21. yüzyılın en önemli sorunlarının başında geldiği gerçeğinden hareketle, küresel terörizmin güvenlik, uluslararası ilişkiler ve dünya ekonomik sistemi üzerindeki etkilerinin giderek artmakta olduğunu ve "küresel" bir sorun haline geldiğini bu nedenle küresel terörizm ve onun küresel etkilerinin birçok yönden olduğu gibi uluslararası hukuk bilimi açısından da detaylı incelenmesi onunla mücadelede önemli katkı sağlayacaktır.

---

[112] RÜSTEMOVA Saadat; Küresel Terörizm, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstütüsü Uluslararası İlişkiler Anabilim Dalı, Ankara, 2006. s.230.

[113] RÜSTEMOVA Saadat; Küresel Terörizm, s.239.

[114] ARIBOĞAN Deniz Ülke; Terör Korku Hali, Tarihin Sonundan, Barışın Sonuna, s.187.

VI. TERÖRİZMİN TANIMI

A. Tanımlama Problemi

Terörizmin özel karakterine ve işleyiş biçimine, siyasal yönelimine ve uzun aşamalı sonuçlarına, onu güdüleyen esin veren şeylere ilişkin bütün tartışmalarla birlikte sorunu açık ve tam anlaşılır bir şekilde ortaya koyarak işe başlamak yararlı olacaktır. Zira tanım üzerinde geniş bir anlaşma olmadıkça herkesin terörizmi farklı bir biçimde yorumlaması tehlikesi ortaya çıkacaktır.[115]

Terörizmin, zaman ve mekana göre değişen bir içeriği olması nedeniyle siyasi cinayet, gerilla savaşı, anarşizm gibi komşu kavramlarla kolayca karıştırılabilmesi olasıdır. Pek çok siyasi grup, muhalif oldukları devletin eylemlerini terörizm olarak vasıflandırarak itibarlarını düşürmeye çalışmakta, kimi devletler ise, destek verdikleri dış örgütlerin eylemlerini terörizm kapsamında ele almaktan kaçınarak bu örgütlere uluslararası meşruiyet sağlamayı hedeflemektedirler. Hukukun üstünlüğünün reddi anlamına gelen "Birine göre terörist olan kişi, bir başkasına göre özgürlük savaşçısıdır" deyimi, terörizmle ilgili incelemelerde sıkça tekrarlanmaktadır.[116] Terörizmle mücadeleyi konu alan andlaşmalar, belli eylemler veya hedefler üzerinde yoğunlaşmakta, "antiterörist" tedbirler içermekte, ancak terörün ne olduğunu söylememektedirler. Suçluların geri verilmesi ilişkin bölgesel ya da ikili andlaşmalar da, genelde terör suçlarını "siyasi suç" kavramının dışında tutmakta yani, ilgili devlete iade etmek ya da bizzat yargılamak yükümü getirmekte, ancak terörizmi tanımlamaktan kaçınmaktadırlar. Diğer yandan, terörizmin tanımı bir zaruret olarak da belirmektedir. Terörizme karşı yürütülen mücadelenin bir cephesi hukuki, diğer cephesi siyasi ve diplomatiktir. Terörizm kavramı üzerinde uzlaşma sağlanamaması, hukuki cepheyi zayıflatmaktadır.[117]

Terörizmin ortak bir tanımı üzerinde uzlaşıya varılamamasının asıl sebebi terör tanımında yer alan politik unsurun göreceli bir kavram olmasıdır. Terör kavramı içinde yer alan politik unsur, bir ülke için terörist olan, başka bir ülke için özgürlük savaşçısı olarak gösterecek kadar görecelidir. Terör kavramının içerisinde var olan "siyasal şiddet"

---

[115] LAQUER Walter; The Age of Terrorism, s.95. ARIBOĞAN Deniz Ülke; Terör Korku Hali, Tarihin Sonundan, Barışın Sonuna, s.20.

[116] ÇİTLİOĞLU Ercan; Gri Tehdit Terörizm, s.57 vd..

[117] ÖKTEM Emre; "Uluslararası Hukukta Terörizm, Tanım Sorunu ve Milli Bağımsızlık Hareketleri", s.2.

kavramını oluşturan "şiddet olgusu" ve "siyasal olma", unsurları zamandan zamana ve bir yerden diğerine değiştiğinden, "siyasal şiddet"in yaygın bir şekli olan "terörizm"de kavramsal olarak evrensel değildir. Bu nedenle terörizm tanımı, zamandan zamana, toplumdan topluma, devletten devlete ve hatta bir akademik yazardan diğerine farklılık gösterebilmektedir[118].

Terörün göreceli yorumlanabilen bir kavram olması nedeniyle şiddet eylemleri, ülke içi ve milletlerarası politikalara göre değerlendirilmektedir. Terörizm, özellikle uluslararası ilişkilerde sıcak savaşın yerine uygulanan etkili bir araçtır ve çok sayıda devlet tarafından kendi politikalarını yaşama geçirme yöntemi olarak yaygın bir kullanım alanı vardır. Bir ülke, başka bir ülkedeki ideolojiyi benimsemediği veya çeşitli sebeplerle o ülkeyi kontrol altında tutmak istediğinde, o ülkedeki siyasi yapıya yönelik saldırıları terör eylemi olarak değerlendirmemekte, o ülkedeki siyasi yapıyı ve uygulamaları adeta terör eylemlerinin meşru müdafaa sebebi olarak değerlendirebilmektedir. Sorun, devletlerin "siyasilik unsurunun" tayininde çifte standart uygulamalarından kaynaklanmaktadır. Bu nedenle bir devletin terör olarak nitelendirdiği bir eylemi başka bir devlet terör eylemi olarak nitelendirmemektedir.[119] Terör eylemlerinin siyasi amaca göre haklı veya haksız ayırımına tâbi tutulması, onu tanımlamayı veya uluslararası alanda ortak bir tanım üzerinde uzlaşmayı ve terörle uluslararası etkin mücadeleyi zorlaştırmaktadır.

Üzerinde uzlaşmaya varılamayan terörizm tanımının yapılmasının olmazsa olmaz bir şart olup olmadığı, uluslararası hukuk doktrininde ele alınmış ve bu konuda başlıca iki görüş ortaya çıkmıştır. Bir görüş, terörizm hakkında genel kabul gören bir tanıma ulaşılamamış olmasını uluslararası toplumun terörizme karşı verdiği mücadelede karşılaşılan en büyük engellerden biri olarak kabul etmekte, dolayısıyla terörizme karşı verilecek mücadele yöntemini belirlemek ve bu mücadeleyi uygulayabilmek için terörizmin tanımının yapılmasının kesinlikle gerekli olduğunu ileri sürmektedir. Yapılacak bu tanımlamanın objektif olması ve uluslararası kabulünün sağlanması bakımından mümkün olduğunca dar ve sınırlı olması böylece ortak anlayış için en geniş temel oluşturulması gerektiğini savunmuşlardır.[120] Doktrinde bu görüşü destekleyen pek çok yazar bulunmaktadır.

---

[118] BEŞE Ertan; Terörizm, Avrupa Birliği ve İnsan Hakları, Seçkin Kitabevi, Ankara, 2002, s.1. LAQUER Walter; The Age of Terrorism, s.96 vd.

[119] ZAFER Hamide; Ceza Hukukunda Terörizm, s.276.

[120] GANOR Boaz; "Soğuk Savaş Döneminden Geçiş ve Terörizm" s.31.

Uluslararası terörizmle mücadelede en önemli hususun tanım sorunu olduğunu belirten BAŞEREN, bu sorunun aşılması halinde terörizmle mücadelenin sorun olmaktan çıkacağını vurgulamaktadır.[121]

Terörizmin tanımı hakkında uzlaşmaya varılamamış olmasının hangi eylemlerin terörist eylem olduğu ve bu eylemlerin nasıl önleneceği ve kontrol altına alınacağı konusunda zorluklara sebep olduğuna işaret eden BAGDASARİAN da; uluslararası terörizmin üstesinden gelebilmek için gerçekleştirilecek uluslararası işbirliğinin ancak terörizmin tanımı üzerinde uzlaşılmasıyla mümkün olacağına dikkat çekmektedir. FLORY de; terörizmle etkili bir şekilde mücadele edebilmek için terörist gruplar tarafından uygulanan yöntemlerde önceden öngörülemeyen değişiklikleri de kapsayacak nitelikte terörizmin bütün şekillerini içeren basit ve kullanışlı bir tanımının yapılmasının gerekli olduğunu belirtmiştir. Diğer taraftan, terörist eylemlerle ulusal kurtuluş örgütlerini ayırabilmek için de terörizmin tanımının yapılması gerektiği vurgulanmıştır.[122]

Tanımın yapılmasının gerekli olmadığını ileri süren görüş sahipleri ise; pratikte böyle bir tanımın yapılmasının imkansızlığını, zaten bu tür bir tanıma da ihtiyaç bulunmadığını ileri sürmektedirler. Uluslararası terörizm hakkında genel kabul görmüş bir tanımın yapılmasının gerekli bir şart olmadığını, uluslararası terörizmi tanımlamak için çaba göstermenin gereksiz bir zaman kaybı olduğunu, çözümün tanım üzerinde yoğunlaşmaktan ziyade suç üzerinde yoğunlaşmakla mümkün olduğunu vurgulamaktadırlar.[123]

Doktrindeki bu görüş farklılıklarının devletlere de yansıdığı görülmektedir. Bazı ülkeler bakımından terörizmi tanımlamak zor bir konu olarak gözükmektedir. Terörizmin tanımı politik, dinsel ve ulusal etkileri olduğu için ülkeden ülkeye değişmektedir.[124] Uluslararası terörizmin genel kabul görmüş bir tanımının terörizme karşı verilecek mücadeleyi daha etkili kılacağı Birleşmiş Milletler Genel Kurulu tarafından da ifade edilmekle beraber, Genel Kurulun 3034 sayılı kararıyla kurulan Komite, terörizmin tanımı üzerinde yoğun tartışmalara sahne olmuştur. Komitenin çalışmalarında başlıca iki farklı görüş ortaya

---

[121] BAŞEREN Sertaç H; "ULuslararası Hukuk Açısından Terörizm", Dünya da ve Türkiye'de Terör, Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası, I. Baskı, Ankara, 2002. s.156.

[122] TOPAL Ahmet Hamdi; Uluslararası Terörizm ve Terörist Eylemlere Karşı Kuvvet Kullanımı, s. 10.

[123] TOPAL Ahmet Hamdi; Uluslararası Terörizm ve Terörist Eylemlere Karşı Kuvvet Kullanımı, s. 11.

[124] Reference Guide to Anti-Money Laundering and Combating the Financing of Terrorism, Second Edition and Supplement on Special Recommendation IX, The Wdrld Bank, 2006, p.1-4.

çıkmıştır. Bunlardan ilkine göre; terörizmin tanımının ne olduğu konusunda bir uzlaşmaya varmadan terörizmle ilgili normatif bir düzenleme yapabilmek mümkün değildir. Bu nedenle terörizmin tanımının yapılması zorunludur. Diğer görüş ise; terörizmin tanımının yapılmasına yönelik gayretlerin sonuç vermediğini belirterek, yapılacak düzenlemenin, üzerinde uzlaşmaya varılan noktalar temel alınarak gerçekleştirilmesinin daha akılcı olacağını ileri sürmüştür. Söz konusu görüşler dikkate alındığında, terörizme dair yapılacak bir tanımın uluslararası topluma bu konuda yol göstereceği açıktır. Gerek devletler düzeyinde gerekse uluslararası alanda terörizme karşı uygulanacak politikaların belirlenebilmesi için, öncelikle terörizmin ne olduğunun açık bir şekilde ortaya konması gerekmektedir. Bu gerçekleştiği takdirde terörizmle mücadelede uluslararası toplumun karşılaştığı en büyük zafiyet olan işbirliği sağlanacak ve barışçı çözüm yollarının uygulanması daha da kolaylaşacaktır. Aksi durum, terörizm kavramının herkes tarafından farklı bir şekilde yorumlanmasına neden olabilecek ve terörizme karşı alınacak önlemlerin belirlenmesini ve uygulanmasını zorlaştıracaktır. Uluslararası hukuka göre, hangi eylemlerin hukuka aykırı olduğunun belirlenebilmesi için bu tür bir uzlaşmaya ihtiyaç vardır. En azından nelerin terörist eylemler olduğu konusunda bir açıklık gerekmektedir.[125]

Uluslararası toplumun terörizm hakkında genel kabul görmüş bir tanıma ulaşamamış olması, terörizm kavramının tanımlanamaz olduğunu göstermez. Bu başarısızlık, terörizmin tanımlanamaz bir kavram olmasından değil terör ve terörizm kavramlarının siyasi, hukuki, sosyal, felsefi ve uluslararası boyutlara sahip karmaşık ve sübjektif bir niteliğe sahip olmasından kaynaklanmaktadır. Bunun yanı sıra, devletlerin farklı siyasi görüşlere ve politik önceliklere sahip olması da söz konusu farklılıkta önemli bir rol oynamaktadır. Devletler yapılacak bir tanımla kendilerini bağlamamayı, eğer bir tanım yapılacaksa da bu tanımın kendilerine bir sınırlandırma getirmemesini istemektedirler. Kanaatimce terörizmin tanımının yapılması konusunda yaşanan bu tartışmalar ve somut bir uzlaşının henüz tam olarak sağlanamaması karşısında terörizm konusunda detaylı bir tanımlama yapılamasa da yapılacak tanımlamada asgari müştereklerin tespit edilerek ortaya konulması ve bu yönde bir tanımlamaya gidilmesi daha yararlı olabilir.

O halde terörizmin her ülke tarafından göreceli yorumlanabilen bir kavram olduğu değerlendirildiğinde "terörizmi tanımlamak mümkün mü?" veya "gerekli mi?" sorularını gündeme getirmektedir. Hukuk tekniği açısından bakıldığında şiddet içeren bir eylemin,

---

[125] TOPAL Ahmet Hamdi; Uluslararası Terörizm ve Terörist Eylemlere Karşı Kuvvet Kullanımı , s. 11.

kimler tarafından, hangi şartlarda, ne amaçla yapıldığında terörizm sayılacağını tespit etmeden, diğer deyişle terörizmi tanımlayıp sınırlarını çizmeden, terörizmle ilgili düzenlemeler yapmak tartışmaya açık bir konudur. Ancak, terörizmi tanımlamanın güçlüğü ve bu hususta başarısızlığın şimdiye kadar yapılan bütün düzenleme çalışmalarında açıkça ortaya çıkmıştır. Ortak bir tanım üzerinde anlaşamamaktan dolayı bu meselenin çözümü yönünde hiçbir düzenleme yapmamak, terörizmi yok farz etmekle eş anlamlı bir tavır olacaktır. Oysa, mesele bütün yıkıcı sonuçlarıyla birlikte ortadadır. Oysa uluslararası hukuk doktrini terörizm kavramını genel kabul görecek şekilde tanımlamaya temel teşkil edecek birçok değerli çalışmayı karar vericilerin dikkatine sunmaktadır. Hukuken geçerli ve bağlayıcı olabilecek bir tanımın yapılabilmesi her şeyden önce bu hususta devletlerin ortak bir irade sergilemesine bağlıdır.[126]

Terörizmin ortak tanımı konusundaki uluslararası çalışmalar yoğun bir şekilde devam etmesi karşısında doktrinde terörizmin birçok tanımının yapılmış olmasından kavramı tanımlamanın aslında kolay olduğu, ancak devletlerin anlaşamaması nedeniyle ortak bir tanım yapılamadığı sonucunu çıkarmak gerçeği tam yansıtmamaktadır. Pozitif hukukta tanım yapılamamasının temel sebebinin siyasi olduğu doğrudur, fakat terörizm kavramı da muğlaklıktan uzak değildir. Zira, sebepleri, yapılış tarzı ve sonuçları bakımından birbirinden değişik özellikler gösteren birçok olay, eylem ve faaliyet bu kavramla ifade edilmektedir. Hatta, kavramın son dönemlerde kazandığı "popülarite" yüzünden medya organlarında her türlü şiddet eylemi yerli yersiz terörizm olarak nitelendirilmekte, devletin resmi görevlileri de çoğu kez aynı nitelemeyi kullanarak pozisyonlarını haklı çıkarmak istedikleri görülmektedir. Neredeyse her toplumun ve her dönemin kendine has bir terörizm anlayışı oluşmaktadır. Sonuçta, terörizm kavramı bilerek veya bilmeyerek sınırları belirsiz hale getirilmiş, terörizm kavramı hakkında, kullananın görüşü doğrultusunda değişen farklı anlamlar yüklenmiştir. Bütün bu tartışmalar ortak ve uzlaşılan bir tanım yapmanın çokta kolay olmadığını açıkça ortaya koymaktadır. Zaten, doktrinde de itirazsız genel kabul gören bir tanımın bulunmaması, verilen tanımların ortak noktalarına rağmen farklılık taşımaları bu zorluğu göstermektedir.[127] Terörizmin tanımı konusunda yaşanan tartışmalar neticesinde terörizmin anlamı ve unsurlarını değişik yazarların yaptığı tanım denemelerinden yola çıkarak ortaya koymaya çalışabiliriz.

---

[126] ÇAĞIRAN Mehmet Emin; "Terörizm ve Uluslararası Hukuk", s.53.

[127] ÇAĞIRAN Mehmet Emin; "Terörizm ve Uluslararası Hukuk", s.45.

Birçok çalışmada terörizm kısaca, aşırı siyasi hareketlerin amaçlarına hizmet edecek bir güvensizlik havası oluşturmak için sistematik olarak başvurdukları şiddet eylemleri olarak tanımlanmaktadır. WİLKİNSON terörizmi,"Tahrip araçları veya bunları kullanma tehdidini bireyleri grupları, toplumları veya hükümetleri terörize etme teröristin ulaşmaya çalıştığı hedeflere hizmet edecek tavizler vermeye zorlama amacıyla sistematik bir şekilde kullanılması olarak tanımlamaktadır.[128] GANOR terörizmin objektifliği ve uluslararası genel kabulün sağlanması için oldukça sınırlı ve yalın bir tanımla Terörizmi, "belirli politik sonuçları elde etmek maksadıyla sivillere karşı yöneltilmiş bilinçli şiddet kullanımı" olarak tanımlamıştır.[129]

Terörizm kavramının en açıklayıcı tanımlarından birisi GUİLLAUME tarafından verilmiştir. Çalışmaları konuyla ilgili temel referanslar arasında yer alan yazara göre terör, "uluslararası hukuk açısından terörizm korku uyandırma amacıyla yapılan bir teşebbüs çerçevesinde insanların hayatına veya vücut bütünlüklerine zarar verecek şekilde şiddete başvurmayı içeren her türlü hukuk dışı faaliyet" olarak tanımlanmış,[130] COOPER ise terörizmi, "insanlar üzerinde kontrol yaratmak veya üzerlerindeki kontrolü devam ettirebilmek için insanlar tarafından bilinçli olarak oluşturulmuş yüksek korku" olarak tanımlamaktadır.[131]

SOREL uluslararası terörizm kavramının "mükemmel bir tanımının yapılamayacağını" düşünmekle birlikte terörizmin başlıca özelliklerini dikkate alarak terörizmi, "faili veya motifi ne olursa olsun, baskı oluşturma amacıyla bir terör havası yaratmak için kamusal veya özel şahıslara veya mallara karşı değişik şekillerde ağır ve ayrım gözetmeksizin şiddet uygulayarak uluslararası toplumun kamu düzenini bozan hukuka aykırı davranışlar" olarak tanımlamıştır.[132]

---

[128] ÇAĞIRAN Mehmet Emin; "Terörizm ve Uluslararası Hukuk", s.46.

[129] GANOR Boaz; "Soğuk Savaş Döneminden Geçiş ve Terörizm" s.31.

[130] ÇAĞIRAN Mehmet Emin; "Terörizm ve Uluslararası Hukuk", s.49.

[131] ÖZEREN Süleyman, CİNOĞLU Hüseyin; "Terörizm ve Amerika Birleşik Devletleri: 11 Eylül Öncesi ve Sonrası Terörle Mücadele Politikalarının Değerlendirilmesi", Terörizm, Terör, Terörizm ve Küresel Terörle Mücadelede Ulusal ve Bölgesel Deneyimler, USAK Yayınları, Birinci Baskı, Ankara, Nisan 2006, s. 162.

[132] ÇAĞIRAN Mehmet Emin; "Terörizm ve Uluslararası Hukuk", s.50.

ENDERS ve SANDLER ise, terörizmi "yasadışı bir gücün plansız bir şekilde kullanılması ya da kullanma tehdidiyle oluşan korku atmosferinden politik bazı amaçlara ulaşma" olarak tanımlamaktadır.[133]

DÖNMEZER, "şiddetin, sosyal, ulusal, ırkı, dinsel, fesat çıkarıcı ve benzeri diğer maksatlarla sınıflar arasında çatışma, savaşı tahrik etmek üzere, planlı ve hukuk dışı olarak kullanılması" olarak tanımlamıştır.[134]

Terörizmin; hangi şekilde ele alınırsa alınsın, şiddet unsuru içeren, ideolojik yönü olan, halkı korkutmayı ve sindirmeyi hedeflemenin yanında devlet otoritesini yıpratmayı amaçlayan, sosyal yapıyı tahrip etmeyi ve hedef aldığı toplum içerisinde karşıt kutupların oluşmasını arzulayan bir kavram olduğu anlaşılmaktadır. Bu nedenle günümüzde terörizmi tanımlamaya yönelik yaklaşımlar; eylemin dayandığı politik, dini ve sosyal nedenlere değil, eylemin bizzat kendisine odaklanmalı ve dar jeopolitik tanımlardan vazgeçilmelidir. Soğuk Savaşın getirdiği kutuplaşmaların ortadan kalktığı ve 11 Eylül eylemlerinin neden olduğu daha önceden görülmeyen uluslararası işbirliği arzusu göz önüne alınarak, hukuki kriterlerin temel alındığı bir tanım yapılmalıdır. Yapılacak tanım, terörist eylemlerin daha önceden öngörülemeyen çeşitlerini de kapsayacak şekilde bu fiillerin genel ve ortak unsurlarını açığa çıkarmalıdır.

Bu tür bir yaklaşım kapsamında, hedef toplum üzerinde korku ortamı yaratmak amacıyla sivil ve askeri hedeflere yönelik eylemleri terörist eylem olarak nitelendirmek, hem kolay olacak hem de uluslararası toplumda kabul görme şansını yükseltecektir. Diğer bir ifadeyle, hedef toplum üzerinde korku ortamı yaratmak amacıyla örneğin; cinayet, adam kaçırma, halka açık yerlerin bombalanması, bombalı mektup gönderilmesi, uçakların kaçırılması, rehin alma gibi aynı zamanda klasik suç kapsamında tasnif edilebilecek eylemler hangi amaçla gerçekleştirildiğine bakılmaksızın kolayca terörist eylem olarak nitelendirilebilecektir.[135]

Öte yandan ulusal ve uluslararası çalışmalarda terörizmin siyasi ve sosyo-psikolojik niteliği gereği, genelgeçer bir tanım oluşturma çabaları başarısızlığa mahkum

---

[133] ÖZEREN Süleyman, CİNOĞLU Hüseyin; "Terörizm ve Amerika Birleşik Devletleri: 11 Eylül Öncesi ve Sonrası Terörle Mücadele Politikalarının Değerlendirilmesi",s. 162.

[134] DÖNMEZER Sulhi; "Her Yönüyle Tedhiş", Son Havadis, 10.11.1977.

[135] TOPAL Ahmet Hamdi; Uluslararası Terörizm ve Terörist Eylemlere Karşı Kuvvet Kullanımı, s. 38.

görünmekledir. Böyle bir tanıma uluslararası düzlemde ulaşılsa bile, bunun devletlerin iç düzeninde tam olarak uygulamaya geçirilebileceği şüphelidir. Devletler, karşılarına çıkan yeni siyasi olaylar karşısında, o günkü menfaatlerine göre vaziyet almayı tercih ederler ve gelecekteki olaylar bakımından kendilerine bir manevra sahası bırakmak isterler. Eski bir deyişle, "Her tanım tehlikelidir." (Omnis defmitio periculosa) Terörizmi kesin hatlarla tanımlamak, gelecekte kimi devletlerin terörist gruplara destek verme girişimlerini güçleştirecek veya imkansız kılacaktır.[136]

B. Uluslararası Hukukta Terörizm

Romanya'nın 1926 yılında Milletler Cemiyeti'ne gönderdiği terörizmin önlenmesi ve cezalandırılması konusunda bir milletlerarası antlaşma yapılma arzusunu dile getiren mektubu, terörizmin milletlerarası alandaki tehlikelerine dikkat çeken ilk örnektir. Uluslararası hukuk çerçevesinde terörizmle mücadele konusu ise ilk kez 1930 yılında Brüksel'de toplanan Üçüncü Milletlerarası Ceza Hukukunu Birleştirme Konferansında ele alınmıştır.[137] Bunu 9 Ekim 1934 tarihinde Marsilya'da Yugoslav Kralı Alexander ve Fransız Dışişleri Bakanı Louis Barthou'nun suikast sonucu öldürülmelerinden sonra, Fransa'nın Milletler Cemiyetine başvurarak konunun araştırılmasını istemesi izlemiştir.[138]

1927–1935 yılları arasında Milletlerarası Ceza Hukukunun Birleştirilmesi Konferanslarında terör konusu gündemin en önemli maddeleri arasında yer almıştır.[139] Milletler Cemiyeti tarafından alınan Karar ile oluşturulan Komite, üç oturum gerçekleştirmiş ve Nisan 1937'de gerçekleştirilen üçüncü oturumdan sonra oluşturulan Sözleşme taslağı, Kasım 1937'de Cenevre'de toplanan hükümetlerarası konferansa sunulmuştur. Konferans, 16 Kasım 1937'de "Terörizmin Önlenmesi ve Bastırılmasına İlişkin Cenevre Sözleşmesi"ni kabul etmiş, ancak Sözleşmeyi sadece 13 devlet onaylamıştır. Yeterli sayıda devlet tarafından onaylanmadığından yürürlüğe girememiş olan Sözleşmede terörizm, "Bir devlete yönlendirilen ve belli kişilerin ya da kişi gruplarının

---

[136] ÖKTEM Emre; Uluslararası Hukukta Terörizm, Tanım Sorunu ve Milli Bağımsızlık Hareketleri, s.14.

[137] ŞEHİRLİ Atilla; "Türkiye'de Bölücü Terör Hareketleri: Devletin Aldığı Tedbirler", Burak Yayınları, İstanbul 2000, s. 99.

[138] ZAFER Hamide; Ceza Hukukunda Terörizm, s.23.

[139] ŞEHİRLİ Atilla; "Türkiye'de Bölücü Terör Hareketleri, s. 99

veya genel kamuoyunun zihninde terör hali yaratmaları hedeflenen ya da hesaplanan suç eylemleri" olarak tanımlanmıştır.[140]

Bu güne kadar terörist eylemlerin önlenmesine yönelik olarak birçok Birleşmiş Milletler anlaşması yapılmış olmasına ve terörizmle uluslararası alanda hukuki mücadelede kaydedilen bunca gelişmeye rağmen terörizmin tanımı konusunda evrensel planda geçerli olacak genel ve kapsamlı bir düzenleme henüz yapılamamıştır.[141] Yapılan düzenlemeler terörle ilgili hava ulaşımı, deniz ulaşımı, diplomatik olarak korunmuş kişiler, rehineler, deniz üzerindeki platformlar, nükleer maddeler, plastik patlayıcılar, terörist bombalamalar ve terörün finansmanı konuları ile ilgili olmalarına rağmen hiçbiri terörü doğrudan tanımlayamamıştır.

Birleşmiş Milletler Genel Kurulu uluslararası terörizmin önlenmesi sorununa ilişkin sistematik ve uzun dönemli bir yaklaşım benimsemiştir. Bu çerçevede BM Genel Kurulu terörizm probleminin tüm yönlerini içeren kapsamlı bir hukuksal çerçeve oluşturmak amacıyla 9 Aralık 1994 tarihinde 49/60 sayılı "Uluslararası Terörizmin Yok Edilmesine İlişkin Önlemler Deklarasyonu"nu kabul etmiştir. Bu amaçla Birleşmiş Milletler Genel Kurulu 17 Aralık 1996 tarihli ve 51/210 sayılı Kararı ile bir Komite kurmuş, Komite çalışmalarını devam ettirmiştir. Birleşmiş Milletler bünyesinde 2001 yılında uluslararası terörizmin önlenmesi konusunda kapsamlı bir sözleşme hazırlanması amacıyla bir "Çalışma Gurubu" oluşturulmuş ve bu çalışma gurubu BM üyesi bütün devletlere açılmıştır. Çalışma Gurubunun toplantılarında bu konuda yoğun tartışmalar yapılmıştır. "Uluslararası Terörizm" konusunda kapsamlı "Taslak Sözleşme" hazırlanmasına ve bir çok maddesinde uzlaşı sağlanmasına rağmen terörizmin tanımı ve terörist suç konularında bugüne kadar bir uzlaşı sağlanamamıştır.[142]

---

[140] ÖKTEM Emre: Terörizm, İnsancıl Hukuk ve İnsan Hakları, İstanbul 2007, s.17

[141] ÇAĞIRAN Mehmet Emin; Terörizm ve Uluslararası Hukuk, s.43.

[142] TAŞDEMİR Fatma; Uluslararası Terörizme Karşı Devletlerin Kuvvete Başvurma Yetkisi, USAK Yayınları, 1.Baskı, Ankara 2006, s.24-25.

VII. TERÖRİZMİN TARİHSEL SÜRECİ

A. Terörizmin Dünyadaki Tarihsel Süreci

Terörün ne zaman, nerede ve hangi olay ile başladığı konusunda fikir birliği yoktur. Bunun nedeni de gerek teröristlerin gerekse ülke yönetimlerinin hangi olayın terör olduğu konusunda hem fikir olamamalarıdır. Tarihte hangi olayların terör eylemi olduğu konusundaki fikir ayrılıkları bir yana genel kabul gören araştırma sonuçlarına göre, bilinen ilk terör örgütü Küdüs'te kurulan ve Yahudi inançlarının helen kültürü etkisi altında dejenere olmasına karşı çıkan Zealots adlı örgüttür. Dini amaçlarla hareket eden ve M.S. 6-135 yılları arasında Roma, Yunan ve Yahudi yönetimlerinin kurallarına karşı Örgütün giriştiği eylemler tarihteki ilk terör olayları olarak kabul edilmektedir. Zealots Örgütü, bugünkü Filistin bölgesinde ortaya çıkmış ve Roma kurallarını savunan Romalılara, Yunanlılara ve Yahudilere karşı insanları köleleştiren Roma kurallarını değiştirmek amacıyla terör eylemleri gerçekleştirmiştir.[143] Zealotslar bölge halkının en alt tabakasını oluşturan yoksullar ve aşırı dini mezhep mensuplarından oluşmakta ve genellikle de din adamları bu terör örgütünü kontrol etmekteydiler. Zealots Örgütüne bağlı Sicariler Grubu MS. 66-73 yılları arasında çok sayıda terör eylemleri gerçekleştirmişlerdir. Genelde dini ve resmi merasim günlerinde "Sica" adı verilen ve elbiselerinin altına sakladıkları küçük bir kılıçla kalabalıkta saldırılarını gerçekleştirerek cinayet işleyerek, sonra kalabalığa karışarak izlerini kaybettirme yolunu seçerlerdi. Örgüt bu eylemlerinden başka Kudüs'ün su yollarını tahrip etmek, tahıl ambarlarını yakmak gibi eylemleri gerçekleştirmiştir. Örgüt üyeleri Kudüs'ü ele geçirmek için ölmenin kutsal olduğuna inanırlardı.[144]

Bilinen ikinci önemli terör hareketi Hindistan'da 7-17. yüzyıllar arasında yaşamış ve çok sayıda büyük çaplı eylemler gerçekleştirmiş olan dini kaynaklı "Thug" adlı örgüttür. Dini bir mezhep olan örgütün üyeleri kendilerine has öldürme yöntemi olan ipekten bir bağ ile kurbanlarını boğarlardı. Kurbanlarını genelde yerli insanlardan seçen örgüt üyeleri öldürdükleri insanları Hint Tanrıçası Kali'ye kurban edildiğine inanırlardı.[145]

---

[143] KUYAKSİL Ali; "Türkiye'de Terör ve Terörün Kaynakları", s.4.

[144] ÇAKMAK Haydar; "Tarihi Açıdan Terör", Terörizm, Birinci Baskı, 2008, Ankara s.17.

[145] ÇAKMAK Haydar; "Tarihi Açıdan Terör", s.18.

Tarihte en çok bilinen siyası amaçlı terör eylemlerini gerçekleştiren diğer en önemli terör örgütü Haşhaşilerdir.[146] Örgüt 1090 yılında, eylemlerinden önce militanlarına haşhaş içirerek onları cesaretlendiren Hasan Sabbah tarafından kurulmuştur. Kendilerini "fedailer" olarak isimlendiren örgüt üyeleri mensubu oldukları Şii-İsmailiye mezhebine yapılan saldırılara ve haçlı ordularına karşı mezheplerini yaymak için çok sayıda devlet adamına karşı suikast düzenlemişlerdir. Bu eylemlerinin en çok bilinenleri Selahaddin Eyyubi'ye karşı başarısız bir suikast girişimi ve ünlü Selçuklu veziri Nizamül Mülk'e karşı gerçekleştirilendir. Kendilerini gizlemek için zaman zaman Hıristiyanlar gibi giyinerek, suikastlarını hep hançerlerle yaparak kutsal bir anlam vermeye çalışırlardı.[147] Büyük bir gizlilik içinde hareket eden bu örgütle, çağdaş terör örgütleri arasında önemli benzerlikler vardır. Günümüz terör örgütleri gibi çok güçlü düşmanlarıyla savaşamayacağını anlayan Hasan Sabah iyi örgütlenmiş, gizli, disiplinli bir küçük grubun yürüteceği uzun vadeli bir terör kampanyasıyla amacına ulaşmak istemiştir. "kurtarılmış bölgeler" ve "vur-kaç" taktiğini terörizm literatürüne kazandırmıştır.[148]

İnsan hakları ve demokrasi açısından son derece önemli olan 1789 Fransız Devrimi, devrim dönemindeki yönetimde etkili olan Robespierre'nin 1793-1794'teki jakoben yönetimce uygulanan sistematik şiddet politikası nedeniyle "Terör Dönemi" olarak anılmıştır.[149] Bu dönemde en az 300 bin insan tutuklanmış, pek çoğu hapishanelerde yargılanmadan ölmüş, resmi kayıtlara göre 17 bin kişinin giyotinle başı kesilerek idam edilmiştir.[150]

19. Yüzyılın ikinci yarısında diğer kıtalar kadar olmasa da geçmişte Amerika da terörden nasibini almıştır. Amerikan İç Savaşı'nda (1861-1865) yenilgiye uğrayan Güneyliler

---

[146] ONAY Yaşar; Etki Odaklı Hareket Terör,.s.26. BOZKURT Enver, KANAT Selim; Uluslararası Toplumun Paradoksu: Terörizm, İnsan Hakları, Güvenlik ve 11 Eylül Sonrası Meydana Gelen Değişiklikler, s.42.

[147] ÇAKMAK Haydar; "Tarihi Açıdan Terör", s.19.

[148] KUYAKSİL Ali; "Türkiye'de Terör ve Terörün Kaynakları", s.5.

[149] Bu olayların terör eylemi olmayıp, yönetimin devrim karşıtı din adamları, soylular ve stokçuların hareketlerini bastırmak için baskı ve sindirme politikası uyguladığı, bu uygulamaya devrim karşıtlarının "Terör Dönemi" adını verdikleri, dolayısıyla, muhalefetin yaptığı değerlendirmeye terör demenin terörün dünkü ve bugünkü anlayışına uygun olmadığını ifade eden görüş için bkz. ÇAKMAK Haydar; "Tarihi Açıdan Terör", s.19, çoğunluğun kabul ettiği görüşe göre devrim dönemi "Terör dönemi" olarak kabul edilmekte ve "devlet terörü" kavramına örnek gösterilmektedir. Zira Fransız devrimini gerçekleştirenlerin, devrime karşı olan herkesi bu gruba dahil ettiği ve üç yüz bin kişiyi tutukladığı ve on yedi bin kişinin idam edildiği ifade edildiği bilinmektedir.

[150] BOZKURT Enver, KANAT Selim; Uluslararası Toplumun Paradoksu: Terörizm, İnsan Hakları, Güvenlik ve 11 Eylül Sonrası Meydana Gelen Değişiklikler, s.45-46.

yeniden inşa yanlılarına baskı yapmak için "Ku Klux Klan" adlı bir terör örgütü kurmuşlardır, ancak yönetim duruma hâkim olunca terör örgütü varlığını sürdürememiştir.[151]

Tarihte ilk modern terörizm 1870'lerden Birinci Dünya Savaşına kadar dönemdeki Rusya da halk hareketleriyle ortaya çıkmıştır. Birçok çağdaş terörizm bu hareketin izlediği yolu takip ederek devam etmiştir.[152] Çarlık Rusya'sında 19. Yüzyılda anarşistler "Halkın Özgürlüğü" (Norodnaya Volya) adlı gizli terörist bir örgüt kurarak Çarlık karşıtı eylemlerde bulunarak halkı zorbaya karşı şiddet kullanmaya çağırarak, Çarlığı ihtilal yolu ile devirmeyi amaçlamışlardır.[153] 1881'de gerçekleştirilen Anarşist Kongresi'nde öldürmenin meşru kabul edilmesi, terörist hareketlerin meşrulaştırılma çabaları olarak değerlendirilmiştir. 1878'de St. Petersburg Valisi General Trepov'un öldürülmesi, Çar II.Aleksander'in öldürülmesi, 1898'de Avusturya İmparatoriçesi Elizabeth'in, 1899'da İtalya Kralı I.Umberto'nun öldürülmesi bu dönemin önemli terör eylemleridir.[154]

Terörizm tarihinin en önemli sonuç doğuran terör eylemi, 28 Haziran 1914'de Sırp istihbarat elemanı Gavrilo Princip'in Avusturya-Macaristan İmparatoru Veliahtı Arşidük Ferdinand'ı Saraybosna'da öldürmesiyle Birinci Dünya Savaşının başlamasına neden olmasıdır.

İkinci Dünya Savaşı sonrası dünyanın almış olduğu iki kutuplu sistemde doğu ve batı blokları birbirlerinin istikrarını ve çıkarlarını bozmak için terör örgütlerini politikalarının bir aracı haline getirmişlerdir. Sovyetler Birliği, batılı kapitalist ülkelerde Marksist-Leninist ve sol örgütleri batı'ya karşı kışkırtırken, ABD başta olmak üzere batılı ülkeler de Sovyet dostu üçüncü dünya ülkelerinin istikrar bozucu terör örgütlerini desteklemişlerdir. Bu örgütlerin en ünlüleri Almanya'da Baader-Meinhof, Fransa'da Doğrudan Eylem (AD) İspanya'da ETA, İngiltere'de İrlanda Cumhuriyet Ordusu (IRA), Filistin Kurtuluş Örgütü (FKÖ), Japon Kızıl Ordusu, Kızıl Tugaylar, Kolombiya Devrimci Silahlı Kuvvetleri (FARC) ve Türkiye'de DEV-SOL, PKK gibi örgütlerdir. İkinci Dünya Savaşı sonrası Vietnam,

---

[151] ÇAKMAK Haydar; "Tarihi Açıdan Terör", s.19.

[152] KUYAKSİL Ali; "Türkiye'de Terör ve Terörün Kaynakları", s.5.

[153] "Halkın Özgürlüğü" (Norodnaya Volya) terör örgütü hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. ÇİTLİOĞLU Ercan; Gri Tehdit Terörizm, s.169.

[154] SMİTH Mıchael; "Yeni Dönemin Terörizme Etkileri ve Terörizmin Ulaştığı Boyutlar", Küresel Terörizm ve Uluslararası İşbirliği Sempozyumu, Ankara 23-24 Mart 2006. Genelkurmay Basımevi, Ankara 2006. s.34-35.

Kamboçya ve Kore'deki savaşlarda karşılıklı olarak çok sayıda terörist eylemler, özellikle de ABD'ye karşı intihar eylemleri gerçekleştirilmiştir.[155]

Dünyanın birçok bölgesinde 20. Yüzyılda kanlı terör hareketleri görülmüştür. Bunun en önemli nedeni terörü destekleyen dış güçlerin varlığı, teknolojinin gelişmesi ve özgürlüklerin, milliyetçiliğin, bağımsızlığın yükselen değerler olması ve bu uğurda terör eylemlerine başvurulmasıdır. Bu dönemin en kanlı terör hareketlerinin yaşandığı bölge yine geçmişte olduğu gibi Ortadoğu, bir başka ifadeyle Filistin olmuştur. 1930'lu yıllarda Hitler'in Yahudilere uyguladığı soykırım sonucunda Filistin'e Yahudi göçü hızlanmış, akabinde Yahudilerin burada bir devlet kurma isteği, Yahudilerle Filistin'de yaşayan Müslüman ve Hıristiyan Arapları karşı karşıya getirerek karşılıklı terör eylemleri gerçekleştirmelerine neden olmuştur. Yahudi terör örgütleri, Hagana, Irgun ve Stern ve Filistinli Araplar bölgede birbirlerine karşı bir çok kanlı terör eylemi gerçekleştirmiştir.[156]

İsrail Devletinin 14 Mayıs 1948 yılında kurulduğunun resmen ilanından sonra bölgedeki Arap devletleri ve İsrail arasındaki çatışmalar devam ettiği gibi özellikle Filistin topraklarında İsrail devletinin varlığını kabul etmeyen ve Filistin halkı tarafından desteklenen FKÖ ve HAMAS ve diğer örgütler tarafından İsrail'e yönelik birçok uçak kaçırma, bombalama, intihar saldırıları gibi terör eylemi gerçekleştirmiştir.

Uluslararası terörizm, esas itibarıyla 1960'ların sonunda politik şartların ve teknolojik gelişmelerin bir araya gelmesiyle ortaya çıkmış özellikle Avrupa ve Ortadoğu'da terörist örgütlerin sayısında çok fazla bir artış yaşanmıştır.[157] II. Dünya Savaşı'ndan sonra oldukça gelişmiş olan silah teknolojisi, gerek maliyetinin, gerek tahrip gücünün çok yüksek olması nedeniyle ulusal amaçlara ulaşabilmek için başvurulan nizami savaşları kullanılabilir bir yol olmaktan çıkarmıştır. Bunun yanı sıra, Latin Amerika'da Fidel Castro'nun Küba'daki başarısından esinlenen kırsal gerilla hareketlerinin başarısız olması üzerine solcu gerilla grupları, terörist taktikler kullanmaya başlamışlardır. Benzer şekilde, Arapların 1967 Arap-

---

[155] ÇAKMAK Haydar; "Tarihi Açıdan Terör", s.20.

[156] Bu örgütlerin gerçekleştirdiği terör eylemlerinin bölgedeki bunları izleyen terör eylemlerinin de temeli olduğu, düşmanlarının kendi eylemleri karşısında yapacağı terör eylemlerinin kendi davalarına daha fazla destek sağlayacağı düşüncesinin eylemlerinde en önemli etken olduğu iddia edilmiştir. SMİTH Mıchael; "Yeni Dönemin Terörizme Etkileri ve Terörizmin Ulaştığı Boyutlar", s.35-36. CHOMSKY Noam; "Western State Terrorism", Alewander George, Polty Press, 1991, UK. Çeviren: Bahadır Sina Şener, "Uluslararası Terörizm: Görünüş ile Gerçek ", Silinen Yüzler Karşısında Terör, Ayraç Yayınevi, Ankara 2002. s. 243-244. ÇAKMAK Haydar; "Tarihi Açıdan Terör", s.21.

[157] SMİTH Mıchael; "Yeni Dönemin Terörizme Etkileri ve Terörizmin Ulaştığı Boyutlar", s.38.

İsrail savaşını kaybetmeleri üzerine Filistinli gruplar, İsrail ve onun destekçilerine karşı global bir saldırı hareketine başlamışlar; Avrupa, Japonya ve ABD'de de çeşitli öğrenci gruplarının düzenlediği kitlesel eylemlerin başarısız olması üzerine terörist taktikler başlıca yol olmuş, diğer gruplar tarafından da kullanarak dünya genelinde yayılmıştır.[158]

Uluslararası terörizmin başlangıcı sayılabilecek ve daha sonrada uluslararası sözleşmelerin yapılmasına[159] konu olan terör eylemleri uçak kaçırma eylemleridir. İlk uçak kaçırma olayı da Filistinli ünlü kadın terörist Leyla Halid'in de içinde bulunduğu 6 Eylül 1970'de İsrail Hava Yolları'na ait bir yolcu uçağının başarısızlıkla sonuçlanan İngiltere'de Dawson Havaalanı'na indirilmesi olayı olmuştur. Bu eylem, uçak kaçırma olaylarının başlangıcı olmuş ve daha sonra çok sayıda uçak kaçırma eylemi gerçekleştirilmiştir. Yine 1972'de dünya terör tarihinde bir ilk daha yaşanmıştır. 5 Eylül 1972'de Münih Olimpiyatları'nda Filistinli Kara Eylül Grubu İsrailli sporcuları kaçırmıştır. Bu eylem, Alman polisinin başarısız kurtarma operasyonu sonucunda dokuz İsrailli, beş Filistinlinin ölümüyle neticelenmiştir.

Yetmişli yılların diğer unutulmayan terör olayları arasında 16 Mart 1978'de İtalyan Başbakanı Aldo Moro'nun Kızıl Tugaylar tarafından öldürülmesi, 4 Kasım 1979'da İran'da ABD Büyükelçiliğinin işgal edilmesi sayılabilir. Yine, 20 Kasım 1979'da 200 Şii-İslamcı dinci teröristin Mekke'deki büyük camiyi kuşatarak binlerce değişik ülkeden gelen hacıları rehin alması ve müdahale sonucu 250 kişinin ölmesi ve 600 kişinin yaralanması da bu dönemde gerçekleşmiştir.[160]

Seksenli yıllarda da önemli terör olayları yine Ortadoğu kökenlidir. 6 Ekim 1981'de Mısır Devlet Başkanı Enver Sedat dinci Tekfir El-Hicra Grubu tarafından öldürülmüştür. 23 Ekim 1983'te Lübnan iç savaşı nedeniyle Beyrut'taki ABD askeri kışlasına gerçekleştirilen 12 bin kiloluk patlayıcı madde taşıyan intihar kamyonu saldırısı olmuştur. Bu eylemde 242 Amerikalı ölmüştür. Aynı gün Fransız askeri kışlasına düzenlenen intihar saldırısında da 58 Fransız askeri hayatını kaybetmiştir. Bu saldırıları İslami Cihat üstlenmiştir. 1980'li yıllarda diğer terör saldırıları Hindistan'da meydana gelmiştir. 5 Haziran 1984'te Sih teröristler tarafından ablukaya alınan Altın Tapınak'ı kurtarmak için polis operasyon düzenlemiş ve

---

[158] TOPAL Ahmet Hamdi; Uluslararası Terörizm ve Terörist Eylemlere Karşı Kuvvet Kullanımı, s. 40.

[159] Bu sözleşmeler, 1963 tarihli "Uçaklara Karşı İşlenen Suçlara ve Diğer Fiillere İlişkin Sözleşme", 1970 tarihli "Uçakların Kanun Dışı Yollarla Ele Geçirilmesinin Önlenmesi Hakkında Sözleşme" ve 1971 tarihli "Sivil Havacılığın Güvenliğine Karşı Kanun Dışı Eylemlerin Önlenmesine İlişkin Sözleşme" dir.

[160] CHOMSKY Noam; "Western State Terrorism", s. 240, ÇAKMAK Haydar; "Tarihi Açıdan Terör", s.22

yüzden fazla insan hayatını kaybetmiştir. Aynı yıl 31 Ekim 1984'te Hindistan Başbakanı İndra Gandi güvenlik güçleri tarafından öldürülmüştür. Yine Hindistan'da, Hint Hava Yolları'na ait bir uçak Atlantik üzerindeyken bir bomba ile infilak ettirilmiş ve bu olayda 329 kişi hayatını kaybetmiştir[161].

1980'li yıllarda nadiren görülen Rus karşıtı terör saldırısı 30 Eylül 1985'te Beyrut'ta dört Sovyet diplomatın Sünni Müslümanlar tarafından kaçırılıp birinin öldürülmesi şeklinde gerçekleştirilmiştir. Bunun üzerine Ruslar da teröristlerin aile fertlerini kaçırarak onları sakatlamış, teröristler de bunun üzerine Rus diplomatları serbest bırakmıştır. Rusların bu tutumu dünya da ilktir. Zira devlet ilk defa masum insanları teröristlere karşı kullanmıştır. 1980'li yıllar terör hareketleri bakımından oldukça hareketli ve kanlı geçmiştir. Bu dönemde bazı devletlerin teröre açıkça destek verdiği görülmektedir. Örneğin 5 Nisan 1986'da Batı Almanya'da Amerikalı askerlerin gittiği bir gece kulübüne Libyalıların bomba yerleştirmeleri sonucu iki Amerikan askeri ölmüş 79 kişi de yaralanmıştır. Yine Libyalılar 21 Aralık 1988'de Pan-Am uçağına bomba yerleştirmiş ve uçak İskoçya Lockerbie'ye giderken infilak etmiş havada 259, düştüğü yerde de 11 kişi hayatını kaybetmiştir.[162]

1990'lı yıllar soğuk savaş döneminin bittiği yıllardır. İki kutuplu sistemin yıkılmasından sonra ideolojik sol terör olayları azalmıştır. Soğuk savaşın bitmesi ile birçok ideolojik ve kamplaşmaların beslediği gerginlikler ortadan kalkmış veya minimum seviyeye inmiştir. Doğu Bloku kendiliğinden çökerek arkasında bir düşman bırakmamıştır. Bu nedenle 1990'lı yılların terör hareketlerinde hâkim olan unsur ideolojik değil dinci ve etnik kökenlidir.[163] Özellikle son yıllarda dünya gündemine dini motifli terör olgusunu getiren unsur İran ve Ortadoğu'daki gelişmelerdir. Özellikle Filistin davasının savunuculuğu etrafında oluşan bazı yapılanmalar şiddet unsurunu taşımaktadırlar. İran 'da 1979 yılında meydana gelen değişimden sonra, batıya bir tepki olarak din motivasyonlu terör hareketlerinin ortaya çıktığı gözlemlenmektedir.[164]

---

[161] ÇAKMAK Haydar; "Tarihi Açıdan Terör", s.22.

[162] Terörün çok yoğun olduğu 1979-1989 arasındaki on yıllık dönemde dünya genelinde 4004 ölü ve 8091 yaralı olmak üzere toplam 6057 terör eylemi kaydedilmiştir. Bu eylemlerin büyük çoğunluğu Ortadoğuda meydana gelmiştir. BRUCE George, WATSON Timothy; "European Terrorism Today & Tomorrow", 1992, USA, Çeviren: Başak Özger, "1992 Sonrası Terörizimle Uluslararası Mücadele", Silinen Yüzler Karşısında Terör, Ayraç Yayınevi, Ankara 2002. s. 190.

[163] ÇAKMAK Haydar; "Tarihi Açıdan Terör", s.23.

[164] KUYAKSİL Ali; Türkiye'de Terör ve Terörün Kaynakları, s.11.

1990'lı yıllarda El-Kaide, temel İslami öğretileri takip etmediklerini düşündükleri Suudi Arabistan, Mısır, Cezayir gibi rejimler ile Bosna, Kosova, Keşmir, Dağıstan, Çeçenistan, Uygur Türkleri gibi dünyanın başka yerlerindeki devletlere karşı bağımsızlık için savaşan birçok örgüte yardım etmeye başlamışlardır.[165] El-Kaide, Hamas veya Hizbullah gibi dinci terör örgütleri dinden aldıklarını iddia ettikleri referanslarla kâfir devletlere karşı cihat ilan edip dini bilgi ve duyarlılıkları çok güçlü olmayan kişilerin dini duygularını istismar ederek taraftar toplamış ve yine din uğruna savaşıldığına bu kişileri inandırarak, dünyanın bir çok yerinde bir çok terör eylemi gerçekleştirerek, binlerce masum insanın ölümüne neden olmuşlardır.

1990'lı yıllarda da dünyanın birçok bölgesinde uluslararası kamuoyunun dikkatini çeken çok sayıda terör eylemleri yapılmıştır. 17 Mart 1992'de Arjantin'in başkenti Buenos Aires'teki İsrail Büyükelçiliğine Hizbullah bombalı saldırı düzenlemiş, bu eylem sonucunda 29 kişi ölmüş, 242 kişi yaralanmıştır. Şubat 1993'de Hindistan'ın Bombay kentinde Pakistan Gizli Servisi (ISI) tarafından 13 bombalama eyleminde 635 ölü, binden fazla yaralı, 25 Şubat 1994'de radikal bir Yahudi ABD vatandaşı Batı Şeria'da bir camideki ibadet eden Müslümanları makineli tüfekle taramış 29 Filistinliyi öldürürmüş 150 kişiyi de yaralamıştır. Eylül 1999'da ikisi Moskova'da üçü de Rusya Federasyonu'nun çeşitli bölgelerinde Çeçen milislerin yaptıkları eylemlerde 350 ölü ve yüzlerce yaralı, 15 Haziran 1999'da IRA Manchester'de büyük bir alışveriş mağazasında bombalı saldırı düzenlemiş büyük bir şans eseri kimse ölmemiş ama 206 kişi yaralı ve 3 yıl süren bir tamirata yol açacak kadar büyük bir tahribat yapmıştır. 25 Haziran 1996'da Suudi Arabistan'da Dahran kentinde Amerikan kompleksine bomba konmuş ve orada bulunan yakıt kamyonu infilak etmiş, 19 Amerikan askeri ölmüş, 515 kişi yaralanmıştır. 17 Kasım 1997 Mısır'da Cemaat El İslamiye Grubu Luxor'daki Hatşepsut Tapınağındaki turistleri otomatik silahlarla taramış, 58'i turist 4'ü Mısırlı olmak üzere 62 kişi ölmüştür. Yine 1997'de Cezayir'de silahlı dinci grup (GIA) Relizan köyü sakinlerini kurşuna dizmiş, içlerinde çocuklar ve kadınlar da olmak üzere 412 kişiyi öldürmüştür.[166]

20 Mart 1995'de Japon dinci bir grup olan Aum Supreme Truth (Yüce Aum Gerçeği) Tokyo metrosunu kullanan turistleri hedef alan saldırılar gerçekleştirerek bu amaçla birçok

---

[165] SMİTH Michael; "Yeni Dönemin Terörizme Etkileri ve Terörizmin Ulaştığı Boyutlar", s.43.

[166] ÇAKMAK Haydar; "Tarihi Açıdan Terör", s.23.

trende sarin gazı patlatılmış, sonuç olarak 12 kişi ölmüş ve 6 bin kişi zehirlenmiştir. Aynı yöntemle ikinci bir saldırı olayı da Yokohama metrosunda gerçekleştirilmiştir.[167]

19 Nisan 1995'de radikal sağ görüşüne sahip Timothy Mc Veigh ve Terry Nichols Oclahoma City de Federal Binayı bombalayarak 166 kişinin ölümüne neden olmuştur. 31 Ocak 1996'da Tamil Kaplanları Sri Lanka Kolomba'daki Merkez Bankası'na gerçekleştirdikleri bombalı eylemde 90 kişi ölmüş, 1400 kişi yaralanmıştır.[168]

1988 yılında Suudi Arabistanlı radikal İslamcı bir aileden gelen Usame bin Laden tarafından kurulan El-Kaide terör örgütü, büyük ses getiren ve bu tarihten sonra dünya gündeminde yerini almaya başlayan ve ülkeler için ciddi bir tehdit oluşturan küresel terörizmin farklı bir boyutunu eylemleriyle ortaya koymaya başlamıştır.[169] 7 Ağustos 1998'de Kenya'nın Başkenti Nairobi'deki ABD Büyükelçiliğine yönelik gerçekleştirdiği terör eyleminde 291 kişi ölmüştür. İkinci patlama, bu olaydan birkaç dakika sonra Tanzanya'da yine ABD Büyükelçiliğine yönelik gerçekleştirilmiş ve bu eylem sonucunda 10 kişi ölmüş 80 kişi yaralanmıştır. 15 Ağustos 1998'de IRA, Kuzey İrlanda'nın başkentinde adliye sarayının yakınında patlatılan bombayla 29 kişinin ölümüne, 330 kişinin yaralanmasına neden olmuştur.[170]

2000'li yıllar uluslararası terörün zirveye çıktığı yıllardır. El-Kaide terör örgütü tarafından gerçekleştirildiği düşünülen 12 Ekim 2000'de Aden'de Amerikan askeri gemisine patlayıcı yüklü küçük bir sandalla terörist bir eylem düzenlenmiş ve 17 denizci hayatını kaybetmiş 38'i de yaralanmıştır. Mart 2001'de Çin'de bir mafya örgütü Şijiazhuang şehri belediyesine ait binaya bomba yerleştirmiş 108 kişi ölmüş, 38 kişi de yaralanmıştır. Ağustos 2001'de Angolada Jonas Savimbi Birliği adlı örgüt Kuonza'da bir treni bombalayarak 252 kişinin ölümüne 165'inin de yaralanmasına neden olmuştur.[171]

Terörü dünya gündemine oturtan ve uluslararası ilişkilerde önemli bir konu ve enstrüman haline gelmesine neden olan, dünya tarihinde o güne kadar benzeri görülmemiş terör olayı 11 Eylül 2001'de El-Kaide terör örgütü tarafından New York'taki Dünya Ticaret Merkezi

---

[167] DAVİES Barry; Terörizm, Ortadoğuda Şiddet Dünya da Terör, s.95.

[168] ÇAKMAK Haydar; "Tarihi Açıdan Terör", s.25.

[169] DAVİES Barry; Terörizm, Ortadoğuda Şiddet Dünya da Terör, s.95.

[170] ÇAKMAK Haydar; "Tarihi Açıdan Terör", s.25.

[171] ÇAKMAK Haydar; "Tarihi Açıdan Terör", s.25.

ve Washington D.C'deki Pentagon'a uçakla gerçekleştirilen iki terör saldırılarıdır. Saldırılar sonucunda yaklaşık 5 bin kişi ölmüş ve binlerce kişi yaralanmıştır. Dünyanın askeri ve ekonomik bakımdan en güçlü ülkesi ABD için önemli iki sembol olan, kapitalizmin merkezi Dünya Ticaret Merkezi binası ve Savunma Bakanlığına yönelik terör saldırıları küresel terörün bugün ulaştığı gücü ve boyutları en çarpıcı şekilde ortaya koymaktadır. 11 Eylül'ün ardından terörizme karşı uluslararası savaş ilan edilmiş ve bu savaş Birleşmiş Milletler kararları ile desteklenmiştir. Küresel terörizm o olaylardan sonra uluslararası sistemin üyesi olan hemen hemen bütün ülkelerin öncelikli gündemi olmuştur.[172]

Terörist hareketlerden en az etkilenen ülkelerin başında gelen Rusya'da, 12 Ekim 2002'de başkent Moskova'da Çeçen militanlar tiyatro binasına girerek izleyicileri rehin almış, polis müdahalesi sonucu 115 kişi hayatını kaybetmiştir. 1 Ağustos 2003'de Rusya Federasyonuna bağlı Kuzey Osetya'da Rus askeri hastanesine Çeçen militanlar patlayıcı yüklü bir kamyonla saldırı düzenlemiş, saldırı sonucunda 50 kişi ölmüş ve yüzü aşkın kişi ise yaralanmıştır. 1 Eylül 2004'de Beslan'da bir Rus okulundaki öğrenciler Çeçen militanlar tarafından rehin alınmış Rus askerlerinin müdahalesi sonucu çoğu çocuk 326 kişi ölmüş 727 kişi de yaralanmıştır.[173]

El-Kaide terör örgütü tarafından 11 Mart 2004'de Madrid'de bir trenin bombalanması sonucu 190 kişi ölmüş 1800 kişi yaralanmıştır. El-Kaide terör örgütünün Türkiye'deki üyeleri tarafından gerçekleştirilen 29 Kasım 2003'te İstanbul'da İngiliz bankası HSBC ve İngiltere Konsolosluğuna yönelik gerçekleştirilen patlamalarda 27 kişi ölmüş yaklaşık 500 kişi yaralanmıştır. Pakistan'da faaliyet gösteren İslami Laşker-i Tayyiba adlı terör örgütü tarafından gerçekleştirildiği düşünülen 11 Temmuz 2006'da Hindistan'ın Bombay kentinde 7 terör saldırısı peş peşe gerçekleştirilmiş, saldırı sonucunda 282 kişi ölmüş ve çok sayıda kişi ise yaralanmıştır.[174]

Günümüzde, çok boyutlu global bir toplum haline gelen dünyanın, artık kalın çizgiler ile belirli bloklara ayrılmış ve tanımlanmış düşman ve tehditlerden ziyade, ekonomik faaliyetlerin, teknolojinin, bilginin ve insan hareketliliğinin küreselleşmesi sonucu çok boyutlu ve karmaşık bir yapı haline gelen tehditlerle karşı karşıya kaldığı görülmektedir. Bu

---

[172] MAZARİ Shireen; "Terörizmin Geleceği ve Ortak Nitelikleri", s. 208. ÇAKMAK Haydar; "Tarihi Açıdan Terör", s.26.

[173] ÇAKMAK Haydar; "Tarihi Açıdan Terör", s.27.

[174] ÇAKMAK Haydar; "Tarihi Açıdan Terör", s.27.

değişen ve farklılaşan tehdit algılaması içerisinde, örtülü ve asimetrik bir savaş yöntemi olarak kullanılan terörizm, gelişen teknoloji ile birlikte yıkıcı etkisini gittikçe arttıran global bir tehdit haline gelmiştir.[175] Başka bir ifadeyle dünyanın hangi ülkelerinde ve sivil insanların bulunduğu hangi ticaret ve yaşamsal alanlarına karışı gerçekleşeceğini bilmediğimiz terör eylemleri ile karşı karşıya olmamız, küresel terörizmin bütün dünyanın ortak problemi ve en büyük tehditlerinden biri olduğunu bize göstermektedir.

B. Terörizmin Türkiye'deki Tarihsel Süreci

Türkiye Cumhuriyeti kuruluşundan bu yana bir kısmı Osmanlı İmparatorluğu'ndan miras kalan, bir kısmı "Cumhuriyetin Kuruluş İdeolojisi"ne yönelen tepkilerden kaynaklanan, bir bölümü de yer aldığı coğrafyanın özellikleri nedeniyle oluşan terörizm tehditleriyle karşı karşıya kalmıştır.[176]

Ülkemizdeki terör eylemleri incelendiğinde, Osmanlı İmparatorluğunun son dönemlerinde yaşanan Sultan Abdülhamit'e karşı suikast girişimi ve komitacıların gerçekleştirdikleri terör eylemi olarak nitelendirilebilecek eylemlerle başlayıp özellikle altmışlı yılların sonunda Türk diplomatlara yönelik suikast saldırılarıyla boyut değiştirerek yetmişli yılların sonuna kadar devam eden ermeni kökenli kişilerin kurduğu terör örgütlerinin ülkemiz aleyhindeki terör faaliyetleridir.[177]

Özellikle 1980'e kadar ülke gündemine ağırlıklı olarak damgasını vuran bir başka terör faaliyetleri de ideolojik kaynağını, Marksizm-Leninizmden alan terör örgütlerinin faaliyetlerinin oluşturduğu görülmektedir. 1970'li yıllara gelindiğinde ise, bu örgütlerin silahlı eylemlerinin arttığı ve mahiyet değiştirerek daha etkili silahlı ve bombalı saldırı, fidye için adam kaçırma ve banka soygunu şeklindeki terör eylemleri[178] karşısında, "Milliyetçilik" unsuru temelinde karşı faaliyet ve örgütlenmeler ortaya çıkmaya başlamış ve böylece Türkiye hızla bir sağ sol çatışmasının beraberinde getirdiği terör ortamı içerisine sürüklenmiştir. 12 Eylül 1980 tarihinde gerçekleştirilen askeri müdahaleye kadar

---

[175] UYAR Tulga; "Terörizmin Finansmanı İle Mücadele", Polis Dergisi, Sayı: 50 Ekim-Kasım-Aralık 2006, s. 2.

[176] Türkiye ve Terörizm, Rapor, Türkiye Barolar Birliği, Birinci Baskı, Haziran 2006, Ankara, s.531. Türkiyede Anarşi ve Terörün Sebepleri ve Hedefleri, 12 Nisan 1985 tarihinde Yüksek Öğretim Kurulu merkez binasında verilen konferanslar. Bkz. Terörizmin Türkiyedeki tarihsel süreci hakkında ayrıntılı bilgiler için, KARATAŞ Halil; Kelimelerle Terör, Birinci Baskı, Ağustos 2005, İstanbul.

[177] Türkiyede Anarşi ve Terörün Sepepleri ve Hedefleri, s.106 vd.

[178] Türkiyede Anarşi ve Terörün Sepepleri ve Hedefleri, s. 54.

artarak devam eden bu terör olaylarında toplam 5634 kişi ölmüş, 1978 yılında Ülkede sıkıyönetimin ilanı ve ardından da askeri müdahalenin yapılmasına neden olmuş, müdahale sonrasında ise bu olaylar önemli ölçüde sonlandırılmıştır.[179] 1983 yılında tekrar demokratik hayata geçilmesi ile birlikte bazı örgütler, eski kadrolarını tekrar bir araya getirmeye başlamış ve belirli bir etkinlik kazandıktan sonra tekrar silahlı eylemlere yönelerek ülke gündemindeki yerlerini almışlardır.[180]

1984 yılına gelindiğinde şiddeti bir araç olarak kullanan bölücü PKK terör örgütü; Kürt kimliği ve Türkiye'nin Doğu ve Güneydoğu bölgelerinin geri kalmışlığının istismarı üzerinde yoğunlaştırdığı çalışmalarını, Eruh ve Şemdinli baskınlarıyla silahlı mücadele alanına kaydırmıştır. Bu dönemden sonra artık Türkiye gündeminin en önemli sorunu PKK ve bölücü terör olmuştur.[181] PKK terör örgütü kısa zamanda yurt içi ve yurt dışından maddi ve siyası destek almayı başarmış hatta bazı komşu ülkeler tarafından her türlü desteği görmüştür.[182] PKK terör örgütü yurt içi ve yurt dışından aldığı desteklerle 1984 yılından bu güne kadar silahlı saldırı, bombalama, adam kaçırma, gasp ve benzeri toplam 23.627 farklı bir çok terör eyleminde bulunmuş bu eylemlerde yaklaşık 40 bin insanımız yaşamını yitirmiştir[183]. Bölücü terör faaliyetleri neticesinde Ülkemiz siyasi, ekonomik, sosyal ve askeri açıdan yıpratılmaya çalışılmıştır.[184]

Dünyadaki siyasi gelişmelerin de etkisiyle, Marksist-Leninist ve bölücü kaynaklı terörün yanında, 1990-2000 yılları arasında dini motifli terör hareketlerinin de giderek artan oranda

---

[179] Sıkıyönetimin ilan edildiği 26 Aralık 1978 tarihini takip eden 1979-1983 yılları arasında ülkede toplam 40037 olay meydana gelmiştir. Bkz. Terör ve Terörle Mücadele Durum Değerlendirmesi, Başbakanlık Basımevi, 1983, Ankara, s.21.

[180] KUYAKSİL Ali; "Türkiye'de Terör ve Terörün Kaynakları", s.6.

[181] Terör ve Terörle Mücadele, Genelkurmay Başkanlığı Harp Akademileri Komutanlığı, s.72-78. KUYAKSİL Ali; "Türkiye'de Terör ve Terörün Kaynakları", s.6.

[182] KARAOSMANOĞLU Ali; "Küresel Terörizmin Ulaştağı Boyutlar Çerçevesinde Edinilen Tecrübeler", s.84.

[183] 1984-2008 yılları arasanda gerçekleştirilen bu eylemler sonucunda 5.853 asker, 284 polis, 1.387 geçici köy korucusu, 5.405 sivil, 21 basın mensubu, 60 muhtar, 27 din görevlisi şehit edilmiş, 11.946 asker, 1.012 polis, 1.867 geçici köy korucusu, 6.056 sivil, 6 basın mensubu, 8 muhtar, 3 belediye başkanı ve 8 din görevlisi yaralanmıştır. Çatışmalarda 19.789'u ölü, 817'si yaralı terörist ele geçirilmiştir. Terör örgütüne yardım ve yataklık edenlerin sayısı 62.917, teslim olanların sayısı ise 2.530 kişidir. Yapılan operasyonlarda 25.006 adet uzun namlulu silah, 5.705 adet tabanca, 21.961 adet bomba ve çok sayıda mermi roket ve diğer mühimmat ele geçirilmiştir. PARMAKSIZ Alaettin; PKK Gerçeği Terör Örgütünün İç Yüzü ve Çözüm Önerileri, Pozitif Yayınları, Şubat 2009, s.33.

[184] Terör ve Terörle Mücadele, Genelkurmay Başkanlığı Harp Akademileri Komutanlığı, s.78.

ülke gündeminde yerini almaya başladığı, yaklaşık 800 kişinin ölümüne neden olan[185] özellikle Türkiye'nin Doğu ve Güneydoğusunda öldürme, adam kaçırma, zekat adı altında zorla para toplama gibi terörist faaliyetlerde bulunan etnik ve dini temelli bir terör örgütü olan Hizbullah terör örgütünün faaliyetleri gözlenmiştir.

2000 yılından sonra özellikle ABD'ye yönelik 11 Eylül saldırılarından sonra Dünyanın çeşitli yerlerinde radikal dinci terör örgütü El-Kaide ve benzeri diğer terör örgütleri tarafından gerçekleştirilen terör eylemlerine paralel, Kasım 2003'te İstanbul'da İngiliz bankası HSBC ve İngiltere Konsolosluğuna yönelik gerçekleştirilen terör saldırıları ve sonrasında Ülkemiz küresel terör tehdidiyle karşılaşmıştır. El Kaide kaynaklı bu uluslararası terörizm, Türk Hizbullahı ile başlayan dinci terör hareketlerinin de giderek artan oranda ülkemiz gündeminde yerini almaya başladığının göstergesi olarak kabul edilmektedir.

40 yıldır demokratik devletin varlığına ve sivil halka yönelik sistemli terörist faaliyetlerle mücadele eden Türkiye, muhtemelen merkezi terör örgütleriyle bağlantılı olan, etnik ve dinsel taleplerle de ilgisi bulunan[186] ve gerçekleştirdiği eylemlerle devlet otoritesini ve vatandaşların güvenliğini zaafa uğratmaya çalışan bir terörizm olgusuyla karşı karşıyadır.

VIII. TERÖRİZM VE ORGANİZE SUÇ İLİŞKİSİ

Organize suç, kamu düzenini bozduğu varsayılan aynı amaca yönelik suçları işlemek için "iştirak kavramını aşan" şekilde birden fazla kişi tarafından kurulmuş, disiplinli, sürekli ve hiyerarşik düzene sahip örgütlenme olarak tarif edilmektedir.[187]

Küreselleşme çağı olan günümüzde organize suç örgütleri ve özellikle terör örgütleri açısından büyük olanakların bulunduğu, gelişmelerin hızlı yaşandığı ve kolayca adapte edildiği bu örgütler için artık sınırların daha da belirginsizleştiği ve önemli avantajlar elde ettikleri çok yakından gözlemlenmektedir.[188] Sürekli değişmeleri ve her duruma uyum sağlamaları, organize suç örgütlerinin hukuki olarak tanımlanmasını zorlaştırsa da, organize suç örgütlerinin çeşitli ortak

---

[185] BAL İhsan; "Türkiyenin Terörle Mücadele Deneyimi: Hizbullah Terör Örgütü Örneği" Terörizm, Terör, Terörizm ve Küresel Terörle Mücadelede Ulusal ve Bölgesel Deneyimler, USAK Yayınları, Birinci Baskı, Ankara, Nisan 2006, s.26.

[186] STEGAGNİNİ Bruno; "Terörün Önlenmesi ve İnsan Hakları", İnsan Haklarının Uluslararası Korunması ve TBMM Sempozyumu, 4-5. 10.1991 Antalya, s.153.

[187] ÖZEK, Çetin; "Organize Suç", Prof. Dr. Nurullah Kunter'e Armağan, İstanbul 1998, s. 195

[188] BAL İhsan; Alacakaranlıkta Terörle Mücadele ve Komplo Teorileri, USAK Yayınları, 1.Baskı, Kasım 2006, Ankara, s.79.

özellikleri olduğu kabul edilmektedir. Bunların en belirleyici olanları, şiddet üzerindeki devlet tekeline meydan okumaları, hem kendi üyelerini hem de kurbanlarını kontrol etmek için korkuyu bir yöntem olarak kullanmaları,[189] kendilerine özgü kurallarıyla disiplinli, dayanışma ve yardımlaşmaya yönelmiş üyelerden oluşmaları, örgütlenmede üst yönetime bağlı işbölümüne ve iç denetime sahip olmaları, hiyerarşik yapı içinde belirgin programa sahip olmaları, programlarını gerçekleştirmek için şiddet içeren çeşitli hukuka aykırı yöntemleri öngörmeleri ve bireyler üzerinde tedirginlik yaratmaları veya parasal kaynak sağlamak için bir suç alanı oluşturmalarıdır.[190]

Terör örgütlerinin de organize suç örgütlerinin terör yöntemini benimseyen bir örgütlenme türü olduğu kabul edildiğinde, organize suç örgütleri ile terör örgütleri arasında birçok benzerlik ve farklılıklar bulunduğunu kolaylıkla söyleyebiliriz. Öncelikle, terör örgütleri ve organize suç örgütleri; lojistik ihtiyaçları, güvenilir hücre yapılanmaları, güçlü bir merkezi liderliğin varlığı noktalarında benzerlik göstermektedir.[191]

Her şeyden önce terör örgütleri, organize suç örgütlerinden amaçları açısından farklılık göstermektedir. Organize suç örgütleri, suç işlemek suretiyle gelir elde etmek amacındadırlar ve bu noktada amaçları suçtan gelir elde etmektir.[192] Organize suç örgütlerinin bu özelliği, terör örgütleri ile organize suç grupları arasında temel farkı ortaya koymaktadır. [193]Terör örgütleri ise çoğunlukla bir ideolojinin yayılması, toplumun veya rejimin zarar görmesi, korku ve gözdağı vermek gibi mali olmayan saiklere sahiptir. Bununla birlikte terör örgütleri, siyasi amaçlarının yanısıra, yapılarını ve faaliyetlerini sürdürebilmek için mali kaynağa ihtiyaç duyarlar. Gelir elde etmek amacıyla mali kaynağı da ele geçirmek isterler. Ancak gelir elde etme unsuru terör örgütleri için ikincil niteliktedir. Terör örgütlerinde örgüte bağlılık mensuplarının ideolojik bir amaç için bir araya gelmeleri nedeniyle organize suç örgütlerine kıyasla daha güçlüdür.

Terör örgütleri, organize suç örgütlerine göre genel olarak daha fazla yaygın ve yerleşmiş bir yapıya sahip olup, hedef aldıkları veyahut yerleştikleri coğrafyalarda, organize suç

---

[189] SOUTHWELL, Davıd; The History of Organized Crime, The True Story and Secrets of Global Gangland, "Organize Suç Tarihi" İngilizceden Çeviren: Beril Köseoğlu, Kırmızıkedi Yayınevi, Birinci Basım, Ocak 2009, s.6.

[190] ÖZEK, Çetin; "Organize Suç", s. 195.

[191] RAMMEL Bili, "The Financial War Against Terrorism: The Contribution of İslamic Banking", RUSI Journal, Vol. 148, Jun, 2003, s.72.

[192] HARDOUİN Patrick, WEİCHHARDT Reiner, "Terrorist Fund Raising Through Criminal Activities", Journal of Money Laundering Control, Vol. 9, No. 3, 2006, s.305.

[193] UYAR Tulga; Terörle Mali ve Hukuki Mücadele,. s.69.

örgütlerine nazaran üye, iletişim ve teçhizat bakımından çok daha güçlüdürler. Daha iyi bir biçimde örgütlenmiş ve yapılanmış bu yapı ve avantaj, onların daha geniş bir coğrafya da daha iyi destek alarak hareket etmeleri ve eylemlerini gerçekleştirebilme kolaylığını sağlar.[194]

Bazı ülkeler kendi çıkarları doğrultusunda bir kısım terör örgütlerini doğrudan veya dolaylı olarak destekleyebilmektedirler. Bu destek doğrudan finansal olarak olabileceği gibi, silah veya mühimmat sağlayarak ya da eğitim desteği vererek de alabilmektedir. Bu tür terör örgütlerinin uluslararası bağlantıları onların daha uzun süreli yaşamalarını ve eylem ve faaliyetlerinin daha geniş coğrafyaya yayılmasını sağlamaktadır. Tabi iki bu durum birçok organize suç örgütünün sahip olmadığı bir ayrıcalıktır. Bu durum bazı terör örgütlerine organize suç örgütleri üzerinde avantaj sağlamaktadır. Özellikle birçok terör örgütünün silah temininde organize suç örgütleri ile birlikte çalışmak zorunda olduğu göz önüne alındığında bu desteğin önemi daha da artmaktadır.[195]

Artık günümüzde terör örgütlerinin organize suç örgütlerini faaliyetleri ile kesiştiği birçok nokta ve bağlantı bulmak mümkündür. Bu gün faaliyetleri itibariyle baktığımızda, örgütlü suçlular ve teröristler tarafından kullanılan kaçakçılık yollarının aynı olduğunu, kara parayı aklamak için aynı personelden ve teşkilatlardan faydalandıklarını, ayrıca örgütlü suçlulara ve teröristlere aynı enformasyon teknolojisi uzmanlarının hizmet vermekte olduklarını görmekteyiz.[196]

---

194 YAYLA Ahmet Sait; "Terörizmin Finansmanı ve Organize Suç Örgütleri İle İlişkileri", s.420.

195 YAYLA Ahmet Sait; "Terörizmin Finansmanı ve Organize Suç Örgütleri İle İlişkileri", s.422.

196 SHELLEY Louise; "Organize Süc Örgütleri İle Terör Örgütleri Arasındaki Bağlantının Kesilmesinde İşbirliği", Küresel Terörizm ve Uluslararası İşbirliği, II. Uluslararası Sempozyum Bildirileri, Ankara 10-11 Mart 2008, s.147.

İKİNCİ BÖLÜM

TERÖRİZMİN FİNANSMANI KAVRAMI

I. GENEL OLARAK

Finansman, belli bir iş için gerekli para veya paraya dönüştürülebilecek ve her türlü ekonomik değeri olan eşyanın sağlanması olarak tanımlanabilir. Terörizmin finansmanı ise, terör eylemi gerçekleştirme amacında olan gerçek kişi veya örgütlere, faaliyetlerini sürdürebilmeleri için gerekli maddi kaynakları bilerek veya bilmeyerek sağlamak veya sağlanmasına yardımcı olmak şeklinde tanımlanabilir. Bu işlem, doğrudan nakit para verilmesi şeklinde olabileceği gibi, nakde dönüştürülebilir evrak, ticari emtia suretinde de yapılabilir. Hatta, örgüte bina, örgüt üyelerine kalacak yer tedariki, seyahat için gerekli masrafların karşılanması, iaşelerine destek olunması da, örgüt maddi kaynaklarının bahsi geçen kalemlere harcanmasının önüne geçeceği için, geniş anlamda finansman kavramı içinde değerlendirilebilir.[197]

Terör örgütlerini ayakta tutan ideoloji, iç ve dış destek, finansal kaynaklar ve insan gibi bazı unsurlar vardır. Bu bağlamda, bugün dünya genelinde faaliyet gösteren terör örgütlerinin eylem ve faaliyetleri için ihtiyaç duydukları ana unsurların başında finansman ihtiyacı gelmektedir. Terör örgütleri varlıklarını ve faaliyetlerini devam ettirebilmeleri için barınma, beslenme, giyecek, tedavi ve ulaşım ihtiyaçlarını giderme, yayın ve propaganda materyallerini hazırlama, silah, mühimmat ve haberleşme ihtiyaçlarını karşılama ihtiyacı duymaktadırlar.[198] Başka bir deyişle finans kaynakları terör örgütlerinin hayatlarını sürdürebilmeleri için aynı zamanda gerekli olan yaşam kaynaklarıdır.[199]

---

[197] SÜER Sefer Sencer; Uluslararası Hukukta Terörizmin Finansmanının Önlenmesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2008, s.20.

[198] ALKAN Necati; Terör Örgütlerinin Finans Kaynakları, s.1.

[199] BİLİ Rammel; "The Financial War Against Terrorism, The Contribution of İslamic Banking", RUSI Journal, Vol. 148. Jun, 2003, s.72.

Terör örgütleri, amaçlarına ulaşabilmek için gerekli finansal kaynağı sağlamada üç aşamalı bir süreç izlemektedirler. İlk olarak, finansal kaynağın kazanılması veya edinilmesi fiilleri gelir. Terör örgütleri finansman kaynaklarını yasal ve yasal olmayan yollardan birçok yöntem kullanılarak elde etmektedirler. İkinci aşamada, edinilen mali kaynakların hareketi söz konusudur. Zira mali kaynağın edinildiği yer ile ihtiyaç duyulduğu yer büyük çoğunlukla birbirinden farklı olmaktadır ve kaynağın ihtiyaç duyulan yere nakli gereklidir. Terör örgütleri bu aşamada, ticari ve mali işlemler vasıtasıyla kaynağı gizleyerek, alternatif bankacılık sistemleri vasıtasıyla kaynağın naklini sağlamaktadırlar. Son aşamada ise ihtiyaç duyulan yere nakledilen kaynağın, ihtiyaç duyulan zamana kadar muhafazası ve değerinin korunması yer almaktadır.[200]

Terör örgütlerinin amaçlarına ulaşabilmek ve varlıklarını devam ettirebilmek için altyapı harcamalarının, terör örgütlerinin toplam maliyetlerinin %90'ını teşkil ettiği tahmin edilmektedir. Amerika Birleşik Devletleri 11 Eylül Komisyonuna göre El Kaide, 11 Eylülden önce faaliyetlerinin finansmanı, eğitim ve militan tertibatı, Taliban ve Taliban'ın üst düzey görevlilerine destek ve ilgili terör örgütlerine münferiden yapılan yardımlar için yılda yaklaşık 30 milyon Dolar harcama yaptığı tahmin edilmektedir.[201]

Para terörizmin motorudur. 11 Eylül saldırısı da bu olguyu kuvvetlendirmiştir. Interpol'e göre terörist grupların yaptığı eylemlerin sıklığı ve şiddeti finansal güçleri ile orantılıdır.[202] Şüphesiz 11 Eylül gibi planlaması, hazırlığı ve gerçekleştirilmesi çok karmaşık olan bir eylemin büyük bir finansal kaynak olmadan gerçekleştirilmesinin çok güç olduğunu belirtmek gerekir. Diğer taraftan terörist grupların finansal güç düzeyleri yapacakları eylemin boyutunu da etkilemektedir. 1993 yılında New York'taki Dünya Ticaret Merkezinin bombalanmasından sorumlu Remzi Yusuf'un mahkemede " elimizdeki finansal gücün yetmemesi nedeniyle istediğimiz büyüklükte bir bomba ve buna bağlı olarak eylem yapamadık" sözleri bu gerçeği işaret etmektedir.[203]

---

200 FORMAN, Marcy M; "Combating Terrorist Financing and Other Financial Crimes Through Private Sector Partnerships", Journal of Money Laundering Control, Vol. 9, No. 1, 2006, s.113.

201 AYKIN Hasan, GÜMÜŞAY Kevser; "Terörle Mücadelede Yeni Boyut: Terörün Finansmanı İle Mücadele", s.347.

202 http://www.interpol.int/public/terrorism.financing.asp.

203 SMİTH Jack D, COOPER Gregory J; Disruptung Terrorist Financing With Civil Litigation, Case Western Reserve Journal of International Law, Case Western Reserve Üniversity School of Law, Volume 41, No.1, 2009. p.67. ARDOR Hakan; "Terör ve Ekonomi", s.112.

Teröristlerin ve terör örgütlerinin temel amacı gelir elde etmek olmasa da faaliyetlerini finanse edebilmeleri için mali desteğe ihtiyaç duymaktadırlar. Teröristlerin ve terör örgütlerinin hangi sebeplerle para ihtiyaç duyduklarının ve söz konusu paralan hangi yollardan temin ettiklerinin bilinmesi, söz konusu paraların tespiti ve transferinin önlenmesine yönelik tedbirlerin uygulanmasında son derece önem taşımaktadır.[204] Bu nedenle terörizmin finansmanı, terörün anlaşılmasında, yorumlanmasında ve önlenmesinde en önde gelen unsurlardan biri olarak karşımıza çıkmaktadır.

II. TERÖRİZMİN FİNANSMANI

A. Tarihsel Süreç

Terörizmin tarihi kökenlerinin milattan önceye dayanması nedeniyle terörizme malzeme ve para desteği sağlanması, başka bir anlatımla terörün finansmanına ilişkin eylemlerin de o tarihlerden beri söz konusu olduğunu söylenebilir. Bununla birlikte o dönemlerde terörün finansmanına ilişkin bir suça rastlamamaktayız.

19. yüzyıldaki terör eylemleri için teröristlerin çok fazla maddi desteğe ihtiyaç duymadıkları, ihtiyaç duydukları miktarı ise zengin üyelerinden veya sempatizanlarından elde ettikleri görülmektedir. Yine bu dönemde İrlanda Devrimci Kardeşliği Örgütünün 1858 yılında ABD'de yaşayan İrlanda kökenlilerden gelen 400 Dolar ile kurulduğu, İsrail'de bir Yahudi devleti kurulması için Araplara ve İngiltere'ye karşı terörist eylemlerde bulunan İrgun ve Lehi örgütlerinin de ABD'de yaşayan Yahudilerden ve sahip oldukları gayrimenkullerden finansal destek sağlamışlardır.[205]

Birinci Dünya savaşından sonra bazı devletlerin terör örgütlerini destekledikleri, İkinci Dünya savaşından sonra da bu eğilimin artarak devam ettiği özellikle SSCB'nin Doğu Avrupa'da ve dünyanın çeşitli yerlerindeki terör örgütlerine finansal destek sağladığı, hatta Libya ve Cezayir gibi bazı Arap ülkelerinin terör örgütlerine büyük miktarlarda finansal destek sağladığı, IRA'ya ABD'den,[206] Filistinli Arap terörist guruplara da petrol üreten

---

[204] AYKIN Hasan, GÜMÜŞAY Kevser; "Terörle Mücadelede Yeni Boyut: Terörün Finansmanı İle Mücadele", s.341.

[205] ÇAKMAK Haydar, KURUM Mehmet; "Terörizmin Finansmanı Boyutu ve Terörizimle Mücadeledeki Yeri", Terörizmin Finansmanı ve Ekonomisi, Barış Platin Kitabevi, Ankara 2009, s.17-18.

[206] IRA maddi varlığının önemli bir bölümünü Amerikada yaşayan İrlanda vatandaşlarından aldığı bağışlarla elde etmiştir. Örgüte Amerikadan gelen yardım halen devam etmektedir. DAVİES Barry; Terörizm, Ortadoğuda Şiddet Dünya da Terör, s.245.

ülkelerden[207] özellikle Suudi Arabistan ve İran'dan yüzlerce milyon Dolar mali destek sağlandığı bilinmektedir.

II: Dünya savaşı sonrasında ve Soğuk Savaş sırasında her iki süper güç de, silahlı grupları yasal ve yasal olmayan yollardan finanse etmek suretiyle, bu grupları kendi stratejik çıkarları olduğu bölgelerde desteklemişlerdir.[208] Orta Amerika'daki "Devrim Karşıtları" bu tür bir desteğin çok açık bir örneğidir. Keza Güney Amerika'da eski Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği (SSCB) tarafından desteklenen Marksist gruplar da öyledir. Bugün bazı devletlerin halâ silahlı terör örgütlerini finanse etmeye devam ettiklerini görmekteyiz.[209]

II.Dünya Savaşından sonra silahlı terör örgütlerinin kendi ekonomik sistemlerini kurmuş olduklarını görmekteyiz. Bu dönemde terörizmin uluslararası boyut kazanması, terör örgütlerinin finans kaynaklarını gizlemek için büyük bir çaba harcamalarına neden olmuştur. 1970'lerden sonra silahlı terör örgütleri onları destekleyen devletlerden bağımsızlaşma ve terör faaliyetlerinin artan maliyetlerini karşılama arzusuyla kendi kendilerini finanse etmek için destekleyicilerden öğrendikleri bir takım stratejiler geliştirdiler. Terör örgütleri belirli bir bölgede kontrolü ele geçirdikten sonra var olan alt yapı ve savunma sistemlerini yok etmekte ve bunun yerine kendi sosyo-ekonomik altyapılarını kuracak silahlı gurupları oluşturmaya ve onları besleyecek yasal ve yasal olmayan faaliyetlerle kaynak sağlamaya başlamışlardır[210]. Bu konudaki en başarılı terör örgütleri FKÖ, IRA ve ETA idi.[211] FKÖ'nün ekonomik gücünü göstermek bakımından, CIA'nın yaptığı bir araştırmada 1990

---

[207] ÇAKMAK Haydar, KURUM Mehmet; "Terörizmin Finansmanı Boyutu ve Terörizimle Mücadeledeki Yeri", s.20.

[208] Devlet destekli terör, özel olarak destekleyicilerin menfaatlerini gerçekleştirmeyi amaçlıyordu. II. Dünya Savaşı sonrasında, SSCB, Filistin'de İngilizlere karşı savaşan Yahudi ve Arap kökenli silahlı örgütlere silah ve eğitim sağladı. Amaç, Ortadoğu'da İngilizlerin nüfuzunu zayıflatmaktı. NAPOLEONI Loretta, "Mali Alanda İşbirliği", Küresel Terörizm ve Uluslararası İşbirliği, II. Uluslararası Sempozyum Bildirileri, Ankara, 10-11 Mart 2008. s. 139.

[209] İran'ın Irak'taki Şii milislere mali kaynak sağladığı, Lübnan'da Hizbullah'a yeni füzeler verdiğini ve Pakistan İstihbarat Örgütü İSİ'nin bazı bölümlerinin ise halen Taliban'a mali kaynak sağladığı bilinmektedir. "NAPOLEONI Loretta, Mali Alanda İşbirliği", s. 139.

[210] ATİK Selda; "Terör Ekonomisi", Terörizmin Finansmanı ve Ekonomisi, Barış Platin Kitabevi, Ankara 2009, s.302.

[211] Özellikle FKÖ, Arafat'ın yönetimi altında bir devlete sahip olmaksızın Filistin Devletinin ekonomik ve sosyal altyapısını oluşturdu. Ürdün'de, Lübnan'da ve Gazze ile Batı Şeria'da, FKÖ meşru bir devlet gibi hareket ederek bölgeyi kontrol etmiş ve vergi toplamıştır. NAPOLEONI Loretta, "Mali Alanda İşbirliği", s. 140.

yılı itibariyle FKÖ'nün 8 ila 14Milyar Dolar arasında bir servete sahip olduğu belirlenmiştir.[212]

1990'lı yıllarda uluslararası finans pazarları üzerindeki devlet müdahalelerinin kaldırılması ile birlikte ekonomik ve mali engeller kalkarken, silahlı gruplar sınır aşan bir nitelik kazanmışlardır. Başka bir deyişle küreselleşen terör artık birden fazla ülkede para toplayabilmekte ve sınır ötesinde faaliyet gösterebilmektedir. El-Kaide, küreselleşen terörizmin finansmanı ile ilgili olarak gösterilebilecek çarpıcı bir örnektir.[213] Gerçekten de bugün artık El Kaide ve PKK gibi terör örgütlerinin dünyanın bir çok ülkesindeki destekçileri tarafından finanse edildiği bilinmektedir.

B. Terörizmin Finansmanının Nedenleri

1. Genel Olarak

Ekonomik düşüncenin terörizmin finanse edilmesi ve eyleme dönüştürülmesindeki gücü hem terörizmin gelişmesinde hem de terörizmle etkin mücadelede hayati öneme sahiptir.[214] Terörizmin eyleme dönüştürülmesi oldukça kapsamlı ve belirli bir maliyeti gerektiren bir iştir. Teröristlerin ve terör örgütlerinin temel amacı gelir elde etmek olmasa da faaliyetlerini ve örgütsel yapılarının devamlılığı için yapılan harcamaları finanse edebilmeleri için mali desteğe ihtiyaç duymaktadırlar. Bu nedenle, terör örgütleri mali kaynak bulmak ve terör faaliyetlerini gerçekleştirmek için bu fonları elde etme çabası içerisindedirler. Terörle bağlantılı fonların tespitinde başlangıç noktası, teröristlerin hangi amaçlarla bu fonlara ihtiyaç duyduklarının bilinmesidir. Bu ihtiyaçlar esasında terörün finansmanına yönelik faaliyetlerin kapsamını da belirlemektedir. Ayrıca finansal destek sağlama ve bunu gerçekleştirmeye yönelik faaliyetler terör örgütlerinin önemli eylem araçlarından birisidir. Terör örgütleri, hayatta kalmalarının eylem yapma ve eleman kazanmaya bağlı olduğunu, bunu yapabilmenin ancak finansal kaynakla olacağını çok iyi anlamıştır. Birçok terör örgütü de günümüz dünyasının kompleksleşen şartlarına paralel olarak finansman

---

[212] Eğer bu rakamı Filistin'in Gayri Safi Millî Hâsıla (GSMH)'inin bir göstergesi olarak kabul edecek olursak, bu rakam Bahreyn (6Milyar Dolar), Ürdün (10,5Milyar Dolar) ve Yemen (6,5Milyar Dolar) gibi meşru Arap devletlerinin GSMH'dan daha yüksekti. NAPOLEONI Loretta, "Mali Alanda İşbirliği", s. 140.

[213] NAPOLEONI Loretta, "Mali Alanda İşbirliği", s. 141.

[214] ATİK Selda; "Terör Ekonomisi", Terörizmin Finansmanı ve Ekonomisi, Barış Platin Kitabevi, Ankara 2009, s.294.

metotlarını güncellemiş ve bu suretle finansal kaynaklarını önemli ölçülerde arttırarak faaliyetlerine devam etmeyi başarmıştır.

Terör örgütleri, eleman temininden propagandaya, siyasi eğitimden, silahlı eğitime, mensuplarının barınmasından, iaşelerinin sağlanmasına, haberleşmeden ulaşım giderlerine, eylemler için gerekli patlayıcı silah ve mühimmatın temininden bunların nakliyesine kadar geniş bir alanda parasal desteğe ihtiyaç duymaktadırlar. Elbette ki bu finansal desteği de en kolay ve hızlı yöntemler ile sağlamak teröristler için çok önemlidir. Terör faaliyetlerinin devamlılık arz etmesi bu faaliyetlerin sürekli finanse edilmesini gerektirir. Bu bağlamda terör örgütleri büyük ölçüde organize suç örgütleri gibi hareket etmekte ve kendi ideolojileri adına gerektiğinde şiddet ve cebir kullanarak kendilerine finansal kaynaklar elde etmeye çalışmaktadırlar.[215]

Gerçekleştirilen terör eylemlerinde belli bir mali kaynağa ihtiyaç duyulması ve ihtiyaç duyulan miktarın her zaman çok büyük olmaması gerçeği karşısında terörün finansmanının önlenmesine yönelik para hareketlerinin izlenmesi ile, hem terör örgütlerinin ileride gerçekleştireceği eylemleri önceden fark edebilme, hem de eylem gerçekleştikten sonra faillerin ele geçirilmesi kolaylaşmaktadır.[216]

2. Örgüt Yapısı İçin Gerekli Maliyeti Karşılama

Terör örgütleri, örgütün kurulması, yeni sempatizan ve yeterli üye temini, örgütün yapılandırılması için uygun yerler, silah ve mühimmat temini, kira, yiyecek ve giyecek temini, eğitim, sağlık, propaganda, seyahat, cep telefonları, telsiz haberleşme araçları ve diğer araçlar ile eylemlerini gerçekleştirebilmek amacıyla elde etmek istedikleri araçların elde edilmesi amacıyla verdikleri rüşvetler, mahkeme ve avukat masrafları gibi yapısal faaliyetin devamlılığını sağlamak amacıyla bir çok harcama yapmaktadırlar.

Gelişen teknolojiye ve şartlara bağlı olarak profesyonelleşmenin beraberinde getirdiği giderler[217] ve örgüt üyelerinin barınma, yiyecek, giyecek ve diğer ihtiyaçları, terör örgütlerine önemli maliyetler getirir. Nasıl ki güvenlik güçleri, operasyon ihtiyaçlarını göz önünde bulundurarak sürekli kadrolu elamanlar istihdam etmekte ise, terör örgütleri de varlıklarının ve

---

[215] YAYLA Ahmet Sait; Terörizmin Finansmanı ve Organize Suç Örgütleri İle İlişkileri, s.417.

[216] YENİSEY Feridun; Uluslararası Terörün Önlenmesi Avrupa Sözleşmesi Hakkında, http://www.hukukturk.com/fractal/hukukTurk, (Erişim Tarihi 25.06.008), s.4.

[217] KUYAKSİL Ali; "Türkiye'de Terör ve Terörün Kaynakları", s.12.

eylemlerinin sürekliliğini temin amacıyla belli sayıda terör örgütü üyesine sürekli olarak sahip olmak durumundadır. Bu sabit kadronun bir kısmı kırsal alanda faaliyet gösterirken bir kısmının kentsel alanda bulunması gerekebilmektedir. Gerek kırsal alanda olsun gerekse kentte bu kişilerin barınma ihtiyacını karşılamak için belirli miktar kaynak ayrılması gerekir. Örneğin 5.000 kişilik üyesi bulunan bir terör örgütünün, ülkenin kırsal bölgesinde veya komşu ülke kırsal alanında barınma, eğitim, giyinme, silah, iletişim ve mühimmat ihtiyacı önemli miktarda fona ihtiyacı gerektirir. Her terörist için aylık 500 Dolar harcandığını varsayarak yapılacak hesaplama sonucunda aylık minimum 2,5 milyon Dolar ve yıllık 30 milyon Dolar kaynağa ihtiyaç duyulduğunu basit bir matematiksel hesaplama ile tahminen söyleyebiliriz.[218]

Yapılan araştırmalar terör saldırılarının gerçekleştirilebilmesi için yapılması gereken harcamaların çok büyük olmadığını göstermiştir. Ancak bu durum terör örgütlerinin mali ihtiyaçlarının belirlenmesinde yanıltıcıdır. Zira terör örgütleri, terörist eylemlerden daha fazla bir mali kaynağı karmaşık yapılarının sürdürülmesi için harcamaktadır. Örneğin El- Kaide terör örgütünün mali kaynak ihtiyacının yüzde doksanının, iletişim, şebeke, eğitim faaliyetleri ve örgütün kendisini koruması gibi alt yapı faaliyetlerine ayrıldığı, terörist faaliyetler için ihtiyaç duyulan miktarın ise, terörist eylemin planlanması da dâhil olmak üzere sadece yüzde on civarında olduğu belirtilmektedir.[219]

Kritik ve ses getirecek türden terör eylemlerinin gerçekleştirilmesi için verilen özel eğitimler ve uzmanlığın geliştirilmesi, maliyeti yüksek bir faaliyettir. Terör eylemleri için gerekli pek çok yeteneğin kazanılması için terör eğitim kamplarında uzun süreli eğitim dönemi gerekebilmektedir. Bazen 11 Eylül terör eylemlerinde olduğu gibi çok maliyetli uçuş eğitimlerinin alınması da söz konusu olabilmektedir.

Terör örgütü üyelerinin eğitim için çoğu zaman başka bir ülkede yerleşik kamplara gitmek için yaptıkları seyahatler ile terör eylemi gerçekleştirmek veya gerekli planlamalar için yapılan seyahatler önemli bir masraf kalemidir. Havayolu ile seyahati gerektirecek derecede uzak denizaşırı seyahatler bu kalemin daha da büyümesine neden olmaktadır.[220]

---

[218] AYKIN Hasan, SÖZMEN H.Kevser; Terörün Finansmanı, Maliye Bakanlığı Mali Suçları Araştırma Kurulu Başkanlığı, Yayın No: 12, Kasım, 2008, s.14.

[219] YENİDÜNYA A Caner, DEĞİRMENCİ Olgun; "Mukayeseli Hukuk ve Türk Hukukunda Terörün Finansmanı Suçu", Ord. Prof. Dr. Sulhi Dönmezer Armağanı , Cilt II, Ankara 2008., s.1263.

[220] AYKIN Hasan, SÖZMEN H.Kevser; Terörün Finansmanı, s.16.

Terör örgütleri için her türlü propaganda aracının kullanılması büyük önem taşımaktadır. Bunun için terör örgütlerince medya kampanyalarının yürütülmesi politik nüfuz satın alınması, üye potansiyelinin sürekli tutulması ve kamuoyunda sempati oluşturmak amacıyla sosyal projeler yürütülmesi söz konusu olmaktadır. Terör örgütleri, ideolojilerini yaymak, üyelerini eğitmek, örgüt mensuplarını ajite etmek ve örgüte bağlılıklarını pekiştirmek amacıyla televizyon ve radyo kanalları, gazete, dergi ve internet siteleri gibi görsel ve yazılı yayın araçlarını kullanmakta ve anılan araçların kullanılması karşılığında belirli bir maliyet yüklenmektedir. Bu maliyet kalemlerinin önemli miktarlara ulaştığını göstermek açısından yabancı bir ülkeden yapılan uydu yayınlan için sadece yıllık uydu kullanım ücretinin 2,5-3 milyon ABD Doları, Interpol kaynaklarına göre ise PKK'nın yıllık yurt dışından örgüte bağlı olarak yayın yapan TV masrafının 3.2 milyon Dolar civarında olduğu belirtilmektedir.[221] Televizyon kanalının işletilmesi için gerekli, bina, ekipman, personel ve program ihtiyacı da önemli miktarda finansman ihtiyacı anlamına gelmektedir.[222]

3. Terör Eylemlerinin Maliyetini Karşılama

Terör örgütleri amaçlarına ulaşmakta kullandıkları temel yöntem silahlı eylemlerdir. Bu sebeple terör eylemlerin gerçekleştirmek amacıyla silah ve mühimmat temini, terör örgütleri için önemli harcama kalemlerinden birini oluşturmaktadır. Silah ve mühimmatın yasal yollardan elde edilmesi mümkün olmadığından, bu iş için ayrı bir organizasyona gerek duyulmaktadır ve bu durum da ilave masraf doğurmaktadır. Terör faaliyetlerinin gerçekleştirilmesi için gerekli motorlu araçlar, bomba hazırlama için gereken malzemeler, haritalar, gözetim araçları gibi malzemeler çok çeşitlidir.[223]

Terör örgütleri eylemlerini gerçekleştirmek için öncelikle eyleme hazırlık ve eylem aşamasında ihtiyaç duyulan bir finansman sözkonusu olmaktadır. Özellikle etkili ve ses getirecek terör eylemlerinin gerçekleştirilmesi önemli hazırlık devresini gerektirdiği bilinmektedir.[224] Bu hazırlık devresi, terör eylemini gerçekleştirecek örgüt üyelerinin yetiştirilmesi,

---

[221] UYAR Tulga; "Terörle Mali ve Hukuki Mücadele", s.41.

[222] AYKIN Hasan, SÖZMEN H.Kevser; Terörün Finansmanı, s.17.

[223] AYKIN Hasan, GÜMÜŞAY Kevser; "Terörle Mücadelede Yeni Boyut: Terörün Finansmanı İle Mücadele", s.344.

[224] Bir terör eyleminin hazırlık maliyetlerinin ne denli yüksek olabileceğini görmek açısından Doğu Afrika elçilik bombalama eyleminin doğrudan maliyetinin Birleşmiş Milletler tarafından 50.000 $ olarak tahmin edilmesine karşılık bu eylem öncesi yapılan hazırlık çalışmalarına ana hatları ile göz atmak fikir vericidir. El Kaide hazırlık çalışmaları için Nairobi'de 1993 yılında Asma Limitet isimli göstermelik bir şirket kurmuş, üst düzey El Kaide üyeleri çeşitli defalar Nairobi'ye seyahat etmiş,.Doğu Afrikalı El Kaide üyeleri operasyon için bombalama, uçak kaçırma, adam kaçırma, suikast, istihbarat toplama gibi

eylemin yapılacağı yerin çok iyi tanınması, eylem için gerekli araç, silah ve mühimmatın sıkı sınır kontrolleri ve diğer kısıtlamalara rağmen sağlanması ve en sonunda bunların istenilen zaman ve yerde hayata geçirilmesi gibi altyapı hazırlık çalışması diyeceğimiz uzun ve bir o kadar da maliyetli bir planlamayı gerektirir. Örneğin Amerika Birleşik Devletleri 11 Eylül Komisyonuna göre; El Kaide, 11 Eylül terör eylemi öncesinde faaliyetlerinin finansmanı, eğitim ve militanların hazırlanması, Taliban ve Taliban'ın üst düzey görevlilerine destek ve ilgili terör örgütlerine münferiden yapılan yardımlar için yılda yaklaşık 30 Milyon Dolar harcamada bulunmuştur[225] 11 Eylül terör saldırılarının gerçekleşmesi yarım milyon Dolara mal oldu ki, bu tutar saldırının planlanması, eylemi gerçekleştirenleri örgüte kazandırma ve eğitme gibi maliyetleri içermemektedir.[226] Ayrıca terör eyleminin gerçekleştirileceği yer, ülke ve eylemin türü, eylemde kullanılacak malzeme, eğitim ve benzeri özellikler eylemden eyleme değişebileceğinden maliyeti artırabilecek veya bu maliyetin değişken olmasına neden olabilecektir.

İstatistiklere göre terör örgütlerince en çok kullanılan terör eylemleri araçlı bombalama (%38), ateşli silahlarla vurma (%24), intihar bombalaması (%10) ve rehine alma (%5 olarak sıralanmaktadır.[227] Bu eylemlerin maliyetleri de eylemin türüne göre değişmektedir. Bazen de terör örgütleri gerçekleştirdikleri eylem için harcadıkları miktar, gerçekleşen bu eylemden dolayı meydana gelen zarara oranla çok küçük miktarda kalabilmektedir. Örneğin 2003 tarihinde İstanbul'daki HSBC ve sinagog binalarının bombalanması eylemi 40.000 USD, 2004 yılında Madrid'te tren bombalanması 10.000 USD, 2005 tarihindeki Londra Metro İstasyonu bombalı eylemi ise 8.000 İngiliz Sterlini maliyetle gerçekleştirildiği tahmin edilmektedir. Hollanda'da Theo Van Gogh'a yönelik gerçekleştirilen eylem 100 Dolardan daha az bir miktara mal oldu ve bu tutar da cinayette kullanılan bıçağın maliyetiyle eşdeğerdir. Ne var ki, suikastın muazzam bir etki yarattığı ve birçok Hollandalının etnik ve dini gruplara karşı hoşgörülü tutumlarından vazgeçip hoşgörüsüz bir tutum

---

alanlarda eğitilmiş, bomba hazırlık çalışmaları için Nairobi'de bir gayrimenkul kiralamış, Dar es Salaam'ın İllah ilçesinde hazırlık çalışmaları için başka bir gayrimenkul daha kiralanmış, Usame Bin Laden ve Doğu Afrikalı teröristler arasında iletişimi sağlamak için her biri 80.000 $ değerinde uydu telefonları kullanılmış, hazırlık çalışmalarında sorun çıkmaması için yerel kamu görevlilerine rüşvet verilmiş, üst düzey özelliklere sahip video kameralar dahil pek çok elektronik alet satın alınmış, elçilik bombalama eyleminde kullanılmak üzere kamyonet satın alınmış, bombalama eyleminde kullanılacak TNT bombaları satın alınmıştır. AYKIN Hasan, SÖZMEN H.Kevser; Terörün Finansmanı, s.14.

225 http://www. Comission.gov/report/pdf, s.170 vd. AYKIN Hasan, SÖZMEN H.Kevser; Terörün Finansmanı, s.13.

226 NAPOLEONI Loretta; "Mali Alanda İşbirliği", s. 138.

227 AYKIN Hasan, SÖZMEN H.Kevser; Terörün Finansmanı, s.11.

benimsemelerine neden olduğu görülmüştür.[228] Terör eylemleri sonucunda oluşan bu maliyetlerde bize eylemin maddi maliyetinin düşüklüğü karşısında eylemden dolayı oluşan doğrudan ve dolaylı zarar miktarının ne kadar büyük ve sonuçlarının ağır olabileceğini göstermektedir.

El Kaideye yöneltilen operasyonlar örgütü zaman zaman, mevcut yapılanmasındaki küçük hücrelerle eylem yapmaya bunların maliyetini de küçük çaplı suçlardan yasal ve yasal olmayan kaynaklardan elde etmeye sevk etmiştir.[229] Öte yandan örneğini verdiğimiz yukarıdaki gerçekleştirilen terör eylemleri ve benzeri terör eylemlerinin doğrudan maliyetlerine bakılarak, terörün küçük miktarlı fonlarla finanse edilebileceğini söylemek yanıltıcı ve sonuçları itibariyle de tehlikeli olur. Böyle bir yaklaşım, terörün küçük miktarlı fonlarla varlığını devam ettireceğini kabul etmek anlamına gelir. Bu durum, küçük miktarlı fonların tespitinin güçlüğü nedeniyle terörün finansmanı ile mücadele araçlarının anlamsızlığını kabul etmeyi gerektirir ki,[230] bu yaklaşım terörle mücadelede çok etkin bir araç olan terörizmin finansmanının önlenmesi bakımından gerçekçi bir yaklaşım olmayacağı kanaatindeyim.

4. Örgüt Üyeleri ve Yakınlarının İhtiyaçlarını Karşılama

Terör örgütlerince üyelerine ve bunların yakınlarına yapılan düzenli ödemeler de ayrı bir masraf kalemidir. Terör örgütleri, faaliyetlerini gerçekleştirmek amacıyla farklı şehir ve ülkelerde ya da halkın yaşam alanlarından uzak dağlık arazilerde veya şehirlerin varoşları olarak tanımlanan kozmopolit yerleşim yerlerinde karargâh/hücre evi türü ortamlarda yaşamlarını sürdürmektedirler. Terör örgütü mensuplarının genellikle örgütsel faaliyetlerle uğraştığı düşünüldüğünde bu şekilde bir yaşam tarzının yüksek maliyetli olduğu ve terör örgütü üyelerinin barınma/beslenme ihtiyaçlarını kendi imkânları ile sağlamalarının zor hatta imkânsız olduğu açık bir şekilde söylenebilir. Bu sebeple, teröristlerin ve varsa bakıma muhtaç ailelerinin günlük ihtiyaçlarının karşılanması için örgüt tarafından teröristlere düzenli ödemeler yapılması söz konusu olmaktadır.

Örneğin İrlanda'da IRA, eylemci üyelerine haftada ortalama 30-40 Sterlin maaş bağlamıştır. Bu rakam örgütte üstlenilen role göre değişmektedir. Bu şekilde maaşa bağlanan örgüt üyelerinin 400-500 civarında olduğu tahmin edilmiştir. Bu ödemeler, örgüt üyelerinin diğer ihtiyaçlarının

---

[228] NAPOLEONI Loretta; "Mali Alanda İşbirliği", s. 138.

[229] BARRET Richard; "Time to Reexamine Regulation Designed to Counter the Financing of Terrorism", p. 12.

[230] AYKIN Hasan, SÖZMEN H.Kevser; Terörün Finansmanı, s.13.

karşılanması sonrasında cep harçlığı şeklinde verilen paralardır. Aynı şekilde hapiste bulunan örgüt üyelerinin yakınlarına da haftalık veya aylık bazda düzenli ödemeler yapılmaktadır. Dublin bölgesindeki bir üst düzey IRA yetkilisine 1994-1996 arasındaki ateşkes dönemindeki yılbaşlarında "moralinin yüksek tutulması" için yaklaşık 6000 Sterlin para verildiği ileri sürülmektedir. Bu durum, barış dönemlerinde örgüt üyelerinin örgütle bağlarının sıkı tutulması için finansal kaynakların önemli bir rol oynadığını göstermektedir. [231]

5. Diğer Maliyetleri Karşılama

Faaliyet alanları uluslararası alanda yayılmış olan bazı terör örgütlerinin başkaca bir çok gideri bulunabilmektedir. Dernek ve vakıf kurma, kimi zaman daha ufak çaplı taşeron örgütler kurma veya kendileri ile aynı doğrultuda hareket eden bu örgütleri destekleme faaliyeti için birtakım harcamalar yapılabilmektedir.

Terör örgütleri bu giderlerden başka özellikle yurt dışında faaliyet gösterebilmek için o ülkede bulunan bazı kamu görevlilerinin, kaçakçılık yapmada ve sınır geçişlerinde kolaylık sağlama, pasaport düzenlenmesi veya oturum izni ve benzeri bir çok konuda yardımına ihtiyaç duyarlar. Kamu görevlileri bu yardımı çoğu zaman para karşılığında yanı rüşvet vererek yapmaktadırlar. Dolayısıyla terör örgütleri finansman ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla bu şekilde faaliyetlerini yürütme ihtiyacı hissetmektedirler.

C. Terörizmin Finansmanının Ekonomik Etkileri

Terörizm ve finansmanı gündeme geldiğinde genellikle terör örgütlerinin finansmanı konusu ön plana çıkmakta ve terörizmin ekonomik açıdan etkileri biraz arka planda kalmaktadır. Konu bir bütün olarak ele alındığında, belki terörün hedef aldığı ülke ve toplumlara ekonomik olarak verdikleri zarar terörün finansmanının önüne geçmektedir. Bu açıdan terörün finansmanının ekonomi ile ilişkilerini geniş olarak ele almak önem arz etmektedir.

Terörizmin finansal kaynakları ile mücadele asimetriktir. Terörle ve terörün finansal kaynakları ile mücadelenin asimetrik boyutu, terörün, terörle mücadeleden daha ucuz bir iş olduğu anlamına gelmektedir. Bugün Irak'ta yaşanan durum bunu açık bir biçimde gözler önüne sermektedir. Iraklı isyancılar için 200 Milyon Dolar, bir iç savaşın yanı sıra koalisyon güçlerine karşı mücadeleyi sürdürmek için yetip de arttığı halde, ABD açısından

---

[231] AYKIN Hasan, SÖZMEN H.Kevser; Terörün Finansmanı, s.15.

çıkan maliyet astronomik boyuttadır. Sadece Pentagon, aylık 8Milyar Dolarlık bir bütçeyi bu amaçla kullanmaktadır.[232]

Terörün doğrudan ve dolaylı olarak ülke ekonomilerine büyük zararlar verdiği bilinmektedir. Teröristler genel olarak hedef aldıkları ülkenin ekonomisini de otomatikman hedef almış olurlar ve o ülkenin ekonomisinin zayıflamasını isterler. Öncelikle yaptıkları eylemler vasıtası ile cana ve mala yönelik verdikleri zararlar tartışılmazdır. Örnek olarak terör eylemlerinin kurbanı olan bir bireyin eğitilmesi ve yetiştirilmesi için harcanan zaman ve gayretlere parasal olarak ekonomik değer biçmek olanaksızdır. Terör eylemleri sırasında ise zarar gören binaların, araçların ve diğer malzemelerin ise ekonomik değerlerinin yanı sıra bunların yeniden yapılması için harcanan zamanın da göz önünde bulundurulması gerekmektedir. Örnek olarak 11 Eylül saldırılarında yıkılan Dünya Ticaret Merkezinin yerine yapılacak olan binalar hala yapılamamıştır. El-Kaidenin sadece 400.000 Dolar harcadığı eylemler neticesinde Dünya Ticaret Merkezinin yıkılmasından kaynaklı fiziki zararın 100Milyar Dolar olduğu, uzun vadede ise genel ekonomiye 2 Trilyon Dolarlık bir zararının olacağı öngörülmektedir. 1984 yılından bu yana Ülkemize yönelik faaliyet yürüten bölücü terör örgütü PKK; 226 okul, 26 köprü, 12 dispanser, kısacası çok sayıda iş makinesi, tren vagonu, polis karakolu, cami, postahane, elektrik santralini kısmen veya tamamen tahrip etmiş, 523'ü çocuk olmak üzere 30.000 insan ölümüne neden olmuştur. Bölücü terörün ülkemize bu güne kadar yaklaşık maliyetinin 300Milyar Doların üzerinde olduğu tahmin edilmektedir.[233]

Bu zararlardan öte, terörizmle mücadelede güvenlik sağlama amacıyla devletlerin yaptıkları silah, mühimmat, personel, haberleşme, ulaşım, istihbarat ve diğer harcamalar bu devletlerin ekonomilerine teröristlerin işlediği eylemlerle verdikleri zararlardan daha ağır bir yük getirdiği ülke olarak yaşadığımız ve derinden tecrübe ettiğimiz gerçeklerden biridir.[234]

D. Tahmini Boyutları

Uluslararası ekonomi ve finans pazarları üzerindeki devlet müdahalesinin kaldırılması sayesinde, silahlı terör örgütleri birbirleriyle ve yasadışı ve suç ekonomisi ile bağlantı

---

[232] NAPOLEONI Loretta,; "Mali Alanda İşbirliği", s. 144.

[233] YILMAZER Yakup; "Terör Örgütlerinin Finansmanı İle Mücadelede Ekili Olan Şüpheli İşlemler", Kara Para Aklama ve Terörizmin Finansmanı, Adalet Yaynevi, Ankara 2008, s.451.

[234] YAYLA Ahmet Sait; "Terörizmin Finansmanı ve Organize Suç Örgütleri İle İlişkileri", s.439.

kurarak birbirleriyle iş yapmaya başlamışlardır. Bu müdahalenin kaldırılması, ayrıca yeni terör ekonomisinin uluslararası yasadışı ve suç ekonomisi ile kaynaşmasını kolaylaştırmış olup, bu iki ekonomi birlikte suç teşkil eden faaliyetlerden elde edilen gelirin kesin olarak ölçülmesi imkansız olsa da, bu gelirin 11 Eylül'den önce 1,5 Trilyon Dolarlık bir ciroya sahip olduğu tahmin edilmektedir. Bu miktar İngiltere'nin GSMH'dan daha yüksektir. Bu ekonominin incelenmesi sonucunda, 500Milyar Dolarlık kısmının sermaye kaçışı yani, ülkeden ülkeye fark edilmeden bildirilmeden ve yasadışı olarak hareket eden para, 500Milyar Dolarlık kısmının ise genel olarak "büyük suç geliri" şeklinde bilinen, esasen suç örgütleri tarafından elde edilen gelir, 500Milyar Dolarlık kısmının ise terör örgütleri tarafından elde edilen gelir olduğu anlaşılmaktadır.[235] "Yeni terör ekonomisinin" 1/3'lük kısmı, işadamlarının yaptığı bağışlardan silahlı örgüt üyelerinin maaşlarına kadar uzanan bir dizi meşru işten gelmekte; geri kalan 2/3'lük kısım ise, en önemli gelir kaynağı uyuşturucu kaçakçılığı olan suç faaliyetlerinin ve yasadışı faaliyetlerin gelirinden oluşmaktadır.[236].

Türkiye'de faaliyet gösteren terör örgütlerinin elindeki toplam finansman miktarına ilişkin yeterli bilgiler maalesef henüz bulunmamaktadır. Elimizdeki bilgiler genellikle resmi makamların açıklamış olduğu tahmini verilere dayanmaktadır. Ülkemizdeki terör örgütlerinden üzerinde en çok çalışılan terör örgütü olan PKK'nın elindeki finansal gelirin boyutu tahmini rakamlara dayanmaktadır. PKK terör örgütünün başta uyuşturucu olmak üzere, insan, akaryakıt ve silah kaçakçılığı, haraç toplama, sahtecilik ve karapara aklama gibi yasal ve yasal olmayan kaynaklardan elde ettiği yıllık gelir miktarının 400-500 Milyon Avro civarında olduğu tahmin edilmektedir. Söz konusu gelirin 200-250 Milyon Avrosunun uyuşturucudan, 100-150 Milyon Avrosunun akaryakıt, sigara, insan ve benzeri kaçakçılık faaliyetlerinden, 15-20 Milyon Avrosunun toplanan yardımlardan, 20-25 Milyon Avrosunun da diğer faaliyetlerden sağlandığı tahmin edilmektedir.[237]

---

[235] NAPOLEONI Loretta; "Mali Alanda İşbirliği", s. 142.

[236] NAPOLEONI Loretta; "Mali Alanda İşbirliği", s. 141. Yasadışı faaliyetlerden uyuşturucu ticaretinden tek başına 300 veya 500Milyar Dolar, insan ticaretinden yaklaşık 7Milyar Dolar, sahtecilikten 150 ile 470Milyar Dolar arasında, bilgisayar suçlarından 100Milyar Dolar ve küçük çapta silah ticaretinden 1 ile 4Milyar Dolar arasında "dünya daki toplam kazançtan" gelir elde edildiği tahmin edilmiktidir.THACHUK Kimberley; "Terörizme Destek Veren Kaynaklarla Mücadele", s.61.

[237] AYKIN Hasan; "Terör A:Ş" Yaklaşım Dergisi, Temmuz 2008. s.11-18.

E. Fon Transferinde Kullanılan Metotlar

1. Genel Olarak

Terör örgütleri, hem yasal hem de yasadışı faaliyetlerden elde ettikleri gelirlerini ve bunlara ilişkin fon ve para hareketlerini saklama ihtiyacı duyarlar. Zira terör örgütleri elde ettikleri fonları bir yerden başka bir yere güvenli bir şekilde fark ettirmeden nakletmek zorundadırlar. Bu nedenle para hareketlerini yasal ve yasal olmayan yollarla gerçekleştirmektedirler. Terör örgütleri, bazen üyeleri veya üyesi olmayan kişileri kurye olarak kullanarak veya yer altı bankacılığı denen havala ve hundi yöntemleriyle yasal olmayan yollardan, bazen de banka ve aracı mali kurumlar aracılığı ile yasal yollarla para transferini gerçekleştirmektedirler.

Terör örgütleri para hareketlerini saklama yeteneklerine de sahip olmalıdır. Paranın kaynağını gizlemek için aklanıp aklanmamasına veya el altından dünya çapında yayılmış terörist faaliyetleri bir birine bağlamak için dağıtılıp dağıtılmamasına bakılmaksızın önemlidir. Eğer yasal kanallar yoluyla idare edilirse, terör örgütlerinin veya teröristlerin karşılaşacağı en büyük sorun finansal kuruluşların şüpheli işlem veya belirli bir miktarın üzerindeki tutarları bildirim yükümlülükleridir. 11 Eylül'den sonra para transferi alanını çok sıkı bir denetime alan yasal düzenlemeler ve parasal işlemler üzerindeki sıkı kontroller yüzünden, teröristler yeraltına gitmeye zorlanmış, ve çok çeşitli yöntemlerle fon transferi gerçekleştirmelerine neden olmuştur.[238] Başka bir ifadeyle terör örgütleri zaman içerisinde fon transfer etme ve bunu elde etme yöntemlerini sıkı denetim ve takip sonucunda değiştirmişlerdir. Bu durum özellikle El-Kaide için söz konusudur. El Kaide terör örgütü özellikle 11 Eylülden sonra resmi ve özel sektör mali kurumlarının terör örgütleri tarafından kullanılmasının sınırlandırılması yönündeki çalışmalar sonucunda bu örgütler artan bir şekilde yasal işlemler dışına çıkmış ve yasadışı faaliyetlerin bir çok şekillerine temayül etmeye başlamıştır.[239]

---

[238] THACHUK Kimberley; "Terörizme Destek Veren Kaynaklarla Mücadele", s.61.

[239] BİERSTEKER Thomas J, ECKERT Sue E, ROMANİUK Peter; Countering the Financing of Terrorism, p.12.

2. Kuryeler Aracılığıyla Transfer

Terör örgütlerinin para transferleri için kullandığı yöntemlerden birisi, belki de en önemlilerinden olanı aracı kurumlar kullanılmadan paranın veya değerli eşyanın fiziki olarak kuryeler aracılığıyla elden taşınarak transferi sistemidir.

Terör örgütleri, para ve değerli eşya dediğimiz değerli taş ve madenlerin fiziki olarak transferinde kuryeler kullanmaktadır. Bu yöntemde parayı taşıyacak kişi örgüt üyesi olabileceği gibi örgüt dışından da seçilebilir. Bu şekilde kişi hem taşıdığı paranın kime ait olduğunu bilmez hem de parayı ulaştırdığı kişi hakkında ayrıntılı bilgiye sahip olmaz.[240] Terörist gruplar büyük miktarlardaki nakit veya değerli eşyayı kuryeler aracılığı ile bir ülkeden başka bir ülkeye veya farklı coğrafyalara nakletmektedirler. Bu yöntemle yapılan nakit transferi terör örgütleri için cazip bir fon transfer mekanizmasıdır. Bu mekanizmada çoğunlukla Dolar gibi uluslararası geçerliliği olan paralar kullanılmaktadır. Kuryelerin kullanılması sayesinde geride herhangi bir belge veya iz bırakılmasının önüne geçilmekte ve banka görevlileri tarafından ilgili ülkenin mali istihbarat birimine şüpheli işlem bildiriminde bulunulması riskine maruz kalınmamaktadır. Bu yöntemde, terör örgütleri paranın transferinde kontrolü tam olarak ellerinde bulundurmaktadırlar.[241]

Bu yöntem terör örgütleri arasında en yaygın olan para transfer metodudur. Bu tür transferlerin, bazen kurye veya parayı teslim eden takip ediliyor bile olsa, tespiti diğer metotlara göre çok daha zordur. Bundan dolayı birçok terör örgütü para transferlerini kurye ile yapmaktadır. Örnek olarak, 2003 El-Kaide İstanbul bombalamalarının masrafları kurye vasıtası ile Afganistan'dan gönderilen 160.000 Dolar ile karşılanmıştır.[242]

Kuryeler aracılığıyla para transferi daha çok nakit ekonomisinin geçerli olduğu ve finansal sistemin bulunmadığı veya çok yetersiz olduğu Orta Doğu ve Güney Asya ülkelerinde kullanılmaktadır[243] Bazı terör olaylarının analizinde kuryelerin kullanılmasının Avrupa ile finansal sistemi çok gelişmiş ülkeler arasında bile aktif bir şekilde kullanıldığı görülmüştür.

---

240 ALTUNOK Taner, YENAL Serkan; "Terörizmin Finansmanında Finans Kaynaklarının Amkarımı ve Kullanımı", Terörizmin Finansmanı ve Ekonomisi, Barış Platin Kitabevi, Ankara 2009, s.140.

241 AYKIN Hasan, SÖZMEN H.Kevser; Terörün Finansmanı, s.59.

242 YAYLA Ahmet Sait; "Terörizmin Finansmanı ve Organize Suç Örgütleri İle İlişkileri", s.437.

243 AYKIN Hasan, SÖZMEN H.Kevser; Terörün Finansmanı, s.59.

Kuryelerin kullanılması ile ilgili pek çok olayda kişilerin finansal sistemin dışında para hareketi yöntemini tespit edilme riskini engellemek amacı ile kullandıkları sonucuna ulaşılmıştır.[244]

Türkiye'de Hizbullah terör örgütünün gelir ve gider trafiğinde finansal kuruluşları kullanmamaya özen gösterdiği, para hareketlerini mali işlerden sorumlu örgüt üyeleri aracılığı ile elden yürüttüğü örgütle ilgili yürütülen adli soruşturmalardan ve örgüt üyelerinin mahkeme önünde verdikleri ifadelerden bilinmektedir.

Özellikle 11 Eylülden sonra terörün finansmanının önlenmesine yönelik olarak BM kararları, İlgili Sözleşmeler ve Uluslararası kuruluşların çalışmaları, özellikle FATF'ın terörizmin finansmanın önlenmesine yönelik 9 Özel Tavsiyesi ve uluslararası işbirliği neticesinde uygulamaya konulan tedbirler sonrası, nakit kuryeler aracılığı ile paranın fiziki olarak bir ülkeden başka bir ülkeye nakli terör örgütleri tarafından daha yoğun bir şekilde kullanılmaya başlanmıştır.

Nispeten kolay bir taşıma aracı olarak görülen bu yöntemin bir takım avantajları ve dezavantajları vardır. Öncelikle, paranın fiziki olarak taşınması nedeniyle arkasında izlenebilir evrak bırakmaması, paranın izini sürmeyi zorlaştırması bu yöntemin en önemli avantajlarından birisidir. Bunun yanında; suç organizasyonu dışında, örneğin banka görevlileri gibi, şüpheli işlemlerden haberdar üçüncü kişilerin olmaması ve para hareketlerinin teröristlerin tam denetiminde olması, terör örgütlerinin paralarını fiziki olarak transferi bu yöntemin diğer avantajları olarak sayılmaktadır. Paraların fiziki olarak transfer edilmesi halinde maliyetlerin yükselmesi, bu şekilde transferin çok sayıda kurye ve donanım desteği gerektirmesi, ayrıca kuryenin transfer edilmek üzere kendisine emanet edilen parayı çalması, şebeke içerisinde muhbirlerin olması veya başka sebeplerden transfer edilen paranın müsadere edilmesi riski bu yöntemin en önemli dezavantajlarındandır.[245]

Terörün finansmanında, mücevher denilen değerli taş ve madenlerin kullanılması hızla gelişen yeni bir fon transfer yöntemidir. Terör örgütlerinin bir yandan kara para aklamak diğer yandan fon transferinde bulunmak amacıyla değerli taşların ticareti ile uğraştığı bilinmektedir. Değerli maden ve taşların saklanması ve taşınmasının kolaylığı ve neredeyse nakit paraya yakın likiditeye sahip olması terör örgütlerince tercih edilmesindeki başlıca etmenlerdir. Değerli

---

[244] AYKIN Hasan, SÖZMEN H.Kevser; Terörün Finansmanı, s.60.

[245] UYAR Tulga; Terörle Mali ve Hukuki Mücadele, s.64.

taşların fon transferinde bir araç olarak kullanılmasında, pahada yüksek, yükte hafif olması ve iz bırakmaması nedeniyle kolaylıkla kaçakçılığının yapılabilmesi, bu yöntemin en önemli tercih sebeplerindendir.[246]

3. Mali Kuruluşlar Aracılığıyla Transfer

Mali kuruluşlar ticari yaşamda gerek ülke içinde gerekse uluslararası alanda para hareketleri için önemli bir araçtır. 1980'lerden itibaren pek çok ülkede yaşanan dışa açılma, kambiyo rejimlerinin liberalleşmesi, uluslararası mali sistemin daha entegre hale gelmesi, uluslararası sermaye ve fon hareketlerinin hız ve hacim kazanması, bilişim teknolojisindeki gelişmeler, buna bağlı olarak bankacılık sisteminin sunduğu işlem ve hizmet kanallarının artması ve bunların büyük çoğunluğunun e-bankacılık olanakları ile yüz yüze olmayan bankacılık işlemi olarak gerçekleştirilmesi imkanları ile birlikte önemli miktardaki fon ülke sınırlarını aşarak tüm dünyayı dolaşmaya başlamıştır. 1980'lerin ortalarından itibaren uluslararası alanda fonların hareketi hız kazanırken, diğer yandan harekete konu fonların miktarı da artmıştır.[247] Finansal sistemin hızla gelişmesi, ağlarla tüm dünyayı birbirine bağlaması, sağladığı hız, sunduğu işlem çeşitliliği ve kolaylıklar terör örgütlerinin ellerindeki fonları etkili, verimli ve uygulama birimlerince tespit edilmeksizin uluslararası finansal sistemde veya ülke içinde dolaştırmalarına imkân tanımaktadır. Finansal sistemin aynı zamanda off-shore şirketler gibi diğer mekanizmalarla birleşmesi, suç gelirlerinin aklanması ve tespit edilmeksizin terör örgütü üyelerine ulaştırılması açısından terör örgütlerine önemli bir imkan sunmaktadır.[248]

Terör fonlarının transferi için farklı bankalarda çok sayıda hesabın açılması, hareketsiz hesapların kullanılması, bankalar, aracı kurumlar, kredi birlikleri, tasarruf ve kredi kurumları, yasal kumarhaneler, döviz şirketleri ve elektronik transfer hizmeti sunan diğer mali kuruluşlar aracı olarak terör örgütleri tarafından sıklıkla kullanılmaktadır.

Terör örgütleri ve organize suç örgütleri, hesap açılışında ve transferinde çok az kimlik bilgisi isteyen veya kimlik tespitini gerekli görmeyen, müşteriyi tanıma konusunda yeterli

---

246 AYKIN Hasan, SÖZMEN H.Kevser; Terörün Finansmanı, s.63.

247 AYKIN Hasan; "Aklama ve Terörün Finansmanı İle Mücadelede Şüpheli İşlem Bildirim Sistemi", Bankacılar Dergisi, Sayı, 65, Haziran 2008, s.41.

248 AYKIN Hasan, SÖZMEN H.Kevser; Terörün Finansmanı, s.52.

düzenlemelere sahip olmayan böylece fonun gerçek sahibinin kolaylıkla gizlenebileceği bölge veya ülkelerin bakancılık sistemini tercih etmektedirler.[249]

Bankalar arası yurt içi ve yurt dışı hesap hareketleri, çok kullanılmamasına rağmen, küçük miktarda ve dikkat çekmeyecek bir şekilde özellikle terör örgütü ile alakası olmayan veya olduğu bilinmeyen isimler üzerinden yapılabilmektedir. Banka hareketleri kayıt altında olduğu için prensip ve kural olarak terör örgütleri tarafından kullanılmamaya çalışılmaktadır. Ancak, paravan şirket, kuruluş veya şahıslar adına olduğu durumlarda bu yöntem kullanılabilmektedir. Bankalar ve aracı mali kurumlar aracılığıyla bu şekilde yapılan bir transfer yasallık görüntüsü oluşturacak, yapılan para hareketi her gün binlerce ferdi ve kurumsal hesapta gerçekleşen milyonlarca işlemden biri olacaktır. Para transfer masrafları düşük olduğu gibi, para işlemlerinde yer alan kişi sayısı da azdır. Ayrıca, milyonlarca Dolar birkaç saniye içerisinde transfer edilebilmekte ve transfer konusu paranın da çalınma riski daha az olmaktadır.

Sayılan avantajların yanında; mali kurumların yapılan para hareketi ile ilgili kayıtlar tutması nedeniyle bu durum paranın takibini kolaylaştırmakta ve izlenebilir belge ve kayıtlar oluşturulabilmektedir. Öte yandan, işlemlerin terör örgütü dışında olan ve ileride açılabilecek soruşturmada tanıklık edebilecek kişilerce bilinmesine yol açabilmektedir. Ayrıca, terör örgütleri açısından banka gizlilik kanunu, karapara aklama kanunları ve diğer ceza kanunlarının ihlali nedeni ile soruşturma ve varlıklara el konması riskini doğurabilmekte, belli bir miktarın üzerindeki parayı transfer edenler den ilgili kanun gereği, özel bilgileri de içeren kapsamlı sorgulama işlemi mali kurumlar tarafından yapılması nedeniyle bu durum her aşamada örgütler için sorun yaratabilme riskini beraberinde getirmektedir[250].

Yurt içi posta havalesi yurt içi hızlı para gönderme metodu olarak zaman zaman kullanılabilmektedir. Ancak, tüm işlemler kayıt altında olduğu için acil ve özel durumlarda kullanılabilmektedir. Ayrıca uluslararası havale metotları uluslararası para transferinde yaygın olarak kullanılmaktadır. Genellikle farklı şahıslar adına veya sahte kimlikler adına

---

[249] AYKIN Hasan, SÖZMEN H.Kevser; Terörün Finansmanı, s.53.

[250] UYAR Tulga; Terörle Mali ve Hukuki Mücadele, s.66.

para gönderilmektedir. Ancak, gönderilen para miktarı düşük tutularak dikkat çekilmek istenmemekte ve aynı şahıs ile şubelere sürekli havale yapılmamaktadır.[251]

Türkiye'de daha çok para gönderme sistemi olarak bilinen, para veya para ile ifade edilebilen bazı değerlerin mali kuruluşlar aracılığıyla transferi hizmeti de terör örgütleri tarafından sıklıkla kullanılmaktadır. Bu sistemde, herhangi bir kişi tarafından talep edilen fon transfer işlemi elektronik araçlar kullanılarak başka bir finansal kuruluştaki kişinin kullanımına sunulur. Bu sistemin özellikle yurt içi ve dışı para transfer işlemlerinde sağladığı kolaylık terör örgütlerince sıklıkla tercih edilmektedir. Yapılan analizler sonucunda birçok terör eyleminde terör örgütlerince uluslararası ağı bulunan para gönderme sistem operatörlerinin kullanılarak fonların transfer edildiği görülmüştür. Bu risk unsuru göz önünde bulundurularak FATF 'ın terörizmin finansmanı ile ilgili 7 numaralı özel tavsiyesi ile ülkelerin özellikle farklı ülkelerden gelen veya farklı ülkelere gönderilen fonların göndericileri ve alıcıları ile ilgili bazı bilgilerin alınması ve saklanması ile ilgili düzenleme yapılmasını istenilmektedir.[252]

Terörist fonların güvenli bir şekilde istenilen noktalara ulaştırılması amacıyla ticari işletmeler ve özellikle ithalat ve ihracat ile uğraşan firmalar sıklıkla kullanılmaktadır. Bu alanda kullanılan bir yöntem ticaret yoluyla kara para aklama ve terörün finansmanı yöntemidir. Ticaret yoluyla kara para aklama ve terörün finansmanı terimi, suç gelirlerinin veya terör amacıyla kullanılacak fonların yasal görüntülü işlem veya gelir şeklinde istenilen yerlere transfer edilmesinde ticari işlemlerin peçe olarak kullanılması sürecini ifade etmektedir. İthalat ve ihracata konu malların fiyatının, miktarının veya kalitesinin olduğundan fazla veya düşük gösterilmesi şeklinde olabileceği gibi tamamen paravan şirketler aracılığı ile gerçekleştirilen fiktif ticari işlemler şeklinde de cereyan edebilir.[253]

Uluslararası ticaret yoluyla ciddi oranda uyuşturucu gerilirleri aklanabilmekte ve büyük miktarda fon terör örgütlerine ulaştırılabilmektedir. Örneğin Afganistan'da uyuşturucu ticaretinden elde edilen gelirler ithalat-ihracat işlemleri görüntüsü altındaki ticari işlemlerle aklanarak Afganistan'daki terör örgütlerine ulaştırılmaktadır. Terör örgütleri tüm bunları yaparken off-

---

[251] YAYLA Ahmet Sait; "Terörizmin Finansmanı ve Organize Suç Örgütleri İle İlişkileri", s.437.

[252] AYKIN Hasan, SÖZMEN H.Kevser; Terörün Finansmanı, s.53.

[253] Best Practices Paper on Trade Besed Money Laundering, Paris, 2008.(FATF/OECD), s.2.

shore tabela şirketleri ile hisseleri hamiline düzenlenmiş şirketleri de sıklıkla kullanmaktadır.[254] Uluslararası ticari işlemler yanında ülke içindeki ticari işletmeler kullanılmak suretiyle terörist fon hareketleri güvenli bir şekilde sağlanmaktadır, örneğin İrlanda'da teröristler özellikle nakit ağırlık çalışan işletmeleri satın almakta veya kontrol etmektedir. Hatta bazı olaylarda terör örgütlerinin para havale servisi sunan işletme sahibi olduğu durumlarla da karşılaşılmıştır.[255]

Öte yandan günümüz teknoloji çağında terör ve organize suç örgütleri 21. yüzyılın küresel ekonomisinin ve teknolojik gelişmelerinin sunduğu imkânlardan yararlanma konusunda hükümetler, yasa koyucular ve kanun uygulama birimlerinden daha hızlı hareket ettiklerini çok rahatlıkla söyleyebiliriz. Özellikle teknolojik ürünlerin kullanımında ve en güncel yazılımların uyarlanmasında bu örgütlerin devletlerin önünde olduğu[256] gerçeği karşısında artık terörizmle mücadelede kullanılan yöntemlerin ve araçların hızlı ve etkin olması gerektiğini bize göstermektedir.

4. Bilişim Sistemleri Kullanılarak Yapılan Transfer

Terör örgütleri terörist fonların transferinde, günümüz küresel ekonomisinin ve teknolojik gelişmelerinin sunduğu tüm imkânlardan yararlanmaktadırlar. Özellikle terör örgütleri bilişim sisteminin sunduğu tüm imkanlardan yararlanarak hem terörist fon temin etmekte hem de bu fonların transferini küresel düzeyde sağlamaktadırlar.

ABD'de yapılan para transferlerinin parasal değer bakımından %90'ı; elektronik transfer yoluyla ve bankalar arası takas ödeme sistemiyle gerçekleştirilmektedir. Özellikle ABD ve Batı Devletlerinde giderek yaygınlaşan e-cash ve smart-card gibi elektronik ödeme ve para transfer sistemleri; karaparanın fiziksel olarak kolaylıkla taşınmasında kullanıldığı gibi bazı smart kartlar da denetimsiz olarak karttan karta transferleri mümkün kılacak kapasitelere sahiptir. Bu da karapara aklama ve terörist fon aktarımı için örgütlere ciddi bir potansiyel sağlamaktadır.[257]

---

[254] BEDİ Rohan; Terrorist Financing, İnternational Center for Political Violence and Terroism Research Strategic Counter Terrorism, 2007. s.1.

[255] BEDİ Rohan; Terrorist Financing, s.1.

[256] AYKIN Hasan, SÖZMEN H.Kevser; Terörün Finansmanı, s.54.

[257] UYAR Tulga; Terörle Mali ve Hukuki Mücadele, s.65.

İstatistiklere göre dünya üzerindeki internet kullanıcı sayısı Aralık 2009 itibariyle 1 Milyar 750.000'i geçmiştir.[258] Bu rakamlar; bankacılık işlemleri, haberleşme, para transferleri, mal ve hizmet alımı gibi hayatın pek çok safhasına girmiş olan internetin organize suç ve terör örgütleri tarafından giderek daha fazla suiistimal edileceğine işaret etmektedir. Nitekim, terör örgütleri; kendi web sayfalan veya gönderdikleri e-mailler aracılığıyla yardım talep etmekte, web sayfalarında satışlar yapmakta, internette paravan şirketlerini ve kendilerine fon sağlayan insani yardım kuruluşlarını kullanmak suretiyle veya internette kumar oynatarak, sahtekarlık yaparak çeşitli bilişim suçlarını işleyerek finansman ihtiyaçlarını karşılamaya çalışmaktadırlar.[259]

İnternet bankacılığı da, resmi bankacılık sisteminin terörün finansmanı amacı ile kullanılmasına imkân veren riskleri bünyesinde barındırmaktadır. İnternet bankacılığında, çoğu kez kullanıcı adı ve şifre bilgilerine sahip olmak, banka görevlileri ile yüz yüze yapılabilecek hemen hemen tüm bankacılık işlemleri yapmayı olanaklı kılmaktadır. Organize suç örgütleri ve terör örgütleri özellikle paraya ihtiyacı olan öğrenci kitlesini hedef alarak, bu kişiler adına açılmış hesapları ve bu hesaplara ilişkin internet şifrelerini birkaç yüz Dolarlık bir bedel karşılığı satın alma yöntemini sıklıkla kullanmaktadırlar. Bu şekilde şifreleri ele geçirilen hesaplar üzerinden önemli miktarda fonlar çeşitli hesaplara aktarılarak aklanma işlemi gerçekleştirilebilmekte veya ilgili otoritelerin dikkati çekmeksizin teröristlere ulaştırılabilmektedir. Kanun uygulama birimleri bu hesaplardan şüphelendiklerinde ise, hesap sahibi olarak karşılarına söz konusu hesap hareketleri ile gerçekte hiçbir ilişkisi bulunmayan kişiler çıkmaktadır.[260]

Öte yandan bilişim sisteminin bir parçası sayılabilecek cep telefonu teknolojisinin gelişmesi, uluslararası cep telefonu iletişim sağlayıcılarının ve uluslararası mali kuruluşların işbirliğinde bulunması, hızlı, ucuz ve izi takip edilemeyen para transferlerine yönelik yetersiz yasal düzenlemeler, herhangi bir yerde, herhangi bir zamanda ve herhangi bir kişi tarafından bir cep telefonu aracılığıyla para transferinde bulunulmasını kolaylaştırmaktadır. Cep telefonu ile havale işleminin gerçekleştirilebilmesi için belirli bir tutar karşılığında değer yüklenebilen bir kart ve bir cep telefonu satın alınmakta, daha sonra isimsiz bir e-posta hesabı, cep telefonu numarası ve değer yüklenebilen kart üzerindeki parayı kullanmak suretiyle bir cep telefonu ile ödeme hizmeti sağlayıcısına kayıt olunmaktadır. Cep telefonu kullanılmak

---

[258] http://www.internetworldstats.com/stats.htm (Erişim Tarihi 31.01.2010)

[259] UYAR Tulga; Terörle Mali ve Hukuki Mücadele, s.65.

[260] AYKIN Hasan, SÖZMEN H.Kevser; Terörün Finansmanı, s.54.

suretiyle cep telefonu ile ödeme hizmeti sağlayıcısına bağlanılmakta ve karttan paranın transfer edileceği cep telefonunun numarası yazılmaktadır. Cep telefonu ile ödeme hizmeti sağlayıcısı, para gönderilecek kişinin cep telefonuna bir mesaj atmakta ve parayı nereye transfer etmelerini istediğini sormaktadır. Paranın alıcısı paranın kendi değer yüklenebilen kartına gönderilmesini isteyip herhangi bir ATM'den parasını çekebilmektedir. Parayı gönderen ve alan kişiler daha sonra herhangi bir denetime takılmamak amacıyla başka bir transfer işlemi gerçekleştirmek için cep telefonlarını atmakta ve yeni cep telefonları ve yeni kartlar ile yeni bir transfer işlemi gerçekleştirebilmektedirler. Dünya Bankasına göre, 2005 yılında en az 230 Milyar ABD Dolarını cep telefonu ile ödeme sistemi kullanılarak uluslararası havale işlemine konu edilmiştir. [261]

Cep telefonu ile ödeme sistemleri suçlular ve teröristler için paranın alınması ve transfer edilmesi için en uygun araç olduğu, bu durumun ise cep telefonu ile ödeme sistemlerinin yapısı, yasa uygulama ve istihbarat birimlerinin, sistemin kullanılması sırasında kullanılan kimlik bilgilerinin gerçek olmayacağı veya gerçek kullanıcıya ait olduğundan emin olunmaması nedeniyle şüpheli para işlemlerinin tespitine yönelik çalışmalarına ciddi bir engel teşkil ettiği anlaşılmaktadır. [262]

5. Yeraltı Bankacılık Metodları Aracılığıyla Transfer

Yer altı bankacılık sistemleri veya gayri resmi mali sistemler dünya çapında her devlette görülmektedir. Yer altı bankacılık sistemleri çeşitli adlarla anılmaktadır. Bunlar arasında "Hawala", "Hundi", "Karaborsa Döviz Mübadelesi" gibi isimler sayılabilir. Birçok isim alan ama genelde "Hawala" terimi adı altında gruplanan gayri resmi finansal transfer sistemlerinin rolü, terörizm için büyük ilginin olduğu Orta Doğu, Güney Asya ve Güneybatı Asya'da geniş çapta kullanılmaktadır. Para hareketlerinin gerçekleştirilmesinde dünya çapında mükemmel bir ağa sahip önemli bir yöntemdir. Bu sistem aynı zamanda işçilerin evlerine para göndermesi bakımından önemli bir sosyal işlevi de görür. Çin'de, Hindistan'da ve Müslüman dünya da bu şekilde işleyen sistemin değişik türleri vardır ve dünyanın bir çok yerinde kullanılan etkili bir yöntemdir. Bu sistem aynı zamanda terörizm faaliyetlerini destekleyenlerin para gönderme sistemine ilişkin araçlardan birisi olarak karşımıza çıkmaktadır.[263]

---

[261] AYKIN Hasan, SÖZMEN H.Kevser; Terörün Finansmanı, s.66.

[262] AYKIN Hasan, SÖZMEN H.Kevser; Terörün Finansmanı, s.67.

[263] BİERSTEKER Thomas J, ECKERT Sue E, ROMANİUK Peter; Countering the Financing of Terrorism, p.10.

Hawala sistemi, tam olarak takastan ve kapital kontrollerinden kaçınma girişimi ve ayrıca vergiden ve banka ödemelerinden kaçmak için bir metot olarak ortaya çıkmıştır[264]. Bu yöntemi kullanan işletmeler veya kişiler resmi olarak düzenlenen bankacılık ve finans sistemlerinin dışında faaliyet göstermektedir.[265]

Yer altı bankacılık faaliyetlerini yürütenler, genellikle çeşitli etnik topluluklar içinde faaliyet göstermektedir. Bu kişiler arasında, çoğu zaman aile ilişkileri veya çok güçlü iş bağlantıları vardır. Aile üyeleri veya iş ortakları arasındaki sağlam güven ortamı, sistemin yürümesini sağlamaktadır. Karşılıklı güven ilişkisine dayanan bu sistemde eğer güvene aykırı davranan olursa kişinin bağlı olduğu sosyal topluluk tarafından bir nevi cezalandırılması söz konusudur. Çoğu durumda para fiziki olarak ülkeden çıkmaz; envanterde tutulur veya bir yerel bankaya yatırılır. Aile üyeleri veya iş ortakları arasındaki güven sayesinde para müşterinin istediği şekilde teslim edilir. Para ikinci ülkedeki bağlantının bulundurduğu envanterden ödenir. [266]

Bankacılık sisteminin yaygın olmadığı gelişmekte olan devlet ve bölgelerde geniş bir uygulama alanı bulan bu sistem ile büyük miktarlarda paralar bir ülkeden diğerine hiçbir işlem görmeden gönderilebilmektedir. Bu sistem içinde tutulan notlar çok kısa bir sürede imha edilmekte, resmi herhangi bir işlem olmadığı için takibi çok zor olmaktadır. Paranın miktarı ve alıcı ile ilgili bilgiler şifreli olarak mail veya mektup ile karşı tarafa bildirilmektedir. Havaleyi yapan kişi işlemi bitirdikten sonra % de 1 gibi komisyon almakta ancak, asıl geliri kur farkı ve yüksek miktarlarda olan havalelerden sağlamaktadır.[267] Bu şekilde yer altı bankacılık sisteminin bir türü olan hawala sistemi ile dünya da bir yıllık sürede aktarılan para miktarının 2 Trilyon ABD Doları olduğu tahmin edilmektedir. Bu tutar, yıllık uluslararası finansal işlemlerin % 2'sine karşılık gelmektedir.[268] El-Kaide 11 Eylül öncesinde bu sistemi para transferinde sıkça

---

[264] THACHUK Kimberley; "Terörizme Destek Veren Kaynaklarla Mücadele", s.64.

[265] Havale sisteminde bir kişi başka bir ülkedeki alıcıya para göndermek istediğinde ülkesindeki bir havaledar ile irtibata geçerek başka bir ülkedeki alıcıya ulaştırılmasını istediği parayı ve teslim şartlarını havaledara verir, bu havaledar diğer bir ülkedeki meslektaşı havaledar ile faks, e-posta, telefon veya diğer metotlarla iletişime geçer ve talimatı iletir, bu havaledarda ülkesinde bulunan alıcı ile iletişime geçer. Gönderici tarafından alıcıya iletilmesi gerekli kodu veya şifreyi teyit eder ve talimata uygun şekilde transfer masrafını düştükten sonra parayı alcıya teslim eder. Daha sonra iki havaledar arasındaki hesap hareketleri yasal ve yasal olmayan yollarla denkleştirilir.

[266] UYAR Tulga; Terörle Mali ve Hukuki Mücadele, s.66.

[267] UYAR Tulga; Terörle Mali ve Hukuki Mücadele, s.67.

[268] ARDOR Hakan; "Terör ve Ekonomi", s.121.

kullanmıştır.[269] 11 Eylül saldırılarından sonra El Kaide terör örgütünün 2001 yılında 30 Milyon Dolar civarındaki bütçesini Ortadoğu merkezli havale şebekesi aracılığıyla aktardığı şeklinde ciddi bulgular elde edilmiştir.[270]

Güvene dayalı alternatif gayri resmi havale sistemi, gayri resmi olması ve herhangi bir kayıt altına alınamaması, parayı havale edenin paranın gerçekten kime ait olduğunu bilmemesi, sistemin hızlı işlemesi, komisyonsuz bir para transferi olması, vergilendirilememesi, uluslararası para transferi bürokrasisinden kaçınma imkanı sağlaması nedeniyle terör örgütleri tarafından yoğun olarak tercih edildiği de bilinmektedir.

Terörizmin finansmanıyla etkin bir şekilde mücadele edilebilmesi için yalnızca resmi bankacılık sisteminin veya finansal sektörün değil aynı zamanda alternatif havale yöntemlerinin de inceleme altına alınması gerekmektedir. Teröristler tarafından kullanılan alternatif finansman mekanizmalarının tespiti, takibi ve alınacak adli ve idari nitelikteki tedbirlerle engellenmesi önem taşımaktadır Terör örgütlerinin tüm yasadışı faaliyetlerinin ve finansal hareketlerinin tespit edilmesi mümkün olmasa da teröristlerin resmi bankacılık sisteminin yanı sıra alternatif havale sistemlerini kullanmak suretiyle gerçekleştirdikleri faaliyetlere ve finansal işlemlere ilişkin olarak da sistematik bir şekilde bilgi toplanması ve söz konusu bilgilerin analiz edilmesi, terör ve terörün finansmanıyla mücadeleye yönelik çalışmalara ciddi katkılarda bulunacaktır.[271]

F. Terörizmin Finansal Kaynakları

1. Genel Olarak

Günümüzde giderek artan terör faaliyetlerinin artmasının bir nedeni de terörün kolaylıkla finanse edilebilmesidir.[272] Terörizmin finansmanıyla ilgili olarak terörist fonların taşındığı ve kullanıldığı metotların bilinmesi yanında bu fonların nasıl elde edildiğinin başka bir deyimle bu fonların kaynaklarının neler olduğunun anlaşılması terörizme destek sağlayan bu fonların elde edilmesinin önlenmesi bakımından son derece önemlidir. Küresel bir

---

269 BİERSTEKER Thomas J, ECKERT Sue E, ROMANİUK Peter; Countering the Financing of Terrorism, p.5.

270 FREEDMAN Michael; "The İnvisible Bankers: Financing Teror", s.1.

271 AYKIN Hasan, SÖZMEN H.Kevser; Terörün Finansmanı, s.55.

272 NAPOLEONI Loretta; "Mali Alanda İşbirliği, Küresel Terörizm ve Uluslararası İşbirliği", s.137.

ekonomide, terörist gruplar için, para bulmadan ve parayı taşımadan uluslararası eylemler yapmak nerdeyse imkansızdır.[273]

Teröristlerin eylemlerini finanse etmek için kullandıkları yöntemler bazı örgütler bakımından ideolojileri, faaliyet yürüttükleri bölge ve coğrafi ve yapıdan kaynaklanan nedenler den dolayı finans temin etmede bazı farklılıklar gösterseler de genelde her yerde birbirinin aynıdır, bu yüzden de Avrupa'daki terörün finanse edilmesi, Kuzey Amerika ya da Ortadoğu'daki terörün finanse edilmesinden hiç de farklı değildir. Bu nedenle, terörün finanse edilmesi konusu, bir olgu olarak küresel bir bağlamda ele alınmalıdır.[274]

Almanya'da faaliyet yürüten Kızıl Ordu Fraksiyonu (RAF) finansman ihtiyacını banka soygunlarıyla çözümlerken, İtalya'da faaliyet yürüten Kızıl Tugaylar'ın 1972 yılına kadar bu yöntemi kullanmadığı tespit edilmiştir. İspanya'nın Bask bölgesinde faaliyet yürüten ETA, mali kaynaklarının bir kısmını soygun, haraç ve dış yardımlardan sağlarken, büyük çoğunluğunu da fidye amaçlı kaçırdığı işadamlarından temin etmiştir. IRA ise, ABD'deki "Sinn Fein'in Dostları" adlı kuruluşun oluşturduğu Kuzey İrlanda Yardım Fonu aracılığıyla faaliyetlerini finanse etmiştir. Lübnan'daki Hizbullah terör örgütü ise finans kaynaklarının büyük çoğunluğunu, İran'ın yapmış olduğu yardımlardan sağlamıştır.[275]

El Kaide terör örgütü, dünyanın çok farklı bölgelerinden "cihat" gayesiyle Afganistan'a gelen binlerce gönüllü militanın beslenme, barınma, eğitim, silah vb. ihtiyaçlarını dünya çapında oluşturduğu ağla dünyanın birçok bölgesinde camiler, sivil toplum örgütleri, finansal kuruluşlar, vakıflar, özellikle de Arap ülkelerindeki zengin kişiler ve yardım kuruluşları aracılığıyla topladığı bağış ve zekât adı altındaki miktarı tam olarak bilinmeyen gelirlerle yıllık olarak 30 Milyon Dolar elde ettiği tahmin edilmektedir. Örgüt, Altın Hilal Bölgesi'nin tam ortasında faaliyet yürüttüğünden uyuşturucu kaçakçılığından da önemli miktarlarda gelir temin etmektedir.[276]

Terör örgütleri varlıklarını sürdürebilmesi ve amaçlarına ulaşabilmesi için yapacağı eylemleri dahil her türlü finansmanı yasal ve yasal olmayan kaynaklardan elde ettikleri gelirler veya

---

[273] THACHUK Kimberley; "Terörizme Destek Veren Kaynaklarla Mücadele", s.59.

[274] NAPOLEONI Loretta; "Mali Alanda İşbirliği", s. 137. ALKAN Necati; "Terör Örgütlerinin Finans Kaynakları", s.1. http://www.egm.gov.tr/eğitim/dergi/eskisayi/index, Erişim Tarihi; 25/06/2008.

[275] ALKAN Necati; "Terör Örgütlerinin Finans Kaynakları", s.9.

[276] ALKAN Necati; "Terör Örgütlerinin Finans Kaynakları", s.10.

destekçi ülke yardımlarından sağladıkları bilinmektedir.[277] Terör örgütlerinin elde ettiği bu fonlar terörist organizasyonların hayat damarını oluştururlar. Bunlar sadece eylem için değil örgütün eleman kazanma ve diğer örgüt ihtiyaçları için de kullanılmaktadır.[278]

Sonuç olarak terör örgütlerinin nasıl fon sağladığı sorusuna "yapabildikleri her şekilde" cevabı verilebilir. Tüm dünya da yerel ya da uluslararası düzeyde faaliyet yürüten terör örgütleri, gasp, soygun ve hırsızlık yapma, aidat ve bağış toplama, haraç alma, örgütsel yayınlardan gelir temin etme, ticari faaliyetlerde bulunma, sahtecilik, dolandırıcılık, insan, silah ve uyuşturucu madde kaçakçılığı yapma gibi yasal ve yasadışı faaliyetler yoluyla finans temin etme yöntemlerine başvurmaktadırlar.

2. Yasal Faaliyetlerden Elde Edilen Kaynaklar

Terör örgütleri yasadışı yollardan elde etkileri büyük miktarlı fonların yanında yasalara uygun görünümlü çeşitli faaliyet ve yöntemlerle gelir elde ettikleri fon topladıkları bu yolla finansman kaynağı olarak önemli miktarda fon elde ederek eylem kabiliyetleri ve örgütsel varlıklarının devamlılığını güçlendirdikleri bilinmektedir.

Terör örgütleri, yasal faaliyetlerden kaynaklanan gelirlerin tespiti, yasa dışı faaliyetlerden kaynaklananlara göre daha zor olması ve fon kaynaklarını sürekli olarak artırma istekleri nedenleriyle yasal sistem içine sızmak suretiyle tespit edilme risklerini azaltmak gibi amaçlarla da yoğun bir şekilde yasal görünümlü şirket veya kâr amacı gütmeyen kuruluşları kullanmaya başlamışlardır. Bu kuruluşlar zaman içinde terör örgütlerinin finansmanında önemli gelir kaynakları haline gelmişlerdir.[279]

Terör örgütlerinin kullandıkları bu yöntemlerin en başta gelenleri, özellikle vakıf, dernek gibi adlar altında kurulan tüzel kişilere diğer gerçek ve tüzel kişiler tarafından yapılan bağış, üyelik aidatı v.b. adlar altında toplanan fonlar, terör örgütleri tarafından işletilen ticari işletmelerden elde edilen kazançlar, yayın gelirleri, kültürel ve sosyal etkinlikler

---

277 NAPOLEONİ Loretta; "The New Economy of Terror: How Terorism is Financend, Forum on Crime and Society, Vol. 4, No1 and, December 2004, Program on Terrorism and Security Studies, George C. Marshall European Center for Security Studies, 01.07.2008, s.2. BELL R.E; "The Confiscation, Forfeiture and Disruption of Terrorist Finances", Journal of Money Laundering Control, Vol. 7, No.2, 2003. s.106.

278 SMİTH Jack D, COOPER Gregory J; Dısruptung Terrorist Financing With Civil Litigation, p.67.

279 AYKIN Hasan, SÖZMEN H.Kevser; Terörün Finansmanı, s.34.

olarak ifade edilebilir. [280] 11 Eylül saldırılarının finansmanı yasal kaynaklardan elde edilen finansmanla gerçekleştirilmiştir.[281]

a. Aidat ve Bağışlar

Aidatlar, örgüt üyelerinden ekonomik durumlarına göre periyodik olarak toplanan paralardır. Bağış ise örgüt sempatizanları tarafından para ya da eşya şeklinde yapılan yardımlardır.[282] Dünyanın bir çok ülkesinde terör örgütü üyesi olan, örgüt sempatizanları veya örgütle bağlantısı bulunmayan kişiler tarafından gönüllü olarak veya duyulan korku nedeniyle terör örgütlerine aidat veya bağış adı altında doğrudan veya dolaylı maddi yardım yapıldığı bilinmektedir.[283]

Terör örgütleri, öncelikle örgüt üyeleri ve sempatizanları tarafından sağlanan yardımlarla ayakta kalırlar. Ekonomik durumuna göre örgüt üyeleri ve sempatizanları örgütün belirlediği miktardaki aidatı ödemektedir. Yazılı tüzükleri bulunan örgütler, aidatını düzenli olarak ödemeyi, üye olmanın en önemli şartlarından biri olarak belirlemişlerdir. Örneğin Jandarma Genel Komutanlığı'nın hazırladığı bir raporda, Hizbullah terör örgütü terör faaliyetlerinin finansmanı için kendi taraftarlarından baskı suretiyle para topladığı belirtilmektedir.[284] Bunun yanında Hizbullah terör örgütünün sempatizanlarının ayni ve nakdi olarak yaptıkları zekat adı altında veya bunun dışındaki bağış ve yardımlar da örgüte büyük miktarlarda finansman sağlamıştır. Hizbullah terör örgütünün birçok mensubunun ev, işyeri ve tarlasını örgüte bağışladığı 17 Ocak 2000 tarihinde İstanbul Beykoz'da yapılan operasyondan sonra ortaya çıkmıştır.[285]

El-Kaide terör örgütünün gelir kaynaklarının çoğunluğunun zengin sempatizanların yaptıkları zekat ve bağışlar olduğu düşünülmektedir. Kesilen kurban ve özellikle derilerinden Hizbullah gibi dinci terör örgütlerinin de faydalandığı görülmektedir. Örneğin, Hizbullah terör örgütü faaliyetlerinin yoğun olduğu dönemlerde Diyarbakır, Batman, Mardin ve Bingöl illerinde ve kırsal kesiminde örgüte bağışlanan kurban derilerinden gelir

---

[280] BANTEKAS Ilias; "The International Law of Terrorist Financing", s.320.

[281] NAPOLEONİ Loretta; "The New Economy of Terror: How Terorism is Financend", s. 8.

[282] Uluslararası Terör ve Milli Güvenliğe Etkileri, Genelkurmay Başkanlığı Harp Akademileri Komutanlığı, s39.

[283] CAŞIN Mesut Hakkı; Uluslararası Terörizm, s.533.

[284] MANGO Andrew; Türkiye'nin Terörle Savaşı, Doğan Kitap, İstanbul, 2005. s.93.

[285] ALKAN Necati; "Terör Örgütlerinin Finans Kaynakları", s.2.

elde ettiği bilinmektedir.[286] 1990–2000 yıllar arasında dinci terörist örgütleri finanse etmek için ABD'de yardım kurumları tarafından 4 Milyar Dolar toplandığı bilinmektedir. Yabancı öğrenciler, mülteciler, çocuklar için hayır kurumları tarafından toplanan bu yardımlar daha sonra Çeçenistan, Keşmir, Afganistan ve Filistinli terör guruplarına gönderilmiştir.[287]

Ülkemizde PKK terör örgütünün önemli miktardaki finans kaynaklarından birisinin de, gerek yurt içinden gerekse de yurt dışından bağış adı altında toplanan paralar olduğu bilinmektedir. Fakat örgütün aidat ve bağış adı altında bugüne kadar topladığı paraların miktarı tam olarak bilinmemektedir. Ancak terör örgütü yöneticisi, Almanya'da düzenlenen bir kampanya da örgüte 2 milyon Alman Markı para toplandığını ifade etmiştir.[288]

Bazı terör örgütleri kurdukları paravan organizasyonlarla genelde insani yardım adı altında ve farklı gerekçelerle bağış topladığı da bilinmektedir. Bir çok ülkede hayır kurumlarına yapılan bağışlar vergiden düşülebildiği için, terör örgütlerinin kurduğu paravan kuruluşların ikna kabiliyetine göre, örgütlere yüksek miktarlarda para aktarılabilmektedir. Bu vesileyle, görünüşte gayet masum bir şekilde açlıktan zayıflamış Afrikalı çocuklara yardım eden birisi pekala herhangi bir terör örgütüne yardım eder hale getirilebilmektedir. Bu tür olaylar Avrupa ve ABD'de sık görüldüğü için gerçek hayır kurumlarının da isteğiyle Birleşmiş Milletler, Avrupa Birliği ve ABD Maliye Bakanlığı tarafından kurulan ortak bir antiterrorizm veri tabanı oluşturulmuştur. Bağış yapacak şahıslar bağış yapacakları kurumların isimlerini oluşturulan veri tabanındaki listeden kontrol ederek terörü finanse etmekten korunmakta, aynı zamanda bazı hayırsever kuruluşlar da kendilerinin terör ve teröristler ile herhangi bir ilgilerinin olmadığını göstermeye çalışmaktadırlar.[289]

b. Kâr Amacı Gütmeyen Kuruluşların Kullanılması

Terörün finansmanında dernek ve vakıf gibi kâr amacı gütmeyen kuruluşlar sıklıkla kullanılmakta ve bu kuruluşlara aidat, bağış veya yardım adı altında sağlanan fonlar, bu kuruluşlar tarafından çeşitli yöntemler kullanılmak suretiyle terör örgütlerine veya teröristlere

---

[286] Hizbullah Terör Örgütü, Emniyet Genel Müdürlüğü TEMUH Yayınları, Ankara 2001, s.53.

[287] RÜSTEMOVA Saadat; Küresel Terörizm, s. 122.

[288] ALKAN Necati; "Terör Örgütlerinin Finans Kaynakları", s.2.

[289] YAYLA Ahmet Sait; "Terörizmin Finansmanı ve Organize Suç Örgütleri İle İlişkileri", s.436.

aktarılmaktadır.[290] Bağışta bulunan kişiler çoğu zaman verdikleri paraların terör örgütlerine aktarılacağını bilmemekte, hayır kuruluşunun beyan ettiği yasal amaç çerçevesinde kullanılacağı düşüncesiyle paralarını söz konusu kuruluşa aktarmaktadır. Bazı kişiler ise, terör örgütüne bilerek ve isteyerek finansman sağlamakta, bunu yasal bir görüntü altında, örneğin bir yardımlaşma derneğine bağışta bulunma görüntüsü altında gerçekleştirmekte, böylece kamu otoritelerinin dikkatini çekmeksizin terörü finanse edebilmektedir. Kâr amacı gütmeyen kuruluşların terörün finansmanında kullanılması ayrıca terörü finanse edenlerle teröristler arasındaki mali bağlantıyı ortadan kaldırmakta bu yolla aralarındaki görünürdeki hukuki ve fiili bağlantıyı gizlemeye ve özellikle de kesmeye çalışmaktadırlar. Gerçekte bu kuruluşlar, bağışta bulunanlarla terör örgütü ve örgüt organları arasında köprü oluşturmak amacıyla kullanılmaktadır.

Terör örgütlerinin kontrolündeki kâr amacı gütmeyen kuruluşlar kimi zaman, toplanan paraların bir kısmını gerçekten yasal faaliyetler için harcamakta ve böylelikle yasal ve yasadışı fonların birbirinden ayrılmasını zorlaştırmaktadır. Terör örgütlerinin ideolojik görüşlerine destek vermek isteyen sempatizanlardan fon toplanması amacıyla kullanılan vakıf ve dernekler, toplanan fonların yasal mercilerin denetiminden ve tespitinden korunması amacıyla yine vakıf ve dernekler aracılığı ile transfer edilmekte veya harcanmaktadır.[291] Kâr amacı gütmeyen kuruluşların kullanılması ve bu yolla terörün finanse edilmesi, PKK terör örgütü tarafından da yoğunlukla tercih edilen bir finansman yöntemidir. Öyle ki; PKK terör örgütünün, çoğunluğu Avrupa ülkelerinde olan ve suç şebekesi şeklinde faaliyetlerde bulunan 400'den fazla örgüt aracılığıyla kendisine politik, mali ve lojistik destek sağladığı ve örgütün dağ kanadına, yurtiçi ve yurtdışında oluşturduğu şirket, sivil toplum örgütleri, dernek, vakıf, kültür merkezi gibi yasal kuruluşlar vasıtasıyla özellikle o bölgelerde yaşayan vatandaşlarımızdan büyük paralar topladığı bilinmektedir.[292]

Terörün finansmanında vakıfların kullanılması ciddi bir problem teşkil etmektedir. Öyle ki; bir taraftan özellikle İslam ülkelerinde yaygın bir şekilde kullanılan vakıflar amacına uygun bir şekilde faaliyette bulunmakta ve terörle herhangi bir bağlantısı olmaksızın tamamen sosyal amaçlara hizmet etmekte iken diğer taraftan özellikle Amerika Birleşik

---

290 NAPOLEONİ Loretta; "The New Economy of Terror: How Terorism is Financend", Forum on Crime and Society, Vol. 4, No1 and, December 2004. s. 3.

291 AYKIN Hasan, GÜMÜŞAY Kevser; "Terörle Mücadelede Yeni Boyut: Terörün Finansmanı İle Mücadele", s.349.

292 ALKAN Necati; "Terör Örgütlerinin Finans Kaynakları", s.2.

Devletleri başta olmak üzere birçok ülkede bazı vakıflar terörün ve diğer yasa dışı faaliyetlerin finansmanında kullanılmaktadırlar. Her iki tür vakfı birbirinden ayırt ederek toplumsal dayanışmanın bir yansıması olarak ortaya çıkan vakıfların çoğunlukta olduğu düşünüldüğünde yasalara uygun bir şekilde yasal amaçlar doğrultusunda faaliyetlerde bulunan vakıfların engellenmeden yasadışı amaçlarla kullanılan vakıfların faaliyetlerinin engellenmesine yönelik tedbirlerin optimum faydayı sağlayacak düzeyde tutabilmek ve anılan vakıflar yoluyla terörü finanse eden kişilerin tespit edilmesi büyük önem arz etmektedir.[293]

1987 yılında Suudi Arabistan ve Pakistan'da Afganistanlı mücahitlere finansal ve lojistik destek sağlamak amacıyla İslami Yardım Komitesi (LBI) adında bir örgüt kurulmuştur. Bu kuruluş 1990'lı yıllarda daha evrensel bir yapıya kavuşmak, dünya da daha çok tanınmak ve ülke hükümetleri açısından güvenirliliğini artırmak ve her şeyden daha da önemlisi daha çok fon sağlayabilmek amacıyla adını Uluslararası Yardım Vakfı (BIF) olarak değiştirmiş ve 1993 yılında ABD Ulusal Gelir Kurumu tarafından vergiden muaf tutulan bir örgüt olarak kabul edilmiştir. Bu dönemde Kuruluş yöneticileri, Usame Bin Ladin'in emrinde çalışmaya başlamış, El Kaide için roket ve çok miktarda bomba satın almış ve El Kaide denetimindeki kamplara dağıtımı sağlanmıştır. Örgüt yöneticileri, 2002 yılında kara para aktarımından silah kaçakçılığı, birçok terör örgütüyle ve teröre destek veren örgütlerle bağlantısı olması nedeniyle suçlanmış ve tutuklanmıştır. Mahkemede Kuruluşun hesapları üzerinde yapılan incelemelerde yurtdışından gelen paralar yanında birçok büyük ABD şirketinin de Kuruluşa bağış yaptığı saptanmış ve verdiği hukuk mücadelesine karşın yapılan incelemeler sonrasında ABD hükümeti tarafından hesapları dondurulmuştur.[294]

Özellikle 11 Eylül saldırılarında sonra Batı dünyasında İslami hayır kurumları ile terörist örgütler arasındaki ilişkiler inceleme altına alınmış, birçok hayır kurumunun varlıkları El Kaide ile bağlantılı olduğu gerekçesiyle dondurulmuştur. Günümüzde terörle mücadele kapsamında, hayır kurumlarının terör eylemlerinin hazırlanması için gerekli fonların sağlanması konusu araştırılarak terörün finansmanın önlenmesi düşüncesi giderek artmaktadır. Bank of England ve Avrupa Birliğinin hazırladığı şüpheli hayır kurumları listelerinde El Kaide ve Hamas'la bağlantılı olduğu düşünülen yaklaşık 20 kadar Müslüman ve Müslüman olmayan hayır kurumu bulunmaktadır. Dünya çapına yayılan ağlarıyla bu

---

[293] AYKIN Hasan, GÜMÜŞAY Kevser; "Terörle Mücadelede Yeni Boyut: Terörün Finansmanı İle Mücadele", s.350-351.

[294] ARDOR Hakan; "Terör ve Ekonomi", s.120.

hayır kurumlarının bir çoğu, El Kaidenin sürekli ve en önemli finans kaynaklarından olduğu terör uzmanları ve istihbarat servisleri tarafından ifade edilmiştir [295]

Diğer ilginç örnek, Türkiye'de adı sık sık gündeme gelen Yasin El Kadı olayıdır. Yasin El Kadı, daha çok uluslararası düzeyde yatırımlar yapan Suudi Arabistanlı bir girişimcidir. 11 Eylül saldırılarının ardından terörizme karşı başlayan mücadeleye bağlı olarak Kasım 2002 tarihinde İsveç Hükümeti, El Kaide Örgütü ile bağlantılı Suudi prenslerine ait 23 banka hesabını bloke ettiğini açıklamıştır. El konulan bu hesaplardan bir kısmının El Kadı'nın yakınlarına ait olduğu bilinmektedir. ABD yetkilileri, El Kadı'yı yardım kuruluşlarına, emlak ve yazılım şirketlerine yapılan milyonlarca Dolarlık para aktarımlarında adının geçtiğini, aktarımı yapılan bu paraların bir kısmının aktarım işlemi sona erdiğinde bir biçimde kaybolduğunu, kaybolan bu paraların terörist örgütlerin finansmanında kullanıldığını, El Kadı'nın finansal boyutta terörizmi destekleyen küresel boyuttaki ağın önde gelen üyelerinden biri olduğunu ileri sürmüştür. Bu nedenle El Kadı'nın ABD'deki mal varlığı bloke edilerek kendisi de küresel terörist olarak ilan edilmiştir. [296]

c. Örgütsel Yayınlardan Elde Edilen Gelirler

Terör örgütleri, yazılı ve görsel araçlarla yayınladıkları televizyon programları, gazete, dergi ve kitapları, ideolojilerini yaymak ve teorik eğitimlerde taraftarlarını eğitmek amacıyla kullanmanın yanında, bu yayınları sempatizan ve militanlarına satmak suretiyle mali kaynak sağlamaktadırlar. Örgütlerin bu bağlamda, bir diğer gelir kaynağı da örgüt mensuplarını ajite etmek ve örgüte bağlılıklarını pekiştirmek için hazırladıkları teyp ve video kasetleridir.

Medya şirketleri de, terör örgütlerinin gerek propaganda yapmak gerekse finansman temini amacıyla kullandıkları araçlar arasında yer almaktadır.[297] Özellikle terör örgütü yandaşları, terör örgütüne yakın görsel ve basılı yayın organlarına reklâm bedeli adı alanda yüksek tutarlarda ödemeler yapmak suretiyle örgüte finansman desteği sağlamaktadırlar. Aynı

---

[295] ÇAKMAK Haydar, ÜNSAL Zeynep; "Terörizmin Yasal Finans Kaynakları", Terörizmin Finansmanı ve Ekonomisi, Barış Platin Kitabevi, Ankara 2009, s.123.

[296] ARDOR Hakan; "Terör ve Ekonomi", s.120. Buna karşılık Suudi Kraliyet aile hiyerarşisinde dördüncü sırada yer alan ve İçişleri Bakanlığı görevini yürüten Naif Bin Abdul Aziz basına yaptığı açıklamada, El Kadı'nın terörist örgütlerle hiçbir ilişkisi olmadığını ifade etmiştir. ARDOR Hakan; "Terör ve Ekonomi", s.120.

[297] CAŞIN Mesut Hakkı; Uluslararası Terörizm, s.533.

zamanda örgüt üyeleri, bu yayın organlarında çalışan kişiler olarak gösterilmek suretiyle finansal olarak da desteklenmektedir.

Ülkemizde faaliyet yürüten terör örgütlerinin kuruluş aşamalarına baktığımızda bir yayınevi etrafında toplanan kişilerin zaman içerisinde örgütlenerek faaliyetlerine başladıkları gözlenmektedir. Örneğin, THKP/C terör örgütünün yayınladığı bir gazeteyle görüşlerini yaymaya başladığı, Hizbullah terör örgütünün ise Diyarbakır'da bir kitapevi etrafında bir araya gelen gençler vasıtasıyla kurulup faaliyetlerini yürüttükleri bilinmektedir. Terör örgütü PKK ise her ne kadar ilk yıllarda faaliyetlerine bir dergi ya da gazete çıkararak başlamayıp, ev toplantıları aracılığıyla görüşlerini taraftarlarına aktarmaya çalışmışsa da örgütlenme ve kuruluş aşamasında kitapların, gazetelerin ve dergilerin gücünden faydalanmayı ihmal etmemiştir.[298] Terör örgütünün, 2 gazete, 4 TV kanalı, 13 radyo kanalı, 19 dergi ve 3 basım evine ve çok sayıda internet sitesine sahip olduğu,[299] örgütün bu araçlarla propagandasını yaptığı, örgüt adına yapılacak eylemleri yönlendirdiği ve örgüte finans kaynağı sağladığı bilinmektedir.

d. Ticari Faaliyetler

Günümüzde diğer organize suç örgütleri gibi terör örgütleri ve terör örgütü ile doğrudan bağlantısı olan ya da örgüt sempatizanları tarafından kurulan ve yürütülen hukuka uygun ticari faaliyetler ile kendilerine kaynak sağlamaktadırlar.[300] Terör örgütlerinin doğrudan kurduğu ve işlettiği ticari işletme, kurulduğu ülkenin kanunlarına göre tamamen yasaldır. Ancak elde ettiği gelirleri kullandığı veya aktardığı örgüt yasadışıdır ve terör örgütüdür.[301]

Uluslararası ticaret sistemi, terör örgütlerine değerlerin ve malların yasal görünümlü ticari mal ve para hareketleri ile birlikte transfer edilmesi imkânı sağlaması nedeni ile risk ve hassasiyetleri bünyesinde barındırmaktadır. Dünya Ticaret Örgütü 2005 yılı rakamlarına göre, uluslararası mal ticareti yıllık 9 Trilyon ABD Dolarının, hizmet servisinin büyüklüğü ise 2 trilyon ABD Dolarının üzerindedir. FATF, bu denli büyük bir sistem organize suç örgütleri ve terörü finanse edenlerce fonların gerçek niteliğinin gizlenmesi amacıyla yasal ekonomik sistemin

---

298 ALKAN Necati; "Terör Örgütlerinin Finans Kaynakları", s.4.

299 AYKIN Hasan, GÜMÜŞAY Kevser; "Terörle Mücadelede Yeni Boyut: Terörün Finansmanı İle Mücadele", s. 353.

300 SHELLEY Louise; "Organize Süc Örgütleri İle Terör Örgütleri Arasındaki Bağlantının Kesilmesinde İşbirliği", Küresel Terörizm ve Uluslararası İşbirliği, II. Uluslararası Sempozyum Bildirileri, Ankara, 10-11 Mart 2008. s.589.

301 ÇAKMAK Haydar, ÜNSAL Zeynep; "Terörizmin Yasal Finans Kaynakları", s.129.

kullanılması suretiyle sık bir şekilde aklayıcılar ve terör örgütleri tarafından ticari sistemin yoğun bir şekilde kötüye kullanıldığını ifade etmektedir.[302] Terör örgütleri bakımından bu faaliyetlerinde asıl amaç finansal kaynak sağlamak olmakla birlikte bu yolu tercih etmelerinde başkaca nedenler de bulunduğu bilinmektedir.

Terör örgütleri, öncelikle elde etmiş oldukları suç gelirlerini bu yolla yasal görüntü kazandırarak dikkat çekmeden rahat bir şekilde harcamak istemektedirler. Ayrıca terör örgütleri yasadışı faaliyetlerini gizlemek veya kolaylaştırmak amacındadırlar. Önemli miktarda harcama yapan terör örgütü üyelerinin toplumda dikkat çekmemesini sağlamak, uyuşturucu ticareti ile uğraşan terör örgütleri yasal taşıma şirketi işletmeciliği yapmak suretiyle, bu araçlar vasıtasıyla araçlara gizlenmiş bir şekilde uyuşturucu sevkıyatını gerçekleştirmek, uluslararası inşaat şirketi faaliyeti yapılırken, göçmen kaçakçılığı, uyuşturucu ticareti ve diğer kaçakçılık faaliyetlerine kolaylık sağlayarak terör örgütü yandaşlarının ve üyelerinin yurtdışına çıkarılmasını sağlamak, turizm acenteleri ile örgüt üyelerinin uluslararası gidiş gelişlerini kolaylaştırmak, yasadışı nitelikteki bazı işlemleri şirket üzerinden yapmak suretiyle, bireysel olarak ceza soruşturmasına veya cezaya muhatap olmama amacıyla bu faaliyetleri yürüttükleri bilinmektedir.[303]

Teröristler ve terör örgütleri, paravan şirketleri ya sıfırdan kurmakta, ya da hâlihazırda kurulmuş bir şirketi satın alarak ticari faaliyette bulunmaktadırlar. Bu şirketlerde herhangi bir suç kaydı bulunmayan kişiler çalıştırılmakta ve yasal belgeler üzerinde bu kişilerin ismi kullanılmaktadır. Ancak kimi zaman da çalıştırılan kişiler için sahte isimler kullanılabilmektedir. Bu şirketler çoğunlukla uluslararası alanda faaliyetlerde bulunmakta ve değeri yüksek hacmi küçük malların ticareti ile uğraşmaktadırlar.[304] Hatta bazı örgütlerin, sokak satıcılığı yaparak örgüte gelir sağladığı görülmektedir. Bu kapsamda yine örgütler, eğlence geceleri ve benzeri faaliyetler düzenleyerek buradan gelir elde etmektedirler.[305]

---

[302] Trade Based Money Laundering , Typologies Report, 2006, FATF.

[303] AYKIN Hasan, GÜMÜŞAY Kevser;"Terörle Mücadelede Yeni Boyut: Terörün Finansmanı İle Mücadele", s. 352.

[304] Terörün finansmanında büyük ve uluslararası nitelikteki paravan şirketlerin yanı sıra küçük çaplı şirketlerin de kullanıldığı bilinmektedir. Nitekim Oslo polisi tarafından yürütülen iki yıllık bir çalışma sonucunda hazırlanan raporda; küçük gazete bayilerinin ve kebap dükkânlarının da terörün mali kaynakları arasında yer aldığı, bu yolla toplanan paraların terör örgütlerine transfer edildiği belirtilmiştir. AYKIN Hasan, SÖZMEN H.Kevser; Terörün Finansmanı, s.37.

[305] KUYAKSİL Ali; "Türkiye'de Terör ve Terörün Kaynakları", s.14.

Terör örgütü tarafından kurulan ve işletilen bu şirketler yasal görünümlüdür ve kullandıkları banka hesapları da beyan edilen faaliyetlerini teyit eder niteliktedir. İthalat ve ihracat işleriyle uğraşan söz konusu şirketler, sattıkları mallara ilişkin müşterilerine fatura düzenlemekte, satın aldıkları mallar karşılığında fatura temin etmekte, ödemelerini bankacılık sistemi üzerinden yapmakta ve bankacılık dokümanlarıyla yaptıkları işleri ispat edebilmektedirler. Yani yaptıkları işler tamamen yasal görünümlüdür. Ama gerçekte; firmanın mal satın aldığı kişiler finanse edilmesi gereken terörist ve terör örgütleri, firmadan mal satın alan müşteriler ise terör örgütlerine fon sağlamak isteyen destekçilerdir. Ama ne firmanın mal satın aldığı kişiler ne de müşteriler şüpheli görünmemektedir. Her türlü işlem yasal görünüm altında gerçekleştirilmektedir. Kurulan bu paravan şirketler, web sitesi kurmak, mallarına ilişkin kataloglar bastırmak gibi yollarla yasal görünümünü daha da pekiştirebilmektedir. Bu şirketler ayrıca vergilerini de ödemekte ve kanunlar kapsamında üzerine düşen her türlü görevi yerine getirmek suretiyle yasal mercilerin denetiminden kurtulabilmektedirler.[306]

Ortadoğu ve Avrupa'daki terör örgütlerinin büyük bir kısmı terör faaliyetlerinin finansmanını sağlayabilmek için yasal işyerleri kurarak bu yolla kendilerin gelir elde etmişlerdir. Ebu Nidal terör örgütü, Varşova'da SAS Trade ve Investment Company'nin işletmeciliğini yapmıştır. Bu girişim esasen Doğu Almanya Polonya, İran ve Irak'ı da kapsayan bir çeşit devlet ticareti kisvesi altında gerçekleştirilmiştir.[307] IRA'nın 1970'li yıllarda taşımacılık, süpermarket işletimi; Filistin Kurtuluş Örgütünün, Filistin Şehit Hizmetleri Cemiyetini kurarak binlerce insanı istihdam etmesi, El Kaide'nin hayvancılıktan inşaat, mobilya, yazılım sektöründe ticari işletmelere sahip olması, PKK'nın gıda ve hizmet kesiminde işletmelerinin bulunması, terör örgütlerinin ticari işletme kurma faaliyetleri için en çarpıcı örneklerdir.[308] 11 Eylül olaylarının sorumlusu olarak kabul edilen El Kaide terör örgütünün, eylemi planlamak için ihtiyaç duyduğu finansman kaynağını, yasal işletmeler ve sempatizanları tarafından yapılan bağışlardan temin ettiği ifade edilmektedir.[309]

Kurulan bu işletmelerin ayrıca terör örgütüne gerekli malzeme ve teknolojiyi sağlayabilecek şirketler olması da örgütler için gerekli bir avantaj olabilmektedir. Örnek

---

306 AYKIN Hasan, GÜMÜŞAY Kevser; "Terörle Mücadelede Yeni Boyut: Terörün Finansmanı İle Mücadele" s. 351.

307 CAŞIN Mesut Hakkı; Uluslararası Terörizm, s.528.

308 ARDOR Hakan; "Terör ve Ekonomi", s.118.

309 CHİLDS David; "Combating Terrorist Financing, A Key Aspect of the War on Terrorism", Vol. 81, No. 9, November, 2005, s.45.

olarak, El-Kaide bağlantılı Kasım 2003'teki İstanbul'da gerçekleştirilen terör eylemlerine hazırlık aşamasında örgüt mensupları, cep telefonu şirketi kurarak hem gelir temin etmiş hem de örgüt için kullanacağı cep telefonlarını müşterilerin üzerlerine yaparak polis takibinden kurtulmaya çalışmıştır.[310]

El-Kaide terör örgütü de benzer şekilde faaliyetlerinin finansmanı amacıyla paravan şirketlerden yararlanmıştır. Usame Bin Laden, El Kaide'nin finansmanı amacıyla gübre toptan satıcılığı, Suudi yol müteahhitlik firması, diğer yol inşa ve yapım şirketleri ve zirai işletmeler kurmuş ve bunları kullanmıştır. Usame Bin Ladin'in kilit yardımcılarından Jamal Ahmed al-Fadl'ın Amerika Birleşik Devletlerindeki büyükelçilik bombalamalarıyla ilgili yapılan yargılaması sırasında El Kaide'nin faaliyetlerini gizlemek ve gerekli işlemlerde bulunabilmek amacıyla 80 paravan şirket kullandığını ifade etmiştir.[311]

PKK terör örgütünün özellikle Almanya, İngiltere, Avusturya, Macaristan ve Hollanda gibi Avrupa devletlerinde birçok restoran, cafe ve kıraathaneyi işlettiği, bu amaçla sermayenin aynı çatı altında toplanması amacıyla ticari kuruluşların oluşturulması hususunda kararlar aldığı, 2000 yılı sonlarında, örgütün, Avrupa'da alınan bu kararlar doğrultusunda faaliyetlerde bulunduğu belirlenmiştir.[312]

Özellikle FATF tarafından geliştirilen kara para aklama ve terörün finansmanının önlenmesine ilişkin geliştirilen tedbirler ve uluslararası işbirliğine rağmen yasal ticaret sisteminin kötüye kullanılması yolu her geçen gün cazibesini artırdığı, buna rağmen, henüz, pek çok gümrük otoritesi, kanun uygulama birimleri, mali istihbarat birimleri, vergi idareleri ve banka denetim otoriteleri ticari yolla kara para aklama ve terörün finansmanı olaylarını tespit etme konusunda diğer alanlardakine oranla daha az başarılıdırlar.[313]

e. Sosyal Etkinlikler

Terör örgütleri kendileri için düzenlenen konser, şölen, sergi ve gösteri gibi sosyal etkinlikler yoluyla büyük miktarlarda paralar toplayarak gelir elde edebilmektedirler.[314]

---

[310] YAYLA Ahmet Sait; "Terörizmin Finansmanı ve Organize Suç Örgütleri İle İlişkileri", s.436.

[311] AYKIN Hasan, SÖZMEN H.Kevser; Terörün Finansmanı, s.37.

[312] UYAR Tulga; Terörle Mali ve Hukuki Mücadele, s.46.

[313] Best Practices Paper on Trade Based Money Laundering, FATF, 2008, s.1.

[314] CAŞIN Mesut Hakkı; Uluslararası Terörizm, s.533.

PKK terör örgütüne bağlı kuruluşlar tarafından düzenlenen "özel geceler" de elde edilen gelirlerin örgütün faaliyetlerinin finansmanında kullandığı bilinmektedir.[315]

3. Yasadışı Faaliyetlerden Elde Edilen Kaynaklar

Terör örgütlerinin ilk kuruluş aşamalarında yasal kaynaklardan elde ettikleri gelirler mali kaynak olarak yeterli olabilmekte ise de, ilerleyen aşamalarda; harcamalarının artması, finansal kurumların ve kanun uygulayıcı birimlerin etkili önlemler alması, örgüt militanlarının yasadışı alanda faaliyet yürütmelerinden dolayı bir işte çalışıp gelir temin etmelerinin mümkün olmaması, şirket ve işyeri yapılanması içerisinde olsalar dahi ticari faaliyetlerin deşifre olma riski olduğundan yeterli finans sağlamalarının mümkün olmaması dolayısıyla, terör örgütleri yasadışı kaynaklara ihtiyaç duymaktadırlar.[316] Terör örgütleri yasadışı gelir getirici finansal kaynağı ise suçtan elde etmektedirler. Gelir getirici herhangi bir suç, terör örgütüne mali kaynak yaratılabilmek amacıyla kullanılabilmektedir.[317] Terör örgütleri finansman kaynağı olan yasadışı eylemlerini bazen organize suç örgütlerinin eylemlerine katılarak veya doğrudan kendileri bu faaliyetleri bizzat gerçekleştirerek elde etmektedirler.

Yasadışı faaliyetlerden elde edilen gelirlerin büyüklüğü aynı zamanda küresel terör örgütlerinin hayat bulmasına bazı alanlardaki uzmanlardan yararlanmalarına ve uzmanlık satın almalarına yöneltmektedir.[318] Terör örgütleri, hırsızlık, şantaj, haraç toplama, uyuşturucu, silah, göçmen, değerli maden kaçakçılığı, sahtecilik, dolandırıcılık gibi suçlarla kendilerine mali kaynak yaratmaktadırlar. Özellikle El Kaide, Hamas, Hizbullah, PKK, IRA, Ermeni, Çeçen, Gürcü ve Dünyadaki diğer terör örgütleri bu ve benzeri yasadışı faaliyetlerin birkaçını veya çoğunu kullanarak gelir elde ettikleri bilinmektedir[319].

---

315 AYKIN Hasan, GÜMÜŞAY Kevser; "Terörle Mücadelede Yeni Boyut: Terörün Finansmanı İle Mücadele", s. 354.

316 UYAR Tulga; Terörle Mali ve Hukuki Mücadele, s.48.

317 PASSAS Nikos, JONES Kimberly; "Commodities and Terrorist Financing: Focus on Diamonds", European Journal on Criminal Policy and Research, Vol. 12, 2006, s.2.

318 SHELLY Loise; "The Nexus of Organized International Criminals and Terorism, The Financing of Terrorism", College of International and Security Studies, s. 2.

319 PASSAS Nikos, JONES Kimberly; "Commodities and Terrorist Financing", s.1.

a. Uyuşturucu Madde Kaçakçılığı

Uyuşturucu madde kaçakçılığı, terör örgütlerinin gelir elde etmede en çok başvurdukları yollardan birisidir.[320] Terör örgütlerinin uyuşturucu üretimi, dağıtımı ve ticaretinde doğrudan ve dolaylı olarak yer aldığı ve bu yolla örgütlerine kaynak sağladığı bilinmektedir. Teröristler ile uyuşturucu kaçakçıları arasında sürekli ilişkiler mevcuttur. Bu ilişkiler gerekli imkanları sağlamaktan başlayarak doğrudan uyuşturucu kaçakçılığı yapmaya kadar varmaktadır. Dolayısıyla bu ilişkiden her iki tarafta yararlanmaktadır. Uyuşturucu kaçakçıları teröristlerin askeri yöntemleri, silah temin etme ve gizli örgütlere giriş imkanlarından yararlanmaktadır. Terör örgütleri ise uyuşturucuyu bir gelir kaynağı olarak kullanmakta ve elde edilen karaparanın aklanmasında uyuşturucu kaçakçılarının yöntemleri ve yeteneklerinden azami derecede yararlanmaktadırlar. Uyuşturucu kaçakçıları ise terör örgütleri tarafından kontrol edilen büyük alanlarda onlarla işbirliği yapmaları halinde güvenle hareket edebilmektedirler. Hatta günümüzde uyuşturucu kaçakçılığı ile terörizm arasındaki bağlantı ve bunun kapsamı öyle bir hal almıştır ki tüm Dünya da narko terörizm adı verilen yeni bir kavram ortaya çıkmıştır.[321]

Uyuşturucu kaçakçılığı, getirisi çok yüksek, nakliyesi kolay, alıcısı bol, talep elastikiyeti sert, tedavüldeki değerli para karşılığı takası mümkün, üretimi zahmetsiz, pazarlama ağı kolay bir mal olması nedeniyle pek çok terör örgütünün finans kaynakları arasında yer almaktadır.[322]

Terör örgütlerinin uyuşturucu kaçakçılığı yapmalarındaki tek sebep mali kaynak sağlamak değildir. Teröristler açısından uyuşturucu madde kaçakçılığının ve ticaretinin çok yönlü boyutları vardır. Öncelikle bazı terör örgütleri uyuşturucu kaçakçılığı üzerinden gerek direk bunun ticaretini yaparak, gerekse kontrol ettikleri bölgeden geçmesine izin vermek suretiyle komisyon alarak gelir elde etme ve faaliyetlerini destekleme yoluna gitmektedirler.[323] Terör örgütleri aynı zamanda kendi stratejik amaçlarına yardımcı olabileceği düşüncesiyle de söz konusu yasadışı faaliyetlere girişmektedirler. Bazı terör

---

320 ALTUNOK Taner, DENİZER Olcay; "Terörizmin Yasal Olmayan Finans Kaynakları", Terörizmin Finansmanı ve Ekonomisi, Barış Platin Kitabevi, Ankara 2009, s.98.

321 SHELLEY Louise; "Organize Süc Örgütleri İle Terör Örgütleri Arasındaki Bağlantının Kesilmesinde İşbirliği", s.149.

322 CAŞIN Mesut Hakkı; Uluslararası Terörizm, *s.533.*

323 YAYLA Ahmet Sait; "Terörizmin Finansmanı ve Organize Suç Örgütleri İle İlişkileri", s.425.

örgütleri, bağımlılık yapan maddelerin ticaretini yapmak suretiyle kendileriyle mücadele eden ve düşman kabul ettikleri toplumları zayıf düşürebileceklerine inanmaktadırlar.[324]

Öte yandan terör örgütleri uyuşturucu kaçakçılığı faaliyetlerini mümkün olduğunca toplumdan gizlemektedirler. Çünkü uyuşturucu kaçakçılığı tüm toplumlar tarafından bir insanlık suçu olarak kabul edildiğinden örgütün mesaj vermek istediği kitleler nezdindeki imajını zedelemekte ve propaganda faaliyetlerinin başarısızlıkla sonuçlanmasına yol açmaktadır. Uyuşturucu kaçakçılığı aynı zamanda örgüte destek sağlayan ülkelere de olumsuz bir imaj bırakmakta ve söz konusu ülkeler terör örgütlerini desteklerken çekimser davranmaktadırlar. PKK terör örgütü uyuşturucu üretimi, kaçakçılığı ve pazarlamasına ilişkin faaliyetlerini uzun zaman Türkiye ve Dünya kamuoyundan gizlemeye çalışmıştır. Uyuşturucuyla ilgili faaliyetler örgütte ulaşılması zor olan yönetici kitle tarafından kontrol ve idare edilmiştir. Örgütte uyuşturucu faaliyetinde deşifre olmamış ve örgüt mensubiyeti pek bilinmeyen şahıslar kullanılmıştır.

Terör örgütleri, uyuşturucu ticareti yapan organize suç örgütleriyle, onlardan vergi almak, ticari ağa girmek ve uluslararası ağ oluşturmak gibi biçimlerde bağlantı kurarak bu yoldan kaynak sağlamaktadırlar. Örneğin; Afganistan'da 1996'dan itibaren ülkede büyük oranda yönetimi ele geçiren Taliban'ın, 2000'de yayınladığı haşhaş ekim yasağından önce, haşhaş ve eroin üretiminden ve uyuşturucu nakillerinden % 10-20 oranında vergi aldığına ilişkin pek çok iddia bulunmaktadır. Kolombiya'nın en etkin ve eski terör örgütleri olan Ulusal Özgürlük Ordusu (ELN) ve Kolombiya Devrimci Silahlı Güçleri (FARC), Kolombiya'nın uyuşturucu ticaretine büyük oranda karışmış durumdadırlar. 1980'lerin sonuna kadar esas olarak haraç alma ve fidye amaçlı adam kaçırma eylemleriyle kendini finanse eden FARC, 1990'lı yıllara gelindiğinde gelirinin %62'sini uyuşturucu sanayinden elde etmeye başlamıştır. ABD yetkililerine göre, Kolombiya'daki bu grupların finansmanı %60-%90 oranında uyuşturucuya dayanmaktadır. Bu örgütlerin uyuşturucu maddelerden sağladıkları gelirleri, esas olarak uyuşturucu ekimi yapılan gizli bölgelerin, uyuşturucunun işlendiği laboratuarların ve kendi bölgelerindeki nakillerin güvenliği karşılığında vergi adı altında aldıkları paralara dayanmaktadır. Aynı biçimde, birçok uluslararası kurumun hazırlamış olduğu raporlarda PKK terör örgütü tarafından Avrupa'ya uzanan bir uyuşturucu ağının kurulduğu[325] hatta Afganistan'da üretilen uyuşturucu maddelerin buraya ulaştırılmasında

---

[324] AYKIN Hasan, GÜMÜŞAY Kevser; "Terörle Mücadelede Yeni Boyut: Terörün Finansmanı İle Mücadele", s. 355.

[325] "ERSOY Ömer; Terörizm ve Diğer Örgütlü Suçlarla Yakınlaşma ve İşbirliğinin İncelenmesi",

PKK terör örgütü üyeleri bu örgütü destekleyen organize suç örgütlerinin önemli bir rol oynadığı ifade edilmiştir.[326]

ABD Dışişleri Bakanlığı'na göre, dünyanın en büyük 25 terörist grubunun en az bir düzinesinin dünya çapındaki uyuşturucu ticaretiyle bağları vardır. Bu terörist gruplardan, Kolombiya Devrimci Silahlı Güçleri (FARC), Kolombiya Birleşik Savunma Gruplarını (AUC), Ulusal Özgürlük Ordusunu (ELN), Parlayan Yol, Filistin İslami Cihat, El-Kaide, Taliban[327], Özbekistan İslami Hareketi, Hizbullah, Kürdistan İşçi Partisi (PKK), Bask Vatan ve Özgürlük (ETA), Tamil Özgürlük Kaplanları ve Abu Sayyaf bunlardan en çok bilinenleridir.[328]

Birleşmiş Milletler Uyuşturucu Kontrol Kuruluna (INCB) göre; uluslararası yasadışı uyuşturucu ticaretinden terör örgütlerinin elde ettikleri gelir, yıllık 400 Milyar ABD Dolardır. Bu rakam, terör örgütlerinin yıllık 1 Trilyon ABD Doları olarak kabul edilen tüm suç gelirlerinin yaklaşık yarısını oluşturmaktadır. Bu rakam ayrıca, tüm uluslararası ticaretin %8'ine ya da tekstil sektörünün bir yıllık sermayesine tekabül etmektedir.[329]

Ülkemizde faaliyet gösteren DHKP/C, TKP/ML ve PKK terör örgütlerinin,[330] kendilerine mali destek sağlamak amacıyla uyuşturucu madde kaçakçılığı yapan organizasyonlar ile ilişki içerisinde bulundukları ve uyuşturucu madde kaçakçılığının imalat, taşıma, aracılık, satış, sokak satıcılığı gibi her safhasında yer alarak kendilerine finansal destek sağlamaktadırlar. PKK terör örgütünün uyuşturucu kaçakçılığı yaparak finansal destek sağladığına ilişkin hususlar, kolluk kuvvetlerince yapılan operasyonlarda başta örgüt lideri, yöneticileri, yakalanan örgüt üyeleri ve uyuşturucu kaçakçılarının ifadeleri, terör örgütleri ile bağlantılı suç kayıtları, örgüte ait sığınak ve hücre evlerinde ele geçirilen uyuşturucu

---

http://www.usakgundem.com/makale. (Erişim Tarihi: 21/07/2009).

326 SHELLEY Louise; "Organize Süc Örgütleri İle Terör Örgütleri Arasındaki Bağlantının Kesilmesinde İşbirliği", s.155. SEVER Murat; "Financial Sources of the PKK", The PKK, A Decades Old Brutal Marxist-Leninist Seperatist Terrorist Organization, First Edition 2008, Washington DC, s.68 vd.

327 Taliban ayrıca, yeni rejime karşı koyan Afgan savaş Lordlarının hızla artan uyuşturucu işinden de faydalanmaktadır. "Savaş Lordları," tüm dünya daki haşhaş miktarının %90'ının üretildiği bölgenin %70'ini kontrol altında tutmaktadır. 2006 yılında, BM haşhaş ticaretinin Afgan GSMH'inin %40'ına tekabül ettiğini hesaplamıştır. 2006 yılında üretilen haşhaş miktarı 6.100 tondur ve bu miktar bir önceki yıl üretilen miktarın neredeyse iki katıdır. Bu, milyarlarca Dolarlık bir ticarettir. NAPOLEONI Loretta, "Mali Alanda İşbirliği", s. 145.

328 THACHUK Kimberley; "Terörizme Destek Veren Kaynaklarla Mücadele", s.61.

329 UYAR Tulga; Terörle Mali ve Hukuki Mücadele, s.71.

330 ONAY Yaşar; Etki Odaklı Hareket Terör, s.204.

maddeler ve dokümanlardaki uyuşturucu alışverişini gösteren para kayıtları ve diğer çalışmalar neticesinde açıkça ortaya konmuştur. 2008 yılında yapılan operasyonların 3'ünde, bölücü terör örgütünün uyuşturucu madde kaçakçılığı ile bağlantısı olduğu tespit edilmiştir. Bu operasyonlarda toplam 50 kg. eroin maddesi yakalanmıştır. Bu kapsamda, 1984 yılından günümüze kadar ulusal güvenlik kuvvetlerince, PKK terör örgütünün yanı sıra, ASALA, TKP/ML ve DHKP/C terör örgütleriyle bağlantılı olduğu tespit edilen toplam 353 uyuşturucu madde kaçakçılığı operasyonunda 794 şahıs yakalanmıştır.[331]

Interpol raporlarına göre PKK terör örgütünün 178 değişik organize suç örgütü ile bu anlamda ilişkide olduğu, Avrupa uyuşturucu pazarının %80'ini elinde tuttuğu ve aynı zamanda da diğer uyuşturucu kaçakçılarını da vergiye bağladığı ve bu yolla elde ettiği gelirle örgütü ve eylemlerini finanse ettiği bilinmektedir. PKK'nın uyuşturucu kaçakçılığından yıllık 200-250 Milyon Avro elde ettiği tahmin edilmektedir. PKK terör örgütünün tahmini yıllık gelirinin 400 ila 500 Milyon Avro arasında olduğu düşünüldüğünde finansal desteğinin yarıdan fazlasını uyuşturucu kaçakçılığından sağladığı anlaşılmaktadır.[332] Örgüt, uyuşturucu madde kaçakçılığı ile ilgili faaliyetlerini, kaynağından uyuşturucu temini, kaçakçılığı ve bizzat dağıtımı aşamalarında aktif rol alarak yürütmekte, hatta bu aşamaları yönettiği bilinmektedir. Başlangıçta uyuşturucu sevkıyatından pay alan Örgüt, uyuşturucu fiyatlarındaki yüksek kâr oranları nedeniyle dağıtıma da yöneldiği ileri sürülmektedir.[333] Dağıtım işinde siyasi amaçlı dernekler ve deşifre olmamış militanlar kullanılmaktadır. Örgüt'ün Avrupa'da açtığı dernekler vasıtasıyla uyuşturucu dağıtımında iyi bir organizasyon sağladığı iddia edilmektedir. PKK terör örgütü bizzat uyuşturucu kaçakçılığı yapmanın yanı sıra uyuşturucu kaçakçılarından ve eroin kaçakçılığı yapan örgütlerden "vergi" adı altında pay almakta ve bu yolla da faaliyetlerinin finansmanı için kaynak sağlamaktadır.[334]

---

[331] Emniyet Genel Müdürlüğü Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı 2008 yılı Raporu, s.47. Terörün Ekonomisi: Sınır İllerinde Kaçakçılık ve Terörün Finansmanı, Polis Akademisi Başkanlığı Uluslararası Terörizm ve Sınıraşan Suçlar Araştırma Merkezi (UTSAM) Rapor No:13, 10.09.2009, s.5 vd.

[332] YAYLA Ahmet Sait, "Terörizmin Finansmanı ve Organize Suç Örgütleri İle İlişkileri", s. 426.. SEVER Murat; "Financial Sources of the PKK", s. 69.

[333] KUYAKSİL Ali; "Türkiye'de Terör ve Terörün Kaynakları", s.13.

[334] SEVER Murat; "Financial Sources of the PKK", s. 73 vd. AYKIN Hasan, GÜMÜŞAY Kevser; "Terörle Mücadelede Yeni Boyut: Terörün Finansmanı İle Mücadele", s.355. Uluslararası Terör ve Milli Güvenliğe Etkileri, Genelkurmay Başkanlığı Harp Akademileri Komutanlığı, s.54.

b. Silah Kaçakçılığı

Silah ve mühimmat kaçakçılığı en yerleşmiş organize suç ve kaçakçılık türlerinden birisi olup, terör örgütleri için de terörizmle silah kaçakçılığı arasında doğrudan bulunan ilişki nedeniyle ayrı bir önem arz etmektedir. Terör örgütleri faaliyetlerini sürdürebilmek için, silah kaçakçılığı yapan organize suç örgütleri ile işbirliği veyahut direkt olarak kendileri silah kaçakçılığı yapmak suretiyle hem silah ihtiyacını karşılamakta hem de gelir elde etmektedirler.

Silah kaçakçılığı, özellikle ABD ve diğer müttefik güçlerin Irak'a müdahalesinden sonra çok ciddi bir sorun haline gelmiştir. Irak'ın işgali ile birlikte, birçok silah deposu kaçakçılar ile terör örgütleri tarafından yağmalanmış veya resmi olarak Irak vatandaşlarından asker veyahut polis olup kendisine silah tahsis edilen Iraklılar, silahlarını kaçakçılara satarak gelir elde etme yoluna gitmiş, ayrıca Irak'ta hali hazırdaki ABD ve Irak güçleri denetimi altındaki silah ve mühimmat depolarında yaşanan yolsuzluk vesilesi ile binlerce silah bazen askeri depoya bazen de kullanıcılarına ulaşmadan kaybolmuş ve silah kaçakçılarının eline geçmiştir. Bunun yanısıra, ABD'li ve Irak'lı askerler ile çeşitli terör örgütü mensuplarının yaptığı çatışmalarda ele geçirilen silah ve mühimmatlarda terör örgütlerinin ve silah kaçakçılarının eline geçmiştir. Bütün bu sebeplerle, Irak savaşından sonra ortalama 300.000'in üzerinde makineli tüfek ve tabanca kaybolmuş ve bunun 20 ila 30 bini çeşitli vesileler ile Güney Doğudan Türkiye'ye girmiştir. Terör örgütleri, silah ve mühimmat ihtiyaçlarını bu nedenle çok daha kolay bir şekilde karşılamaya başlamıştır. Bunun yanı sıra yine bu silahlar Türkiye içerisinde birçok terör olaylarında kullanılmış ve kullanılmaya devam etmektedir.[335]

PKK terör örgütü özellikle sınır bölgesinde silah kaçakçılarından haraç ve sözde vergi ile gelir sağlamaktadır. PKK aynı zamanda bizzat Irak üzerinden Türkiye'ye ülke içerisindeki eylemlerinde kullanmak üzere silah ve mühimmat kaçakçılığı yaparak silah getirmektedir.[336] Bölücü terör örgütü kurucusunun 16-21.02.1999 tarihleri arasında alınan ifadesinde; silah kaçakçılığının terör örgütü için hayati ihtiyaç olduğunu, silah kaçakçılığını bizzat yönlendirdiğini ifade etmiştir.[337]

---

[335] YAYLA Ahmet Sait; "Terörizmin Finansmanı ve Organize Suç Örgütleri İle İlişkileri", s.432.

[336] YAYLA Ahmet Sait; "Terörizmin Finansmanı ve Organize Suç Örgütleri İle İlişkileri", s.432.

[337] AYKIN Hasan, GÜMÜŞAY Kevser; "Terörle Mücadelede Yeni Boyut: Terörün Finansmanı İle Mücadele", s.356. İfadesinde ayrıca; silahların Körfez Savaşı sonrasında Irak'ta meydana gelen pazarlardan sağlandığını, Körfez Savaşı hemen öncesinde Irak

Günümüzde özellikle nükleer silah yapımında kullanılan maddelerin kaçakçılığı da terör örgütleri ve organize suç örgütleri için önemli bir kaynak haline gelmiştir. Nükleer silah yapımında kullanılan maddelerin milyon Dolarlarla alıcı bulması, organize suç örgütleri yanında terör örgütlerinin de bu suç türüne yönelmelerine neden olmaktadır.[338]

c. Göçmen Kaçakçılığı ve İnsan Ticareti

Son yıllarda dünya gündeminin ilk sıralarında yer alan önemli küresel sorunlardan birisi de "yasadışı göç" olarak nitelendirilen, göçmen kaçakçılığı ve insan ticareti[339] şeklinde ortaya çıkan sorundur. Savaş, iç karışıklıklar, daha iyi yaşam umudu, kötü ekonomi, insan hakları gibi nedenlerle ülkelerinden kaçanlar, kişi başına 5 ilâ 10 Bin Dolar arasında para ödemektedirler.[340]

Göçmen kaçakçılığında bir kişinin yasa dışı yollardan bir ülkeden diğer bir ülkeye geçişi ve bunun için zor kullanılması söz konusu değilken, insan ticaretinde zor kullanılarak veya benzeri yollarla mağdurun iradesinin fesada uğratılması suretiyle cinsel amaçlı sömürü, organ kaçakçılığı, kölelik, çocuk ticareti gibi haksız insanlık dışı yöntemlerle menfaat temin etme durumu söz konusu olmaktadır.[341] Terör örgütleri daha ziyade göçmen kaçakçılığı yapma ve bunu yapan organize suç örgütlerinden pay alma suretiyle gelir elde

---

yönetiminden hediye olarak çok az miktarda silah yardımı alındığını, Körfez Savaşı sonrası ise silah kaynağının oluşan pazarlar ile Türkiye'ye gelen peşmergeler olduğunu, SAM-6/SAM-7 füzelerinin 1990'dan sonra Körfez Savaşında alındığını, diğer Strella füzelerin ise Yunanistan aracılığı ile alındığını, füzelerin gemilerle tüccar malı içerisinde Körfez üzerinden Kuzey Irak'a getirildiğini ve tanesi 18.000 Dolar karşılığında 20 adet alındığını beyan etmiştir.

338 Emniyet Genel Müdürlüğü Kaçakçılık ve Organize Suçlar Daire Başkanlığı 2005 Yılı Faaliyet Raporu, Ankara 2006,s.94

339 İnterpol'e göre günümüzde insan kaçakçılığı daha fazla sayıda insanı bir şekilde bir yerden başka bir yere kaçırma işi organize suç örgütlerinin tercih ettiği önemli bir ticarete dönüştü ve şu an 20 milyon yasadışı göçmenin hareket halinde olduğu söylenmektedir. SOUTHWELL Davıd; The History of Organized Crime, The True Story and Secrets of Global Gangland, s.270. Öte yandan, insan kaçakçılığı ile göçmen ticaretinin birbiri ile karıştırılan iki kavram olduğunu da belirtmek gerekmektedir. Nitekim, göçmen kaçakçılığı ile bir kişinin vatandaşlığını taşımadığı veya daimi ikamet sahibi olmadığı bir taraf devlete yasadışı girişinin temini ifade edilirken; insan kaçakçılığı ile kuvvet kullanarak veya kullanma tehdidi veya diğer bir biçimde zorlama, kaçırma, hile, aldatma, nüfuzu kötüye kullanma, kişinin çaresizliğinden yararlanma veya başkası üzerinde denerim yetkisi olan kişilerin rızasını kazanmak için o kişiye veya başkalarına kazanç veya çıkar sağlama yoluyla kişlerin istismar amaçlı temini, bir yerden bir yere taşınması, devredilmesi, barındırılması veya teslim alınması, bu bağlamda, köle gibi zorla çalıştırılması ve fuhşa maruz bırakılması ifade edilmektedir. UYAR Tulga; Terörle Mali ve Hukuki Mücadele, s.51

340 ALTUNOK Taner, DENİZER Olcay; "Terörizmin Yasal Olmayan Finans Kaynakları", s.102.

341 AYDIN Süleyman, YILMAZER Yakup; Yolsuzluk ve Mali Suçlar, Adalet Yayınevi, Ekim 2007, Ankara, s.254.

etmektedirler. Ulusal ve uluslararası çalışmalarda son yıllarda üzerinde ciddi olarak durulan, Türkiye'nin de özellikle coğrafi konumu itibariyle geçiş ve kaynak ülke durumunda olması ve çeşitli yönlerden içinde doğrudan yer aldığı bu sorun, sadece devlet güvenliklerini tehdit etmekle kalmayıp, organize suç ve terör örgütleri için önemli bir gelir kaynağı olarak karşımıza çıkmaktadır. Terör örgütleri günümüzde özellikle insan kaçakçılığı vasıtasıyla hem kendilerine maddi gelir sağlamakta, hem de eleman temin etmektedirler.[342] Terör örgütleri ayrıca bulundukları ülke dışındaki ülkelerde faaliyet gösteren insan kaçakçılığı şebekeleriyle bu ülkelerdeki mensupları vasıtasıyla işbirliği yapmakta ve insan kaçakçılığını meslek edinmiş suç şebekelerinin gelirlerinden pay almaktadırlar.[343]

Terör örgütleri yasadışı insan kaçakçılığı sayesinde; deşifre olmuş militanlarını başka devletlere faaliyet göstermek üzere götürmekte, aynı zamanda ekonomik ve diğer sebeplerle Avrupa Devletlerine göç etmek isteyen şahısları da para karşılığı götürerek gelir elde etmektedir. Ayrıca, AB Devletlerinin mülteci politikalarını istismar eden terör örgütleri; siyasi sığınmacı olan kişilerin bulundukları devletlerden elde ettikleri yasal maddi destekten belli oranda pay almakta, götürdüğü bu kişilere orada iş ve kalacak yer bularak kendisinden kopmalarını engellemekte, gerek Avrupa'daki eylemlerinde kullanabilmekte, gerekse de bu kişiler üzerinden haraç toplayabilmektedir.[344]

Kurulduğu tarihten bu yana pek çok yasadışı faaliyete karışan PKK terör örgütü, ya militan ve sempatizanlarını eğitmek için ya da maddi kaynak temin etmek için uluslararası militan ve sempatizan ağını kullanarak insan kaçakçılığı olaylarında etkin rol oynamaktadır. Başlangıçta uyuşturucu ve insan kaçakçılığı faaliyetlerine göz yumma ve güvenlik sağlama karşılığında bu tür organizasyonlardan "vergi" adı altında komisyon alan örgüt, sağladığı kazanç ve diğer kazanımlar nedeniyle insan kaçakçılığı faaliyetlerinin bizzat içinde yer almaya başlamıştır.[345] Yasadışı göçmenlerin sınırdan illegal yöntemlerle geçirilerek Avrupa ülkelerine götürülmesi ve iltica başvurusu yaptırılması karşılığında, Avrupa ülkelerinde bu

---

[342] CAŞIN Mesut Hakkı; Uluslararası Terörizm, *s.534.*

[343] AYKIN Hasan, GÜMÜŞAY Kevser; "Terörle Mücadelede Yeni Boyut: Terörün Finansmanı İle Mücadele", s. 357.

[344] UYAR Tulga; Terörle Mali ve Hukuki Mücadele, s.52

[345] SEVER Murat; "Financial Sources of the PKK", s.75. ALKAN Necati; "Terör Örgütlerinin Finans Kaynakları", s.6.

kişilere sağlanan maddi yardımlardan pay alınması, PKK terör örgütünün faaliyetlerini finanse etmek için sıklıkla başvurduğu yöntemlerden birisidir.[346]

Uluslararası Göç Örgütü IOM'in yakın zamanda yapmış olduğu bir araştırmaya göre, Dünya üzerindeki usulsüz göçmen sayısının 15 ile 30 milyon arasında değiştiği, göçmen kaçakçılığı ve insan ticaretinden suç ve terör örgütlerinin kazancının ise her yıl 3.2Milyar Dolar civarında olduğu tahmin edilmektedir.[347]

1995-2005 yılları arasındaki 10 yıllık dönemde, göçmen kaçakçılığı ve insan ticareti ile Türkiye üzerinden ortalama 580.000 kişinin yurt dışına gönderildiği, bu kişilerden ortalama 5,000 Dolar civarında para alındığı[348] hususları birlikte değerlendirildiğinde göçmen kaçakçılığı ve insan ticaretinden Türkiye'deki suç ve terör örgütlerinin 10 yıllık dönemde elde ettikleri gelirin 2.9Milyar Dolar tutarında olduğu ortaya çıkmaktadır.

d. Değerli Taş ve Maden Kaçakçılığı

Terör örgütlerini finansal açıdan destekleyen hayır kurumları ile vakıfların üzerindeki sıkı denetim ve bunların bazı malvarlığı değerlerinin dondurulmasına sebebiyet veren işlemler, bu kaynakların azalmasına neden olmuş[349] ve terör örgütlerinin değerli taş, mücevher ve altın kaçakçılığına yönelmelerine neden olmuştur. Terör örgütlerinin değerli mücevherler, altın, gümüş benzeri değerli taş ve maden kaçakçılığı ile gelir elde ederek finansman için kullanılması, günümüzde terör örgütleri tarafından büyük ölçüde tercih edilen ve hızla gelişen yeni yöntemlerden bir tanesidir.

Terör örgütlerinin bir yandan kara para aklamak diğer yandan fon transferinde bulunmak amacıyla değerli taşların ticareti ile uğraştığı bilinmektedir. Değerli maden ve taşların saklanması ve taşınmasının kolaylığı ve neredeyse nakit paraya yakın likiditeye sahip olması terör örgütlerince tercih edilmesindeki başlıca etmenlerdir. Altın veya diğer değerli taş ve madenlerin terörist fonların transferinde tercih edilmesinin bir diğer nedeni ise bu tür

---

346 AYKIN Hasan, GÜMÜŞAY Kevser; "Terörle Mücadelede Yeni Boyut: Terörün Finansmanı İle Mücadele", s. 358. Terörün Ekonomisi: Sınır İllerinde Kaçakçılık ve Terörün Finansmanı, Polis Akademisi Başkanlığı Uluslararası Terörizm ve Sınıraşan Suçlar Araştırma Merkezi (UTSAM) Rapor No:13, 10.09.2009, s.3 vd.

347 UYAR Tulga; Terörle Mali ve Hukuki Mücadele, s.52.

348 YAYLA Ahmet Sait; "Terörizmin Finansmanı ve Organize Suç Örgütleri İle İlişkileri", s.431.

349 BİERSTEKER Thomas J, ECKERT Sue E, ROMANİUK Peter; Countering the Financing of Terrorism, p.4.

varlıklar için öngörülmüş standart bir finansal raporlama zorunluluğunun bulunmamasıdır Değerli taşların fon transferinde bir araç olarak kullanılmasında en önemli tercih sebepleri, pahada yüksek, yükte hafif olması ve iz bırakmaması nedeniyle kolaylıkla kaçakçılığının yapılabilmesidir .[350]

Bazı terör örgütlerinin ise malvarlıklarının önemli bir kısmını altın, değerli taşlar ve mücevher gibi izi sürülemeyecek türden varlıklara dönüştürdükleri ileri sürülmektedir. Çünkü yüksek tutarlarda nakdin bankada muhafazası bir taraftan tespit edilme riskini artırmakta diğer taraftan da nakde el konulması veya müsadere edilmesi sonucunu doğurabilmektedir. Bu nedenle terör örgütleri, çoğunlukla varlıklarını nakde yakın formda ve bankacılık dışında saklanmasının kolaylığı nedeniyle değerli madenleri tercih etmektedirler.[351]

e. Lüks Araç, Akaryakıt, Sigara ve Diğer Kaçakçılık Yöntemleri

Terör örgütleri, pahalı olan lüks araçları sahte işlemlerle ucuz yollarla bazen de hırsızlık yapmak suretiyle elde edip bir ülkeden başka bir ülkeye götürüp satarak veya buna benzer yöntemlerle akaryakıt, sigara, elektronik eşya, canlı hayvan veya başkaca ekonomik değeri yüksek olan ticaret ürünlerini kaçakçılık yöntemi kullanılarak büyük ölçüde gelir elde ettikleri bilinmektedir.

Kaçakçılık, ülkeler arasındaki sosyo-ekonomik farklılıklardan dolayı bazen çok kârlı bir iş olabilmektedir, özellikle kaçakçılığın yapıldığı ülkeler birbirine sınır ise ve taşıma giderleri bu nedenle düşük ise, bu yakın iki veyahut daha fazla sınır ülkeler arasında yukarıda bahsettiğimiz birçok değişik kaçakçılık türü yapılabilmektedir.[352]

Lüks araç kaçakçılığı da bunlardan biridir. Bu kaçakçılık şekli kârlı olan bir organize suç türü olsa bile, bu faaliyet bazı teröristler tarafından terör örgütlerini desteklemek amacı ile yapıldığında, uluslararası bir terör faaliyeti haline gelip terör örgütlerine maddi destek sağlayabilmektedirler. Genelde lüks araçlar Amerika ve Batı Avrupa ülkelerinden çalınarak, bazı Doğu Avrupa, Doğu Asya ve Asya ülkelerine sahte evraklar ile gönderilip satılmakta ve bu yöntemle önemli miktarda gelir sağlanmaktadır.[353] Rusya'daki Beslan

---

[350] AYKIN Hasan, SÖZMEN H.Kevser; Terörün Finansmanı, s.63.

[351] AYKIN Hasan, SÖZMEN H.Kevser; Terörün Finansmanı, s.64.

[352] YAYLA Ahmet Sait; "Terörizmin Finansmanı ve Organize Suç Örgütleri İle İlişkileri", s.433.

[353] YAYLA Ahmet Sait; "Terörizmin Finansmanı ve Organize Suç Örgütleri İle İlişkileri", s.432.

olaylarının arkasındaki Çeçenler bu yolla ABD'den 300 adet pahalı lüks aracı kaçırarak Orta Asya'da özellikle Ermenistan ve Gürcistan gibi ülkelere gönderilerek oralarda satılmış ve elde edilen gelir terör örgütü ve eylemlerini finanse etmek amacı ile kullanılmıştır.[354]

Irak'ta terör eylemleri yapan grupların en önemli gelir kaynağının akaryakıt kaçakçılığı ve hırsızlığından elde edildiği bilinmektedir. Irak yılda 4 ila 5Milyar Dolar değerinde petrol ihraç etmekte olup, bunun %30'u çalınmakta ve ülke içinde ya da komşu ülkelere kaçak yollarla sokulmak suretiyle karaborsada tekrar satılmaktadır.[355]

Ülkemizin, akaryakıt fiyatlarının düşük olduğu petrol üreten ülkelere komşu olması, akaryakıt kaçakçılığının suç örgütlerince kârlı bir iş olarak kabul edilen ve akaryakıt ürünlerinin geniş kullanım alanının bulunması gibi çeşitli nedenlerle ortaya çıkan akaryakıt kaçakçılığı, kaçakçılık faaliyetleri içerisinde önemli bir yer teşkil etmektedir. Özellikle son yıllarda artış gösteren bir suç türü olarak da karşımıza çıkan akaryakıt kaçakçılığının, toplanan vergi gelirlerinde akaryakıt ürünlerinin önemli bir yer teşkil ettiği de göz önüne alındığında devletimizin büyük miktarlarda vergi kaybına neden olduğu belirlenmiştir.[356] Son yıllarda özellikle PKK terör örgütü ve organize suç örgütleri tarafından yürütülen akaryakıt kaçakçılığı deniz araçlarıyla, ihraç için bulundurulan akaryakıtın ülke içinde piyasaya sunulmasıyla, petrol boru hatlarına vana takılması suretiyle[357] ve özellikle Doğu

---

354 Olayın yapılış şekli çok komplike ve diğer bazı organize suç örgütleri ile de işbirliği içerisinde yürütülmüştür. Yapılan soruşturmaya göre Şamil Basayev Çeçenistandan gönderdiği elemanları ile Los Angeles'da bir hücre kurulmasını sağlar. Bu hücre, Los Angeles'da bir vakıf kurarak burada bulunan diğer Kafkas orijinli insanlarla irtibat kurmaya başlarlar. Çeçenler kendilerine en yakın gördükleri bir Ermeni insani yardım örgütü ile işbirliği yaparlar ve onların ofisine taşınırlar. Bu Ermeni örgütün en büyük özelliği ise "insani yardım" adı altında faaliyet gösteren bir organize suç örgütü olması ve sürekli olarak Kafkaslara gemi yükü göndermesidir. Burada yapılan işlem ise, yeni ve pahalı lüks araçlar satın alınarak hiç kullanılmadan çalındı gibi gösterilmiş ve sigorta şirketlerinden araçlar tazmin edilmiştir. Daha sonra çalındığı söylenen bu yeni araçlar Houston limanından Ermeni insani yardım kuruluşu vasıtası ile Ermenistan ve Gürcistan gibi ülkelere gönderilerek oralarda satılmıştır. YAYLA Ahmet Sait; "Terörizmin Finansmanı ve Organize Suç Örgütleri İle İlişkileri", s433.

355 NAPOLEONI Loretta; "Mali Alanda İşbirliği", s.144.

356 Türkiye Büyük Millet Meclisi Araştırma Komisyonu tarafından hazırlanan Raporda son 2 yılda 7 milyon 814 bin ton akaryakıtın Ülkemize girdiği ve o günün rakamlarıyla 10 Katirilyon 750 Trilyon Lira Devletin vergi kaybına uğradığı ifade edilmiştir. AYDIN Süleyman, YILMAZER Yakup; Yolsuzluk ve Mali Suçlar, s.200.

357 AYDIN Süleyman, YILMAZER Yakup; Yolsuzluk ve Mali Suçlar, s.200.

ve Güneydoğu bölgemizde sınır ticareti yoluyla ülkeye sokulan akaryakıt, yasa dışı olmasına rağmen kaçak rafinerilerde işlenmekte ve piyasaya sürülmektedir.[358]

Terör örgütleri çok yüksek gelirli suç piyasası olan sigara kaçakçılığından da önemli miktarda gelir elde etmektedirler. Sigaranın yanında alkollü içki kaçakçılığı da söz konusu olabilmektedir. Bu tür mallar üzerindeki özel tüketim vergilerinin yüksekliği, kaçakçılığı cazip bir alan haline getirmektedir. Günümüzde uluslararası örgütsel bağlara sahip, sıkı bir örgüt yapısı oluşturan terör örgütleri bu alanda etkin bir şekilde faaliyet göstermektedirler. Dünya gümrük Örgütünün raporuna göre sadece sigara kaçakçılığından 30Milyar Dolar civarında vergi kaybı oluştuğu açıklanmıştır.[359] Birleşik Krallık Organize Suç Görev Kuvveti raporları, sadece 2000 yılında Kuzey İrlanda ve İrlanda Cumhuriyeti arasında yapılan petrol kaçakçılığından ve sahte tütün ürünlerinden kaynaklanan gelir kaybının 568 milyon Dolara ulaştığını ifade etmektedir.[360]

Ülkemizde yasal olarak üretilen veya ithaline izin verilen tütün ve tütün mamulleri ile alkollü içki türlerinin, suç örgütlerince yasadışı yollardan ülkeye sokulması veya sahteciliğinin yapılması, büyük miktarlarda vergi kaybına neden olduğu gibi toplum sağlığını olumsuz yönde etkilemekte ve aynı zamanda terör örgütlerine önemli bir gelir kaynağı sağlamaktadır. Kaçak sigaralar, ülkemize genellikle kara sınırlarımızdan getirilerek iç piyasaya sürülmektedir. Bunun yanında, ihraç amacıyla yurtdışından deniz yoluyla getirilen kaçak sigaraların da iç piyasaya sürüldüğü görülmektedir. Sigara kaçakçılığı son yıllarda özellikle, Doğu ve Güneydoğu bölgelerimizde giderek artan bir suç türü olarak karşımıza çıkmaktadır. Mardin, Şırnak, Hatay, Adana Muş, Van ve Diyarbakır illerimizde gerçekleştirilen operasyonel çalışmalar neticesinde ele geçirilen sigara oranlarındaki artış, bu bölgelerde faaliyet gösteren suç organizasyonlarının büyüklüğünü ortaya koymaktadır.[361] Son dönemde bu alandaki yüksek getirisi Türkiye'de terör örgütlerinin de sigara, akaryakıt ve alkollü içki kaçakçılığı işine girmesine neden olmuştur. Terör örgütü PKK'nın akaryakıt, sigara, insan ve benzeri kaçakçılık faaliyetlerinden, 100-150 Milyon Avro gelir elde ettiği bilinmektedir.[362]

---

358 ALTUNOK Taner, DENİZER Olcay; "Terörizmin Yasal Olmayan Finans Kaynakları", s.104.

359 Emniyet Genel Müdürlüğü Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı 2008 Yılı Raporu, s.53.

360 AYKIN Hasan, SÖZMEN H.Kevser; Terörün Finansmanı, s.29.

361 Emniyet Genel Müdürlüğü Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı 2008 yılı Raporu, s.53.

362 AYKIN Hasan; "Terör A:Ş" Yaklaşım Dergisi, Temmuz 2008. s.11-18. SEVER Murat; "Financial Sources of The PKK", s.81.

f. Haraç Toplama

Bazı terör örgütlerinin belki uyuşturucu kaçakçılığından sonra en çok gelir temin ettiği faaliyetlerden birisi de haraca bağlamak olarak da tabir edilen[363] ve terör örgütleri için özellikle işadamları ve ticari faaliyet yürüten kişilerden baskı, tehdit ve korkutma yöntemleri kullanılarak vergilendirme, zekât, bazen de aidat adı atında zorla topladıkları paralardır.

Terör örgütleri, kişilere koruma vaadinde bulunma, zarar vermeme garantisi sağlama, bir şekilde şahit olduğu veya öğrendiği bir suçu veya durumu yetkili mercilere bildirme konusunda tehditte bulunma veya adam kaçırma karşılığında kişi veya gruplardan zorla para toplamakta, haraç vermeyi istemeyen kişileri kaçırmakta, işyerlerini bombalamakta veya suikastlar düzenlemektedirler.[364] Haraç verenler genellikle terör örgütü üyeleri olmayıp, terör örgütlerinin baskı ve tehditleri neticesinde korkup can ve mal güvenliğini korumak isteyen gerçek ve tüzel kişilerdir. Haraçlar ülke içinde ve dışında veyahut sınır bölgelerinde özellikle kaçakçılardan alınabilmektedir. Bu haraçlar bazen de üyelik aidatı adı altında zorla alınmaktadır.[365]

PKK ve Hizbullah terör örgütü yurt içinde özellikle Doğu ve Güneydoğu bölgelerimiz ve yurt dışında yaşayan vatandaşlarımızdan vergi adı altında zorla paralar toplamıştır.[366] Haraç vermek istemeyen kimi vatandaşlarımızı kaçırmış, kimi vatandaşlarımızın iş yerlerini bombalamış, kimi iş adamlarımıza da suikastlar düzenlemişlerdir. Bazı terör örgütleri aynı yöntemi büyük şehirlerde kullanmaya çalışmış, ancak güvenlik güçlerinin bilgi birikimi, tecrübesi ve teknolojiyi üst düzeyde kullanabilmesinden dolayı başarılı olamamışlardır.[367] Almanya Federal Kriminal Dairesinin PKK Terör Örgütüne ilişkin 1995 yılı raporunda, örgütün Almanya genelinde yılda 35 milyon Alman Markı haraç toplayabildiği ifade edilirken, 2000 yılı raporunda 20 Milyon Mark toplayabildiği,[368]

---

363 YAYLA Ahmet Sait; "Terörizmin Finansmanı ve Organize Suç Örgütleri İle İlişkileri", s.434.

364 AYKIN Hasan, GÜMÜŞAY Kevser; "Terörle Mücadelede Yeni Boyut: Terörün Finansmanı İle Mücadele", s. 356.

365 YAYLA Ahmet Sait; Terörizmin Finansmanı ve Organize Suç Örgütleri İle İlişkileri,s.434.

366 Terörün Ekonomisi: Sınır İllerinde Kaçakçılık ve Terörün Finansmanı, Polis Akademisi Başkanlığı Uluslararası Terörizm ve Sınıraşan Suçlar Araştırma Merkezi (UTSAM) Rapor No:13, 10.09.2009, s.3 vd.

367 ALKAN Necati; "Terör Örgütlerinin Finans Kaynakları", s.4.

368 Toplanan para miktarındaki düşüşün terör örgütünün Avrupa kamuoyundan tepki görmek istememesi sebebiyle, gönüllü katılımı esas almasından ve zora başvurmaktan kaçınmasından kaynaklandığı ifade edilmiştir. Buna karşılık

İngiliz gizli istihbarat servisi MI5 ve diğer polis birimlerinin rakamlarına göre ise bu örgütün 1993 yılında İngiltere'de topladığı haraç miktarının 2.5 milyon İngiliz Sterlinine ulaştığı belirtilmiştir.[369]

g. Hısızlık ve Gasp

Terör örgütlerinin, özellikle kuruluş yıllarında başlangıç finansmanını sağlamak ve örgütlerinin tanınması ve propagandasını yapmak için genellikle küçük örgütler tarafından bankalar, iş yerleri ve para nakil araçları gibi para bulunduran yerlere ve taşıyan araçlara yönelik eylemlerde bulundukları ve bu yolla önemli miktarlara ulaşan gelir elde ettikleri bilinmektedir.

1976 yılında El Fetih, Hıristiyan Falanjistler ve Korsika Mafyası ortak bir eylemle İngiliz Middle East Bankasını soyarak çaldıkları para, mücevher ve altın miktarıyla Guines Rekorlar Kitabına girmişlerdir. İspanya'daki ETA 1980'li yılların ortalarına kadar gelirlerini soygun ve hırsızlıktan sağlamış, ancak yüksek riske karşın düşük gelir elde edildiği gerekçesiyle soygun yapmama kararı almıştır.[370]

Ülkemizde THKP/C, THKO gibi terör örgütleri kuruluş aşamalarında bu yöntemi kullanmışlardır. Gerçekleştirdikleri banka soygunları örgüte belirli bir gelir sağladığı gibi aynı zamanda kamuoyu tarafından tanınmalarını sağlamıştır. İran'daki dini rejimden etkilenen bir grup tarafından 1987 yılında Batman'da kurulan İslami Hareket Örgütü (İHÖ) de, faaliyetlerini sürdürebilmek için gerçekleştirdiği banka soygunları, otomobil ve eşya hırsızlıklarını gelir temin etme yöntemi olarak kullanmıştır.[371]

Günümüzde teknolojinin gelişmesiyle birlikte başta finans kurumları olmak üzere, büyük işyerlerinin özel güvenlik sistemlerine sahip olması, güvenlik güçlerinin bu konudaki önlemleri bu tür faaliyetlerin azalmasına neden olmuştur. Günümüzdeki tüm önlemlere

---

örgütün para miktarındaki düşüşü durdurabilmek için şiddete başvurduğu gözlemlenmektedir. UYAR Tulga; Terörle Mali ve Hukuki Mücadele, s.49.

369 SEVER Murat; "Financial Sources of the PKK", .s.78 vd. LAÇİNER Sedat; "Uluslararası Terörizm ile Mücadelede Hukuki Önlemler: İngilterede Yeni Terörizm Yasası Örneği", Prof.Dr A.Şeref Gözübüyük'e Armağan, Ankara 2005, s.269.

370 ARDOR Hakan; "Terör ve Ekonomi", s.117.

371 ALKAN Necati; "Terör Örgütlerinin Finans Kaynakları", s.2.

rağmen örgütlerin bu tür finans temin etme yöntemini mali açıdan sıkıştıkları zamanlarda kullanabilecekleri söylenmektedir.[372]

PKK terör örgütü, özellikle başta İstanbul olmak üzere büyük şehirlerde hırsızlık ve gasp yapan bazı organize suç örgütleri aracılığı ile gasp, yankesicilik ve hırsızlık yaptırmak üzere yaşları 8 ile 14 arasında değişen, dar gelirli ailelerin, hızlı koşan, hareketli çocuklarını kaçırarak İstanbul`a getirttiği, eğitimden geçirilen çocukların kaçmamaları için uygunsuz fotoğraflarının çekildiği, bu çocukların gasp, kapkaç ve hırsızlık olaylarında kullandığı kolluk kuvvetlerinin yaptığı soruşturmalarda tespit edilmiştir[373] Bu kapsamda İstanbul'da cinayet, yaralama, adam kaçırma, gasp, silahlı saldırı, uyuşturucu madde ticareti ve hırsızlık olaylarına karıştığı öne sürülen ve PKK ile de bağlantısı bulunduğu tespit edilen çete mensuplarının, örgütün dağ kadrosundaki militanlar ile çekilmiş fotoğraflarının ele geçirildiği, çetenin tehdit ettikleri iş adamı ve esnaftan elde ettikleri paraların bir kısmını terör örgütüne gönderdikleri,[374] Diyarbakır'da iki kez silahla soyulan PTT tahsilat şubesi ve bazı kuyumcu dükkanları ile ilgili yapılan soruşturma neticesinde soygunların PKK terör örgütü ile bağlantılı hırsızlık şebekesi tarafından gerçekleştirildiği tespit edilmiştir.[375]

h. Fidye Alma

Fidye, terör örgütleri açısından işadamı, tanınmış bürokrat, devlet adamı vb. şahısların kaçırılarak karşılığında para talebinde bulunulması şeklinde tanımlanmaktadır. Fidye amaçlı adam kaçırma faaliyetleri, örgütlerin yaygın olarak kullandığı finansman yöntemlerinden biridir. Dünya da birçok terör örgütü, bir taraftan varlıklarını devam ettirebilmek ve ideolojilerini destekler nitelikte faaliyetlerde bulunabilmek için ihtiyaç duydukları parayı temin edebilmek, bir taraftan da propagandalarını yapmak suretiyle örgütlerinin isimlerini duyurabilmek için özellikle zengin işadamlarını ve bürokratları kaçırarak karşılığında fidye almış ve finans kaynaklarını geliştirmeye çalışmıştır.[376]

---

372 ALKAN Necati; "Terör Örgütlerinin Finans Kaynakları", s.2.

373 http://www.tumgazeteler.com/?a=1192576 (Erişim Tarihi; 10.01.2010).

374 http://www.gelhadi.net/blog/26-pkkliyakalandi.html, (Erişim Tarihi; 10.01.2010).

375 http://www.turkcebilgi.net/haberler/guncel/pkkninhirsizliksebekesicokertildi278835.html, (Erişim Tarihi; 10.01.2010).

376 AYKIN Hasan, GÜMÜŞAY Kevser; "Terörle Mücadelede Yeni Boyut: Terörün Finansmanı İle Mücadele", s. 358.

İspanya'daki ETA terör örgütü, dünyadaki terör örgütleriyle kıyaslandığında en büyük geliri fidye amaçlı adam kaçırmalardan sağlamıştır.[377] 1980 yılında Katalan bir işadamı kaçırılmış ve 1,5 milyon Dolar karşılığında serbest bırakılmıştır. 1990 yılında ise başka bir işadamı kaçırılmış ve 2.8 milyon Dolar fidye karşılığında serbest bırakılmıştır.[378] 1991 yılında Özbekistan İslami Hareket Örgütü (İslamic Movement of Uzbekistan) Kırgız bir general ile dört Japon jeologu kaçırmıştır. Batılı diplomatik kaynaklara göre Japonya hükümeti 2 ila 6 milyon Dolar arasındaki bir parayı serbest bırakılmaları için örgüte ödemiştir.[379]

Ülkemizde bazı terör örgütleri ihtiyaçlarını karşılayabilmek, hem de propaganda yaparak örgütlerinin isimlerini duyurabilmek için zengin iş adamları ve tanınmış bürokrat ve devlet adamlarını kaçırıp fidye istedikleri bilinmektedir.[380]

Günümüzde Irak'taki terör guruplarının en büyük gelir kaynaklarından biri de adam kaçırarak karşılığında fidye almaktır. Bu konuda son zamanlarda önemli bir artış olduğu kaçırılan zengin kişi ve özellikle batılı gazetecilerin serbest bırakılması için büyük miktarda fidyeler ödenmesi nedeniyle bu işin adam kaçırma endüstrisi ekonomisine dönüştüğü belirtilmektedir.[381]

ı. Sahtecilik

Günümüzün gelişen teknolojik imkânları dolayısıyla her türlü baskı, araç, gereç ve malzemesini kolaylıkla bulabilen ve sahtecilikte uzmanlaşan terör örgütleri, hem kendi mensuplarına sahte para, pasaport ve kimlik basmakta, hem de talep halinde veya belirli bir işbirliği içerisinde organize suç örgütlerine belirli bir bedel karşılığında sahte para, sahte belge düzenlemek, eşya ve benzeri ürünlerin sahtesini üretmek suretiyle gelir temin

---

377 NAPOLEONİ Loretta; "The New Economy of Terror: How Terorism is Financend", s. 35.

378 ALKAN Necati; "Terör Örgütlerinin Finans Kaynakları, s.3.

379 NAPOLEONİ Loretta; "The New Economy of Terror: How Terorism is Financend", s.35.

380 THKP/C örgüt elemanları, 4 Nisan 1971 günü Mete Has ve Kadir Aksoy'u kaçırarak karşılığında 400 bin lira fidye almışlardır. ALKAN Necati; "Terör Örgütlerinin Finans Kaynakları", s.3. Türkiyede faaliyet yürüten Hizbullah terör örgütünden ele geçen dökümanlarda örgütün 600'den fazla kişiyi fidye ve istihbarat amaçlı kaçırıp sorgulandıktan sonra hunharca öldürüldüğü ortaya çıkmıştır. ÇİTLİOĞLU Ercan; Tahran-Ankara Hattında Hizbullah, Ümit Yayıncılık, Ankara, 2001.

381 NAPOLEONI Loretta, "Mali Alanda İşbirliği", s. 144.

etmektedirler.[382] Sahtecilik terör örgütleri ve organize suç örgütleri açısından önemli bir gelir kaynağı olmakla birlikte, yakalanma riski yüksek olduğundan dolayı, örgütler tarafından sürekli bir gelir kaynağı olarak kullanılma yerine kısa vadeli sıcak para için uygun görülmektedir.

PKK'nın dünya da sahtecilik konusunda uzmanlaşmış en önemli örgütlerden biri olduğu söylenmektedir. Örgüt, yurtdışına legal ve illegal yollardan çıkış yapan şahısların, iltica taleplerinin kabul görmesi için her türlü sahte belgeyi düzenleyebilmektedir. Sahte belgeleri iltica, ikamet, seyahat gibi nedenlerle kullanılacak olan belgeler bakımından yeni baştan komple sahte olarak veya yurtdışında bulunan vatandaşlarımızdan veya yabancılardan, zorla veya gönüllü olarak, ya da hırsızlık yoluyla elde edilmiş belgeler üzerinde tahrifat yapılmak suretiyle düzenlemektedir:[383] Ayrıca, PKK'nın aynı zamanda sahte para bastırarak piyasaya sürüp gelir elde ettiği,[384] sahte dokümanlar üretmek yoluyla Avrupa'da sosyal yardım fonları topladığı ve faaliyetlerinin finansmanında kullanılan bu fonları gelişmiş ülkelerdeki mali sistemleri kullanmak suretiyle değerlendirdiği de tespit edilen hususlar arasında yer almaktadır.[385]

Belgede sahteciliğin yanı sıra sahte mallar üretilmesi ve anılan malların ticareti yoluyla gelir temin edilerek örgüt faaliyetlerinin finanse edilmesi de terör örgütleri tarafından sıklıkla kullanılan metotlar arasında yer almaktadır. Sahte prezervatifler, son kullanma tarihi geçmiş viagra gibi yeniden paketlenen ilaçlar, ünlü parfüm markaları gibi kozmetikler, şampuanlar ve kremler, çikolatalar ve diğer yiyecek ürünleri, yedek araba parçaları ve CD'ler gibi günlük eşyaların korsan satışını yapan suç teşkil eden benzer diğer sahte faaliyetlerin yürütüldüğü ve bunlardan büyük miktarlarda gelir elde edildiği bilinmektedir. OECD'ye göre, sahtecilik dünya ticaretinin yaklaşık %7'sine denk gelmektedir.[386]

---

382 AYKIN Hasan, GÜMÜŞAY Kevser; "Terörle Mücadelede Yeni Boyut: Terörün Finansmanı İle Mücadele", s. 356.

383 ALKAN Necati; "Terör Örgütlerinin Finans Kaynakları", s.5.

384 SEVER Murat; "Financial Sources of the PKK", s.81.

385 AYKIN Hasan, SÖZMEN H.Kevser; Terörün Finansmanı, s.32.

386 THACHUK Kimberley; "Terörizme Destek Veren Kaynaklarla Mücadele", s.62.

j. Kredi Kartı ve Çek Karnesi Dolandırıcılığı

Bir başkasının kredi kartını hileli yollarla kullanarak internet üzerinden veya telefonla alışveriş yapılması, gelişen teknolojik imkânlar neticesinde artık daha sık rastlanan bir suç türü olmuş ve kredi kartı dolandırıcılığı terör örgütleri tarafından da sıklıkla kullanılmaya başlanmıştır.

FATF bünyesinde çalışmalarını yürüten Terörün Finansmanı Çalışma Grubu tarafından hazırlanan Terörün Finansmanı Raporunda da belirtildiği üzere, çok sayıda kişinin ismi, adresi, telefon numarası, annesinin kızlık soyadı, doğum tarihi, mesleği gibi kişisel bilgileri ile kredi kartı hesaplarına ilişkin detayları yasadışı yollardan temin edilmekte ve internette satışa sunulmaktadır. Terör örgütleri tarafından bu bilgilerin satışının yapılması ve bu yolla gelir elde edilmesi mümkün olabilmektedir.[387]

Ülkemizde bu suçlar adli olarak görülse bile, hali hazırda güvenlik güçlerinin eline ulaşmış ve teröristlerin internet üzerinden işlediği bu tür suçlara henüz rastlanılmamıştır. Fakat, dünya çapında konuyu incelediğimizde bazı terör örgütlerinin yukarıda sayılan metotların bir kısmını kullanarak siber dünya da gelir elde etmeye çalıştıkları gözlenmiştir. Mesela, 200 kişinin öldüğü, El-Kaide terör örgütü tarafından gerçekleştirilen Endonezya'nın Bali Adasındaki diskotek bombalanması eyleminin planlayıcısı İmam Samudra'nın hapishanede yazdığı hatıratına göre, bombalamalar internet üzerinden gerçekleştirilen kredi kartı sahtekârlığı ve dolandırıcılığı ile finanse edilmeye çalışmıştır. Sadece ABD de 2003 yılındaki internet kredi kartı sahtekârlığının 1.2Milyar Dolar olduğu göz önünde bulundurulduğunda teröristlerin bu pastadan alabileceği pay düşündürücüdür. Son olarak 11 Eylül olayları ile alakalı olarak ABD'de göz altına alınan Ali Salih Kahlah Al-Marri isimli şahsın bilgisayarında FBI tarafından yapılan incelemede 36 adet çalıntı ve kullanılabilir kredi kartı bilgilerinin bulunması aynı zamanda terör örgütlerinin internet ve kredi kartı dolandırıcılığına ne kadar açık olabileceğini göstermektedir.[388]

k. Diğer Suçlar

Avrupa Komisyonu'nun görevlendirmesiyle 'Terörizm ve Organize Suçlarla Mücadelede Sivil Toplumun Rolü" konulu bir "Görüş" hazırlayan Avrupa Ekonomik ve Sosyal Komitesi,

---

387 AYKIN Hasan, GÜMÜŞAY Kevser; "Terörle Mücadelede Yeni Boyut: Terörün Finansmanı İle Mücadele", s. 357.

388 YAYLA Ahmet Sait; "Terörizmin Finansmanı ve Organize Suç Örgütleri İle İlişkileri", s.435.

terör ve organize suç örgütlerinin son dönemlerde giderek artan şekilde antika, pul, sanat eseri ve gayrimenkul sektörüne girip karapara akladıkları ve bu yolla gelir elde ettikleri belirtmiştir.[389]

Terör örgütleri, her geçen gün teknolojinin ve çağın getirdiği olanaklar içerisinde yeni yöntemlerle yasadışı yollardan kolay gelir elde etme peşinde olduklarından yukarıda anılan yasadışı yollarla gelir elde etme yöntemleri de zamanla çeşitlenerek ve artmaktadır. Bu nedenle ortaya çıkabilecek yeni suçlara karşı teknolojiyi ve çağın beraberinde getirdiği olanakları ve terör örgütlerini yakından takip ederek, kullanabilecekleri yöntemleri hemen fark edip bu yöntemlere uygun önleyici tedbirler ve mekanizmalar getirilebilmesi mümkün olacaktır. Aksi taktirde yeni yöntemler, terör ve organize suç örgütleri için faaliyetlerin artarak devamını sağlamaya yönelik büyük miktarlarda finansman kaynağı olmaya devam edecektir.

4. Destekçi Ülkeler ve Diğer Terör Örgütleri Tarafından Sağlanan Kaynaklar

Tarih boyunca terörizm, bazı devletlerin iç ve uluslararası siyasetlerinin bir parçası veya gereği olarak görülüp doğrudan veya dolaylı olarak kullandığı ve kullanmakta olduğu bir dış politika aracı olmuştur. Terör örgütlerinin büyümesinde dış desteğin büyük payı bulunmaktadır. Dış desteği olmayan bir terörün faaliyetlerini sürdürmesi ve eylemlerini yönelttiği devlete karşı başarılı olma şansı çok düşüktür.[390] Terör örgütlerinin dış destek olmadan sadece içi kaynaklarla ihtiyaçlarını karşılaması oldukça zordur.[391] Bu yüzden pek çok terör örgütü kendisine yabancı bir ülkede üs ve bu ülkelerden mali destek arayışı içinde olmaktadır.[392]

Tarihte ve günümüzde terör örgütleri, doğrudan veya dolaylı olarak bir çok devlet, istihbarat örgütleri veya paravan kuruluşlar hatta diğer terör örgütleri[393] tarafından

---

389 AYKIN Hasan, GÜMÜŞAY Kevser; "Terörle Mücadelede Yeni Boyut: Terörün Finansmanı İle Mücadele", s.359.

390 THACHUK Kimberley; "Terörizme Destek Veren Kaynaklarla Mücadele", .s.58.

391 CAŞIN Mesut Hakkı; Uluslararası Terörizm, s.533.

392 AYKIN Hasan, SÖZMEN H.Kevser; Terörün Finansmanı, s.45.

393 Terör örgütleri arasında da sıkı bir işbirliğinin olduğu bilinmektedir. Ermeni terör örgütü ASALA yetkilileri ilk olarak 1978 yılıda Lübnan'ın başkenti Beyrutta düzenledikleri bir basın toplantısında Kızıl Tugaylar, Japon Kızıl Ordusu, Afrika Tedhiş Örgütleri, Filistin Kurtuluş Örgütü ve PKK terör örgütü ile sıkı ilişkileri olduğunu itiraf etmişlerdir. Ayrıca yayınlarında ETA, İRA ve FKÖ'yü desteklediklerini belitmişlerdir. 23 Aralık 1982 tarihinde Madrid'de yayınlanan AYA Gazetesinde çıkan bir yazıda ise ETA'nın 1966 yılında Havana'da yapılan "Üç Kıta

desteklenmiştir.[394] Bu desteğin mahiyeti doğrudan maddi olabileceği gibi, örgüt merkezinin kurulmasının sağlanması, silah, mühimmat ve ekipman desteği, eğitim verilmesi veya eğitim için kamplar ayarlanması, sınırdan geçiş imkanlarının sağlanması, sahte pasaport ve sahte kimlik temini, sahte evrak temini ve bu evrakların silah alımı gibi alış verişlerde kullanımı, uluslararası arenada siyasi destek, güvenli saklanma ve ulaşım imkanlarının ortamlarının sağlanması, para transferlerinin sağlanması veya teknik destek sağlanması[395] devletin ülkesini terörist gruplara açması, istihbarat sağlama terörizmle mücadele konusunda isteksiz ya da yetersiz olma, bu grubun üyeleri ile beraber şiddet eylemleri gerçekleştirme şeklinde karşımıza çıkabilmektedir.[396] Günümüzde pek çok terör örgütü, varlığını ve etkinliğini devletlerin vermiş olduğu destek sayesinde devam ettirmektedir. Uluslararası kurallara açıkça aykırı olan söz konusu yardım ve destekler, terörizmin bu derece tehlikeli hale gelmesinde önemli bir rol oynamaktadır.

Geçmişte ve günümüzde bazı devletlerin kendi çıkarları doğrultusunda çeşitli terörist örgütleri desteklediği bilinmektedir. Geçmişte Doğu Almanya 1989 yılında Berlin duvarının yıkılmasına kadar Batı Almanya'yı hedef alan Kızıl Ordu Fraksiyonu (RAF) ya da Baader Meinhof terör örgütünü yıllarca desteklemiştir. Bu bağlamda ABD, Rusya, İngiltere, Fransa, İsrail, İran, Suriye, Küba, Libya, Irak, Kuzey Kore, Belçika, Yunanistan, Güney Kıbrıs Cumhuriyeti, Bulgaristan, Afganistan ve Sudan gibi bir kısım devletlerin terörün desteklenmesi ya da bizzat terör olaylarında adlarının geçtiği tespit edilmiştir.[397] Hatta günümüzde Küba, İran, Kuzey Kore, Sudan ve Suriye olmak üzere toplam beş ülkenin terörizme açıktan destek verdiği kabul edilmekte ve bu ülkelere çeşitli uluslararası yaptırımlar uygulanmaktadır.[398]

Konferansi"na katıldığı, 1972 yılında İRA ile bağlarını güçlendirdiği, 1973 yılında İRA, FKÖ, QUEBEC Kurtuluş Cephesi temsilcileri ile bir toplantı yaparak doğu Avrupa ülkelerinden silah alma konusunu incelediklerini, ETA liderinin Kızıl Tugaylar, Japon Kızıl Ordusu ve Alman Baider Mainhof tetöt örgütleri ile temas halinde bulunduğu belirtilmiştir. Bu örgütler birbirlerine istihbarat, eğitim, silah, melzeme ve propaganda konularında destek sağlamakta ve işbirliği içinde bulunmuktadır. Hatta birbirleri ile eylem yaptıkları veya eylemlere yardımcı oldukları belirtilmiştir. Bkz. Terör ve Terörle Mücadele Durum Değerlendirmesi, Başbakanlık Basımevi, 1983, Ankara, s.52-53.

394 BOZKURT Enver, KANAT Selim; Uluslararası Toplumun Paradoksu: Terörizm, İnsan Hakları, Güvenlik ve 11 Eylül Sonrası Meydana Gelen Değişiklikler, s.39.

395 YAYLA Ahmet Sait; "Terörizmin Finansmanı ve Organize Suç Örgütleri İle İlişkileri", s.424.

396 TOPAL Ahmet Hamdi; Uluslararası Terörizm ve Terörist Eylemlere Karşı Kuvvet Kullanımı, s.57.

397 ALKAN Necati; "Terör Örgütlerinin Finans Kaynakları", s.8.

398 YAYLA Ahmet Sait; "Terörizmin Finansmanı ve Organize Suç Örgütleri İle İlişkileri", s.425.

Devletlerin dolaylı ve doğrudan terör örgütlerine yapmış oldukları yardım miktarları kesin olarak bilinmemekle beraber bugün terör örgütlerinin en büyük finansmanı sağladığı belirtilen İran'ın yıllık yardım miktarının, 60–70 milyon Doları Hizbullah'a olmak üzere, 100 milyon Dolara ulaştığı ileri sürülmektedir. ABD'nin terörizme mali destekte bulunan İran, Libya ve Sudan ait olan ve terörist örgütlere gönderileceği tahmin edilen ABD'deki hesaplarında bulunan 250 milyon Doları dondurduğu bilinmektedir.[399]

Terör örgütlerinin bir diğer destek konusu da destekçi ülkeler tarafından sağlanan silahlardır. Bu destek bazen silah yardımı şeklinde olabildiği gibi bazen de bedeli karşılığında silah temini şeklinde olmaktadır. Amerikan destekli ve diğer devletler tarafından destek gören terör örgütlerinin tamamı bu devletlerden silah yardımı almaktadır. İran'ın Kuzey Kore'den 1 Trilyon Dolar değerinde silah aldığı, Libya2nın, Nikaragua'daki terör örgütlerine silah yardımında bulunduğu, Küba, Suriye, İran, Irak, Rusya, Çin, Bulgaristan, Doğu Almanya, Polonya ve Tunus'un, Türkiye'de terör örgütlerine silah desteğinde bulunduğu bilinmektedir.[400].

Türkiye'de faaliyet yürüten terör örgütlerinin de dış devlet yardımı aldığı ve özellikle Avrupa'daki bazı devletler ve sivil toplum örgütleri tarafından aktif olarak desteklendikleri bilinmektedir.[401] Türkiye'deki terör örgütlerinin yıllardan bu yana faaliyetlerini aralıksız sürdürebilmelerinin en önemli nedenlerinin başında da bu devletlerin yapmış olduğu dolaylı ve doğrudan yardımlar gelmektedir. PKK terör örgütünün ağırlıklı olarak Avrupa ülkelerinde olmak üzere farklı isimlerde 400'ün üzerinde kuruluş aracılığı ile örgüte siyasi, mali ve lojistik bakımdan destek sağlandığı, Avrupa ülkelerindeki sosyal güvenlik sistemlerinden sahte belgelerle sosyal yardım parası alıp bunları terörist faaliyetlerde kullandığı, başta terör örgütünün lider kadrosu olmak üzere Interpol aracılığıyla aranan teröristlerin Avrupa ülkelerinde serbestçe dolaşabildiği,[402] bir çok Avrupa ülkesinin oluşturmuş olduğu terör örgütleri listesinde uzun süre yer almadığı ancak yoğun ve uzun

---

399 RÜSTEMOVA Saadat; Küresel Terörizm, s. 121.

400 CAŞIN Mesut Hakkı; Uluslararası Terörizm, s.529.

401 KARAOSMANOĞLU Ali; "Küresel Terörizmin Ulaştağı Boyutlar Çerçevesinde Edinilen Tecrübeler", s.99.

402 BÜYÜKANIT Yaşar; "Terör Kıskacındaki Dünya ve Terörizimle Uluslararası Mücadeleye Olan Gereksinim", Savunma ve Havacılık Dergisi, Mayıs 2007, Sayı 120.'den aktaran ALTUNOK Taner, HOŞOĞLU Hasan; " Türkiyede Terörizmin Finansmanı İle Mücadele", Terörizmin Finansmanı ve Ekonomisi, Barış Platin Kitabevi, Ankara 2009, s.283-284.

çabalar sonucu listeye dahil edildiği bu konuda yapılan çeşitli çalışmalarda[403] ve terörle mücadele eden birimlerin yetkilileri tarafından ifade edilmiştir.

1970'li yıllardan sonra yasadışı faaliyetlere başlayan THKP/C, THKO, TİİKP, TKP/ML gibi sol terör örgütleri başta Rusya olmak üzere, Yunanistan, Suriye, Bulgaristan, Arnavutluk, Çin gibi ülkeler tarafından desteklenmişlerdir. Maddi yardımların yanı sıra, kamp yeri tahsis etme, eğitim verme, silah ve mühimmat sağlama gibi yardımlarda bulunmuşlardır. Halen bu yardımları sürdüren ülkelerin var olduğu bilinmektedir. Terör örgütü PKK ise, 12 Eylül askeri darbesinden hemen sonra yurtdışına çıkmış, başta Suriye olmak üzere, Irak, İran, Ermenistan, Libya, Rusya, Yunanistan ve Bulgaristan tarafından desteklenmiştir. PKK'nın en önemli eğitim kampları Kuzey Irak ile İran sınırında; Suriye ile Lübnan sınırları arasında Bekaa vadisinde kurulduğu bilinmektedir.[404]

PKK terör örgütü yıllarca Irak ve Suriye ve İran'da faaliyet göstermiş, örgütün kurucusu ve yöneticileri örgüt merkezini Suriye'de kurmuş, Suriye, Irak ve İran PKK terör örgütünün birçok eğitim kampları bu ülkelerin sınırları içerisinde yer almıştır. Örgüt bu ülkeler üzerinden ülkemize yönelik terör faaliyetlerini sürdürmüştür. Bu bağlamda Suriye ABD Dış İşleri Bakanlığı tarafından 29 Aralık 1979 tarihinde uluslararası terörü destekleyen ülkeler listesine kaydedilen ve halen bu listede kalan ilk ülke olmuştur. Suriye, PKK'nın yanı sıra Hizbullah, HAMAS, Filistin İslami Cihat gibi diğer terör örgütlerine de destek vermiştir. Çok bilinmeyen ama zamanında çok etkili olan Türk Hizbullahına İran gizli servisi tarafından eğitim, lojistik ve para yardımında bulunulduğu,[405] 17 Ocak 2000 İstanbul Beykoz operasyonundan sonra ele geçirilen dokümanlar arasında, örgütün lideri adına düzenlenmiş bir İran kimlik kartının çıkmasının, terör örgütüne İran'ın destek vermesinin en önemli göstergesidir. [406]

Aynı şekilde DHKP/C terör örgütü yıllarca Yunanistan'da açtığı kamplarda eğitim faaliyetlerini sürdürmüş ve bu kamplarda serbest bir şekilde askeri eğitim yapmıştır. Bu eğitimlerde silah kullanımı, bomba yapımı ve diğer taktiksel eğitimlerin yanısıra ideolojik

---

[403] From Terror to Tranquility, Turkish Democracy Foundation, Ankara 1999. s.22.

[404] ALKAN Necati; "Terör Örgütlerinin Finans Kaynakları", s.8. Uluslararası Terör ve Milli Güvenliğe Etkileri, Genelkurmay Başkanlığı Harp Akademileri Komutanlığı, s.44.

[405] YAYLA Ahmet Sait; "Terörizmin Finansmanı ve Organize Suç Örgütleri İle İlişkileri", s.424.

[406] ALKAN Necati; "Terör Örgütlerinin Finans Kaynakları", s.9.

eğitimde verilmiştir.[407] Günümüzde tüm dünyaya bulaşıcı bir hastalık gibi yayılan teröre karşı en etkin mücadele yöntemlerinden biri, terör örgütlerinin dış desteğinin kesilmesidir. İspanya ETA'ya karşı mücadelesinde, ancak Fransa'nın dış desteği kesmesiyle başarılı olabilmiştir. Türkiye PKK'yla mücadelesini, özellikle Suriye'nin örgüt liderini ülkesinden çıkararak faaliyetlerine son verdikten sonra belirli aşamaya getirmiştir.[408] Özellikle 11 Eylül saldırılarından sonra uluslararası kamuoyunda oluşan teröre karşı duruş terörü destekleyen ülkeler üzerinde büyük bir baskı oluşturmuştur. Günümüzde terörizme karşı yürütülen uluslararası mücadelenin bir sonucu olarak halâ varlığını gizli olarak devam ettirse bile terör örgütlerine devlet desteğinin gittikçe azaldığı görülmektedir.[409]

Günümüzde terör örgütleri, uluslararası örgütler ya da devletlerce desteklendiği sürece, terör örgütlerinin faaliyetlerini başka bir deyişle terörizmi sona erdirmek mümkün görülmemektedir. Bu çerçevede, terörle mücadelede uluslararası ortak bir mücadele anlayışının geliştirilmesi gerekmektedir.[410]

III. TERÖRİZMİN FİNANSMANI VE KARAPARA AKLAMA İLİŞKİSİ

Bugün gerek ulusal gerekse uluslararası alanda mücadele edilmesi gereken iki farklı kavramla karşı karşıyayız. Bu kavramlardan biri, yasadışı yollardan elde edilen paraya yasal görünüm kazandırmak ve yasal sisteme sokmak olarak tanımlanan "karapara aklama", diğeri ise yasal veya yasadışı yollardan sağlanan veya toplanan fonların teröristlere veya terör örgütlerine aktarılması olarak tanımlanan "terörizmin finansmanı" dır. Terörün finansmanı, teröristlere ve terör örgütlerine eylemleri için para veya malzeme sağlamaktır. Bu mali destek terörist örgütlerin silah alımında, iletişim sistemlerinin temininde, eğitimlerinde ve örgüt elemanlarının hayatlarının idamesinde kullanılmaktadır. Karapara aklama da ise bir öncül suçun işlenmesi suretiyle elde edilen suç gelirinin bir takım faaliyetlere tabi tutularak aklanması ve yasal görünüme kavuşturulması söz konusudur.

Suç örgütleri tarafından gerçekleştirilen suç organizasyonları, tabiatları gereği yüksek gelir potansiyeline sahip olmakta ve belirli bir sistematik içerisinde eylemlerini

---

407 YAYLA Ahmet Sait; "Terörizmin Finansmanı ve Organize Suç Örgütleri İle İlişkileri", s.4245.

408 ALKAN Necati; "Terör Örgütlerinin Finans Kaynakları", s.9.

409 ARDOR Hakan; "Terör ve Ekonomi", s.118.

410 BAL İhsan; "Türkiye'de Organize Suçlar ve Terörizm Üzerine İdeolojik, Sosyal ve Ekonomik Bir Değerlendirme ve Mücadele Yöntemleri", Polis Bilimleri Dergisi C: 2, Sayı: 7-8, 2000, s.69.

gerçekleştirmektedirler. Diğer taraftan bu sistematik içerisinde suç organizasyonları ile elde edilen gelirin büyüklüğü[411] ile paralel olarak, bu gelirlerin örgüt mensuplarının kullanımına sunulması ve müsadere edilme riskinden kurtarılması, karapara aklama olarak nitelendirdiğimiz komplike teknikler içeren ilave faaliyet ve çabaları gerektirmektedir. Zira kaynağı açıklanamayan gelirlerin kullanımı şüphe yaratmakta ve soruşturmacı birimlerin gelir, yasadışı faaliyet ve suçlular arasındaki bağlantı ve ilişkileri tespit edebilmesi daha kolay olmaktadır. Bu çerçevede girişilen aklama eylemleri sonucunda ise; elde edilen yüksek tutarlı suç gelirleri, suç örgütü mensuplarına, müsadere riskinden kurtulmuş olarak ve kolaylıkla kullanabilecek görünüm ve formda geri dönmektedir.

Bu durumun terörün finansmanı ile ilişkisi irdelendiğinde ortaya çıkan görüntü ise; aklama faaliyetlerinin terörizmi finanse eden kişilerce, hem suçtan kaynaklanan değerlerin kaynağının gizlenmesi hem de suçtan kaynaklanan değerlerin kullanımının gizlenmesi amacıyla gerçekleştirilmesi şeklindedir. Zira temel olarak aklama faaliyetleri tek başına yasadışı gelirin kaynağını gizleme amacı güderken, terörizmi finanse eden kişiler aklama faaliyetlerini fonların hem kaynağı hem de terör eylemleri şeklinde yasadışı amaçlarla kullanımını gizleme amacı içerisinde gerçekleştirmektedir. Çünkü aklamada suç, yasadışı bir gelir elde edilmesiyle başlamakta ve aklama faaliyetiyle devam etmekte iken terörün finansmanında; yasadışı bir fonun bulunması zorunlu değildir ve terörün finansmanında yasa dışılık transfer edilen paranın terörün finansmanında kullanılması suretiyle ortaya çıkmaktadır.[412]

Diğer taraftan terörizmin finansmanı konusunda ortaya çıkan diğer bir nokta; terörizmin, yasadışı gelirle olduğu kadar yasal gelirlerle de finanse edilmekte olduğu hususudur. Terör faaliyetlerinin finansmanında kullanılan fonlar yasadışı bir faaliyetten veya yasal kaynaklardan temin edilmiş olabilirler ve fon kaynaklarının yapısı terör örgütünün tipine göre çeşitlilik gösterebilir. Terör örgütlerinin finansmanında yasadışı gelirler ciddi bir rol oynamakla birlikte, örgüt dışı kişiler tarafından yasal gelirlerden sağlanan destek terör

---

411 Uluslararası Para Fonu (IMF), dünya daki toplam karaparanın miktarını 700 milyar ile 1 Trilyon Dolar arası bir rakam olarak tahmin etmektedir. Karapara miktarında da yıllık 80-100Milyar Dolar arasında bir artış olduğu ifade edilmektedir. Suç faaliyetlerinden elde edilen karaparanın aklanma oranı FATF'ın tahminlerine göre %70'dir. Amerika Birleşik Devletleri Merkez Bankası (FED), Amerika'da yılda 300-500Milyar Dolar arasında değişen miktarlarda karaparanın aklandığını resmen açıklamıştır. Bu rakam tüm batılı devletlerin 1 yıllık petrol alımlarını karşılayacak boyuttadır. UYAR Tulga; Terörle Mali ve Hukuki Mücadele, s.71.

412 AYKIN Hasan, GÜMÜŞAY Kevser; "Terörle Mücadelede Yeni Boyut: Terörün Finansmanı İle Mücadele", s. 406.

örgütlerinin ve eylemlerinin ciddi bir kaynağı olma özelliğini de korumaktadır. Dolayısıyla bu durumda terörizmin finansmanı ile aklama faaliyeti arasındaki ilişki yukarda belirtilenden farklı olarak, aklama benzeri faaliyetlerin, fonların kaynağından ziyade terör eylemleri şeklinde yasadışı amaçlarla kullanımını gizleme amacı içerisinde gerçekleşmesi şeklinde ortaya çıkmaktadır. Diğer bir ifade ile yasal gelirlerle terörizmin finansmanı süreci içerisinde gerçekleştirilen aklama benzeri faaliyetlerle ortadan kaldırılmaya çalışılan risk, yasal gelirleri ile terörizmi finanse eden kişilerin bu fiillerinden dolayı karşılaşabilecekleri muhtemel cezai kovuşturmalar olmaktadır. Yasal gelirlerle terörün finanse edilmesi durumunda temiz paranın terör faaliyetlerinde kullanılması amacıyla tahsis edilmesi sebebiyle kirletilmesi söz konusu olmaktadır. Yasadışı yollardan elde edilen gelirlerin terörün finansmanında kullanılması durumunda, söz konusu gelirlerin ve gelirler ile yasadışı faaliyetlerin bağlantısının tespiti nispeten dala kolay olurken, yasal yollardan elde edilen gelirlerin terörün finansmanı amacıyla kullanılması durumunda söz konusu gelirlerin arkasında hiçbir iz bırakmadan mali sistem içerisinde yasal görünüm altında hareket edebilmesi sebebiyle tespiti çok daha zor olmaktadır.

Kara para aklamada, suça konu olan malvarlığının nereden geldiği, terörün finansmanında ise nereye gittiği önemlidir. Terörist organizasyonlar, özellikle yasa dışı kaynaklardan elde ettikleri gelirleri gizlemeye, söz konusu gelirlere yasal bir gelir görüntüsü vermeye çalışmaktadırlar. Bu noktada, terörist organizasyonlar, finans kaynaklarını gizlemek için aklama fiillerine ihtiyaç duymaktadır. Bununla birlikte, yasal kaynaklardan sağlanan gelirlerin de, orijinal kaynaklarını gizlemek, bağışçısını ve mali kaynağı sağlayan kişi ve grupların, terörist organizasyonla olan ilişkisini saklı tutmak amacı ile aklama fiillerine başvurulduğu da bilinmektedir.[413] Bu nedenle terörün finansmanı ile mücadelede karapara aklama ile mücadele amacıyla geliştirilen bazı araçların kullanılması, aklama ve terörün finansmanı suçlarının birlikte ele alınmasını ve değerlendirilmesini gerekli kılmıştır.

Terörün finansmanı ile karapara aklama fiilleri birlikte ele alındığında her iki fiildeki sürecin bağlantılılarının ne şekilde olabileceği hususu büyük önem kazanmaktadır. Karaparanın aklanması genelde üç aşamadan oluşan bir süreç içerisinde gerçekleştirilmektedir. Birinci aşama; yerleştirme, ikinci aşama; ayrıştırma, üçüncü aşama ise; bütünleştirme olarak adlandırılmaktadır. Yerleştirme aşamasında; yasadışı bir şekilde elde edilen gelir nakit formundan kurtarılarak finansal sisteme sokulmaktadır. Yerleştirme

---

[413] BELL R.E; "The Confiscation Forfeiture and Disruption of Terrorist Finances", s.107.

aşamasında nakit para; fiziki olarak yurtdışına çıkarılarak denetimin az olduğu ülkelerde bankaya yatırılabilir, bildirim tutarlarının altındaki küçük tutarlara bölünerek ülke içindeki çeşitli bankalara, farklı kişiler adına açılmış hesaplara yatırılabilir, gayrimenkul, lüks araba, mücevher, antika veya sanat eserleri alımında kullanılabilir, hisse senedi, tahvil, bono, çek, poliçe gibi mali araçlara dönüştürülebilir, banka hesaplarına yatırılmadan önce kumarhane geliri, turizm geliri veya ihracat geliri gibi gösterilebilecek ve bir açıklama yapılmasına olanak sağlayabilecek işlemlere konu yapılabilir ve finansal kuruluşlar veya bunların çalışanları ile işbirliği yapılarak sisteme sokulabilir veya iş biraz daha abartılarak suç örgütleri tarafından finansal kuruluşlara sahip olmak suretiyle nakit formundan kurtarılabilir. Ayrıştırma aşamasında ise, nakit formundan kurtarılan paranın yasadışı kaynağından mümkün olduğunca uzaklaştırılması ve böylece paranın izinin sürülmesinin, bulunmasının ve yakalanmasının imkânsız hale getirilmesi amaçlanmaktadır. Yerleştirme aşamasında eğer karapara bankacılık sistemine sokulmuşsa, sistemin olanaklarından yararlanmak suretiyle paranın transfer edilmesi ve kaynağından uzaklaştırılması son derece hızlı ve kolay olmaktadır. Bu aşamada, paranın yasadışı kaynağından uzaklaştırılması için sıklık, karmaşıklık ve hacim açısından yasal işlemlere benzeyen bir dizi mali işlem yapılmaktadır. Ayrıştırma aşamasında yasadışı kaynağı ile bağlantısı koparılan karapara bütünleştirme aşamasında yasal işlemlerle ülkenin mali sistemine sokulmaya çalışılmaktadır. Normal ticari para olarak ekonomiye sokulan karaparayla menkul veya gayrimenkul, hisse senedi, tahvil, bono satın alınabilir, bir finans kuruluşundan kredi almak için teminat gösterilebilir, borç verilebilir, borçlar ödenebilir veya buna benzer her türlü yasal işlem yapılabilir. Böylece bu işlemler yoluyla para sistemle bütünleşmekte ve yasal fonlardan farklı olan yönlerinden arındırılmaktadır. Bu üç aşama aklamanın yanı sıra terörün finansmanı olaylarında da görülmektedir. Ancak bütünleştirme aşamasında; aklama söz konusu ise, yasadışı fonların yasal ekonomiye entegre edilmesi, terörün finansmanı söz konusu ise, fonların teröristlere dağıtılması söz konusu olmaktadır.[414]

Karaparanın aklanması suçu ile mücadele, değişen sosyal ve ekonomik yapı içerisinde suç ile suçtan elde edilen gelirlerin bağlantısının kurulmasının öneminin artmasıyla birlikte gerek ulusal gerekse uluslararası alanda büyük önem kazanmış ve aklama suçu ile mücadele yöntemleri geliştirilerek gerek yasal gerekse idari düzeyde ilave tedbirler öngörülmüştür. Diğer taraftan, terörle mücadeledeki başarının teröristlerin ve terör

---

[414] Reference Guide to Anti-Money Laundering and Combating the Financing of Terrorism, p.1-7. AYKIN Hasan, GÜMÜŞAY Kevser; "Terörle Mücadelede Yeni Boyut: Terörün Finansmanı İle Mücadele", s. 407.

örgütlerinin faaliyetlerini gerçekleştirmek ve varlıklarını idame ettirebilmek için ihtiyaç duydukları mali kaynakların kesilmesi ile daha da artırılabileceği gerçeğinden hareketle, terörün finansmanı ile mücadelede yasal ve idari düzenleme ve uygulamaların geliştirilmesi ve etkinleştirilmesine yönelik tedbirler de ulusal ve uluslararası birimlerin gündemine alınmıştır.[415]Terör örgütleri aklama fillerine çoğunlukla, yasa dışı elde edilen gelirlerin, yasal işletmeler için sermaye olarak kullanılmasında ihtiyaç duymaktadırlar. Bu durumda, yasa dışı kaynaktan gelen fonların kaynağını gizlemek ve yasal bir fon görüntüsü vermek zorunluluğu doğmaktadır.[416] Terör örgütleri karapara aklamak ve örgüt mensuplarına para aktarmak için genel olarak kullanılan yöntemleri kullanmaktadırlar. Bu yöntemlerden bazıları; bildirim eşiğinin altındaki miktarlarda para gönderme, mali işlemlerini "Off-shore" bankalar aracılığıyla gerçekleştirme, kurulan sahte şirketler aracılığıyla naylon fatura işlemleri yapma şeklinde karşımıza çıkmaktadır. Terör örgütleri organize suç gruplarının aksine bazen de yasal yollardan kazanılan parayı çeşitli ihtiyaçları karşılamak amacıyla çok çeşitli nedenlerle yasadışına kaydırabilmektedirler.

2001 yılının Şubat ayında Amerikan adli makamlarının El-Kaide ile ilgili yürüttükleri soruşturmalarda, terör örgütünün mali kaynaklarına ilişkin edindikleri bilgiler, terörist organizasyonların, aklama yöntemlerini sıklıkla kullandığını göstermektedir. Bu kapsamda; El-Kaide'nin İsviçre, Karayip Adaları gibi kıyı bankacılığı merkezlerinde çok sayıda hesabı bulunması, bir Sudan bankasının kısmi sahipliği için yüksek bir bedel ödemesi, yardım kuruluşlarını mali kaynaklarını gizlemek için kullanması, alternatif bankacılık sistemlerini özellikle hawalayı yoğun şekilde kullanması, nakit paranın fiziksel hareketine sık sık başvurması ve yüksek değerli madenlerden altını kullanması, söz konusu terör örgütünün aklama fiilleri ile ne kadar iç içe olduğunu göstermektedir[417]

Karapara aklamada çoğunlukla yüksek tutarlı paralar söz konusu olurken, teröristlerin finansmanıyla bağlantılı işlemler çok daha düşük tutarlarda gerçekleştirilmektedir. Terörün finansmanında düşük tutarlı paraların kullanılması bunların tespitini güçleştirmekte ve mali işlemlerin gerçekleştirildiği finansal kuruluşlar tarafından durumun şüpheli bulunarak yetkili birimlere intikal ettirilmesi de çoğu zaman mümkün olmamaktadır. 11 Eylül olaylarında uçak kaçırılması olayına karışan kişiler tarafından harcanan tutarlar o kadar

---

415 AYKIN Hasan, GÜMÜŞAY Kevser; "Terörle Mücadelede Yeni Boyut: Terörün Finansmanı İle Mücadele" , s. 406.

416 CHİLDS David; "Combating Terrorist Financing, A Key Aspect of the War on Terrorism", s.113.

417 BELL R.E; "The Confiscation Forfeiture and Disruption of Terrorist Finances", s.107

düşük miktarlarda kalmıştır ki ABD'deki hiçbir finansal kuruluş tarafından söz konusu işlemler şüpheli görülerek "Şüpheli İşlem Bildirimi" ne konu edilmemişlerdir.[418]

Terör örgütleri karapara aklamak ve örgüt mensuplarına para aktarmak için genel olarak kullanılan, bildirim eşiğinin altındaki miktarlarda para gönderme, mali işlemlerini "Off-shore" bankalar aracılığıyla gerçekleştirme, kurulan sahte şirketler aracılığıyla naylon fatura işlemleri yapma, bazen de organize suç gruplarının aksine yasal yollardan kazanılan parayı yasadışına kaydırma yöntemlerini kullanmaktadırlar. Amerika'da yapılan bir çalışmada, terör örgütlerine ait banka hesaplarına ilişkin özellikler ortaya çıkarılmıştır. Buna göre terör örgütüne ait hesaplarda, hesap sahibinin faaliyet alanı çoğunlukla öğrenci olarak görülmekte, hesaplar ABD'ne girişten itibaren 30 gün içinde açılmakta, açık hesaplarda çoğunlukla banka kartları kullanılmakta, adres genellikle posta kutusu gibi sabit olmayan bir adresi göstermekte veya sık sık değişmekte, hesaplar genellikle nakit ile açılmakta ve nakit değeri 3.000-5.000 Dolar arasında değişmekte, günlük harcamalara ilişkin kayıtlar çoğu zaman görülmemekte, kira, otomatik ödeme, sigorta gibi harcamalar bulunmamakta, banka kartı ile yüksek oranda para çekilmekte, çek kullanımı çok düşük düzeyde kalmaktadır.[419]

PKK terör örgütü silah ve uyuşturucu kaçakçılığından elde ettiği finansman kaynaklarını örtülemek ve "Siyasi örgüt" örtüsüyle yerleştiği batı devletlerinde yasal kovuşturmaya uğramamak maksadıyla karapara aklama faaliyetlerini yürüttüğü bilinmektedir. Nitekim PKK terör örgütü, yasadışı yollardan temin ettiği parasal kaynakların bir kısmını çeşitli Avrupa Devletlerinde "Ekonomik yatırımlar" yaparak aklamakta ve bu şekilde aklanan karapara, PKK'nın paravan organizasyonları vasıtasıyla etkin bir ekonomik güce dönüştürülmektedir. PKK adına karapara aklama operasyonları yürütenlerin bir bölümü, Avrupa Devletlerinde işyerleri açarak yasal işler örtüsü ile akladıkları karaparayı kuryeler ve yasal yolların istismarıyla örgüte aktarmaktadır. Sınır geçişlerinde doğu ülkelerinin vatandaşlarına nispetle daha az şüphe duyulan batı ülkeleri vatandaşları komisyon karşılığında kurye olarak kullanılmaktadır. Türkiye'ye gönderilen karapara; sadece silah ve mühimmat temin edilmesinde kullanılmamakta, ayrıca PKK mensuplarına maaş ve ücret olarak dağılmaktadır. Bu şekilde karapara örgüt mensupları için "geçim kaynağı" haline gelmektedir. Yine, Örgüt tarafından uyuşturucudan sağlanan ve çok büyük miktarlara ulaşan mali kaynak; yasal ticari

---

[418] AYKIN Hasan, GÜMÜŞAY Kevser; "Terörle Mücadelede Yeni Boyut: Terörün Finansmanı İle Mücadele", s. 409.

[419] BROOKS Richard C, RİLEY Richard A, THOMAS Jason; "Detecting and Preventing the Financing of Terrorist Activities", The Journal of Government Financial Management, 2005, s.l4.

faaliyetler ve bunlarla bağlantılı fon transferleriyle gerçekleşen döngü içerisinde aklanmaktadır.[420]

Karapara aklama küresel nitelik kazanmış suç örgütlerinin yasadışı faaliyetlerini desteklemekte ve kolaylaştırmaktadır. Genellikle iki suç türünde de aynı teknikler kullanılmaktadır.[421] Terörün finansmanı ise, fanatikler tarafından şiddet eylemlerinde bulunulmasını kolaylaştırmaktadır. Bu iki suç arasındaki benzerlikler uluslararası camianın da dikkatini çekmiştir. Bu nedenle tüm bu faaliyetleri destekleyen mali para hareketlerinin tespiti ve önüne geçilmesine yönelik ortak önlemler alınması yönündeki çalışmaların gittikçe önemini artırmakta olduğunu görmekteyiz. Bu nedenle karaparanın aklanmasıyla mücadele tekniklerinin terörizmin finansmanıyla mücadelede önemli bir yer tutmakta olduğunu görüyoruz. Başka bir deyişle günümüzde artık her iki suç bakımından da ortak önleyici tedbirler uygulanmakta olup karapara aklama suçu ile mücadele amacıyla oluşturulan mali istihbarat birimlerinin görev alanına terörün finansmanı ile mücadelenin de girdiğini görmekteyiz.[422] Ancak karaparanın aklanması tedbir ve cezaları, suçun tespit, soruşturma ve cezalandırılmasıyla ilgiliyken, terörizmin finansmanı tedbirleri, yasal kaynaklardan da temin edilebilecek gelirlerin tespitiyle, gelecekte gerçekleştirilmesi planlanan bir terör suçunda kullanılıp kullanılmayacaklarının tahmin edilmesini de kapsamaktadır. Bu nedenle yasadışı kazançların takibinde etkili bu yöntemlerin, hukuka uygun yöntemlerle elde edilen gelirlerin terörizmin finansmanı amacıyla kullanılmasındaki etkisinin tartışmalı olduğu hususu da gözden uzak tutulmamalıdır.[423]

IV. TERÖRİZMİN FİNANSMANI VE ORGANİZE SUÇLULUK İLİŞKİSİ

Soğuk savaş sonrasında sınır geçişlerinin kolaylaşması, silaha duyulan ihtiyacın artması, ticari pazarın küreselleşmesi ve terör örgütlerine sağlanan devlet desteğinin azalması terör örgütlerinin organize suç örgütleriyle yakınlaşmasına[424] ve bazen kendilerinin de bu faaliyetler içine girerek önemli miktarlarda gelir getiren suç faaliyetlerine doğrudan

---

420 UYAR Tulga; Terörle Mali ve Hukuki Mücadele, s.60.

421 Reference Guide to Anti-Money Laundering and Combating the Financing of Terrorism, p.1-5,

422 AKIN Engin; Anayasa Mahkemesi-Yargıtay Kararları ve Uluslararası Hukuk Metinleri Çerçevesinde Terör ve Terörün Finansmanı Suçu, s.411.

423 BANTEKAS Ilias; "The International Law of Terrorist Financing", s.319.

424 ERSOY Ömer; "Trörizim ve Diğer Örgütlü Suçlarda Yakınlaşma ve İşbirliğinin İncelenmesi", http://www.sakgundem.com/makale. (Erişim Tarihi; 21.07.2009).

karışmalarına neden olmuştur.[425] Bugün artık terör örgütlerinin organize suç şebekeleri ile doğrudan ilişkisi olduğu artık tüm dünya tarafından kabul edilen gerçektir. Bu bağlamda, terörün finansmanı ile mücadelenin terörle mücadelenin vazgeçilmez bir unsuru olduğu gerçeği göz önüne alındığında, terör örgütleriyle bağlantılı tüm suç şebekelerinin terör bağlamında mütalaa edilmesinde yarar vardır.[426]

Para, organize suç örgütleri ve terör örgütleri için doğal bir çekim merkezidir. Para teröristleri çeker, organize suç örgütleri de daima onu ararlar. Para ve onu elde etme yolları bu iki öldürücü örgütü bir araya getirir. Terör örgütleri hazırlık ve planlama için büyük mali kaynaklara ihtiyaç duyarlar. Bu nedenle terörün finansmanı için yeni kaynaklara ihtiyaç duyulmaktadır. Bunun gerçekleştirilmesi ise ancak; diğer uluslararası suç örgütleri ile ilişkiler kurması halinde mümkün olabilmektedir. Günümüzde sınır aşan organize suç örgütleri ve uluslararası terör; örgütsel ve operasyonel karakterlerini artan bir şekilde bir araya getirmekte ve bazen biri diğerinin ortağı haline gelmektedir.[427] Terörizm ve organize suç örgütleri arasında son yıllarda meydana gelen yakınlaşma konusunda yapılan çalışmalarda, sınır aşan organize suçlar ve uluslararası terörizmi arasında birleşmenin yükselişte olduğu ve bu ikisi arasında gelişen birleşmenin küreselleşme sayesinde kolaylaştığı ve bu durumun küresel güvenliğe yönelik olduğu ve tehditleri arttırdığı ortaya konmaya çalışılmıştır.[428]

Son yıllarda terör örgütleri, ayakta kalabilmek ve güç yaratabilmek amacıyla, çoğunluğu organize suç gruplarının faaliyet alanı olan bir çok suç tipine yöneldikleri görülmektedir. Terör örgütleri, yerel ve yabancı organize suç gruplarıyla birlikte, finans kaynaklarını güçlendirmek için başta uyuşturucu olmak üzere, silah ve mühimmat kaçakçılığı, göçmen kaçakçılığı, bilişim suçları ve karaparanın aklanması gibi birçok suç alanında organize suçlar ve suç örgütleri ile yakınlaşma içinde faaliyetlerde bulunmaktadırlar. Bunlardan uyuşturucu madde kaçakçılığı suçları ile ilgili olarak, uyuşturucu üretimi, sevkıyatı,

---

[425] PKK ve Hizbullah terör örgütleri Romanya da ya bu tür örgütlü suçlar içinde doğrudan yer alarak uyuşturucu kaçakçılığını kendileri yapmışlar, ya da organize suç örgütleriyle doğrudan ortaklıklar kurarak bu tür faaliyetleri gerçekleştirmişlerdir. ALTUNOK Taner, GÜNAL Metin; "Küreselleşme Sürecinde Terörizmin Finansmanı Kapsamında Terörizm Organize Suç Yakınlaşması ve İşbirliği Şekilleri, ", Terörizmin Finansmanı ve Ekonomisi, Barış Platin Kitabevi, Ankara 2009, s.53.

[426] UYAR Tulga; Terörle Mali ve Hukuki Mücadele, s.239.

[427] UYAR Tulga; Terörle Mali ve Hukuki Mücadele, s.74.

[428] ALTUNOK Taner, GÜNAL Metin; "Küreselleşme Sürecinde Terörizmin Finansmanı Kapsamında Terörizm Organize Suç Yakınlaşması ve İşbirliği Şekilleri, ", s.78.

dağıtımı ve satışı dahil bu suç faaliyetinin her aşamasına katılmaktadırlar. Ayrıca, uluslararası bankacılık sistemleri de terör örgütlerinin hedefi haline gelmiştir. Bu da bizi, terör örgütünün ana çatısı her ne kadar siyasi nitelikli görünse de, terörizmi besleyen kaynakların çoğunun kriminal nitelikli faaliyetler olduğu sonucuna götürmektedir. Bu durum uluslararası güvenlik politikaları açısından, uluslararası örgütlü suç ve uluslararası terörizmin birbirleri ile olan bu ve diğer benzer noktalardaki bağlantıları ve "suç faaliyetleri" temelinde kurmuş oldukları ittifakları, ister istemez bu gruplar arasındaki farkların ve ilişkilerin irdelenmesi sorununu beraberinde getirmektedir.[429]

Terörizm ve örgütlü suçun birbiriyle benzer ve farklı yönleri bulunmaktadır. Terör örgütleri ile organize suç örgütlerinin temel farkı amaç ve beklenen neticedir. Bu açıdan terör örgütleri gerektiğinde büyük bir organize suç örgütü gibi davranarak kendi faaliyetlerini finanse etmek için bir organize suç örgütü haline gelebilmekte veya organize suç örgütleri gibi davranabilmektedirler. Terör örgütleri, organize suç örgütlerinden öncelikle amaçları açısından farklılık göstermektedir. Organize suç örgütleri, suç işlemek suretiyle gelir elde etmek amacındadırlar ve bu noktada motivasyonları suç geliridir. Terör örgütleri ise çoğunlukla bir ideolojinin yayılması, toplumun veya rejimin zarar görmesi, korku ve gözdağı vermek gibi mali olmayan saiklere sahiptir. Bununla birlikte terör örgütleri, siyasi saiklerinin yanı sıra, yapılarını sürdürebilmek için mali kaynağa ihtiyaç duyarlar ve mali kaynağı da ele geçirmek isterler. Ancak mali motif, terör örgütleri için ikincil niteliktedir.[430]

Her şeyden önce organize suç örgütleri belirli bir politik görüş ve inançtan hareket etmemekte, ancak maksimum maddi kâr elde etmek amacıyla yasal ya da yasa dışı pazarlarda maksimum ölçüde pay sahibi olabilmesi çabası içerisinde yer almaktadır. Bu özelliği, terör örgütleri ile organize suç grupları arasında temel farkı ortaya koymaktadır. Terörist faaliyetlerin motivasyonunu belirgin bir ideoloji ya da politik bir amaç oluşturmaktadır. Terörist örgüt, bir bölgede şiddet kullanarak ideolojik ve politik durumu değiştirmek amacını gütmektedir. İdeolojik karakteri olmayan organize suç ise politik durumu kendi çıkarına manipüle etmeyi amaçlamaktadır.[431] Günümüzde organize suç örgütleri ile terör örgütleri ideolojik olarak faaliyet alanı örtüşmese de, pratikte pek çok

---

[429] EROL Mehmet Seyfettin; "Uluslararası İlişkiler Aktörü Olarak Terör Örgütleri", s.86.

[430] HARDOUİN Patric, WEİCHHARDT Reiner; "Terrorist Fund Raising Through Criminal Activities", Journal of Money Laundering Control, Vol. 9, No. 3, 2006, s.305.

[431] UYAR Tulga; Terörle Mali ve Hukuki Mücadele, s.69.

alanda birlikte hareket ettiği görülmektedir. Artık terör bu aşamada ideolojisini ikinci plana atarak mevcut ekonomik gerçekliliği ve çıkarları daha ön planda tutmaya başlamıştır. İşte bu süreç, her geçen gün terör ve organize suç arasındaki net olan çizgiyi günden güne bulanıklaştırmaktadır.[432]

Terörist faaliyetlerin ve örgütlü suçun birbiriyle kesiştiği birçok nokta vardır. Örgütlü suç faaliyetleri aracılığıyla terörizme finansal destek sağlama konusu daha fazla dikkate alınmasına rağmen örgütlü suç ve terörizm arasında birçok bağlantı ve benzerlik bulmak mümkündür.[433] Teröristler ve suç örgütleri mali kaynaklarını ve gelirlerini gizlemek için benzer yollara başvururlar. Hawala, nakit para kaçakçılığı ve belli bir meblağın altında bir çok hesap açmak gibi resmi olmayan transfer yöntemleri tercih ederler. Her ikisi de; güvenli kuryelerden ve faaliyet gösteren işyerlerinden oluşan şebekeden, yürüttükleri milli, bölgesel ve sınır aşan faaliyetler için güvenli bölgelerden ve sonuç olarak da yurtdışındaki göçmen uzantılarından faydalanmaktadırlar.[434]

Organize suç örgütleri, sadece yasa dışı kaynaklardan beslenmekte iken, terör örgütleri hem yasal hem de yasa dışı kaynaklardan mali güçlerini sağlayabilmektedirler. Bu durum terörün finansmanının hem tespitini güçleştirmekte hem de finans kaynaklarına ilişkin olarak alınabilecek ceza muhakemesi tedbirlerini zorlaştırmaktadır. Organize suç örgütlerinin üyeleri, sağlamış oldukları yasa dışı gelirleri ortalamanın üzerinde bir yaşam sürdürmek için kullanırken, terör örgütlerinin üyeleri, ideolojik disiplinin güçlü olduğu hallerde, genellikle ortalama bir yaşam sürmektedirler. Özellikle ideolojik disiplinin zayıflaması, terör örgütünü, organize suç örgütüne dönüştürebilmededir.[435]

Öte yandan, hem bilim çevrelerinde hem de kamu literatüründe sıklıkla görüldüğü üzere, birçok örgütlü suç faaliyeti terörizmi kolaylaştırmaktadır. Bunlara örnek olarak uyuşturucu kaçakçılığı, silah kaçakçılığı ve insan kaçırma faaliyetleri gösterilebilir. Uyuşturucu konusu o kadar kapsamlıdır ki bugün artık küresel boyutta bir sorun haline gelmiş olan ve terörizmin en önemli finansal kaynağı olan narko terörizm adı verilen bir terim üretilmiştir. Terör örgütleri sadece kapsamlı örgütlü suç faaliyetleriyle finansal açıdan desteklenmemektedir. Sigara kaçakçılığı gibi daha küçük çaplı örgütlü suç faaliyetleri dahi teröristler için önemli bir

---

[432] UYAR Tulga; Terörle Mali ve Hukuki Mücadele, s.69.

[433] SHELLEY Louise; "Organize Süc Örgütleri İle Terör Örgütleri Arasındaki Bağlantının Kesilmesinde İşbirliği", s.147.

[434] UYAR Tulga; Terörle Mali ve Hukuki Mücadele, s.75.

[435] BELL R.E; "The Confiscation, Forfeiture and Disruption of Terrorist Finances", s.107.

gelir kaynağı olabilmektedir. Örneğin Arjantin, Brezilya ve Paraguay arasındaki üçlü sınır bölge, Amerika Birleşik Devletleri'ndeki bazı sahalar ve Irak ile Türkiye arasındaki bölge, sigara kaçakçılığı ile terörist gruplara önemli gelir kaynağı sağlanan alanlardır. Bu durumun önemi, sadece daha kapsamlı örgütlü suç faaliyetlerinin terörist eylemleri destekleyebileceği düşünüldüğünden göz ardı edilmekte veya yanlış değerlendirilmektedir.[436]

Diğer önemli finansal faaliyetler petrol kaçakçılığını, kredi kartı dolandırıcılığını ve diaspora topluluklarından zorla elde edilen gelirleri kapsamaktadır. Bu yöntemler özellikle PKK ve Tamil Kaplanları tarafından sıklıkla uygulandığı bilinmektedir. Los Angeles'da gerçekleşmiş olan çalıntı araba sigortası ile ilgili dolandırıcılık faaliyeti Çeçen teröristler için önemli bir finansal destek sağlamıştır.[8] Sigara, araba parçası ve CD kaçakçılığı ve sahteciliği özellikle Orta Doğu ve Balkanlarda terörist gruplara önemli gelir sağlamaktadır. Çin'de üretilmekte olan sahte sigara ve araba parçaları Orta Doğu'da önemli bir gelir kaynağı olmuştur. Teröristlere fon temin eden ürünler, bunlardan faydalanacak olan terörist gruplardan millerce uzaklıkta üretilebilmektedir. Los Angeles'daki araba hırsızlığı çetesi ile Çin'de üretilen sahte sigaralar göz önüne alındığında terörizm için kullanılan gelirlerin kaynağı ile terörist faaliyetin gerçekleştiği yer arasında nasıl büyük mesafeler olduğu anlaşılmış olur. Terörizm için gelir getiren çok farklı kanun dışı fon kaynakları da mevcuttur. Gerçekte her tipteki örgütlü suç, en küçük çaplı olandan en kapsamlı olanına kadar terörizme finansal katkı sağlamak için kullanılmaktadır. El-Kaide ve uyuşturucu kaçakçıları tarafından kara para aklama yöntemleri ve kişileri kullanılmaktadır. Los Angeles polis teşkilatının raporuna göre; 11 Eylül uçak korsanları, uyuşturucu kaçakçılarının paralarını aktarmak için kullandıkları kanalların aynısını kullanmışlardır. Parayı geleneksel bankaların dışındaki yollarla aktarmayı hedefleyen yeraltı bankaları, hem örgütlü suçlular, hem de teröristler tarafından kullanılmaktadır.[437]

Organize suç örgütlerine hizmet eden profesyonel yardımcılar olan avukatlar, muhasebeciler, bankerler ve emlakçılar terörizmin finansal kaynaklarını koruma ve aktarma konusunda terör örgütlerine yardımcı olabilmektedir. Bu profesyonel kişilerin yardımıyla teröristler paralarının kaynağını saklayabilir; el koyulmasının mümkün olmadığı ve eylemleri için ihtiyaç olduğunda

---

436 SHELLEY Louise; "Organize Süc Örgütleri İle Terör Örgütleri Arasındaki Bağlantının Kesilmesinde İşbirliği", s.149.

437 SHELLEY Louise; "Organize Süc Örgütleri İle Terör Örgütleri Arasındaki Bağlantının Kesilmesinde İşbirliği", s.151.

veya devamlı destek faaliyetleri olarak istedikleri zaman çekebilecekleri hesaplara yatırabilmektedirler.[438]

Sonuç olarak, menfaatlerinin yakınlaştığı noktalarda organize suç ve terör örgütleri bir araya gelmekte, bazen terör örgütleri suç örgütleri gibi, bazen de suç örgütlerinin terör örgütleri gibi davrandıkları görülmektedir.[439] Bu konuda gözardı edilmemesi gereken önemli bir nokta terörizme ve terörizmin finansmanına karşı verilen mücadele için çok şey yapılsa da örgütlü suç ve terörizmin finansmanı arasındaki bağlantıyı ele almak için daha az gayret sarf edilmektedir. Bunun sebebi de uzman olmayan kişilerin ve hatta önemli sayıda uzmanın bile örgütlü suç ve terör arasındaki ilişkilerin ne denli kapsamlı olabileceğinin farkında olmamalarıdır. Ayrıca; bankalar ve yardım dernekleri vasıtasıyla terörist gruplara gelir sağlayan girişimlerin terörle mücadele gayretleriyle engellenmesinin bir sonucu olarak, örgütlü suç ve terör arasındaki ilişkinin bilinmesinin daha da önem kazandığı hususu maalesef henüz çok iyi anlaşılamamıştır.[440]

---

438 SHELLEY Louise; "Organize Süc Örgütleri İle Terör Örgütleri Arasındaki Bağlantının Kesilmesinde İşbirliği", s.152.

439 ALTUNOK Taner, GÜNAL Metin; "Küreselleşme Sürecinde Terörizmin Finansmanı Kapsamında Terörizm Organize Suç Yakınlaşması ve İşbirliği Şekilleri, ", s.55.

440 SHELLEY Louise; "Organize Süc Örgütleri İle Terör Örgütleri Arasındaki Bağlantının Kesilmesinde İşbirliği", s.163.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

TERÖRİZMİN FİNANSMANININ ÖNLENMESİ AMACIYLA YAPILAN ÇALIŞMALAR VE ULUSLARARASI İŞBİRLİĞİ

I. GENEL OLARAK

Günümüzde bütün dünyayı ekonomik, siyasi, kültürel ve psikolojik açıdan etkileyen en önemli sorunlardan biri haline gelmiş olan terörizm, ve onunla mücadelede finans kaynaklarının tespit edilerek, bu kaynaklardan yoksun bırakılması her geçen gün önemini daha da artırmaktadır. Klasik suçla mücadele yöntemlerinin organize suçlarda fazla etkili olmadığı görüldüğünden, suçluları suç gelirinden mahrum etmek ve dolayısıyla çıkar amaçlı suç işlenmesini önlemek amacıyla karapara aklama suçunun ülke mevzuatlarına dâhil edildiğini görmekteyiz. Terörün uluslararası boyut kazanması ve artık küresel bir sorun haline gelmesi, terör örgütlerinin diğer organize suç örgütleri gibi uyuşturucu ticareti ve benzeri alanlarda da faaliyet göstermek suretiyle önemli miktarlarda suç geliri elde etmeleri nedeniyle terörle etkin bir şekilde mücadele için klasik tedbir ve uygulamaların yanında terör örgütlerinin finans kaynaklarının kurutulması gereği fikri önemli ölçüde kabul görmeye başlamıştır.

Bugün artık küresel terör ve terör örgütleri dünyanın her tarafında eylem yapabilme yeteneğine sahiptir. Terörü besleyen kaynaklarla etkin bir şekilde mücadele artık devletlerin klasik tedbir uygulamaları ile tek başına başa çıkabileceği veya başarılı bir mücadele gösterebilecekleri bir husus değildir. Bu durum 11 Eylül saldırılarından sonra devletlerin ve uluslararası toplum tarafından anlaşılmış, bu amaçla terörle ve onu besleyen kaynaklarla mücadelede, başta Birleşmiş Milletler, Avrupa Birliği, diğer bölgesel ve uluslararası kuruluşlar tarafından uluslararası işbirliğine yönelik birçok devletin katkılarıyla şekillenen önemli çalışmalar yürütülmektedir.

II. TERÖRİZMİN FİNANSMANININ ÖNLENMESİNDE KORUNAN HUKUKSAL YARAR

A. Devletlerin İç Toplum Düzeni

Terörün "şiddet" ve "düzene karşı olma" olmak üzere iki önemli unsuru vardır. Toplum düzeni sosyal, ekonomik, siyasi ve hukuki unsurlardan oluşan bir yapıdır. Hukuk düzeni toplum hayatıyla bağdaşması imkansız istekler, sınırlar ve menfaatler arasında denge kurar. Sosyal, ekonomik ve siyasi ilişkileri düzenleyen kural gruplarının tümü "sosyal düzeni" oluşturur. İnsanların barış ortamı içerisinde kolektif yaşama şeklini gerçekleştirebilmeleri kendilerini kurallardan meydana gelen sosyal düzene tâbi kılmaları ile mümkün olur. Devlet de adeta topluma yapışmış bir örgütlenme olduğundan sosyal düzeni oluşturan kurallar bütünü aynı zamanda "devlet düzenini" oluşturur.[441]

Daha öncede belirttiğimiz gibi terör örgütleri gerek varlıklarını sürdürebilmek gerekse de toplumda ses getirebilecek, geniş kitleleri etkileyebilecek eylemlerini gerçekleştirebilmek için önemli bir maddi kaynağa, fona ihtiyaç duyarlar. Organize suç örgütlerinden farklı olarak, terör örgütlerinin ihtiyaç duyduğu fonların, yasa dışı yollardan elde edilmemesi olağandır. Böylece fonların sağlandığı anda yasa dişiliğin ortaya konulması çoğunlukla mümkün olamamaktadır. Ancak terörizmle mücadele açısından kaynağı ne olursa olsun terör örgütlerinin finans kaynaklarının önüne geçilmesi gerekmektedir. Hatta bu kaynaklar terör eylemlerinde henüz kullanılmamış olsa dahi, böyle bir fonun bizatihi terör eylemlerini gerçekleştirmek üzere hazırlanmış olması da ortaya toplum güvenliği açısından önemli bir tehlike çıkarmaktadır. Şu halde, terörün finansmanının engellenmesi, bir anlamda terörün önüne geçilmesinin en etkin yollarından biridir. Dolayısıyla terörün finansmanının cezalandırılmasıyla korunan hukuksal değerin, esasen terör eylemlerinin cezalandırılmasıyla korunan hukuksal değerle eşdeğer bir mahiyet taşıdığını da belirtmek yerinde olur.[442]

Terör eylemleri ve terörizm hedefi, devletlerin iç ve dış düzenin ve güvenliğini hedef almak başka bir deyişle hedef aldığı ülkenin kamu düzeni bozmak, temel hak ve özgürlükleri ve demokratik hukuk devletini etkisiz hale getirmek, değiştirmek veya bu hakların kullanılmasını kaldırmaya çalışmak, dış güvenliği açısından ise onu zayıflatmaya

---

[441] ZAFER Hamide; Ceza Hukukunda Terörizm, s.90.

[442] YENİDÜNYA A Caner, DEĞİRMENCİ Olgun; "Mukayeseli Hukuk ve Türk Hukukunda Terörün Finansmanı Suçu", s.1285.

çalışarak iç ve dışta zor durumda bırakmaya çalışmaktır. Öyleyse terörün ve terörizmin finansmanının önlenmesinde korunan hukuksal yarar terörizmle etkin bir mücadele sağlanması ve terörizmin engellenmesi suretiyle toplum düzeninin korunmasıdır.

B. Uluslararası Toplum Düzeni

Özellikle terörün ve terör örgütlerinin dünyanın her tarafında eylem yapabilme yeteneğine sahip olduğu küresel bir sorun olan terörizmin, insanlık açısından küresel bir korku dehşet ve yıldırma ve baskı altına almaya çalışma devletlerin iç ve dış sosyal, ekonomik ve siyasal düzen ve güvenliklerinin ciddi tehlikelerle karşı karşıya olduğu uluslararası toplum tarafından anlaşılmıştır.

Terör eylemlerinde artık uluslararası sosyal ve ekonomik ve siyasal düzenin bozulmasının küresel etkileri özellikle 11 Eylül saldırılarından sonra uluslararası toplum tarafından anlaşılmış ve terörle ve onu besleyen kaynaklarla etkin bir mücadelenin öncelikle bu alandaki hukuksal düzenlemelerle yapılabileceği anlaşılmıştır. Başta Birleşmiş Milletler, Avrupa Birliği, diğer bölgesel ve uluslararası kuruluşlar tarafından uluslararası işbirliğine yönelik birçok devletin katkılarıyla yürütülen önemli çalışmalarda terörün ve terörizmin finansmanının önlenmesinde yapılacak hukuksal düzenlemelerin terörizmle mücadelede son derece önemli olduğu ve bu şekilde uluslararası toplum düzeninin korunmasının sağlanabileceği konusunda uzlaşmaya varılmıştır.

III. TERÖRİZMİN FİNANSMANININ ÖNLENMESİNİN TERÖRLE MÜCADELE BAKIMINDAN GEREKLİLİĞİ VE ZORUNLULUĞU

Terörizmin finansmanı ile mücadelenin önemi ilk defa "Adams" tarafından 1986 yılında yayımlanan "The Financing of Terror" adlı kitabında ortaya konulmuştur. Söz konusu çalışmada terörizmle mücadelenin teröristle mücadele yöntemiyle yapıldığını teröristlerin finansman ihtiyacını nasıl karşıladıkları konusunda ciddi bir çalışmanın olmadığını belirtmiştir.[443]

Özellikle son 10 yılda terörle mücadelede terör örgütlerinin finans kaynaklarının tespit edilerek, bu kaynaklardan mahrum bırakılması, başka bir deyişle terörün finansmanı ile mücadele yöntemi ile terörle etkin mücadele konusu her geçen gün önemini daha da

---

[443] ÇAKMAK Haydar, KURUM Mehmet; "Terörizmin Finansmanı Boyutu ve Terörizimle Mücadeledeki Yeri", s.11.

artırmaktadır. Klasik suçla mücadele yöntemlerinin organize suçlarda fazla etkili olmadığı görüldüğünden, suçluları suç gelirinden mahrum etmek ve dolayısıyla çıkar amaçlı suç işlenmesini önlemek amacıyla karapara aklama suçunun ülke mevzuatlarına dâhil edildiğini görmekteyiz. Benzer bir şekilde; terörün uluslararası boyut kazanması ve terör örgütlerinin diğer organize suç örgütleri gibi uyuşturucu ticareti ve benzeri alanlarda da faaliyet göstermek suretiyle önemli miktarlarda suç geliri elde etmeleri nedeniyle terörle etkin bir şekilde mücadele için klasik tedbir ve uygulamaların yanında terör örgütlerinin finans kaynaklarının kurutulması gereği fikri büyük ölçüde uluslararası çalışmalarda kabul görmeye başlamıştır. Böylece terörle mücadelenin var olan boyutlarına yeni bir boyut olan "terörizmin finansmanı ile mücadele" boyutu eklenmiştir. Bu fikrin en önemli yansıması terör eylemlerini gerçekleştirenlerin yanında onları finanse edenlerin de cezalandırılması için gerekli yasal düzenlemelerin yapılması olmuştur. Çünkü terör faaliyetlerini finanse eden ve bu yolla masum insanların ölümüne sebep olan kişiler, bombaları yerleştiren veya taşıyan kişilerden farklı görülmemekte ve paranın, terörizmin hayat kaynağı olduğu gerçeğinden hareketle teröristlerin yanı sıra terörü finanse edenlerin de maksimum cezayı almayı hak ettikleri gerek ulusal gerekse uluslararası platformlarda vurgulanmakta ve teröristler ve onları finanse edenler açısından hayatın zorlaştırılması gerektiği hususu dile getirilmektedir.[444]

Günümüzde terör örgütlerinin her geçen gün artan oranda zenginleştiği ve eskisine nazaran çok daha büyük mali güçler haline geldikleri gözlemlenmektedir. Dünya da terörizmin elde ettiği finansal kaynakların 500Milyar Doların üzerinde bir boyuta ulaşarak, örgütlerin eylem yapabilme imkanları ve etki dereceleri de gittikçe artmaktadır.[445] Bu nedenle terörün finansmanı ile mücadelenin zorluğu ortadır. Ancak, terörle mali mücadelenin başarısını rakamlar ile değerlendirmek yanlış olacaktır. Özellikle; finansal çevrelerde, hayır kurumlarında ve halkta terörün finansmanına yönelik oluşturulan bilinç, terörü finanse edenler üzerinde oluşturulan caydırıcılık, terör örgütlerinin daha pahalı ve riskli finansman yöntemlerine zorlanması ve finansmanın önlenmesi sonucu önlenen terör eylemleri, terörizmin finansmanı ile mücadelenin değerlendirilmesinde doğru ölçütlerdir. Terörle mali mücadele önleyici bir tedbirdir ve amaç öncelikle insan hayatını kurtarmaktadır. Bu

---

[444] AYKIN Hasan, GÜMÜŞAY Kevser; "Terörle Mücadelede Yeni Boyut: Terörün Finansmanı İle Mücadele", s. 343.

[445] EROL Mehmet Seyfettin; "Uluslararası İlişkiler Aktörü Olarak Terör Örgütleri", s.86.

mücadele sonucundaki başarı veya başarısızlık düşünüldüğünde, terörizmle mücadelede terörizmin finansmanı ile mücadelenin ne kadar önemli olduğu daha iyi anlaşılacaktır.[446]

Terörizmin önlenmesi konusunda son yıllarda yapılan çalışmalarda terör örgütlerinin finansal kaynaklarının önlenmesi konusunda önemli ilerlemeler kaydedilmiştir. Bununla birlikte terör örgütleri kendilerine yeni yöntemler ve kaynaklar bulmak konusunda oldukça yeteneklidirler. 11 Eylül saldırısından sonra büyük miktarda finansal varlığına el konulan ve finansal aktarım kaynakları tıkanan El Kaide örgütünün lideri, el konulan finansal kaynakları dışında en az üç alternatif finansal ağları olduğunu ve örgütün bu kanalları bütün dünyaya yayılmış yüz binlerce iyi eğitilmiş yenidünya düzenini bilen gençler tarafından idare edildiğini söylemiştir. Dolayısıyla, terör örgütlerine akan paranın durdurulması konusunda alınacak daha çok mesafenin olduğu[447] organize suçlar ve terörizm ile mücadele uluslararası camiada geniş kapsamlı bir işbirliği ve dayanışma gerektirdiği, bu tehditlerle karşı karşıya kalan ülkelerin tek başına gerçekleştireceği çabalarla kesin bir başarı sağlanamayacağı, nitekim, 11 Eylül terör saldırılarından sonra "Terörizmin finans kaynaklarını kurutmak" konusunda uluslararası platformda büyük bir mücadeleye girişildiği, Birleşmiş Milletler ve FATF gibi uluslararası örgütlerin terörizmin finansmanıyla mücadeleye ilişkin bir takım tedbirler geliştirdiği[448] hususları dikkate alındığında terörle etkin bir mücadele yürütebilmek için terörizmin finansmanı ile mücadelenin ne kadar gerekli ve zorunlu olduğu anlaşılmaktadır.

Teröre finansman sağlanması terör örgütlerinin varlıklarını sürdürebilmeleri açısından en önemli unsurlardan biridir. Terör örgütlerinin terör faaliyetlerini gerçekleştirmek için ihtiyaç duydukları parayı elde etmek, elde ettiği parayı transfer etmek ve bu paraları faaliyetlerinde kullanmak zorunda olması dolayısıyla terörizmin finansmanı ile mücadele, terörizmle mücadelenin vazgeçilmez bir unsurunu oluşturmaktadır.[449] Dolayısıyla terör örgütlerinin finansal kaynaklarının saptanması ve bunların engellenmesi terörün önlenmesinde önemli rol oynar. Bu yolda yapılacak bir mücadele ile, terör örgütlerinin finansal kaynaklarına ilişkin kayıtlardan, terörist örgütlerin yapısı ve bağlantıları konusunda önemli bilgilere ulaşılabileceği, terörist örgütlerin eylem boyutunun şiddeti ile

---

[446] UYAR Tulga; Terörle Mali ve Hukuki Mücadele, s.40.

[447] ARDOR Hakan; "Terör ve Ekonomi", s.114.

[448] UYAR Tulga; "Terörizmin Finansmanı İle Mücadele", s.3.

[449] UYAR Tulga; "Terörizmin Finansmanı İle Mücadele", s.3.

finansal güçleri arasında yakın ilişki dikkate alındığında terörist örgütlerin finansal kaynaklarının engellenmesinin terörist örgütlerin eylem yapabilme güçlerini de azaltacağı gerçeği terörün finansmanının önlenmesinin terörle etkin mücadelede önemini ortaya koymaktadır.[450]

IV. HUKUKSAL AÇIDAN TERÖRİZMİN FİNANSMANININ ÖNLENMESİNE YÖNELİK TEDBİRLER

A. Genel Olarak

Terörün finansmanı ile mücadelede en önemli yönlerinden birisi de bu suçla mücadelede uygulanacak yöntemlerdir. Terörle mücadeledeki yöntemlerle, terörün finansmanı ile mücadeledeki yöntemlerin aynı olamayacağı açıktır. Terörle mücadelede en önemli araçlar kuşkusuz hukuki, sosyal, diplomatik, siyasi, ekonomik, askeri ve polisiye tedbirlerdir. Oysa terörün finansmanı ile mücadele, klasik terörle mücadele yöntemlerinden oldukça farklıdır.[451] Bütün bu mücadele yöntemleri yanında günümüzde başta ABD olmak üzere terörizmi önlemek için istihbarat, diplomasi, kolluk ve mali denetim mekanizmaları ve bunlara ilişkin getirilen tedbirler kullanılmaktadır. Devletler bu konudaki düzenlemelerini çeşitlendirerek ve zorlayıcı kapasitelerini arttırarak istihbaratlarını ve kolluk yapılarını güçlendirerek yeni mali denetim mekanizmalarını hayata geçirmek suretiyle gerçekleştirmektedirler.[452]

Hukuksal açıdan terörizmin finansmanının önlenmesine yönelik tedbirler ve ülkelerin ve uluslararası çalışmaların bu konudaki temel politikaları genel olarak üç başlık altında incelenebilir. Bu tedbirler, maddi ve şekli ceza hukukuna ilişkin tedbirler, Terörizmin finansal kaynaklarının izlenmesi ve denetimine ilişkin önleyici tedbirler ve devletlerin küresel terör tehdit algılaması ile terörizmle mücadelenin en önemli ayaklarından olduğu kabul edilen terörizmin finansmanının önlenmesi amacıyla gerçekleştirilen uluslararası işbirliği çerçevesinde geliştirilen tedbirlerdir.

---

[450] ARDOR Hakan; "Terör ve Ekonomi", s.113.

[451] AKIN Engin; Terör ve Terörün Finansmanı Suçu, s.459.

[452] BİERSTEKER Thomas J, ECKERT Sue E, ROMANİUK Peter; Countering the Financing of Terrorism, p.1.

B. Maddi ve Şekli Ceza Hukukuna İlişkin Tedbirler

Terörizmin finansmanın önlenmesinde uluslararası çalışmalarda ve konuyla ilgili sözleşmelerde de belirtildiği gibi, ülkelerin iç mevzuatlarında terörizmin finansmanına ilişkin eylemlerin maddi ceza hukuku bakımından suç olarak düzenlenmesi ve etkin cezalandırma, şekli ceza hukuku bakımından yani ceza muhakemesi hukuku bakımından ise bu suça ilişkin soruşturma, özellikle koruma tedbirleri, kovuşturma ve müsadere ile ilgili hususlarda etkin soruşturma ve kovuşturma mekanizmalarına ilişkin düzenlemelerin yapılmasıdır.

C. Terörizmin Finansal Kaynaklarını İzleme ve Denetimine İlişkin Önleyici Tedbirler

Teorik olarak mali kontroller, önleyici caydırıcı, soruşturucu analitik işlemler gösterilebilir. Bunlar da terörist eylemlerin engellenmesinde hayati öneme sahiptir. Küreselleşen terör teknolojik gelişmelerin beraberinde getirdiği özellikle uluslararası finans ve bankacılık, elektronik transfer yöntemlerinin çeşitliliği ve kolaylığı, internet ve iletişim teknolojilerinin sağladığı teknik imkanlardan yararlanarak terörizmi ve terörizmin finansmanı için büyük gelirler elde edilmektedir. Terörle etkin mücadele edebilmek için terörün finans kaynaklarının önlenmesi konusunda da etkin mücadele gerekmektedir. Ulusal ve uluslararası düzeyde etkili mali kontrollerin hayata geçirilmesi terör örgütleri ve bunların destekçilerinin engellenmesi için getirilen mali kontrol ve tedbirler terörizmin finansmanının önlenmesinde önemli bir role sahip olup aynı zamanda pozitif anlamda caydırıcı bir etkiye sahiptir. Bu kontrol ve tedbir mekanizmaları, terör örgütlerinin emrine amade olan finansal kaynakların sınırlandırılması ve bu yolla terör eylemlerinin meydana gelmesini engelleme veya etkisini azaltma sonucunu doğurabilmektedir.[453]

Bu durum özellikle uluslararası ve teröre muhatap olarak mağdur olmuş devletlerin kendi çalışmalarında görülmektedir. Devletler kendi iç hukuklarında önleyici idari tedbirler alma ve terörün finans kaynaklarını engelleyici bu kaynakları izleme ve denetime ilişkin etkin mekanizmalar kurma ve geliştirmeye yönelik çalışmalar yapmaktadırlar. Bu çalışmalar özellikle, finansal ve finansal olmayan kuruluşlar tarafından alınması gerekli olan müşteriyi tanıma ve kimlik tespiti, nakit ve şüpheli işlem bildirimi, bu tür işlemlerde bilgi verme ve özen yükümlülüğü çerçevesinde yürütülmektedir.

---

[453] BİERSTEKER Thomas J, ECKERT Sue E, ROMANİUK Peter; Countering the Financing of Terrorism, p.1, 2.

D. Uluslararası Tedbirler

Terör ve terörizmin finansmanı eylemlerinin ülkelerin sınırını aşarak milletlerarası bir görünüm alması birçok hukuki sorunu da beraberinde getirmektedir. Milletlerarası niteliğe sahip terör eylemlerinde, suçluların geri verilmesi, bu suçları takibe yetkili merci, adli yardım bakımından önemli sorunlar yaşanmaktadır. Bu nedenle terörizm, Milletlerarası Ceza Hukukunun da önemli problemleri arasına girmiştir. Terörün devletlerarası ilişkileri olumsuz etkilemesi ve hatta barışı tehdit tehlikesi yaratması devletleri bu alanda işbirliğine zorlamıştır. Bu işbirliği çerçevesinde, terörle mücadele amacıyla yönelik önlemlerde milletlerarası ortak sistemlerin yaratılmasına çalışılmış ve çalışılmaya devam etmektedir.[454]

Uluslararası alanda terör eylemlerini ve terörü finanse eden faillerin takibi, cezalandırılması ve diğer tedbirler konusunda uzunca bir süredir çalışmalar yürütülmektedir. Bu çalışmalar özellikle, ülkeler tarafından kendi iç düzenlemeleri ve yargı yetkisini bazı durumlarda devretmenin egemenliğin kısmen devri olarak gören anlayış ve tartışmalara rağmen terör suçlarının ve bu suçu işleyenlerin her yerde yargılanmalarına ilişkin imkan tanıyan yargı yerinin belirlenmesi, milli ceza kanunlarının bazı terör eylemlerini terör suçu olarak içermemesi ve bu nedenle cezai takibat yükümlülüğünün bulunmaması ve bazı devletlerin terör eylemlerini siyasi suç terör suçu ayırımındaki uluslararası hukuk bakımından tam da netlik kazanmayan uluslararası sözleşmelerin bulunmasına rağmen farklı uygulamaların yapıldığı zaman zaman görülen terör suçunu işleyenlerin iadesi konusudur.

Bu konularla ilgili yapılan uluslararası çalışmalar ve Sözleşmelerle belirli bir mesafenin kat edildiği, sorun teşkil eden konularda, devletler arasında tarafların uymakla yükümlü oldukları ifade edilen uluslararası hukuk bakımından siyasi ve hukuki bağlayıcılığı bulunan müşterek hükümler oluşturularak terörizmin finansmanına ilişkin tedbirlerin alınmaya çalışıldığı görülmektedir.

---

[454] ZAFER Hamide; Ceza Hukukunda Terörizm, s.254.

V. TERÖRİZMİN FİNANSMANININ ÖNLENMESİ İLE İLGİLİ TEMEL ULUSLARARASI BELGELER

A. Genel Olarak

Terörün yerel bir sorun olmaktan çıkıp küresel bir tehdit haline dönüşmesinin ardından, sorunun büyüklüğünü gören uluslararası organizasyonlar bu alandaki çalışmalarına hız vermiş, terörün sebepleri ve alınacak önlemler konusunda yoğun akademik tartışmalar, diplomatik temaslar ve ulusal ve uluslararası yasal düzenleme çalışmalarına odaklanmıştır. Terör tehlikesine karşı, tüm ülkelerin ortak bir eylem platformunda birleşmelerinin sağlanması ve terörle mücadelede insanlığın bugüne kadar sağladığı sosyal ve ekonomik kazanımlardan taviz verilmeden uluslararası işbirliğinin artırılması amacıyla başta Birleşmiş Milletler olmak üzere ilgili tüm uluslararası organizasyonlar tarafından başlatılan ve uzun yıllardır devam ettirilen terörle mücadeleye yönelik çalışmalar, alınan tedbirler ve öngörülen düzenlemeler, terörle mücadeledeki kararlılığı vurgular niteliktedir.

Terörizmin uluslararası boyutlarıyla ele alınması ve yasaklanmasına ilişkin çabalar II. Dünya Savaşı öncesi döneme kadar uzanmaktadır. 1937 tarihli Terörizmin Önlenmesine ve Cezalandırılmasına Dair Anlaşma, Milletler Cemiyeti döneminde yapılmıştır. Anlaşma sadece bir ülke tarafından onaylanmış ve üzerinde uzlaşı sağlanmış bir terör tanımını içerememiş ve Anlaşma yürürlüğe konulamamıştır. Bu çalışmalar neticesinde bugüne kadar uluslararası terörizmi önlemeye yönelik olarak, uçak kaçırma, rehin alma, bombalama gibi spesifik eylemleri yasaklayan 12 evrensel sözleşme hazırlanmış ve söz konusu sözleşmelerin ülkeler tarafından imzalanması sağlanmak suretiyle terörle mücadelede ciddi adımlar atılmıştır. Fakat bu anlaşmaların hiç birinde uluslararası kabul görmüş bir terör tanımı yapılamamış, spesifik terör eylemleri ele alınmıştır. Söz konusu sözleşmelerin düzenledikleri suçların birçoğu devletlerin iç hukuklarında esasen bu sözleşme ve protokollerin hazırlanmasından önce de suç olarak düzenlenmiş olmakla birlikte bu Sözleşmelerin asıl özelliği, düzenledikleri suçlar uluslararası terör suçu olarak öngörmeleri ve bu suçlarla ilgili olarak geniş kapsamlı uluslararası işbirliğinin gerekliliğini vurgulamalarıdır. [455]

---

[455] ARIBOĞAN Deniz Ülke; "Terörizme Karşı Kurumlararası Koordinasyon ve İşbirliği İmkanları", Küresel Terörizm ve Uluslararası İşbirliği Sempozyumu, Ankara 23-24 Mart 2006. Genelkurmay Basımevi, Ankara 2006. s. 128. AYKIN Hasan, GÜMÜŞAY Kevser; "Terörle Mücadelede Yeni Boyut: Terörün Finansmanı İle Mücadele", s. 387.

Yerel sınırları aşarak global bir nitelik kazanan ve devletlerin bütünlüğünü, halkın ise huzurunu ve güvenliğini tehdit eden terör örgütlerinin faaliyetlerini finanse etmek için paraya ihtiyaç duymaları ve bu sebeple yasal görünüm alanda veya yasadışı faaliyetlerde bulunmak suretiyle önemli miktarlarda gelir elde etmeleri terörle mücadelenin başka bir boyutunu daha gündeme getirmiştir. Terörün finans kaynaklarının kesilmesi yoluyla faaliyetlerinin engellenmesinin ve varlıklarının sona erdirilmesinin, terörle mücadelede önemli bir aşama kat edilmesini sağlayacağı düşüncesiyle "terörün finansmanı ile mücadele" uluslararası çalışmalarda öncelikli konular arasına alınmış ve bu alanda uluslararası çalışmalar başlatılmış ve sözleşmeler yapılarak ülkelerin imzasına açılmıştır.[456]

Bu alanda yapılan uluslararası anlaşmalar, ikili veya çok taraflı olabilmektedir. Terörizmin önlenmesine ilişkin anlaşmaların çok taraflı olanları konumuzun esasını teşkil etmektedir. Söz konusu anlaşmaların, genellikle bir uluslararası örgüt çerçevesinde hazırlandığı, ancak, uluslararası bir konferans kapsamında da hazırlanabildiği görülmektedir. Ayrıca bu konuda uluslararası hukuk bakımından bağlayıcılığı olmayan[457] belgeler de vardır. Uluslararası hukuk bakımından bağlayıcı olarak kabul edilmeyen bu tip belgelerin uluslararası ilişkiler ve uluslararası hukukta önemli etkisi gözardı edilmemelidir. Burada terörizmle ilgili tüm uluslararası belgeleri değil sadece doğrudan terörizmin finansmanı ile ilgili önemli düzenlemeler içeren ve bölgesel olmayıp taraf ülkeler bakımından uluslararası kabulü yaygın olan sözleşmeleri ele almakla yetineceğiz.[458]

---

456 AYKIN Hasan, GÜMÜŞAY Kevser; "Terörle Mücadelede Yeni Boyut: Terörün Finansmanı İle Mücadele", s. 388.

457 Sert ve esnek hukuk, uluslararası belgelerin bağlayıcı olup olmaması açısından pozitif uluslararası hukuk ayrımında kullanılan kavramlardır. Birincisi bağlayıcılığı, ikincisi bağlayıcı olmamayı ifade etmektedir. İnsan haklarının korunması ve terörün önlenmesine yönelik sert ve esnek hukukta düzenlemeler vardır. Ancak, sert hukukta insan haklan konusu terörizm konusundan daha etkin bir biçimde düzenlenmiştir *Sert ve esnek hukuk* ayrımı, temelde *pozitif uluslararası hukuk* açısından uluslararası belgelerin bağlayıcı olup olmama biçimlerini ifade etmektedir. Buna göre, Sert Hukuk (Hard Law) bağlayıcı olan, Esnek Hukuk (Soft Law) bağlayıcı olmayan belgeleri ifade etmektedir. Bu esnek hukukun tipik örnekleri AGİT belgeleri, 1978 tarihli "Uluslararası Terörizm Üzerine Bonn Deklarasyonu" ile 1994 tarihli "Uluslararası Terörizmi Ortadan Kaldırmak için Alınacak Önlemler Konulu BM Genel Kurul Bildirgesi" gösterilebilir.[6] Bu belgeler uluslararası hukuk bakımından bağlayıcılığı olmayan belgeler olarak kabul edilmesine rağmen uluslararası ilişkiler ve uluslararası hukukta önemli etkisi olan belgelerdir. KARAOSMANOĞLU Fatih; Tarihin Başlangıcı, Seçkin Yayınevi, Ankara 2008, s.339.

458 Bu konudaki bazı sözleşmeler, örneğin"Terörizm, Bölücülük ve Aşırı Uç Faaliyetlerle Mücadeleye Dair Şanghay Sözleşmesi", "Terörizmin Önlenmesine İlişkin Arap Sözleşmesi", Kahire'de 22 Nisan 1998'de kabul edilen ve 7 Mayıs 1999'da yürürlüğe giren sözleşmenin metni için bkz. International Instruments related to the Prevention and Supression of International Terrorism, United Nations Publication, Second Edition New York, 2004, s.158-174.

B. Terörizmin Finansmanının Önlenmesine Dair Uluslararası Sözleşme

Birleşmiş Milletler Genel Kurulu tarafından 9 Aralık 1999'da kabul edilen "Terörizmin Finansmanının Önlenmesine Dair Uluslararası Sözleşme"[459] terörizmin finansmanı suçunun ilk olarak düzenlendiği ve tanımlandığı uluslararası sözleşmedir. Sözleşme aynı zamanda terörizmin finansmanı ile mücadele konusundaki ayrıntılı düzenlemeleri içeren ilk ve en önemli uluslararası sözleşmedir. Sözleşme, 11 Eylül saldırılarının ardından yeniden önem kazanmış, pek çok girişim ve tedbir bu sözleşmeyi tamamlamıştır.[460] 11 Eylülden önce sadece dört devlet tarafından onaylanmış olan Sözleşme 1373 sayılı Kararın çağrısı ile 156 devlet tarafından onaylanmıştır.[461]

Sözleşmede, uluslararası terörizmin eylemlerinin sayı ve vahametinin, teröristlerin elde edebildikleri malî kaynaklarla orantılı olduğu giriş bölümünde ifade edilerek mevcut çok taraflı hukuki belgelerin, münhasıran terörizmin finansmanı konusuna eğilmemeleri, buna karşılık, terörizmin finansmanının engellenmesi ve faillerinin kovuşturulması ve cezalandırılmasına yönelik etkili önlemlerin oluşturulması ve benimsenmesi amacıyla devletler arasında uluslararası işbirliğinin geliştirilmesine duyulan ihtiyaç sonucunda hazırlanmış[462] olan Sözleşme, ülkeler bakımından üç temel yükümlülük getirmektedir. Bu yükümlülüklerden ilki, ülkelerin iç hukuklarında terörün finansmanı suçunu düzenlemeleri, ikincisi, ülkelerarası işbirliğinin geliştirilmesi ve karşılıklı adli yardımlaşmanın arttırılması, üçüncüsü ise, terör faaliyetlerinin finansmanına ilişkin delillerin bildirilmesi ve tespitinde mali kuruluşların rolünün belirlenmesidir.

Sözleşme ile; taraf devletler, terörist eylemleri finanse etmemek taahhüdü altına girmekte, diğer bir ülkeye iade edilmesi kararlaştırılan kişilerin, kendisinde veya üçüncü kişilerde bulunan, terör eylemiyle ilgili veya bundan kaynaklanan mal ve getirilerine de el konularak, talep eden ülkeye teslimi, iade edilecek kişinin kaçması, vefatı v.b. sebeplerle iade edilememesi halinde dahi, mal ve kazançlarının iadesi gerçekleştirileceğine ilişkin düzenlemeler yapılımıştır.

459 Birleşmiş Milletler Genel Kurulu tarafından 9 Aralık 1999'da kabul edilen "Terörizmin Finansmanının Önlenmesine Dair Uluslararası Sözleşme" 10 Ocak 2000'de New York'ta imzaya açılmış ve 10 Nisan 2002'de yürürlüğe girmiştir. Sözleşmeye, 156 ülke taraftır. Sözleşme, Türkiye adına, 27 Eylül 2001 tarihinde imzalanmış, 2002/3801 sayılı Bakanlar Kurulu Kararıyla onaylanıp 10 Ocak 2002'de kabul edilen 4738 sayılı Kanun ile onaylanması uygun bulunmuş ve 1 Nisan 2002 tarihli Resmi Gazete'de yayımlananarak iç hukukumuzun bir parçası haline gelmiştir.

460 PASSAS Nikos; "Financing of Terrorism", s.83

461 ÇAKMAK Haydar, ÇAPAR Gökhan; "Terörizmin Finansmanına Karşı Küresel Mücadelede Birleşmiş Milletler ve G-8'in Faaliyetleri", Terörizmin Finansmanı ve Ekonomisi, Barış Platin Kitabevi, Ankara 2009, s.172.

462 Sözleşmenin giriş bölümünde sözleşmenin amacı bu şekilde belirtilmiştir.

Uluslararası hukukta terörün finansmanı suçunu düzenleyen ilk sözleşme olması yanında Sözleşmede yapılan terörün finansmanı tanımı, uluslararası anlamda genel kabul görmüştür. Sözleşmeye göre terörizmin finansmanı suçu, "Niteliği veya kapsamı itibariyle, bir halkı korkutmak, ya da bir hükümeti veya uluslararası örgütü herhangi bir eylemi gerçekleştirmeye veya gerçekleştirmekten kaçınmaya zorlamak amacını gütmesi halinde, bir sivilin ya da bir silâhlı çatışma durumunda muhasemata doğrudan katılmayan herhangi başka bir kişiyi öldürmeye veya ağır şekilde yaralamaya yönelik diğer tüm eylemler ile Sözleşme ekinde yer alan Sözleşme ve Protokollerde belirtilen eylemlerin gerçekleştirilmesinde kullanılması niyetiyle veya kullanılacağını bilerek, doğrudan veya dolaylı olarak, yasa dışı bir şekilde ve kasten, fon sağlaması veya toplanması" olarak tanımlanmıştır. Sözleşmenin temel özelliği terörün finansmanını ayrı bir suç olarak düzenlemesi ve ister yasa dışı ister yasal kaynaklardan elde edilmiş olsun terörün finansmanında kullanılan veya kullanılacak ya da terörün finansmanından elde edilecek gelirlere el konulması, bunların müsadere edilmesi hükmünü getirmesidir

Sözleşmenin 2. Maddesinde terörün finansmanından neyin anlaşılacağı açıklanmıştır. Buna göre, bir kişinin[463] sözleşmede belirtilen eylemlerde kullanılmak amacıyla ya da kısmen veya tamamen bu tür eylemlerde kullanılacağını bilerek fon toplaması ve sağlaması "Terörün finansmanı" olarak tanımlanmıştır. Sözleşme terörün finansmanı suçunun oluşması için finansman sağlanması gereken eylemleri belirtirken, aynı zamanda terör eylemlerinin neler olduğunu da açıklamıştır. Buna göre; iki farklı tür eylem grubu terörizm kapsamında değerlendirilmektedir. Birinci grupta, 1970 ile 1997 yılları arasında imzalanan ve Sözleşme ekinde yer alan dokuz adet uluslararası sözleşmede zikredilen eylemler bulunmaktadır.[464]

---

[463] Birçok özel hukuk kişisinin bazı devletlerin bütçelerinden daha fazla gelire sahip oldukları düşünüldüğünde, Sözleşme'yi yapan devletlerin yanında özel hukuk kişilerini de kapsam dahiline almalarının nedeni kolayca anlaşılır. KAYA İbrahim; Terörle Mücadele ve Uluslararası Hukuk, USAK Yayınları, Ankara 2005, s.36-38.

[464] Birleşmiş Milletler bünyesinde terörle mücadele ile ilgili olarak 13 adet sözleşme ve protokol imzalanmış ve yürürlüğe girmiştir. Bu 13 sözleşme ve protokolden 9 tanesi aynı zamanda Terörün Finansmanının Önlenmesi Sözleşmesinin ekinde yer almıştır. Bu sözleşmeler; 16 Aralık 1970 tarihli "Uçakların Yasadışı Ele Geçirilmesinin Önlenmesi Sözleşmesi" 23 Eylül 1971 tarihli "Sivil Havacılık Güvenliğine Karşı Yasadışı Eylemlerin Önlenmesi Sözleşmesi", 14 Aralık 1973 tarihli "Diplomatik Ajanlar Dahil Uluslararası Korunan Kişilere Karşı Suçların Önlenmesi ve Cezalandırılması Sözleşmesi", 17 Aralık 1979 tarihli "Rehin Almalara Karşı Uluslararası Sözleşmesi", 3 Mart 1980 tarihli "Nükleer Maddelerin Fiziki Korunması Sözleşmesi", "Uluslararası Sivil Havacılığa Hizmet Veren Havalimanlarında Yasadışı Şiddet Eylemlerinin Önlenmesi Protokolü", "Sivil Havacılık Güvenliğine Karşı Yasadışı Eylemlerin Önlenmesi Sözleşmesine Ek Protokol", 10 Mart 1988 tarihli "Denizcilik Seferyollarının Güvenliğine Karşı Yasadışı Eylemlerin Önlenmesi Sözleşmesi", 10 Mart 1988 tarihli "Kıta Sahanlığında Kurulu Sabit Platformların Güvenliğine Karşı

Sözleşme, listedeki anlaşmalardan herhangi birinde mevcut olan eylemlerin, üye devletlerin söz konusu sözleşmeye taraf olmaması şartıyla ulusal mevzuatlarda terör eylemi olarak düzenlenmemesi konusunda taraf devletlere yetki vermiştir. İkinci grupta yer alan eylemleri belirlemek için bir tanımdan hareket edilmektedir. Buna göre; "niteliği veya kapsamı itibariyle bir halkı korkutmak ya da bir hükümeti veya uluslararası örgütü herhangi bir eylemi gerçekleştirmeye veya gerçekleştirmekten kaçınmaya zorlamak amacını gütmesi halinde, bir sivilin ya da bir silâhlı çatışma durumunda muhasemata doğrudan katılmayan herhangi başka bir kişiyi öldürmeye veya ağır şekilde yaralamaya yönelik diğer tüm eylemler" terör eylemi olarak nitelendirilmiştir. Böylece bu iki grup içerisinde yer alan her hangi bir eyleme fon sağlamak veya toplamak Sözleşme uyarınca terörün finansmanı suçu olarak kabul edilecektir.[465]

Sözleşme ile önceki anlaşmalara yapılan atıf ile ilgili devletlerin değerlendirmeye konu olacak olayda hem önceki anlaşmanın, hem de Terörizmin Finansmanı Sözleşmesi'nin onaylaması ile kapsam dahiline alınabileceğini öngörmesinin getirdiği daraltma, Sözleşme tarafından eğer söz konusu eylem bir toplumu korkuya sevk edecek veya bir devleti veya uluslararası örgütü bir şeyi yapmaya veya bir şeyi yapmaktan kaçınmaya zorlamak amacıyla işlenmişse sadece bu Sözleşmenin onaylanmasını yeterli sayarak kapsam alanına alınmakta ve uygulama alanı genişletilerek giderilmektedir. Örnekle açıklamak gerekirse; mali kaynak kıta sahanlığı üzerindeki sabit platforma yöneltilmiş bir eylem için sağlanmışsa, bu eylemin Sözleşme kapsamında sayılabilmesi için ilgili devletlerin hem Terörizmin Finansmanı Sözleşmesine hem de Kıta Sahanlığı Üzerinde Bulunan Sabit Platformların Güvenliğine Karşı Kanunsuz Eylemlerin Önlenmesi Protokolü'ne taraf olmaları gerekir. Ancak eğer eylem bir toplumu korkuya sevk edecek veya bir devleti veya uluslararası örgütü bir şeyi yapmaya veya bir şeyi yapmaktan kaçınmaya zorlamak amacıyla işlenmişse bu Sözleşme kapsamında değerlendirmek için ilgili devletlerin sadece Terörizmin Finansmanı Sözleşmesi'ne taraf olmaları yeterlidir.[466]

Sözleşme "fon"u maddi veya maddi olmayan taşınır veya taşınmaz her türlü malvarlığı olarak tanımlamış olup daha sonraki bir çok Birleşmiş Milletler kararı bu tanımı

Yasadışı Eylemlerin Önlenmesi Hakkında Protokol", 15 Aralık 1997 tarihli "Terörist Bombalamaların Önlenmesi Sözleşmesi"dir.

[465] GOTTSELİG Glenn, GLEASON Paul; Suppressing The Financing of Terrorism: A Handbook for Legislative Drafting, International Monetary Fund Legal Department, Washington D.C.2003. s.l.

[466] KAYA İbrahim; Terörle Mücadele ve Uluslararası Hukuk, s.37.

benimsemiştir. Terörizmin Finansmanı Sözleşmesi'ne göre taraf devletler kendi iç hukuk düzenlerinde bir tüzel kişiliği yöneten veya kontrol eden kişiler, 2. Madde kapsamına giren fiillerden birini işlerse o tüzel kişiliği, cezai, hukuki veya idari olarak sorumlu tutmalıdırlar. Burada iki tane sorunlu alanla karşılaşmak mümkündür. Bunlardan birincisi çok uluslu organizasyonlarla ilgili olarak yaşanabilir. Çok uluslu organizasyonlarda merkez bir ülkede, bunun şubeleri diğer ülkelerde oluşturulup bulundukları ülkenin hukukuna tabii olarak faaliyet gösterebilirler. Devletlerin birbirlerinin ulusal yetki alanına müdahalesi olasılığının engellenmesi amacıyla Sözleşme tüzel kişiliğin sorumlu sayılabilmesi için ilgili devletin ülkesinde bulunuyor olmasını veya o ülkenin yasalarına göre oluşturulmuş olmasını şart koşmaktadır. İkinci sorun noktasına göre, bazı ülkelerde tüzel kişiliği olan kuruluşların, diğer bazı ülkelerde tüzel kişiliği olmayabilir veya ilgili eylemler tüzel kişiliği olmayan, platform, birlik, cephe vs. adlar altındaki organizasyonlarca yapılmış olabilir. Böyle durumlarda hukuksal tüzel kişiliğin olup olmadığına bakılmaksızın, Sözleşme'nin yapılış amacı dikkate alınarak, anılan grupların kapsam dahilinde olduğu sonucuna varılmalıdır. [467]

Burada, Sözleşme ile düzenlenen terörizmin finansmanı suçunun, terör örgütüne finans sağlamanın mı? yoksa sözleşmelerle terörist eylemler olarak görülen belli somut eylemleri finanse etmenin mi? suç sayıldığı sorusuna cevap vermemiz gerekebilir. Bu sorunun cevabı tam anlamıyla Sözleşmenin uygulanması sırasında verilecek olmakla birlikte gerek Sözleşmenin amacı ve başlığından, gerekse Sözleşmenin giriş bölümü ve tüm metninden, terörü finanse etmek suçunun salt somut bir takım eylemleri finanse etmek olmadığı, aynı zamanda bu tür eylemleri gerçekleştiren ve gerçekleştirecek olan terör örgütlerine yapılan finansal yardımları da kapsadığı sonucuna varılabilir. Zira bu tür eylemlerde bulunan bir örgüte finansal yardımda bulunan bir şahıs, er ya da geç, doğrudan veya dolaylı olarak verdiği paraların terör eylemlerinde kullanılacağını bilir ve göze alır. Ayrıca Sözleşmede terörün finansmanı suçunun oluşması için, bu paraların gerçekten yukarıda sayılan eylemlerde kullanılması şartının aranmaması da bu görüşü doğrular niteliktedir.[468]

Sözleşmenin 3. Maddesinde, suçun tek bir devlette işlenmesi, söz konusu suçu işleyen ve bu suçun mağdurların o devletin vatandaşı olması, suçu işleyenin o devletin sınırları içerisinde bulunması ve başka bir devletin yargılama yetkisinin bulunmaması durumunda

---

[467] KAYA İbrahim; Terörle Mücadele ve Uluslararası Hukuk, s.37-38.

[468] CAŞIN Mesut Hakkı; Uluslararası Terörizm, s.535.

bu Sözleşme hükümlerinin uygulanmayacağı belirtilmiştir. Bu hükmün anlamı, Sözleşmenin birden çok devleti ilgilendiren terörün finansmanı konusunda bağlayıcı olduğudur. Ancak yine aynı maddede Sözleşmenin 12 ila 18. maddelerinin, suç tek bir devleti ilgilendirse dahi uygulama alanı bulabileceği belirtilmiştir.

Sözleşme, terörün finansmanını suç olarak düzenlemekle kalmamış, aynı zamanda bu suçun önüne geçebilmek için bir takım somut önlemler getirmiştir. Bunların bir kısmı uluslararası yardımlaşmanın sağlanması amaçlıyken, bir kısmı ise terörü finanse eden kaynakları kurutmaya yöneliktir. Şöyle ki; Sözleşmede uluslararası yardımlaşmanın sağlanabilmesi için bir yandan taraf devletlerin, terörü finanse etme suçunu, politik, etik, etnik, dinsel veya benzer diğer sebeplerle mazur göremeyecekleri ve mümkün olduğu ölçüde birbirleriyle yardımlaşacakları hükmü getirilmiş, diğer yandan ise, terörün finansal kaynaklarının kurutulabilmesi için taraf Devletlerin, terörün finansmanında kullanılan veya kullanılmak üzere hazırlanan paraların belirlenmesine, tespitine ve ele geçirilmesine yönelik olarak, FATF'in 40 Tavsiye ve 9 Özel Tavsiye Kararlarında olduğu gibi banka ve mali kurumlara kimlik tespiti yapma, isimsiz hesap açmama, şüpheli işlem bildiriminde bulunma gibi yükümlülükler getirmeleri ve para transfer eden kurumların ve nakit paranın sınırdan geçişinin denetlenmesi için düzenlemeler yapmaları istenmiştir.[469]

Sözleşmenin 4. Maddesinde ayrıca suçun tüzel kişinin yönetim veya denetiminden sorumlu kişi tarafından, bu sıfatıyla işlenmesi halinde tüzel kişinin de cezai, hukuki veya idari yönden sorumlu tutulması yönünde düzenlemeler yapılması gerektiği hüküm altına alınmıştır.

Sözleşmenin 8. Maddesinde taraf Devletlerin ele geçirdikleri malvarlıklarının taraflar arasında paylaşılmasını düzenleyen ek Sözleşmeler yapabilecekleri ve bu suçlardan zarar gören şahısların tazmini için bir fon oluşturabilecekleri belirtilmiştir. Suç mağdurlarının zararlarının tazminine yönelik bir fon oluşturulması fikri, daha çok Anglosakson hukukunda uygulama alanı bulan "Onarıcı Ceza Hukuku Kuramı"nın bir yansımasıdır.[470]

Sözleşmede taraf devletlerin yargılama yetkisi geniş anlamda ele alınmış ve suçun özünde mali, politik olmasının suçlunun iadesine engel teşkil etmeyeceği hüküm altına

---

[469] CAŞIN Mesut Hakkı; Uluslararası Terörizm, s. 536.

[470] CAŞIN Mesut Hakkı; Uluslararası Terörizm, s. 536.

alınmıştır.[471] Bundan dolayı Sözleşme uyarınca yabancı bir devlette, başka bir devletin aleyhine faaliyet gösteren terör örgütünü finanse eden kişiyi zarar gören devletin yargılama hakkı vardır. Eğer bu şahıs başka bir devlette ise, şahsın bulunduğu devletin makul nedenleri yoksa bu şahsı iade etmesi, iade etmemek için vatandaşlık gibi makul nedenleri varsa yargılaması ve finansmanda kullanılan malvarlığına el koyması gerekir. Çünkü Sözleşme suçu uluslararası anlamda ele almış, taraf Devletlere, kendilerine zarar vermeyen terör eylemlerini finanse eden hareketleri cezalandırmama konusunda inisiyatif tanımamıştır.[472]

C. Avrupa Konseyi Suçtan Kaynaklanan Gelirlerin, Aklanması, Aranması, Elkonulması, Müsaderesi ve Terörizmin Finansmanı Sözleşmesi

Suçtan gelir elde edilmesinin önlenmesi amacıyla, suç gelirlerinin müsadere edilerek aklanmasının önlenmesi ve ayrıca bu amaçla uluslararası işbirliğinin sağlanmasına yönelik olarak, Avrupa Konseyi tarafından 08.11.1990 tarihinde Strazburg'ta imzaya açılan "Suç Gelirlerinin Aklanması, Aranması, Zapt Edilmesi ve Müsadere Edilmesi Hakkında Sözleşme" 1993 tarihinde yürürlüğe girmiştir.[473]

Sözleşmenin hazırlanmasının temel nedeni; uluslararası bir sorun haline gelen ağır suçlarla mücadelenin en iyi yolunun suçluların suçtan elde ettikleri gelirden mahrum edilerek bu suçları tekrar işlemelerinin önlenmesi ve bu konuda uluslararası işbirliğinin tam olarak sağlanmasıdır. Sözleşme; karapara aklama üzerine ortak bir tanım ve suç politikası ortaya koymakta ve bu konu ile ilgili bir takım tedbirler öngörmektedir.[474]

11 Eylül ile birlikte dikkatler terör örgütlerinin finans kaynaklarına çevrilince, Avrupa Konseyi organize suç örgütlerinin malvarlığını yok etmeye yönelik mücadelede kazandığı tecrübeleri uluslararası terör tehdidine karşı yönlendirmiştir. Bu bağlamda Avrupa Konseyi, 1990 tarihli "Suçtan Kaynaklanan Gelirlerin Aklanması Araştırılması, Ele Geçirilmesi ve Elkonulması Sözleşmesi"ni, "Terörün Finansmanı Suçu"nu da içine alacak

---

[471] Sözleşmenin 15. maddesine göre, taraf bir Devletin, kendisinden talepte bulunulan kişinin iadesi gerçekleştiği takdirde, iade edilen kişinin sırf, ırkı, inançları, etnik kökeni veya politik düşünceleri nedeniyle cezalandırılacağı yönünde somut verileri varsa iade talebini reddedebileceği hüküm altına alınmıştır.

[472] CAŞIN Mesut Hakkı; *Uluslararası Terörizm*, s.537.

[473] Türkiye bu Sözleşmeyi 27.09.2001 tarihinde imzalamış ve Sözleşme 22 Haziran 2004 tarih ve 25500 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 5191 sayılı Kanunla onaylanarak yürürlüğe girmiştir.

[474] UYAR Tulga; Terörle Mali ve Hukuki Mücadele, s.114.

şekilde 2005 yılında özellikle terörizmin finansmanı konusunda revize ederek genişletmiştir. Genişletilen 16 Mayıs 2005 tarihli "Terörizmin Finansmanı ve Suç Getirilerinin Aklanması, Araştırılması, Elkonulması ve Müsaderesine Dair Avrupa Konseyi Sözleşmesi" 01 Mayıs 2008 tarihinde yürürlüğe girmiştir.[475] Sözleşmenin giriş kısmında da belirtildiği üzere Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi'nin 1373 sayılı Kararı ve "Terörizmin Finansmanının Önlenmesine Dair Uluslararası Sözleşme"nin, özellikle, üye devletlerin terörizmin finansmanını suç olarak düzenlemelerini öngören 2 ve 4. maddeleri gereğince, bahsi geçen Sözleşme hükümleri paralelinde düzenlemeler getirmektedir.

Sözleşmenin "Tanımlar" başlıklı 1. Maddesinin (h) bendinde terörün finansmanı tanımlanmamış, ancak Birleşmiş Milletler Terörün Finansmanının Önlenmesi Sözleşmesinin 2. Maddesinde yer alan "terörün finansmanı suçu"na atıf yapılmıştır. Böylece, Sözleşme hükümlerinin terörün finansmanı suçu içinde uygulanabilmesi sağlanmıştır.[476]

Sözleşme, genel olarak suçla etkin mücadelede suçtan kaynaklanan gelirlerin, aklanması, aranması, elkonulması, müsaderesi ile ilgili düzenlemeler getirmekle birlikte ülkelerin yasal veya yasadışı kökenli, tamamen veya kısmen terörün finansmanı için herhangi bir şekilde kullanılan veya kullanılmak için tahsis edilen fonun veya malın veya bu suçtan elde edilen gelirin araştırılmasını, takip edilmesini, belirlenmesini, dondurulmasını, el konulmasını ve müsaderesini temin etmeleri ve bu amaçla mümkün olan en geniş işbirliğini sağlamaları gerektiği belirtilmiştir.

Sözleşmenin 3 ve 4. maddelerinde; Taraf olan her devletin, suç vasıtaları ile gelirlerini veya bu gelirlere eşdeğer malların ve aklanan malvarlığının müsaderesini gerçekleştirmek için gerekli olan yasal ve diğer tedbirleri almaları gerektiği ve bu kapsamda müsadereye tabi olan bir malın tespiti, takibi, dondurulması ve el konulması için gerekli olabilecek yasal ve diğer önlemleri almalarının bir zorunluluk olduğu hüküm altına alınmış, 3, 4 ve 5. maddelerinde belirtilen müsadere, el koyma ve dondurmaya ilişkin işlemlerin yapılabilmesi için ülkelerin mahkemelerinin ve diğer yetkili makamlarının, banka ve mali veya ticari kayıtların gösterilmesini veya bunlara el konulmasını emretme yetkisi ile teçhiz

---

[475] Türkiye tarafından 28.03.2007 tarihinde imzalanmış olan Sözleşme onaylanması amacıyla halen Türkiye Büyük Millet Meclisi gündeminde bulunmaktadır.

[476] UYAR Tulga; Terörle Mali ve Hukuki Mücadele, s.115.

olunmaları için gerekli olabilecek yasal ve diğer tedbirleri almaları gerektiğinin belirtildiği 7. Maddede ayrıca tarafların banka hesaplarının gizliliği gerekçesiyle söz konusu tedbirleri uygulamaktan kaçınamayacakları da hüküm altına alınmıştır.[477]

Aklamada sadece yasa dışı yollardan elde edilen gelirler söz konusu iken, terörün finansmanında yasa dışı gelirlerin yanı sıra yasal yollardan elde edilen gelirlerin de varlığı göz önünde bulundurularak Sözleşmenin 5. maddesinde; dondurma, el koyma ve müsadereye ilişkin tedbirlerin malvarlığının dönüştürüldüğü veya değiştirildiği gelirleri, gelirlerin tamamen veya kısmen yasal yollardan elde edilen malvarlığı ile karıştırılması durumunda, yasal gelirlerle karıştırılmış yasadışı gelirleri ve suç gelirlerinden, suç gelirlerinin değiştirildiği veya dönüştürüldüğü malvarlığından veya suç gelirlerinin karıştırıldığı yasal gelirlerden elde edilen gelir veya diğer menfaatleri de kapsaması gerektiği belirtilmiştir.

Sözleşmenin 2 ve 12. maddeleri hükümleri uyarınca; ülkelerin aklama ve terörün finansmanıyla mücadele amacıyla şüphe duyulan gelirlerle ilgili veya ulusal mevzuat gereğince bildirilen mali bilgileri toplamak, analiz etmek ve ilgili makamlara sevk etmekle sorumlu Mali İstihbarat Birimleri (FIU, Financal İnteligence Unit,) kurmaları ve anılan FIU'nun şüpheli işlem bildirimlerinin analizi de dâhil diğer görevlerini yerine getirebilmesi için ihtiyaç duyduğu mali, idari ve yasa uygulama bilgilerine doğrudan veya dolaylı olarak ulaşım imkânının bulunmasını sağlayacak yasal ve diğer tedbirleri almaları gerekmektedir.

2 ve 14. madde hükümleri uyarınca; bir işlemin aklama veya terörün finansmanıyla ilgili olduğundan şüphelenilmesi durumunda işlemi analiz etmek ve şüpheyi konfirme etmek amacıyla yürütülen işlemin askıya alınması veya ertelenmesi kararının verilebilmesi için FIU'ya veya başka bir birime yetki verilmesi gerekmektedir. Sözleşmede, işlemin ne kadar süreyle askıya alınacağı veya erteleneceği konularının ulusal kanunlar çerçevesinde belirlenmesinin uygun olacağı belirtilmiş, 2 ve 13. maddeleri hükümleri uyarınca; ülkelerin aklama ve terörün finansmanın önlenmesi için ulusal düzenlemeler ve denetim veya izleme rejimini kurmaları ve bu kapsamda uluslararası standartları ve özellikle de FATF tavsiyelerini göz önünde bulundurmaları gerektiği hüküm altına alınmıştır.[478]

Anılan Sözleşmenin Ülkemiz tarafından onaylanmak suretiyle yürürlüğe konulmasını müteakip Sözleşme hükümleri ülkemiz açısından bağlayıcı olacaktır. Bu sebeple, Sözleşme

---

[477] AYKIN Hasan, GÜMÜŞAY Kevser; "Terörle Mücadelede Yeni Boyut: Terörün Finansmanı İle Mücadele", s. 399.

[478] AYKIN Hasan, GÜMÜŞAY Kevser; "Terörle Mücadelede Yeni Boyut: Terörün Finansmanı İle Mücadele", s. 400.

hükümleri göz önünde bulundurularak Türkiye'nin gerekli yasal ve idari düzenlemeleri biran evvel yapması terörizmin finansmanının önlenmesi açısından büyük önem taşımaktadır.[479]

D. Mali Sistemin Kara Paranın Aklanması ve Terörizmin Finansmanı Amacıyla Kullanımının Önlenmesi Hakkında 2005/60 Sayılı Avrupa Birliği Direktifi

AB bünyesinde karapara ve terörizmin finansmanının önlenmesi alanındaki diğer bir önemli belge ise, özellikle terörizmin finansmanı ve karaparanın aklanmasının önlenmesi amacıyla yürürlüğe konulan 26 Ekim 2005 tarih ve 2005/60/EC sayılı, "finansal sistemin terörizmin finansmanı ve kara paranın aklanması amacıyla kullanılmasının engellenmesi" alt başlıklı Avrupa Parlamentosu ve Konsey Direktifidir. Söz konusu direktif karapara ve terörizmin finansmanı suçlarına ilişkin hazırlanan en kapsamlı düzenlemedir. Direktifin diğer en önemli özelliği ise direktifte sayılan bütün önleyici tedbirlerin terörün finansmanını da kapsayacak şekilde genişletilmiş olmasıdır. Söz konusu direktifte, özellikle banka ve finans kuruluşları ile finansal hizmet veren meslek erbabına yönelik inceleme ve bildirim yükümlülükleri getirilmektedir.

Direktifin 1. maddesinde tüm üye devletlere, terörizmin finansmanı ve karaparanın aklanmasını yasaklama yükümlülüğü getirilmiş ve terörizmin finansmanı kavramı tanımlanmıştır. Buna göre, terörizmle mücadele konusundaki 13 Haziran 2002 tarih ve 2002/475/JHA sayılı Konsey Çerçeve Kararının 1 ila 4. maddeleri kapsamında kalan, halkı ciddi şekilde sindirme, bir devleti veya uluslararası örgütü bir eylemi işlemeye veya işlemekten kaçınmaya gayri meşru olarak zorlama, bir ülkenin veya uluslararası bir örgütün temel siyasi, ekonomik veya sosyal yapılarını ciddi şekilde istikrarsızlaştırma ve yıkma amacıyla işlenen, bir ülkeye veya uluslararası örgüte ciddi şekilde zarar verebilecek, ölüme sebebiyet verebilecek şekilde bir kişinin yaşamına veya fiziksel bütünlüğüne saldırı, adam kaçırma veya rehin alma, devlet veya kamu imkanlarını, bilgi, taşıma ve altyapı sistemlerini, kıta sahanlığı üzerindeki platformlara zarar verme, uçaklar, gemiler, nakil aracı ve insan kaçırmak, nükleer, biyolojik ya da kimyasal silahları ve patlayıcıları üretme, bulundurma, edinme ve nakletme, insan hayatını tehlikeye atacak şekilde tehlikeli maddeleri ortama salma, yangın sel baskını gibi felaketlere sebep olma, insan hayatını tehlikeye atacak şekilde su, enerji, ve diğer temel doğal kaynaklara müdahale etme,

---

[479] AYKIN Hasan, GÜMÜŞAY Kevser; "Terörle Mücadelede Yeni Boyut: Terörün Finansmanı İle Mücadele", s. 400

suçlarının işlenmesinde tamamen veya kısmen kullanılması amacıyla veya kullanılacağını bilerek,[480] herhangi bir surette, doğrudan veya dolaylı fon toplanması veya tahsisi terörizmin finansmanı suçu olarak sayılmaktadır.

Direktifin kapsamı içine, 2. Maddesinde yer aldığı üzere, kredi ve finans kurumları, mesleki faaliyetleri dahilinde hesap ve mali kayıtları denetleme yetkisine sahip meslek mensupları, muhasebeciler, vergi danışmanları, noter ve benzeri meslek mensupları,[481] daha önceki paragrafların kapsamında yer almayan şirket veya vakıf hizmet sağlayıcıları,[482] emlak komisyoncuları, ticari, bir veya ilişkili birkaç işlemde 15.000 Avro veya üzerinde nakit alış verişinde bulunan diğer gerçek ve tüzel kişiler, kumarhaneler girmektedir.

Direktifin 6 ila 19. maddeleri, Direktif kapsamındaki kişi ve kuruluşlara getirilen müşteri özen yükümlülüklerini düzenlemektedir. Öncelikle müşteri özen yükümlülüğünün, daha sonra da basit ve geliştirilmiş müşteri özen yükümlülüklerinin kapsam ve çerçevesi çizilmiştir. Direktif kapsamındaki kişi ve kuruluşlar, bir iş ilişkisi kurduklarında, 15.000 Avro ve üzerinde işlem gerçekleştirdiklerinde, terörizmin finansmanı veya kara para aklama şüphesi duyduklarında, mevcut müşteri kimlik bilgilerinin yeterliliği veya doğruluğu hususunda kuşku bulunduğunda müşteri özen yükümlülüğü tedbirlerini uygulayacaklardır.

---

480 Burada terörün finansmanı suçuna ilişkin fiillerin bir unsuru olarak aranan bilgi, niyet veya amacın varlığı her olaya ilişkin objektif vakıalardan çıkarılabilecektir.

481 Noter ve diğer özel hukuk tüzel kişilerinden ancak, gayrimenkul veya ticari kuruluş alım satımı, müşteri para, kıymetli evrak veya diğer varlılarının yönetimi, mevduat, tasarruf veya kıymetli evrak hesabı açılış veya yönetimi, şirket açılış, işletim veya yönetimi için gerekli katkıların organizasyonu, şirket, vakıf ve benzeri yapıların kuruluş, işletim ve yönetimi işlemlerine, ister müşterileri lehine mali veya gayrimenkul işlemlerinde rol alma, ister sayılan işlemlerin planlama veya icrasında yardımcı olma şeklinde olsun, katıldıkları takdirde Direktifin kapsamında yer almaktadırlar.

482 'Şirket veya vakıf hizmet sağlayıcısı' terimi, Direktifin 3. maddesinin 7. paragrafında, üçüncü kişilere, şirket ve diğer tüzel kişilerin kurulması, şirket yöneticisi veya tüzel kişilerin benzeri pozisyonlarında yer alma veya alacak kişileri bulma, şirket veya diğer tüzel kişilere idari, iş, muhabere adresi, kayıtlı ofis v.b sağlama, bazı tür vakıflarda mütevelli gibi davranma veya davranacak kişileri bulma, topluluk mevzuatı veya eşdeğer uluslararası standartlar uyarınca beyan yükümlülüğüne tabi düzenlenmiş bir pazarda yer alan şirketler hariç olmak üzere diğer bir kişi namına hisse sahibi olarak görünme hizmetlerinden birini sağlamayı iştigal edinen gerçek veya tüzel kişi olarak tanımlanmıştır.

Söz konusu tedbirlerin neler olduğu 8. Maddede açıklanmaktadır. Buna göre, müşteri özen yükümlülüğü tedbirleri, müşterinin kimliğini tespit ve müşteri kimliğinin bağımsız ve güvenilir bir kaynaktan temin edilen bilgi, veri veya belgelerle teyidi, özellikle tüzel kişiler ve benzeri hukuki yapılarda, müşterinin sahiplik ve kontrol yapısının anlaşılması için 'asli menfaat sahiplerinin kimliğinin tespiti ve teyidi, iş ilişkisinin amaç ve tabiatı konusunda bilgi alınması, iş ilişkisinin ve özellikle işlemlerin takip ve tetkiki hususlarını kapsamaktadır. Üye devletler ayrıca ilgili kişi veya kuruluşlar belirtilen yükümlülükleri yerine getiremediği takdirde, banka hesabı aracılığıyla işlem yapamaması, iş ilişkisi kurmaması veya iş ilişkisini sona erdirmesini zorunlu tutacaklar, ayrıca, müşteriyle ilgili olarak, mali istihbarat birimine bildirimde bulunulması hususunu değerlendireceklerdir.

Direktifin 13. Maddesinde ise, geliştirilmiş müşteri özen yükümlülüğü düzenlenmiştir. Buna göre, terörizmin finansmanı ve kara para aklama konusunda daha yüksek bir risk içeren durumlarda, Direktif kapsamındaki kişi ve kuruluşların geliştirilmiş müşteri özen yükümlülüğü tedbirleri uygulaması gerektiği belirtilmiş ve bu konuda bir yükümlülük getirilmiştir.

Direktifle üye devletler, terörizmin finansmanı ve kara para aklamayla etkin mücadele amacıyla 'mali istihbarat birimi' kurmaları öngörülmüş, direktif kapsamındaki kişi ve kuruluşların, terörizmin finansmanıyla ilgili olabileceğini değerlendirdikleri faaliyetlere özel dikkat gösterecekleri, terörizmin finansmanı faaliyeti gerçekleştirildiği veya buna teşebbüs edildiğini bildikleri veya bundan şüphelendikleri takdirde derhal mali istihbarat birimini bilgilendirecekleri ifade edilmiştir. Ayrıca üye devletler, direktif kapsamındaki kişi ve kuruluşların, müşteri özen yükümlülüğüyle veya bir iş ilişkisi ve işlemle ilgili gerekli belgeleri asgari beş yıl süreyle saklamaları, şube ve üçüncü ülkelerdeki çoğunluk hissesine sahip oldukları iştiraklerinde de müşteri özen ve kayıt tutma yükümlülüğüne uymaları, müşteri özen yükümlülüğü, raporlama, kayıt tutma, iç denetim, risk değerlendirme ve yönetimi, iletişim konularında uygun ve yeterli politika ve usuller kabul etmelerini ve bunları şube ve üçüncü ülkelerdeki çoğunluk hissesine sahip oldukları iştiraklerine de iletmelerini, ilgili personelini Direktifin hükümleri konusunda bilgilendirmelerini zorunlu tutacakları belirtilmiştir.

Direktif doğrultusunda kabul edilen ulusal mevzuatın ihlali halinde uygulanacak, etkili, orantılı ve caydırıcı yaptırımları kabul edeceklerdir. Üye devletler, cezai yaptırımlar kabul edebilecekleri gibi, kredi ve finans kurumlarına yönelik olarak, idari tedbir ve yaptırımlar da öngöreceklerdir. Temsil, idare ve denetim yetkisine dayalı üst düzey pozisyonda

bulunan kişilerin, bireysel veya tüzel kişiliğin organı içinde, tüzel kişi lehine gerçekleştirdiği ihlâllerden veya sayılan kişilerin denetim ve gözetim eksiklikleri sonucunda gerçekleşmesi mümkün olan ihlâllerden de tüzel kişilerin sorumlu tutulmasına yönelik düzenlemelerin de yapılacağı hüküm altına alınmış, uluslararası işbirliğinin geliştirilmesinin aklama ve terörün finansmanıyla mücadelede bir zorunluluk olduğu yaklaşımı benimsenmiş ve üye devletlerin FIU'ları arasında bilgi değişiminde bulunulması gerektiği ifade edilmiştir.[483]

Direktif hükümlerine genel olarak bakıldığında bunların önemli bir kısmının önleyici tedbirlere ve yükümlü gruplarına yönelik olduğu anlaşılmaktadır. Zira Direktifin ana hedefi yükümlü gruplarının önemli bir bölümünü oluşturan finansal kuruluşların karapara aklama ve terörün finansmanında kullanılmasının önüne geçmektir. Bu bağlamda, Direktifte, kimlik tespiti, müşterinin tanınması prensibi, şüpheli işlem bildirimi, sır saklama, denetim ve yaptırımlar önemli yer tutmaktadır. Ayrıca ülkelerin yükümlülük denetimi yapmaları, cezalandırma ve ülkeler arasında işbirliği ile ilgili hükümlerde belirlenmiştir. Esasında bu önlemler ilk çıktıklarında karapara ile mücadelede koruyucu önlemler şeklindeydi. Ancak terörün finansmanında kullanılan yöntemlerin karapara aklamada kullanılan yöntemlerle benzerlik göstermesi nedeniyle, uluslararası alanda karapara ile mücadelede kullanılan yöntemlerin terörün finansmanı ile mücadelede de kullanılması gerektiği hususu benimsenmiştir.[484]

E. Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi Kararları

1. Genel Olarak

Uluslararası barış ve güvenliği korumakla görevli Birleşmiş Milletler, terör ve terörizmin finansmanının önlenmesi ile ilgili çalışma ve sözleşmelerin yanı sıra Güvenlik Konseyi nezdinde terörün ve terörün finansmanının engellenmesi için birtakım kararlar alarak bu konuda ülkeler tarafından alınması gerekli tedbirleri belirlemiştir. Birleşmiş Miletlerin içinde yer alan diğer organlar tavsiye niteliğinde kararlar çıkarabilirken Güvenlik Konseyi, tüm üyeleri bağlayıcı kararlar alabilmektedir. Çoğu terör ve terörizmin finansmanının önlenmesi ile ilgili olan bu kararlar genellikle belli bazı terör örgütlerini veya teröristlere yönelik olmak üzere, bu terör örgütleri ile bağlantılı olan kişi ve kuruluşların

---

[483] AYKIN Hasan, GÜMÜŞAY Kevser; "Terörle Mücadelede Yeni Boyut: Terörün Finansmanı İle Mücadele", s. 398.

[484] AKIN Engin; Terör ve Terörün Finansmanı Suçu, s.41.

malvarlıklarının dondurulmasını ilişkin düzenlemeleri öngörmekte ve bu konuda devletleri işbirliğine çağırmaktadır.

Uluslararası barış ve güvenliği tehdit eden terör olgusu ve terör eylemlerine karşı Birleşmiş Milletler Şartı uyarınca ortak tedbir veya yaptırımları belirleme yetkisi bulunan Güvenlik Konseyinin terör ve terörizmin finansmanının önlenmesi için almış olduğu bu kararlar, aynı zamanda üye ülkeler bakımından uygulamaya konulmaları için ayrıca imzalanma ve onaylama şartı ve süreçlerine bağlı olmayıp bağlayıcı niteliktedir.

Son yıllarda yaşanan terör olayları ile birlikte Konseyin almış olduğu karlar temelde iki tür özelliği olan kararlardır. Bunlar 1267 ve devamı niteliğindeki kararlar ile 1373 ve devamı niteliğindeki kararlardır. 1267 ve devamı niteliğindeki kararların temel özelliği belli kişileri ve kuruluşları[485] hedef alması ve somut düzenlemeler içermeleridir. 1373 ve devamı niteliğindeki kararların temel özelliği ise, terör ve terörün finansmanı konularında soyut düzenlemeler içermesidir.[486] Bu kararlarda her ne kadar terörizme ve terör örgütlerine ve belirli teröristlere karşı alınacak çok çeşitli tedbirler ve bunların usul ve esaslarına ilişkin düzenlemeler bulunmasına rağmen biz burada çalışma konumuzla doğrudan ilgili olan terörizmin finansmanın önlenmesine yönelik tedbirleri ele almayı tercih ettik.

Güvenlik Konseyinin almış olduğu bu kararlar sadece gelişmiş ülkelerde değil Dünyanın hemen hemen her kıtasında terörizmin finansmanıyla mücadelede konusunda birçok çalışmanın yapılması ve kararların benimsenmesini beraberinde getirmiştir. Bu çerçevede Eylül 2002'de Afrika Birliği, terörizmle mücadele edilmesi amacıyla bir konferans düzenleyerek eylem planı oluşturmuş ve 1373 sayılı Karar benimsenmiştir. Asya kıtasındaki pek çok devlet terörizmin finansmanı da dahil olmak üzere terörizmin tüm yönleriyle mücadele etmek için politik ve diplomatik girişimlerde bulunulmuş BM sözleşmelerinin tamamı veya bir kısmına taraf olunmuştur. Ortadoğu'daki birçok devlet Konseyin ilgili karaları gereği El Kaide'nin finansal varlıklarını dondurmuşlardır. Amerika kıtasındaki Amerikan Devletleri Örgütü Genel Kurulunda ilk kez 1373 sayılı ve diğer BM kararlarına paralel olarak "Terörizme Karşı Amerikanlararası Sözleşme" benimsenerek

---

[485] Bu kararların temel özelliği Taliban ve El Kaideyi hedef alması, onlara ait malvarlıklarının dondurulması, seyahat yasağı getirilmesi ve silah ambargosu uygulanması gibi önlemleri içermektedir. AKIN Engin; Terör ve Terörün Finansmanı Suçu, s.17.

[486] AKIN Engin; Terör ve Terörün Finansmanı Suçu, s.17.

imzaya açılmıştır. Mozambik'ten Gürcistan'a dünyanın hemen her kıtasında pek çok devletin onayladığı bu Kararlar ve Sözleşmeler sayesinde terörizmin finansmanıyla mücadele konusunda küresel boyutlarda bir etki doğurmuştur.[487]

2. 1267 Sayılı Karar

Taliban'ın fonlarının ve diğer mali kaynaklarının dondurulmasına ilişkin 15.10.1999 tarihinde kabul edilen 1267 sayılı Karar ile; Taliban'ın sahip olduğu veya dolaylı veya dolaysız olarak kontrol ettiği, mallardan elde ettiği veya sağladığı fonlar da dahil olmak üzere Komite tarafından tespit edilen fonların ve diğer mali kaynakların dondurulması ve herhangi bir uluslararası anlaşma veya sözleşme ile getirilen hak ve yükümlülükleri bulunsa bile, bu Karar hükümlerine harfiyen uyum gösterilmesine ilişkin hükümler düzenlenmiştir.

Ayrıca Kararla, Talibana karşı yaptırımların uygulanması için bir Yaptırımlar Komitesi oluşturulmuş, yasak kapsamındaki fonların ve finansal kaynakların belirlenmesi de Komitenin görevleri arasında olduğu belirtilmiştir. Karar'la Komite aracılığıyla terörizme finansal destek veren bireyler ve grupların listesi çıkarılmakta ve tüm BM üyesi devletler bu listede yer alan kişi ya da grupların mal ve gelirlerine el koymaya ve bunlara sağlanacak fonları yasaklamaya mecbur tutulmuşlardır.

1267 sayılı Karar Güvenlik Konseyi tarafından Birleşmiş Milletler Andlaşmasının VII Bölümü altında benimsendiği ve devletler bakımından bağlayıcı olduğu için üye devletlerin bu listelerde yer alan kişi veya guruplar ile ilgili tüm gerekli önlemleri alması gerekmektedir. Ancak BM andlaşması esas olarak devletlere yönelik yaptırımlar içermesi nedeniyle terörist listelerde kişilerin ve örgütlerin yer alması ve bunlara yönelik VII Bölüm altında gelir ve fonların dondurulması gibi zorlayıcı yaptırımlar öngörülmesi BM yaptırımlarında önemli bir değişiklik olarak değerlendirilmektedir.

3. 1333 Sayılı Karar

Usame Bin Laden ve El-Kaide terör örgütünün fonlarının ve diğer mali kaynakların dondurulmasına ilişkin 19.12.2000 tarihinde kabul edilen 1333 sayılı Karar ile, Taliban'ın terörist faaliyetlerini finanse eden yasadışı uyuşturucu ticaretini durdurması istenilmiş, El Kaide örgütü de dâhil olmak üzere Usame Bin Laden ve ona bağlı kişi ve kuruluşların Komite tarafından

---

[487] ÇAKMAK Haydar, ÇAPAR Gökhan; "Terörizmin Finansmanına Karşı Küresel Mücadelede Birleşmiş Milletler ve G 8'in Faaliyetleri", s.198-199.

belirlenerek konsolide listeye alınan kişi ve kuruluşlar ait fonlarını ve mal varlıklarını geciktirmeksizin dondurmak üzere acil tedbirler almaları istenmiştir.

4. 1363 Sayılı Karar

1267 ve 1333 sayılı Kararlar ile öngörülen tedbirlerin uygulanmasının izlenmesine ilişkin mekanizmanın oluşturulduğu 30.07.2001 tarihinde kabul edilen 1363 Karar ile; Ülkelerin 1267 ve 1333 sayılı Kararlarda belirtilen yükümlülüklere eksiksiz uymaları gerektiği hatırlatılarak öngörülen tedbirleri uygulamayan kişi ve kuruluşlar hakkında işlem başlatmaları istenmiş, Genel Sekreterliği Kararların uygulanması ve tedbirlerin alınmasında yetersiz olanlar hakkında rapor hazırlayacak ve gerekli tavsiyelerde bulunacak bir "izleme mekanizması" oluşturmakla görevlendirmiştir. Oluşturulacak izleme mekanizmasından kararların uygulamalarının izlenmesi amacıyla terörizmin finansmanı, kara para aklama, mali işlemler ve uyuşturucu ticareti, silah ambargosu, terörizmle mücadele ve ilgili mevzuat ile silah satışı konularını izlenmesi ve raporlaması istenmiştir.

5. 1368 Sayılı Karar

11 Eylül'de New York, Washington DC ve Pennsylvania'da gerçekleştirilen terörist saldırılardan bir gün sonra Konsey 1368 sayılı Kararı kabul etti. Kararla saldırlar kınanmış, söz konusu terörist faaliyetler sonucu zarar görmüş ve yakınlarını kaybetmiş insanlara taziye sunulmuş, terörist faaliyetlerde bulunan kişilerle bunlara yardım, yataklık ve destek sağlayanların yargıya intikalini sağlamak için uluslararası arenada mücadele edilmesi gerektiğini ifade edilmiştir. Bu Kararın önemli kılan husus küresel terörizme karşı yapılacak faaliyetlerin hukuki temelini oluşturmasıdır. Bu kararla Birleşmiş Milletler Şartının 51. maddesindeki meşru müdafaa hakkı gerekçe olarak kullanılmıştır.[488]

6. 1373 Sayılı Karar

Terörizmin finansmanının önlenmesi, cezalandırılması ve buna ilişkin mal varlıklarının dondurulmasına ilişkin ayrıntılı hükümleri içeren ve terörün finansmanının engellenmesine yönelik en önemli hukuksal araçlardan biri olan Karar,[489] 11 Eylül saldırılarının hemen ardından 17 gün sonra

---

[488] BİERSTEKER Thomas J, ECKERT Sue E, ROMANİUK Peter; "İnternational İnitatives to Combat The Financing of Terrorism", Countering the Financing of Terrorism, Routledge, London and NewYork, First Published, 2008. p. 236.

[489] YENİDÜNYA A Caner, DEĞİRMENCİ Olgun; "Mukayeseli Hukuk ve Türk Hukukunda Terörün Finansmanı Suçu", s.1276.

28.09.2001 tarihinde oy birliği ile kabul edilmiştir.[490] 191 ülkeyi terörizmin finansmanının önlenmesi konusunda yükümlülük altına sokan bu Karar, terörizmin finansmanının desteklenmesini suç hâline getirilmesi konusunda bir yükümlülük getirmiştir.[491] Karar, aynı zamanda Birleşmiş Milletler Şartı gereği BM Andlaşmasının VII Bölümü altında Güvenlik Konseyinin tüm üyelerinin oybirliği ile alınan ve ülkelerin onayına veya imzasına gerek olmaksızın tüm ülkeleri bağlayıcı niteliktedir.

1373 sayılı Karar ile, Bütün Devletlerin her türlü terörist eylemin finansmanını ve hazırlığını önlemek ve cezalandırılması, hangi şekilde olursa olsun, doğrudan ya da dolaylı olarak uyrukları tarafından toprakları üzerinde terörist eylemleri işlemek için veya bunların terörist eylemleri işlemek için kullanılacağı bilinerek kasten malî kaynak temini ve toplanmasının suç haline getirilmesi, terör suçunu işleyenlerin ya da işlemeye kalkışanların, bu nevi eylemleri kolaylaştıran ya da onlara katılanların, bu şahıslara ait veya bu şahıslar tarafından doğrudan ya da dolaylı olarak denetlenen kuruluşların ve anılan şahıs ya da kuruluşlar adına veya bu şahıs ya da kuruluşların talimatları doğrultusunda hareket eden şahıs ya da kuruluşların ve bu şahıslar ve kuruluşlarla ortak olan veya onlar tarafından doğrudan ya da dolaylı olarak kontrol edilen bu şahıslara ait mal varlıklarından doğan anapara da dâhil olmak üzere, anaparalarının ve diğer malî varlıklarının ve ekonomik kaynaklarının vakit geçirmeksizin dondurulmasına karar verilmiştir.

Ayrıca devletlerden; terörist eylemlere malî kaynak sağlayanlara, onları örgütleyenlere, destekleyenlere ya da bu eylemleri işleyenlere ya da faillerine yataklık edenlere sığınma hakkını vermeyi reddetmeleri, terörist eylemlere malî kaynak sağlayanların, örgütleyenlerin, destekleyenlerin ya da bu eylemleri işleyenlerin, bu nevi eylemleri diğer devletlere veya diğer devletlerin vatandaşlarına karşı işlemek amacıyla toprakları kullanmalarını engellemeleri, terörist eylemlere malî kaynak sağlayan, örgütleyen veya terörist eylemleri işleyen, iştirak eden ya da onlara destek veren her şahsın adalet önüne çıkartılmasına, terörist eylemlerin ulusal mevzuatta ciddi suç haline getirilmesine ve öngörülen cezaların orantılı olmasına dikkat etmeleri, terörist eylemlere malî kaynak sağlanmasına ya da uhdelerinde bulunan ve usulî işlemlerde gerekli olacak ispat vasıtalarının elde edilmesine yönelik yardım da dahil olmak üzere, diğer ülkeler tarafından

---

[490] BARRET Richard; "Time to Reexamine Regulation Designed to Counter the Financing of Terrorism", p.9.

[491] BİERSTEKER Thomas J, ECKERT Sue E, ROMANİUK Peter; "İnternational İnitatives to Combat The Financing of Terrorism", p. 236.

ihtiyaç duyulan desteğin sağlanması ve suç soruşturmaları ve diğer usulî muameleler sırasında en geniş şekilde karşılıklı yardımlaşmaları, bilgi paylaşımı ve değişiminde bulunmaları, en kısa sürede Terörizmin Finansmanın Önlenmesine ilişkin Uluslararası Sözleşme de dâhil olmak üzere, terörizme ilişkin uluslararası sözleşme ve protokollere taraf olmaları, alınan kararlara uymaları ve bunları eksiksiz uygulamaları istenilmiştir.

Özetlemek gerekirse kısaca Karar, terörizmin finansmanının suç haline getirilmesi, terörizm eylemlerine karışanların finansal kaynaklarının dondurulması, terörist guruplara her türlü finansal desteğin kesilmesi, teröristlere barınacak alan bırakılmaması, diğer hükümetlerle bilgi paylaşımı ve işbirliğinin sağlanması, terörizme sağlanan yardımların iç hukukta suç haline getirilmesi ve terörist eylemlere karışanların adalet önüne çıkarılması önlemlerini getirmiştir.[492]

1373 sayılı Karar ile Güvenlik Konseyi, "Terörle Mücadele Komitesi" adı altında bir Yaptırım Komitesi kurmuştur. Ancak bu komitenin terörle bağlantılı kişi ve kuruluşların listesini oluşturma yetkisi verilmemiş, ancak bu Karar ile ülkelere diğer ülkelerden terör ve terörün finansmanıyla bağlantılı olduğunu tespit ettikleri kişi ve kuruluşların malvarlıklarının dondurulmasını talep etme hakkı tanınmakta ancak üye devletlerin bu amacı gerçekleştirmek için nasıl bir yol izleyecekleri gösterilmemiştir. Bu çerçevede üye devletler arasında, terör örgütleri ile bağlantısı tespit edilen gerçek ve tüzel kişilerin malvarlıklarının dondurulmasına yönelik gayri resmi listeler oluşturmuşlardır. Bu listeler devletlere uluslararası bir sorumluluk yüklemediğinden dolayı da devletler, bu listelerin gereğini ulusal mevzuatları elverdiği ölçüde yerine getirmeye çalışmışlardır. Listeye alınma ve listeden çıkarılmanın usul ve esaslarında ortak ilkelerin olmayışı bu konuda birtakım olumsuzlukların yaşanmasına neden olmuştur. Uygulamalarla ceza yargılamasına ilişkin "suçsuzluk karinesi", "kuvvetli şüphe", "mülkiyet hakkı" "ispat külfeti" gibi en temel hukuksal ilkelerin ihlâlleri gündeme gelmiş, listeleme ve listeden çıkarma ile ilgili yaşanan bu sorunları büyük ölçüde gidermeye yönelik 22.12.2006 tarihli 1735 Güvenlik Konseyi Kararı kabul edilmiştir.

Malvarlıklarının dondurulmasına ilişkin getirilen prosedür bu gün artık kritik bir noktaya ulaşmış durumdadır. Üye ülkeler terörle bağlantılı gerçek ve tüzel kişileri konsolide listeye dahil etme konusunda daha az istekli davranmaktadırlar. Bu nedenle terörizmle bağlantılı

---

[492] ÇAKMAK Haydar, ÇAPAR Gökhan; "Terörizmin Finansmanına Karşı Küresel Mücadelede Birleşmiş Milletler ve G-8'in Faaliyetleri", s.191.

malvarlıkları yeterince dondurulamadığı için El Kaide ve benzeri terör örgütleri ölümcül eylemler gerçekleştirebilmektedirler.[493] Eğer üye ülkelerin listeye isim ekletilmesi konusunda sorumlu tutacak önemli tedbirler alınmadığı taktirde terörle global düzeyde mücadele etmek noktasında önemli bir unsur olmaktan çıkabileceği gözden uzak tutulmamalıdır.

1373 sayılı Karar ayrıca, bütün devletlerin Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi'ne bağlı olarak kurulan "Terörle Mücadele Komitesi"ne, Kararın uygulanması konusunda rapor verme yükümlülüğü getirmiştir. Bu çerçevede Türkiye, anılan komiteye bugüne kadar beş adet rapor sunarak örnek bir tutum sergilemiştir.[494]

7. 1377 Sayılı Karar

12.11.2001 tarihli 1377 sayılı Karar, devletleri terörizmin finansmanının önlenmesine ilişkin ayrıntılı hükümler içeren 1373 sayılı Kararı tam olarak uygulamaya davet etmektedir. Kararla teknik kapasitesi olan ülkeler ve eksikliği olan ülkelere yardım etme çağrısında bulundu. Kararın ardından Terörizmi Önleme Komitesi iki taraflı yardım sağlanmasının koordine edilmesine yönelik bir teknik yardım programı başlatmıştır. 2003 yılı itibariyle 160'tan fazla ülke bu Komite aracılığıyla kapasite geliştirme yardımı almıştır. Bu rakam devletlerin kendilerinden beklenenden daha açık bir anlayışa sahip olmasıyla artmıştır. Bu teknik yardım ihtiyacı özellikle anti terör kanunlarının yapılmasında, bankacılık ve mali düzenlemelerin geliştirilmesi konularında oldu. Teknik destek sonucunda 60'tan fazla ülkede mali istihbarat birimi kurulmuştur.[495]

8. 1390 Sayılı Karar

1267 ve 1333 sayılı Kararlarda öngörülen dondurma tedbirlerinin birleştirildiği El Kaide örgütü ve Taliban mensupları ile onlarla bağlantılı olan kişi, grup, teşebbüs ve kuruluşlar için bir kısım tedbirlerin uygulanması istenilen 16.01.2002 tarihli 1390 sayılı Karar ile, terörizmi finanse eden kişi, grup, teşebbüs ve kuruluşların fonlarını ve diğer mal varlıklarını veya ekonomik

---

493 GURULE Jimmy; "The Demise of The U.N Economic Sanctions Regime to Deprive Terrorists of Funding", Case Western Reserve Journal of International Law, Case Western Reserve University School of Law, Volume 41, No.1, 2009. p.26.

494 UYAR Tulga; Terörle Mali ve Hukuki Mücadele, s.101.

495 BİERSTEKER Thomas J, ECKERT Sue E, ROMANİUK Peter; "International İnitatives to Combat The Financing of Terrorism", p. 238.

kaynakların geciktirmeksizin dondurmak, söz konusu kişi, grup, teşebbüs ve kuruluşların ülkeye girişleri veya transit geçişlerini önlemek, söz konusu kişi, grup, teşebbüs ve kuruluşlara, bunların ülkelerinden veya ülkeleri dışındaki vatandaşlarından silah, mühimmat, askeri araç ve teçhizat ve askeri faaliyetlerle ilgili teknik görüş, yardım ve eğitim sağlanmasını önlemek, Taliban ve El Kaide üyelerine ve bunlarla bağlantılı terörist faaliyetleri finanse eden, planlayan, kolaylaştıran veya işleyen veya bu faaliyetleri destekleyen kişi, grup, kuruluş ve teşebbüslere de 1373 sayılı Kararda öngörülen tedbirlerin uygulanması kararlaştırılmıştır.

9. 1452 Sayılı Karar

Karar ile, 1267 ve 1333 sayılı Kararların malvarlıklarının dondurulması uygulamasında zorunlu giderlerle ile ilgili insancıl istisnalar getirilmiştir.[496] Karar uyarınca ilgili ülkeler tarafından gerçekleştirilecek dondurma işlemlerinde, yiyecek, kira, ipotek, ilaç, ameliyat, vergi, sigorta, primleri gibi gerekli temel harcamalar veya olağanüstü harcamalar için Komitenin bilgilendirilmesi ve onaylanması koşuluyla istisna getirilebileceği belirtilmiştir.

10. 1455 Sayılı Karar

1267, 1333 ve 1390 sayılı Kararlar ile getirilen dondurma yükümlülüğünün uygulanmasının geliştirilmesine ilişkin tedbirlerle ilgili 17.01.2003 tarihli 1455 sayılı Karar ile, üye ülkelerin bundan önceki kararların uygulanması gerektiği hatırlatılarak, 1390 sayılı Karar uyarınca oluşturulan konsolide liste ile ilgili çalışmalarını en azından her 3 ayda bir Komiteye iletmesi gerektiği belirtilmiştir.

11. 1526 Sayılı Karar

1267, 1333 ve 1390 sayılı Kararlarda öngörülen tedbirlerin uygulanmaya devam edilmesi ve Usame Bin Laden, El-Kaide ve Taliban mensupları ile onlarla bağlantılı olan kişi, grup, teşebbüs ve kuruluşlar için uygulanacak tedbirlerin belirlenmesine ilişkin 30.01.2004 tarihli 1526 sayılı Karar ile, anılan kişi, grup, teşebbüs ve kuruluşların fonlarını ve diğer mal varlıklarını veya ekonomik kaynaklarını geciktirmeksizin dondurmak, ülkelerin kâr amacı gütmeyen kuruluşların ve resmi olmayan alternatif havale sistemlerinin kötüye kullanılması da dahil terörizmin finansmanıyla mücadele alanında hazırlanan uluslararası kural ve standartları da göz önünde bulundurarak El Kaide, Taliban ve Usama bin Laden'in veya bunlarla bağlantılı kişi ve kuruluşların fon, diğer mali

---

[496] GURULE Jimmy; "The Demise of The U.N Economic Sanctions Regime to Deprive Terrorists of Funding", p.44.

varlıkları ve ekonomik kaynaklarının hareketinin önlenmesine yönelik tedbir alması gerektiği belirtilmiştir.

Kararda ülkelerin ve bölgesel kuruluşların, uygun limitler belirlemek suretiyle nakdin sınır dışı hareketinin bildirilmesine yönelik yükümlülükler oluşturmaları gerektiği belirtilmiş, ülkelerin El Kaide üyesi ve Taliban veya bunlarla veya Usame bin Ladenle bağlantılı kişi, grup ve kişilerin isimlerini kimlik bilgileri ve detaylı geçmiş bilgilerle Komite'nin listesinde yayınlanmak üzere Komite'ye iletmelerinin önemi vurgulanmış, sekreteryanın güncellenen listeyi en az üç ayda bir ülkelere ileteceği belirtilmiştir.

Ayrıca ülkelerin yükümlülüklerini yerine getirebilmeleri için yerel yasal düzenlemelerini veya idari tedbirlerini, söz konusu tedbirleri vatandaşları veya kendi bölgelerinde bulunan veya faaliyetlerini yürüten kişi ve kuruluşlara yönelik olarak ivedilikle gerçekleştirebilmelerini sağlayacak şekilde düzenlemeleri ve uygulanan tedbirleri Komite'ye bildirmeleri gerektiği belirtilmiştir.

12. 1617 Sayılı Karar

1267, 1333 ve 1390 sayılı Kararlarda öngörülen tedbirlerin uygulanmaya devam edilmesi ve Usame Bin Laden, El-Kaide ve Taliban mensupları ile onlarla bağlantılı olan kişi, grup, teşebbüs ve kuruluşlar için uygulanacak tedbirlerin belirlenmesine ilişkin 29.07.2005 tarihli 1617 sayılı Karar ile, terörle bağlantılı kişi, grup, teşebbüs ve kuruluşların fonlarını ve diğer mal varlıklarını veya ekonomik kaynaklarını geciktirmeksizin dondurmak, adı geçen terör örgütleri ile bağlantılı olan kişi, grup veya kuruluşun doğrudan veya dolaylı olarak sahip olduğu veya kontrol ettiği veya desteklediği teşebbüslerin de listeye dahil edileceği, ülkelerin listeye alınan ve hakkında tedbir uygulanan kişi ve kuruluşlara listeye alma ve listeden çıkarma süreci, vatandaşı veya ülkesinde yerleşik kişi ve kuruluşların listeye dahil edilmesi halinde, söz konusu kişi ve kuruluşların listeye dahil edilmesine dayanak teşkil edecek bilginin yürütülen incelemede değerlendirilmek üzere Komite tarafından ilgili ülkeye verilmesi, ve ülkelerin FATF'ın 40 Tavsiyesi ile terörizmin finansmanı ile ilgili 9 Özel Tavsiyesini tam olarak uygulamaları gerektiği belirtilmiştir.

Ayrıca Kararda, El Kaide, Taliban ve Usame Bin Laden'le bağlantılı olanların tespitinde kullanılacak kriterler belirlenmiştir. Buna göre, faaliyetlerin finansmanı, planlaması, kolaylaştırılması, hazırlanması ve işlenmesinde birlikte hareket etmek, adı altında veya adına faaliyette bulunmak; silah ve ilgili malzemeleri arz etmek, satmak veya transfer etmek; adam toplamak; faaliyetlerini desteklemek eylemlerinin bu örgütlerle bağlantılı olduğu kabul edilmiştir.

13. 1730 Sayılı Karar

Kişi ve kuruluşların konsolide listeye alınması, listeden çıkarılması ve insani muafiyetlerin sağlanması konusunda adil ve açık prosedürler oluşturulmasına ilişkin 19.12.2006 tarihli 1730 sayılı Karar ile, terörü finanse edenlere ilişkin listeden çıkarma prosedürü kabul edilmiş ve listeden çıkarma taleplerini alacak bir birim kurulması kararlaştırılmış ve listeden çıkarılma taleplerinin belirlenen sürece uygun olarak veya vatandaşı oldukları veya yerleşik bulunduktan ülke aracılığıyla iletebileceklerine ilişkin hususlar düzenlenmiştir.

Kararla, terörü finanse edenlere ilişkin oluşturulan listeleme ve listeden çıkarma prosedürü belirlenmiştir. Listeleri takip edecek birim öncelikle, Yaptırımlar Komitesinin listesinde yer alan kişilerin çıkarılma taleplerini alacağı, mükerrer olup olmadığına ilişkin kontrolleri yaptıktan sonra talebin değerlendirilme prosedürü hakkında listeye alınması istenen kişileri bilgilendireceği, bilgi edinilmesi ve olası görüşlerinin temini amacıyla bu kişiler tarafından sunulan listeden çıkarılma talebini, gerçek ve tüzel kişiyi listeye aldıran ülkeye ve bu gerçek ve tüzel kişilerin vatandaşı olduğu veya yerleşik bulunduğu ülkeye ileteceği, ilgili ülkelerin bu kişileri listeden çıkarmadan önce, onları listeye aldıran ülke ile müzakerelerde bulunmaları, müzakerelerden sonra, ülkelerden herhangi biri bu kişilerin listeden çıkarılmasını ve listede kalmaya devam etmesine ilişkin talepleri gündeme alınmak üzere komiteye sunulacağı, ortalama 3 aylık makul bir süre sonunda listeden çıkarma talebini değerlendiren ülkelerin değerlendirmeler ve gerçek ve tüzel kişileri listeye aldıran ülke ile yapılacak müzakerelerin ardından Komite üyelerinden herhangi biri kişinin listeden çıkarılması tavsiyesi ve reddi durumlarının değerlendirilerek gerçek ve tüzel kişinin listeden çıkarılmasına ilişkin hükümler düzenlenmiştir.

14. 1735 Sayılı Karar

Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyinin terör örgütleri ve teröre destek veren kişi ve kuruluşların Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi nezdinde kurulan Yaptırım Komitesince listelenmesi ve bu listelerin yayınlanmasına ilişkin 1267 sayılı Kararı ve yapılan listelerin bölgesel örgütlerden ve üye devletlerden gelen bilgiler doğrultusunda Yaptırım Komitesince güncellenmesine ilişkin 1390 sayılı Kararları bulunmasına rağmen listeye alınma ve listeden çıkarılmanın usul ve esaslarında ortak ilkelerin olmayışı nedeniyle uygulamada ceza yargılamasına ilişkin "suçsuzluk karinesi", "kuvvetli şüphe", "mülkiyet hakkı" "ispat külfeti" gibi en temel hukuksal ilkelerin ihlali ile ilgili birtakım olumsuzluklar yaşandığı bilinmektedir. Yaşanan bu olumsuzlukları gidermek terörle ilgili kişi ve kuruluşların listeye alınması ve listeden çıkarılması ve insani muafiyetlerin sağlanması konusunda adil ve açık prosedürler

oluşturulmasına ilişkin 22.12.2006 tarihli 1735 sayılı Karar kabul edilmiştir.

Karar ile; 1267 ve 1333 sayılı Kararların ekindeki listede yer alan gerçek ve tüzel kişilerin doğrudan ve dolaylı olarak sahip oldukları veya kontrol ettikleri malvarlıklarının gecikmeksizin dondurulması ve dondurulacak malvarlıklarının tespitinde her türlü ekonomik değerin dikkate alınması istenmiştir.

Yaptırım Komitesi; 1267 sayılı Karar uyarınca kendisine verilen terörle bağlantılı kişiler listesini oluşturma görevi çerçevesinde, bölgesel örgütlerden ve üye devletlerden listeye dahil edilmek üzere gerekli bilgi ve belgelerle birlikte gelen önerilere üç gün içinde bir itiraz edilmediği taktirde listeye eklemektedir. Ülkeler listeye ekleme yapılmasını Komiteye önerdiklerinde, bu taleplerini destekleyici bilgi ve belgeleri sunmaları, öneride bulunulan kişilerle ilgili iddialar kamuyla paylaşmaları ve talep edilmesi halinde ilgili ülkelere bu bilgileri vermeleri istenmektedir.

Listeye isim sunulması ve listede yer alan kişi ve kuruluşlarla ilgili güncel dondurulan malvarlığı bilgisi veya bu kişilerin hareket bilgilerinin sunulması konusunda ülkeleri teşvik etmekle görevli Güvenlik Konseyi Komitesi listeye isim eklenmesini müteakip iki hafta içinde, listeye eklenen kişi veya kuruluşun ikamet ettiği ülkenin daimi temsilciliğine tebligatta bulunulmaktadır. Listeye eklenen kişilerle ilgili tebligatı alan ülkeler, bu kişilerin duyurulması ve ilgili kararlarda belirtildiği şekilde kararların alınması için ulusal mevzuatlarında gerekli adımlan atmaya davet edilmektedir.

Komite listeden isim çıkarırken listede bulunan kişi ve gurupların kimlik hatası nedeni ile mi? listeye eklendiği, 1617 sayılı Kararla, terör örgütlerini ve faaliyetlerinin finansmanı, planlaması, kolaylaştırılması, hazırlanması ve işlenmesinde birlikte hareket etmek, adı altında veya adına faaliyette bulunmak; silah ve ilgili malzemeleri arz etmek, satmak veya transfer etmek; adam toplamak; faaliyetlerini desteklemek eylemlerinin bu örgütlerle bağlantılı olarak belirlenen kritere bağlılığın devam edip etmediği, kişinin hayatta olup olmadığı veya El Kaide, Taliban ve bunların destekçilerine karşı sert tutum içinde olup olmadığı hususları incelenerek listeden çıkarılıp çıkarılmayacağına ilişkin bir karar verilmektedir.

Yaptırım Komitesinde listeden çıkarma konusunda karar oybirliği ile alınmaktadır. Eğer oybirliği sağlanamazsa Başkan bu konuyu nihai karar vermek üzere Güvenlik Konseyine götürmektedir. Yaptırım Komitesi'nde temsilcileri bulunan devletler Güvenlik Konseyinde temsilcileri bulunan devletlerden oluştuğundan, Güvenlik Konseyinde konunun bir kez daha görüşülmesinin önemli bir güvence getirdiğini söylemek güç hatta

anlamsızdır. Halen işletilen bu prosedür şeffaf olmadığı gibi ispat külfetini tersine çevirmekte ve uzun zaman almaktadır. Ayrıca dilekçe sahibinin bu prosedürde hiçbir yerinin olmaması, İnsan Hakları Avrupa Sözleşmesinin 6. Maddesinde ifade edilen "Adil Yargılanma Hakkı" ile de uyum içinde görülmemektedir. Bu durumu önlemek için Güvenlik Konseyi seviyesinde listeden ismini sildirmek isteyenlere kendilerine uygulanan tedbirlerle ilgili olarak yargı yoluna başvurma hakkı verilmesinin uygun olacağı değerlendirilmektedir.[497]

Kararla ayrıca ülkelerden malvarlıklarının dondurulması, ülkeye giriş çıkışlarının önlenmesi, her türlü silah satışının önlenmesine ilişkin tedbirleri uygulamak için uygun prosedürler geliştirmeleri, malvarlıklarının dondurulmasına ilişkin tedbirin uygulanmasında tüm mali kaynak türlerinin dikkate alınması, listenin en güncel halinin ilgili kamu kurumlarına ve özellikle malvarlıklarının dondurulması ve sınır kontrollerinden sorumlu birimler başta olmak üzere ilgili birimlere gönderilmesi, Birleşmiş Milletler ve Interpol gibi ilgili uluslararası ve bölgesel kuruluşlarla işbirliğinin artırılması için gerekli adımların atılması istenmektedir.

15. 1904 Sayılı Karar

El Kaide ve Taliban ile bunlarla bağlantılı şahıs ve kuruluşlara yönelik olarak mal varlıklarının dondurulması dahil uygulanacak yaptırımlar konusunda BM Güvenlik Konseyi'nin 1267 sayılı Kararıyla oluşturulan yaptırımlar rejimi hakkında en son karar 17 Aralık 2009 tarihinde Konsey'de oybirliğiyle kabul edilmiştir.[498]

Bilindiği gibi, Birleşmiş Milletler kararlarında öngörülen yaptırımlar rejimine yöneltilen, listedeki kişilerin kendilerini ifade etme hakkı (right to be heard), adil yargılama hakkı (due process), şeffaflık ve genel anlamda insan hakları ilkelerine riayet edilmemesi şeklinde çok ciddi eleştiriler, Avrupa Birliği Adalet Divanı gibi bölgesel ve ulusal mahkemelere yapılan başvurular neticesinde verilen karalarda dile getirilmesi nedeniyle 1267 sayılı Karar doğrultusunda oluşturulan konsolide listede yer alan kişilere öngörülen yaptırımların uygulanmasında zorluklar yaşanmaktaydı.

1904 sayılı yeni Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi Kararıyla, yaptırımlar rejiminin temel yapısı değiştirilmeden ve listeye dair nihai karar Komite'de kalmak koşuluyla

---

[497] UYAR Tulga; Terörle Mali ve Hukuki Mücadele, s.101.

[498] http://daccess-ddsny.un.org/doc. (Erişim Tarihi, 22.02.2010).

sözkonusu eleştirilerin giderilmesi amaçlanmıştır. Bu amaçla birtakım ilkeler benimsenmiştir. Kararla getirilen en önemli yenilik Ombudsmanlık makamının tesis edilmesidir. Konsolide listedeki kişi ve kuruluşların listeden çıkarılma talepleri Ombudsman'a ulaştırılacağı, Ombudsman'ın sözkonusu taleplere ilişkin görüşlerini Yaptırımlar Komitesine rapor halinde sunacağı Ombudsman'ın, Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri tarafından 18 aylığına atanması ve atanan bu kişinin hukuk, insan hakları, terörle mücadele ve yaptırımlar gibi ilgili alanlarda deneyiminin olması ve görevini bağımsız ve tarafsız biçimde gerçekleştirmesine ilişkin düzenlemeler öngörülmektedir.

Kararla ayrıca; El Kaide, Usame bin Laden veya Taliban'ı finanse eden veya destek olan kişi ve grupların Konsolide Listeye eklenmesini teminen bildirilmesi için üye ülkeler teşvik edilmekte, malvarlıklarının dondurulması kapsamına, konsolide listede yer alan kişi ve kuruluşlara ödenen fidyeler dahil edilmekte, bir kişi veya kuruluş listeye alındığında, buna dair gerekçenin açıklanması öngörülmekte, ülkeler ve ilgili uluslararası örgütler, ilgili mahkeme kararları ve işlemleri hakkında Komite'ye bilgi vermeleri için teşvik edilmekte, listeye alınma süreci bağlamında Yaptırımlar Komitesi üyelerine daha fazla süre tanınması için Rehber'in değiştirilmesi talimatı verilmekte, ülkeler, öldükleri resmen teyit edilmiş kişilerin listeden çıkarılmaları amacıyla talepte bulunmaları için teşvik edilmekte, listeden çıkarma talebi geldiğinde Komite'nin bahse konu şahıs veya grubu listeye aldıran ülke ile sözkonusu şahıs veya grubun halihazırda bulunduğu ülkenin görüşlerin alınması teşvik edilmekte ve listeden çıkarmaya karşı çıkan Komite üyelerinin bunun gerekçesini sunmaları çağrısında bulunulmaktadır.

Kararda ayrıca, ülkeler ve ilgili uluslararası örgütler, bazı konuların daha derinlemesine ele alınması amacıyla Komite'yle bir araya gelmeleri için teşvik edilmekte, ülkelerin, kararda yer alan önlemlerin uygulanması konusundaki çabaları hakkında gönüllülük esasına göre brifing vermelerinden memnuniyet duyulacağı kaydedilmekte, Komite'den, önlemlerin uygulanmasında yaşanabilecek olası eksiklikleri belirlemesi ve her bir konuda en uygun hareket tarzını tespit etmesi istenmektedir Komite'den, özel bazı durumlar nedeniyle ilave zamana ihtiyaç duymadığı takdirde, hiçbir konunun altı aydan fazla süreyle askıda kalmamasını sağlamak amacıyla rehberi gözden geçirmesi, askıdaki tüm konuları kapsamlı şekilde gözden geçirmesi istenmekte, Komite ve Komite üyeleri, mümkün olduğunca askıdaki tüm konuları 31 Aralık 2010 tarihine kadar sonuçlandırmaları için teşvik edilmektedir

1904 sayılı Kararın özellikle Avrupa Birliği ülkelerinde var olan beklentileri tam olarak

karşıladığını söylemek zordur. Avrupa Birliği ülkelerinin büyük çoğunluğunun Ombudsman yerine Komite'ye önerilerde de bulunabilecek bağımsız bir panelin tesis edilmesini istediği bilinmektedir. Bununla birlikte Kararın, sözü edilen eleştirilerin bertaraf edilmesi ve yaptırımlar rejiminin iyileştirilmesi için, Güvenlik Konseyi'nin oluşumu da dikkate alındığında, önemli bir adım teşkil ettiği ve bu bağlamda yaptırımlar rejiminin itibarına ve etkinliğine olumlu katkı yapacağı düşünülmektedir. Ancak Kararın bölgesel ve ulusal mahkemelerdeki davaları nasıl etkileyeceği ise önümüzdeki dönemde görülecektir.

F. FATF'ın Terörizmin Finansmanın Önlenmesine İlişkin Dokuz Özel Tavsiyesi

FATF, karaparanın, mali sistem aracılığıyla giderek ekonomileri esir alma noktasına yaklaştığını gören G-7 ülkeleri ABD, Japonya, Almanya, Fransa, İngiltere, İtalya ve Kanada tarafından, Temmuz 1989'da, aklama ile bağlantılı mali sorunların ele alınması ve para aklama ile mücadeleye yönelik mevzuatların standardizasyonu, bankacılık sisteminin ve mali kurumların karapara aklama amacıyla kullanımının önlenmesi, üye ülkeler arasında sürekli bir bilgi değişiminin tesis edilmesi amacıyla kurulmuş halen aralarında Türkiye'nin de bulunduğu 34 ülke ve iki bölgesel kuruluşun üye olduğu, karaparanın aklanması ve terörizmin finansmanı ile mücadele ile ilgili çok önemli çalışmalar yürüten uluslararası bir kuruluştur. FATF 1990 yılında karapara aklamayla mücadelede uluslararası standartları belirleyen 40 Tavsiye yayınlamıştır. Anılan Tavsiyeler 1996 ve 2003 yıllarında karapara aklamada yeni teknik ve metotların gelişmesiyle beraber revize edilmiştir.

11 Eylül 2001 tarihinde A.B.D de yaşanan terör eylemi sonrasında FATF tarafından 29-30 Ekim 2001 tarihleri arasında Washington'da yapılan Olağanüstü Genel Kurul Toplantısında uluslararası mali sistemin teröristler ve onlara fon aktaranlar tarafından kötüye kullanılmasını engellemek amacıyla 1373 sayılı BM Kararının alınmasından iki gün sonra "Terörizmin Finansmanı ile Mücadele Edilmesi" FATF'in görev alanına ilave edilmiş ve konu ile ilgili 8 Özel Tavsiye kabul edilmiş, anılan tavsiyelere ilave olarak 22 Ekim 2004 tarihinde nakit paranın fiziki olarak taşınmasının kontrol alınması amacına yönelik 9 uncu özel tavsiye geliştirilmiştir.499

Terörün finansmanı konusunda ülkemiz açısından en önemli düzenlemelerden biri FATF'in karapara aklama ile mücadele amacıyla getirmiş olduğu 40 Tavsiyesine ek olarak terörün

---

499 29-30 Ekim 2001 tarihleri arasında Washington'da yapılan Olağanüstü Genel Kurul Toplantısı'nda 8 Özel Tavsiye kabul edilmiş, 22.10.2004 tarihinde ise 9. Özel Tavsiye eklenmiştir.

finansmanı ile mücadele amacıyla getirmiş olduğu 9 Özel Tavsiyesidir. Bu Tavsiye devletleri muhatap almasına rağmen terör örgütlerinin finansman desteği sağlamak amacıyla kullanılan alternatif sistemlere ve kâr elde etme amacı gütmeyen kuruluşlara hitap etmektedir.[500] Özellikle mali sistemin itibarı açısından ülkemizin bu tavsiyelere uyumu büyük önem taşımaktadır.[501]

1. BM Belgelerinin Onaylanması ve Yürürlüğe Konması

Birinci tavsiye ile, her ülke Terörizmin Finansmanının Önlenmesine Dair 1999 tarihli Birleşmiş Milletler Sözleşmesini onaylamak ve tam olarak uygulamak için acil önlemler alınması ve ülkelerin terörist eylemlerin finansmanının önlenmesi ve durdurulmasına ilişkin Birleşmiş Milletler Kararlarını, özellikle 1373 sayılı Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi Kararını derhal yürürlüğe koymasına ilişkin hükümler düzenlenmiştir.

Tavsiye ile öncelikle, BM Sözleşmesi ile BM Güvenlik Konseyinin 1373 sayılı Kararının önemini ortaya konmaktadır. 1373 sayılı Kararı, hukuki etkisinden ayrı olarak, Sözleşmeden ayıran esaslı nokta, teröre sağlanan her türlü desteğin önüne geçilmesini hedeflemiş olmasıdır. Kararın temel mantığı terörün finansmanının önüne geçmek olmakla birlikte, teröristlere, bunlara yardım edenlere ait malvarlıklarının dondurulması, terörist gruplara üye toplanması, bunlara mühimmat sağlanmasının cezalandırılması, terörü finanse edenlere, terörü destekleyenlere sığınma hakkının verilmemesi, silah, patlayıcı veya tehlikeli madde kaçakçılığının önlenmesi gibi hükümler nedeniyle kapsamı BM Sözleşmesinden daha geniştir.[502]

2. Terörizmin, Terörist Eylemlerin ve Terör Örgütlerinin Finansmanının Suç Haline Getirilmesi

Her ülkenin, terörizmin, terörist eylemlerin ve terörist örgütlerin finansmanını suç haline getirmesi, ülkelerin ayrıca, bu suçların karapara aklamanın öncül suçları olarak düzenlenmesini temin etmesi tavsiye edilmektedir. Tavsiyede, terörün finansmanının suç sayılmasında Birleşmiş Milletler Sözleşmesinin temel alınacağı ifadesine yer verilmiş,

---

[500] DELTSON S. Ross, WALLS C. Stephan; "Reachıng Beyond; How to Target trade-Based Money Launderıng and Terrorist Fınancıng Outsıde The Financial Sector", Case Western Reserve Journal of İnternational Law, Case Western Reserve Üniversity School of Law, Volume 41, No.1, 2009. p. 102.

[501] AYKIN Hasan, GÜMÜŞAY Kevser; "Terörle Mücadelede Yeni Boyut: Terörün Finansmanı İle Mücadele", s.394.

[502] AKIN Engin; Terör ve Terörün Finansmanı Suçu, s.390.

ayrıca terörün finansmanı kavramının; terör eylemlerinin, teröristlerin ve terör örgütlerinin finansmanını kapsadığı belirtilmiştir.[503]

Terör eylemleri ile kast edilen, Birleşmiş Milletler Sözleşmesinde yer alan eylemlerdir. Terörist ise, doğrudan veya dolaylı olarak, bilerek ve isteyerek herhangi bir şekilde terör eylemlerini işleyen veya işlemeye teşebbüs edenler, buna iştirak eden, başkalarını terör eylemi işlemek için organize eden veya yönlendiren yahut bilerek ve isteyerek bir grup tarafından işlenecek olan terör eylemine katkıda bulunan kişi olarak tanımlanmıştır.[504] Terör örgütleri ise, doğrudan veya dolaylı olarak, bilerek ve isteyerek herhangi bir şekilde terör eylemlerini işleyen veya işlemeye teşebbüs eden, buna iştirak eden, başkalarını terör eylemi işlemek için organize eden veya yönlendiren yahut bilerek ve isteyerek bir grup tarafından işlenecek olan terör eylemine katkıda bulunan grup olarak tanımlanmıştır[505].

Tavsiyenin bu açıdan dikkat çekici noktası Birleşmiş Milletler Sözleşmesindeki tanımdan daha geniş bir terörün finansmanı tanımına yer vermiş olmasıdır. Çünkü Sözleşmede sadece belli eylemlerin finansmanı suç sayılmış iken, Tavsiye Kararında, bu eylemleri gerçekleştiren "terörist" ile "terör örgütleri"nin de finansmanı suç olarak sayılmıştır[506].

3. Terörist Malvarlıklarının Dondurulması ve Müsaderesi

Terörist eylemlerin finansmanının önlenmesi ve durdurulmasına ilişkin Birleşmiş Milletler Kararları uyarınca, her ülke terörizmin ve terörist örgütlerin finanse edilmesinde kullanılan paraların veya diğer malvarlıklarının gecikmeksizin dondurulması için gerekli önlemleri uygulamaları gerektiği ve her ülkenin, terörizmin, terörist eylemlerin veya terörist örgütlerin finansmanına ait veya bunların finansmanında kullanılan ya da kullanılması tasarlanan malvarlığına el konulması ve bu malvarlığının müsaderesi için yetkili otoritelere imkan sağlayan yasal önlemleri de içeren önlemler benimsemeleri ve yürürlüğe koymaları tavsiye edilmiştir.

Bu tavsiye ile özellikle terörün finansmanında önleyici tedbirin önemini vurgulanmaktadır. Bu Tavsiyeye tam uyumun sağlanabilmesi için, ülkeler tarafından gerekli mekanizma ve otoritenin kurulması, standart ve prosedürlerin belirlenmesi gerektiği anlaşılmaktadır.

---

[503] http://www.fatf-gafi.org/dataoecd/45/19/34863009.PDF.

[504] http://www.fatf-gafi.org/dataoecd/45/19/34863009.PDF.

[505] http://www.fatf-gafi.org/dataoecd/45/19/34863009.PDF.

[506] AKIN Engin; Terör ve Terörün Finansmanı Suçu, s.391.

4. Terörizmle İlgili Şüpheli İşlemlerin Bildirimi

Karaparanın aklanmasının önlenmesine dair yükümlülüklere tabi olan mali kurumlar veya diğer işletmeler veya varlıkların, fonların terörizm, terörist eylemler veya terörist örgütlerle bağlantılı veya ilgili olduğundan ya da bunun için kullanıldığından şüphelenilmesi ya da şüphelenmek için makul nedenleri bulunması durumunda şüphelerini yetkili otoritelere derhal bildirmeleri tavsiye edilmektedir.

5. Uluslararası İşbirliği

Karşılıklı yasal yardım veya bilgi değişimine dair bir anlaşma, düzenleme veya diğer bir mekanizmaya dayanarak, her ülke bir diğer ülkeye, terörizmin, terörist eylemlerin ve terörist örgütlerin finansmanına ilişkin davalar, idari araştırma ve soruşturmalar ile cezai ve medeni uygulamalarda mümkün olan maksimum yardımı sağlamaları, ayrıca ülkelerin, terörizmin, terörist eylemlerin veya terörist örgütlerin finansmanı ile suçlanmış şahıslar için güvenli sığınaklar sağlanmamasını teminen olası tüm önlemleri almaları ve mümkün olduğu takdirde bu şahısların suçu işledikleri ülkeye iade edilmesi için yürürlüğe konmuş prosedürlere sahip olmaları tavsiye edilmektedir.

6. Alternatif Havale Yöntemleri

Her ülkenin, gayri resmi bir para veya değer transfer sistemi veya ağı aracılığıyla transfer de dahil olmak üzere, para veya değer transferi hizmeti sağlayan şahıs veya tüzel kişiliklerin lisanslı veya kayıtlı olmaları ve bankalara ve banka dışı mali kurumlara uygulanan tüm FATF Tavsiyelerine tabi tutulmalarının sağlanabilmesi için gerekli önlemleri almaları gerektiği, bu hizmeti yasadışı bir şekilde yerine getiren şahısların veya tüzel kişiliklerin idari, hukuki veya cezai yaptırımlara tabi olmasının temin edilmesi tavsiye edilmektedir.

Tavsiye ile aklama ve terörün finansmanında, para veya değer transfer sistemlerinin kötüye kullanıma açık olduğu gerçeğinden hareketle kayıtlı finansal sistem dışında kalan ve FATF Tavsiyelerinin uygulanamadığı geleneksel yöntemler başta olmak üzere, her şekildeki para veya değer transfer sistemlerinin aklama ve terörün finansmanına karşı uygun önlemler alınmak suretiyle şeffaf hale getirilmesi amaçlandığı anlaşılmaktadır. Bu bağlamda, ülkelerden para veya değer transferi yapan gerçek ve tüzel kişileri lisans verme veya kaydetme suretiyle kayıt altına alma bu hizmetler için de FATF Tavsiyelerinin uygulanır hale getirilmesi ve lisans almayan veya kayıt altına alınmadan para veya değer transferi

yapanların cezalandırılması şeklinde önlemler geliştirilmesinin gerektiği anlaşılmaktadır.[507]

7. Elektronik Transfer

Ülkelerin, para havale edenler de dahil olmak üzere mali kurumların fon transferlerinde ve ilgili mesajlarda tam ve makul havaleyi yapan kişiye ilişkin, isim, adres, hesap numarası gibi bilgileri temin etmelerini gerekli kılmak için önlemler almaları ve söz konusu bilgi transfer veya ödemeler zincirindeki mesajlarda yer alması gerektiği, para havale edenler de dahil olmak üzere mali kurumların, tam havaleyi yapan kişiye ilişkin, isim, adres, hesap numarası bilgilerini içermeyen şüpheli fon transferi faaliyetlerini sıkı bir şekilde incelemeleri ve izlemelerini sağlamak için önlemler almaları tavsiye edilmektedir.

Tavsiye ile teröristlerin serbest şekilde elektronik transferler yaparak fonlarını harekete tabi tutmalarının önlenmesi ve bu tür işlemlerin gerçekleştirilmesi halinde bunların tespit edilmesinin amaçlandığı anlaşılmaktadır. Teröristlerin düşük miktarda transfer yapabilecekleri gerçeğinden hareketle, ülkelerin bilgi verme kapsamındaki işlem tutarlarını minimize etmeleri talep edilmiştir. FATF sınır aşan elektronik transferlerde doğru ve anlamlı bilgilere yer verilmesini talep etmiş ve bunun için işlem tutarının minimum limitinin 1.000 USD veya AVRO olabileceğini belirtmiştir.[508]

8. Kar Amacı Gütmeyen Kuruluşlar

Terörizmin finansmanı amacıyla kötüye kullanılabilen varlıklarla ilgili kanun ve yönetmeliklerin yeterliliğini Ülkelerin yeniden gözden geçirmeleri ve kâr sağlamayan kuruluşların özellikle istismara açık olması nedeniyle bu kuruluşların; terörist örgütler tarafından yasal varlık süsü verilerek, varlıkların dondurulması önlemlerinden kaçmak amacı da dahil olmak üzere, terörizmin finansmanının sağlanması amacıyla kendi çıkarları doğrultusunda kullanılarak, yasal amaçlı fonların el altından terörist örgütlere saptırılmasını gizleyerek veya saklayarak kötüye kullanılmasını engelleyecek tedbirleri almaları tavsiye edilmektedir.

Bu tavsiye ile, kâr amacı gütmeyen kuruluşların dünya ekonomisinde ve birçok ulusal ekonomide önemli yer tuttuğunun altı çizilerek, ne yazık ki teröristlerin ve terörist

---

[507] AKIN Engin; Terör ve Terörün Finansmanı Suçu, s.393.

[508] http://www.fatf-gafi.org/dataoecd/34/56/35002635.pdf.

organizasyonların bunları fon toplama, lojistik destek sunma, militan-üye toplama ve benzer şekillerde kötüye kullandıklarının tespit edildiği belirtilmiştir. Kötüye kullanımın sadece terörist eylemlere olanak tanımadığı, aynı zamanda kar amacı gütmeyen kuruluşlara olan güveni sarstığı ve bunların bütünlüğünü bozduğu belirtilmiştir. Ayrıca bu tür kuruluşları tanımaya yönelik önlemler alınması, bunun yapılabilmesi içinde söz konusu kuruluşların faaliyetlerinin, boyutlarının, aktivitelerinin niteliğinin ve diğer hususların tespiti ve takibi ile mümkün olabileceği anlaşılmaktadır.[509]

9. Kuryeler Aracılığıyla Para Nakli

Ülkelerin, nakit para ve para yerine geçen kıymetli evrakların fiziksel sınır ötesi naklini tespit etmek için bir bildirim sistemi ya da diğer beyan yükümlülüklerini de içeren önlemler almaları, ayrıca kendi yetkili makamlarının terörizmin finansmanı ya da karapara aklama ile bağlantısı olduğundan şüphelenilen ya da yanlış olarak bildirilen ya da beyan edilen nakit ya da para yerine geçen kıymetli evrakların durdurulması ya da engellenmesine ilişkin yasal yetkilere sahip olmalarının sağlanması gerektiği, yanlış bildirimler ya da açıklamalar yapan kişilerle ilgili olarak etkili, orantılı ve caydırıcı yaptırımların uygulamaya konmasının sağlanması, nakit para ya da para yerine geçen kıymetli evrakların terörizmin finansmanı ya da karapara aklama ile bağlantılı olması durumunda söz konusu para ya da araçların müsaderesine imkan veren tavsiyelere uygun düzenleme ve önlemler alınması önerilmektedir.

Tavsiye ile, nakit kuryeleri aracılığı ile terörün finansmanının veya aklamanın gerçekleştirilmesinin önlenmesinin hedef alındığı, bu kapsamda ülkelerin "deklarasyon sistemi" veya "açıklama sistemi"ni kullanabilecekleri anlaşılmaktadır. Deklarasyon sisteminde; üzerinde 15.000 USD/AVRO' dan fazla para veya bunlarla ödemeyi sağlayan belge olan kişi kendiliğinden bunu beyan etmek zorundadır. Açıklama sisteminde ise kişi, gümrükte talep üzerine üzerindeki meblağı açıklamalıdır. Bu yöntem daha çok istihbarat ve şüphe üzerine kuruludur. Ancak rast gele uygulanmasına da bir engel yoktur. Öte yandan ülkelerin giriş ve çıkışta aynı sistemi kullanma zorunlulukları da bulunmamaktadır. Örneğin Türkiye, 5549 sayılı Kanunun 16. maddesinde, "Gümrük İdaresine Yapılacak

---

[509] AKIN Engin; Terör ve Terörün Finansmanı Suçu, s.395.

Açıklama"yı düzenlemiştir. Bu düzenleme "açıklama sistemi"ni benimsemiştir. Dolayısıyla yolcunun Türkiye'de otomatik olarak bir deklarasyon yapması şart değildir.[510]

Tavsiye kararında ayrıca gümrüklerde, terörün finansmanında veya aklama suçunda kullanılacağından şüphe edilen, açıklanmayan veya yanlış açıklanan nakit veya bunlarla ödemeyi sağlayan belgenin durdurulması veya alıkonulması, açıklama yapmayan veya yanlış açıklayan yolcuya ceza verilmesi ve bu değerlerin terörün finansmanı veya aklama suçu ile ilgisinin olması halinde müsadere edilmesi şeklinde yükümlülükler getirilmiştir. Nitekim 5549 sayılı Kanunun 16. maddesinde değerin muhafaza altına alınması ve yolcuya idari para cezası verilmesi şeklinde yaptırımlara yer verilmiştir.[511]

VI. TERÖRİZMİN FİNANSMANININ ÖNLENMESİ İLE İLGİLİ ÇALIŞAN TEMEL ULUSLARARASI KURULUŞLAR

A. Genel Olarak

Terörizm artık gerek niteliği gerek boyutları itibariyle uluslararası işbirliği olmaksızın devletlerin tek başına mücadele edebilecekleri ve üstesinden gelebilecekleri bir sorun olmaktan çıkmıştır. 11 Eylül saldırıları sonrasında terörizm sorununun uluslararası hukuk doktrininde de artan bir önem kazandığı ve bu konuda uluslararası kuruluşlar ve bölgesel örgütler tarafından pek çok çalışma yapıldığı görülmektedir.[512]

11 Eylül saldırıları sonrasında terör eylemlerinin kişiler, toplumlar ve devletlere karşı içerdiği şiddetin boyutu ve bunun uluslararası toplumu sosyal, siyasal ve ekonomik bakımdan yakından etkilemesi soruna karşı uluslararası topyekun bir mücadeleyi zorunlu kılmıştır. Özellikle terör eylemlerinin arkasındaki mali kaynaklara dikkat çekilmiştir. Bu tarihten sonra terörle ve özellikle terörün finansmanı ile mücadele boyutuyla genelde dünya gündemini özelde ise başta terör saldırılarına hedef olan ülkeleri önemli ölçüde meşgul etmeye başlamış ve sorun Birleşmiş Milletler, Avrupa Birliği, Avrupa Konseyi gibi uluslararası ve bölgesel örgütlerin ve devletlerin gündemine girmiş bu konuda önemli çalışmalar yapılmıştır.

---

[510] AKIN Engin; Terör ve Terörün Finansmanı Suçu, s.396.

[511] AKIN Engin; Terör ve Terörün Finansmanı Suçu, s.396

[512] TOPAL Ahmet Hamdi; Uluslararası Terörizm ve Terörist Eylemlere Karşı Kuvvet Kullanımı, s. 3.

11 Eylülden sonra terörizmin finansmanı ile mücadeledeki uluslararası inisiyatifler mevcut karaparayla mücadele ve işbirliğinin ötesine geçmiş ve kurumsal bir yapıya kavuşarak bu alandaki kuruluşlar kurumsal bir ağa dönüştürülmüştür. Birleşmiş Milletler ve FATF'ın önderliğinde Dünya Bankası, IMF, Egmont Grup, Wolfsberg Grup gibi oluşumlar da buna katılmış ve birçok açıdan terörizmin finansmanı ile mücadele ve işbirliği bir rejim hâline gelmiştir. Öncelikle terörizmi bilerek fon sağlamayı suç kabul etme ve terör örgütlerinin ve bunları destekleyenlerin mal varlıklarının dondurulmasına ilişkin yasal düzenlemeler bu çerçevede kabul edilmiştir. Ayrıca bu konuda ilkeler, normlar, karar alma süreçleri ve usulleri birçok açıdan kurumsallaşmıştır. Bu kurumsal ağın altında ise birçok terörizmin finansmanı ile ilgili iki taraflı milletlerarası ağlar vardır. Bunlar da bu rejimi gerçekleştirmiş ve takviye etmiştir. Uluslararası kuruluşlar bu konudaki raporlar, yardım talebi sayısı, uluslararası sözleşmeleri imzalayan devletlerin sayısı ve hayata geçirilen ve yapılandırılan finansal istihbarat birimleri Birleşmiş Milletler, uluslararası kuruluşlarla yapılan çalışma ve benzeri göstergelerle terörizmin finansmanının önlenmesine ilişkin değerlendirmelerde ölçüt olarak kabul edilebilir. Bu konudaki en önemli ölçüt ise ülkelerin iç politikalarını yeni uluslararası standartlara uygun hale getirmedir. Uluslararası kuruluşlar yapmış oldukları çalışmalarda değerlendirmeyi yaparken, yasal çerçeve, idari bir altyapının hayata geçirilmesi ve geliştirilmesi, farklı düzenleyici uyum tedbirlerinin kullanımı ve hayata geçirilmesi, uygulama göstergelerinin başarısından da yararlanılması gerektiği üzerinde durulmaktadır.[513]

Sonuç olarak, terörle etkin bir mücadele için terörün finansmanı ile mücadele edilmesi gereği uluslararası kuruluşlar ve devletler tarafından benimsenmiş ve mücadelenin etkin yürütülmesi bakımından uluslararası ve ulusal çalışmalar yapmak üzere önleme mekanizmaları kurulmuştur.

B. Uluslarüstü, Uluslararası ve Bölgesel Kuruluşlar

1. Birleşmiş Milletler

1945 tarihli Birleşmiş Milletler Antlaşması uyarınca BM, uluslararası barış ve güvenliği korumak ve bu çerçevede, barış tehditlerini önlemek, kaldırmak, saldırganlık ve öteki barış

---

[513] BİERSTEKER Thomas J, ECKERT Sue E, ROMANİUK Peter; "İnternational İnitatives to Combat The Financing of Terrorism", p. 243.

bozucu eylemleri bastırmak üzere etkin toplu önlemler almak, barışçı yollarla ve adalet ve uluslararası hukuk ilkelerine uygun çözümü sağlamakla görevlendirilmiştir.

BM'den önceki Milletler Cemiyeti döneminde 1935 yılındaki Kopenhag konferansında "Terörün Önlenmesi ve Cezalandırılması Sözleşmesi" hazırlamış 16 Kasım 1937 de Cenevre'de imzalanmıştır. "Terörün Önlenmesi ve Cezalandırılması Sözleşmesi'nin 8. maddesine göre, "Teröristi ya iade et veya cezalandır" ilkesi benimsenmiştir. Böylece terör ile siyasal suç kavramında anlaşamama durumunda suçluların cezasız kalmaları önlenmek istenmiştir. Sözleşme, terör ile ilgili bilgilerin tek merkezde toplanmasına da olanak sağlamaktaydı. Ancak sözleşme 2. Dünya Savaşının yaklaşması, Cemiyetin etkinliğini giderek kaybetmesi gibi nedenlerle yürürlüğe girememiştir. Fakat daha sonra BM, terörle mücadele konusunda ilk defa 1937 tarihli Cenevre Sözleşmesine atıfta bulunarak "Devletler arasında BM şartlarına uygun bir şekilde "Dostane Münasebetler Kurma ve İşbirliği Yapılmasına Dair Milletlerarası Hukuk İlkeleri Hakkında Bildiri" ile kimsenin teröre destek olmamasını istemiştir.

Birleşmiş Milletler Genel Kurulu, 1963 yılından bu yana terörizmin tüm yönleriyle mücadeleye ilişkin çalışmalar yapmış ve bu güne kadar terörizmle ilgili 12'si 11 Eylülden önce biri de bu tarihten sonra olmak üzere 13 adet sözleşme çıkarmış[514] fakat bu alanda 1990'lı yıllara kadar önemli bir ilerleme kaydettiğini söylemek mümkün değildir. Baştan beri en önemli sorun terörün tanımlanması ile ilgili olmuştur. 1972 yılında Genel Sekreter "Uluslararası Terörizmin Önlenmesi İçin Önlemler" başlıklı bir çalışmanın Genel Kurul gündemine alınmasını önermiştir. Bu konu tanımdan kaynaklanan pek çok görüş ayrılığına neden olmuş ve sonunda konu ancak çok uzun bir başlıkla gündeme alınabilmiştir. Genel Kurul 35 üyeli Uluslararası Terörizm Özel Komitesi kurarak bu alanda çalışmalarına başlamıştır.[515]

Genel Kurul'un terörle mücadele alanındaki etkin çabaları 1994 yılında alınan 49/60 sayılı Genel Kurul Kararına ekli Deklarasyon ile başlamaktadır. Bu deklarasyon ile BM üye devletlerine konunun tüm yönlerini içeren kapsamlı bir hukuki çerçeve oluşturmak amacı ile terörizmin önlenmesi ve ortaya çıkmasının engellenmesine

---

514 ÇAKMAK Haydar, ÇAPAR Gökhan; "Terörizmin Finansmanına Karşı Küresel Mücadelede Birleşmiş Milletler ve G-8'in Faaliyetleri", s.172. Birleşmiş Milletler ve terörizmle ilgili açıklamalr için bkz. ÇİTLİOĞLU Ercan; Gri Tehdit Terörizm, s.207 vd..

515 KAYA İbrahim; Terörle Mücadele ve Uluslararası Hukuk, s.89-90.

yönelik uluslararası hukuk hükümlerinin acilen gözden geçirilmesi çağrısı yapılmıştır. Buna göre devletler, konunun tüm veçhelerini kapsayan kapsamlı bir yasal çerçevenin mevcut olmasını temin etmek amacıyla, terörizmin bütün biçim ve görünümleriyle önlenmesi, bastırılması ve ortadan kaldırılmasına dair mevcut uluslararası yasal düzenlemelerin kapsamını ivedi olarak gözden geçirmeye davet edilmiştir.[516]

Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi'nin terörizmle mücadele konusundaki kararları incelendiğinde, doğrudan terörizmin finansmanının önlenmesi amaçlı kararlarının oldukça yeni olduğu görülmektedir. Bununla birlikte, Güvenlik Konseyi 11 Eylül saldırılarının ardından, terörizmle mücadele alanındaki tartışmaların gerçekleştirildiği ve tedbirlerin kabul edildiği odak nokta haline gelmiş, özellikle, terörizme hizmet eden fonların tespit ve dondurulması hususlarında devletlere yönelik kararlar alarak, terörizmin finansmanının önlenmesinin üzerinde durmaya başlamıştır.[517]

Genel Kurul, 17 Aralık 1996 tarih ve 51/210 sayılı Kararının, 3. Paragrafının (f) bendinde, devletleri, uygun iç düzenlemelerle, teröristlerin ve gerek doğrudan, gerek hayır, kültürel veya sosyal amaçları da olan veya olduğunu iddia eden örgütler aracılığıyla veya aynı zamanda kişilerin terörist faaliyetlerin finansmanı amacıyla kullanılması da dahil olmak üzere, silâh kaçakçılığı, uyuşturucu trafiği ve haraç toplama gibi kanunsuz eylemler yoluyla dolaylı olarak karışmış örgütlerin finansmanını önlemek ve engellemek için tedbir almaya davet ettiğini ve özellikle, gerektiği takdirde, meşru sermayelerin serbest dolaşımına hiçbir şekilde halel getirmeksizin, terörist amaçlara hizmet edeceğinden şüphelenilen malî kaynakların önlenmesi ve hareketlerin engellenmesi için hukuki düzenlemeler oluşturulması ve bu tür malî kaynakların uluslararası hareketleri konusunda bilgi değişimini yoğunlaştırmaya çağırmaktadır.[518]

Birleşmiş Milletler Genel Kurulu 1996 yılında Terörizm Ad Hoc Komitesi'ni kurarak bu alanda anlaşma yapılmasını teşvik etmiştir. Ad Hoc Komite'nin çalışmaları sonucu 1999 yılında Terörizmin Finansmanının Önlenmesi Uluslararası Sözleşmesi yapılmıştır.[519]

---

[516] KAYA İbrahim; Terörle Mücadele ve Uluslararası Hukuk, s.90.

[517] BANTEKAS Ilias; "The International Law of Terrorist Financing", s.315.

[518] KAYA İbrahim; Terörle Mücadele ve Uluslararası Hukuk, s.92.

[519] KAYA İbrahim; Terörle Mücadele ve Uluslararası Hukuk, s.92.

1998[520] yılından başlayarak Dünya da giderek artan terör olaylarından sonra BM Güvenlik Konseyi devletlerin teröristlere yardımda bulunmamaları yönünde bir karar almış 11 Eylül'ün hemen ardından Terörle Mücadele Komitesini[521] kurarak çalışmalarına başlamıştır.[522]

Birleşmiş Milletlerin terörizmin finansmanının önlenmesine ilişkin çabaları Güvenlik Konseyinin 1267 sayılı Kararı ile bu mücadeleyi destekleme yönünden kabul edilen karara dayanmaktadır. Bu kararın uygulanmasını izlemek üzere kurulan Yaptırım Komitesi mali yaptırımlara tabi olan kişi ve kuruluşları yetkilendirerek tanımlayıcı bilgiler toplamış, ancak bu yaptırım rejimleri olmasına rağmen öngörülen mali yaptırımlar sınırlı kalmıştır.[523] Güvenlik Konseyi 1999'da aldığı 1267 sayılı kararla daha önce alınan kararlara Taliban yönetiminin uymamasının uluslararası barış ve güvenliğe tehdit oluşturduğunu açıkça ifade etmiştir. Bu kararla üye devletler Birleşmiş Milletler tarafından insancıl gereksinimler nedeniyle izin verilenler hariç doğrudan veya dolaylı Taliban tarafından sahip olunan veya denetlenen fonlar ile üye devlet yurttaşlarının veya üye devletlerin ülkelerinde bulunan kişilerin Taliban'ın kullanımına sunabilecekleri fonlar ve

---

520 1998 yılı ortalarında El Kaide Terör örgütü Tanzanya ve Kenya'daki ABD elçiliklerine karşı bombalı terör eylemleri gerçekleştirmiştir.

521 Terörle Mücadele Komitesi, Güvenlik Konseyi'nin tüm üyelerinden oluşan 15 üyeli bir Güvenlik Konseyi alt organıdır. Burada karar alabilmek için tüm üyelerin oybirliği gereklidir. Başka deyişle tüm üyeler veto yetkisine sahiptir. Komite aynı zamanda 1373 sayılı Karar'ın uygulanmasını gözetme ve ülkelerin terörle ilgili hazırladıkları Ülke Raporlarının sunulduğu bir kuruluştur. 1373 sayılı Kararın uygulanması ile ilgili olarak atılan veya atılması planlanan adımların devletler tarafından Komiteye raporlar halinde sunulması gerekmektedir. Bu raporlar genellikle teröre karşı üykeler tarafından alınan, yasama,, mal varlıklarının kontrolü, gümrükler, göç, suçluların geri verilmesi, polis ve hukukun uygulanmsı, silah kaçakçılığı, ilgili olabilecek diğer alanlara ilişkin önlemleri içerir. KAYA İbrahim; Terörle Mücadele ve Uluslararası Hukuk, s.108-109. Komite'nin, uluslararası işbirliğini geliştirerek ülkelere terörizmle mücadele konusunda yardımcı olmak gibi temel görevleri bulunmaktadır. Terörist eylemlere mali kaynak sağlanmasının önlenmesi, buna ilişkin eylemlerin suç sayılmasını sağlayacak mevzuat hazırlanması, mali kaynakların dondurulması, teröristlere sığınak olunmaması, ceza işlerinde karşılıklı yardımlaşma, istihbarat konusunda bilgi değişimi, terörist saldırıların önlenmesi maksadıyla işbirliği, sığınma hukukunun kötüye kullanılmasının önlenmesi vb. gibi konuların takibi de BM Terörizmle Mücadele Komitesi'ne aittir. İPEK Hakan; Avrupa Birliği'nin Terörizmle Mücadelesi, Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Avrupa Toplulukları Uluslararası İlişkiler Ana Bilim Dalı, Ankara, 2006, s.59.

522 KAYA İbrahim; Terörle Mücadele ve Uluslararası Hukuk, s.94.

523 BİERSTEKER Thomas J, ECKERT Sue E, ROMANİUK Peter; "İnternational İnitatives to Combat The Financing of Terrorism", p. 235.

diğer mali kaynaklan donduracakları hüküm altına alınmıştır.[524] Sonrasında alınan 1333 ve 1363 sayılı Kararda teröristleri ait malvarlığının dondurulması istemleri yenilenmiştir.

Birleşmiş Milletler Terörizmin finansmanının önlenmesi, cezalandırılması ve buna ilişkin mal varlıklarının dondurulmasına ilişkin ayrıntılı hükümleri içeren ve terörün finansmanının engellenmesine yönelik en önemli hukuksal araçlardan biri olan[525] ve 28.09.2001 tarihinde kabul edilen 1373 sayılı Karar ile, Bütün Devletlerin terörist eylemlerin finansmanının önlenmesine ve cezalandırılmasına ilişkin tedbirlerin usul ve esaslarını belirlenmiş, Ayrıca terörizm faaliyetleri, metotları ve uygulamalarının ve aynı zamanda terörist eylemleri bilerek finanse etmek, planlamak ve kışkırtmanın da Birleşmiş Milletlerin amaç ve prensiplerine aykırı olduğunu belirtilmiştir. Birleşmiş Milletler bundan başka terörizmin finansmanının önlenmesi ile ilgili 1377, 1390, 1452, 1455, 1526, 1617, 1730, 1735 sayılı kararlarıyla bu konuya verdiği önemi ve mücadeledeki usul ve esasları ortaya koymuştur.

Birleşmiş Milletler, terör ve terörün finansmanıyla mücadeleye yönelik olarak gerekli düzenlemeler yapmış ve bu bağlamda söz konusu suçların tespiti ve önlenmesi çerçevesinde ülkeler arasında işbirliğinin geliştirilmesi için gerekli yükümlülükleri belirleyerek yasal zemini hazırlamıştır.[526] Birleşmiş Milletlerin getirdiği bu yükümlülükler sadece BM üyesi devletlere değil "tüm devletlere" getirilmiştir. BM Şartı'nın üye olmayan devletler üzerinde bağlayıcı olup olmadığı ve bu Şart'a dayanarak alınan Karar'ın yüklediği yükümlülüklerin hukuksal statüsü teorik açıdan uzun uzadıya tartışılabilirse de, pratikte çok da önemli sayılamayacak kararlarda "tüm devletlere" yapılan bu gönderme Konsey'in terörle mücadeleye atfettiği önemin bir işareti olması bakımından kayda değerdir.[527]

---

[524] KAYA İbrahim; Terörle Mücadele ve Uluslararası Hukuk, s.96..

[525] YENİDÜNYA A Caner, DEĞİRMENCİ Olgun; "Mukayeseli Hukuk ve Türk Hukukunda Terörün Finansmanı Suçu", s.1276.

[526] AYKIN Hasan, GÜMÜŞAY Kevser; "Terörle Mücadelede Yeni Boyut: Terörün Finansmanı İle Mücadele", s. 388. BOZKURT Enver, KANAT Selim; Uluslararası Toplumun Paradoksu: Terörizm, İnsan Hakları, Güvenlik ve 11 Eylül Sonrası Meydana Gelen Değişiklikler, s.147.

[527] KAYA İbrahim; Terörle Mücadele ve Uluslararası Hukuk, s.105. Ülkemizde de, BM Güvenlik Konseyi'nin 1267, 1333 ve 1373 sayılı Kararları gereğince, terör örgütlerinin ve terörizmi finanse eden kişi ve kuruluşların mal varlıklarının dondurulmasına ilişkin kararlarlar, Bakanlar Kurulu Kararı olarak alınmakta ve Resmi Gazete'de yayımlanmaktadır Bkz. 30.12.2001 tarihli RG'de yayımlanan 2001/3483 sayılı BKK, 12.04.2002 tarihli RG'de yayımlanan 2002/3873 sayılı BKK, 19.06.2002 tarihli RG'de yayımlanan 2002/4206 sayılı BKK, 16.11.2002 tarihli RG'de yayımlanan 2002/4896 sayılı BKK, 12.04.2003 tarihli RG'de yayımlanan 2003/5426 sayılı BKK, 07.05.2006

BM'nin terörizmin finansmanını önlemeye ilişkin programı bugün kritik bir noktaya gelmiştir. Bu programın varlığını tehdit eden bir takım yasal engeller mevcuttur. İzleme Raporunda belirtildiği üzere Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyinin uluslararası barış ve güvenliğe ilişkin konularda adım atmasına ilişkin yetkisini yıpratacak bir inceleme merciinin varlığını kabul etmesi zor gözükmektedir. Üye ülkeler Tedbir Komitesi kararlarını değerlendirme noktasında cesaretlendirilecek ya da kabul etmedikleri bir takım tespitleri görmezden geleceklerdir. Aynı zamanda mevcut Birleşmiş Milletler terörizmin finansmanına ilişkin mevzuat infaz kabiliyetinden de yoksundur. Üye ülkeler listeye isim vermek konusunda isteksizdirler. Ayrıca listede isimleri yer alan kişiler veya kuruluşlara ilişkin malvarlıkları ülkeler tarafından da dondurulmaktadır. Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi Kararları, Terörizmin Finansmanının Önlenmesine İlişkin Sözleşme ve FATF tarafından belirlenen uluslararası standartlar çerçevesinden belirlenen yasal yükümlülükleri ihlâl eden ya da işbirliği yapmayan ülkeler sorumlu tutulmaktadırlar. Terörizmle ilgili fonların durdurulmasına ilişkin uluslararası sorumlulukları kasten yerine getirmeyen ülkeler işbirliği yapmayan ülkeler listesine dâhil edilmeli ya da haklarında başka tedbirler uygulanmalıdır.[528] Öte yandan, terörizme karşı bu güne kadar yapılan tüm çalışmalar terörle mücadele gayretinin yalnızca Birleşmiş Milletler bünyesinde kalmadığı ve hemen hemen bütün uluslararası örgütlerin bu yönde çalışmalar yaparak karalar aldığı bilinmektedir.[529]

2. Mali Eylem Mücadele Gurubu (FATF)

Karaparanın, mali sistem aracılığıyla giderek ekonomileri esir alma noktasına yaklaştığını gören G-7 ülkeleri ABD, Japonya, Almanya, Fransa, İngiltere, İtalya ve Kanada tarafından, Temmuz 1989'da, aklama ile bağlantılı mali sorunların ele alınması ve para aklama ile mücadeleye yönelik mevzuatların standardizasyonu, bankacılık sisteminin ve mali kurumların karapara aklama amacıyla kullanımının önlenmesi, üye ülkeler arasında sürekli bir bilgi değişiminin tesis edilmesi amacıyla kurulmuş Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Teşkilatı (OECD) bünyesinde kurulmuştur. FATF aynı zamanda karapara aklama ve terörizmin finansmanının önlenmesiyle ilgili alanda standart belirlemeyi gaye edinmiş

---

tarihli RG'de yayımlanan 2006/10365 sayılı BKK, 14.02.2007 tarihli RG'de yayımlanan 2007/11599 sayılı Bakanlar Kurulu Kararları.

528 GURULE Jimmy; "The Demise of The U.N Economic Sanctions Regime to Deprive Terrorists of Funding", p.62.

529 ARIBOĞAN Deniz Ülke; "Terörizme Karşı Kurumlararası Koordinasyon ve İşbirliği İmkanları", s.129.

uluslararası bir örgüttür.[530] 24 Eylül 1991 tarihinde ülkemizin de üye olduğu FATF, 34 ülke ve iki bölgesel kuruluştan oluşan, karaparanın aklanması ve terörizmin finansmanı ile mücadele ile ilgili çok önemli çalışmalar yürüten, MASAK tarafından temsil edildiğimiz uluslararası bir kuruluştur. FATF 1990 yılında karapara aklamayla mücadelede uluslararası standartları belirleyen 40 Tavsiye yayınlanmıştır. Anılan Tavsiyeler 1996 ve 2003 yıllarında karapara aklamada yeni teknik ve metotların gelişmesiyle beraber revize edilmiştir.

Bu anlamda karapara aklama ve terörizmin finansmanının önlenmesiyle ilgili alanda standart belirlemeyi gaye edinmiş uluslararası bir örgüt FATF'dır. 1987'de OECD'nin çatısı altında kurulmuştur. 11 Eylül 2001 terör saldırıları ardından gündemini genişleten FATF, karapara aklama ile mücadelenin yanında terörizmin finansmanının önlenmesini de faaliyetleri arasına katmıştır. Bu bağlamda 29-30 Ekim 2001 tarihinde Washington'da yapılan Genel Kurul Toplantısında "Terörizmin Finansmanı ile Mücadele Edilmesi" FATF'in görev alanına ilave edilmiş ve konu ile ilgili 8 Özel Tavsiye kabul edilmiş, anılan tavsiyelere ilave olarak 22 Ekim 2004 tarihinde nakit paranın fiziki olarak taşınmasının kontrol alınması amacına yönelik 9 uncu özel tavsiye geliştirilmiştir.[531] FATF düzenli olarak üye ülkeleri aklama ve terörün finansmanına ilişkin 40 Tavsiyeye ve münhasıran terörün finansmanıyla mücadeleye yönelik yayınlanan 9 Özel Tavsiyeye uyumları konusunda değerlendirmekte ve belirli alanlardaki eksikliklerini tamamlamaları konusunda önerilerde bulunmaktadır.[532]

Ayrıca FATF, yapmış olduğu "tipoloji çalışmaları" ile karapara aklama ve terörün finansmanında kullanılan metotları ve trendleri takip etmekte ve bunlarla mücadelede çeşitli tedbirler önermekte ve karaparanın aklanması ve terörün finansmanının önlenmesi kapsamında diğer uluslararası kuruluşlar ile işbirliği yapmakta ve benzeri bölgesel kuruluşların çalışmalarını destekleyip takip etmektedir. FATF, aynı zamanda üye ülkelerin

---

530 DELTSON S. Ross, WALLS C.Stephan; Reaching Beyond: How to Target trade-Based Money Laundering and Terrorist Financing Outside The Financial Sector, Case Western Reserve Journal of International Law, Case Western Reserve University School of Law, Volume 41, No.1, 2009. p.92.

531 BİERSTEKER Thomas J, ECKERT Sue E, ROMANİUK Peter; "International İnitatives to Combat The Financing of Terrorism", p. 239.

532 GORDON Richard, ROSSMAN Christyn; "Foreword. Combatting Terrorist Financing", Case Western Reserwe Journal of International Law, Volume 41, No.1 2009, s. 2 vd. Reference Guide to Anti-Money Laundering and Combating the Financing of Terrorism, p.1-5. AYKIN Hasan, SÖZMEN H.Kevser; Terörün Finansmanı, s.393.

karapara aklama ve terörün finansmanının önlenmesi konusunda gösterdiği gelişmeleri ve uluslararası sözleşmelere uyumunu periyodik olarak denetlemekte ve değerlendirmektedir.

G-20 platformunun 2 Nisan 2009 tarihli G-20 Liderler Zirvesi sonucunda, küresel krizin olumsuz etkilerinin bertaraf edilmesi amacıyla karapara aklama ve terörizmin finansmanı ile mücadele için oluşturulan standartlara uyum konusunda işbirliği yapmayan ülkelere karşı tedbir alınması kararlaştırılmıştır. Bu çerçevede FATF'dan, 2009 yılının Eylül ayında gerçekleştirilen Zirvede konu hakkında yapmış olduğu çalışmaları raporlaması istenmiştir. FATF tarafından hazırlanan ve ülke bakanlarına iletilen Ağustos 2009 tarihli Raporda, FATF bünyesindeki Uluslararası İşbirliği İnceleme Gurubu (İnternational Cooperation Review Group-ICRG) aracılığıyla standartlara uyum sağlamayan veya işbirliği yapmayan ülkelerin belirlenerek kamuoyuna duyurulacağı ve bu ülkelerin sistemindeki gelişmelerin yakından takip edilerek gelişme gösterilmemesi halinde ilgili ülkeye karşı önlemler alınacağı belirtilmiştir. Ayrıca Liderler Zirvesinin 24-25 Eylül 2009 tarihlerinde gerçekleştirilen toplantısında FATF'ın karapara aklama ve terörün finansmanı bakımından yüksek riskli ülkeleri içeren bir listeyi Şubat 2010 tarihine kadar yayınlaması kararı alınmıştır. Temmuz 2006 tarihinde başlayan değerlendirme süreci sonunda hazırlanan Türkiye III. Karşılıklı Değerlendirme Raporu (MER) 21-23 Şubat 2007 tarihlerinde kabul edilmiştir.[533] Ülkemiz III. Karşılıklı Değerlendirme Raporu sonucunda iki yıllık takip sürecine dahil edilmiş, Raporda mevzuat ve uygulama bakımından eleştiri konusu yapılan hususlara ilişkin gelişmeler 23-27 Şubat 2009 tarihlerinde FATF Genel Kurulu'nda görüşülmüştür. FATF Genel Kurulunda alınan karar doğrultusunda Şubat 2010'da, Türkiye'nin terörün finansmanı ve suç gelirlerinin aklanmasının önlenmesine ilişkin yeterli düzenlemelere sahip olmadığı ve dolayısıyla bu konularda risk teşkil eden bir ülke olduğu hususlarının belirtildiği bir kamuoyu duyurusu yayımlanması söz konusudur. Kamuoyu duyurusunun yayımlanmasını izleyen bir yıl içinde, Türkiye'nin gelişme kaydedip kaydetmediği hususu Uluslararası İşbirliği İnceleme Grubu (International Cooperation Review Group-ICRG) tarafından izlenerek Türkiye'nin durumu her FATF Genel Kurulunda gündeme alınacaktır. Bir yılın sonunda Türkiye'nin yeterli gelişme kaydetmediğine karar verilmesi halinde ise Genel Kurul tarafından FATF'in 21 No'lu Tavsiyesi kapsamındaki tedbirler ülkemiz bakımından uygulanabilecektir.

---

[533] Terörizmin finansmanı bakımından ülkemize yöneltilen eleştirler hakkında detaylı açıklamalar için bkz. " DÖRDÜNCÜ BÖLÜM", "VI.

Karapara aklama ve terörün finansmanı ile mücadelede en etkin uluslararası kuruluşların başında gelen FATF'ın ülkeler hakkında yapmış olduğu değerlendirmelerin özellikle uluslararası finansal işlemlerde, ülkelerin itibarı açısından önemli bir etkisi bulunmaktadır. Zira FATF'in Tavsiye Kararlarına uyumsuz olduğu ilan edilen ülkelerle yapılan işlemlere özel dikkat gösterilmesi yönünde tavsiyede bulunulması, ülkenin ekonomik ve siyasi itibarı açısından ağır sonuçlar doğmasına neden olabilmektedir.

3. Dünya Bankası ve Uluslararası Para Fonu (İMF)

Dünya Bankası ve IMF'in misyonu birbirinden farklılık arz etse de genel olarak aklama ve terörün finansmanıyla mücadele yöntemleri benzerlik göstermektedir ve bu alanda birlikte ortak çalışmalar yürütmektedirler. Dünya Bankasının temel amacı dünya üzerindeki yoksulluk ile mücadele etmektir. Bu amaçla Dünya Bankası maddi ve teknik yardım sağlamak suretiyle ülkelerin gelişme kapasitelerinin artırılmasını teminen gerekli çalışmalarda bulunmaktadır. IMF'in temel amacı ise makro ekonomik çerçevededir ve dünya üzerindeki mali istikrarın sürdürülmesine yönelik çalışmalarda bulunmaktadır.[534]

Nisan 2001 tarihinde Dünya Bankasının ve IMF'in İcra Direktörleri Kurulları karapara aklamanın ülkelerin gelişimine ve mali istikrarın sağlanmasına yönelik ciddi bir tehdit unsuru olduğunu belirtmişler ve bu kapsamda çalışmalara başlamışlardır. 11 Eylül 2001 olaylarının ertesinde ise anılan Kurullar faaliyetlerini terörün finansmanını da kapsayacak şekilde genişletmişlerdir. Ayrıca bu Kurullar, Temmuz ve Ağustos 2002 tarihinde FATF'in aklama ve terörün finansmanına ilişkin 40 Tavsiyesini ve münhasıran terörün finansmanının önlenmesine yönelik hazırlanan 9 Özel Tavsiyesini temel uluslararası standartlar olarak kabul etmiştir. Kurullar, aklama ve terörün finansmanıyla mücadeleyi operasyonel çalışma alanı olarak belirlemiş ve bu kapsamda Kasım 2002 tarihinde uluslararası nitelikte kapsamlı bir değerlendirme metodolojisini kullandıkları 12 aylık pilot programı uygulamaya koymuşlardır. Söz konusu pilot program kapsamında; IMF ve Dünya Bankası ülke değerlendirmelerinde bulunmuş ve pilot program sonuçlarını aldıkları Mart 2004 tarihinden sonra da bu alandaki çalışmalarına devam etme kararı almışlardır. Ayrıca, bu çalışmalar sırasında FATF ve benzeri bölgesel kuruluşlarla da işbirliğinin devam ettirilmesi gerektiğini belirtmiştir.

---

[534] AYKIN Hasan, GÜMÜŞAY Kevser; "Terörle Mücadelede Yeni Boyut: Terörün Finansmanı İle Mücadele" , s. 396.

Dünya Bankası ve IMF tarafından yürütülen çalışmalar kapsamında; uluslararası diyalogun geliştirilmesine yönelik girişimlerde bulunulmuştur. Ayrıca, bu kapsamda uluslararası aklama ve terörün finansmanıyla mücadele değerlendirme metodolojisinin geliştirilmesi ve eğitim faaliyetlerinin yoğunlaştırılması yoluyla kurumsal kapasitenin geliştirilmesine yönelik çalışmalar da yapılmıştır.[535] Sonuç olarak 40+9 tavsiyenin revizyonu ışığında Dünya Bankası ve IMF karaparanın aklanması ve terörizmin finansmanının önlenmesinin değerlendirilmesine yönelik genel bir metodoloji revize ederek onaylamıştır. ABD kaynaklarına göre 2005 yılından itibaren Dünya Bankası ve IMF üye ülkelerin uyumu bakımından 50 değerlendirme yapmış ve 123 ülkeye teknik destek sağlamıştır.[536]

4. Avrupa Birliği

Avrupa Birliğine üye olan devletler, Avrupa Konseyi'nin 2 Aralık 1975 tarihli kararına uygun olarak bu tarihten itibaren öncelikle terörizm olmak üzere, uyuşturucu, göç, iltica, polis ve adli konularla ilgili olarak, AT'nin kuramsal çerçevesi dışında, "hükümetlerarası işbirliği" esasına dayanan, üye ülkeler arasında deneyim ve tecrübelerin paylaşılması, bilgi ve uzman görevli değişimi ile üye ülkeler arasındaki bağlantıyı sağlayacak yapıların kurulması gibi hususlarda, terörizmle mücadele ve iç güvenlik konularında gayri resmi olarak yılda iki kez üye ülkelerin ilgili birimlerinin üst düzey bürokratlarını bir araya getiren, bugünkü Birlik düzeyinde oluşturulan ortak politikanın ilk adımlarının atıldığı ve hem siyasi hem de bürokratlardan oluşan çalışma grupları şeklinde yapılanan Avrupa Birliğine üye ülkelerin oluşturduğu ve gözlemci ülkelerinde katılımının sağlandığı TREVI (Terrorism, Radıcalism, Extreme, Violence İnternational) İşbirliği teşekkül ettirilmiştir. 31 Mayıs 1977 tarihinde kurulan Çalışma Grubuna, eylemleri bilinen ve muhtemel terörist gruplarla ilgili düzenli analizler yapmak, bunlar hakkında bilgi toplamak amacıyla güvenli bir hızlı iletişim ağı kurmak, terörist grupların finansmanıyla ilgili ortak çalışma zemini hazırlamak ve diğer konularda sınırlı bilgi akışı ile alışverişini ve değişimini sağlamak görevleri verilmiştir. Üye devletler arasındaki bu işbirliği ve çalışmalar, 1970'li ve 80'li yıllar boyunca mevcut sistem doğrultusunda süregelmiştir. Maastricht Antlaşması sonucu kurulan AB ile ve üç sütunlu yapı çerçevesinde oluşturulan "adalet ve içişleri işbirliği

---

[535] AYKIN Hasan, GÜMÜŞAY Kevser; "Terörle Mücadelede Yeni Boyut: Terörün Finansmanı İle Mücadele" , s. 397.

[536] BİERSTEKER Thomas J, ECKERT Sue E, ROMANİUK Peter; "İnternational İnitatives to Combat The Financing of Terrorism", p.241. ÇAKMAK Haydar, CANTEKİN Aytekin; "Terörizmin Finansmanı İli Mücadele Konusunda Avrupa Birliği ve Diğer Önemli Uluslararası Örgütlerin Faaliyetleri" Terörizmin Finansmanı ve Ekonomisi, Barış Platin Kitabevi, Ankara 2009, s.236.

politikası" ile TREVI İşbirliği, ileriki bölümlerde değinilecek olan yeni yapılanmaların oluşumuna katkıda bulunarak misyonunu doldurmuş, ortadan kalkmıştır.[537]

11 Kasım 1993 tarihinde AB'nin hukuki temellerinin atıldığı Maastricht Antlaşması'nın yürürlüğe girmesinin ardından, terörizmin hareket alanındaki değişiklere işaret eden ve 15-16 Aralık 1995 tarihlerinde toplanan Avrupa Konseyi Madrid Zirvesi'nin Sonuç Bildirgesi'nde yayınlanan La Gomera Deklarasyonu, atılan en önemli adım olmuştur. Sonuç Bildirgesi'nin ekinde yer alan terörizmle mücadeleye ilişkin deklarasyon Üye ülkeler arasında, terörist grupların finansman kaynakları, kara para aklama faaliyetleri ve diğer eylemleriyle ilgili bilgi değişiminin ve adli işbirliği de dahil olmak üzere terörizmle mücadele yönündeki işbirliğinin arttırılması gerektiği konusunda uzlaşmışlardır.[538]

AB'nin terörizme karşı mücadelesinde sadece Adalet ve İçişlerinde İşbirliği konularının görüşüldüğü terörle ilgili diğer önemli bir çalışma da Tampare Zirvesi, Finlandiya'nın dönem başkanlığında, 15-16 Ekim 1999 tarihlerinde gerçekleştirilmiştir. Zirve Sonuç Bildirisinde, terörizm de dahil olmak üzere suçların Birlik çapında önlenmesi amacıyla ulusal programların geliştirilmesi, bu amaçla iç ve dış politikalar çerçevesinde ortak önceliklerin tanımlanması, bu önceliklerin yeni yasal düzenlemeler göz önünde bulundurularak hazırlanması, ayrıca yetkili ulusal birimler arasında bilgi değişimi ve işbirliğinin etkin bir şekilde güçlendirilmesi yer almıştır.[539]

Ekonomik entegrasyonunu büyük ölçüde tamamlamış olan ancak uluslararası politika, iç ve dış güvenlik konularında aynı başarıyı gösteremeyen Avrupa Birliği için 11 Eylül saldırıları yeni bir dönemin başlangıcı olmuştur. 20. yüzyıl uluslararası politikasına özgü devletlerin elinde bir araç olmaktan çıkan bu tehlikeli silah tüm insanlığı tehdit eder hale gelmiştir. Bu durum devletlerin güvenlik algılamalarını değiştirmekle beraber aynı zamanda dünya düzeni de artık bu tarihten itibaren yeni bir şekil almaya başlamıştır.[540] Avrupa Birliği, 11 Eylül 2001 terör saldırılarından hemen sonra terörizme karşı vizyon ve strateji arayışlarına girmiş ve küresel terörizmle mücadele açısından yeni politikalar

---

[537] BRUCE George, WATSON Timothy; "European Terrorism Today & Tomorrow", s.77-84.

[538] İPEK Hakan; Avrupa Birliği'nin Terörizmle Mücadelesi, s.112.

[539] İPEK Hakan; Avrupa Birliği'nin Terörizmle Mücadelesi, s.134-137.

[540] ÖZCAN Mehmet, YARDIMCI Serkan; "Avrupa Birliği ve Küresel Terörizimle Mücadele", Terörizm, Terör, Terörizm ve Küresel Terörle Mücadelede Ulusal ve Bölgesel Deneyimler, USAK Yayınları, Birinci Baskı, Ankara, Nisan 2006, s. 198-199.

geliştirmeye yönelik önemli adımlar atmıştır. Saldırılardan üç gün sonra Birlik tarafından yapılan resmi açıklamada, terör saldırıları en sert biçimde kınanmıştır. 21 Eylülde olağanüstü toplanan AB Devlet ve Hükümet Başkanları, AP Başkanı, Avrupa Komisyonu Başkanı tarafından yapılan açıklama ile, terörizmin Dünya ve Avrupa'ya karşı gerçek bir tehdit olduğu, ve terörizmle mücadelenin AB'nin öncelikli hedeflerinden birisi olacağı ifadesi kullanılarak, bu vahşice eylemlerden sorumlu olanların adalet önüne çıkarılıp cezalandırılmalarını sağlamak için mümkün olan her gayreti göstereceğini ilan etmiştir.[541] Sonrasında AB, gerek üye ülkeleri içerinde yerel bazda faaliyet gösteren terörist oluşumlarla, gerekse uluslararası terörizmle mücadele açısından yeni politikalar geliştirmeye yönelik önemli adımlar atmıştır.

11 Eylülden sonra uluslararası düzeyde terörizme ilişkin çok ciddi tedbirler alınmıştır. Bu tedbirler Avrupa Birliğinin kabul ettiği terörle mücadele stratejisinde ortaya konulan önle, koru, takip et ve yanıtla ilkeleri çerçevesinde şekillenmiştir.[542] Avrupa Birliği 11 Eylül saldırılarından sonra 27 Aralık 2001'de terörizme karşı mücadeleye ilişkin kabul edilen 2001/930/CFSP ve özellikle terörist eylem tanımının yapıldığı 2001/931/CFSP sayılı ortak tutumları kabul etmiştir. 2001/930/CFSP sayılı ortak tutumda, terör örgütlerine ve teröristlere eylemlerinde kullanabileceği doğrudan veya dolaylı maddi destek sağlamanın suç kabul edilerek cezalandırılacağı, terör örgütlerine veya terörist eylemlere doğrudan ya da dolaylı katılan, yardımcı olan, örgütlerin talimatları doğrultusunda faaliyet gösteren veya malvarlığı bu örgütler tarafından kontrol edilen gerçek ve tüzel kişilerin paraları ile malvarlıklarının dondurulacağı, bu kişilerin herhangi bir fon, malvarlığı, ekonomik kaynak, finansal işler ile ilgili faaliyet gösterememesi için önlemler alınacağı belirtilmiştir.[543] Buna göre tüm Birlik içerisinde terörizmin finansmanı suç haline getirilmiş ve terörle bağlantılı kişilerin ve kurumların finansal varlıkları ile ekonomik kaynaklarının dondurulması istenmiştir. Böylece bu kişi ve guruplara mali ve benzer yardımların yapılması önlenmek istenmiştir. Bu Ortak Pozisyon ayrıca terör eylemlerine verilen her türlü desteğin önlenmesini hedeflemiş ve terör eylemlerinin önlenmesi ve bu eylemlerde yer alanlara üye devletlerde barınma sağlanması engellenmeye çalışılmıştır. Ortak Pozisyon, AB üyesi devletler arasında olduğu kadar diğer devletlerle de terörün finansmanının engellenmesi ve teröristlere destek verilmesinin önlenmesi bağlamında

---

[541] İPEK Hakan; Avrupa Birliği'nin Terörizmle Mücadelesi, s.146.

[542] SMİTH Jack D, COOPER Gregory J; Disruptung Terrorist Financing With Civil Litigation, p.65.

[543] İPEK Hakan; Avrupa Birliği'nin Terörizmle Mücadelesi, s.167.

işbirliği çağrısında bulunmakta ve bu doğrultuda teröristlerin ülkelerarası geçişinin engellenmesi amacıyla daha etkin sınır kontrollerinin yapılması, bilgi değişimimin sağlanması ve devletlerin birbirlerine terör suçlarının araştırılması ve soruşturulmasında yardımcı olması istenmektedir.[544]

2001/931/CFSP sayılı Ortak Tutum, terör örgütlerinin mali açıdan çökertilmesi amacından hareketle yayınlanan liste doğrultusunda; bir devletin artık bir terör örgütü ya da terörist hakkında tereddüt, koruma veya görmezden gelme şeklinde pasif kalamayacağı, aynı zamanda polis ve yargı güçlerinin bu konuda de daha etkin ve ortak hareket etmesine imkan sağlamaktadır. Ortak Tutum, AB Antlaşmasının kendisine verdiği yetkiler çerçevesinde listede belirtilen bireylerin, grupların ve tüzel kişilerin mali, ekonomik ve diğer finansal kaynaklarını dondurabilme ve aynı zamanda bu kişilerin bu kaynaklardan yararlanabilmesini veya ulaşabilmesini engelleme yetkisini vermektedir.[545] Ayrıca kendisi ve önceki Ortak Tutuma eklenen listede hangi nitelikleri taşıyan kişilerin terörist olarak yer alacağına ilişkin kriterler de belirlenmiştir. Yine aynı gün kabul edilen Konsey Regülasyonu ile benzer şekilde terörle bağlantılı kişilerin, grupların ve kuruluşların mali varlıkları dondurularak bunlara mali hizmetler sunmak yasaklanmıştır. Buna göre Konseye aynı zamanda terörle bağlantılı kişi, grup ve kuruluşların bir listesini hazırlama görevi de verilmiştir.[546]

Avrupa Birliği, bu konudaki benimsediği eylem planı ile ayrıca kara paranın aklanmasını önlemesi ile ilgili direktif ve mal varlıklarının dondurulması ile ilgili Çerçeve Karar'ın hazırlanması üzerinde mutabık kalınmıştır. Bahsedilen uluslararası sözleşmelerden BM Terörizmin Finansmanının Önlenmesine Dair Sözleşme'nin tüm üye ülkeler tarafından bir an önce imzalanması ve yürürlüğe konulması üzerinde durulmuş, OECD ve Mali Eylem Görev Gücü (FATF) tarafından belirlenen ve bu konuda işbirliğine yanaşmayan üçüncü ülkelere karşı bir takım önlemler alınması konusuna vurgu yapılmıştır.[547]

27 Mayıs 2002 tarihli Konsey Ortak Pozisyonu 1267 sayılı Güvenlik Konseyi Kararı uyarınca daha önceki ortak pozisyonları geliştirici mahiyette yeni düzenlemeler getirmiştir. Buna göre Usame bin Ladin, El-Kaide örgütü üyeleri ve Taliban ile bunlarla bağlantılı kişi,

---

544 KAYA İbrahim; Terörle Mücadele ve Uluslararası Hukuk, s.126.

545 İPEK Hakan; Avrupa Birliği'nin Terörizmle Mücadelesi, s.171.

546 KAYA İbrahim; Terörle Mücadele ve Uluslararası Hukuk, s.126.

547 İPEK Hakan; Avrupa Birliği'nin Terörizmle Mücadelesi, s.155.

kuruluş ve gruplara her türlü mali kaynak aktarımı yasaklanmakta ve bunlara ait mali kaynaklar, fonlar ve ekonomik değerler dondurulmaktadır. Komisyon Regülasyonu aracılığıyla hazırlanan ve güncellenen bir liste bulunmakta ve bu listedeki kişilere, kuruluşlara ve gruplara ait malvarlıkları ve ekonomik kaynaklar dondurulmaktadır. Mali önlemlerle ilgili olarak soruşturulan kişilerin banka hesaplarına ilişkin bilgilerin üye devlet birimlerince birbirlerine iletilmesi de mümkün hale getirilmiştir. Terörizmin desteklenmesini sağlayan para aklama mekanizmaları da daha ciddi bir şekilde düzenlenerek bunun engellenmesi yönünde önlemler alınmıştır.[548]

13 Haziran 2002 tarihinde Avrupa Birliği Konsey'i Terörizmle Mücadele Çerçeve Kararını kabul etmiş ve bu Karar yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Bu Karar, Birlik üyesi devletlerin iç hukuklarının kendisine uyumlu hale getirilmesini istemekte aynı zamanda terör suçunun önemine dikkat çekilerek terörle mücadelede alınacak önlemlerin Birlik düzeyinde daha iyi gerçekleştirilebileceğinden hareketle Birliğin önlemler alabileceği açıkça ifade edilmiştir. Karar ile ayrıca üye Devletlerin iç hukuklarında yapacakları hukuksal düzenlemeler ile bu karardaki terörizmle mücadele edebilmek için gerekli uyarlamaları yapacakları belirtilmiş ve terörizmin "demokrasi, insan haklarının özgürce kullanılması ve ekonomik ve sosyal gelişmeye bir tehdit oluşturduğunu" belirtilerek, alınan önlemlerin ölçülülük ilkesine uygun ve Karar'da öngörülen "amaçları gerçekleştirmek için gerekli olandan daha öteye" geçemeyeceği vurgulanmıştır.[549]

11 Eylül saldırıları sonrasında Avrupa Birliği Adalet ve İçişleri Bakanları Konseyi, 20 Eylül 2001 tarihinde olağanüstü toplanarak, terörizmin engellenmesine yönelik önlemleri görüşülmüş ve toplantı sonucunda; yargısal işbirliği alanında ortak terörist eylem ve terörizm tanımı yapmak ve teröristlerin yasal korunmasını önlemek için çerçeve kararların çıkarılması, AB genelinde terörizm konusunda uzman polis ve savcılardan oluşan ortak bir soruşturma ekibinin kurulması, üye ülkelerin polis ve istihbarat servisleri arasında işbirliğinin ve bu birimler ile Europol arasında düzenli bilgi değişiminin sağlanması, Europol bünyesinde terörizm ile mücadele biriminin kurulması, terörizmin finans kaynakları açısından özellikle BM Sözleşmeleri'nin üye ülkelerce onaylanması ve

---

[548] KAYA İbrahim; Terörle Mücadele ve Uluslararası Hukuk, s.127.

[549] KAYA İbrahim; Terörle Mücadele ve Uluslararası Hukuk, s.128-130.

yürürlüğe sokulması, terörist örgütlerin finansmanını önleyecek önlemlerin alınmasına ilişkin kararlar alınmıştır.[550]

BM'in terörizmle mücadeleyle ilgili olarak kararlarına ek olarak 02 Ekim 2001 tarihinde uluslararası terörizme karışan örgüt ya da bireylerin finansmanını engellemeyi amaçlayan bir Tüzük Taslağı hazırlamıştır. Parlamento, söz konusu Taslağı aynı gün hemen onaylamıştır. 14-15 Aralık 2001 tarihleri arasında gerçekleştirilen Laeken Zirvesinde zirvede, terörle mücadele ve AB'nin geleceği gibi konular derinlemesine ele alınarak dünya üzerinde faaliyet gösteren terör örgütleri ve teröristlerin listesinin belirlenmesi, BM Güvenlik Konseyi'nin 1373 sayılı kararı uyarınca bu örgüt ve kişilere yönelik finans yardımlarının engellenmesine ilişkin önlemlerin alınması bu konudaki polis ve istihbarat birimleri arasındaki işbirliğinin artırılması konularında görüş birliğine varılmıştır.[551] Laeken Zirvesi sonrası çalışmalarına hız veren Konsey, 27 Aralık 2001 tarihinde terörizmle mücadele çerçevesinde bazı kişi ya da örgütlere karşı kısıtlayıcı önlemlerin alınmasıyla ilgili Avrupa Birliği Konseyi'nin 27 Aralık 2001 tarihli (CH) 2580/2001 sayılı, "Terörizm ile Mücadele Çerçevesinde Bazı Kişi ve Kuruluşlara Karşı Kısıtlayıcı Önlemlerin Kabulüne İlişkin Tüzüğü" kabul etmiş ve 28 Aralık 2001 tarihinde AB Resmi Gazetesi'nde yayınlanarak yürürlüğe girmiştir.

Tüzük; üye ülkelerde Konsey tarafından hazırlanan listede belirtilen kişi, örgüt veya tüzel kişilikler ile ilgili olarak bütün fonların, mal varlıklarının, ekonomik kaynakların dondurulmasını, bu kişi ve grupların dolaylı veya doğrudan hiçbir şekilde bu fonlara, malvarlıklarına, ekonomik kaynaklara ulaşılmasının ve kullanılmasının önlenmesini düzenlemektedir. Üye ülkelerde terörist eylemlerin finansmanı için herhangi bir şekilde para toplanması ya da teminin yasaklanacağı, terör eylemlerin finansmanı için kullanılan kaynaklar dondurulacağı, terör örgütlerini organize eden, mali destek sağlayan ya da bu örgütlerin eylemlerine katılanlara üye ülkeler tarafından caydırıcı cezalar uygulanacağı hüküm altına alınmıştır.[552]

---

[550] İPEK Hakan; Avrupa Birliği'nin Terörizmle Mücadelesi, s.150-151.

[551] İPEK Hakan; Avrupa Birliği'nin Terörizmle Mücadelesi, s.157-163.

[552] ÖZCAN Mehmet, YARDIMCI Serkan; "Avrupa Birliği ve Küresel Terörizimle Mücadele", s. 225. Tüzükle birlikte yayınlanan listelerin de katkısıyla AB Komisyonu, bir süre sonra yaklaşık 100 milyon Euro değerinde terörizmle ilgili şüphelenilen kişilere ait malvarlığının dondurulması ile sonuçlanmıştır. İPEK Hakan; Avrupa Birliği'nin Terörizmle Mücadelesi, s.165

AB Yüksek Temsilcisi Javier Solana tarafından hazırlanan ve "Daha İyi Bir Dünya da Güvenli Bir Avrupa - Avrupa Güvenlik Stratejisi" başlıklı 12 Aralık 2003'te benimsenen belge, AB üyesi devletlerin daha iyi ve güvenli bir dünya nasıl oluşturulabileceğine dair ortak vizyonlarını paylaştığı bir ilk olma özelliğine de sahiptir. Belge, AB'nin, küresel güvenliği sağlamada sorumlu olduğunu ifade etmiş ve terörizmin tüm dünya da olduğu gibi, Avrupa güvenliğine de yönelik en önemli tehdit haline geldiğini belirtmiştir. Strateji Belgesi, terörizmin askeri olmayan sebeplerden kaynaklandığını, dolayısıyla askeri yöntemlerle çözümlenebilecek bir sorun olmadığını, terörizmle etkin mücadele etmek için artık istihbarat, polis, adli ve askeri ve diğer alanlarda işbirliğinin zorunlu hale geldiğini ifade etmiştir.[553]

11 Mart 2004 Madrid'de meydana gelen El Kaide bağlantılı bombalı saldırılarda 200'e yakın kişi hayatını kaybetmiş ve 1200'den fazla kişi de yaralanmıştır. Bu saldırılardan hemen sonra 25-26 Mart 2004 tarihinde toplanan Avrupa Konseyi Zirvesi sonucu Terörizmle Mücadele Deklarasyonu kabul edilmiştir. Deklarasyon, hali hazırda yürürlükte olan AB'nin terörizmle mücadelesine yönelik eylem planı temelinde; terörizmle mücadelede uluslararası işbirliği ve çabaların arttırılması, AB kurumları ve üye devletler içinde teröristleri bulacak, araştıracak, yargı önüne çıkartacak ve terörist saldırıları önleyecek kapasitenin artırılması, uluslararası ulaştırma güvenliğinin sağlanması ve sınır kontrolüne ilişkin etkili sistemler geliştirilmesi, AB'nin ve üye ülkelerin terörist saldırıların sonuçları ile baş edebilme yeteneklerinin geliştirilmesi, terörizmle mücadele konusu çerçevesinde öncelikli üçüncü ülkelere yönelik faaliyetlerin AB dış ilişkileri kapsamında ele alınması teröre destek veren unsurların belirlenmesi, teröristlerin ve terör örgütlerinin mali ve ekonomik kaynaklara erişiminin engellenmesi olmak üzere yedi stratejik hedeften oluşmaktadır.

Deklarasyonda, terörizmin finansmanı ile mücadele kapsamında özellikle teröristlerin mali ve ekonomik kaynaklara erişiminin engellenmesi konusundaki hedefin gerçekleştirilmesi amacıyla, BM yükümlülükleri doğrultusunda ve kanun yollarına ve hukukun üstünlüğüne saygı göstererek, ekonomik kaynakları da içine alacak şekilde, hesapların dondurulmasına ilişkin prosedürlerin etkinliğinin artırılacağı, teröristlerin finans kaynaklarına ilişkin bilgi alışverişinde bulunulması için ilgili makamlar arasındaki işbirliğinin geliştirileceği ve işlevsel bağlantıların kurulacağı, teröristlerin mali kaynaklarının önlenmesine ilişkin,

---

[553] İPEK Hakan; Avrupa Birliği'nin Terörizmle Mücadelesi, s.201..

yardım amaçlı organizasyonlar ve alternatif havale sistemlerini de içine alan bir AB stratejisinin geliştirilerek uygulanacağı, Mali Eylem Görev Gücü (FATF) ile, terörün finansmanına ilişkin tüm konularda işbirliği içinde bulunulması ve AB yasal çerçevesinin terörün finansmanına ilişkin 9 Özel Tavsiyeye uygun hale getirilmesinin güvence altına alınacağı, terörün finanse edilmesi ile mücadele etmek için üçüncü ülkelerle siyasi ve teknik diyalogun sürdürüleceği belirtilmiştir. Söz konusu Deklarasyonun, AB'nin terörizmle mücadelesinde önemli bir kilometre taşı olduğu içeriğinden açıkça anlaşılmaktadır.[554]

7 Temmuz 2005 tarihinde El Kaide bağlantılı bir örgüt tarafından Londra'da üç metro istasyonu ve bir otobüste gerçekleştirilen bombalı saldırılar sonucu AB'nin yetkili organları ve temsilcileri aracılığı ile terör eylemi kınanmış ve terörizme ve teröristlere karşı her türlü tedbirin alınacağı ifade edilmiştir. Saldırılar sonrası çalışmalarına hız veren AB dönem başkanı İngiltere, AB'nin diğer üyelerine, siyasi şiddete başvuran örgütlerin mal varlıklarını tespit etme ve bunlara el koyma çağrısı yapmıştır. Saldırılar sonrasında 13 Temmuz 2005 günü Brüksel'de bir araya gelen Adalet ve İçişleri Bakanları, daha önce kararlaştırılan terörizmle mücadele önlemlerinin yıl sonuna kadar uygulamaya konulmasını ve üye ülkeler arasında işbirliğinin daha da arttırılması kararlaştırarak bir Bildiri yayınlamışlardır.[555]

Bildiride, terörizmle mücadeleye ilişkin yapılacak faaliyetlerin belirlendiği bir yol haritası çizilerek, AB'nin terörizmle mücadeleye ilişkin genel performansını gözden geçirerek üye ülkeleri kapsamlı bir mali soruşturmayı terörle ilgili soruşturmaların bir parçası haline getirmeleri ve terör kaynaklarını kurutacak nitelikte güçlü bir maliye geliştirmek suretiyle terörizmin finansmanı ile mücadele edileceği belirtilmiştir.[556]

Son olarak, Avrupa Birliği Konseyi, Finansal Sistemin Karapara Aklama ve Terörizmin Finansmanı Amacıyla Kullanılmasının Önlenmesine Dair 2005/60 sayılı Direktifi kabul etmiştir. Üçüncü Direktif olarak da anılan bu direktifte AB üyesi ülkelerin kara para aklama ve terörün finansmanı ile mücadelede kapsamında mevzuatlarında yapmaları gereken düzenlemeler belirtilmiş, 45. maddesi uyarınca ise tüm üye ülkelerin iç mevzuatlarını 15 Aralık 2007 tarihine kadar Direktife uygun hale getirmeleri istenmiştir. Direktifle getirilen ayrıntılı düzenlemeler bu Bölümün V. Ana Başlığı

---

554 İPEK Hakan; Avrupa Birliği'nin Terörizmle Mücadelesi, s.216-220.

555 İPEK Hakan; Avrupa Birliği'nin Terörizmle Mücadelesi, s.241-242..

556 İPEK Hakan; Avrupa Birliği'nin Terörizmle Mücadelesi, s.243..

altındaki D. Başlığı altında "Mali Sistemin Kara Paranın Aklanması ve Terörizmin Finansmanı Amacıyla Kullanımının Önlenmesi Hakkında 2005/60 Sayılı Avrupa Birliği Direktifi" olarak ayrıntılı açıklandığından burada ayrıca direktifle ilgili açıklama yapmadan gönderme ile yetiniyorum.

Görüldüğü gibi, ortak değerlere ulaşabilmek adına ortak hareket etmeyi var oluş amaçlarından biri kabul eden Avrupa Birliği, terörizmle mücadele konusunda da gerek üye ülkeleri arasında koordinasyonun sağlanması, gerekse uluslararası düzende söz sahibi olma arzusuyla yoğun bir çaba içerisine girmiş,[557] Avrupa Birliği bünyesinde, Terörizm Çalışma Grubu, İrtibat Görevlileri, Terörizm Üzerine Polis Çalışma Grubu, İkinci Sütun Terörizmle Mücadele Çalışma Grubu gibi benzer çalışma gurupları ile Avrupa Birliği'nin, terörle ve terörizmin finansmanının önlenmesiyle ilgili önemli çalışmalar ve sonucunda da buna ilişkin yasal düzenlemeler yapmıştır. AB bünyesinde, genel olarak suçla mücadele, kara paranın aklanmasının ve terörizmin önlenmesi konulu mevzuatın içinde, terörizmin finansmanıyla ilgili hükümlere rastladığımız gibi, özellikle BM Güvenlik Konseyi kararlarının uygulanması amacıyla kabul edilmiş ve doğrudan terörizmin finansmanıyla ilgili düzenlemeler de mevcuttur. Söz konusu düzenlemeler, yalnızca üye ülkelere değil, özel sektör mali kuruluşlara da ciddi yükümlülükler getirmektedir.

5. Avrupa Konseyi

1949 yılında insan hakları, demokrasi ve hukukun üstünlüğünü savunmak amacıyla Avrupa çapında kurulmuş hükümetlerarası bir kuruluştur. Avrupa Birliğinden farklı bir örgütlenmedir. Merkezi Strasbourg'da bulunan Avrupa Konseyine 46 devlet üye olup, yaklaşık 800 milyonluk bir nüfus toplamına sahiptir. Konsey'in amaçları insan haklarını, parlamenter demokrasiyi ve hukukun üstünlüğünü savunmak, üye devletlerin hukuk uygulamalarını benzer standartlarda sağlayacak anlaşmalar oluşturmaktır. Konsey özellikle Soğuk Savaş'ın sona ermesiyle birlikte Orta ve Doğu Avrupa Devletlerinde ekonomik reformlara paralel olarak siyasal ve hukuksal reformlara yardımcı olmak, buralarda insan hakları uygulamaları hususunda gözlemde bulunmak amacıyla çalışmalar yapan kararları ile teröre karşı uluslararası önlemler alan etkin bir bölgesel kuruluştur.

Avrupa Konseyi Danışma Meclisi, 1973 de aldığı 703 sayılı Tavsiye Kararını kabul etmiştir. Bu tavsiyede, sebebi ne olursa olsun uluslararası terörizm suçlarının ceza

---

[557] İPEK Hakan; Avrupa Birliği'nin Terörizmle Mücadelesi, s.265.

yaptırımları ile karşılanmaları gerektiği belirtilmiş, "Teröriste ya ceza ver veya iade et" kuralı desteklenmiştir. Konseyin 1974 tarihli 3 sayılı Tavsiye Kararı, uluslararası terör konusunda önem taşımaktadır.[558] Ayrıca, Bakanlar Komitesi'nin 15.01.1982 tarih, 1 sayılı Tavsiye Kararı ile terör fiillerinin kovuşturulması ve cezalandırılması ile ilgili Tavsiye Kararı, 28.04.1982 tarih ve 941 sayılı Tavsiye Kararı, Avrupa Konseyi İstişari Asamblesi'nin 1984'de benimsediği "Avrupa'da Terörizme Karşı Demokrasinin Savunulması" konusundaki 1982 sayılı Kararı, 1984'de Madrit'te toplanan Adalet Bakanları 14. Konferansında ele alınan "Terörizm ve Uluslararası Organize Suçlara Karşı Mücadele İşbirliği"ne ilişkin 4 nolu Karar önem taşımaktadır.

Avrupa Konseyi'nin terörle mücadele alanında uluslararası hukuku ilgilendiren en önemli çalışması 27 Ocak 1977'de Strasbourg'da imzalanan ve 4 Ağustos 1978'de yürürlüğe giren Terörizmin Önlenmesine Dair Avrupa Sözleşmesi'dir.[559] Türkiye Sözleşmeyi 27 Ocak 1977'de imzalamış ve 27 Ekim 1980'de onaylamıştır. Strasbourg'da Türkiye dahil 17 ülke tarafından onaylanmış bulunan bu belgeyi, sadece Malta ve İrlanda tasdik etmemiştir. Sözleşmenin amacı, ağır terör eylemlerinin faillerinin cezasız kalması engellenerek bu tür eylemlerin bastırılması amaçlanmıştır.[560] Bu amaçla sözleşme, suçluların geri verilmesi konusuna ağırlık vermektedir. 15 Mayıs 2003'te Sözleşmenin güncellenmesi amacıyla bir Protokol yapılarak Sözleşmeye eklemeler yapılmıştır. 11 Eylül sonrası artarak belirgin hale gelen terör tehdidi karşısında yeni ve daha kapsamlı bir sözleşme yapılması gereksinimini duyan Konsey, Terörizm Uzmanlar Komitesi (CODEXTER-Committee of Experst on Terrorizm) tarafından hazırlanan yeni Taslak Sözleşmeyi 21 Mart 2005'te kamuoyuna duyurmuştur.

Avrupa Konseyi Terörizm Uzmanlar Komitesinin (CODEXTER) hazırlamış olduğu Sözleşmenin en çarpıcı özelliklerinden birisi de önsöz kısmında terör suçlarının amaçlarının tanımlanmış olmasıdır. Buna göre terör suçlarının amacı; özünde var olan haksız gerekçelerle bir toplumu korkutma veya bir hükümeti veya uluslararası bir kuruluşu herhangi bir şeyi yapmaya veya yapmamaya zorlamak veya bir ülkenin veya uluslararası bir kuruluşun anayasal, sosyal, siyasi ve ekonomik alanlardaki temel yapısını ciddi olarak

---

[558] UYAR Tulga; Terörle Mali ve Hukuki Mücadele, s.105.

[559] DONAY Süheyl; "Tedhişçiliğin Cezalandırılması Hakkında Avrupa Sözleşmesi", İHFM, C. XLIII, S. 1-4, Ord. Prof.Dr. Charles Crozat'a Armağan Özel Sayı, İstanbul 1979. s. 418.

[560] DONAY Süheyl; "Tedhişçiliğin Cezalandırılması Hakkında Avrupa Sözleşmesi", s. 419.

sarsma veya tahrip olarak tanımlanmıştır. Sözleşme, insan haklarına, temel hak ve özgürlüklere saygıyı esas almakla birlikte, terörle mücadele alanında BM bünyesinde daha önce düzenlenmiş olan ve Türkiye'nin de taraf olduğu 10 adet uluslararası sözleşmenin terör suçu olarak tanımladığı eylemlere ilave olarak; "terör amacıyla halkı kışkırtmak", "terör örgütüne eleman kazandırma", "terör amaçlı eğitim verme" eylemleri suç tipi olarak tanımlanmıştır. Sözleşmeye taraf olan ülkelere bu yeni suçlara kendi ulusal ceza kanunlarında yer verme ve etkili ve caydırıcı yaptırım öngörme zorunluluğu getirilmektedir.[561] Sözleşme, terörle ilgili uluslararası hukuk belgelerinin ortak özelliği olan terör tanımının yapılamamış olması eksikliğini taşımaktadır.[562] Sözleşme Mayıs 2005 tarihinde Polonya'da yapılan 3. Avrupa Konseyi Zirvesinde taraf devletlerin imzalarına açılmıştır. Ülkemiz, söz konusu Sözleşmeyi imzalamış, Sözleşme halen TBMM'de onay aşamasındadır.

11 Eylül ile birlikte dikkatler terör örgütlerinin finans kaynaklarına çevrilince, Avrupa Konseyi organize suç örgütlerinin malvarlığını yok etmeye yönelik mücadelede kazandığı tecrübeleri uluslararası terör tehdidine karşı yönlendirmiştir. Bu bağlamda Avrupa Konseyi, 1990 tarihli "Suçtan Kaynaklanan Gelirlerin Aklanması Araştırılması, Ele Geçirilmesi ve Elkonulması Sözleşmesi"ni, "Terörün Finansmanı Suçu"nu da içine alacak şekilde 2005 yılında özellikle terörizmin finansmanı konusunda revize ederek genişletmiştir. Genişletilen 16 Mayıs 2005 tarihli "Terörizmin Finansmanı ve Suç Getirilerinin Aklanması, Araştırılması, Elkonulması ve Müsaderesine Dair Avrupa Konseyi Sözleşmesi" 01 Mayıs 2008 tarihinde yürürlüğe girmiştir.[563] Sözleşmenin giriş kısmında da belirtildiği üzere Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi'nin 1373 sayılı kararı ve "Terörizmin Finansmanının Önlenmesine Dair Uluslararası Sözleşme"nin, özellikle, üye devletlerin terörizmin finansmanını suç olarak düzenlemelerini öngören 2 ve 4.maddeleri gereğince, bahsi geçen Sözleşme hükümleri paralelinde düzenlemeler getirmektedir.[564]

---

561 http://www.egm.gov.tr/temuh/terorizm7.htm (Erişim Tarihi; 11.03.2010)

562 KAYA İbrahim; "Yeni Avrupa Terör Sözleşmesi: Avrupa Konseyi (AK) ve Terörizmin Önlenmesine Dair Avrupa Sözleşmesi (2005)", http://www.turkayildiz.com/siyaset-ve-politika. (Erişim Tarihi: 11.03.2010).

563 Türkiye tarafından 28.03.2007 tarihinde imzalanmış olan Sözleşme onaylanması amacıyla halen Türkiye Büyük Millet Meclisi gündeminde bulunmaktadır.

564 Sözleşme ile ilgili ayrıntılı açıklamalar için bkz. bu bölümün V Başlığı altıdaki C alt Başlığı.

Avrupa Konseyi Parlamenterler 2001 yılı IV. Dönem Genel Kurul Toplantısında sunulan "Terörle Karşı Karşıya Kalan Demokrasiler" başlıklı Raporda terörün yeni bir boyut kazandığı ve uluslararası bir çözüm gerektirdiği, ABD tarafından yapılacak bir saldırının BM'nin terörle mücadele sözleşmelerine uygun bir şekilde gerçekleştirilmesi, öç alma yerine failleri adalet önüne çıkarmayı hedeflemesi gerektiği, terörün hiçbir şekilde kabul edilemeyeceği ancak terörün uzun vadede önlenebilmesi için sosyal, ekonomik ve dini temellerinin anlaşılması, uluslararası terörün tanımını da içeren uluslararası bir sözleşmenin hazırlanması, hiçbir terör saldırısının herhangi bir din ya da etnik gruba mal edilmemesi gerektiği vurgulanmıştır. Uluslararası Ceza Mahkemesi gerek karar gerekse tavsiye karar tasarılarında terör fiillerinin ele alınacağı yegane kurum olarak kabul edilmiştir. Karar tasarısında, üye ülkeler terörizmle mücadelede dayanışmaya davet edilmekte, teröristlere yataklık yapan, maddi ve manevi destek sağlayan ülkelere karşı ekonomik ve diğer yaptırımların uygulanması talep edilmekte, terörle mücadele çabalarının adli ve polisiye işbirliğinin güçlendirilmesi ve teröristlerce kullanılan mali fonların ele geçirilmesini kolaylaştıracak tedbirler üzerinde yoğunlaşılması vurgulanmakta, BM Güvenlik Konseyi uluslararası askeri harekatları onaylayacak yegane kurum olarak teyit edilmekte, mevcut sözleşmelerin gözden geçirilerek terörizmin ve teröre verilen her türlü desteğin insanlık suçu olarak tanımlanması ve Avrupa Terörle Mücadele Sözleşmesi çerçevesinde taraf devletlere çekince koyma hakkı tanıyan 13. maddenin acilen kaldırılması talep edilmektedir. [565]

6. Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı (AGİT)

Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı (AGİT), "Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Konferansı" adı altında 1975 yılında Avrupa'nın bölünmüşlüğüne son verilmesi, güvenlik ve istikrarın sağlanması ve katılan devletler arasında bu amaca yönelik işbirliğinin geliştirilmesi düşüncesiyle kurulmuş 55 üyesi bulunan bir teşkilattır.

11 Eylül saldırılarının ardından AGİT terörle mücadele çabalarının koordinesinin önemini kavrayarak kısa zamanda bir Eylem Planı hazırlamıştır. 3-4 Aralık 2001'de AGİT Bakanlar Konseyi tarafından kabul edilen "Bükreş Terörle Mücadele Eylem Planı" kabul edilmiştir.[566] Eylem Planının amacı; insan hakları ve uluslararası hukuka tam bir saygı

---

[565] DAVİS Terry; "Terörle Karşı Karşıya Kalan Demokrasiler", Avrupa Konseyi Parlamenterler 2001 yılı IV. Dönem Genel Kurul Toplantısı, 25 EYLÜL 2001.

[566] KAYA İbrahim; Terörle Mücadele ve Uluslararası Hukuk, s.68.

içinde, terörizm ile mücadele bakımından AGİT devletleri ve teşkilat tarafından yapılacak kapsamlı bir AGİT eylemi için bir çerçeve oluşturmaktır.[567] Eylem Planında, AGİT Bölgesinde terörden korunmak için uygulanması öngörülen tedbirler sayılarak, terörü hiçbir şeyin haklı gösteremeyeceğinin altı çizildikten sonra, terör örgütlerinin eleman teminine ve destek sağlamalarına zemin oluşturan bir çok sosyal, ekonomik, politik sebeplerin bulunduğu ve teröre sebep olan bu faktörler ile AGİT'in bütün olarak mücadele edeceği vurgulanmıştır. Bu kapsamda demokratik kurumlar oluşturma; insan hakları ihlalleri ve olumsuz sosyo-ekonomik koşullar ile mücadele, çatışmalara barışçıl çözümler geliştirilmesi; ulusal terörle mücadele mevzuatının geliştirilmesi; kanun uygulayıcı birimlerin güçlendirilmesi ve terörün finansmanının önlenmesi konularında üye devletlerin talepte bulunması halinde AGİT'in yardımcı olacağı ifade edilmiştir.[568]

Özellikle terörün finans kaynaklarının önlenmesi konusunda Eylem Planında, katılımcı devletler, BM Terörün Finans Kaynaklarının Önlenmesi Sözleşmesi ve 1373 sayılı BM Güvenlik Konseyi Kararı çerçevesinde, terörün finans kaynaklarının önlenmesine yönelik adımlar atılacağı, ayrıca, iç hukuk ve uluslararası hukuk yükümlülükleri çerçevesinde, bir başka katılımcı devlet ve ilgili uluslararası teşkilatlar tarafından bilgi taleplerinin geciktirilmeden yerine getirileceği hususu vurgulanmıştır..[569] Planda ayrıca Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyinin 1269, 1368, 1373 ve 1377 sayılı Kararlarının, terörle mücadeleye ilişkin 13 Birleşmiş Milletler Sözleşmesi ve Protokollerinin ve AGİT belgelerinin terörle mücadelede uluslararası yasal bir çerçeve oluşturduğuna dikkat çekilerek, bunların kabulünün ve uygulanmasının sağlanması konusunda üye devletlerden işbirliği yapmaları istenmiştir.[570] AGİT tarafından terörle mücadeleye ilişkin yapılacak faaliyetlerden oluşan Eylem Planı, bugüne kadar AGİT içerisinde terörle ilgili olarak kabul edilen en kapsamlı belge olarak kabul edilmektedir.

6-7 Aralık 2002 tarihleri arasında Porto'da AGİT 10. Bakanlar Konseyi toplantısı düzenlenmiştir. Toplantının sonunda "Terörle Mücadele ve Korunmaya İlişkin AGİT Şartı" kabul edilmiştir. Belgede terörün hiçbir gerekçe ile haklı görülemeyeceği; 1373 sayılı BM Güvenlik Konseyi Kararında ifade edildiği üzere uluslararası barış ve istikrara tehdit eden

---

[567] KARAOSMANOĞLU Fatih; Tarihin Başlangıcı, s.345.

[568] UYAR Tulga; Terörle Mali ve Hukuki Mücadele, s.126.

[569] KARAOSMANOĞLU Fatih; Tarihin Başlangıcı, s.345.

[570] UYAR Tulga; Terörle Mali ve Hukuki Mücadele, s.125.

terörle kapsamlı bir işbirliği içerisinde mücadele edilmesi gerektiği; AGİT üyesi devletlerin insan haklarına saygı ve uluslararası yükümlülükleri çerçevesinde terör konusunda işbirliği içerisinde mücadeleye kararlılıkları ortaya konduktan sonra, terör eylemlerinin faili veya işbirlikçilerinin adalet önüne çıkarılması için AGİT 'in suç soruşturmaları ve suçlu iadelerinde bilgi desteği sağlayacağı; terör eylemlerini gerçekleştirenlerin mülteci statüsü kazanmamaları konusunda gerekli girişimlerde bulunacağı ifade edilmiştir. Bakanlar Konseyi'nde kabul edilen "AGİT Terörü Önleme ve Onunla Mücadele Şartı" ile Teşkilat bu alandaki mücadelesinin ana çerçevesini çizmiş ve terörle mücadele'de AGİT Yüküm ve Faaliyetlerinin Uygulanması Kararında da kitle imha silahlarının teröristlerin eline geçmesinin taşıdığı riske dikkatleri çekerek, polisiye faaliyetler, sınır güvenliği, teröristlerin hareket etmeleri ve terörün finansmanının engellenmesini terörle mücadelede stratejik alanlar olarak saptanmıştır. [571]

AGİT 11. Bakanlar Konseyi toplantısını 1-2 Aralık 2003 tarihlerinde Maastricht'te düzenlemiştir. Toplantının sonunda "21. Yüzyılda Güvenlik ve İstikrara Yönelik Tehditlere İlişkin AGİT Stratejisi Belgesi" kabul edilmiştir. Söz konusu Belgede, terörün barış ve istikrara karşı en büyük tehditlerden biri olduğu, terörün ekonomik sosyal, politik nedenleri ile mücadele etmenin gerekliliği ortaya konduktan sonra terörün hiçbir haklı gerekçesinin olamayacağı ifade edilmiş, Belgede ayrıca, terörle mücadele kapsamında AGİT bünyesinde Terörle Mücadele Eylem Birimi"nin oluşturulduğu, terörle mücadelede sınır güvenliği ve yönetimi, terörün finansmanı ile mücadele konularının önemi ve önceliği üzerinde durulmuştur.[572]

AGİT'in "Terörizmin Önlenmesi ve Mücadelesine Yönelik Sofya Bakanlar Bildirisi"nin kabul edildiği 12. Bakanlar Konseyi toplantısı, 7 Aralık 2004 tarihinde Sofya 'da gerçekleştirilmiştir. Daha önceki terör bildirilerinde ifade edildiği üzere insan hakları, uluslararası yükümlülükler ile AGİT, BM Güvenlik Konseyi ve BM'nin terörle mücadeleye ilişkin karar, sözleşme ve protokolleri çerçevesinde terörle mücadeledeki kararlılık tekrarlanmış ve Beslan da gerçekleşen terör eylemleri kınanmıştır.[573]

Teröre karşı global mücadelede BM bir çatı oluştururken, AGİT, bölgesel inisiyatifler bakımından koordinatör rol üstlenmektedir. Çünkü hükümetlerarası bir örgüt olan AGİT,

---

[571] UYAR Tulga; Terörle Mali ve Hukuki Mücadele, s.126-127

[572] UYAR Tulga; Terörle Mali ve Hukuki Mücadele, s.127

[573] UYAR Tulga; Terörle Mali ve Hukuki Mücadele, s.127

aynı zamanda, bireyler, hükümet dışı kuruluşlar, sivil toplum ve parlamenterler ile işbirliği içinde olmaktadır.[574]

7. Egmont Gurubu

Temel amacı; ülkelerin ulusal karaparanın aklanması ve terörizmin finansmanının önlenmesi ile mücadele sistemlerini geliştirebilmelerine yardıma olup, uluslararası bilgi değişiminin önündeki engelleri kaldırmak olan Egmont Grubu, 9 Haziran 1995 tarihinde, Brüksel'de 24 ülke ve 8 uluslararası örgütün bir araya gelmesiyle oluşturulmuştur. Egmont'un üye sayısı 2010 yılında 120'ye ulaşmıştır. Türkiye Haziran 1998'de üyeliğe kabul edilmiştir. Türkiye'yi bu kurumda MASAK temsil etmektedir.[575]

Egmont Grubu çalışmalarını, üye ülke temsilcilerinin katılımı ile düzenlenen toplantılar yoluyla gerçekleştirmektedir. Grubun oluşturulması, karaparanın aklanmasıyla mücadelede uzun ve yoğun çalışmaların ürünüdür ve temellerini çeşitli uluslararası girişim ve kararlardan almıştır. Viyana Konvansiyonu, Basle İlkeler Bildirisi ve özellikle FATF 40 Tavsiyesinde teşvik edilen karaparanın aklanmasının önlenmesinde uluslararası işbirliğinin sağlanması hususu Grubun oluşturulmasında etkili olmuştur. 1996 yılında, hedeflere ulaşmada somut adımlar atılabilmesi amacıyla "çalışma grupları" oluşturulmuştur. Bunlardan "mevzuat çalışma grubu" (Legal Working Group); üye ülkeler arasında mevzuat farklılıklarının araştırılarak, bilgi değişimi başta olmak üzere karaparanın aklanmasıyla mücadelede ilgili ulusal yasalardaki engellerin ortadan kaldırılması, ortak bir uluslararası karapara mevzuatı oluşturulabilmesi amacını taşımaktadır. "Eğitim ve İletişim Çalışma Grubu" (Training and Communication Group); üye ülkelerin başta FIU'ları olmak üzere karapara ile mücadelede diğer birimlerin eğitilmesi, tecrübe ve teknoloji aktarılması konuları ele alınmaktadır. "Outreach Çalışma Grubu" ise karaparayla mücadeleye sistematik olarak girmek isteyen ülkelere yardımcı olmak, bu konudaki uluslararası organizasyonlara ve girişimlere yenilerini katmak, dünya çapında karaparanın aklanması ile mücadele alanını genişletmeyi amaçlamaktadır.[576]

Egmont Grup Haziran 2004 tarihinde yapılan Genel Kurulunda terörün finansmanını da kapsayacak şekilde görev alanını genişletmiştir. Bir mali kurum aracılığıyla gerçekleştirilen

---

[574] KARAOSMANOĞLU Fatih; Tarihin Başlangıcı, s.335.

[575] www.masak.gov.tr, (Erişim Tarihi; 16.01.2009).

[576] AYKIN Hasan, SÖZMEN H.Kevser; Terörün Finansmanı, s.403.

bir işlemde olağanüstü, alışılmadık bir durum veya şüpheyle karşılaşılması halinde, bu işlemin ve işlemi gerçekleştirenlerin yetkili otoritelere bildirilmesini gerekli kılan "şüpheli işlem bildirim yükümlülüğü" bu bildirimin nereye yapılacağı, bu bildirimlerin ne gibi işlemlere tabi tutulup, nasıl analiz edileceği ve ulaşılan sonuçlardan nasıl yararlanılabileceği sorularını da beraberinde getirmesi ve uluslararası metinlerdeki düzenlemeler doğrultusunda "şüpheli işlem bildirimi" kavramının, karaparanın aklanması ve terörizmin finansmanı ile mücadele sisteminin olmazsa olmaz bir parçası haline gelmesi merkezi bir birim ihtiyacını doğuran en önemli etken olmuştur. Bu kapsamda, karaparanın aklanması ve terörizmin finansmanı ile mücadelede, ülkelerin bankalar ve mali kurumlara şüpheli işlem bildiriminde bulunma ve bilgi verme zorunluluğu yüklemeleri sonucunda, birçok ülkede bildirilmesi zorunlu kılınmış şüpheli işlem ve diğer bildirimleri almak, analiz etmek ve analiz sonuçlarını yetkili birimlerle paylaşmakla görevli "Mali İstihbarat Birimi" (Financial Intelligence Unit- FIU) oluşturulmuştur[577].

Mali İstihbarat Birimi (FIU), Egmont Gurubu tarafından kara para aklama ve terörizmin finansmanı ile mücadele amacıyla; suç gelirleri ve terörizmin potansiyel finansmanı ile ilgili veya ulusal mevzuatı gereği olarak kendisine bildirilmesi zorunlu finansal bilgileri almak ve eğer mevzuatla yetkili kılınmışsa istemek, analiz etmek ve bu analiz sonuçlarını yetkili otoritelere dağıtmakla görevli ulusal merkezi birim olarak tanımlamıştır. FIU tanımı yapılmasıyla güdülen amaç, karaparanın aklanmasıyla ilgili FATF ve diğer uluslararası organizasyonlardan farklı olarak Egmont Grubuna ait ve faaliyetlerinde esas alacağı tanıtıcı ve ayırt edici ortak bir kavram geliştirmektir. FIU tanımı yapılırken bir yandan, FIU'ların diğer idari birimlerden farkı vurgulanmaya çalışılırken, diğer yandan da bu birimlerin içerisinde yer aldıkları teşkilatların yapılarına göre idari, adli ya da polis kapsamında olmalarına değinilmemiştir.[578] Egmont Grubunca kabul edilen tanımdan da anlaşılacağı üzere, FIU'ların temel fonksiyonu karaparanın aklanması ve terörün finansmanıyla ilgili olarak mali bilgileri toplamak, analiz etmek ve ilgili birimlere sevk etmektir. Ancak bu birimlerin ortak özelliği bu olmasına rağmen yetki ve görev alanlarının sadece bunlarla sınırlı kalması konusunda bir kural yoktur. Bazı mali istihbarat birimlerinin aynı zamanda kendilerinin de inceleme ve karapara soruşturması yapma yetkileri bulunmaktadır.

---

[577] AYKIN Hasan, SÖZMEN H.Kevser; Terörün Finansmanı, s.403.

[578] AYKIN Hasan, SÖZMEN H.Kevser; Terörün Finansmanı, s.404.

FIU'lar arası bilgi değişimini daha kapsamlı ve sistematik hale getirmek için Egmont Grubu'nun çalışmaları kapsamında iki önemli gelişme sağlanmıştır. Bunlardan ilki; "Egmont Güvenlik Ağı" (Egmont Secure Web-ESW) olarak adlandırılan[579], FIU'lar arası bilgi değişimi dahil, doğrudan ve hızlı bir iletişimi sağlayan bir bilgisayar ağı sistemi; diğeri ise sistematik olarak bilgi değişimini amaçlayan "Memorandum of Understanding (MOU)" dur. Egmont Grubu'nun ESW projesi 1997 yılında faaliyete geçirilmiştir. ESW, kamuya açık olmayıp, sadece ağa dâhil olan FIU'ları tarafından kullanılabilmektedir. Bir FIU'nun ağa dâhil olabilmesi için bu FIU'nun Egmont Grubu'nca aranan kriterlere sahip olması ve bu Gruba dâhil olması gerekmektedir. ESWnin asıl amacı, FIU'lara finans kuruluşları tarafından gönderilen mali bilgilerin suiistimal edilme tehlikesine karşı korunmuş, ortak bir havuzda toplayarak, kişisel verileri gizliliği ilkesini ihlal etmeden paylaşmaktır. Ayrıca ESW, FIU'lar arası güvenli bir e-mali haberleşmesi ve diğer FIU'ar tarafından siteye konan bilgi ve dokümanlara (mevzuat, tipoloji v.b.) ulaşılabilmesi imkânını vermektedir.

Egmont Grubu'nca FIU'lar arasında bilgi değişimi konusunda atılan diğer önemli bir adım da; mutabakat muhtıralaradır. Mutabakat muhtırası, en basit tanımla, ulusal mevzuatların izin verdiği sınırlar dâhilinde taraf FIU'lar arasında karaparanın aklanmasıyla mücadele kapsamında, karşılıklılık esasına dayalı olarak bilgi değişiminin öngörüldüğü informal anlaşmalardır. Genel olarak anlaşmaların kapsamı, karaparanın aklanması şüphesini taşıyan suç faaliyetleri veya mali işlemlerle ilgili FIU'ların ulaşabileceği bilgilerin toplanması, geliştirilmesi ve analizi konusunda karşılıklı işbirliği yapılmasıdır. Bu bağlamda, taraf FIU, kendisine yapılan talep üzerine veya kendiliğinden, yürütülen incelemeyle ilgili olabileceğini düşündüğü işlemlerle ilgili veya gerçek ve tüzel kişilerle ilgili bilgileri karşı tarafla değişecektir. Verilen bilgiler, gizlilik esasına göre korunacak ve anlaşma hükümlerinin yerine getirilmesi iç hukukun izin verdiği sınırlar dâhilinde olacaktır. Talep edilen bilgi ile ilgili olarak, talep edilen ülkede hâlihazırda bir adli takibat yürütülüyorsa, soruşturma başlatılmışsa talep reddedilebilecektir. Mutabakat muhtırası ile ulaşılmak istenilen asıl gaye; taraf ülkelerden birinde yürütülen karaparanın aklanmasıyla ilgili soruşturma veya kovuşturmada ihtiyaç duyulan bilgi ya da belgeye, karşılıklılık esasına göre, adli yardım prosedürüne başvurmadan elde edebilmektir. Bu anlaşmalar sadece taraf ülkelerin FIU'lan arasında olup, anlaşma kapsamında elde edilecek bilgiler esasen istihbari nitelikte olacaktır.[580]

---

[579] MASAK, Mayıs 2001 tarihinde de Egmont Güvenlik Ağı (ESVV)'ye dâhil olmuştur..

[580] http://www.egmontgroup.org/list of fius.pdf .

Egmont Grubuna 106 ülkenin Mali İstihbarat Birimi (FIU) üye olup Türkiye'nin FIU olarak faaliyetlerde bulunan MASAK üyelik için Şubat 1998'de Egmont Grubuna müracaat etmiş ve Haziran 1998'de üyeliğe kabul edilmiştir.[581]

8. Wolfsberg Gurubu

Wolfsberg Grubu küresel nitelikte 12 bankanın[582] oluşturduğu bir birlik olup, amacı finansal hizmetler sektöründe müşterinin tanınması ile aklama ve terörün finansmanı ile mücadeleye yönelik standartlar ve ürünler geliştirmektir. Grup 2000 yılında Kuzey Doğu İsviçre'de Wolfsberg Şato'sunda bir araya gelmiştir. Özel bankalar için "Wolfsberg Aklama ile Mücadele Prensipleri" Ekim 2007 tarihinde yayımlanmış ve Mayıs 2002 tarihinde revize edilmiştir.[583]

12 Banka ve Uluslararası Saydamlık Örgütü 2000 yılında Özel Bankacılık İçin Aklama İle Küresel Mücadele ya da Wolfsberg İlkeleri olarak bilinen ilkeleri oluşturmuştur. Ocak 2002 tarihinde "Wolfsberg Grubu Terörizmin Finansmanının Önlenmesi Açıklaması"nı yayınlamıştır. Bu belgede hükümetlerin terörle savaşlarına destek olmak amacıyla bankacılık hizmetlerinden teröristlerin yararlanmasının engellenmesi ve soruşturma ve incelemelere destek verilmesi konusu kamuoyuna açıklanmıştır. Bu belgede aklama ile mücadele konusunda getirilmiş ilkelerin ötesinde, finansal sektörün terör örgütlerince kullanılmasının engellenmesi amacıyla daha katı "müşterini tanı" prensiplerinin uygulanması finansal sistemin daha sıkı gözetim altında tutulması hususlarına yer verilmiştir. Belgede ayrıca özel sektörün farklı aktörlerinin kendi aralarında ve özel sektörle kamu arasında bilgi paylaşımı ve işbirliğinin daha da artırılması çağrısına yer verilmiştir.[584]

Wolfsberg Grubu FATF tarafından 2008 Haziran ayında yayınlanan "Ticarete Dayalı Karapara Aklamada En İyi Uygulamalar Raporu"nda işaret edilen riskleri dikkate alarak "Ticaret Finansmanı Prensipleri" tespit etmiştir. Bu prensiplerin uygulanması ile karaparanın aklanmasına veya terörizmin finansmanına aracı olmamak ve yaptırımlarla

---

[581] AYKIN Hasan, SÖZMEN H.Kevser; Terörün Finansmanı, s.405.

[582] Söz konusu 12 Banka; ABN AMRO Bank N.V, Barclays Bank, Banco Santander Central Hispano, S.A, Chase Manhattan Corporation, Citibank, N.A, Credit Suisse Group, Deutsche Bank AG, HSBC, J.P. Morgan, Inc, Societe Generale, UBS AG'dir. AYKIN Hasan, SÖZMEN H.Kevser; Terörün Finansmanı, s.405.

[583] AYKIN Hasan, SÖZMEN H.Kevser; Terörün Finansmanı, s.405.

[584] AYKIN Hasan, SÖZMEN H.Kevser; Terörün Finansmanı, s.406.

karşılaşmamak için uluslararası özel bankaların hassasiyet göstermesi gereken konular belirtilmektedir.[585]

9. İnterpol

20. Yüzyılın başlarında devletler, bazı suç ve suçlulara karşı polis teşkilatlarınca verilen mücadelede yetersiz kalınca, polisiye işbirliğindeki mücadelenin bütünleştirilmesi ile sıkı ve sürekli işbirliğinin kurulması düşüncesinin hayata geçirilmesine duyulan işbirliği neticesinde Interpol 1946 yılında kurulmuştur.

Interpol, uluslararası terörizme karşı Dünya çapında etkin bir biçimde mücadele etmeye çalışan ve bu anlamda da çok geniş bir faaliyet alanı bulunan bir uzmanlık örgütüdür İnterpol'ün uluslararası terörizm karşısındaki rolü iki yönlüdür. Bunlardan ilki, uluslararası terörizm faaliyetlerini engellemek, ikincisi ise suçluların adalet önüne çıkarılmasına yardımcı olmaktır. Interpol şüpheli bireyler ve gruplar ile onların aktiviteleri hakkında istihbarat toplamakta, bunları analiz edip depolamakta ve gerekli yerlere iletmektedir.[586] Nitekim, Interpol Ana Tüzüğü'nün 2. maddesine göre Teşkilatın kuruluş amacı; tüm kriminal polis otoriteleri arasında, değişik devletlerdeki yasalar çerçevesinde, İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi ışığı altında, karşılıklı olarak en geniş düzeyde yardımlaşmayı sağlamak ve adi suçların önlenmesi ile bastırılmasına katkıda bulunacak kuruluşları teşkil etmek ve bunları geliştirmektir. Kısacası İnterpol'ün görevi bir ülkedeki polis veya adli otoritelerden diğerine mesajlar yollayan bir iletişim kanalı gibi hareket etmektir. Başka bir deyişle İnterpolün görevi uluslararası suçları araştırmak değil, bunların araştırılmasına aracılık etmektir.[587]

Son yıllarda birçok devlette çok büyük çaplı terörist saldırıların düzenlenmesi nedeniyle terörün bütün devletleri tehdit eder hale gelmesi nedeniyle pek çok devletin terör örgütü üyesi olmayı suç saymaya başlamasına neden olmuştur. Bu nedenle Birleşmiş Milletler yaptırımlarını hedef alan El-Kaide ve Taliban terör örgütlerine karşı, bireysel ve grup olarak Interpol Birleşmiş Milletler Özel Bülteni yayınlanmaya başlanmıştır.

---

[585] ÇAKMAK Haydar, CANTEKİN Aytekin; "Terörizmin Finansmanı İle Mücadele Konusunda Avrupa Birliği ve Diğer Önemli Uluslararası Örgütlerin Faaliyetleri", s.240.

[586] KAYA Sezgin; "İnterpol, Eurpol ve Uluslararası Terörizm", Polis Dergisi Sayı 39. http://www.egm.gov.tr/egitim/dergi/eskisayi/index.htm (Erişim Tarihi 14.02.2010).

[587] BRUCE George, WATSON Timothy; "European Terrorism Today & Tomorrow", s.198.

Interpol, dünyanın her yerinden 181 üyesi bulunan ve bu bağlamda da tam anlamıyla küresel nitelik arzeden bir yapıdır. Dolayısıyla, uluslararası terörizm gibi sınır tanımaksızın tüm dünyayı tehdit eden bir suç biçimi karşısındaki en büyük avantajı da onun bu özelliğidir. Uluslararası örgütlü suç biçimleri arasında günümüz itibari ile sıkı bir ilişkinin mevcut olduğu artık kabul edilen bir gerçektir.[588] Uyuşturucu, silah kaçakçılığı gibi çeşitli organize suç biçimlerinin, terörizmin finansmanı açısından önemini dikkate aldığımızda İnterpol'un terörizmin finansmanının önlenmesi konusunda küresel işbirliği açısından önemi daha iyi anlaşılabilecektir.

10. Europol (Avrupa Polis Bürosu)

Avrupa'da sınırların kalkması ile teröristler serbestçe ülkeden ülkeye dolaşarak eylem düzenleyebilmektedir. Böyle bir Avrupa'da, ülke sınırları içinde yürütülen bir araştırmanın artık başarılı olması mümkün değildir. Sınırları olmayan bir Avrupa'da, adli takibat yapmakla görevli polise Avrupa çapında araştırma yapma yetkisi veren merkezi bir sistemi gerektirmektedir. Strazburg'daki Avrupa Parlamentosu, 9 Ekim 1986 yılında aldığı bir kararla terörle mücadele eden makamların daha iyi bir şekilde işbirliği yapmaları, adli ve idari yardım müesseselerinin daha iyi işlemesi ve polis tarafından gerçekleştirilen sınır ötesi adli takibatın kolaylaştırılması arzusunu dile getirmiştir. Hepsinden önemlisi Parlamento, terörle mücadele eden merkezi bir Avrupa biriminin kurulması talebinde bulunmuştur.[589]

AB'ye üye ülkelerin polis yetkililerinin, Uluslararası Polis Teşkilatı (Interpol)'nın yetersizliği konusundaki tartışmaları sonucunda Maastricht Antlaşması ile, Avrupa Birliğine üye ülkeler arasında, uluslararası organize suç, terörizm ve uyuşturucu trafiği gibi ciddi nitelikli suçlarla mücadelede işbirliğinin geliştirilmesini sağlayacak yeni bir yapının teşekkül ettirilmesi ön görülmüştü. Bu amaçla oluşturulan Çalışma Gurubu tarafından hazırlanan Europol Sözleşmesi 26 Temmuz 1995'te imzalamış ve 1 Ekim 1998 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

Sözleşme ile Europol'un görevi; üye ülkeler arasında bilgi değişimini kolaylaştırmak, bilgi ve istihbaratı elde etmek, toplamak ve analiz etmek, üye ülkelerin yetkili birimlerini

---

[588] KAYA Sezgin; İnterpol, Eurpol ve Uluslararası Terörizm, Polis Dergisi Sayı 39. http://www.egm.gov.tr/egitim/dergi/eskisayi/index.htm (Erişim Tarihi 14.02.2010)

[589] ZAFER Hamide; Ceza Hukukunda Terörizm, s.275.

kendileri hakkında ve sınır aşan suçlar hakkında bilgilendirmek, üye ülkelerdeki suç araştırmalarını desteklemek, suçla ilgili elde edilen bilgileri bilgisayar sistemiyle koruma altına almak suretiyle üye ülkelerin polis birimlerinin etkinliğini arttırarak, terörizm, yasadışı uyuşturucu ticareti, insan ticareti, yasadışı göç, yasadışı nükleer ve radyoaktif madde ticareti, yasadışı taşıt ticareti, Euro sahteciliği, uluslararası suçlarla ilgili kara para aklama faaliyetleri konularında işbirliği kurmak olarak belirlenmiştir.

Europol nezdinde suçla ilgili bilgi değişimi, hemen hemen tüm sınır aşan nitelikli suçlarla ilişkili olduğu için, daha çok uyuşturucu ticareti konusunda gerçekleşmektedir. Örneğin büyük uyuşturucu ticareti yapan organizasyonlar, ülke yönetimlerini dejenere etme ve politikacılara gözdağı vermek gibi siyasi hedefleri için, bir terör örgütü havasında, gittikçe artan bir şekilde şiddet kullanma eğilimine girmektedirler. Aynı şekilde; terörist örgütler de, faaliyetleri için gerekli paranın temini için uyuşturucu ticaretine yönelmektedirler. Çünkü terör örgütlerinin doğrudan finansal destek almaları oldukça zordur. Ancak, uyuşturucu madde ticareti sayesinde, hem bu piyasada bulunanların hem de terör örgütlerinin kendi menfaatlerini yerine getirmeleri kolaylaşmaktadır. Böylelikle terör örgütleriyle organize suç örgütlerinin müştereken kara para aklama faaliyetine girmeleri hiç de şaşırtıcı olmamaktadır. Bu nedenler den dolayı, 30 Kasım 2000 yılında kaynağı ne olursa olsun Europol'ün karapara aklama suçuna ilişkin yetki sahasını genişleten bir protokol imzalanmış, Europol Sözleşmesi'ne eklenen bu protokol ile sözleşmede bu yönde değişiklik yapılmıştır. Sözleşmede, Europol'ün iki yıl içerisinde; insan hayatına, vücut bütünlüğüne, kişisel özgürlüklere veya mallara karşı işlenen ya da işlenmesi muhtemel terörist eylemlerle de ilgileneceği açıkça belirtilmiştir.[590]

Europol ile, terörizm, terörizmin finansal kaynakları, yasadışı uyuşturucu madde ticareti ve diğer ciddi uluslararası suçları önleme ile bunlarla mücadele amacı doğrultusunda uyumlu bilgi toplama ve değişimi için bir yapı oluşturulmuştur. Uluslararası nitelik kazanmış olan terör ve terörizmin finansmanı ile mücadele için böyle merkezi bir yapının varlığı oldukça önemlidir. Zira Europol'e üye ülkeler, kendilerinde toplanan suçla ilgili bilgileri merkezi bir organda bir araya toplayıp analiz edebilmekte ihtiyaç halinde gerekli yasal işlemler için bu önemli bilgiler kullanılabilmektedir.

---

[590] İPEK Hakan; Avrupa Birliği'nin Terörizmle Mücadelesi, s.118-119.

11. İslam Konferansı Örgütü (İKÖ)

İslam Konferansı Örgütü (Organization of the İslamic Conference) 1969 yılında Rabat'ta kurulmuş ve 57 üyesi olan, dinin medeniyet temeli üzerinde kurulan ve dünya siyasetinde yer alan, tek dini uluslararası örgüttür.[591] Kuruluş şartına göre İKÖ'nün amaçları arasında "üye devletler arasında İslami dayanışmanın", "siyasi, ekonomik, sosyal, kültürel ve bilimsel alanlarda işbirliğinin", "tüm Müslüman halkın onur, bağımsızlık ve ulusal haklarını koruma mücadelesinin" güçlendirilmesi; "kutsal yerlerin korunması" ve "Filistin halkının mücadelesinin desteklenmesi ve haklarını kazanmada onlara yardım edilmesi ve işgal altındaki toprakların özgürleştirilmesi" yönündeki çabaların koordine edilmesi bulunmak olan[592] İKÖ terörizmle ilgili "İslam Konferansı Örgütü Uluslararası Terörle Mücadele Sözleşmesi" (Convention of the Organization of the İslamic Conference on Combating International Terrorism) adında uluslararası bir anlaşmayı kabul etmiştir.

Örgüt, terörle mücadelede polisiye tedbirlerin yeterli olmadığını asıl yapılması gerekenin "tedavi edici değil önleyici" tedbirler olması gerektiğini ifade ederek, terörizmle mücadelede sivil toplumun katılımını sağlamak amacıyla devlet faaliyetlerinin şeffaflığı ve terörizme karşı koyacak sosyo-kültürel çevrenin oluşturulması, aşırı düşüncelerin ve farklı suç çeşitlerinin yayılmasına uygun zemin hazırlayan azgelişmişlik, yoksulluk ve yoksunluğun önlenmesine ilişkin devletler ve uluslararası örgütlerce yapılan çabaların birleştirilmesi, uluslararası anlaşmazlık ve gerilimlerin adil ve hakça çözümlenmesi ve her türlü sömürgeci işgalin ve ırk ayrımının önlenmesi, insan hakları ve insan onurunun korunması ve terörizmle mücadelenin 11 Eylül sonrası olduğu gibi bu hakları çiğnemede bir bahane olarak kullanılmayarak bu konuda kapsayıcı bir yaklaşımın zorunlu olduğunu vurgulamıştır.

Terörün tanımlandığı Sözleşme ile, terörizmin finansmanının önlenmesi konusunda genel bir düzenleme ile taraf devletlerin doğrudan veya dolaylı olarak terör eylemlerini organize etmeme, işlememe, finanse etmeme, desteklememe yükümlülüğüne girerek "önleyici" ve

---

[591] TIBI Bassam; "Siyasi Terörizm Faaliyetleri ve Mücadele Yöntemleri", s. 176.

[592] KAYA İbrahim; Terörle Mücadele ve Uluslararası Hukuk, s.61.

"mücadele edici" olmak üzere iki gruba ayrılan önlemleri iç hukuklarında almayı yükümlülük altına girdikleri belirtilmiştir.[593]

Sözleşmenin 2. Maddesinde, terörist amaçları finanse etmek gayesiyle kara paranın aklanması ile yasadışı insan ve uyuşturucu kaçakçılığı dahil olmak üzere uluslararası suçlar, terör suçları olarak nitelenmekte, 3. Maddesinde ise, taraf devletlerin, terörist eylemleri doğrudan veya dolaylı olarak finanse etmemek taahhüdü altına girdikleri, ayrıca taraf devletlerin, ülkelerinin terörist unsurların finansmanı için kullanılmasını engelleyecekleri belirtilmiştir.

Sözleşmenin 4. Maddesinde, terör suçlarını engelleme ve bunlarla mücadele amacıyla, devletlerin bilgi teatisini geliştirme yükümü altında bulundukları konulardan birisi de terörist suç ve faaliyetlerin finansman yöntem ve kaynakları olarak ifade edilerek, taraf devletlerin, diğer taraf devletlere, yakalanmasında yararlı olabilecek bilgi ve verileri iletmesi gerekli olan kişiler arasında, o devletin menfaatleri aleyhine işlenen terör suçlarının finansmanına karışanlar da sayılarak, terör suçlarının işlenmesinde harcanan veya harcanması amaçlanan fonların müsaderesine katkı sağlayacak bilgi ve verilerin de aynı şekilde iletilmesi istenmiştir.

İKÖ Sözleşmesinin diğer önemli bir maddesi de, terör suçlarına ilişkin devletlerarası bilgi ve yardımlaşma taleplerinin, banka ve finansal kuruluşlar için geçerli olan işlemlerin mahremiyeti kuralına dayalı olarak reddedilemeyeceğini öngören 12. Maddesidir. Madde ile diğer bir devlete iade edilmesi kararlaştırılan kişilerin kendisinde veya üçüncü kişilerde bulunan, terör suçlarıyla ilgili, bunların işlenmesinde kullanılmış veya elkonulmuş varlık ve getirileri de talep eden devlete teslim edileceği hüküm altına alınmış, devamı maddelerinde de iade edilecek kişinin kaçması, vefatı v.b. sebeplerle iade edilememesi halinde dahi, bahsi geçen malvarlığının iadesi gerçekleştirilecektir. Ancak bu hükümlerin,

---

[593] Sözleşmede terörizm; saik ve kastına bakılmaksızın halkı terörize etmek veya ona zarar verme tehdidinde bulunmak, halkın veya kişilerin yaşamları, onurlan, özgürlükleri, güvenlikleri veya haklarını tehlikeye atmak veya çevreyi, bir kamu hizmetini veya kamu veya özel mülkü zarara maruz bırakma veya onları işgal etme veya onlara el koyma, veya bir ulusal kaynağı veya uluslararası hizmetleri tehlikeye atma, ya da bağımsız devletlerin istikrar, ülke bütünlüğü, siyasal birliği veya egemenliklerini tehdit etme amacıyla bir bireysel veya toplu suç planını gerçekleştirmek için işlenen her türlü şiddet eylemi ile bu tür eylem tehdidinde bulunma" olarak tanımlanımıştır. KAYA İbrahim; Terörle Mücadele ve Uluslararası Hukuk, .s.63. Sözleşmenin metni için bkz. International Instruments related to the Prevention and Supression of International Terrorism, United Nations Publication, Second Edition New York, 2004, s.188-209.

taraf devletlerin veya iyi niyetli üçüncü kişilerin, varlık ve getirileri üzerindeki haklarına halel getirmeyeceği düzenlenmiştir.

12. Amerikan Devletler Örgütü

1948 yılında Amerikan Devletleri Konferansının Bogota'da yapılan dokuzuncu toplantısında kurulan ve Kuzey, Orta ve Güney Amerikada yer alan 35 ülkenin üye olduğu bölgesel bir kuruluştur. Örgüt, 11 Eylül saldırılarının hemen ardından 21 Eylül 2001'de toplanan üye ülkelerin dışişleri bakanları danışma toplantısında, teröre karşı mücadelede işbirliğinin bir aracı olarak terörizmin önlenmesi, cezalandırılması ve yok edilmesi amaçlarıyla hazırlanan "Terörizme Karşı Amerikanlararası Sözleşme", taraf devletlerin bu doğrultuda gerekli önlemleri almaları ve işbirliğinde bulunmalarını öngörmüştür. Sözleşme ile terörle ilgili uluslararası belgelere atıfta bulunulmuş, terörün bir tanımı yapılmamış ancak Sözleşme'nin 2. maddesinde verilen listede yer alan uluslararası anlaşmalarca tanımlanan suçları kapsadığı belirtilmiştir.

Sözleşmede, finansman gerçekleşmeden terörizmin başarılı olamayacağı, bu bağlamda terörizmin finansmanının önlenmesine yönelik olarak Sözleşmenin hukuki ve idari tedbirlerin alınması gerektiği, bu amaçla bankalar ve diğer mali kuruluşların düzenlenmesi ve denetlenmesi, ülkelerarası para ve hamiline yazılı kıymetli evrak akışının saptanması ve gözlemlenmesine ilişkin tedbirler, para aklama ve terörün finansmanının önlenmesine yönelik olarak her taraf devletin mali istihbarat birimi oluşturması, bankacılığa ilişkin düzenleme ve denetim, müşteri kimliklerinin saptanması, kayıtların tam olarak tutulması ve "şüpheli işlemlerle" "alışılmamış" işlemlerin rapor edilmesini sağlayıcı kapsamlı bir gözetim ve denetim sisteminin kurulması, gerek taraf devletin ülkesinde gerekse bu ülke dışında terör amacıyla kullanılabilecek kaynakların yani terör suçlarının işlenmesini finanse etmek, kolaylaştırmak amacıyla kullanılması amaçlanan veya kullanılan veya bunların getirisi olan varlık veya fonların, muhtemel bir müsadere amacıyla tespiti, dondurulması ve bunlara el konulmasına imkan sağlayan tedbirlerin alınması, ayrıca taraf devletlerin para aklamaya ilişkin hukuksal düzenlemelerinin Sözleşme'de listelenen anlaşmalarca anılan suçları kapsamaları yönünde düzenleme yapmaları yükümlülüğüne ilişkin hususlar belirtilmiştir.[594]

---

[594] KAYA İbrahim; Terörle Mücadele ve Uluslararası Hukuk,.s.60.

13. Afrika Birliği Örgütü

Afrika Birliği Örgütü (Organization of African Unity) 25 Mayıs 1963'te Etiyopya'nın Adis Ababa kentinde toplanan Devlet ve Hükümet Başkanları Konferansı'nda kuruluş senedinin kabul edilmesiyle kurulmuştur. Örgütün 52 üyesi bulunmaktadır. Birliğin temel amaçları üye devletler arasında işbirliği ve dayanışmayı güçlendirmek; üyelerinin ülke bütünlüğü, egemenliği ve bağımsızlığını korumak; Afrika'daki her türlü sömürgeciliğe son vermek; BM Şartı ve İnsan Haklan Evrensel Bildirisi'ni göz önünde tutarak uluslararası işbirliğini geliştirmek ve bütün bloklar arasında barışçı bağlantısızlık politikasını sürdürmektir.

Birlik; ayrılıkçı ve etnik terörün yanında, özellikle yakın zamanda Tanzanya, Cezayir, Kenya ve Mısır gibi Afrika ülkelerinde meydana gelen terör eylemleri nedeniyle uluslararası terörle mücadele amacıyla "Terörü Önleme ve Onunla Mücadele Sözleşmesini" (Convention on the Prevention and Combating of Terrorism) 14 Temmuz 1999'da akdetmiştir.[595] Sözleşmede, BM Genel Kurul'u Kararına atıfta bulunularak terörizmin ülkelerin güvenliği ve istikrarına tehlike oluşturduğu özellikle terörizmin kendisinin bizatihi doğrudan insan haklarının ciddi bir ihlali olduğu vurgulanmakta, ayrıca terörizmle ilgili 12 uluslararası anlaşmaya üye devletlerin taraf olması yönünde çağrı yapılarak bu sözleşmelerde anılan suçların iç hukukta ceza kanunlarında yer alması ve Sözleşme ile tanımı verilen genel terör suçunun ülkelerin ceza kanunlarında yer alarak suçun ağırlığı ile uyumlu cezaların öngörülmesi yükümlülükleri getirilmektedir.[596]

Sözleşmede terörizmin finansmanının önlenmesi ile ilgili olarak ayrıntılı bir düzenlemeye ver verilmeyip 4. Maddesinde, taraf devletlere teröristlere finansman sağlamaktan sakınma yükümlülüğü getirilerek genel bir ifadeye yer verilmiştir. Sözleşmenin taraf devletler arasında bilgi teatisinin kuvvetlendirilmesi gereken konuları düzenleyen 5. Maddesinde, terörist gruplar tarafından işlenen terör suç ve girişilen eylemlerin finansman yöntem ve kaynaklarına ilişkin bilgiler sayılmış, terörist eylemlerde kullanılması amaçlanan fonlara elkonulması ve bunların müsaderesine imkan sağlayacak bilgilerin taraf devletler arasında paylaşımı öngörülmüştür.

---

[595] KAYA İbrahim; Terörle Mücadele ve Uluslararası Hukuk, s.49. Sözleşmenin tam metni için bkz. International Instruments related to the Prevention and Supression of International Terrorism, United Nations Publication, Second Edition New York, 2004, s.175-187.

[596] KAYA İbrahim; Terörle Mücadele ve Uluslararası Hukuk,.s.50.

14. Bağımsız Devletler Topluluğu (BDT)

Bağımsız Devlet Topluluğu SSCB'nin dağılması üzerine Rusya Federasyonu'nun önderliğinde kurulmuş eski Sovyet Cumhuriyetlerinin çoğunluğundan oluşan uluslararası bir örgüttür. BDT özellikle Kafkaslar ve Orta Asya Cumhuriyetlerinde ve diğer üye ülkelerde görülen terör tehditleri ve olayları konusundaki çalışmaları yürütmektedir. Bu amaçla 4 Haziran 1999' da "Bağımsız Devletler Topluluğu Terörle Mücadele Sözleşmesi" taraflarca akdedilmiştir.[597]

Sözleşmenin 1. maddesinde terör tanımı yapılarak, maddede sayılan terör suçlarını işleyen veya işlemeye teşebbüs edenlere finansman sağlanması eylemleri terör suçu olarak kabul edilmektedir. Sözleşmede taraf devlet yetkili makamları arasında bilgi teatisi yapılması öngörülen terörizmin finansmanına ilişkin tespit edilen veya şüphe duyulan yöntemler sayılmıştır. Fakat Sözleşmede terörün finansmanının önlenmesi konusunda ayrıca bir düzenleme yapılmamıştır.

15. Karadeniz Ekonomik İşbirliği (KEİ)

Doğu Avrupa'da, ekonomik boyutta serbest piyasa ekonomisine ve siyasal boyutta çoğulcu demokrasiye geçiş sürecinin yarattığı ortamda, konumunu ve zamanlamasını bulan fikir, öncülüğünü Türkiye'nin yaptığı bir bölgesel ekonomik işbirliği girişimidir. Başlangıçta KEİ'nin amacının Karadeniz'e kıyısı olan ülkeler arasında aşamalı olarak bir "serbest ticaret bölgesi" kurulması olduğu belirtilmiş, ancak daha sonra yapılan toplantılarda bu girişimin "ekonomik işbirliği" çerçevesinde değerlendirilmesi gereken bir girişim olarak nitelendirilmiştir. KEİ'nin ilk kurucu üyeleri Karadeniz'e kıyısı olan Türkiye, eski Sovyetler Birliği, Romanya ve Bulgaristan'dır. Sovyetler Birliği'nin dağılması üzerine, Bağımsız Devletler Topluluğu olarak Rusya Federasyonu, Ukrayna, Azerbaycan, Moldova, Gürcistan ve Ermenistan kurucu üye sıfatıyla katılmışlardır. Daha sonra Karadeniz'de kıyısı olmayan Yunanistan ve Arnavutluk da Örgüt'e kurucu üye olarak katılmıştır.[598]

KEİ ile ilgili ilk toplantı Türkiye'nin girişimi ile 19 Aralık 1990'da Ankara'da yapılmıştır. Toplantıda taraflar, Türkiye tarafından hazırlanan ve önerilen işbirliğinin temel

---

[597] KAYA İbrahim; Terörle Mücadele ve Uluslararası Hukuk, s.65. Sözleşmenin tam metni için bkz. International Instruments related to the Prevention and Supression of International Terrorism, United Nations Publication, Second Edition New York, 2004, s.175-187.

[598] die.gov.tr.

prensiplerini kapsayan taslak üzerinde çalışmışlar, sonuç bildirgesinde "Karadeniz Ekonomik İşbirliği"nin kurulmasında anlaşmaya vardıklarını resmen açıklamışlardır. Karadeniz Ekonomik İşbirliği'ni uluslararası bir örgüte dönüştüren KEİ Anlaşması ise 5 Haziran 1998 tarihinde Yalta'da imzalanmıştır. KEİ, imzalanan anlaşma ile bölgesel bir ekonomik teşkilata dönüşerek adı, Karadeniz Ekonomik İşbirliği Teşkilatı olmuştur. [599] "KEİ Katılımcı Devletleri Arasında Suçla, Özellikle Örgütlü Suç Türleriyle Mücadelede İşbirliği Anlaşmasına Ek Terörizmle Mücadele Protokolünü" kabul etmiştir.[600]

KEİ Katılımcı Devletleri Arasında Suçla, Özellikle Örgütlü Suç Türleriyle Mücadelede İşbirliği Anlaşmasına Ek Terörizmle Mücadele Protokolünde; terörizmin tüm şekil ve tezahürünün, uluslararası barış ve güvenliğe, ülkelerin siyasi, ekonomik ve toplumsal istikrarına, KEİ üyesi devletlerin toprak bütünlüğüne ve güvenliğine, ayrıca Karadeniz Bölge Devletleri arasındaki ilişkiler ile ikili ve çok taraflı işbirliğinin geliştirilmesine ciddi bir tehdit oluşturduğu belirtilmiş ve barış ve güvenliğe küresel bir tehdit olarak uluslararası terörizmi şiddetle kınayan ve 02.10.1998 tarihinde Korfu'da imzalanan "KEİ Katılımcı Devletleri Arasında Suçla, Özellikle Örgütlü Suç Türleriyle Mücadelede İşbirliği Anlaşması", BM'nin terörle mücadele kapsamındaki belgeleri ve BMGK Kararlarının desteklendiği ifade edilmiştir.

Protokolde; terörün BM sözleşme ve protokollerinde belirtilen suçlar olarak kabul edileceği ve ülkelerin ulusal mevzuatına ve uluslararası yükümlülüklerine uygun olarak terör eylemlerinin önlenmesi, tespiti, bastırılması, ifşası ve soruşturulması için işbirliği yapması gerektiği belirtilerek bilgi değişiminde bulunulacak ve işbirliği yapılacak konular belirlenmiştir. Bilgi değişiminde bulunulması ve işbirliği yapılması gereken konular "terörün finansmanının önlenmesi" kapsamında değerlendirilebilecek hususlar da bulunmaktadır.[601] Öyle ki; Protokolde, Taraf Devletlerin sınırları içerisinde faaliyet gösteren terör örgütleri ve grupların faaliyetlerine karışmış veya destek vermiş kişiler, teröre destek veren örgütler ve kuruluşlar ile bu desteğe ilişkin mekanizmalar, uzantılar ve yönelimler ile terör örgütleri ve gruplarına mali, lojistik ve diğer şekillerde destek sağladıkları

---

[599] die.gov.tr.

[600] Karadeniz Ekonomik İşbirliği Katılımcı Devletleri Arasında Suçla, Özellikle Örgütlü Suç Türleriyle Mücadelede İşbirliği Anlaşmasına Ek Terörizmle Mücadele Protokolü, Ülkemiz tarafından 08.10.2006 tarih ve 26313 sayılı Resmi Gazetede yayınlanmak suretiyle yürürlüğe konulmuştur.

[601] AYKIN Hasan, SÖZMEN H.Kevser; Terörün Finansmanı, s.402.

tespit edilen veya şüphelenilen kaynak ve kanallarla ilgili olarak Ülkelerin karşılıklı bilgi değişiminde bulunmaları gerektiği belirtilmiştir.

Protokolde; terör eylemlerine yönelik hazırlığın ve suçun işlenmesinin, ayrıca teröristlere mali destek de dâhil herhangi bir biçimde destek sağlanmasının önlenmesi, terör eylemlerine mali destek veren, planlayan, destekleyen ve terör suçu işleyenlerin sığınma yeri taleplerinin reddedilmesi, terör eylemlerinin planlanması, hazırlanması ve işlenmesi için kişi ve örgütlere mali destek sağlanmasının ve herhangi bir yardımda bulunulmasının engellenmesi, ifşa edilmesi ve önlenmesi konularında ülkeler arasında işbirliğinin geliştirilmesi gerektiği belirtilerek, tarafların koordinasyon içindeki eylemlerinin sonuçlarını birbirlerine bildirmeleri gerektiği ifade edilmiştir.

VII. BAZI ÜLKELERDE TERÖRİZMİN FİNANSMANININ ÖNLENMESİNE YÖNELİK YAPILAN ÇALIŞMALAR

Terörizmin finansmanının önlenmesi konusunda devletlerin başta Uluslararası sözleşmeler ve Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi Kararları çerçevesinde iç hukuklarında bu Kararlar ve Sözleşme hükümlerinin gereklerini yerine getirmek amacıyla kendi aralarında, uluslararası ve bölgesel örgütler aracılığıyla yapmış oldukları ve halen de devam eden birçok önemli çalışma ve işbirliği bulunmaktadır. Bu çalışmalar konuyla ilgili uluslararası iki taraflı ve çok taraflı Sözleşmeler hazırlamak, ortak tutum belirleme ve terörizmin finansmanına karşı finansal kaynakların takibi, kontrolü ve dondurulması da dahil her türlü tedbiri içermektedir.

Terörizmin finansmanının önlenmesi ile ilgili yapılan uluslararası çalışmaların, uluslararası işbirliğinin önemi ve gereği olarak, aynı zamanda terör örgütlerinin faaliyetlerini gerçekleştirdikleri ülkeler ve terörist fonların kolayca elde edildiği ve korunabildiği hatta dolaşımının sağlandığı ülkeler bakımından da yürütülmesi, ülkelerin iç yasal düzenlemelerini ve alacakları her türlü etkin tedbir bakımından da önemlidir.

Devletlerin terörizmin finansmanın önlenmesi konusunda, uluslararası sözleşmeler ve Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi Kararlarının gereklerini yerine getirmek amacıyla veya kendiliğinden başta hukuki ve idari tedbirler olmak üzere siyası, askeri ve ekonomik her türlü tedbiri alabildikleri görülmektedir. Bir kısım ülkeler terörizmin finansmanını genel ceza kanunları içerisinde düzenlemeyi tercih ederken terörün küresel boyut kazanması ve uluslararası çalışmalarda alınan ortak kararlar gereği bir kısım ülkelerde bu eylemi ayrı bir suç olarak düzenledikleri hatta terörizmin finansmanının önlenmesi ile ilgili özel ceza düzenlemeleri yaptıkları görülmektedir. Ülkeler cezai düzenlemelerin yanında

idari tedbir niteliğinde olan ve finansal kaynakların takibi ve denetimine ilişkin düzenlemelerde yapmaktadırlar. Bu bölümde özellikle çalışma konumuz itibariyle bazı ülkelerdeki terörizmin finansmanının önlenmesi hususunda hukuki ve idari tedbirlere ilişkin düzenlemelerden bahsedeceğiz.

A. Amerika Birleşik Devletleri

1. Genel Olarak

ABD'de her eyaletin kendi ceza kanunlarını yapma yetkileri olması nedeniyle terörizm ve terörün tanımı ile ilgili tek bir kanuni tanım bulmak yakın zamanlara kadar mümkün değildi. Ancak son zamanlarda ABD'de eyaletler arasındaki önemli bazı kanunlarda özellikle Federal Devleti ilgilendiren uluslararası konularda birliği sağlamak amacıyla terörle ve terörizmin finansmanını önleme ile ilgili düzenlemelerde olduğu gibi federal düzeyde eyaletleri de bağlayıcı ortak yasal düzenlemeler yapıldığı görülmektedir.

2. Tarihsel Süreç

a. 11 Eylül 2001 Öncesi

ABD'nin terörizmin finansmanı ile mücadelesi 1986 yılında Başkan Reagan döneminde "Uluslararası Acil Ekonomik Güç Kanunu" ile teröristleri veya terör örgütlerini destekleyen devletlerin mal varlıklarının dondurulması ile ilgili düzenlemelere dayanmaktadır. 1990 yılında yürürlüğe giren "Anti Terörizm Kanunu" ABD sınırları içinde terörle bağlantılı suçların işlenmesi için materyal, destek ve kaynak sağlanmasını suç olarak kabul etmiştir. Bu Kanun çerçevesinde materyal, destek ve kaynak kapsamı içerisinde, para, döviz, hisse senetleri, kıymetli evrak finans şirketleri, konaklama eğitim, barınma yerleri, iletişim araçları, silah ve patlayıcılar ve benzeri diğer kaynakların dahil olduğu belirtilmiştir.[602]

11 Eylülden önce, terörizmin finansmanını suç haline getiren, terör örgütlerine maddi materyal desteği sağlanmasını yasa dışı ilan eden ve terör eylemlerine finansal destek sağlayan kişilerin soruşturulmasını ve kovuşturulmasını sağlayan yasal düzenlemeler, 1994 tarihli 18 USC Kısım 2339A ve 1996 tarihli 18 USC Kısım 2339B idi. "Terörizmin

---

[602] BANTEKAS Ilias; "The International Law of Terrorist Financing", s.328.

Finansmanının Önlenmesi Sözleşmesinin Uygulama Kanunu" ile terörizmin finansmanının suç haline getirilmesini düzenleyen 1999 tarihli "Terörizmin Finansmanının Önlenmesi Sözleşmesi" yürürlüğe konmuş ve eyaletlere, terörün finansmanını yasa dışı hale getirmeleri, başka bir deyişle suç haline getirmeleri zorunluluğu yüklenmiştir.[603] 1994 yılından önce ise ABD'de terörün finansmanı suçuna, kara para aklama suçu ile ilgili hükümlerin uygulandığı bilinmektedir.[604]

1993'te Dünya Ticaret Merkezi ile Oklahoma'da gerçekleştirilen bombalama eylemlerinin ardından ABD Kongresi terörle mücadele amacıyla 1996 tarihli "Terörle Mücadele ve Etkili Ölüm Cezası Kanunu" (Anti Terrorism and Effective Death Penaity Act of 1996) ile, ülke içinde gerçekleştirilen ve gerçekleştirilecek terör eylemlerini önleme ve terörizmle mücadele amaçlanmıştır. Kanun ile, toplanacak gizli kanıtlara dayanılarak yabancıların Adalet Bakanlığı tarafından gözaltına alınabilmesi ve sınır dışı edilebilmesi, yürütme organının hangi örgütlerin terör örgütü olarak tanımlanacağına karar vermesi, bu örgütlere maddi yardım yapılmasının yasaklanmasına ilişkin düzenlemeler getirilmiştir.[605]

b. 11 Eylül 2001 Sonrası

11 Eylül saldırılarından güvenlik konusunda ABD'nin hazırladığı Terörle Mücadele Ulusal Güvenlik Strateji Belgelerinde,[606] ABD'nin güvenlik ve terörizmle mücadele haritası çizilerek hatta bununla dost ve düşman ülkeler ayırımı da yapılarak ABD'nin devlet düzenine, toprak ve vatandaşlarına yönelik yapılan herhangi bir saldırıya karşı her türlü mücadeleye başvurulacağı bildirilerek terörizmle hukuki, idari, siyası, ekonomik ve askeri her türlü mücadele yönteminin kullanılacağı özellikle vurgulanmıştır. ABD terörle mücadele stratejisinin temelinde sadece görünen terörist faaliyetlere yönelik tedbirler alınmakla yetinilmemekte bu tür faaliyetlerin ortaya çıkmasını sağlayan koşulların da ortadan kaldırılması hedeflenmektedir.[607] 11 Eylülden sonra "terörizmle mücadele" Başkan Bush'un temel gündem maddesi olmuş, "Para terörist faaliyetlerin hayat damarıdır" diyerek

---

603 CHİLDS David; "Combating Terrorist Financing, A Key Aspect of the War on Terrorism" p.46.

604 BREİNHOLT Jeff; "What is Terrorist Financing?", United States Attorneys Bulletin, July 2003, p.7.

605 ARNVVİNE Selin Esen; "Terör ve Demokrasi", s.189.

606 ABD tarafından terörle müdadelede izlenecek politikaların belirlenmesi bakımından 2003 ve 2006 tarihli iki adet Terörle Mücadele Ulusal Güvenlik Strateji Belgelesi düzenlenmiştir. Belgeler için Bkz.http://www.globalsecurity.org. (Erişim Tarihi; 05.01.2010).

607 SHELLEY Louise; "The Nexus of Organized International Criminals and Terorism", s.5.

tüm dünya dan parasal ödemelerin durdurulmasını talep etmiştir.[608] 2006 tarihli Terörle Mücadele Ulusal Güvenlik Strateji Belgesinde,[609] terörizmin finansmanı ile mücadelede stratejisi belirlenmiştir. Buna göre; terör örgütleri faaliyetlerini sürdürmek ve eylem yapmak amacıyla gelir elde ederek elde ettikleri bu fonları finansal sitemi kullanarak transfer ettikleri, bu örgütlerin finansal sistemin ve normal bankacılık sisteminin her türlü enstrümanlarını ve bunun dışındaki hawala ve kurye aracılığı ile taşıma sistemlerini kullandıkları belirtilmiştir. Belgede ayrıca terör örgütlerinin finansal sistemin güvenli cennetleri olan ülkelerin finansal kuruluşları ile anlaşmalı olarak veya bu ülkelerdeki denetim ve gözetim uygulamalarının eksikliğinden yararlandıkları, bu nedenle ülkedeki finansal sistemlerin terörist amaçlı kullanımını engellemek için etkin düzenlemeler ile finansal kurumların şüpheli işlem bildirimi ile etkin bir kamu ve özel sektör işbirliği yaparak mali sistemlerini güçlendirdiklerini, yabancı muhataplarının kendi finansal kurumları içinde da benzer düzenlemeleri ve şartları kabul ederek onlarla işbirliğini geliştirip uygulanmasını sağlamak için çalışmaya devam edecekleri vurgulanmıştır. Belgede, 13224 sayılı Başkanlık Emri ve Ulusal Vatanseverlik Kanununun (Patrıot Act) 311. maddesi ve Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyinin 1267, 1373 ve ilgili diğer kararları ile öngörülen ulusal ve uluslararası listeleme ve yaptırımlar rejimini kullanmaya devam edecekleri, kullanılacak bu araçların amacının terörist ağın bir parçasını oluşturan veya onların faaliyetlerini kolaylaştıran aktörlerin belirlenmesi ve izole edilmesi olduğu ifade edilerek terörle mücadelede belirlenen ve uygulanacak stratejinin çerçevesi çizilmiştir.

ABD'nin 11 Eylül saldırılarından sonra terörizmin finansmanı ile mücadelesine baktığımızda bu mücadelenin, bu konularda yetkili olan Hazine Bakanlığı (Department of Treasury) ve Adalet Bakanlığına (Department of Justice) bağlı Federal Soruşturma Bürosu FBI (Federal Bureau of İnvestigation) aracılığı ile iki farklı eksende yürütülerek şekillendiği görülmektedir. Bunlar teröristlerin, terör örgütlerinin ve destekçi devletlerin mallarının ve kaynaklarının izlenmesi, dondurulması ve bu konudaki çok boyutlu istihbaratın temin edilmesidir.[610] Hazine Bakanlığı finansal izleme ve buna ilişkin alt yapının oluşturulması ve takibiyle görevlidir. FBI

---

608 Financing Terrorism: Looking in the Wrong Places, The Economist, 22 October 2005. College of International and Security Studies, George C. Marshall European Center for Security Studies, 01.07.2008 s.1.

609 Bkz. http://www.globalsecurity.org/security/library/policy/national/nsct_sep2006.htm (Erişim Tarihi; 05.01.2010).

610 ALTUNOK Taner, YAŞAR Şehnaz; "Terörizmin Finansmanı İle Mücadele: ABD Örneği", Terörizmin Finansmanı ve Ekonomisi, Barış Platin Kitabevi, Ankara 2009, s.246.

ise, terörizmin finansmanına ilişkin istihbarat elde etme ve suç soruşturmalarını yürütme görevini yerine getirmektedir. Her iki kurum terörizmin finansmanı konusunda ortak koordinasyonla faaliyetlerini yürütmektedirler.

11 Eylülün hemen ardından ise ABD Kongresi, uluslararası terörizmle mücadele amacıyla, Amerikan kamuoyunda "Vatansever Kanunu" (The USA Patriot Act) olarak bilinen yasayı 26 Ekim 2001 tarihinde çıkarmıştır.[611] Bugün terörle mücadelenin yasal dayanağı olan bu Kanun, on beşten fazla başka Kanunda değişiklik yapmıştır. 2001 tarihli Kanunda, yürütmeye terörle mücadelede geniş yetkiler veren kimi maddelerin 31 Aralık 2005'te yürürlükten kalkması öngörülüyordu. Ancak Kongre, Bush yönetiminin istemi doğrultusunda söz konusu düzenlemelerin yürürlüğünü altı ay daha uzatan bir Kanunu (The USA Patriot and Terrorism Prevention Reauthorization Act of 2005) kabul etmiştir.[612]

Kanun, Yurt dışında iş yapan ABD finansal kuruluşları ile ABD'de iş yapan Banka ve finansal kuruluşların daha fazla kayıt tutma ve bunları raporlamaya ilişkin düzenlemeler getirmiştir.[613] Ayrıca Hükümetin, bir kişi hakkında gizli araştırma yapabilme ve fişleme imkânı önemli ölçüde genişletilmiştir. Hükümete verilen bu yetki, "terörizmle ilgili araştırmalara yön verecek her şey" biçiminde çok geniş bir şekilde tanımlanmıştır. Bir kişi hakkında istihbarat toplayacak görevlilerin, bunu yapmak için "makul sebep"e (probable cause) sahip olması gerektiği koşulu aranmamakta, görevlilerin yalnızca, toplanan istihbaratın, yürüttükleri bir araştırmayla ilgili olabileceğini doğrulamak veya belgelemek zorunluluğu yeterli görülmektedir. Kanun aynı zamanda, böyle bir araştırmaya konu olan mülkün sahibine ya da iş veya kütüphane kayıtlarından teşhis edilen kişiye, yapılan araştırma hakkında bir bilgi verme zorunluluğunun bulunmadığı hüküm altına alınmıştır. Ayrıca FBI'ya, herhangi bir suç kanıtı göstermeksizin, şahıslara ait işletme ve iktisadi faaliyet kayıtlarına serbestçe erişebilme yetkisi verilmiştir. Kuşkusuz yürütme organına tanınan bu yetkiler, kişinin özel hayatının gizliliği ve kişisel verilerin korunması ilkelerini keyfi bir biçimde ortadan kaldırır nitelikte olduğu gibi ABD Anayasası ile ABD'nin taraf olduğu 1966 tarihli BM Kişisel ve Siyasi Haklar Uluslararası Sözleşmesine

---

611 Yasanın resmi adı "Terörizmi Durdurmak ve Engellemek için Gereken Uygun Araçları Sağlayarak Amerika'yı Birleştirme ve Güçlendirme Yasası" (Uniting and Strengthening America by Providing Appropriate Toois Reouired to Intercept and Obstruct Terrorism Act of 2001).

612 ARNVVİNE Selin Esen; "Terör ve Demokrasi", s.190.

613 BARRET Richard; "Time to Reexamine Regulation Designed to Counter the Financing of Terrorism", p.11.

(International Covenant on Civil and Political Rights) aykırılık oluşturduğu tartışmalarını da beraberinde getirmiştir.[614]

Söz konusu Kanunun, ABD'nin kuruluşundan beri savunulan özgürlük kavramına aykırı hükümler içerdiği yönünde hem yasama hem de yargı organından itirazlar gelmektedir. Federal Mahkeme 2004 yılında verdiği bir kararda, idareye verilmiş olan, internet servis sağlayıcılarından müşteri kayıtlarının ve diğer ticari faaliyetlerin yargının gözetimi olmadan elde edilmesi yetkisinin Anayasanın, ifade, basın, toplantı özgürlükleri ve kişilerin kendilerinin, ev ve eşyalarının makul olmayan aramalara ya da elkoymaya konu olmasını yasaklayan hükümlerine aykırılık oluşturduğu sonucuna varmıştır.[615]

c. Terörizmin Finansmanına İlişkin Düzenlemeler

ABD, ekonomik kontrol mekanizmalarını terörle mücadele ederken birer araç olarak kullandığı bilinmektedir. Bu araçlardan birincisi terör örgütlerine ve onlara destek olan ülkelere ait olduğu ispat edilen para kaynaklarının dondurulması, ikincisi ise, bu tür kişi veya örgütlere maddi desteğin yasaklanmasıdır. 11 Eylül saldırılarının hemen ardından ABD Başkanının yaptığı açıklamalarda teröre karşı hertürlü mücadele yapılacağı vurgulanırken teröristlerin eylemleri için mali destekte bulunanlara karşı da mücadele başlatılacağı ifade edilmiştir. Bu açıklamalardan sonra Amerika Birleşik Devletlerinde terörün finansmanı ile mücadele politikasının temelini, mali kaynakların izlenmesi, tespiti ve dondurulmasının oluşturduğunu görmekteyiz. Bu amaçla kolluk kuvvetleri ve istihbarat birimleri, terörü finanse edenleri tespit etmek ve malvarlıklarını dondurmak için birbirleri ile koordineli olarak çalışmaktadırlar.[616]

Terörizmin mali desteğinin kesilmesi için ABD Federal Anayasası ve yasaların Başkan'a ve yönetimine verdiği yetkiye dayanılarak 11 Eylülden bu yana birçok tedbir alınmıştır. Kamuoyunca Patriot Act olarak da bilinen 2001 tarihli Kanun ile, 13224 tarihli Başkanlık Uygulama Emri (Executive Order)'ndeki mevcut hukuksal yetki, terörizmin mali ilişkilerinin dağıtılmasını da içerecek şekilde genişletilmiştir. Bu Uygulama Emri ile

---

[614] ARNVVİNE Selin Esen; "Terör ve Demokrasi", s.193.

[615] ARNVVİNE Selin Esen; "Terör ve Demokrasi", s.194.

[616] CHİLDS David; "Combating Terrorist Financing, A Key Aspect of the War on Terrorism", p.45, ÖZEREN Süleyman, CİNOĞLU Hüseyin; "Terörizm ve Amerika Birleşik Devletleri: 11 Eylül Öncesi ve Sonrası Terörle Mücadele Politikalarının Değerlendirilmesi", s. 178.

Hazine Müsteşarlığı bünyesinde bulunan Yabancı Malvarlığı Kontrol Ofisi (OFAC-Office of Foreign Asset Control) ve Mali Suçları Engelleme Ağı (FİNCEN) tarafından yürütülmek üzere, teröristlerin, terör örgütlerinin, terör örgütleriyle bağlantılı olanların malvarlıklarının dondurulması ve yapılan finansal işlemlerin kontrol edilmesi yetkisi çerçevesinde, teröre mali destek sağlayan kurumlar belirlenerek malvarlıklarının dondurulmaktadır.[617] Bu kapsamda, ABD Hazine Bakanlığı Yabancı Malvarlığı Kontrol Dairesi (OFAC) tarafından 2005 yılında hazırlanan Terörist Malvarlıkları Raporuna göre uluslararası düzeyde toplam 13.8 Milyon Dolar terörist malvarlığının bloke edildiği, bu miktarın 7,5 Milyon Dolarının El-Kaideye, 6.2 Milyon Doların ise Hamas'a ait olduğu belirtilmiştir.[618] Belirli aralıklarla düzenlenen ve Hazine Bakanlığı bünyesinde oluşturulan terör örgütleri ve teröristlerle bağlantılı gerçek ve tüzel kişilerin yer aldığı listede, aralarında terör örgütü PKK, Türkiye'de kurulmuş olan veya Türkiye'de şubesi bulunan gerçek ve tüzel kişilere ait şirket ve bunların yabancı ortaklarının da bulunduğu, 2500'e yakın gerçek ve özel hukuk tüzel kişinin yer aldığı görülmektedir.[619]

ABD'de terörün finansal olarak desteklenmesine ve neyin terör suçunu teşkil ettiğine ilişkin bir dizi yasal düzenleme bulunmaktadır. Karapara ve terörizmin finansmanının önlenmesine yönelik birçok hukuki ve cezai düzenleme bulunmakla birlikte, bu konudaki temel odak noktası terörizmin finansmanının önlenmesine ilişkin tamamlayıcı bir araç olarak kullanılan malvarlıklarının dondurulması ve ele geçirilmesine ilişkin Patriot Act' ın 18 USC, 2333A, 2339B, 2339C maddeleridir.[620] Terörün finanse edilmesi uzun bir liste halinde sayılarak "terör suçlarının hazırlığında ya da işlenmesinde kullanılacağının bilerek, maddi destek ya da kaynak sağlayan veya destek ya da kaynağın niteliğini, yerini, kaynağını, veya aidiyetini gizleyen ya da örtbas etmeye çalışan kişilerin fiili biçiminde tanımlanmıştır. Bundan başka maddi kaynak ya da kaynak, maddi ya da maddi olmayan her türlü mülkü veyahut tıbbı ya da dini malzemeler hariç olmak üzere para veya para yerine geçen araçlar ya da finansal güvenceler, finansal hizmetler, kiralama, eğitim, uzman tavsiyesi ya da yardımı, barınak sağlanması, sahte belge ve kimlik düzenlenmesi, iletişim ekipmanı, tesisler, silahlar,

---

617 CHİLDS David; "Combating Terrorist Financing, A Key Aspect of the War on Terrorism", p.46.

618 BİERSTEKER Thomas J, ECKERT Sue E, ROMANİUK Peter; Countering the Financing of Terrorism, p.13.

619 United States Department of The Treasury, Specially Designated Nationals List (SDN), http://www.treas.gov/offices/enforcement/ofac/sdn.(Erişim Tarihi; 01.01.2010).

620 SMİTH Jack D, COOPER Gregory J; Disruptung Terrorist Financing With Civil Litigation, Case Western Reserve Journal of İnternational Law, Case Western Reserve Üniversity School of Law, Volume 41, No.1, 2009. p.71.

öldürücü maddeler, patlayıcılar, personel ve ulaştırma da dahil olmak üzere her türlü hizmeti" ifade etmektedir. Bu tanımlama kapsamın çok geniş olması nedeniyle doktrinde ve mahkemelerde haklı olarak eleştirilmiştir.[621]

Kanun, bir terör eylemini finanse etmekte kullanılacağını bilerek bir kişiye para göndermeyi suç haline getirmiştir.[622] Kanunda düzenlenen suçun oluşması için failin, bir terör örgütüne veya onun adına para gönderdiğini bilmesi şart olarak öngörülmüştür.[623] Bilme unsurunun ispatının güç olması nedeniyle söz konusu hüküm doktrinde eleştirilmiştir Ayrıca terör örgütlerine ait olan malvarlıklarının, ister suçtan kaynaklansın ister yasal bir faaliyetten elde edilsin, müsadere edileceği de hüküm altına alınmıştır.[624] Düzenleme ile ayrıca, belirlenmiş olan 36 adet terör örgütüne para veya malzeme [625] yardımında bulunma da suç haline getirilmiştir. Suçun, teşebbüs aşamasında kalması veyahut suçun işlenmesine yardım edilmesi durumunda da, tamamlanmış suçun cezası olan 15 yıldan az olmamak üzere hapis cezası ile cezalandırılacağı hüküm altına alınmıştır. Bununla birlikte, sağlanan para veya malzeme desteği sonucunda yapılan eylem herhangi bir kişinin ölümüne sebep olması durumunda verilecek ceza müebbet hapis cezası olarak düzenlenmiştir.[626] Suçun oluşumu için iddia makamının, gönderilen para veya malzemenin terör faaliyetlerinde kullanıldığını veya failin bunu bildiğini ispatlamasına gerek yoktur. Listede yer alan örgütlere para veya malzeme vermek suçun oluşumu için yeterli olarak kabul edilmiştir.[627]

Terörün finansmanı ile mücadelede kullanılan düzenlemelerden birisi de ters kara para aklama olarak da isimlendirilen faaliyet için öngörülen düzenlemedir. Söz konusu düzenleme ile, ABD'nin dışına, başka herhangi bir suçu desteklemek için para gönderilmesi suç olarak

---

621 PASSAS Nikos; "Financing of Terrorism", s.96..

622 18 USC § 2339 (A).

623 18 USC § 2339 (A),

624 18 USC § 981 (a) (1) (G). CASELLA Stefan; "Terrorism and the Financial Sector, Are the Right Prosecutorial Tools Being Used?", Journal of Money Laundering Control, Vol. 7, No. 3, s. 282.

625 Kanun metninde "material support" olarak ifade edilen malzeme desteğine hangi malzemelerin dahil olduğu, Patriot Act ile değişikliğe uğrayan 18 USC § 2339 (A)'da tanımlanmıştır. Buna göre; nakit veya parasal araçlar veya hisse senetleri, mali hizmetler, kalacak yer, eğitim, uzman tavsiyesi ve yardımı, güvenli yer, sahte doküman ve kimlik, haberleşme araçları, kolaylık araçları, silahlar, öldürücü malzemeler, patlayıcılar, personel, nakil ve ilaç ve dini malzemeler hariç olmak üzere diğer fiziksel varlıklar malzeme desteğine dâhildir. Bkz. BREİNHOLT Jeff; "What is Terrorist Financing?", p.12.

626 18 USC § 2339 (B).

627 CASELLA Stefan; "Terrorism and the Financial Sector, Are the Right Prosecutorial Tools Being Used?", p.283.

düzenlenmektedir.[628] Gönderilen paranın, suçtan elde edilen bir gelir olmasına gerek yoktur. Yapılan işlemin, gelecekte işlenecek herhangi bir suç için finans sağlamak amacıyla yapılmasının ispatı suçun oluşumu için yeterli görülmüştür.[629]

Vatanseverlik Kanunu, esas olarak offshore kurumları aracılığıyla kirli paranın ve terör parasının ABD'ye girmesini engelleyen kara para aklama ile mücadele eden bir yasadır. Sadece ABD'de yürürlüğe girdiği için, Vatanseverlik Kanunu suç ve terör parasının akışını azaltmamış, daha ziyade suç ve terör faaliyetlerinden elde edilen paranın aklanması faaliyetinin merkezinin ABD'den Avrupa'ya kaymasına neden olmuş, Avrupa karapara ve terör ekonomisi için en önemli uluslararası kavşak noktası haline gelmiş, Avro da para aklama faaliyetlerinin çoğunu idare etmek için kullanılan para birimi olmuştur. Bu süreç, Avrupa'da offshore merkezlerini düzenleyecek homojen ve kapsamlı bir yasanın olmaması dolayısıyla kolaylaşmıştır.[630]

ABD'de terörizme finansal destek sağlayanlarla ilgili listelerin oluşturulma sürecinde pek çok federal birim görevlendirilmektedir. Ancak bu birimlerin bu konuda nasıl bir hareket tarzı benimseyecekleri ve nasıl bir "makul sebep" standardı uygulayacakları konusunda resmi olarak belirlenmiş kriter bulunmamaktadır. Bu nedenle listelerin oluşturulmasında kullanılan bilgilerin eksikliğine ve yanlışlığına çok sık rastlanmaktadır. Bu durum hem finans sektörü hem de aynı kişilere yaptırım uygulanmasına çağrılan diğer ülkeler bakımından uygulama ve uyumluluk konusunda güçlükler yaratmaktadır.[631]

ABD'de terörizmin finansmanı ile sürdürülen mücadelenin bir diğer önemli boyutu da istihbarat boyutudur. Mali istihbarat, diğeri istihbarat türlerinden daha güvenli olduğu düşünülmektedir. Terörizmin finansman ile mücadele için tedbirlerin uygulanması sonucu ABD yetkilileri, kamuoyunun sadece resmi listelemeleri ve bununla dondurulan toplam rakamları görmesine karşın takip ve edilen paradan elde edilecek istihbaratın paradan daha

---

628 18 USC § 1956 (a) (2) (A),

629 CASELLA Stefan D;Terrorism and the Financial Sector, Are the Right Prosecutorial Tools Being Used?, p. 283, BREİNHOLT Jeff; What is Terrorist Financing?, p.98.

630 Örneğin, offshore kuruluşları ve cazip mali kanunu ile İngiltere, ideal bir para aklama kavşak noktası haline gelmiştir. 2004 yılında, Dubai'den Milan'daki radikal Via Ouaranta Camisine mali kaynak sağlamak amacıyla gönderilen Suudi parası, Avrupa'ya İngiliz offshore bankaları aracılığıyla girdi. Dolar bazında ve Amerika'da para yatırımı yapan El-Kaide finansörleri, açık bir şekilde Dolar alanından uzaklaştılar ve Avrupa'da ve İslami finansmanın çok iyi gelişmiş olduğu Malezya, Suudi Arabistan ve İran gibi Müslüman ülkelerde yeniden yatırıma dönüştürdüler. NAPOLEONI Loretta,; "Mali Alanda İşbirliği", s.143.

631 PASSAS Nikos; "Fınancing of Terrorısm", s.100.

önemli bir yere sahip olduğunu düşünmektedir.[632] Bu şekilde para izlenerek terör örgütlerinin finansal örgütlenme yapısı ortaya çıkartılmakta ve terör örgütlerinin ilişki içerisinde bulundukları kuruluşlar ve örgütsel yapılarına ilişkin sağlam kanıtlar elde edilebilmektedir. Bu amaçla ABD terörizmle mücadelede teröristlerin malvarlığının izlenebilmesi için yürütülecek arşivleme ve rapor faaliyetleri "Banka Gizlilik Yasası" (Bank Secrcey Act) ile düzenlemiştir. Kanunla, ABD'deki finansal kuruluşların, 10 Bin Dolar ve üzerindeki tüm parasal hareketleri ve gerekli görüldüğü durumlarda ABD ile iş yapan finansal olan ve olmayan kuruluş ve kişilerle ve bunlarla bağlantılı ikinci şahısların kimlik ve adresleri kayıt altına alınarak tüm bu bilgilerin rapor edilmesi zorunlu tutulmuştur. Ayrıca mahkeme kayıt ve tutanakları, şüpheli işlem raporları, hesap bilgileri, döviz dönüştürme raporları, yabancı banka hesaplarının FBİ alanına giren kayıtları, internet üzerinden yapılan havaleler ve diğer kuruluş ve birim ve kanallardan elde edilen finansal istihbarat bilgileri değerlendirilerek, elde edilen bu bilgiler delil elde etmede ve terörün finansmanı ile bağlantıları çözme konusunda önemli katkılar sağlamaktadır.[633]

Terörle ve terörizmin finansmanı ile mücadelede uluslararası topluma öncülük eden Amerika Birleşik Devletleri'nin tek başına terörizmin finansmanının önlenmesinde başarılı olması mümkün değildir. Bu mücadele ancak uluslararası işbirliği ile mümkün olabilir. Ama bu konudaki uluslararası işbirliği her geçen gün azalmaktadır. Bunun nedeni ülkelerin birbirine güvensizliğinden kaynaklanmaktadır. Bir diğeri de ABD'nin bu konulardaki dünya çapındaki negatif algılamasıdır. Bu nedenlerle diğer ülkeler daha az işbirliği yapmaya yönelmektedirler.[634]

B. İngiltere

1. Tarihsel Süreç

İngiltere, İrlanda sorunu nedeniyle terör olaylarıyla diğer ülkelere nazaran çok daha erken tanışmıştır. Bu nedenle teröre karşı ilk yasal düzenlemeler daha çok İrlanda sorununa yönelik olmuş ve çıkarılan yasalar ihtiyaca göre zaman içinde belirlenmiştir.[635] İngiltere,

---

[632] BİERSTEKER J. Thomas, ECKERT E. Sue; "Taking Stock of Efforts to Counter The Financing of Terorism and reccomendation for the Way Forward", Countering the Financing of Terrorism, Routledge, London and NewYork, First Published, 2008. p.290.

[633] ALTUNOK Taner, YAŞAR Şehnaz; "Terörizmin Finansmanı İle Mücadele: ABD Örneği", s.252.

[634] SMİTH Jack D, COOPER Gregory J; Dısruptung Terrorist Financing With Civil Litigation, p.79.

[635] LAÇİNER Sedat; "Uluslararası Terörizm ile MücadeledeHukuki Önlemler", s. 261.

İrlanda'da şiddeti en aza indirmek, hukuk ve düzeni tesis etmek amacıyla 1800-1921 yılları arasında yüzden fazla olağanüstü hal yasası (Coercion Acts) çıkarmıştır. 1921'de İrlanda'nın yapılan bir anlaşmayla ikiye bölünmesi, Kuzey İrlanda'da şiddet eylemlerinin artmasıyla sonuçlanmıştır. Bununla mücadele etmek amacıyla çıkarılan ve Sivil Otoriteler (Özel Yetkiler) (The Civil Authorities Special Powers Act) adını taşıyan yasa, Kuzey İrlanda Hükümetine, bölgede barışı ve düzeni devam ettirmek için kimi özel yetkiler vermiştir. Söz konusu yasa İngiltere'de 1922-1940 arasında yürürlükte kalmıştır. Bu dönemde kabul edilen bir başka önemli yasa da 1939 tarihli Şiddetin Önlenmesi Kanunu (Prevention of Violencc Act)'dur. IRA'nın 1938'de başlattığı ve bir yıl boyunca yoğun biçimde süren şiddet kampanyasıyla baş edebilmek için çıkarılan bu Kanun, yürütmenin yakalama, tutuklama, yasaklama ve sınır dışı etme yetkilerini genişletmiştir. Her ne kadar iki yıllık bir süre için uygulanması öngörülmüş olsa da söz konusu yasa 1954'e kadar yürürlükte kalmıştır. Kuzey İrlanda'da şiddetin önünün bir türlü alınamaması, İngiltere'de bunu önlemek amacıyla başka yasaların çıkmasına neden olmuştur. IRA'nın 1974'te 21 kişinin ölümüyle sonuçlanan bombalama eylemi ise İngiliz Parlamentosunun, 1939 tarihli yasada yer alan düzenlemeleri benimseyen yeni bir kanun yapmasıyla sonuçlanmıştır. Bu Kanun, 2000'e kadar çeşitli defalar değişikliğe uğramıştır.[636]

1984 yılında yapılan düzenlemeler ile İngiltere'de ilk defa uluslararası terörle ilgili düzenlemeler kabul edilmiştir. Bunun nedeni İrlanda terörünün uluslararası bağlantılarının artması olmuştur. Kanunla teröre bir şekilde bulaşmış kişileri, göz altına alma, sorgulama ve tutuklama yetkisi de dahil, daha önce İngiliz yasalarına göre suç kabul edilmeyen faaliyetler de suç kapsamına alınmış, ayrıca terörizmle ilgili olduğu tespit edilen faaliyetlerin kendiliğinden araştırma yetki ve sorumluluğu da getirilmiştir. Kanunla terörizmin finansmanı ve önlenmesi ile ilgili olarak mahkemelere terör fonlarına el koyma ve benzeri yetkiler de verilmiştir.

1996 yılında yapılan değişiklikle önceki yetkilere ek olarak terörist faaliyetleri engelleme amacıyla geniş yetkileri içeren arama yapma yetkisi tanınmış, terörist faaliyetlerle ilgili bilgi toplama yetkisinin kapsamı genişletilmiş, terörü destekleyen ya da teşvik eden

---

[636] ARNVVİNE Selin Esen; "Terör ve Demokrasi", s.190-191.

örgütlerin yasaklanabilmesi ve cezalandırılması imkanı getirilerek bu örgütler için para ya da mal toplama, bağışta bulunma eylemleri suç olarak düzenlenmiştir.[637]

İngiliz Parlamentosu 2000 yılında, önceki terörle mücadele yasalarını yürürlükten kaldıran "Terörizm Kanunu" (Terrorism Act) adında yeni bir yasayı kabul ederek yürürlüğe koymuştur. Bu Kanunun önceki terörle mücadele yasalarından farkı, terörizmi yalnızca İrlanda meselesiyle ilgili bir olgu olmaktan çıkarmasıdır. O zamana kadar kabul edilen terörle mücadele yasaları IRA ve İrlanda bağlantılı terörü önlemek içindi. 2000 tarihli Terörizm Kanunu ise terörizmin bütün biçimlerini içine almaktaydı. Ancak 11 Eylül saldırıları nedeniyle bu yasanın ömrü uzun olmamıştır.

Saldırılara doğrudan maruz kalmamış olmasına karşın, 11 Eylül saldırılarından hemen sonra İngiliz Parlamentosu zaman geçirmeden uluslararası terörizmle mücadele amacıyla güvenlik konusunda daha sıkı tedbirler içeren "Anti Terörizm, Suç ve Güvenlik Kanunu"[638] (Anti Terrorism, Crime and Security Act 2001) adlı yeni bir terörle mücadele kanunu çıkarmıştır. Ancak Temmuz 2005'te Londra'da yaşanan terör olaylarından sonra terörle mücadelede yürütmenin elini daha da güçlendirmek amacıyla Kasım 2005'te "Terörizmin Önlenmesi Kanunu" (Prevention of Terrorism Act) Avam Kamarasında kabul edilmiştir. İngiltere'de bugünkü terörle mücadelenin yasal çerçevesini bu iki Kanun oluşturmaktadır.[639]

2. Terörizmin Finansmanına İlişkin Düzenlemeler

İngiltere'deki terörle ilgili yukarıda belirttiğimiz yasal düzenlemeler ve bunlara ilişkin değişiklikler incelendiğinde terörün finansmanı ile mücadele mevzuatının üç farklı kaynağa dayandığını görmekteyiz. Bunlar 2001 tarihli Anti-Terörizm, Suç ve Güvenlik Kanunu, 2005 tarihli "Terörizmin Önlenmesi Kanunu" ve Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi'nin 1373 ve ilgili kararlarının uygulanmasına ilişkin düzenlemelerdir.

---

637 LAÇİNER Sedat; "Uluslararası Terörizm ile Mücadelede Hukuki Önlemler", s. 264-266.

638 İngilterede 2001 yılında kabul edilen Terörizm Yasasın hakkında, terörün tanımının çok geniş olduğu, temel insan haklarını kısıtlayıcı ve hatta ortadan kaldırıabilecek hükümler içerdiği, dünya daki devam eden bağımsızlık ve hak arama mücadelelerini de terörist olarak damgalayıp, insan haklarını ihlal edeceği hatta Greenpeace gibi örgütlerin ve bir örgütün sembolünü taşıyan masum bir tişörtü giyen bir kişinin terörist olarak babul edilip seri bir katilden daha kötü bir muamele görmesine neden olabilceği gerekçeleriyle sert tartışmalar yapılmıştır. LAÇİNER Sedat; "Uluslararası Terörizm ile Mücadelede Hukuki Önlemler", s. 278.

639 ARNVVİNE Selin Esen; "Terör ve Demokrasi", s.192.

2001 tarihli Anti Terörizm, Suç ve Güvenlik Kanunu ile terörizmin finansmanının önlenmesi ile ilgili kolluk kuvvetlerine çok geniş yetkiler tanınmıştır. Bu yetkiler, Birleşik Krallıkta herhangi bir yerde bulunan teröristlere ait nakit paraların yakalanması, soruşturmanın başında henüz kovuşturmaya başlanmamışken terörist fonları dondurmak, terörizme yardımcı olan hesapların izlenmesi, fonlarının terörizm için kullanıldığına dair bilgi, şüphe ve şüphe için makul sebeplerin bulunması durumunda mali kurumlarda çalışan kişilere bildirim yükümlülüğünün getirilmesidir.[640]

Terörizmin finansmanı hakkında yapılan düzenlemelere göre bir kişinin terörist sayılan örgütlere mali yardımda bulunması, mali yardım çağrısında bulunması, terör gruplarından mal ya da para alması ya da vermesi, verdiği para ya da malın bir terör eyleminde kullanılacağından şüphe etmesi, böyle bir örgüte ait, ya da ait olma ihtimali yüksek bir eşyayı ya da parayı kendisinde tutması; terörist örgütlerin gelir elde etmesi ile sonuçlanabilecek bir organizasyon içinde yer alması, terör için kullanılan, kullanılma ihtimali bulunan bir parayı, veya eşyayı kontrol etmesi ya da yönetmesi terörizmin finansmanı suçu olarak düzenlenmiştir.[641] İngiltere'de yasanın yürürlüğe girmesi ile birlikte Kanun kapsamına giren terör örgütlerinin mal varlıklarına el konmuş ve banka hesapları dondurulmuştur.[642]

Kanunla öncelikle, terörizmin mali kaynağını artırmayı hedefleyen, terör örgütleri için para temin etmek, başkalarını para temin etmesi için ikna etmek ve terör örgütleri için para toplamak suç olarak düzenlenmiştir. İkinci olarak, terör örgütleri adına para veya diğer malvarlıklarını kullanmak ve sahipliğinde bulundurmak da, terörün finansmanı olarak kabul edilmiş ve suç haline getirilmiştir. Üçüncü olarak, terörizm maksadıyla kullanılacak veya kullanılması ihtimali bulunduğunu bilerek veya makul şüpheye sahip olarak başkası için para ve malvarlığını bulunur hale getirme işlemine girişmek suç olarak düzenlenmiştir. Dördüncü olarak terörist malvarlığının başkası adına veya başkası tarafından kontrol etme veya herhangi bir şekilde elinde bulundurma faaliyetlerini kolaylaştırmaya girişmek suç haline getirilmiştir. Suçun Birleşik Krallık sınırları içerisinde işlenmesine gerek yoktur. Bu kapsamda yargı bölgesi çok geniş düzenlenmiştir. Birleşik Krallık dışında terörün

---

640 YENİDÜNYA A Caner, DEĞİRMENCİ Olgun; "Mukayeseli Hukuk ve Türk Hukukunda Terörün Finansmanı Suçu", s.1282.

641 Md. 15, 1, 2, 3, 16, 17, 18, 19.

642 LAÇİNER Sedat; "Uluslararası Terörizm ile Mücadelede Hukuki Önlemler", s. 279.

finansmanına ilişkin herhangi bir fiili gerçekleştiren kişi, eğer bu fiili Birleşik Krallıkta gerçekleştirmiş olsaydı fiilin Terörizmi Önleme Kanunun 15-18. alt kısımlarına göre suç oluşturması halinde gerçekleştirdiği eylemden dolayı da sorumlu olacaktır. Herhangi bir ticari işlem, mesleki ve ticari ilişki esnasında, başka birinin Kanunu'nun 15-18. alt kısmında yazılı suçlardan birini işlediği yönünde bir şüphe veya inanca sahip olan kişinin, bu durumu kolluk kuvvetlerine bildirmemesi de ayrı bir suç olarak düzenlenmiştir.[643]

Kanunda terörist malvarlığı, terörizm amacıyla kullanılan olası para veya diğer malvarlıkları, terörist bir eylemin işlenmesinden elde edilen gelirler, terörizm maksadıyla yapılan eylemlerden elde edilen gelirler, terörist malvarlığı olarak çok geniş yorumlanabilecek şekilde tanımlanmıştır. Bu tanım gereğince, yabancı bir ülkede bulunan destekçileri tarafından terörist organizasyona bağışlanan malvarlıkları ile terörün finansmanı amacıyla işlenen suçlardan elde edilen paralar da, terörist malvarlığı olarak kabul edilecektir.[644]

C. Almanya

1. Tarihsel Süreç

Almanya'da terörle mücadeleye yönelik ayrı bir Kanun bulunmamaktadır. terörizmle ceza kanununda yer alan klasik araçlar ve önleyici hukuksal mekanizmalarla mücadele edilmektedir. Bu nedenle Almanya'da hukuk devleti standartlarında etkili ceza soruşturması ve önlemeye ilişkin hukuksal düzenlemelere önem verilmiştir.[645]

Terör kavramının Federal Alman Kanunlarına girişi, Alman Ceza Kanununda ve Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununda, Mahkemeler Teşkilatı Kanununda, Federal Avukatlık Kanununda ve Ceza İnfaz Kanununda değişiklik yapan 18 Ağustos 1976 tarihli Kanunla olmuştur. Bu Kanunla, "Terör örgütü kurma suçu" 129a maddesi ile Alman Ceza Kanununa alınmıştır. Bu hüküm, diğer kanunlarda yer alan terörle ilgili hükümlerin bağlama noktasını oluşturmaktadır. Ceza Kanununun 129a maddesinde sayılan fiilleri işlemek için kurulan örgüt, terör örgütü olarak kabul edilmektedir.[646] Fakat Almanya'da

---

643 BELL R.E; "The Confiscation, Forfeiture and Disruption of Terrorist Finances", s.109.

644 YENİDÜNYA A Caner, DEĞİRMENCİ Olgun; "Mukayeseli Hukuk ve Türk Hukukunda Terörün Finansmanı Suçu", s.1282.

645 Counsil Of Europe, Committee Of Experts On Terrorism (CODEXTER), Profiles On Counter-Terrorist Capacity, Germany, October 2004. s.1

646 ZAFER Hamide: Ceza Hukukunda Terörizm, s.37.

terörizmin finansmanına ilişkin herhangi bir tanım bulunmamakta, bu fiil mevzuatta ayrı bir suç olarak düzenlenmemektedir. Terörizmin finansmanı bir terörist guruba katılma ya da yardım ve yataklık fiilleri ile aynı ölçüde cezalandırılabilir olası bir terör faaliyeti olarak değerlendirilmektedir.[647]

2. Terörizmin Finansmanına İlişkin Tedbirler

Almanya'da terörizmin finansmanı hakkında 1 Temmuz 2002'de yürürlülüğe giren Mali Pazar Teşvik Kanunu ve 15 Ağustos 2002'de yürürlüğe giren Karaparanın Önlenmesi Kanununu ve FATF'ın terörizmin finansmanının önlenmesine ilişkin 9 Özel Tavsiyesi uygulanmaktadır. Bankalar Kanununun 24. maddesi gereğince, Federal Mali Denetim Biriminde, hesap bilgilerine ilişkin isim, hesap numarası, hesap sahibi ve ekonomik olarak bundan faydalanacak kişilerin erişimine imkan veren bir bilgi bankası kurulmuştur. Bu yeni düzenlemelerle kurulan sisteme göre kişilere ve kurumlara ait mali kaynakları derhal dondurma imkanı getirilmiştir.

Terörizmin finansmanı ile ilgili olarak, 6 Kasım 2003 tarihide yürürlüğe giren Bankacılık Kanununun 6 (a) maddesi, Avrupa Birliği içinde ikamet eden şüpheli teröristlerin ve terör örgütlerinin mal varlığının dondurulmasına ilişkin geniş yetkiler içeren yasal temeli oluşturmaktadır. 2002 tarihli Kara Parayı Önleme Kanunun 11. maddesinde yapılan değişikliğe göre, bankalar, finansal kuruluşlar ve diğer finansal olmayan kuruluşlar özellikle emlakçılar avukatlar, noterler, vergi danışmanları ve muhasebeciler, terörizmi finanse ettiğinden şüphelenilen işlemler hakkında finansal istihbarat birimine (FİU) bildirimde bulunmak zorunda olduklarına ilişkin düzenleme yapılmıştır.

Bankacılık Kanununun 25 (a) maddesi uyarınca Basel komitesinin kabul ettiği 15 No'lu çekirdek prensibin uygulanması neticesinde finansal kurumlar, önceden belirlenmiş standart davranış modellerine aykırı davranan müşterileri, hesapları, işlemleri, Federal Mali Denetim Birimine bildirilmektedir. İhtiyaç halinde konu daha ileri işlem ve denetim için uyum görevlisine gönderilmektedir. Aynı zamanda kurumların risk temelli yaklaşım üzerine soruşturma yapması imkanı getirilmiştir. Bu amaçla ilgili finansal kurumların iş yapısına uygun parametreler temeline dayanan hesap kimliklendirmesi yapan bilgisayar destekli sistemlerin kullanımı zorunluluğu getirilmiştir. Bankacılık Kanununun 25 (b) maddesi uyarınca, Avrupa Birliği dışındaki bir devlette veya bu devletten diğer devlete

---

[647] PASSAS Nikos; "Financing of Terrorism", s.95..

nakit olmayan teslimlere ilişkin özel kurumsal gerekliliklerin belirlenmesinde FATF'ın 7 Numaralı Özel Tavsiyesi uygulanmaktadır. Yine aynı madde gereğince, nakit dışı ödemeyi yapan kredi kuruluşu, ancak kayıtlı doğru ve eksiksiz bilgileri kullandığı durumda eksik olan bilgi kayıtlarını tamamlaması gerektiği, aracı kredi kuruluşları, diğer aracı kuruluşlara veya faydalanıcı kredi kuruluşlarına yönelik işlem yapmadan önce herhangi bir bilgi kaydındaki zorunlu unsurları kontrol etmek zorunluluğu bulunmakta, tamamlanmayan bilgi kayıtlarının mümkünse işlem sonuçlandırılmadan önce tamamlanması gerekmektedir. Faydalanıcı kredi kuruluşu Avrupa Birliği dışındaki ülkeden gelen nakit dışı ödemelerle ilgili özel hükümlerin bulunması halinde bu özel yükümlülüklere de uygun hareket etmek, eğer mümkünse bu durumdaki müşterilerine ilişkin eksik bilgileri tamamlamak zorundadır. 25 (b) maddesi ayrıca benzer yükümlülükleri finansal hizmet kuruluşları hakkında da zorunlu tutmaktadır.[648]

Karapara transferi yapan kurumlarda adı geçen Kanun kapsamındadır. Sadece bankalar değil bütün transfer yapan kurumlar Federal Finansal Denetim Birimi (BaFİN) tarafından denetlenmektedir. Bu kuruluşlar işlem yapabilmek için izin almak zorundadırlar. Bunlara faaliyette bulunma lisansı verilmesi işlemi pek çok şarta bağlanmıştır. Almanya'da faaliyet yapabilmek için lisans almadan finansal hizmet vermek suç olarak düzenlenmiştir. Üstelik BaFİN bu tür işlem yapanların engellenmesine yönelik idari yaptırımlar da uygulamaktadır.

Almanya'da genel olarak kâr amacı gütmeyen kuruluşlar için alenen bağış toplamak resmi izne bağlı tutulmuştur. Kâr amacı gütmeyen kuruluşlar hangi amaç için para topladıklarını ve parayı nerede kullanacaklarını açıkça göstermek zorundadırlar. Bu bağlamda resmi denetime tabidirler. Bununla birlikte resmi izin bağış toplayan herkes için verilebilir. Bunun halka yararlı bir kuruluş olması şart değildir. Alman yetkilileri bunların terörist faaliyet içinde bulunduklarını belirlediklerinde bu kuruluşları yasaklama veya faaliyetlerini durdurma yetkileri bulunmaktadır.[649]

Terörizmin finansmanının önlenmesinde, Federal Mali Denetim Birimi ve Mali İstihbarat Birimi, Federal Suç Bürosunun bir parçası olarak terörizmin finansmanı ile mücadele eden

---

[648] Counsil Of Europe, Committee Of Experts On Terrorism (CODEXTER), "Profiles On Counter-Terrorist Capacity, Germany", October 2004. s.7

[649] Counsil Of Europe, Committee Of Experts On Terrorism (CODEXTER), "Profiles On Counter-Terrorist Capacity, Germany", s.7

temel kurumlardır. Almanya'da terörizmle mücadelede uluslararası işbirliği oldukça önemlidir. Bu amaçla Birleşmiş Milletlerin terörizmle ilgili 12 adet sözleşmesini imzalamış ve onaylamıştır. Almanya Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi çalışmalarını desteklemekte ve Güvenlik Konseyinin terörizmle ve terörizmin finansmanı ile mücadele amacıyla aldığı kararlardan doğan yükümlülüklerini yerine getirdiğini görmekteyiz. Bu amaçla Birleşmiş Milletler El Kaide Taliban Yaptırımlar Komitesinde çok sayıda terörist El Kaide ve Taliban üyeleri Almanya'nın yaptığı tavsiyelerle listeye alınmıştır. [650]

D. Fransa

1. Tarihsel Süreç

Fransa 60'lı yıllardan beri Cezayir Savaşından dolayı sağ ve sol terörizmle mücadele etmektedir. 1980'li yıllarda Fransa Özel Kuvvetleri, İran ve Suriye tarafından desteklenen terörist grupların yaptığı bombalı saldırılara uğramıştır. 1990'lı yıllarda Fransa2ya yönelik Cezayir terörizminin dalgalanması başlamıştır. Neticede 1994 yılında Ait Frence yolcu uçağı kaçırılarak Eiffel Kulesi bombalanmaya çalışılmıştır. Bu nedenle Fransa ülke iç güvenliği için terörizmle ilgili bir çok tedbirler öngörmüş Avrupa ülkelerinden biridir.[651] Fransa'da terörizm kavramı, düzenli aralıklarla güncellenen 9 Eylül 1986 tarihli Kanun temel olmak üzere tedrici olarak özel terör karşıtı yasaları kabul etmeyle başlayan bir süreçle gelişmeye başlamıştır. Fransız kanunlarında "terör kavramı" resmi olarak ilk kez 9 Eylül 1986 tarih ve 86-1020 sayılı "Devletin Güvenliği Aleyhine Saldırılar ve Terörizmle Mücadele Kanununda yer almış ve "terör karşıtı tedbirler" düzenlenmiştir. 11 Eylül saldırılarından sonra ise, 15 Kasım 2001 tarihli "günlük güvenlik", 18 Mart 2003 tarihli "iç güvenlik, 9 Mart 2004 tarihli "yeni suç tiplerine karşı adaletin tesisi" ve 23 Ocak 2006 tarihli güvenlik ve sınır kontrollerine ilişkin çeşitli hükümler içeren Terör Karşıtı Kanun bu konudaki temel mevzuatı ve usuli düzenlemeleri pekiştirmiştir. Yapılan bu düzenlemelere rağmen Fransa'nın uluslararası terörizme karşı aldığı önlemlerin, insan haklarına ve kamu özgürlüklerine saygılı olduğu, bu yasaların hiçbir surette olağanüstü hal yasaları olmadığı, sadece ekonomik ve finansal suçlara ilişkin kanuna veya organize suçlara ilişkin kanuna

---

[650] Counsil Of Europe, Committee Of Experts On Terrorism (CODEXTER), Profiles On Counter-Terrorist Capacity, Germany, October 2004. s.8

[651] RÜSTEMOVA Saadat; Küresel Terörizm, s. 224.

veya bunların terör karşıtı hükümlerine ilişkin bir takım kısıtlamaları içeren özel kanunlar olduğu belirtilmiştir.[652]

Fransız kanun koyucusu, herkesi memnun edici bir terör tanımı bulmanın zorluğundan ve Fransız ceza hukukunun terör eylemlerini cezalandıran birçok suç kalıbını ihtiva etmesinden dolayı ayrıca tanım yapma ihtiyacını duymamıştır. Yapılan düzenlemeler ile, yeni bir suç kalıbı yaratmaktansa mevcut suç kalıplarını, özel bir bağlamda yani terörizmle bağlantılı olarak işlenmeleri halinde özel kurallara tâbi kılabilmek için bir araya toplanması suretiyle listeleme metodu tercih edilmiştir.[653]

Fransız Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun 706-16. maddesinde hangi fiillerin hangi şartlar altında terör eylemi olacağını belirten düzenlemeye 1994 tarihli yeni Fransız Ceza Kanununun IV. Kitabının "Terörizm" başlığını taşıyan II. Babında yer verilmiştir. II. Bab'ın 1. Faslının 421-1. maddesinde, "birey olarak veya toplu olarak korku ve terör yaratmak suretiyle kamu düzeninin ciddi olarak bozulması maksadıyla bireysel veya örgüt halinde ağır bir karışıklık meydana getirmek için girişilen aşağıdaki eylemler terör eylemidir" denmiş ve bu eylemler bir liste halinde sayılmıştır. Fransız Ceza Kanununun 421-2. maddesinde, birey olarak veya toplu olarak korku ve terör yaratmak suretiyle kamu düzeninde ağır bir karışıklık meydana getirmek için doğaya yönelik olarak girişilecek olan eylemlerin de terör eylemi olduğu belirtilmiştir.[654] Fransa bu yasayla, terör suçunu tanımladığı gibi terör örgütleriyle ilişki içinde bulunan kişilerin de bu suça iştirakini de terör suçu kapsamına dahil etmiştir.[655]

11 Eylül saldırılarından sonra Fransa'da terörle mücadele alanında hızlı bir tepki süreci yaşanmıştır. Bu tepki sonucunda terörizmle mücâdeleye ilişkin yeni düzenleme ve tedbirler getiren Fransa, 15 Kasım 2001 tarihinde çok kısa sayılacak bir sürede "İç Güvenlik Kanunu"nu kabul etmiştir. Bu yasa, bir yandan terör suçlarının alanını düzenlemekte, diğer yandan terörizmle mücadelede yasal çerçeveyi belirlemektedir.[656] Yeni Kanunla terörizmle

---

652 Counsil Of Europe, Committee Of Experts On Terrorism (CODEXTER), Profiles On Counter-Terrorist Capacity, France, June 2006, s.1.

653 ZAFER Hamide: Ceza Hukukunda Terörizm, s.38.

654 ZAFER Hamide: Ceza Hukukunda Terörizm, s.39. TUNCEROĞLU Esin; "Terörün Tanımı ve Uluslararası Hukuktaki Yeri", Suç ve Ceza, 2008, Sayı 2, S.88.

655 YAMAÇ, Fatih; "11 Eylül 2001 Sonrası Fransız Terörle Mücadele Politikası" Terörizm, Terör, Terörizm ve Küresel Terörle Mücadelede Ulusal ve Bölgesel Deneyimler, USAK Yayınları, Birinci Baskı, Ankara, Nisan 2006.s.92.

656 TUNCEROĞLU Esin; "Terörün Tanımı ve Uluslararası Hukuktaki Yeri", s.89.

mücadeleyi güçlendiren düzenlemeler belirlenmiştir. Özellikle uyuşturucu ve silah kaçakçılığı ile yeni iletişim ve bilgi teknolojilerinin kullanımıyla desteklenen yöntemler ve soruşturma aşamasında Cumhuriyet savcısının yazılı talebi ve hakim kararıyla birtakım koruma tedbirlerine karar verilmesine ilişkin düzenlemeler getirilmiştir.[657]

Londra'da gerçekleşen terörist saldırılardan sonra Fransa hükümeti terörizmle mücadele konusunda daha sıkı tedbirler almaya karar vermiş bu amaçla 2005 yılında özel "Anti Terörist Kanunu"nu yürürlülüğe koymuştur.

Öte yandan Fransa'nın, terörle mücadelede Avrupa Birliği içinde de aktif bir rol oynadığı, birkaç yıldır bu tarz hareketin Avrupa Birliği içindeki kurumsal işbirliğinin konusu olduğu, bu işbirliğinin terörle mücadeleyi amaçlayan önemli ve kapsamlı bir planın Avrupa Konseyinin 21 Eylül 2001 tarihli olağanüstü toplantısında benimsenmesiyle güçlendirildiği, 25 Mart 2004 tarihinde Madrid saldırılarının ardından, Avrupa Konseyinin stratejik amaçlarla örtüşen terörizme karşı benimsenen "Avrupa Birliği Anti-Terör Stratejisi" isimli dokümana dahil edilen deklarasyon ile tavsiye edilen önlemlerin uygulanması için gerekenleri yaptığı Ülke Raporunda belirtilmiştir.[658]

2. Terörizmin Finansmanına İlişkin Düzenlemeler

Ülkesinde ve yurtdışında uluslararası terörizm mağduru olan Fransa kimin sorumlu olduğuna bakmaksızın terörizmin tüm çeşitleri ile mücadelesindeki kararlılığını uzunca bir süredir göstermektedir. Ülke içinde ve dışında uluslararası terörizmin mağduru olan Fransa Birleşmiş Milletlerin terörizmle ilgili 13 adet sözleşmesini imzalamış ve onaylamıştır. Fransa'nın terörizmin bütün türleriyle ulusal ve uluslararası alanda mücadele etmekte ve bu mücadeleye destek verdiği bilinmektedir.[659] Ayrıca Birleşmiş Milletlerin 1373 sayılı Kararı çerçevesindeki çalışmalara aktif olarak katılmıştır. Öte yandan Fransa, 2002 yılı Nisan ayında yürürlüğe giren Terörizmin Finansmanının Önlenmesine Dair Uluslararası Konvansiyona da katılmış ve Birleşmiş Milletler ve Avrupa Birliği nezdinde alınan

---

[657] YAMAÇ, Fatih; "11 Eylül 2001 Sonrası Fransız Terörle Mücadele Politikası" .s.98.

[658] Counsil Of Europe, Committee Of Experts On Terrorism (CODEXTER), Profiles On Counter-Terrorist Capacity, France, June 2006, s.1.

[659] Counsil Of Europe, Committee Of Experts On Terrorism (CODEXTER), Profiles On Counter-Terrorist Capacity, France, June 2006, s.1.

kararlara tam destek vererek terörizmin finansmanı ile ulusal ve uluslararası mücadelede irade ve kararlılığını ortaya koymuştur.[660]

Fransız Ceza Kanunu terörün finansmanını terör suçlarından biri olarak kabul ederek, malzeme, kaynak ve bilgi sağlanmasına suç tanımında yer verilmiştir. Ayrıca suçun işlenmemiş olması durumunda bile terör suçunun gerçekleştirilmesinde kullanacağının bilinmesini aramaktadır.[661] Aynı zamanda Fransa, mali suç ve para aklama ve terörizmin finansmanına ilişkin çalışmalar yapan FATF'nin bir üyesi olarak bu konudaki uluslararası standartları belirlemede önemli bir görev üstlenmektedir. Ayrıca FATF'ın karaparayla mücadele ve terörizmin finansmanına ilişkin suçları belirleyen tüm kurallarını uygulamakta ve tavsiyelerini yerine getirmektedir.[662] Fransa ve birkaç üye ülkenin ısrarı neticesinde 2004 yılı Ekim ayında teröristlerin ve suçluların sınırlardan kuryeler aracılığıyla para naklini durdurmayı amaçlayan, FATF'ın özel dokuzuncu tavsiyesi yayınlanmıştır.

Fransa, terörizme karşı önlemlere ilişkin daha özel referans ile AB içindeki yasal zorunluluklarına uygun olarak (Konsey Regülasyonu No 2580/2001 27 Aralık 2001) fonların, finansal değerlerin ve ekonomik kaynakların terörizmle ilişkili varlık, grup ve kişiler yararına kullanılması veya onlara sunulmasını önlemek için gerekli çalışmaları yapmaktadır.[663] Fakat Fransa'nın terörizmin finansmanına ilişkin düzenlemeleri "Mikro finans" temelli olduğu ve büyük miktarları hedefleyen terörizmin finansmanı önlemleri ile önemli ölçüde çeliştiği, çünkü bu düzenlemelerin daha ziyade karapara aklama tedbirlerine göre oluşturulduğu yönünden de eleştirilmiştir.[664]

---

660 YAMAÇ, Fatih; "11 Eylül 2001 Sonrası Fransız Terörle Mücadele Politikası" s.109.

661 PASSAS Nikos; "Financing of Terrorism", s.95..

662 Counsil Of Europe, Committee Of Experts On Terrorism (CODEXTER), Profiles On Counter-Terrorist Capacity, France, June 2006, s.5.

663 Counsil Of Europe, Committee Of Experts On Terrorism (CODEXTER), Profiles On Counter-Terrorist Capacity, France, June 2006, s.5.

664 PASSAS Nikos; "Financing of Terrorism", s. 85.

E. İspanya

1. Tarihsel Süreç

Uzun yıllar ETA terör örgütü ile mücadele eden İspanya, terörle mücadele alanında en tecrübeli ülkelerden biridir.[665] 1936-1937 yılları arasında milliyetçilerle cumhuriyetçiler arasında yaşanan iç savaşın milliyetçilerin lehine son bulması ile birlikte General Franko'nun 40 yıl süren totaliter merkeziyetçi yönetimin uygulamış olduğu politikalar İspanya'nın bazı bölgelerinde huzursuzluğa ve zamanla yönetime karşı bir direnç oluşmasına neden olmuştur. Özellikle Bask bölgesinde dil, kültür ve siyasi özgürlüklerin bastırılması karşısında Franko yönetimine karşı fanatik direniş hareketlerinin gelişmesine ve nihayet 1959 yılında ETA (Bask Anayurdu ve Özgürlük) örgütünün kurulmasına neden olmuş ve bu durum İspanya'da uzun süre devam eden terör eylemlerinin başlangıcı olmuştur.[666]

Örgütün başlıca finans kaynakları, adam kaçırarak elde ettiği fidyeler, banka soygunları, uyuşturucu ticareti, kaçakçılık ve devrim vergisi adı altında topladığı haraçlardan oluşmaktadır. Örgütün belirli bir dönemde sadece haraçlardan 20 Milyon ABD Doları para topladığı, yıllık gelirinin 10 Milyon Dolar olduğu belirtilmiştir.[667]

1975 yılında Franko'nun ölümünden sonra demokratik rejimi benimseyen İspanya'da, terör ve terörizme karşı yıllar boyu değişik stratejiler uygulanmıştır. Baskıcı ve totaliter yönetim döneminde sorunun çözümü yerine uygulanan politikalar neticesinde sorunun daha da derinleştiği görülmüştür. Franko döneminden sonra başlayan demokratikleşme ile beraber terörle etkin mücadele stratejisi belirlenerek bu konuda önemli kararlar alınmış ve bu kararların uygulanması neticesinde terörizm etkisiz hale getirilmiştir. [668]

---

[665] ŞİMŞEK Yılmaz; "İspanyanın Terörle Mücadelesinde ETA Örneği", Uzakdoğudan Yeni Kıtaya Terörle Mücadele, USAK Yayınları, Birinci Baskı, Ankara, Mayıs 2009, s. 243.

[666] YILMAZ, Ömer; "İspanya Terörle Mücadele Tecrübesi: Mediniyetler İttifakı Olabilir mi?", Terörizm, Terör, Terörizm ve Küresel Terörle Mücadelede Ulusal ve Bölgesel Deneyimler, USAK Yayınları, Birinci Baskı, Ankara, Nisan 2006.s.122 vd.

[667] ŞİMŞEK Yılmaz; "İspanyanın Terörle Mücadelesinde ETA Örneği", s. 264..

[668] İlk silahlı eylemini 1968 yılında gerçekleştirmiş olan ETA terör örgütü bu güne kadar 3426 terör saldırısı düzenlemiş, bunun neticesinde 2367 kişinin yaralanmasına, 817 kişinin ölümüne neden olmuştur. YILMAZ, Ömer; "İspanya Terörle Mücadele Tecrübesi: Mediniyetler İttifakı Olabilir mi?", s.122 vd.

11 Mart 2004 yılında Madrid'te dört ayrı trene konulan bombaların eş zamanlı patlatılması ile gerçekleştirilen terör saldırılarından sonra İspanya'da sadece hükümet değişikliği değil ülke güvenliğinden sorumlu kurumların reformları yapılmıştır. 2004 saldırılarından önce İspanya'da en büyük tehdidin ETA'dan geldiği sanılmaktaydı. Bu konuda İspanya özel servisleri, spesifik bir tecrübe kazanmış bulunmaktaydı. 1987 yılında İspanya, Batı Avrupa ülkeleri arasında en çok terör saldırısına uğramış ülke olarak ilk sıralarda yer almaktaydı. İspanya istihbarat servisi, El Kaide terör örgütü üyelerinin sadece 11 Mart Madrid saldırılarını değil Fas, Tunus, Kenya ve Tanzanya'da ABD Büyükelçiliklerine yönelik yapılan saldırıların İspanya'da hazırlandığını öne sürmüştür.[669]

11 Eylül 2001 ABD ve 11 Mart 2004 İspanya'ya karşı gerçekleştirilen terör eylemleri İspanya'nın uluslararası terörizmle mücadelesinde yeni bir devir açmıştır. İspanya terörizme karşı uluslararası 13 sözleşmeyi onaylamıştır. Bununla birlikte İspanya BM'deki anti terörist komitelere aktif bir biçimde katılmaktadır. İspanya, özellikle 2005 Mart ayında Madrid'de yapılan Uluslararası Terörizm, Güvenlik ve Demokrasi Toplantısı'nda Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri tarafından önemi ifade edilen BM Teröre Karşı Global Strateji müzakerelerinde de aktif bir rol oynamaktadır.[670]

İspanya 11 Eylül 2001 saldırılarından sonra terörizmle mücadelede önleyici tedbirler bağlamında diğer bir çok ülkede olduğu gibi acil yasalar çıkartmamıştır. Fakat Avrupa Birliği çerçevesi içerisinde, İspanya 25 üye ülkenin mutabık olduğu enstrümanlar ve mekanizmalara onaylanmaları şartıyla terörle mücadele ile ilgili tüm forumlara, gruplara ve kurumlara aktif bir şekilde katılmakta ve bu konudaki Konsey Çerçeve Kararı, Avrupa Yakalama Müzekkeresi ile ilgili Konsey Çerçeve Kararı ve Müşterek Soruşturma Timleri ile ilgili Konsey Çerçeve Kararını etkin bir şekilde uygulamaktadır.[671]

---

669 RÜSTEMOVA Saadat; Küresel Terörizm, s. 227.

670 Counsil Of Europe, Committee Of Experts On Terrorism (CODEXTER), Profiles On Counter-Terrorist Capacity, Spain, December 2006, s.12.

671 Avrupa Konseyi çerçevesinde İspanya tarafından; "Suçluların İadesi Hakkında Avrupa Konseyi Birinci ve İkinci Ek Protokolü", "Avrupa Konseyi Terörün Ortadan Kaldırılması Sözleşmesi", "Avrupa Konseyi Cezai Meselelerde Karşılıklı Yardımlaşma ve Birinci Ek Protokol", "Avrupa Konseyi Cezai Meselelerde Dava Dosyasının (Tutanakların) Gönderilmesi Sözleşmesi", "Avrupa Konseyi Şiddet Suçları Mağdurlarının Zararlarının Giderilmesi Sözleşmesi", "Suçtan Kaynaklanan Değerlerin Müsaderesi, Arama, Yakalama, Aklama Hakkındaki Sözleşme" onaylananmıştır. Counsil Of Europe, Committee Of Experts On Terrorism (CODEXTER), Profiles On Counter-Terrorist Capacity, Spain, December 2006, s.12.

2. Terörizmin Finansmanına İlişkin Yasal Düzenlemeler

İspanya'da terörizmle mücadelede, gerek terör dahil tüm suçların önlenmesi için çıkarılmış İspanyol adli mevzuatının genel düzenlemeleri, gerekse terör fenomeni ile mücadele amacıyla oluşturulmuş özel hükümler kullanılmaktadır.[672] Böyle olmasına rağmen yine de İspanya'da özel bir terörizmle mücadele yasası yoktur. Terörizm ve terörist eylemlerle ilgili düzenlemeler İspanyol Ceza Kanunu 571 ve devamı maddelerinde ve ilgili diğer bazı kanunlarda ayrı ayrı düzenlenmiştir. İspanyol Ceza Kanunun 571. maddesinde terör eylemi, ''birlik içinde veya silahlı grup ile gerçekleştirilen, ülke Anayasasını veya ciddi bir şekilde toplum düzenini değiştirmeyi amaçlayan eylemler'' olarak tanımlanmaktadır.[673]

İspanya'da teröristlerin ve terör örgütlerinin finansal kaynakların dondurulması ve önlenmesi ile ilgili olarak 21 Mayıs 2003 tarihli ve 12/2003 numaralı Terörizmin Finansal

---

[672] İspanya da terörizimle ilgili özel bir Kanun bulunmamakla birlikte, 1978 tarihli İspanyol Anayasası, Ceza Hukuku Kodu, 23 Kasım tarihli 10/1995 numaralı Organik Kanun ile kabul edilen Ceza Usul Kanunu (Ceza Usul Kanunu Reformu kapsamında 25 Mayıs tarihli 4/1998 numaralı Organik Kanun ile değiştirilen), Adli Otorite hakkındaki 1 Temmuz tarihli 6/1985 numaralı Organik Kanun, Kolluk organları ve ajanları hakkındaki 13 Mart tarihli 2/1986 numaralı Organik Kanun, Mali idare ve sosyal düzen önlemleri hakkındaki 30 Aralık tarihli,13/1996 numaralı Kanun (terör mağdurlarına olağan yardım rejimini düzenleyen) ve Terör Mağdurları ile Dayanışma hakkındaki 8 Ekim tarihli 32/1999 numaralı Kanun (12 Mart tarihli 2/2003 numaralı Kanun ile değişik), adli cezaların tam ve etkili bir şekilde yerine getirilmesini amaçlayan reform hakkındaki 30 Haziran tarihli, 7/2003 numaralı Organik Kanun, 9 Haziran tarihli 925/1995 numaralı Kraliyet Kararnamesi ile kabul edilen ve yönetmelikleri ile birlikte para aklamanın önlenmesine ilişkin bazı önlemleri düzenleyen 28 Aralık tarihli 19/1993 numaralı Kanun, AB içindeki müşterek istihbarat birimlerini düzenleyen 21 Mayıs tarihli,11/2003 numaralı Kanun, Terörün mali kaynaklarının dondurulması ve önlenmesi hakkındaki 21 Mayıs tarihli ve 12/2003 numaralı Kanun, Ceza Yargılamasında görev alan tanık ve bilirkişilerin korunması hakkındaki 23 Aralık tarihli, 19/1994 numaralı Organik Kanun, Suçluların Pasif İadesi Hakkındaki 21 Mart tarihli 4/1985 numaralı Kanun, Avrupa Yakalama Müzekkeresi ile suçluların teslim prosedürünün düzenleyen 14 Mart tarihli ve 3/2003 numaralı Kanun ile aynı tarihli 2/2003 numaralı bunun tamamlayıcı mahiyetteki Organik Kanun, ki burada İspanyol Adli Sistemi Avrupa Birliği Konseyinin 13 Haziran 2002 tarihli üye ülkeler arasındaki yakalama müzekkeresi ile teslim etme prosedürünü düzenleyen yasal çerçeve kararına uyumlu hale getirilmiştir. Genel Seçim Rejimi ile ilgili 19 Haziran tarihli 5/1985 numaralı Organik Kanun, Yerel rejimlerin temellerinin prosedürlerini düzenleyen 2 Nisan tarihli 7/ 1985 numaralı Kanun, Kişisel bilgilerin korunması ile ilgili 13 Aralık tarihli 15/1999 tarihli Organik Kanun, Siyasi Partiler ile ilgili 27 Haziran tarihli 6/2002 numaralı Organik Kanun, Siyasi Partilerin Finansmanı ile ilgili 2 Temmuz tarihli 3/1987 numaralı Organik Kanunda çeşitli düzenlemeler yer almaktadır. Counsil Of Europe, Committee Of Experts On Terrorism (CODEXTER), Profiles On Counter-Terrorist Capacity, Spain, December 2006, s.1-2.

[673] Counsil Of Europe, Committee Of Experts On Terrorism (CODEXTER), Profiles On Counter-Terrorist Capacity, Spain, December 2006, s.1 vd.

Kaynaklarının Dondurulması ve Önlenmesi Kanunu[674] kabul edilmiştir. Ayrıca İspanya, Birleşmiş Milletlerin 1999 tarihli Terörizmin Finansmanının Önlenmesi Hakkındaki Uluslararası Sözleşmeyi onaylamıştır.[675]

İspanya'da para aklamanın önlenmesinin, terörün finanse edilmesi ile ilgili mücadelede temel araçlardan biri olarak kullanılmaktadır. Diğer tüm suç örgütlerinin yaptığı gibi teröristler de aynı para aklama mekanizmalarını kullanmaktadırlar. İspanya bu amaçla 91/308/CEE numaralı Direktifi benimseyerek uygulamak için 28 Aralık tarihli 19/1993 numaralı Para Aklanmasının Önlenmesine Dair Tedbirler Hakkındaki Kanunu yürürlüğe koymuştur. Bu Kanunla yapılan düzenlemeleri geliştirmek için, 9 Haziran tarihli 925/1995 numaralı Kraliyet Kararnamesi kabul edilmiştir. Terörizmin finansmanı ile mücadeleyi arttırmak için mevcut mevzuatı değiştiren düzenlemeler ve çalışmalar zaman zaman yapılmaktadır. 2003 tarihli Terörizmin Finansal Kaynaklarının Dondurulması ve Önlenmesi Kanunu ile Hükümet, terörist faaliyetleri önlemek amacıyla teröristlerin ve terör örgütlerinin mali kaynaklarının önlenmesine yönelik olarak teröristlerin ve terör örgütlerinin veya terörist faaliyetleri destekleme amacında olanların hesap, bakiye, mali durum, sermaye işlemleri ve para hareketleri, ödemeler ve transferlerle ilgili olan hesapları ve malvarlığı değerlerini, doğrudan ve dolaylı olarak kullanılan işlem ve eylemlerden doğan kıymetli evrak, nakil veya diğer unsurları yargısal denetime tabi olmak üzere altı ay süre ile Terörizmin Finansmanını İzleme Komisyonu tarafından dondurabilme imkanı getirilmiştir. İzleme Komisyonunun, dondurmaya neden olan sebeplerin devam etmesi durumunda 15 gün içinde alınacak bir kararla bu süreyi uzatabilmesi imkanı getirilmiştir.[676] İzleme Komisyonu, bir teröristle veya terör örgütüyle bağlantısı, bir mahkeme veya Avrupa Birliğinin yetkili organları veya İspanya'nın üyesi olduğu uluslararası bir kuruluşun verdiği bir kararla belirlenen kişi veya kuruluşları, bir terör örgütü tarafından kontrol edilen veya ona ait olan bir kuruluş veya bunlar adına yasal olarak veya gönüllü olarak hareket eden kişileri, herhangi bir iş veya işlemede tarafların veya finansal bir işlemin yararlanıcılarının veya aktörlerinin gerçek kimliklerinin gizlenmesi amacımla terörist bir kuruluş tarafından oluşturulan veya aracı olan kişi veya kuruluşları, bir terör örgütüne finansal olarak katkıda bulunan veya onun lehine hareket eden yukarıda sayılanlar dışında kalan kişi ve kuruluşları terörizmin finansmanıyla ilgili

---

[674] Law 12/2003, dated 21 May, on Prevention and Freezing of Terrorist Financing.

[675] YILMAZ, Ömer; "İspanya Terörle Mücadele Tecrübesi: Mediniyetler İttifakı Olabilir mi?", .s.132.

[676] Madde 1, 2.

kişi ve kuruluş olarak değerlendirebilmekte ve bu kişi ve kuruluşların malvarlıkları dondurulabilmektedir.[677]

Kanunun "Yargısal denetim" kenar başlığı ile düzenlenen 3. maddesinde İzleme Komisyonu, Kanunla sahip olduğu bu yetkileri, İspanya Anayasası ve kanunlarının özellikle ceza mahkemelerine verdiği yetkiye halel getirmeksizin kullanacağı, bu yetkileri kullanırken savcılara ve ceza mahkemelerine yardımcı olacağı, İzleme Komisyonunun kararlarının yargısal denetime tabi olduğu, eğer malvarlığı dondurulan kişiler hakkında görülmekte olan bir ceza davası varsa davayı gören mahkeme tarafından dondurmanın devamına karar verileceği ifade edilmiştir. Bu düzenleme, önleyici bir tedbir olan malvarlığını dondurma kararlarının, mülkiyet hakkının özüne dokunmadan, yargısal denetime açık olması gereğini ortaya koymaktadır.

Kanunda ayrıca, kamu kurumları, kredi kuruluşları, sigortacılar, yatırım kuruluşları, yabancı borsa kuruluşları, elektronik para sağlayıcıları, emeklilik ödeneği yöneticileri ve Karapara Aklanmasının Önlenmesi Kanununda belirtilen kişiler, yükümlü olarak belirlenmiş ve bu yükümlülerin Kanunun belirlediği yükümlülüklere aykırılıkları gerekli tedbirlerin alınması için İzleme Komisyonuna bildirmesi ve Komisyonla işbirliği yapması zorunluluğu getirilmiştir.[678] Bu düzenleme terörizmin finansmanının önlenmesi bakımından önleyici tedbirler kapsamında çok önemli önleme mekanizmalarından birisidir.

İspanya ayrıca terör fonlarının dondurulması ve önlenmesi hakkındaki 21 Mayıs tarihli ve 12/2003 numaralı Kanunu ve bunun tamamlayıcısı olarak 21 Mayıs tarihli ve 4/2003 numaralı Organik Kanunu kabul etmiştir. Bu Kanunun içinde adli otorite ile ilgili 1 Temmuz tarihli ve 6/1985 numaralı Organik Kanun ile idari yargı davalarını düzenleyen 13 Temmuz tarihli 29 /1998 numaralı Kanunu tadil etmiştir. Kanun, terör fonlarının, orijinlerinin, yerinin ve hareketlerinin doğal kaynağının ve bu işlemlerden sorumlu olan gerçek kişilerin kimliklerinin belirlenmesine müsade ederken, terörist eylemlerin gerçekleştirilmesi için kullanılan fonların engellenmesi amacıyla her türlü hesabın veya para transferinin dondurulabilmesine ve aynı anda terörün kanallarının tanımlanmasına ve bloke edilmesine imkan tanımaktadır. Özellikle terör kaynakları ile bağlı olan işlemleri inceleme ve dondurma ihtimali belli bazı bireylerin mali nakit akışı ile fonlarının

---

[677] Madde 7.

[678] Madde 4.

dondurulmasını amaçlayan özel bazı yetkiler yoluyla yapılmaktadır. Bu yetkiler, özel yetkilendirilmiş bir organ olan Terörizmin Finansmanını İzleme Komisyonuna tanınmıştır. Sorumluluğun belirlenmesinin açık bir şekilde yapılmaması ancak suç teşkil eden eylemlerin gerçekleştirilmesini önlemek amacıyla, bir değere yaptırım uygulamaksızın önleyici bir önlem olarak mütalaa edilmektedir. Eğer suç işlenirse bu suç soruşturulacak ve pek tabii olarak kovuşturmaya tabi olacaktır. Bu yetkiler terör eylemlerine finansal destek sağlanmasına dair makul bir şüphenin varlığı halinde bir kişiye veya işleme uygulanabilen önleyici ve geçici olan tedbirlerdir. Bu durum söz konusu kişi ve işlemlerin İspanya'nın erişebildiği uluslararası listelerde bulunması halinde gerçekleşmektedir. Bu durum Kanun ile öngörülen ve makul bir şekilde terör eylemlerinin finansmanı amacıyla yapıldığını gösteren bir dizi objektif ve subjektif unsurun varlığı halinde mümkündür.[679]

Kanunda öngörülen tedbirler, karmaşık ve doğrulanmış işlemlerin varlığı halinde son geçerlilik tarihinden sonra da yürürlükte olabilir. Ancak bunun için adli mercilerin kararı yani bir müzekkere gerekir. Üstelik bu Kanunun uygulanması ile ilgili tüm kararlar normal adli mercilerin yetkisi dahilindedir. İspanya'da Ulusal Polis ve Kolluk Genel Direktörlüğü içinde terörün finansmanına karşı mücadele ile görevli özel yetkili bir birim vardır. Bu birimin idari ve adli iki tür görevi bulunmaktadır. İdari görevler Ekonomi Bakanına raporlar veren Mali Suçlar ve Kara Para Aklamanın Önlenmesi Komisyonu tarafından yerine getirilmektedir. Adli görevlerini ise adli kolluk olarak yerine getirmektedir.[680]

F. İsrail

1. Tarihsel Süreç

Tarihin en eski kavimlerinden biri olan Yahudi toplumunun toplu olarak yaşadıkları yerlerden daima sürülmeleri kendilerine güvenli bir yurt oluşturma isteği doğrultusunda onları harekete geçirmiş ve Filistin'de bir Yahudi yurdu oluşturulması fikri 19. Yüzyılın sonlarına doğru benimsenmiştir. 1900'lü yılların başlarında Yahudi bankerlerinin sağladığı kaynaklar ve İngiltere'nin bu fikre yazılı desteği ile Filistin topraklarına Avrupa'dan Yahudi göçü başlatılmıştır. Fakat bu göç aynı zamanda tarihin en kanlı terör olaylarının da

---

679 Counsil Of Europe, Committee Of Experts On Terrorism (CODEXTER), Profiles On Counter-Terrorist Capacity, Spain, December 2006, s.7.

680 Counsil Of Europe, Committee Of Experts On Terrorism (CODEXTER), Profiles On Counter-Terrorist Capacity, Spain, December 2006, s.7.

başlangıcı olmuştur. 1930'lu yıllarda Hitler'in Yahudilere uyguladığı soykırım sonucunda Filistin'e göç hızlanmış, akabinde burada bir devlet kurma isteği, Yahudiler ile Filistin'de yaşayan Müslüman ve Hıristiyan Arapları karşı karşıya getirerek karşılıklı terör eylemleri gerçekleştirmelerine neden olmuştur.[681]

İsrail Devletinin 1946 yılında kurulmasından sonra bölgedeki Arap devletleri ve İsrail arasındaki çatışmalar devam etmiş özellikle Filistin topraklarında İsrail devletinin varlığını kabul etmeyen ve Filistin halkı tarafından desteklenen FKÖ ve HAMAS ve diğer örgütler tarafından İsrail'e yönelik birçok uçak kaçırma, bombalama, intihar saldırıları gibi terör eylemleri gerçekleştirilmiş ve halen de bu saldırılar devam etmektedir. Kurulduğu günden beri terörizm tehdidi ile karşı karşıya kalan bir ülke olarak her açıdan terörle ile yoğun mücadele etme durumunda olan İsrail Devleti, dünyanın henüz terör tehdidiyle küresel anlamda tanışmadığı bir dönemde Devletinin kuruluşundan 4 ay sonra "Terörizmin Önlenmesi Kanunu" çıkarmış olması İsrail için terörün ne kadar önemli bir tehdit olarak algılandığını göstermektedir. 23 Eylül 1948 tarihli bu yasa, 1986 ve 1993 yıllarındaki birkaç küçük değişiklik dışında uygulanmaya devam etmektedir.

Terörizmin Önlenmesi Kanunu terörizmin tanımına yer vermemekte ancak terör örgütü ve terör örgütü üyesinin tanımını yaparak buradan bir terörizm tanımını dolaylı yoldan oluşturma eğilimi göstermektedir. Bu yasaya göre terör örgütü; "bir kişinin ölümüne ya da yaralanmasına ya da bu tür bir şiddet tehdidi saikiyle bünyesinde şiddet faaliyeti yürütecek kişiyi barındıran örgüttür." Yine aynı Kanuna göre terör örgütü üyesi ise; "bu yapılanmaya ait ya da faaliyetlerine katılan, terör örgütü yararına ya da bu örgüt adına ya da amaçları doğrultusunda propaganda yapan ya da terör örgütü yararına ya da terör örgütü adına para toplayan ya da menfaat temin eden kişidir." Bu kişilerin ve örgütlerin faaliyetleri de terörizm olarak nitelendirilmiştir.[682]

2. Terörizmin Finansamına İlişkin Yasal Düzenlemeler

11 Eylül saldırıları ve Birleşmiş Milletlerin 1373 sayılı Kararından sonra İsrail terör ve terörizmin finansmanıyla mücadele ile ilgili düzenlemelerini uluslararası sözleşmeler ve çalışmalar doğrultusunda düzenlemiştir. İsrail 1373 sayılı Birleşmiş Milletlerin Kararı uyarınca 27 Aralık 2001 tarihinde Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyine ülkesindeki

---

[681] ÇAKMAK Haydar; "Tarihi Açıdan Terör", s.21.

[682] http://www.israelmfa.gov. il/MFA/MFAArchive.

terör ve terörizmin finansmanının önlenmesi ile ilgili hukuksal düzenlemelere ilişkin bir rapor sunmuştur.[683] Raporda, Terörizmi Önleme Kanunu uyarınca, teröre ve teröristlere finansal destek veren, kaynak temin eden, terörist örgütlere para ya da paraya eşdeğer menfaat sağlayanların 3 yıla kadar hapis ve para cezası ile cezalandırılacağı hüküm altına alındığı belirtilmiştir. Terör örgütleriyle ve ilgili kişilere ilişkin banka ve mali kuruluş hesaplarının dondurulmasına dair Terörizmin Önlenmesi Kanunu, terör örgütünün barındığı yerlerde bulunan malların terör örgütüne ait olduğu kabul edilerek mahkeme tarafından müsadere edileceği de hüküm altına alınmıştır.

İsrail'de terörizmin finansmanının önlenmesi ile ilgili diğer önemli bir düzenleme ise Para Aklanmasını Yasaklama Kanunudur. Kanun terör örgütü fonlarının müsadere edilmesi için gerekli düzenlemeleri hüküm altına almış, Devletler Arasında Hukuki Yardımlaşma Kanunu ile de diğer ülkelerin İsrail'de terör ile ilgili malların yargılama öncesinde ve yargılama sırasında müsaderesini mahkemeye başvurmak yoluyla isteyebilecekleri, üçüncü kişilere ait malların malın sahibinin suça iştiraki durumda da müsadere edilebileceği hüküm altına alınmıştır. Kanun ile, 80.000 YİŞ den fazla paranın İsrail dışına veya İsrail'e transferinin bildirilmesi gerektiği, bildirilmediğinde polis ya da gümrük görevlisinin belirlenen miktarın üzerindeki miktara el koyma yetkisine sahip olduğu düzenlenmiştir. Kanun ayrıca, finansal kuruluşların şüpheli fonların bildirilmesinden sorumlu oldukları, ayrıca ülkeye giren ve çıkan nakit hareketliliği, seyahat çekleri ve banka çeklerini bildirme zorunluluğu getirmiştir.[684]

VIII. TERÖRİZMİN FİNANSMANININ ÖNLENMESİNDE ULUSLARARASI İŞBİRLİĞİ

Terörizmin finansmanının önemli özelliklerinden birisi de, bu suçun uluslararası boyutunun olmasıdır. Terör örgütlerinin izlenmesi neticesinde bu konuda yapılan çalışmalar göstermektedir ki, artık küreselleşen terör ve terörizmin finansmanın gerçekleştirilmesinde genellikle ve çoğu zaman birden fazla ülke ile bağlantılı faaliyetlere ihtiyaç duyulmaktadır. Örneğin Afganistan'da üretilen uyuşturucu başta Avrupa ve dünyanın bir çok ülkesinde satılmakta, elde edilen gelirler çoğu zaman belirli ve başka ülkelerde yasal ve yasal olmayan yollardan aklanmaya

---

683 http://www.israelmfa.gov. il/MFA/MFA.Archive.

684 http://www.mfa.gov.il/MFA/MFAArchive.

çalışılmakta ve yine dünyanın çeşitli ülkelerinde terör eylemlerinin gerçekleştirilmesi amacıyla bu eylemlerin finansmanında kullanılmaktadır.

Günümüzde küresel mali sistemin tüm dünyayı saracak şekilde genişlemesi, uluslararası seyahatlerin önündeki engellerin kaldırılması ve organize suçlulukta meydana gelen artış, suç gelirlerinin, yasal gelirler haline getirilmesi için kaynak, fırsat ve araçların bir araya getirilmesindeki teknolojik imkan ve kolaylıklar, bankacılık sistemi ve para transfer imkanlarındaki çok çeşitlilik ve kolaylıkların büyük miktarlarda kaydi parayı, sınır gözetmeksizin transfer edebilme kabiliyeti, terör örgütlerinin elde etmiş oldukları finansmanın küresel ölçekteki ulaştığı miktarın boyutu, bunların finansal kaynak sağlamada organize suç örgütleri ile olan ilişkilerinin gittikçe artması ve bu ilişkilerin küresel tehdit boyutuna ulaşması ve konunun küresel bir problem haline gelmiş olduğunun en bariz göstergeleridir. Terör örgütleri ekonominin uluslararası hale gelmesinin avantajlarından yararlanmakta, diğer suç örgütleri ve terör örgütleri ile finansman sağlama ve gelir elde etme faaliyetlerini zaman zaman birleştirmekte ve bu faaliyetlerden kazandıkları gelirleri başka ülkelere transfer edebilmektedirler.

Terörün finansmanında yasal ve yasal olmayan kaynakların çeşitliliği finansmanı önleyici tedbirlerin uygulanmadığı veya etkin olarak uygulanmadığı, özellikle suç gelirlerinin tespiti, soruşturulması ve kovuşturulmasındaki gecikme, etkin olamama ve yasal boşluklar bu ülkelerde mali kaynak elde etme veya terörü finanse eden kaynakların korunması ve dolaşımında önemli yönelmelere neden olmaktadır. Terörizmin finansmanı için, herhangi bir suçtan elde edinilmiş kaynak zorunluluğu olmaması, hatta büyük bölümünün yasalara uygun olarak edinilmiş kaynaklardan oluşması, en belirgin ve mücadele yöntem ve tekniklerini etkileyen özellik olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu özelliği ile terörün finansmanı; tespit ve önlenmesine ilişkin işlemler yönüyle diğer mali suç türlerinden farklı ele alınması gerektiği, terörizmin finansmanına yönelik çalışmalarda ortaya konulmaya çalışılmıştır.[685] Terörün finansmanı hakkında tüm bu özellikler dikkate alındığında aynı zamanda küresel bir problem olan terörle mücadele ve terörizmin finansmanı ile mücadeleyi küresel düzeyde bir bütün olarak ele alıp değerlendirmek gerektiğinin zorunluluğunu ortaya koymaktadır. Yurtiçindeki ve yurtdışındaki mücadele bu bütünün parçalarıdır. Tüm insanlığı tehdit eden terör örgütlerinin faaliyetlerinin; gelişen teknolojik

---

[685] YAVUZ Ufuk Gürsoy; "Ekonomi Güvenliğinin Ülke Güvenliğine Etkisi Kapsamında Mali Suç ve Terörizmin Finansmanı İstihbaratı", Kara Para Aklama ve Terörizmin Finansmanı, Adalet Yayınevi, Ankara 2008, s.443.

unsurlara paralel olarak globalleşmesi, özellikle içinde bulunduğumuz zaman itibarıyla hızla artan bir trendin dünya genelinde kendini göstermesi, terör olgusuyla uluslararası alanda mücadelenin önemini kendiliğinden ortaya çıkarmaktadır.[686] Bu nedenle terörizmin finansmanıyla mücadele, ulusal ve uluslararası hukuk çerçevesinde yürütülmektedir. Bu durum günümüzde bir gereklilik hatta zorunluluktur.

Uluslararası terörizmin boyutlarının iyice farklılaştığı ve genişlediği günümüzde terörizmle etkin bir şekilde mücadele edebilmek için tedbirlerin uluslararası boyutta düşünülmesi ve devletler arasında her konuda işbirliği yapılması zorunludur.[687] Çünkü terörizm, artık gerek niteliği gerek boyutları itibariyle uluslararası işbirliği olmaksızın devletlerin tek başına mücadele edebilecekleri ve üstesinden gelebilecekleri bir sorun olmaktan çıkmıştır. Bu durumda uluslararası hukukun bu konudaki tavrı, sorunun çözümü hakkında önemli bir ölçüt olacaktır.

11 Eylül öncesinde terörle mücadelede küresel ve eşgüdümlü bir çabanın olmadığını, bu konuya ilişkin var olan algının çok yetersiz olduğunu görmekteyiz. 11 Eylül saldırılarını takiben Uluslarüstü kurumlar ve özel sektör kuruluşları tarafından terörle mücadeleye yönelik çabaların artması neticesinde terörizm sorununun uluslararası hukuk doktrininde de artan bir önem kazandığı ve bu konuda pek çok çalışma yapıldığı görülmektedir.[688] Bu çalışmalarla terörizmle mücadele için birçok uluslararası inisiyatif oluşmuştur. Bu durum uluslararası işbirliği alanında ortaklığa ve kurumsallaşmaya sebep olmuştur. Bu işbirliği ulusal seviyede somut adımlara neden olmuştur. Ulusal hukuki çerçevenin kurulması idarî altyapının hayata geçirilmesi, farklı düzenleyici önlemlerin kullanılması gibi birçok etkisi olmuştur. Terörizmle mücadele de bu inisiyatiflerin gerçekleşmesine yönelik zorluklar meydana gelmektedir. Bunların arasında devletlerin kapasitelerinin sınırlı oluşu ve insan haklarına ilişkin kaygılar en önemlileridir. Buna bir de uygulamaya ilişkin problemler ve özel sektörün bu konudaki endişeleri de sayılabilir.[689]

---

[686] UYAR Tulga; Terörle Mali ve Hukuki Mücadele, s.79.

[687] ZAFER Hamide: Ceza Hukukunda Terörizm, s.281.

[688] TOPAL Ahmet Hamdi; Uluslararası Terörizm ve Terörist Eylemlere Karşı Kuvvet Kullanımı, s. 3.

[689] BİERSTEKER Thomas J, ECKERT Sue E, ROMANİUK Peter; "İnternational İnitatives to Combat The Fınancing of Terrorism", p. 234.

11 Eylül saldırıları sonrasında terör eylemlerinin kişiler, toplumlar ve devletlere karşı içerdiği şiddetin boyutu ve bunun uluslararası toplumu sosyal, siyasal ve ekonomik bakımdan yakından etkilemesi soruna karşı uluslararası mücadeleyi gerektirmiştir. Özellikle terör eylemlerinin arkasındaki finansal kaynaklara dikkat çekmiştir. Bu tarihten sonra terörle ve özellikle terörün finansal boyutuyla mücadele dünya gündemini işgal etmeye başlamış ve sorun Birleşmiş Milletler, Avrupa Birliği, Avrupa Konseyi gibi uluslararası örgütlerin gündemine girmiştir. Çalışmalarda Birleşmiş Milletler, Mali Eylem Görev Grubu (FATF), Avrupa Birliği (AB), Avrupa Konseyi (AK), Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı (AGİT) gibi uluslararası ve bir takım bölgesel örgütler terör ve terörün finansmanıyla mücadeleye ilişkin bir takım tedbirler geliştirmiştir. Sorunun uluslararası hukukta yer bulması bu gelişmelerin ve çalışmaların sonucudur. Böylece terör ve terörizmin finansmanı kavramı, bazı devletlerin güvenliğini ve vatandaşlarının haklarını ihlal eden bir unsur olarak değil, dünya barışını, sosyal, siyasi ve ekonomik istikrarını tehdit eden bir olgu olarak kabul edilmiş ve mücadele bu yönde geliştirilmiştir.

Gerçekten, organize suçlar ve terör ile mücadele uluslararası toplumda geniş kapsamlı bir işbirliği ve dayanışma gerektirdiğinden, bu tehditlerle karşı karşıya kalan ülkelerin tek başına gerçekleştireceği çabalarla kesin bir başarının sağlanması mümkün değildir. Nitekim, 11 Eylül terör saldırılarından sonra "Terörün finans kaynaklarını kurutmak" konusunda uluslararası platformda büyük bir mücadeleye girişilmiştir. Bu kapsamda, BM Güvenlik Konseyi tarafından 28 Eylül 2001 de kabul edilen 1373 sayılı Karar bugüne kadar atılan ve uluslararası toplumun, kararlılığını vurgulayan en ileri adımdır. Terör ile organize suç örgütleri arasındaki bağlantıyı vurgulayan 1373 sayılı Karar; Türkiye'nin öteden beri savunduğu hususları, uluslararası barış ve güvenliğin korunmasını zorunlu kılmaktadır. Keza 1267, 1333, 1390, 1455 ve 1526 sayılı kararlar uyarınca da terör örgütleri listeleri yayınlanarak, terör örgütlerinin finans kaynaklarının kurutulmasına ve mal varlıklarının dondurulması yoluna gidilmesi öngörülmektedir. Bu kapsamda devletler, terörün finansmanının önlenmesine dair 1999 tarihli Birleşmiş Milletler Sözleşmesini onaylamak ve tam olarak uygulamak için acil önlemler almak, terörist eylemlerin finansmanının önlenmesi ve durdurulmasına ilişkin Birleşmiş Milletler Kararlarını ve özellikle 1373 sayılı Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi Kararı ve terörle mücadeleye ilişkin uluslararası anlaşma ve protokollerin gereğini yerine getirerek iç yasal

düzenlemelerini de bu çerçevede uyumlaştırarak yürürlüğe koymak ve bu düzenlemeleri etkin uygulamak durumundadır.[690]

Özellikle sınır aşan terörist faaliyetlerin finansmanıyla mücadelede, ulusal mevzuatın yetersiz kaldığı aşikardır. Günümüzde büyük bir hız kazanan sermaye ve yatırım hareketlerinin küreselleşmesi de, ulusal makamların, diğer ülkelerle işbirliği içinde olmadan, finansal takipte bulunmalarını imkansız hale getirmiştir. Bu nedenle, uluslararası örgütler ve iki ve çok taraflı anlaşmalar yoluyla kurulan mücadele mekanizmaları son derece önemlidir.[691] Bu bağlamda, terörün finansmanı ile etkin mücadele eden Birleşmiş Milletler, Avrupa Birliği, FATF gibi uluslararası kuruluşlar tarafından kabul edilen anlaşma ve kararlara devletlerin taraf olmasını sağlamak suretiyle, teröristlerin malvarlıklarını dondurmayı amaçlayan sürece dahil olmaları sağlanmalıdır. Ayrıca, şüpheli işlem hareketleri, dondurulan hesap analizleri gibi konularla ilgili bilgilerin daha etkin paylaşımını sağlamaya yönelik çalışmalar yapılmalıdır. Yine; terörle mali mücadelede görev alan birimlerin tecrübelerini paylaşabilmek ve kendilerini geliştirebilmeleri için sık sık toplantılar düzenlenmeli,[692] uluslararası hukukun uygulanabilirliğini sağlayacak uluslararası kurumları geliştirmeye ve yapılandırmaya önem verilmelidir.

Ayrıca, terörle mali mücadele konusunda uluslararası işbirliğini sağlamak amacıyla önleyici tedbirler uygulanmak üzere oluşturulan " terör listelerine" erişimin daha kolay sağlanması, listelerin güncelleştirilmesi ve daha kapsamlı bilgiler ile donatılması için çalışmalar yapılmalıdır. Avrupa Birliği'nde kamu ve özel sektör ortaklığıyla oluşturulması düşünülen elektronik listeleme yöntemi gibi yöntemler geliştirilerek uygulamaya konmalı ve bu tedbirlerin etkin bir şekilde uygulanması sağlanmalıdır.[693]

Terörizmin Finansmanının Önlenmesine Dair Uluslararası Sözleşmede Sözleşmeye taraf olan ülkeler arasındaki işbirliğinin artırılmasını teminen karşılıklı adli yardımlaşma ve suçluların geri verilmesi hususlarında ayrıntılı düzenlemelere yer verilmiştir. Sözleşmenin 11. maddesinde, terör ve terörün finansmanı suçlarının taraf ülkeler arasında Sözleşmenin yürürlüğe girmesinden önce akdedilmiş tüm geri verme anlaşmalarında geri verme sebebi

---

690 UYAR Tulga; Terörle Mali ve Hukuki Mücadele, s.244.

691 SÜER Sefer Sencer; Uluslararası Hukukta Terörizmin Finansmanının Önlenmesi, s.6

692 UYAR Tulga; Terörle Mali ve Hukuki Mücadele, s.75.

693 FAULKER David, BAUER Hans Peter, HAYDEN Suzanne; "Presidency Conclusions and Recommendations", Official Report of Seminar On The Prevention Of The Financing Of Terronsm, Brussels, 22.09.2004, s. 4-6.

olarak telakki edileceği, taraf ülkelerin, terör ve terörün finansmanı suçlarını, bundan böyle aralarında imzalayacakları her geri verme anlaşmasında, geri vermeye neden suç olarak telakki etmeyi taahhüt edecekleri, geri verme için bir geri verme anlaşmasının mevcudiyeti koşulunu arayan bir taraf ülkenin, geri verme anlaşması olmadığı diğer bir taraf ülkeden geri verme talebi alması durumunda, isterse terör ve terörün finansmanı suçları çerçevesinde Sözleşme hükümlerini geri vermenin yasal zemini olarak görebileceği ve iadenin talep edilen ülkenin mevzuatındaki diğer şartlara tâbi olacağı, geri verme için bir geri verme anlaşmasının mevcudiyeti koşulunu aramayan devletlerin, terör ve terörün finansmanı suçlarını, talep edilen devletin mevzuatındaki şartlara halel getirmeksizin, aralarında geri vermeye tâbi suçlar olarak kabul edecekleri, taraf devletler arasında akdedilmiş geri verme anlaşma ve düzenlemelerinin terör ve terörün finansmanı suçlan ile ilgili hükümlerinin, bu Sözleşmeyle bağdaşmayanlarının Sözleşme hükümleri paralelinde değiştirilmiş sayılacağı hususları düzenlenmiştir. Taraf ülkelerin, ellerinde bulunan ve yargılama amacıyla gerekli olan delillerin temini için yardım da dahil olmak üzere, terör ve terörün finansmanı suçlarıyla ilgili cezai soruşturmalarda ya da ceza davalarında veya geri verme işlemlerinde, mümkün olan en geniş şekilde adli yardımlaşmada bulunmaları gerektiği belirtilmiştir.[694]

Sözleşme ile ayrıca, terör ve terörün finansmanı suçlarının hiçbirinin, suçluların geri verilmesi veya karşılıklı adli yardım amaçları bakımından, mali veya siyasi bir suçla bağlantılı bir suç olarak kabul edilmemesi, ülkelerin suçluların geri verilmesi veya karşılıklı adli yardım talebini, sadece suçun mali veya siyasi olma vasfını ileri sürerek geri çevirmemeleri gerektiği,[695] terör ve terörün finansmanı suçunun failinin veya şüphelinin topraklarında bulunabileceği bilgisini alan ilgili taraf devletin, bilgisine sunulan hususların soruşturulması için iç hukukuna göre gerekli olabilecek önlemleri alması gerektiği ve koşulların gerektirdiğini düşündüğü hallerde, fail veya şüpheli topraklarında bulunan taraf devletin, takibat veya iade amacıyla bu kişinin hazır bulunmasını sağlamak üzere iç hukuku çerçevesinde uygun tedbirleri alması gerektiği, şüphelinin topraklarında bulunduğu taraf devletin, onu iade etmeyecekse, aşırı bir gecikmeye mahal vermeksizin ve hiçbir istisna olmaksızın, suç kendi topraklarında işlenmiş olsun veya olmasın, konuyu kendi mevzuatında öngörülen süreç çerçevesinde cezai takibat başlatmalarını teminen yetkili

---

[694] Sözleşme Md. 12.

[695] Sözleşme Md. 13-14.

makamlarına havale etmekle yükümlü oldukları açıkça belirtilmiştir.[696]

Sözleşmenin düzenlemiş olduğu bu ayrıntılı hükümlere rağmen suçluların geri verilmesi ve karşılıklı adli yardım konularında ulusal standartlar arasında hala önemli ölçüde farklılıklar bulunmaktadır. Örneğin Avusturya gibi bazı ülkelerde genellikle delil gerekliliklerini yerine getirmeksizin, yalnızca bir takım beyanları içeren talepler üzerine harekete geçerken, Brezilya gibi bazı ülkelerde suçluların geri verilmesine ilişkin ayrıntılı koşullar öngörmesine rağmen, karşılıklı adli yardım konusunda bir düzenleme bulunmamaktadır.[697]

---

[696] Sözleşme Md. 9-10.

[697] PASSAS Nikos; "Financing of Terrorism", s.101.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

TÜRK HUKUKUNDA TERÖRİZMİN FİNANSMANININ ÖNLENMESİ

I. GENEL OLARAK

Geleneksel suç kavramı, toplumumuzun karşı karşıya olduğu terörizm olgusunu yeterince kapsamamaktadır. Terörizmin özelliği, onun devleti, halkın devlete olan güvenini, toplumun değerler düzenini ve toplum düzenini sağlayan siyasi müesseseleri hedef almasıdır. Bu saldırı tek başına maddi ve şekli ceza hukukuyla bertaraf edilemez. Fakat terörizm, her halükarda ağır bir suçluluk şeklidir.[698]

Günümüzde organize suç örgütlerinin ve doğal olarak organize suçluluğun bir parçasını oluşturan terör örgütlerinin kullandıkları teknoloji, bu suçların kovuşturulmasını engellemekte hatta imkansız kılmaktadır. Ayrıca, terör suçları hazırlanışı, işlenişi ve kamuoyundaki etkisi bakımından özel suçlardır. Bu tür suçların failleri de aldıkları askeri ve ideolojik eğitim nedeniyle adi suçlulardan farklı bir yapıya sahiptirler. Mevcut hükümlerin bu suç türü ile mücadelede yetersiz kalması, adaleti sağlamak zorunda olan hukuk devletini yeni tedbirler almaya zorlamaktadır. Bu tür suçlarla mücadelede, gerek suç öncesi gerek suç sonrası soruşturma, kovuşturma ve infaz aşamalarında özel kurallara ihtiyaç duyulmaktadır. Bu nedenle özellikle Ceza Muhakemesi Kanununun teröristlere karşı devletin ceza hakkının yerine getirilmesini sağlayacak bir konumda olması veya bu konuma getirilmesi gerekir. Ancak şunu da belirtmeliyiz ki; terörizmle mücadele öncelikle Ceza Muhakemesi Hukuku alanında yürütülmemelidir. Çünkü failler yakalanabilir, silah depoları lağvedilebilir şartlar uygunsa planlanmış olan eylemler önlenebilir. Fakat bütün bunlar yeni teröristlerin yetişmesini engellememektedir. Siyasi polemiklere konu olan terörizm, öncelikle kriminolojik sebep araştırmalarını gerektirir. Bunun üzerine terörizmin bütün şekillerini kapsayan ortak bir mücadele siyaseti oluşturulmalıdır. İkinci aşamada, ne olursa olsun mevcut kanunların uygulanmasını sağlamak gelir. Kanun çıkartmak üçüncü sırada yer alır. Bu aşamada ilk olarak maddi hukuktaki boşluklar doldurulur. Ancak

---

[698] ZAFER Hamide; Ceza Hukukunda Terörizm, s.229.

bundan sonra Ceza Muhakemesi Hukuku devreye sokulabilir. Muhakeme Hukukunu, cezanın yerine getirilmesini sağlayacak bir yapıya kavuşturmayı amaçlayan kanun değişiklikleri, ceza kanunlarını yeniden etkili hale getirici tedbirler olarak meşru görülebilir. Maddi Ceza Hukukunun gerçekleştirilmesine hizmet fonksiyonu yanında Ceza Muhakemesi, hukuk devletine ilişkin değerlerle ve anayasal değerlerle de yakından ilgilidir. Ne pahasına olursa olsun değil, insan ve sanığın haysiyet ve şerefi korunarak ve sanık bir usul süjesi olarak kabul edilmek suretiyle hukuk güvenliğinin sağlanmasına ve hukuki değerlerin korunmasına çalışılmalıdır. Çünkü, Ceza Muhakemesi Hukuku, bireyin menfaatleri ile toplumun hukuki güvenlik ihtiyacı arasındaki gergin ilişkiyi dengelemeye hizmet eder. Getirilmek istenen yeni tedbirlerin hukuka aykırı olmaması için öncelikle kanunla, suiistimallere yer vermeyecek şekilde düzenlenmesi ve usul hukuku alanındaki tedbirlerin hakim güvencesine bağlanması gerekir.[699]

Hukuk devleti kavramı, devletin hukuka bağlanması, sınırlanması esasını ifade eder. Ancak hukuk devletini kanun devletinden ayırmak gerekir. Çünkü kanun yoluyla hukuka aykırı davranışlarda bulunulabilir. Belirli prensiplere sahip bir hukuk ve bu hukuka uygun hareket edilmesi gereği hukuk devletinin esasını oluşturur. Ana basamaklarını anayasa, yasa, tüzük ve yönetmeliklerin oluşturduğu bir normlar hiyerarşisi hukuk düzeninin esasını oluşturur. Bir hukuk devletinde hukukun içeriği meselesine gelince: Devlet, ülkesi ve milletiyle bütünlüğüne, ideolojik yapısına ve bu yapıya uygun organlarına veya yükümlülüklerine, kısaca "devlet düzenine" yönelik terör eylemleri karşısında, Anayasanın öngördüğü çerçeve içinde getireceği ağır sonuçlu hukuki düzenlemelerle kendini savunabilir. Demokratik hukuk devleti anlayışı insan hakları, kamu özgürlükleri ve temel hak ve özgürlüklerden meydana gelen bir "özgürlük demetinin" ve hukukun genel ilkelerinin üst norm olan anayasada düzenlenmesini ve güvence altına alınmasını gerektirir. Bu hak ve özgürlüklerin sınırı ise "ölçülülük" ilkesidir. Ölçülülük ilkesi bir ceza hukuku işleminin yapılması ile sağlanması beklenen yarar ve verilmesi ihtimal dahilinde olan zarar arasında makul bir oranın bulunmasını, oransızlık durumunda ise işlemin yapılmamasını ifade eder.[700]

Hukuki düzenlemenin çerçevesi çizilirken amacın terörle mücadele olduğu gözden uzak tutulmamalıdır. Bu nokta gözden uzak tutulduğunda suçla mücadele konusunda gereksiz

---

[699] ZAFER Hamide; Ceza Hukukunda Terörizm, s.230.

[700] ZAFER Hamide; Ceza Hukukunda Terörizm, s.231-232.

sertleşme ve ağırlaşmalar ön plana çıkabilir. Olayla hiçbir ilgisi olmayan bireylerin hak ve özgürlükleri de önemli ölçüde zarar görebilir.[701]

Hangi amaçla işlenirse işlensin terörizmle mücadele bütün demokratik hukuk devletleri açısından hem bir hak hem de en temel görevlerdendir. Bugün hemen hemen tüm dünya da devletler ülkelerinde terörizmle mücadele amacına hizmet eden hukuki, siyasi, sosyal, ekonomik ve askeri önlemler aldıkları ve buna ilişkin düzenlemeler yaptıkları görülmektedir.

Terör eylemlerinin toplumda yarattığı psikolojik, sosyal, siyasal ve ekonomik etkilerin büyüklüğü ve terör örgütlerinin kendilerine özgü yapısı, küreselleşme ve teknolojinin beraberinde getirdiği imkanlar terörle ve özellikle terörün amacına ulaşmasında en önemli kaynaklarından biri olan terörizmin finansmanı ile mücadelede özel düzenlemeler yapılmasını gerektirir. Bugün dünya da özellikle organize suçların faillerinin araştırılmasında ve delil elde etmede yeni teknikler ve tedbirler geliştirilmekte ve kanuni düzenlemeler yapılarak kolluk güçleri ve soruşturma makamlarına geniş yetkiler verilmektedir. Örgütlü suçlar ve bu çerçevede terör suçları söz konusu olduğunda koruma tedbirleri dediğimiz delilden sanığa ulaşma ilkesinin bir gereği olarak soruşturma aşamasında delil elde edilmesini kolaylaştırıcı, gizli soruşturmacı görevlendirme, teknik araçlarla gizli izleme, iletişimin tespiti, tanıkların korunması, kovuşturma aşamasında ise müsadere ve el koyma tedbiri gibi yeni ve özel yöntemler kanunlarda düzenlenmektedir.

11 Eylül 2001'de ABD'ye yapılan terör saldırılarından sonra uluslararası kamuoyu terörizmin finansmanının önlenmesi konusunda gittikçe artan hassasiyet göstermiştir. Bu hassasiyetin yansıması olarak uluslararası ve ulusal düzeyde pek çok ülke yaptığı çalışmalarıyla konuyu ele almakta idari ve hukuki anlamda yasal düzenlemeler yapmakta veya mevcut uygulamalarını güçlendirmektedir. Terörle uzun süredir mücadele eden ülkemizde de konu ile ilgili birçok kurum ve kuruluş çalışmalar yapmakta, yapılan uluslararası çalışmalara katılmakta ve katkı sunmaktadır. Yapılan bu çalışmalar neticesinde hem uluslararası taahhütleri yerine getirme hem de ülkemizin bu konudaki ihtiyaçlarının karşılanarak terörle daha etkin bir şekilde mücadele edebilmek amacıyla çeşitli yasal düzenlemeler yapılmaktadır.

---

[701] YURTCAN, Erdener; "Terörle Mücadele Yasası", Cumhuriyet, 20.05.1991.

Esasen hukuksal açıdan terörizmin finansmanının önlenmesinin iki yönü bulunmaktadır. Birincisi ceza hukukuna ilişkin tedbirlerdir. Ceza hukukuna ilişkin tedbirler ise, maddi ceza hukukuna ilişkin eylemin bağımsız bir suç haline getirilmesi, ceza muhakemesine ilişkin koruma tedbirleri, ve infaz hukukuna ilişkin düzenlemelerdir. Maddi ceza hukukuna ilişkin eylemin suç haline getirilmesi tedbiri ile terörist örgütleri destekleyenler, onlar adına malvarlığı bulunduranlar, terör örgütlerine mali hizmet sağlayanlar cezalandırılmaktadır. Ceza muhakemesi hukukuna ilişkin koruma tedbirleri ile de, soruşturma aşamasında gizli soruşturmacı görevlendirme, teknik araçlarla gizli izleme, iletişimin tespiti, tanıkların korunması, kovuşturma aşamasında ise, müsadere ve el koyma tedbiri gibi yeni ve özel yöntemler ile suç işleyenlerin tespiti, delillendirilmesi ve mahkumiyeti sağlanmaktadır. İnfaz hukukuna ilişkin tedbirler ile de terör ve terörizmin finansmanı suçundan mahkum olanların suçun niteliği bakımından kendine özgü özel infaz rejimine tabi kılınmaktadır.

Terörün finansmanının önlenmesinin ikinci yönü ise önleyici tedbirlerden oluşmaktadır. Bu kapsamda, terörizmin ihtiyaç duyduğu mali desteğin mutlak surette bankalar veya diğer mali kuruluşlar vasıtasıyla yönlendirildiği göz önüne alınırsa, söz konusu finansal olan ve olmayan kuruluşlar ile meslek sahiplerinin işlemleri üzerinde yapılacak denetimler ve alınacak diğer mali önlemlerle terörün finansmanı engellenebilecektir.[702] Fakat terörizmin finansmanıyla mücadelede amacıyla getirilen önleyici tedbirler, uygulamadaki bazı sorunlar nedeniyle yeterince verimli kullanılamamaktadır. Örneğin, bankaların elindeki devasa veri yığınlarının araştırılması için gerekli bilgiler, bunları paylaşmakta pek istekli olmayan istihbarat servislerinin elinde toplanmaktadır. Ayrıca, farklı ülkelerdeki hesap sahipleriyle ilgili araştırmaların da, gizlilik kuralları veya rekabet endişeleriyle fazla destek bulamadığı belirtilmektedir.[703]

Terörle ve terörizmin finansmanı ile mücadele sadece ceza hukukuyla sınırlandırılamaz. Ceza hukukunda yapılacak değişiklikler ve olağanüstü tedbirler terörizme kısa vadeli çözümler getiren tedbirlerdir. Bu tedbirlerin amacı, toplumu sakinleştirmek ve toplumsal düzeni yeniden tesis etmektir. [704] Terörle ve terörizmin finansmanı ile mücadelede ceza hukuku tedbirleri dışında hukuksal olarak önleyici idari tedbirlerle de tek başına başarı

---

[702] YENİDÜNYA A Caner, DEĞİRMENCİ Olgun; "Mukayeseli Hukuk ve Türk Hukukunda Terörün Finansmanı Suçu", s.1264.

[703] FATF, Terrorist Financing, 29 February 2008, s.21-26

[704] ZAFER Hamide; Ceza Hukukunda Terörizm, s.281.

sağlanamaz. Terörle mücadele ancak bir bütün olarak nedenlerine inecek şekilde, hukuki, sosyal, siyasal, ekonomik, askeri yönleri ile alınması ve hayata geçirilmesi gerekli uzun vadeli süreçtir.

II. TERÖRİZMİN FİNANSMANI İLE İLGİLİ TEMEL YASAL DÜZENLEMELER

A. Genel Olarak

Ülkemizde terörizmin finansmanına ilişkin temel yasal düzenlemelerden bahsetmeden önce terörün finansmanı suçunun daha iyi anlaşılabilmesi için Türk Ceza Kanunu ve Terörle Mücadele Kanununda yer alan düzenleme ve atıflarla ortaya konulan terörün ne olduğu, yasalarımızda terörün ne şekilde tanımlandığı, terör örgütü, terör suçu, terör amacıyla işlenen suç ve terör suçlusu kavramlarının açıklanması gerekmektedir.

1. Terörün Tanımı

3713 sayılı Terörle Mücadele Kanununun "Terör tanımı" kenar başlıklı 1. maddesinde, "Terör; cebir ve şiddet kullanarak; baskı, korkutma, yıldırma, sindirme veya tehdit yöntemlerinden biriyle, Anayasada belirtilen Cumhuriyetin niteliklerini, siyasi, hukuki, sosyal, laik, ekonomik düzeni değiştirmek, Devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğünü bozmak, Türk Devletinin ve Cumhuriyetin varlığını tehlikeye düşürmek, Devlet otoritesini zaafa uğratmak veya yıkmak veya ele geçirmek, temel hak ve hürriyetleri yok etmek, Devletin iç ve dış güvenliğini, kamu düzenini veya genel sağlığı bozmak amacıyla bir örgüte mensup kişi veya kişiler tarafından girişilecek her türlü suç teşkil eden eylemlerdir" şeklinde tanımlanmıştır.[705]

2006 yılında 5532 sayılı Kanunla Terörle Mücadele Kanununun 1. maddesindeki terör tanımında değişiklik yapılmasına rağmen bu maddede yer alan terör tanımına yönelik birtakım eleştiriler yapılmaktadır. Öncelikle maddede "cebir (manevi cebir (tehdit)), şiddet (maddi cebir)" kavramlarının yanı sıra "baskı", "korkutma", "yıldırma" ve "sindirme" gibi kavramlara da yer verilmiştir. Aslında bu kavramlar ya "şiddet (maddi cebir)" ya da "tehdit (manevi cebir) dünyasına ait olması nedeniyle bunlara ayrıca yer verilmesi gereksizdir. İfadelerin belirsiz olması nedeniyle suçta ve cezada kanunilik ilkesi de zedelenmektedir.

---

[705] Madde başlığı, "Terör ve örgüt tanımı" iken, 29.6.2006 tarihli ve 5532 sayılı Terörle Mücadele Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunla (RG:18 Temmuz 2006/26232) maddenin ikinci ve üçüncü fıkraları yürürlükten kaldırıldığı için (m. 17), Madde başlığı "Terör tanımı" olarak değiştirilmiştir .

Kanundaki bu tür belirsizlikler nedeni ile Terörle Mücadele Kanununun bir kanun olup olmadığı sorusu dahi ortaya atılmıştır. Çünkü, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine göre, bir normun "kanun" sayılabilmesi için ferdin metni okuduğunda davranışlarından doğabilecek sonuçları öngörebilecek bir bilgi düzeyine gelmesi gerektiği, kişiye hukuk güvenliği sağlama prensibinin gereği olduğu belirtilmiştir.[706] Ancak Anayasa Mahkemesi, cebir, şiddet, tehdit gibi ceza yasasında sıkça başvurulan, yerleşmiş, uygulamada sorun yaratmayan kavramlar yanında, "baskı", "korkutma", "yıldırma", "sindirme" gibi yeni kavramlara yer verildiği, ne var ki, bu belirtilen kavramların yasallık ilkesini zedeleyebilecek nitelikte, anlaşılmaz, ilgisiz, özgürlükler açısından kötüye kullanılabilir kavramlar olmadığı, bu kavramların "cebir, şiddet, tehdit kavramları ile yakından ilişkili, benzer anlamlara gelen, belli bir şiddeti anlatan kavramlar olduğu, büyük olasılıkla uygulamada ceza hukukunun bilinen kavramlarıyla özdeşleşecek ya da eşanlamlı olarak kullanılacak olan bu yeni kavramların gerekliliğinin tartışılabileceği ancak, yasallık ilkesine aykırı olmadığına karar vermiştir.[707]

Maddenin birinci cümlesinde geçen cebir ve şiddet unsurları hangi durumlarda terör olarak nitelendirilebilmesi söz konusu olacaktır? Terörden söz edebilmek için, aynı siyasi amaca yönelik olarak ve bir örgütün faaliyeti çerçevesinde işlenmiş, cebir ve şiddet içeren bir dizi suçun varlığı gereklidir. Cebir ve şiddet içermesine rağmen birbiriyle bağlantılı olmaksızın işlenen suçlar da toplumda dehşet ve korkuya sebebiyet vermekle birlikte terör olarak nitelendirilmesi sözkonusu olmayacaktır. Zira bu suçlara terör eylemi vasfını kazandıran unsur, bunların bir örgüt faaliyeti çerçevesinde sistemli olarak[708] aynı zamanda baskı, korkutma, yıldırma, sindirme yöntemlerinden biri kullanılarak yapılması gerekir. Birkaç kişiye yönelik şiddet eylemleri terör eylemi olarak kabul edilmez. Şayet bu eylemlerin devam edeceğine dair bir bilinç uyanmış ise ancak en erken bu şartlar altında terör eyleminden bahsedilebilir.[709]

Yine Kanunun 1. maddesinde "Cumhuriyetin nitelikleri" kavramına yer verildikten sonra bu kavramın zaten içinde yer alan "sosyal, laik düzen" kavramlarına yer verilmesinin gereksiz yere tekrar olduğu belirtilmiştir. Aynı şekilde "kamu düzeni" "genel sağlığı bozmak" gibi esnek ve muallak terimler kullanılmış olması suçta ve cezada kanunilik

---

706 ZAFER Hamide; Ceza Hukukunda Terörizm, s.121.

707 Anayasa Mahkemesi'nin 31.3.1992 tarihli ve E. 1991/18, K. 1992/20 sayılı Kararı, RG: 27 Ocak 1993/21478 Mükerrer, s. 33.

708 ÖZGENÇ İzzet; Terörle Mücadele Kanunu, Seçkin Yayınevi, Ankara, 2006, s.27.

709 ZAFER Hamide; Ceza Hukukunda Terörizm, s.121.

ilkesini ihlal eder nitelikte olduğu ileri sürülmesine karşın Anayasa Mahkemesi bu iddiayı kabul etmemektedir. Anayasa Mahkemesi, bu kavramların bir bölümünün Anayasa Hukuku kavramları olduğunu, özellikle belirsizliği ileri sürülen "ekonomik düzen" kavramının Türk Ceza Kanununun yürürlükten kaldırılan 141. ve 142. maddelerinde yer aldığını, "kamu düzeni" kavramının ise hukuk ve Anayasa diline girdiğini ve bu kavramların yoruma dahi muhtaç olmadığını, Anayasa Mahkemesi'nin daha önceki kararlarında da yorumlandığını belirtmiştir.[710]

Diğer bir eleştiri konusu maddenin son cümlesindeki "kamu düzenini veya genel sağlığı bozmak amacıyla bir örgüte mensup kişi veya kişiler tarafından girişilecek her türlü suç teşkil eden eylemler" ifadesidir. Bütün cezai fiillerin kamu düzenini bozduğu bu nedenle suç ve ceza siyaseti bakımından cezalandırılmalarıyla ancak kamu düzeninin bir ölçüde tesis edileceği kabul edilmektedir. O halde adi suçun işlenmesi ile bozulan kamu düzeni ile terör eylemleri sonucunda bozulan kamu düzeni arasında bir fark olması gerekmez mi? sorusu terör suçları ile diğer suçlar arasındaki çizgiyi de belirlemesi bakımından önemlidir. Bizimde katıldığımız ZAFER'e göre terör suçu adi suç eylemleri konusunda bir ayırım yapılması gerekir. Kamu düzenini bozmak amacıyla işlenen fiillerin terör eylemi veya örgütün terör örgütü olabilmesi için kamu düzenin esaslı bir şekilde bozulması veya örgüt söz konusu ise bozulmasının amaçlanması gerekir. Ülkenin en azından bir bölümünde günlük hayatın felce uğraması, normal günlük yaşantının devam ettirilememesi halinde bir terör eyleminden bahsetmek gerekecektir. Aksi takdirde örneğin terör örgütü kurma suçunu Türk Ceza Kanunundaki suç işlemek için teşekkül kurma suçuna indirgemiş oluruz. Aynı şekilde hangi aşamada "genel sağlığın" bozulmuş sayılacağı sorunu ortaya çıkmaktadır.[711] "Genel" kavramı ile bütün ülkede yaşayan insanların mı? yoksa belirli bir bölgede yaşayanların mı? sağlığının tehlikeye sokulmasının amaçlanması aranacaktır. Kanaatimizce burada belirli bir bölgede yaşayan insanların genel sağlığını bozmak amacı ile hareket etme eylemlerinin yeterli olacağı, zira terörün toplumun diğer kesimleri üzerinde baskı, korkutma, yıldırma ve sindirme amacının gerçekleştiği kabul edilmelidir.

Öte yandan maddedeki terör tanımı sadece Türkiye Cumhuriyeti Devleti aleyhine gerçekleştirilen eylemlerle sınırlı tutulmuş ve yabancı bir devlete veya uluslararası bir

---

[710] Anayasa Mahkemesi'nin. 31.3.1992 tarihli ve E. 1991/18, K. 1992/20, Sayılı Kararı, RG 27 Ocak 1993/21478, Mükerrer, s. 34.

[711] ZAFER Hamide; Ceza Hukukunda Terörizm, s.121.

kuruluşa karşı girişilecek eylemler terör tanımı kapsamında değerlendirilmemiştir. Yani Türk hukukundaki terörün tanımı Devleti korumaya yönelik olduğu gibi terörün finansmanı suçu da bu kapsamda düzenlenmiştir.[712] Kanaatimizce bu düşünce, bir ülkenin terörist kabul ettiğini başka bir ülkenin özgürlük savaşçısı olarak gördüğü ve uluslararası politikaların etkisi altında uluslararası hukukta herkesin üzerinde uzlaştığı bir terör tanımının yapılamamasından kaynaklanmaktadır.

Terörle Mücadele Kanununu kapsamına giren suçlar ağır ve vahim suçlar olmasına rağmen, milletlerarası kuruluşların veya Türkiye'nin barış esasına dayalı diplomatik ilişki içinde bulunduğu devletlerin güvenliğine karşı işlenen terör eylemi niteliğindeki suçların terör suçu olarak nitelendirilmemesi nedeniyle uluslararası alanda bu konuda Ülkemize eleştiriler yöneltilmektedir.

2. Terör Suçlusu

Kanunun "Terör suçlusu" kenar başlığı altında düzenlenen 2. maddesinde; "Birinci maddede belirtilen amaçlara ulaşmak için meydana getirilmiş örgütlerin mensubu olup da, bu amaçlar doğrultusunda diğerleri ile beraber veya tek başına suç işleyen veya amaçlanan suçu işlemese dahi örgütlerin mensubu olan kişi terör suçlusudur. Terör örgütüne mensup olmasa dahi örgüt adına suç işleyenler de terör suçlusu sayılır ve örgüt mensupları gibi cezalandırılırlar" hükmü ile kimlerin terör suçlusu sayılacağı belirlenmiştir.

Bu durumda, Anayasada belirtilen Cumhuriyetin niteliklerini, siyasi, hukuki, sosyal, laik, ekonomik düzeni değiştirmek, Devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğünü bozmak, Türk Devletinin ve Cumhuriyetin varlığını tehlikeye düşürmek, Devlet otoritesini zaafa uğratmak veya yıkmak veya ele geçirmek, temel hak ve hürriyetleri yok etmek, Devletin iç ve dış güvenliğini, kamu düzenini veya genel sağlığı bozmak amacıyla meydana getirilmiş örgütlerin suç işlemeyen üyeleri dahil örgüt üyesi olmasa da örgüt adına suç işleyen kişiler terör suçlusu olarak kabul edilmektedir. Örgüte üye olmakla beraber örgütün hiç bir eylemine katılmamış olan kişinin anılan düzenleme uyarınca terör suçlusu sayılacağına ilişkin hükmün, yanlış çağrışımlara sebebiyet verebileceği, diğer örgüt üyelerinin işlediği suçlara katılmayan kişilerin örgüte üyelik dışında örgüt tarafından işlenen bütün suçlardan sorumlu tutulabileceği şeklinde yorumlanabileceği fikri ileri sürülerek kolektif, objektif bir sorumluluk anlayışını, şahsi, sübjektif sorumluluk anlayışını benimseyen günümüz Ceza Hukukunda artık kabul etmenin mümkün olmadığı fikri ileri

---

[712] AKIN Engin; Terör ve Terörün Finansmanı Suçu, s.370.

sürülmüşse de uygulama ve Yargıtay'ın bu konudaki yerleşik içtihatları örgüt üyesi olup da örgüt adına işlenen suçlara iştirak etmemiş olan kişilerin sadece örgüt üyesi olmaktan cezalandırılacağı yönündedir. Bu konudaki diğer bir sorun ise kişinin ne zaman örgüt üyesi kabul edileceği sorunudur. Bu sorun örgütün içinde bir şekilde belirli bir zaman içinde bulunmuş fakat hiç suç işlememiş kişilerin durumudur. Bu durumda da Yargıtay'ın yerleşik kararlarında, örgüt üyeliğini örgütün amacını gerçekleştirmeye yönelik faaliyetlerin uzun süreli faaliyetleri gerektirdiğinden bahisle, her somut olaydaki özelliklere göre sanığın konumunun örgüt üyesi sayılmayı gerektirecek boyuta ulaşıp ulaşmadığına göre belirlenmesi gerektiği yönündedir.[713]

3. Terör Suçu ve Terör Amacıyla İşlenen Suç

3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu, Türk Ceza Kanunundaki bazı suçları ya liste halinde sayarak bunların terör suçu olduğunu veya Kanunda özel olarak düzenlenmiş suçları başka bir ifadeyle mutlak terör suçu olarak ifade edebileceğimiz suçları ya da Türk Ceza Kanunundaki veya diğer bazı kanunlardaki belirli suçların 1. maddede belirtilen amaçlar doğrultusunda suç işlemek üzere kurulmuş bir terör örgütünün faaliyeti çerçevesinde işlenmesi halinde terör suçu sayılacaklarını belirtmiştir.

a. Mutlak Terör Suçları

Mutlak terör suçları 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu da özel olarak düzenlenmiş olan terör suçları ile Kanunun 3. maddesinde belirtilen Türk Ceza Kanununun 302, 307, 309, 311, 312, 313, 314, 315 ve 320. maddeleri ile 310. maddesinin birinci fıkrasında yazılı suçlar mutlak terör suçlarıdır. Bu suçlar failin birinci maddede belirtilen amaçlarla hareket etmiş olması veya bu maddede sayılan araçları kullanması veya bir örgütsel faaliyette bulunması ayrıca aranmamıştır. Başka bir deyişle Kanunda özel olarak düzenlenmiş suçlar ile 3. maddede Türk Ceza Kanununa atıf yapmak suretiyle tek tek sayılan suçlardan herhangi birinin işlenmesi halinde, birinci maddede belirtilen amaçlarla hareket edilmiş olması veya maddede sayılan araçları kullanması ve bir örgütsel faaliyette bulunma şartı aranmaksızın hangi amaçla işlenirse işlensin terör suçu olarak kabul edilecektir.

---

[713] PARLAR Ali, YILDIRIM Ferhat; Açıklamalı İçtihatlı Silahlı Çeteler ve Terör Suçları ile Haksız Yakalama ve Tutuklamaya İlişkin Tazminat Davaları, Adalet Yayınevi, Ankara, 2001, s.207.

Terörle Mücadele Kanununun mutlak terör suçları olarak saydığı, Terörle Mücadele Kanununda özel olarak düzenlenmiş olan; kişilere karşı terör örgütleri tarafından suç işleneceğini veya terörle mücadelede görev almış kamu görevlilerinin hüviyetlerini açıklama veya yayınlama, terör örgütlerinin bildiri veya açıklamalarını basma ve yayınlama, muhbirlerin hüviyetlerini açıklama veya yayınlama (Md.6), terör örgütünün propagandasını yapma (Md.7), terörün finansmanı (Md.8) suçları ile; 5237 sayılı Türk Ceza Kanununda düzenlenmiş olan; Devletin bütünlüğünü ve ülke birliğini bozmak (Md.302), Askeri tesisleri tahrip ve düşman askeri hareketleri yararına anlaşma (Md.307), Anayasayı ihlal (Md.309), Yasama organına karşı suç (Md.311), Hükümete karşı suç (Md.312), Türkiye Cumhuriyeti hükümetine karşı silahlı isyan (Md.313), Silahlı örgüt (Md.314), Silah sağlama (Md.315), Yabancı hizmetine asker yazma, yazılma (Md.320) ile Cumhurbaşkanına suikast ve fiili saldırı (Md.310/1) suçlarıdır. Esasen Türk Ceza Kanununda yer alan bu eylemlerden birçoğu yapıları gereği örgütsel faaliyeti gerektiren, devleti hedef alan ve esas olarak özlerinde, doğrudan "'şiddet" unsurunu taşıyan veya şiddete çağrı niteliğinde olan suçlardır.

b. Terör Amacıyla İşlenen Suçlar

3713 sayılı Kanunun 1. Maddesinde belirtilen amaçlar doğrultusunda suç işlemek üzere kurulmuş bir terör örgütünün faaliyeti çerçevesinde işlenen;

"a) Türk Ceza Kanununun 79, 80, 81, 82, 84, 86, 87, 96, 106, 107, 108, 109, 112, 113, 114, 115, 116, 117, 118, 142, 148, 149, 151, 152, 170, 172, 173, 174, 185, 188, 199, 200, 202, 204, 210, 213, 214, 215, 223, 224, 243, 244, 265, 294, 300, 316, 317, 318 ve 319. maddeleri ile 310. maddesinin ikinci fıkrasında yer alan suçlar.

b) 10/7/1953 tarihli ve 6136 sayılı Ateşli Silahlar ve Bıçaklar ile Diğer Aletler Hakkında Kanunda tanımlanan suçlar.

c) 31/8/1956 tarihli ve 6831 sayılı Orman Kanununun 110. maddesinin dördüncü ve beşinci fıkralarında tanımlanan kasten orman yakma suçları.

ç) 10/7/2003 tarihli ve 4926 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanununda tanımlanan ve hapis cezasını gerektiren suçlar.

d) Anayasanın 120. maddesi gereğince olağanüstü hal ilan edilen bölgelerde, olağanüstü halin ilanına neden olan olaylara ilişkin suçlar.

e) 21/7/1983 tarihli ve 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanununun 68. maddesinde tanımlanan suçlar" terör suçu olarak kabul edilmektedir.

Nispi terör suçları olarak adlandıran bu suçlar ancak 1. maddede belirtilen amaçlar doğrultusunda suç işlemek üzere kurulmuş bir terör örgütünün faaliyeti çerçevesinde işlendikleri taktirde terör suçu sayılabileceklerdir. Ancak terörün tanımlandığı 1. maddede siyasi amaç unsuru, şiddet unsuru ve örgütsel faaliyet unsuru olmak üzere terörün üç unsuruna yer verilmiştir. Kanun koyucu 4. maddede sayılan suçların terör suçu olarak kabul edilebilmesi için bu suçların 1. maddede belirtilen siyasi amaçla işlenmesini yeterli görmüştür. Başka bir ifade ile kanun koyucu terörün bütün unsurlarına değil sadece amaç unsuruna yollama yapmıştır. Kanaatimizce bu durum kanun koyucunun kendi içindeki çelişkisini göstermektedir. Çünkü terörü tanımladıktan ve onun belirli özelliklerini, unsurlarını vurguladıktan sonra terör eylemlerini sayarken bu unsurlardan vaz geçilmesi her halükarda tutarlılığın bir göstergesi olarak kabul edilemez. Bu durumda terör amacı ile işlenmek şartı ile örgütsel bağlantısı olmayan bireyler dahi terör suçlusu olabilecektir.[714]

Kanun koyucunun "terör suçları" ve "terör amacıyla işlenen suçlar" ayırımına gitmesinin nedeni bu gruplarda yer alan suçlara bakıldığında daha net ortaya çıkmaktadır. Kanunun 3. maddesinde sayılan fiiller hâlihazırda nitelikleri ve içerdikleri amaç bakımından Türkiye Cumhuriyeti aleyhine işlenen fiiller kapsamında değerlendirilmektedir. Bu sebeple, anılan fiiller için ayrıca bir amaç unsuru zorunlu şart olarak ileri sürülmemiştir. Diğer taraftan, Kanunun 4. maddesinde sayılan fiiller ise nitelikleri itibariyle devletin aleyhine işlenen suçlar kapsamında değerlendirilmemekte ve anılan fiiller ancak 1. maddede belirtilen amaçlarla işlenmesi halinde terör suçu kapsamında kabul edilmektedir.[715]

c. Terör Örgütü Kavramı

Terörle Mücadele Kanununun 7. maddesinin birinci fıkrasında; cebir ve şiddet kullanılarak; baskı, korkutma, yıldırma, sindirme veya tehdit yöntemleriyle, 1 inci maddede belirtilen amaçlara yönelik olarak suç işlemek üzere, terör örgütü kuranlar, yönetenler ile bu örgüte üye olanlar Türk Ceza Kanununun 314. maddesi hükümlerine göre cezalandırılacağı hüküm altına alınmış ancak terör örgütü tanımlanmamıştır.

---

[714] ZAFER Hamide; Ceza Hukukunda Terörizm, s.125.

[715] AYKIN Hasan, GÜMÜŞAY Kevser; "Terörle Mücadelede Yeni Boyut: Terörün Finansmanı İle Mücadele", s. 363.

5237 sayılı Türk Ceza Kanununun silahlı örgüt ve suç işlemek için örgüt kurma suçlarına ilişkin hükümleri gözönünde bulundurularak, 3713 sayılı Kanunun 7. maddesi değiştirilmiştir[716]. Değiştirilen birinci fıkraya göre, söz konusu Kanunun 1. maddesinde belirtilen amaçlar doğrultusunda suç işlemek üzere, terör örgütü kuranlar, yönetenler ile bu örgüte üye olanlar Türk Ceza Kanununun 314. maddesine göre cezalandırılacaktır. Dikkat edilmelidir ki, burada Türk Ceza Kanununun 314. maddesine yapılan yollama, sadece ceza yaptırımları ile sınırlı değildir. Söz konusu suçun unsurları terör örgütü bakımından da göz önünde bulundurulacaktır. Ayrıca, 314. maddede yapılan atıf dolayısıyla terör örgütüyle ilgili olarak da bu maddede yer almayan hususlarda Türk Ceza Kanununun suç işlemek amacıyla örgüt kurma suçuna ilişkin hükümleri uygulanacaktır. Bu bakımdan;

a) Terör örgütünün faaliyeti çerçevesinde suç işleyen örgüt kurucusu, yöneticisi veya üyesi, ayrıca bu suçlardan dolayı da cezalandırılacaktır.

b) Terör örgütünün yöneticileri, yönetimi elinde bulundurdukları süre zarfında örgütün faaliyeti çerçevesinde işlenen bütün suçlardan dolayı ayrıca fail olarak cezalandırılacaklardır.

c) Terör örgütüne üye olmamakla birlikte örgüt adına suç işleyen kişi, ayrıca terör örgütüne üye olmak suçundan dolayı cezalandırılacaktır.

ç) Terör örgütündeki hiyerarşik yapıya dahil olmamakla birlikte, örgüte bilerek ve isteyerek yardım eden kişi de, terör örgütü üyesi olarak cezalandırılacaktır. Ancak, dikkat edilmelidir ki, söz konusu suçun oluşabilmesi için, yardımın bilerek yapılması gerekir; yani yardım edilen oluşumun bir terör örgütü olduğunun bilinmesi gerekir. Başka bir deyişle bu suç ancak doğrudan kastla işlenebilir. Keza, ceza sorumluluğunu gerektirmesi için, yardımın isteyerek yapılması gerekir. Çoğu zaman kişilerin kendilerinden yardım adı altında talepleri özellikle can güvenlikleri bakımından duydukları endişe karşısında yerine getirdiklerini ve bu nedenle, kusurlarının olmadığı gerekçesiyle ceza hukuku bakımından sorumlu olmayacaklarını göz önünde bulundurmak gerekir.[717]

---

[716] Madde 29.6.2006 tarihli ve 5532 sayılı Terörle Mücadele Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunla (RG:18 Temmuz 2006/26232) değiştirilmiştir.

[717] Bkz. 29.6.2006 tarihli ve 5532 sayılı Terörle Mücadele Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun 7. maddesinin birinci fıkrasına ilişkin gerekçe metni. Türkiye Büyük Millet Meclisi 22. Dönem, 4. Yasama Yılı, Sıra Sayısı: 1222.

Terörle Mücadele Kanununda ve Türk Ceza Kanununda tanımlanmamış olan terör örgütünü yine bu iki temel kanundan hareketle, cebir ve şiddet kullanarak, baskı, korkutma, yıldırma, sindirme veya tehdit yöntemlerinden biriyle Anayasada belirtilen Cumhuriyetin niteliklerini, siyasi, hukuki, sosyal, laik, ekonomik düzeni değiştirmek, Devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğünü bozmak, Türk Devletinin ve Cumhuriyetin varlığını tehlikeye düşürmek, Devlet otoritesini zaafa uğratmak veya yıkmak veya ele geçirmek, temel hak ve hürriyetleri yok etmek, Devletin iç ve dış güvenliğini, kamu düzenini veya genel sağlığı bozmak ve suç işlemek amacıyla en az üç kişi tarafından oluşturulan örgüt terör örgütü olarak tanımlanabilir.

B. Taraf Olduğumuz Uluslararası Düzenlemeler

Ülkemiz, terörizmin finansmanıyla mücadele alanında bugüne kadar başta "Terörizmin finansmanın Önlenmesine Dair Birleşmiş Milletler Sözleşmesi" olmak üzere, Birleşmiş Milletler bünyesinde kabul edilmiş ve Anayasa'nın 90. maddesi hükmü karşısında mevzuatımızın bir parçası haline gelmiş olan 10 adet[718] uluslararası sözleşmenin tümüne taraftır. Ayrıca, 16 Mayıs 2005 tarihinde Varşova'da kabul edilen ve 1 Haziran 2007 tarihinde yürürlüğe giren "Terörizmin Önlenmesine Dair Avrupa Konseyi Sözleşmesi"[719] de dahil olmak üzere, Avrupa Konseyi bünyesinde hazırlanmış sözleşmelerin tamamını imzalamıştır. Ülkemizde gerek Avrupa Birliğine uyum gerekse uluslararası sözleşmeler ve üyesi olduğumuz uluslararası ve Uluslarüstü kuruluşlara ilişkin taahhütlerimizin yerine getirilmesi amacıyla yapılan birçok değişikliklerle iç mevzuatımızda, taraf olduğumuz uluslararası sözleşmelere ve Avrupa Birliği mevzuatına büyük ölçüde uygun hale getirilmeye çalışılmaktadır.

---

[718] 1999 tarihli Terörizmin Finasmanın Önlenmesine Dair Birlişmiş Milletler Sözleşmesi ekinde yer alan bu sözleşmeler sırasıyla, "16 Aralık 1970 tarihli Uçakların Yasadışı Ele Geçirilmesinin Önlenmesi Sözleşmesi", "23 Eylül 1971 tarihli Sivil Havacılık Güvenliğine Karşı Yasadışı Eylemlerin Önlenmesi Sözleşmesi", "14 Aralık 1973 tarihli Diplomatik Ajanlar Dahil Uluslararası Korunan Kişilere Karşı Suçların Önlenmesi ve Cezalandırılması Sözleşmesi", "17 Aralık 1979 tarihli Rehin Almalara Karşı Uluslararası Sözleşme", "3 Mart 1980 tarihli Nükleer Maddelerin Fiziki Korunması Sözleşmesi", "24 Şubat 1988 tarihli Uluslararası Sivil Havacılığa Hizmet Veren Havalimanlarında Yasadışı Şiddet Eylemlerinin Önlenmesi Protokolü", "Sivil Havacılık Güvenliğine Karşı Yasadışı Eylemlerin Önlenmesi Sözleşmesine Ek Protokol", "10 Mart 1988 tarihli Denizcilik Seferyollarının Güvenliğine Karşı Yasadışı Eylemlerin Önlenmesi Sözleşmesi", "10 Mart 1988 tarihli Kıta Sahanlığında Kurulu Sabit Platformların Güvenliğine Karşı Yasadışı Eylemlerin Önlenmesi Hakkında Protokol", "15 Aralık 1997 tarihli Terörist Bombaiamalann Önlenmesi Sözleşmesi"dir.

[719] Sözleşme 1 Haziran 2007 tarihinde yürürlüğe girmiş olup Türkiye tarafından 19 Ocak 2006'da imzalanmıştır.

Terörizmin finansmanının önlenmesi ile ilgili Ülkemiz açısından bağlayıcılığı bulunan Birleşmiş Milletlerin konuya ilişkin Güvenlik Konseyi Kararları ve Avrupa Birliğinin karar ve belgeleri Üçüncü Bölümde incelenmiş ve ayrıntılı bilgiler sunulmuş olduğundan burada ayrıca bu düzenlemelere değinmeden ilgili bölüme göndermede bulunmakla yetineceğim.

C. 3713 Sayılı Terörle Mücadele Kanunu

Özellikle 1980'li yılların sonlarına doğru Türkiye'de terör eylemlerinin artması ve başta Türk Ceza Kanunu olmak üzere diğer ilgili Kanunlarda düzenlenmiş olan suçların terörle mücadelede istenilen sonuca ulaşmak bakımından yetersizliğinin anlaşılması, terörle daha etkin bir hukuki mücadelenin sağlanabilmesi bakımından bazı batı ülkeleri ve diğer ülkelerde uygulanan "Kamu Düzeninin Sağlanması, Terörist Gruplarla Mücadele, Şiddet Suçlarının Önlenmesi" kanunlarında görüldüğü gibi ülkemizde de Anayasa çerçevesinde hukuka ve demokratik hak ve özgürlüklere uygun olarak kanunî düzenlemeye ve uzun vadeli terörizm tehdidine karşı tedbirlere duyulan ihtiyacın[720] giderilmesini teminen 12.04.1991 tarihinde 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu yürürlüğe girmiştir. Ülkemizde terörle mücadele konusunun özel olarak düzenlendiği temel kanun, 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunudur. Bu Kanun, Ülkemizde halen terör tanımını içeren ve terörle mücadele konusunda temel alınan tek özel normatif düzenlemedir.

Kanun her ne kadar terörle ilgili özel kanun olmasına rağmen, Kanun kapsamında terör suçları bağlamında suç öncesi önleyici kolluk tedbirleri ile ilgili hükümlere yer verilmemiştir. Söz konusu Kanun somut bir suçla ilgili şüphe ortaya çıktıktan sonraki evreye ilişkin hükümler içermektedir. Nitekim bu husus Türkiye Büyük Millet Meclisi İçişleri Komisyonu Raporunda, Ceza Muhakemesi Kanunu gibi Terörle Mücadele Kanunu da, ceza kanunları sistematiğinin bir parçası olarak suç işlendikten sonrasını düzenlediği, dolayısıyla 3713 sayılı Kanunda önleyici kollukla ilgili bir düzenleme bulmanın olanaklı olmadığı, 3713 sayılı Kanunda önleyici kollukla ilgili bir hüküm bulunmadığına bakarak bunu Kanunun bir eksikliği olarak değerlendirmenin yanlış olacağı, önleyici kollukla ilgili düzenlemelerin başka yasaların konusu olduğu ifade edilmiştir.[721]

---

720 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanununun Genel Gerekçesi, 12.04.1991 tarih, 20843 Mükerrer sayılı Resmi Gazete.

721 Türkiye Büyük Millet Meclisi İçişleri Komisyonunun 27.4.2006 tarihli ve Esas No. 1/1194, Karar No. 40 sayılı Raporu, TBMM, 22. Dönem, Yasama Yılı 4, Sıra Sayısı: 1222.

D. 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu

Terörizmin finansmanı ile ilgili 5237 sayılı Türk Ceza Kanununda açık bir düzenleme yer almamakta birlikte 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu terör suçları ve terör amacıyla işlenen suçları Türk Ceza Kanununa atıf yapılmak suretiyle düzenlenmiştir. Terörle Mücadele Kanunun " Terörün finansmanı" kenar başlığı altında düzenlenen 8. Maddesinde suç tanımlanmış ancak cezası Türk Ceza Kanununa atıf yapılmak suretiyle düzenlenmiştir. Bundan başka terörün finansmanında eşya ve kazanç müsaderesi ile tüzel kişiler hakkında güvenlik tedbirlerine uygulanacak hükümler Türk Ceza Kanununda düzenlenmiştir

Öte yandan terör örgütlerinin pek çok yasadışı kaynaktan fon elde ettikleri ve bu fonları aklamak amacıyla organize suç örgütlerinin kullandığı araç ve yöntemleri kullandıkları bilinmektedir. Bu çerçevede Türk Ceza Kanununun "Suçtan kaynaklanan malvarlığı değerlerini aklama" başlıklı 282. maddesinde; alt sınırı 6 ay veya daha fazla hapis cezasını gerektiren bir suçtan kaynaklanan malvarlığı değerlerini yurt dışına çıkaran veya bunların gayrimeşru kaynağını gizlemek veya meşru bir yolla elde edildiği konusunda kanaat uyandırmak maksadıyla, çeşitli işlemlere tabi tutan kişinin üç yıldan yedi yıla kadar hapis ve yirmibin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılacağı hüküm altına alınmıştır. 5549 sayılı Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Hakkında Kanunda aklama suçu olarak adlandırılan Türk Ceza Kanununun 282. maddesindeki anılan hüküm, terörü finanse etmek amacıyla aynı zamanda aklamaya yönelik eylemleri gerçekleştirerek aklama suçunu işleyen kişi bakımından, Terörle Mücadele Kanununda düzenlenen terörün finansmanı suçu karşısında nasıl değerlendirilecektir? Aklama suçu ile terörün finansmanı suçu tek bir eylem, tek bir suç mu sayılacaktır? Kanaatimce terörün finansmanı suçu ile aklama suçu birden fazla hareketi gerektiren suçlar olduğu dikkate alındığında Türk Ceza Kanunundaki "ne kadar eylem varsa o kadar suç vardır" genel hükmü karşısında ayrı ayrı suçlar oluşacak ve her suçtan ayrı ceza verilmesi gerekecektir.

E. 5549 Sayılı Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Hakkında Kanun

Ülkemizde ilk defa karapara aklama ile mücadele 1996 yılında çıkarılan 4208 sayılı Kanunla hukuki bir kimlik kazanmış ve 5549 sayılı Kanun yürürlüğe girinceye kadar söz konusu Kanun, karapara aklama ile mücadelenin hukuki dayanağı olmuştur. Ancak zaman içinde gerek uluslararası boyutta aklama ile mücadele standartlarının gelişmesi, gerekse uluslararası ekonomik ve finansal ilişkilerin daha önceki dönemlerle mukayese edilemeyecek derecede artması aklama ile mücadelede yeni ve gelişen şartlara uygun bir kanuni düzenleme yapma ihtiyacı doğurmuştur. Bu ihtiyaçtan hareketle suç gelirlerinin aklanmasının önlenmesine ilişkin usul ve esasları belirlemek üzere hazırlanan 5549 sayılı Suç Gelirlerinin

Aklanmasının Önlenmesi Hakkında Kanun, 11.10.2006 tarihinde kabul edilmiş ve 18.10.2006 tarih ve 26323 sayılı Resmi Gazetede yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girmiştir.

5549 sayılı Kanun ile; suç gelirlerinin aklanmasının ve terörün finansmanının önlenmesini ve anılan suçlarla mücadelede etkinliğin sağlanmasını teminen yasal düzenlemeler yapılmış, bu kapsamda yükümlülükler belirlenmiş ve MASAK'ın görev ve yetki alanı aklama ile mücadelenin yanı sıra terörün finansmanıyla mücadeleyi de içerecek şekilde genişletilmiştir.

5549 sayılı Kanunda münhasıran terörün finansmanıyla mücadeleye yönelik yapılan düzenlemelerin yanı sıra, terörün finansmanının aklamanın öncül suçları arasında yer alması hasebiyle aklama ile mücadeleye ilişkin yapılan düzenlemelerin de terörün finansmanıyla mücadele kapsamında değerlendirilmesi mümkün görülmektedir.[722]

F. Suç Gelirlerinin Aklanmasının ve Terörün Finansmanının Önlenmesine Dair Tedbirler Hakkında Yönetmelik

Suç Gelirlerinin Aklanmasının ve Terörün Finansmanının Önlenmesine Dair Tedbirler Hakkında Yönetmelik, 09.01.2008 tarih ve 26751 sayılı Resmi Gazetede yayınlanmıştır. Anılan Yönetmeliğin 51. maddesinde, yürürlük tarihi 01.04.2008 olarak belirlenmiştir.

Yönetmelikte, 5549 sayılı Kanunun uygulanmasına yönelik olarak, suç gelirlerinin aklanmasının ve terörün finansmanının önlenmesi amacıyla yükümlüler, yükümlülükler, yükümlülüklere uyumun denetimi, gümrük idaresine açıklama yapılması ve diğer tedbirlere ilişkin usul ve esaslar düzenlenmiştir.

G. Suç Gelirlerinin Aklanmasının ve Terörün Finansmanının Önlenmesine İlişkin Yükümlülüklere Uyum Programı Hakkında Yönetmelik

Suç Gelirlerinin Aklanmasının ve Terörün Finansmanının Önlenmesine İlişkin Yükümlülüklere Uyum Programı Hakkında Yönetmelik 16/09/2008 tarih ve 26999 sayılı Resmi Gazetede yayınlanmıştır.

Bu Yönetmeliğin amacı, 11/10/2006 tarihli ve 5549 sayılı Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Hakkında Kanunun uygulanmasına yönelik olarak; suç gelirlerinin aklanmasının ve

---

[722] AYKIN Hasan, GÜMÜŞAY Kevser; "Terörle Mücadelede Yeni Boyut: Terörün Finansmanı İle Mücadele", s.376.

terörün finansmanının önlenmesi amacıyla yükümlülerin uyum programı oluşturmaları ve uyum görevlisi atamalarına ilişkin usul ve esaslarını düzenlemek olarak belirlenmiştir.

H. Terörün Finansmanına Yönelik Şüpheli İşlemlerin Bildirimi Genel Tebliği

Terörün Finansmanına Yönelik Şüpheli İşlemlerin Bildirimi Genel Tebliği'nde,[723] terörün finansmanının önlenmesine ilişkin şüpheli işlem bildirim yükümlülüğünün etkin, zamanında ve uygun şekilde yerine getirilmesine yönelik düzenlemelere ilişkin açıklamalar yer almaktadır.

Tebliğde; 5549 sayılı Kanunun 4. maddesinde yapılan şüpheli işlem tanımının, işleme konu malvarlığı değerlerinin yasadışı yollardan elde edilmesinin yanı sıra "yasadışı amaçlarla kullanılmasını" da kapsadığı belirtilerek, bu kapsamda fonların terörist eylemler için ya da terör örgütleri, teröristler veya terörü finanse edenler tarafından kullanıldığına veya bunlarla ilgili ya da bağlantılı olduğuna dair herhangi bir bilgi, şüphe veya şüpheyi gerektirecek bir hususun bulunması halinin şüpheli işlem bildirimine konu olacağı hüküm altına alınmıştır.

Ayrıca anılan Genel Tebliğ uyarınca, terörün esas amacının bir toplumda korku yaratmak ve infial uyandırmak suretiyle bir hükümeti veya uluslararası örgütü bir şey yapmaya veya yapmamaya zorlamak olduğu belirtilmiştir. Bu çerçevede, şüpheli işlem bildirim yükümlülüğü kapsamında yalnızca Türkiye Cumhuriyeti aleyhine işlenen terör eylemlerinin finansmanının değil aynı zamanda diğer ülke ve uluslararası organizasyonlar aleyhine gerçekleştirilen terör eylemlerinin finansmanına yönelik olarak da bir bilgi, şüphe veya şüpheyi gerektirecek bir hususun bulunması halinde konunun MASAK'a iletilmesi gerektiği belirtilmiştir.

III. TERÖRİZMİN FİNANSMANININ ÖNLENMESİ İLE İLGİLİ ÇALIŞAN TEMEL KURUM VE KURULUŞLAR

A. Mili Güvenlik Kurulu

Anayasanın 118. Maddesi uyarınca kurulmuş 09.11.1983 ve 2945 sayılı Milli Güvenlik Kurulu ve Milli Güvenlek Kurulu Genel Sekreterliği Kanunu uyarınca Devletin Anayasal düzeninin, milli varlığının, bütünlüğünün, milletlerarası alanda siyasi, sosyal, kültürel ve

---

[723] Tebliğ, 07.11.2007 tarihinde Resmi Gazetede yayımlanmak yürürlüğe girmiştir.

ekonomik dahil bütün menfaatlerinin ve ahdi hukukunun her türlü dış ve iç tehditlere karşı korunması ve kollanmasını, milli güvenliğin sağlanması ve milli hedeflere ulaşılması amacı ile Milli Güvenlik Kurulunun belirlediği görüşler dahilinde, Bakanlar Kurulu tarafından tespit edilen iç, dış ve savunma hareket tarzlarına ait esasları kapsayacak şekilde Devletin milli güvenlik siyasetinin tayini, tespiti ve uygulanması ile ilgili konularda tavsiye kararları alan ve gerekli koordinasyonun sağlanması için görüşleri tespit eden bu tavsiye kararlarını ve görüşlerini Bakanlar Kuruluna bildiren, Cumhurbaşkanının başkanlığında, Başbakan, Genelkurmay Başkanı, Başbakan yardımcıları, Adalet, Milli Savunma, İçişleri, Dışişleri bakanları, Kara, Deniz ve Hava kuvvetleri komutanları ve Jandarma Genel Komutanından oluşan Anayasal bir kurumdur.

İki ayda bir toplanan Kurul gerektiğinde Kurul, Başbakanın teklifi üzerine veya doğrudan Cumhurbaşkanının çağrısı ile de toplanabilmektedir.. Kurulun gündemi Cumhurbaşkanı tarafından düzenlenir. Gündemin hazırlanmasında Başbakan ve Genelkurmay Başkanının önerileri dikkate alınır. Kurul üyesi bakanlar ile diğer bakanların gündeme girmesini istedikleri konular, Başbakanın da görüşünü alarak Milli Güvenlik Kurulu Genel Sekreteri vasıtasıyla Cumhurbaşkanına iletilir. Kararlar çoğunlukla alınır. Milli Güvenlik Kurulu kararları, Başbakan tarafından Bakanlar Kurulu gündemine öncelikle alınmak suretiyle görüşülür ve gerekli kararlar alınır. Kurul kararları Kanunun gereğince tavsiye niteliğinde olsa da Kurulu oluşturan Devletin yönetimindeki bu konulardaki en üst karar alıcıların almış oldukları kararlar Bakanlar Kurulu tarafından kabul edilerek uygulandığı bilinmektedir. Alınan kararlarının ve görüşlerinin değerlendirilmek üzere Bakanlar Kuruluna sunulması ve Bakanlar Kurulunda kabulü halinde bu tavsiye kararlarının uygulanmasının koordinasyonu ve izlenmesi için bir Başbakan yardımcısının görevlendirileceği hususu da Kanunda belirtilmiştir.

Görüldüğü gibi Anayasal bir kurum olan Milli Güvenlik Kurlu, Devletin iç güvenliğini yakından ilgilendiren terörle mücadele alanında ve terörizmin önlenmesi amacıyla Devletin milli güvenlik siyasetinin belirlendiği önemli kurumlarından biridir. Bu bağlamda MGK'nın terörizmle mücadelenin en önemli unsurlarından olan terörizmin finansmanı ile mücadele ve terörizmin finansmanının önlenmesine ilişkin olarak önemli karalar alma görevi bulunduğunu söylemek gerekir. Bu görev ve yetki doğrultusunda zaman zaman kararlar alınıp uygulandığı bilinmektedir.

B. Terörle Mücadele Yüksek Kurulu

10.10.1984 Tarih ve 3056 sayılı Başbakanlık Teşkilatı Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulü Hakkında Kanunun Güvenlik İşleri Genel Müdürlüğünün görevlerini düzenleyen 12. maddesi gereğince Başbakanlığın görevleri arasında; iç güvenlik, dış güvenlik ve terörle mücadele konusunda görevli Devlet kurumları ile ilişkilerini yürütmek, gerektiğinde bu kuruluşlar arasında koordinasyonu sağlamak ve iç güvenlik, dış güvenlik ve terörle mücadeleyi ilgilendiren konularda inceleme, araştırma ve toplantılar yapmak, yaptırmak, bunları değerlendirmek ve tekliflerde bulunmak olduğu belirtilmiştir.

Devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğüne hür demokratik rejimi, can ve mal güvenliğini, düşünce ve inanç özgürlüğünü tehdit eder boyutlara ulaşan olaylarla demokratik hukuk devleti kuralları içinde etkin bir biçimde mücadele etmek amacıyla gerekli tedbirleri almak, gerektiğinde bu konularda Bakanlar Kuruluna önerilerde bulunmak üzere, Başbakan'ın görevlendireceği bir Bakan başkanlığında, Adalet, Milli Savunma, İçişleri, Maliye Bakanları ile Genelkurmay İkinci Başkanı, Başbakan Müsteşarı, Jandarma Genel Komutanı, Milli İstihbarat Teşkilatı Müsteşarı, Milli Güvenlik Kurulu Genel Sekreteri, Dışişleri Bakanlığı Müsteşarı, Emniyet Genel Müdüründen oluşan Terörle Mücadele Yüksek Kurulu kurulmuştur.

29 Aralık 2005 tarihli Milli Güvenlik Kurulu toplantısında, güvenlik ve terörle mücadele konularında Başbakanlığın daha etkin bir şekilde rol almasını temin etmek ve Terörle Mücadele Yüksek Kurulunun işlevsel hale getirilerek ayrı bir sekreterliğe sahip olması kararlaştırılmıştır. Bu amaçla Güvenlik İşleri Daire Başkanlığı yerine Terörle Mücadele Yüksek Kurulunun sekreterliğini de üstlenecek olan ve "Güvenlik İşleri Genel Müdürlüğü, 24/05/2006 tarih ve 5508 Sayılı Başbakanlık Teşkilatı Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulü Hakkında Kanununla kurulmuş ayrıca bunu gerçekleştirmek amacıyla Başbakanlığa iç güvenlik, dış güvenlik ve terörle mücadele konusunda görevli kuruluşlar arasında koordinasyonu sağlamak görevi verilmiştir.

Kanunlarla terörle ilgili konularda kendisine verilen görevler doğrultusunda Kurul terörizmin finansmanı ile mücadele ve terörizmin finansmanının önlenmesine ilişkin olarak önemli karalar alma görevi bulunmaktadır. Bu görev ve yetkiler doğrultusunda Milli Güvenlik Kurulunda olduğu gibi zaman zaman kararlar alınıp uygulandığı bilinmektedir. Bu konuda alınan kararlar ve bunların uygulama sonuçlarına ilişkin kamuoyuna resmi

raporlar maalesef sunulmamaktadır.

C. Jandarma Genel Komutanlığı

10.03.1983 tarih ve 2803 sayılı Jandarma Teşkilat, Görev ve Yetkileri Kanununun 3. maddesi gereğince emniyet ve asayiş ile kamu düzeninin korunmasını sağlayan ve diğer kanun ve nizamların verdiği görevleri yerine getiren silahlı, askeri bir güvenlik ve kolluk kuvvetidir.

Jandarma Genel Komutanlığının Kanun gereğince, askeri görevleri yanında, emniyet ve asayiş ile kamu düzenini sağlamak, korumak ve kollamak, kaçakçılığı men, takip ve tahkik etmek, suç işlenmesini önlemek için gerekli tedbirleri almak ve uygulamak, ceza infaz kurumları ve tutukevlerinin dış korunmasına ilişkin mülki görevi ve işlenmiş suçlarla ilgili olarak kanunlarda belirtilen işlemleri yapmak ve bunlara ilişkin adli hizmetleri yerine getirilmesine ilişkin adli görevleri bulunmaktadır.[724] Jandarmanın genel olarak görev ve sorumluluk alanı polisin görev sahası dışındaki yerler olup, bu alanlar il ve ilçe belediye hudutları haricinde kalan veya polis teşkilatı bulunmayan yerlerdir.[725]

Jandarma Genel Komutanlığı, Kanun gereğince kendi görev alanındaki terörle mücadelede ve terörizmin önlenmesinde önleyici kolluk ve terörün finansmanı suçunun işlenmesi veya işlendiğine ilişkin soruşturma başlatılmasını gerektirecek bilgi ve delillere ulaşması durumunda veya Cumhuriyet savcısının emir ve talimatları doğrultusunda bu suça ilişkin soruşturmanın yürütülmesinde ona yardımcı olmaktadır

D. Emniyet Genel Müdürlüğü

2559 sayılı Polis Vazife ve Selahiyet Kanununun 2. maddesi gereğince kamu düzeni ve kamu güvenliğinin sağlanmasından sorumlu olan polis bu görevini kanun, tüzük ve yönetmelikler gereğince yerine getirmektedir. Kamu düzen ve güvenliğine yönelik önemli bir tehdit olan terörle mücadele etmek amacıyla Emniyet Genel Müdürlüğü Terörle Mücadele ve Harekat Dairesi Başkanlığı Merkez ve Taşra birimleri 05.11.2001 tarihinde yürürlüğe giren Terörle Mücadele ve Harekat Dairesi Başkanlığı Kuruluş ve Çalışma Yönetmeliğine göre merkez, il ve ilçe birimleri şeklinde yeniden yapılanmıştır.

---

[724] Madde 5, 7.

[725] Madde 10.

Kanun ve ilgili Yönetmelik uyarınca devlet güvenliğine, kamu düzenine ve halkın güven ve huzuruna karşı girişilen her türlü terör faaliyetlerini, bu faaliyetleri yürüten kişi ve örgütleri tespit etmek, bunları zararsız hale getirmek amacıyla gerekli tedbirleri almak, bu konularda araştırma ve değerlendirme yapmak, illerin terörle mücadele faaliyetlerini koordine etmek, yönlendirmek veya gerektiğinde fiilen katılıp yardımcı olmak amacıyla faaliyetlerini sürdürmek olan Terörle Mücadele ve Harekat Dairesi Başkanlığının görevi, hukuk devleti ilkeleri ve insan haklarına saygılı görev anlayışı içinde, ülke genelinde terör suçlarının işlenmesine engel olmak, bu suçları işleyen terör örgütleri ve mensuplarıyla, bunlara yardım ve destek sağlayan, ilişki içinde bulunan veya terör suçu niteliğindeki suçlara karışan kişi ya da grupları yetkili yargı makamları önüne çıkarmak, terör örgütlerinin faaliyetlerini, eylemlerini, örgütsel yapılanmalarını, insan ve mali kaynaklarını, ilişkilerini, silah ve lojistik imkanlarını, legal ve illegal yayınlarını takip etmek, araştırmak, değerlendirmek, kayıt ve istatistiklerini oluşturmak; elde edilen verilerin analizlerine dayalı olarak mücadele prensipleri geliştirmek ve uygulamaya koymak, .terörle mücadele kapsamında bütün kurumlarla işbirliği ve koordineyi sağlamak, güvenlik ve işbirliği çalışmalarına katılarak görüş bildirmek, uluslararası terörle mücadele çalışmalarına katılmaktır.[726]

Bilindiği gibi polisin ilgili mevzuat gereğince idari ve adli görevleri bulunmaktadır. Sosyal ve genel düzenle ilgili kanun, nizam ve emirlerin yapılmasını sağlayan, suçu oluşmadan evvel önleyici tedbirler idari görev kapsamında kalmaktadır. İdari polis, önleyici, koruyucu ve yardım edici görevleri yapmak için suç oluşturan unsurları gözönüne alarak gerekli kontrolleri yapmak ve suçların oluşmaması için yasalar çerçevesinde tedbirler almakla görevlidir. İdari kolluğun en belirgin özelliği, önleyici nitelikte olmasıdır. İdare, kanunların suç saydığı fiillerin oluşmaması için önceden bazı önlemler alıp ve uygulayarak bu faaliyetleri engellemekle görevlidir. İdari kolluk bu yönüyle kural olarak suçluları izleyici, delilleri toplayıcı değil, düzenleyici, önleyicidir.

Polisin idari kolluk görevi yanında bir de adli kolluk görevi bulunmaktadır. Bu görev suç şüphesi ile ortaya çıkararak suçla ilgili soruşturmanın başlamasıyla devreye girer. Suç soruşturmaları, Emniyet Teşkilat Kanununda yer alan temel prensiplere uygun olarak, yetkili adli makamların talimatları doğrultusunda yapılır. Kamu düzenini bozucu bir suç işlendiğinde adli polis delilleri toplamak, suçu işleyen şahısları yakalamak, 2559 sayılı Polis Vazife ve

---

[726] http://www.egm.gov.tr/daire.temuh.asp (Erişim Tarihi, 19/12/2009).

Salâhiyet Kanununun 2. maddesinde "İşlenmiş olan bir suç hakkında Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu ile diğer kanunlarda yazılı görevleri yapmak" polisin adli görevleri olarak belirlenmiştir. Ayrıca 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun 164. Maddesi uyarınca bir suç soruşturması ile ilgili olarak Cumhuriyet Savcısı adına ve onun emir ve talimatları doğrultusunda soruşturmayı yürütmekle görevlidir.

Polisin kanunlardan kaynaklanan adli ve idari görevleri gereği terörizmin finansmanının önlenmesi konusunda, yukarıda açıklandığı şekilde daha terörün finansmanı suçu ortaya çıkmadan önce yerine getirme imkanı bulunmaktadır. Polis, mali kaynakların terör ve terör örgütleriyle bağlantı kuramaması yönünde birtakım istihbari ve mali bilgileri elde ederek yeni gelişmelere karşısında mevcut tedbirler yanında bunun önlenmesine yönelik birtakım yeni ve etkili tedbirler geliştirebilir. Geliştirilen bu tedbirler terörizmin finansmanının önlenmesi ile görevli diğer kurumlarla koordineli bir şekilde ortak çalışılarak ve paylaşılarak finansman ile etkin mücadele sağlanabilir.

Öte yandan Terörle Mücadele ve Harekat Dairesi Başkanlığı ve taşra teşkilatında çalışan polisin terörün finansmanının önlenmesi bakımından terörün finansmanı ve bunlarla bağlantılı işlenen suçların ortaya çıkartılması bu suçlar hakkında Cumhuriyet savcısının emir ve talimatları doğrultusunda soruşturma başlatılması ve delillerin toplanarak terörün finansmanı suçu ile mücadelede önemli katkılar sağlamaktadır.

E. Adli Makamlar

1. Cumhuriyet Savcılığı

Terörün finansmanının önlenmesi konusunda Cumhuriyet savcılığı terörün finansmanı suçunun soruşturması bakımından yetkili mercidir. Bilindiği gibi Ceza Muhakemesi Kanununun 160. maddesi gereğince, Cumhuriyet savcısı, ihbar veya başka bir suretle terörün finansmanı suçunun işlendiği izlenimini veren bir hâli öğrenir öğrenmez kamu davasını açmaya yer olup olmadığına karar vermek üzere hemen işin gerçeğini araştırmaya başlayarak maddî gerçeğin araştırılması ve adil bir yargılamanın yapılabilmesi için, emrindeki adlî kolluk görevlileri marifetiyle bu suçun şüphelisi olanların lehine ve aleyhine olan delilleri toplayarak muhafaza altına almakla ve şüphelinin haklarını korumakla yükümlüdür.

Ceza Muhakemesi Kanununun 250 ve 251. maddeleri uyarınca terörün finansmanı suçunun soruşturması özel yetkili Cumhuriyet savcısı tarafından yürütülmesi gerekmektedir. Cumhuriyet savcısı, terörün finansmanı suçu bakımından doğrudan doğruya veya

emrindeki adlî kolluk görevlileri aracılığı ile her türlü araştırmayı yapabilir. Bu amaçla bütün kamu görevlilerinden her türlü bilgiyi isteyebilir. Kamu görevlileri de, yürütülmekte olan soruşturma kapsamında ihtiyaç duyulan bilgi ve belgeleri, talep eden Cumhuriyet savcısına vakit geçirmeksizin temin etmekle yükümlüdür. Cumhuriyet savcısı, adlî görevi gereğince nezdinde görev yaptığı mahkemenin yargı çevresi dışında bir işlem yapmak ihtiyacı ortaya çıkınca, bu hususta o yer Cumhuriyet savcısından söz konusu işlemi yapmasını isteme yetkisine de sahiptir. Soruşturma evresi sonunda toplanan deliller, suçun işlendiği hususunda yeterli şüphe oluşturuyorsa Cumhuriyet savcısı, görevli ve yetkili mahkemeye hitaben düzenleyeceği bir iddianame ile kamu davasını açacaktır.

Öte yandan özel yetkili Cumhuriyet savcısı, aynı zamanda bu suçun kovuşturması aşamasında mahkumiyet veya beraat kararı verilmesi halinde yasanın temyize ilişkin verdiği yetkileri kamu adına kullanabilecek, böylece terörün finansmanı suçunun önlenmesi konusunda önemli bir görevi yerine getirmiş olacaktır.

2. Mahkemeler

Ceza Muhakemesi Kanununun 250 ve 251. maddeleri uyarınca terörün finansmanı suçunun yargılaması özel yargılama usulüne tabidir ve bu yargılama özel yetkili ve görevli Ağır Ceza Mahkemelerince yürütülmektedir.

F. Mali Suçları Araştırma Kurulu (MASAK)

Suç gelirlerinin aklanmasıyla etkili bir şekilde mücadele ederek etkin bir ekonomi ve temiz bir toplum oluşmasına katkıda bulunmak amacıyla aklama suçunun önlenmesi ve tespitine yönelik olarak; politika oluşturulması ve düzenleme yapılmasına katkıda bulunmak, hızlı ve güvenilir bir şekilde bilgi toplamak ve analiz etmek, araştırma ve inceleme yapmak, elde edilen bilgi ve sonuçlan ilgili makamlara iletmek üzere Mali Suçları Araştırma Kurulu (MASAK) 19.11.1996 tarihinde yürürlüğe giren 4208 sayılı Karaparanın Aklanmasının Önlenmesi Hakkındaki Kanun ile kurulmuştur. 17.02.1997 tarihinde faaliyetlerine başlayan MASAK, doğrudan doğruya Maliye Bakanı'na bağlı olarak çalışan idari nitelikteki bir kurum olup, görev ve yetkileri ilk olarak 4208 sayılı Kanun'da düzenlenmiş, daha sonra görev ve yetkileri, 18 Ekim 2006 tarih ve 26323 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 5549 sayılı Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Hakkında Kanun'un 19. maddesinde terörün finansmanı ile mücadeleyi de kapsayacak şekilde genişletilerek yeniden düzenlenmiştir.

Nitekim MASAK Başkanlığının terörün finansmanı ile mücadelede ilk somut adımı, mülga 3 No'lu Genel Tebliği ile şüpheli işlem tipleri arasına "Fonların, terörizm veya terörist eylemlerle ilgili veya bağlantılı olduğundan ya da bu amaçla kullanıldığından şüphe duyulması ya da şüphe duyulması için makul nedenler bulunması"nın eklemesidir. Bu Genel Tebliğ ile birlikte MASAK Başkanlığı terörün finansmanı konusunda şüpheli işlem bildirimlerini almaya başlamıştır. 2002 yılının başında çıkarılan bu şüpheli işlem tipi iç hukukta terörün finansmanı ile mücadelede atılmış küçük ama somut bir adım olmuştur.[727]

MASAK Başkanlığının görev ve yetkilerini belirleyen ilk kanun olan 4208 sayılı Kanunun çıktığı ve MASAK Başkanlığının kurulduğu dönemde terörün finansmanı olgusu henüz aklama suçu olgusu ile birlikte değerlendirilmediğinden, Başkanlığın görevleri arasında terörün finansmanı ile mücadele bulunmamaktaydı. Ancak uluslararası gelişmelerin mali istihbarat birimlerinin terörün finansmanı ile mücadelede etkin rol almasını gerekli kılması nedeniyle 5549 sayılı Kanun hazırlanırken suç gelirlerinin aklanması yanında terörün finansmanı konusunda da Başkanlığa bir takım görevler yüklenilmiştir.[728]

5549 sayılı Kanunun "Başkanlığın görev ve yetkileri" başlıklı 19. maddesinin birinci fıkrasının (e) bendinde; MASAK Başkanlığına suç gelirlerinin aklanması ve terörün finansmanının önlenmesi kapsamında veri toplamak, şüpheli işlem bildirimleri almak, analiz etmek ve değerlendirmek görev ve yetkisi verilmiştir.

MASAK, yapmış olduğu analiz ve değerlendirme çalışmaları neticesinde aklama ve terörün finansmanı suçunun işlendiğine dair ciddi şüphelere ulaşması halinde 5549 sayılı Kanunun 19. maddesinin (ı) bendi uyarınca konuyu ilgili Cumhuriyet savcılığına intikal ettirmesi gerekmektedir. 5549 sayılı Kanunun 19. maddesinin üçüncü fıkrasında; MASAK Başkanlığının aklama suçunun araştırılması ve incelenmesi görevlerini denetim elemanları vasıtasıyla yerine getireceği hükme bağlanmış ancak terörün finansmanı suçunun araştırılması ve incelenmesi konusunda benzer bir belirleme Kanunda açık olarak belirtilmemiştir.

5549 sayılı Kanunun 19 ve 21. maddelerinde yer alan hükümler doğrultusunda; MASAK'ın terörün finansmanına ilişkin alınan şüpheli işlem bildirimlerini analiz etmek ve değerlendirmek görev ve yetkisi mali suçları araştırma uzman ve uzman yardımcıları

---

[727] AKIN Engin; Terör ve Terörün Finansmanı Suçu, s.460.

[728] AKIN Engin; Terör ve Terörün Finansmanı Suçu, s.461.

tarafından yerine getirilmekte, ihtiyaç duyulması halinde ise kolluk, denetim elemanları ve diğer birimlerden kendi görev alanlarında inceleme ve araştırma yapılması talebinde bulunulabilmektedir.[729]

MASAK''ın terörizmin finansmanı ile ilgili yapmış olduğu denetim görevinin usul ve esaslarına ilişkin ayrıntılı incelemeyi Bu bölümde "Türk Hukukunda Terörizmin Finansmanının Önlenmesine Yönelik Tedbirler" başlığı altında yaptığımızdan dolayı burada sadece genel bilgileri vermekle yetindik.

IV. TÜRK HUKUKUNDA TERÖRİZMİN FİNANSMANININ ÖNLENMESİNE YÖNELİK TEDBİRLER

A. Ceza Hukukuna İlişkin Tedbirler

1. Maddi Ceza Hukuku Bakımından Terörün Finansmanı Suçu

a. Genel Olarak

Terörün finansmanını engellemeye ve bu fiili suç haline getirmeye yönelik yasal düzenlemeler, terörizm ile mücadelenin en önemli basamaklarından birini oluşturmaktadır. [730] Kronolojik olarak baktığımızda 11 Eylül saldırılarına kadar ceza hukuku anlamında bağımsız olarak düzenlenmiş terörün finansmanı suçunu ülke mevzuatlarında görmek mümkün olmamaktadır. Ancak terörün finansmanının cezasız kaldığını söylemek mümkün değildir. Ceza kanunlarında yer alan iştirak kurumuna ilişkin genel hükümler terörün finansmanı suçunu cezalandırmak için kullanılmaktadır.[731] 11 Eylül saldırılarından sonra birçok ülkenin mevzuatlarını yenilediği ve terörizmin finansmanını bağımsız bir suç olarak düzenlediği görülmektedir. Örneğin, 2002 tarihli Terörün Finansmanının Suç Haline Getirilmesi Kanunu ile Japonya, 2002 tarihli Terörün Finansmanının Önlenmesi Kanunu ile Avusturya, 2003 tarihli Terörün Finansmanının Önlenmesi Kanunu ile İsrail, terörün finansmanını bağımsız bir suç haline getirmişlerdir.[732]

---

729 AYKIN Hasan, GÜMÜŞAY Kevser; "Terörle Mücadelede Yeni Boyut: Terörün Finansmanı İle Mücadele", s.377.

730 YENİDÜNYA A Caner, DEĞİRMENCİ Olgun; "Mukayeseli Hukuk ve Türk Hukukunda Terörün Finansmanı Suçu", s.1263.

731 BREİNHOLT Jeff; "What is Terrorist Financing?", p,. 7.

732 AYKIN Hasan, GÜMÜŞAY Kevser; "Terörle Mücadelede Yeni Boyut: Terörün Finansmanı İle Mücadele", s.343.

Ülkemizde 29.06.2006 tarih ve 5532 sayılı Terörle Mücadele Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un kabulüne kadar bağımsız bir terörün finansmanı suçu bulunmamaktaydı. Terörün finansmanı suçu, Türk Hukukunda ilk kez 5532 sayılı Kanunun 7. maddesi ile 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu'nun 8. maddesinin yeniden düzenlenerek "Terörün finansmanı" başlığı altında müstakil bir suç olarak düzenlenmiş ve açık bir şekilde yaptırıma bağlanmıştır.

Terörün finansmanının müstakil bir suç olarak düzenlenmeden öncede hukukumuzda cezalandırılabilir bir fiil olduğunu belirtmek gerekir. Terörle Mücadele Kanununun ve Türk Ceza Kanununun örgüt kurma suçuna ilişkin hükümleri, örgüt üyelerine yardıma ilişkin hükümleri ile Türk Ceza Kanununun suça iştirake ilişkin genel hükümleri terörün finansmanı suçu için de uygulanmakta, böylece fiilin yaptırıma bağlanmasına imkan verilmekteydi.

aa. Mülga 765 sayılı Türk Ceza Kanunu

Terörün finansmanına ilişkin eylemlere yaptırım uygulanması, başka bir ifade ile terörü finanse edecek nitelikteki eylemlerin cezalandırılması, 12.04.1991 tarihli 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu yürürlüğe girmeden önce o tarihte yürürlükte bulunan mülga 765 sayılı Türk Ceza Kanununun "Silahlı çeteye yardım"ı düzenleyen 169. maddesi uyarınca yapılmaktaydı.

169. maddede, yardım şekilleri hal ve sıfat bilerek "barınacak yer gösterme veya yardım etme yahut erzak veya silah veya cephane veya elbise tedarik etmek veya her ne surette olursa olsun hareketlerini kolaylaştırma" şeklinde tahdidi olarak sayılmış, ancak düzenlenen suç için öngörülen "yardım etme" kavramının nelerden ibaret olacağı ve bu yardımın kapsamının özellikle finansal boyutu açık ve net olarak ortaya konmamıştır. Bu durum uygulamada bazı sorunlara yol açmış yardımın kapsamı, suçun ne zaman tamamlandığı, teşebbüs gibi ceza hukukunun genel ilkelerinin uygulanmasında farklı uygulamalara neden olmuştur. 169. maddenin sadece eksik teşebbüse uygun olduğu kabul edilmiştir. Örneğin ceza evinden örgüt mensuplarına vermek üzere pusula çıkarırken yakalanan kişinin eyleminin eksik teşebbüs aşamasında kaldığı kabul edilmiştir. Süreklilik ve çeşitlilik göstermeyen[733] barındırma, yiyecek verme ve benzeri eylemler birden fazla yapılsa da yardım suçu olarak değerlendirilip cezalandırılmaktaydı. Maddenin uygulaması

---

[733] Kişilerin örgüt adına süreklilik ve çeşitlilik gösteren eylemleri, Mülga 765 sayılı Türk Ceza Kanununun 168. Maddesinin ikinci fıkrası uyarınca " silahlı çetenin sair efradı olmak suçu" ile cezalandırılmaktaydı.

özellikle maddede ifade edilen yardımın kapsamı, uygulama ve Yargıtay'ın içtihatları ile belirlenmeye çalışılmıştır.[734]

ab. Türk Ceza Kanunu

Terörün finansmanı suçu, 5532 sayılı Kanunla ayrı bir suç olarak düzenlenmeden önce Terörle Mücadele Kanununun 7. maddesindeki "örgüt mensuplarına yardım" ve bu Kanunun atıfta bulunduğu 1 Haziran 2005 tarihinde yürürlüğe giren 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun silahlı örgüte ilişkin genel hükümleri uyarınca cezalandırılmaktaydı.

5237 Sayılı Türk Ceza Kanunun 314. maddesinde devletin güvenliğine, anayasal düzene ve bu düzenin işleyişine karşı suç işlemek amacıyla silahlı örgüt kuran, yöneten ve üye olanın cezalandırılacağı hükme bağlanmış ve suç işlemek için örgüt kurma suçuna ilişkin diğer hükümlerin, bu suç açısından da uygulanacağı belirtilmiştir. Örgüt kurma suçuna ilişkin genel düzenleme mahiyeti taşıyan Türk Ceza Kanununun 220. Maddesinin altıncı fıkrasında ise, "örgüt içindeki hiyerarşik yapıya dâhil olmamakla birlikte, örgüte bilerek ve isteyerek yardım eden kişinin" örgüt üyesi olarak cezalandırılacağı hükme bağlanmıştır. Tüm bu düzenlemeler çerçevesinde terör örgütüne fon sağlayarak yardım etmenin, terör örgütüne üye olmak fiilinden dolayı sorumluluğu gündeme getireceği ve cezalandırılabileceği muhakkaktır. Bununla birlikte terör örgütünün varlığından haberdar olmaksızın bir terör suçunun işlenmesine fon sağlayarak yardım eden kişinin, örgütün üyesi olarak değil, fakat Türk Ceza Kanununun iştirake ilişkin hükümleri çerçevesinde işlenen suçun şeriki olarak cezalandırılabileceği hususunu da ayrıca belirtmek gerekir.

---

[734] CGK, 21.10.1997, 1997/9-128E/204K, 9.CD. 09.05.1996 1995/500E.1996/2710K. 9.CD, 14.02.1996 1995/7047E. 1996/814K, 9.CD. 09.09.1994 1994/4837E./4273K, 9.CD. 09.03.2000 1999/1655E. 2000/652K sayılı kararları Yargıtayın bu konudaki bazı kararlarıdır. Terör örgütünün düzenlediği toplantıya katılıp maddi yardımda bulunmak suretiyle bilerek ve isteyerek yardım etmeyle ilgili olarak, Yargıtay bir kararında, sanığın Romanya'da PKK terör örgütünün düzenlediği örgütsel toplantıya katılıp maddi yardımda bulunmak suretiyle silahlı çeteye bilerek ve isteyerek yardım ettiği, tüm dosya kapsamı ve samimi beyanlarından anlaşılmak; eyleminin TCK'nın 169. maddesindeki suçu oluşturduğu, suç tarihi de kesin olarak tespit edilerek 4616 sayılı Yasa da nazara alınmak suretiyle hukuki durumunun buna göre tayin ve takdir edilmesi gerektiği gözetilmeden yazılı şekilde beraatine karar verilmesi, nedeniyle hükmün bozulmasına karar vermiştir. 9. CD. 11.11.2002 2002/2080-2002/2080.

ac. Terörle Mücadele Kanunu

aca. 5532 sayılı Kanunla Değişiklik Yapılmadan Önceki Durum

3713 sayılı Terörle Mücadele Kanununun 7. Maddesinde, 5532 sayılı Kanunla değişiklik yapılmadan önce terör örgütü mensuplarına yardım etme bağımsız bir suç olarak düzenlenmiştir. Bu maddede söz konusu olan yardımın örgütsel faaliyetlere yardım şeklinde düzenlendiği anlaşılmaktadır. Ancak, Terörle Mücadele Kanununun kapsamına giren örgüte sadece yardımdan ve propagandadan bahsedilmiştir. Yardımın şekli tek tek sayılmamış, mülga 765 sayılı Türk Ceza Kanununun 169. Maddesinde düzenlenen silahlı çeteye yardım fiilleri terör örgütüne yardımın yorumlanmasında ölçü olarak alınmıştır.

Maddenin üçüncü fıkrasında, yardımların dernek, vakıf, siyasi parti, işçi ve meslek kuruluşlarına veya bunların yan kuruluşlarına ait bina, lokal, büro ve eklentilerinde veya öğretim kurumlarında, öğretim yurtlarında veya bunların eklentilerinde yapılması halinde, örgüt mensuplarına yardımın cezasının iki kat artırılarak hükmolunacağı belirtilmiş, dördüncü fıkrasında ise, teröre destek oldukları tespit edilen dernek, vakıf ve sendika ve benzeri kurumların mahkemece faaliyetlerinin durdurulacağı, ve mal varlıklarının müsadere edileceği hüküm altına alınmıştır.

Yardım ve yataklık fiillerinin dernek, vakıf ve sendikalarda gerçekleştirilmesi halinde bu kurumların mal varlıklarının müsadere edilmesi, Türk Ceza Kanununun 36. maddesine göre ancak niteliği itibariyle "taşınması, bulundurulması, kullanılması ve yapılması yasak olan", "suçta kullanılan" veya suçtan elde edilen" eşyanın müsadere edilebileceği, maddede belirtilen kurumların suçta kullanılsın veya kullanılmasın bütün mal varlıklarının müsadere edilmesinin genel müsadere uygulaması sonucunu doğuracağı, genel müsadere cezasının da cezaların şahsiliği ilkesi ile bağdaşmayacağı görüşü ileri sürülerek haklı olarak eleştirilmiştir.[735]

acb. 5532 sayılı Kanunla Müstakil Bir Suç Olarak Düzenlenmesi

Terörün finansmanı suçu; 29.06.2006 tarih ve 5532 sayılı Terörle Mücadele Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunla yeni bir düzenlemeye tabi tutulmuştur. Daha somut bir

---

[735] ZAFER Hamide; Ceza Hukukunda Terörizm, s.145.

deyişle, 5532 sayılı Kanunun 7. maddesiyle 12.04.1991 tarih ve 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanununun "Terörün finansmanı" kenar başlığı ile düzenlenen 8. maddesinde;

"(1) Her kim tümüyle veya kısmen terör suçlarının işlenmesinde kullanılacağını bilerek ve isteyerek fon sağlar veya toplarsa, örgüt üyesi olarak cezalandırılır. Fon, kullanılmamış olsa dahi, fail aynı şekilde cezalandırılır.

(2) Bu maddenin birinci fıkrasında geçen fon; para veya değeri para ile temsil edilebilen her türlü mal, hak, alacak, gelir ve menfaat ile bunların birbirine dönüştürülmesinden hasıl olan menfaat ve değeri ifade eder.",

"Nitelikli hal" kenar başlıklı 8/A maddesinde;

" (1) Bu Kanun kapsamına giren suçların kamu görevinin sağladığı nüfuz kötüye kullanılmak suretiyle işlenmesi halinde, verilecek ceza yan oranında artırılır."

Suçun bir tüzel kişinin faaliyeti çerçevesinde işlenmesi halinin düzenlendiği "Tüzel kişilerin sorumluluğu" kenar başlıklı 8/B maddesinde;

"(1) Bu Kanun kapsamına giren suçların bir tüzel kişinin faaliyeti çerçevesinde işlenmesi halinde, Türk Ceza Kanununun 60'ıncı maddesine göre bunlara özgü güvenlik tedbirlerine hükmolunur."

Biçiminde yapılan değişiklik hükümleri ile terörizmin finansmanı suçu ayrıntılı bir şekilde düzenlenmiştir.

Bu suretle Birleşmiş Milletler tarafından 10 Ocak 2000 tarihinde imzaya açılan, Türkiye tarafından 27 Eylül 2000 tarihinde imzalanan, 10.01.2002 tarihli ve 4738 sayılı Kanunla onaylanması uygun bulunan ve 01.03.2002 tarihli ve 2002/3801 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile onaylanan "Terörizmin Finansmanının Önlenmesine Dair Uluslararası Sözleşmenin 4. maddesinden kaynaklanan[736] uluslararası yükümlülüklerimize uygun düzenlemeler yapılmıştır.

---

[736] Terörizmin Finansmanının Önlenmesine Dair Uluslararası Sözleşmenin 4. maddesinde, "Sözleşmenin 2. maddesinde ayrıntılı olarak belirlenen terörizmin finansmanı sayılan tüm tüm eylemlerin taraf devletlerce iç hukuklarında suç kapsamına alınması ve bu suçların ağırlığı göz önünde bulundurularak uygun şekilde cezalandırılmalarının sağlanması için gerekli önlemleri alacağı" hususu belirtilmiştir.

Terörizmin finansmanı suçu ayrıntılı bir şekilde düzenlenmesine rağmen bu suçun işlenmesi suretiyle elde edilen mal varlığı değerleri hakkında burada herhangi bir düzenleme yapılmamıştır. Kanun koyucu terör suçlarının işlenmesi amacıyla, bilerek ve isteyerek finansman sağlama eyleminin suç oluşturduğunun kabulü ile bu suçun işlenmesi suretiyle elde edilen malvarlığı değerleri hakkında, Türk Ceza Kanununun 54 ve 55. maddelerinde düzenlenen "kazanç ve eşya müsaderesi"ne ilişkin hükümlerinin uygulanabileceği, bu nedenle, Kanuna bu konuya ilişkin ayrı bir hüküm konulması gereksiz görülmüştür.[737]

Yukarıda anılan bu düzenlemelerle artık kısmen veya tamamen bir terör suçunun işlenmesine bilerek ve isteyerek fon sağlayan kişi, fon kullanılmamış olsa dahi başka hiçbir koşulun varlığı aranmaksızın terör örgütü üyesi olarak cezalandırılacak, Türk Ceza Kanununun silahlı örgüte ilişkin düzenlemelerine başvurmaya gerek kalmayacaktır.

b. Suçun Maddi Konusu

Suçun maddi konusu denilince bundan anlaşılan, suçun üzerinde işlendiği kişi veya şeydir.[738] Terörizmin finansmanı suçu kişi üzerinde işlenemeyeceğinden suçun konusu ancak bir "şey" olabilecektir. Bu anlamda suçun maddi konusu doğrudan terör suçu için sağlanan fondur. Kanunun 8. maddesinin ikinci fıkrasında "fon" tanımlanmıştır. Buna göre fon; para veya değeri para ile temsil edilebilen her türlü mal, hak, alacak, gelir ve menfaat ile bunların birbirine dönüştürülmesinden hâsıl olan menfaat ve değerleri ifade etmektedir. O halde terörizmin finansmanı suçu fon olarak kabul edilen ekonomik menfaat ve değerler üzerine işlenebilmektedir.

Terörizmin Finansmanının Önlenmesine Dair Uluslararası Sözleşmenin 1. maddesinde; her ne suretle edinilmiş olursa olsun, maddi veya gayrı maddi, menkul veya gayrimenkul, her türlü kıymeti ve bu kıymetler üzerinde bir mülkiyet hakkı veya çıkarı kanıtlayan, elektronik veya dijital şekilleri dahil olmak üzere, her türlü görünüşteki belge ve yasal araçları ve bu çerçevede banka kredilerini, seyahat çeklerini, para havalelerini, hisse senetlerini, teminatları, tahvilleri, kredi mektuplarını, burada sayılanlarla sınırlı olmaksızın fon kapsamında olduğu belirtilmiştir.

---

[737] Sözkonusu 8. Madde ile ilgili Hükümet Tasarısındaki gerekçe metni için bkz. TBMM, 22. Dönem, Yasama Yılı. 4, Sıra Sayısı: 1222.

[738] DÖNMEZER Sulhi, ERMAN Sahir; Nazari ve Tatbiki Ceza Hukuku, C.I, İstanbul, 1997, s.333.

Sözlükte fon terimi; "sermaye, her hangi bir amaç için oluşturulan birikim; para veya para dışı kaynak, belirli bir miktar ayni ve nakdi kaynağın belirli bir amaç için kullanılmak üzere ayrılması" anlamına gelmektedir. Suçun konusunu oluşturan fon, finansman aracı olarak kullanılabilecek enstrümanları içermektedir. Zira suç tipi, terörün finansmanını yaptırıma bağlamakta olup, finansman; "bir girişime işleyebilmesi, gelişebilmesi için gereken para ve krediyi sağlama işi" olarak anlaşılmaktadır.[739]

Şu halde, terör örgütünün yapısını, işleyişini sürdürebilmesi ve bu çerçevede terör eylemleri gerçekleştirebilmesini temine yönelik, her türlü maliyeti karşılayan para veya değeri para ile temsil edilebilen ayni veya nakdi değerler fon kapsamındadır. Buna karşılık terör örgütüne eylemlerini gerçekleştirmek üzere malzeme, araç gereç ve her türlü personel temini şartları varsa örgüte yardım olarak Türk Ceza Kanununun 220. maddesinin yedinci fıkrası kapsamında kalan bir suç olarak nitelendirilebilirse de, Terörle Mücadele Kanununun 8. Maddesi kapsamındaki fon sağlama olmadığını[740] savunanlar olmuşsa da, kanaatimce bu görüş yerinde değildir. Bir kişinin bir terör örgütüne parasal yardım yaparken, Kanunun ifadesiyle fon sayılabilecek değerleri sağlarken, bunun malzeme, araç gereç ve her türlü personel temini için kullanılıp kullanılmayacağını bilmesi mümkün olmadığı gibi, bunu sorması veya bilmesi de beklenemez. Terör örgütüne bilerek ve isteyerek fon sağlayan kişinin elbette ki bu fonun terör suçlarının işlenmesi amacıyla kullanılacağını bileceği kabul edilmelidir. Eğer belirli bir terör eyleminin gerçekleştirilmesi için fon sağlamışsa artık bu kişi terörün finansmanı suçunu değil gerçekleştirilen eylemin suçuna iştirak hükümlerinden sorumlu olacaktır. Aksinin kabulü durumunda bu suç işlenmesi ve ispatı çok güç bir suç olacaktır. Aynı zamanda bu durum suçun özel olarak düzenlenmesin amacı ve uluslararası sözleşmelerin gereğine de uygun düşmeyecektir.

c. Korunan Hukuksal Yarar

Bir suç nedeniyle korunmak istenen hukuksal yarar aynı zamanda suçun hukuksal konusu ifade etmektedir. Bununla kastedilen ise, kanunun koruduğu yararın suç ile ihlal edilmesi veya tehlikeye düşürülmesi[741] başka bir deyişle suçun zarar verdiği hak ve menfaattir.[742]

---

[739] YENİDÜNYA A Caner, DEĞİRMENCİ Olgun; "Mukayeseli Hukuk ve Türk Hukukunda Terörün Finansmanı Suçu", s.1286.

[740] YENİDÜNYA A Caner, DEĞİRMENCİ Olgun; "Mukayeseli Hukuk ve Türk Hukukunda Terörün Finansmanı Suçu", s.1286.

[741] ÜNVER Yener; Ceza Hukukuyla Korunması Amaçlanan Hukuksal Değer, Ankara 2003, s.48 vd.

Yani, suçun gerçekleştirilme amacıdır. Başka bir deyişle kamu düzeninin zarar görmesinden kaynaklanan kamunun menfaatidir.

O halde, terörizmin finansmanı suçunun hukuksal konusu başka bir ifade ile bu suçta korunan hukuksal değer nedir? Bu suçun işlenmesinde zarar gören menfaatler nelerdir? Bu suçun etkileri nelerdir? Bu soruların yanıtı korunan hukuksal yararı belirleyecektir. Terörizmin finansmanı eylemleri ile her şeyden önce terör örgütleri kolaylıkla finansman sağlamaktadırlar. Terör örgütlerinin kolayca finansman sağlayabilmeleri sonucunda gerçekleştirdikleri terör eylemleri ile bir ülkenin kamusal ve özel alanda, siyasal, sosyal, ekonomik ve askeri yapısındaki istikrar, güven ve sağlamlığın zarar görmesi sonucunu doğuracaktır ki bu durum da suçun hukuki konusunu oluşturmaktadır. Suçun işlenmesinde korunan hukuksal menfaat budur. Hatta, bu suçun uluslararası nitelikte olması nedeniyle uluslararası anlaşmalarla suç kabul edilmesindeki temel amaç, terör örgütlerinin finansal kaynaklarını kurutarak terör eylemlerinin gerçekleştirilmesinin önlenmesi ve bu surette uluslararası toplumun ve ülkelerin sosyal siyasal ve ekonomik yapılarının küresel boyuta ulaşmış olan terörün olumsuz etkilerinden korunmasıdır.

Türkiye'deki terör anlayışı, 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanununun terörü tanımlayan birinci maddesiyle korunan hukuksal yarar açısından değerlendirildiğinde karma bir yapıya sahip olduğu görülür. Terör, bir taraftan Türkiye'nin "siyasi, hukuki, sosyal, laik, ekonomik düzenini, Devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğünü, Türk Devleti'nin ve Cumhuriyeti'nin varlığını, devlet otoritesini, Devletin iç ve dış güvenliğini hedef almaktadır. Diğer taraftan, genel sağlık ve kamu düzeni de terörün hedefleri arasında sayılarak kamunun hukuki güvenliği korunmaya çalışılmıştır. Ayrıca, bireyin yaşama hakkı, özgürlüğü, vücut bütünlüğü gibi temel hak ve hürriyetler de terörün hedefleri arasında sayılmak suretiyle hukuki koruma altına alınarak liberal bir görünüm sergilenmeye çalışılmıştır.[743]

Sosyal, ekonomik ve siyasi ilişkileri düzenleyen kural gruplarının tümü "sosyal düzeni" oluşturur. Bu aynı zamanda Devlet düzenini ifade etmektedir. Terör örgütleri bu düzeni hedef almaktadırlar. Toplumdaki sosyal siyasal ekonomik istikrarı ve düzeni yapmış oldukları eylemlerle bozmaya çalışarak hedeflerine ulaşmaya çalışmaktadırlar. Bu nedenle terör örgütleri

---

[742] DÖNMEZER Sulhi, ERMAN Sahir; Nazari ve Tatbiki Ceza Hukuku, C. I, s.333.

[743] ZAFER Hamide: Ceza Hukukunda Terörizm, s.51.

gerek varlıklarını sürdürebilmek gerekse de toplumda ses getirebilecek, geniş kitleleri etkileyebilecek eylemlerini gerçekleştirebilmek için önemli bir maddi kaynağa ihtiyaç duyarlar. Terörizmle mücadele açısından kaynağı ne olursa olsun terör örgütlerinin finans kaynaklarının önüne geçilmesi gerekmektedir. Hatta bu kaynaklar terör eylemlerinde henüz kullanılmamış olsa dahi, böyle bir fonun bizatihi terör eylemlerini gerçekleştirmek üzere hazırlanmış olması da ortaya toplum güvenliği ve kamu düzeni açısından önemli bir tehlike çıkarmaktadır.

Terör eylemlerini gerçekleştirmek üzere daima hazırlık içinde olan terör örgütlerinin toplum güvenliği ve kamu düzeni için taşıdığı tehlikeyi bertaraf etmek, onu engellemek aynı zamanda kamu güvenliği ve düzeninin devamlılığını sağlayacaktır. Terörün finansmanı fiilinin yaptırıma bağlanmasıyla korunan hukuksal değer, terörizmle etkin bir mücadele sağlanması ve terörizmin engellenmesidir.[744] Bunun içinde terörizmin finansmanı eylemlerinin suç olarak düzenlenmesi onu önlemenin, kamu güvenliği ve kamu düzeninin sağlanmasının en etkili yollarından biri olarak kabul edilmektedir.

d. Suçun Faili

Terörle Mücadele Kanununun 2. maddesinde örgüte üye olmasa dahi örgüt adına suç işleyenlerin de terör fiillerinin faili sayılacağı belirtilmiştir. Terör eylemleri için örgütsel bir faaliyetin şart koşulmaması halinde bir örgüte bağlı olmadan terör eylemi olarak vasıflandırılan fiilleri işleyen veya işlemeye teşebbüs eden herkes fail olabilecektir.

Ancak unutmamak gerekir ki, terörün finansmanı suçunun varlığı için örgütün varlığı şart değildir. Yine terör suçu demek, terör örgütünün işlediği suçlar demek değildir. Dolayısıyla terörün finansmanının, terör örgütünün finansmanı şeklinde algılanmaması gerekir. Örneğin bir örgüt üyesi, uyuşturucu kaçakçılığı suçu işleyerek gelir elde etse ve bunu örgüte Cumhurbaşkanına yapılacak suikastın giderlerini karşılamak için aktarsa, Türk Ceza Kanununun 220. maddesinin, terör örgütleri için de uygulama alanı bulunan 4. fıkrasında, örgütün faaliyeti çerçevesinde suç işlenmesi halinde, ayrıca bu suçlardan dolayı

---

[744] KOCASAKAL Ümit; "Terör ve İnsan Hakları", İstanbul Barosu İnsan Hakları Merkezi Toplantıları-I, İstanbul 2006, s.12.

da cezaya hükmolunur, ifadesine yer verilmiş olduğundan, uyuşturucu ticaretinden ötürü de bu kişi ayrıca cezalandırılması gerekir.[745]

Terörün finansmanı suçunun faili, Terörle Mücadele Kanununun 8. Maddesinde "her kim" denilmek suretiyle bu suçun failinin herkes olabileceğine işaret etmektedir. Ancak ifade edelim ki, terör örgütünün kurucusu veyahut yöneticisi sıfatını taşıyan kimselerin, ayrıca örgüte fon toplama ya da sağlama görevini de yerine getirmeleri, onların örgüt üyesi olarak daha az bir ceza ile cezalandırılmaları sonucunu doğurmayacaktır. Dolayısıyla 8. Maddede yer alan eylemi gerçekleştiren kimse, örgütün kurucusu ya da yöneticisi sıfatını taşımayan kimselerdir.[746]

da. Gerçek Kişi

Kanunun 8. maddesinde yer alan "her kim" ibaresi bu suçun öncelikle gerçek kişiler tarafından işlenebileceği, başka bir deyişle bu suçun failinin gerçek kişiler olabileceğini bize ifade etmektedir. Maddede ayrıca bu suça iştirake ilişkin bir düzenleme bulunmamakla birlikte fakat suçun işlenmesine katılmış olan gerçek kişilerinde iştirake ilişkin genel hükümler uyarınca suçun faili olabilecektir.

8/A maddesinde suçun kamu görevinin sağladığı nüfuzun kötüye kullanılmak suretiyle işlenmesi halinde cezanın yarı oranında artırılacağı düzenlenmiştir. Bu maddede suçun faili kamu görevlisidir. Ancak kamu görevlisinin bu görevin verdiği nüfuzu kötüye kullanarak terör örgütlerine finansal destek sağlaması şartı aranmaktadır.

db.Tüzel Kişi

Ceza hukuku açısından bir fiilin varlığından söz ederken bunun mutlaka bir insan tarafından işlenmesi gerektiği yanında, tüzel kişilere eğer güvenlik tedbiri yaptırımı uygulanabiliyorsa suç işleyebilecekleri ve dolayısıyla suç faili olabilecekleri fikri savunulmaktadır.[747] Hatta

---

[745] AKIN Engin; Terör ve Terörün Finansmanı Suçu, s.397.

[746] YENİDÜNYA A Caner, DEĞİRMENCİ Olgun; "Mukayeseli Hukuk ve Türk Hukukunda Terörün Finansmanı Suçu", s.1285.

[747] ÖZBEK Veli Özer; TCK İzmir Şerhi, Yeni Türk Ceza Kanununun Anlamı (Açıklamalı, Gerekçeli, İçtihatlı) Cilt I, Genel Hükümler, 3.Bası, Ankara 2006, s.270. aksi görüşte Bkz. ÖZGENÇ İzzet; Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, Gözden Geçirilmiş ve Güncellenmiş 3. Bası, Seçkin Yayınevi, Ankara 2008, s.191 vd.

Anayasa Mahkemesi tüzel kişilerin de suç faili olabileceği ve dolayısıyla cezalandırılabileceklerini kabul etmiştir.[748]

Bu teorik tartışmalar bir tarafa Terörizmin finansmanı suçunun tüzel kişiler tarafından işlenip işlenemeyeceği Kanunun 8/B maddesinde düzenlenmiştir. Buna göre, bu Kanun kapsamına giren suçların bir tüzel kişinin faaliyeti çerçevesinde işlenmesi halinde, Türk Ceza Kanununun 60. maddesine göre bunlara özgü güvenlik tedbirlerine hükmolunacaktır. Maddede terörizmin finansmanı suçundan bir tüzel kişinin sorumlu tutulabilmesi için bu suçun bu tüzel kişiliğin faaliyeti çerçevesinde yanı suçun tüzel kişilik bünyesinde işlenmesi gerektiği anlaşılmaktadır. Başka bir ifade ile tüzel kişinin faaliyet alanında ve tüzel kişiliğin sağladığı kolaylıklar sayesinde işlenmelidir. Ayrıca tüzel kişinin cezai sorumluluğuna gidilmesi, fiili işleyen yöneticilerin cezai sorumluluğunu ortadan kaldırmamaktadır.

e. Suçun Mağduru

Terör suçlarının mağduru toplumu oluşturan tüm bireylerdir. Gerçekten mağduru belirli bir kimse olmayan suçlarda, toplumu oluşturan bireylerin mağdur edildiğini kabul etmek gerekir. Ayrıca toplumu oluşturan bireyler mağdur olduğu gibi, belirli bir kimse de terör eylemlerinden mağdur olabilir. Örneğin, gerçekleştirilen bombalı bir terör eylemi, hem tüm vatandaşların güvenlik ve barış içinde hukukun üstün olduğu bir toplumda yaşama haklarını, hem de bu eylem sonucunda hayatını kaybeden, vücut bütünlüğü ihlal edilen, mal varlıkları zarara uğratılan kimselerin bu haklı çıkarlarını zedelemektedir.[749] Dolayısıyla terör örgütlerine finansal kaynak sağlayarak kolaylıkla gerçekleştirilebilen terör eylemleri sonucunda yaşamı, vücut bütünlüğü ve malvarlığı ihlal edilen kişi veyahut kişiler ile toplumu oluşturan tüm bireyler bu suçun mağdurudur.

f. Suçun Unsurları

İster basit veya vasıflı olsun, suçların tam olarak oluşabilmesi için zorunlu olan şartların, kanuni unsur (tipiklik), maddi unsur (hareket), manevi unsur (kusurluluk) ve hukuka aykırılık unsurlarının bulunması gerekmektedir.

---

[748] Anayasa Mahkemesinin 14.02.1989 tarih, E.1998/15, K.1989/9 sayılı Kararı.

[749] YENİDÜNYA A Caner, DEĞİRMENCİ Olgun; "Mukayeseli Hukuk ve Türk Hukukunda Terörün Finansmanı Suçu", s.1285.

fa. Kanuni Unsur

Terörizmin finansmanı suçunun düzenlendiği Terörle Mücadele Kanununun 8. maddesinin birinci fıkrasındaki, "Her kim tümüyle veya kısmen terör suçlarının işlenmesinde kullanılacağını bilerek ve isteyerek fon sağlar veya toplarsa, örgüt üyesi olarak cezalandırılır. Fon, kullanılmamış olsa dahi, fail aynı şekilde cezalandırılır." hükmü ile, ikinci fıkrasında düzenlenen "Bu maddenin birinci fıkrasında geçen fon; para veya değeri para ile temsil edilebilen her türlü mal, hak, alacak, gelir ve menfaat ile bunların birbirine dönüştürülmesinden hâsıl olan menfaat ve değeri ifade eder" hükmü suçun kanuni unsurlarını düzenlemektedir.

Görüldüğü üzere maddede terör suçlarının işlenmesi için fon sağlayan veyahut toplayan kimse, terör örgütü üyesi olarak cezalandırılacağı belirtilmiş ancak suçun cezası belirtilmemiştir. O halde Kanun kapsamındaki terör suçları ve terör örgütüne ve örgüt üyeliğine ilişkin düzenlemeleri incelememiz gerekecektir.

Terör suçları, Terörle Mücadele Kanununun 3. Maddesinde, Türk Ceza Kanununun 302, 307, 309, 311, 312, 313, 314, 315 ve 320. maddeleri ile 310. Maddesinin birinci fıkrasında yazılı suçlar ile, 4. Maddesinde, Anayasada belirtilen Cumhuriyetin niteliklerini, siyasi, hukuki, sosyal, laik, ekonomik düzeni değiştirmek, Devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğünü bozmak, Türk Devletinin ve Cumhuriyetin varlığını tehlikeye düşürmek, Devlet otoritesini zaafa uğratmak veya yıkmak veya ele geçirmek, temel hak ve hürriyetleri yok etmek, Devletin iç ve dış güvenliğini, kamu düzenini veya genel sağlığı bozmak amaçları doğrultusunda Türk Ceza Kanununun 79, 80, 81, 82, 84, 86, 87, 96, 106, 107, 108, 109, 112, 113, 114, 115, 116, 117, 118, 142, 148, 149, 151, 152, 170, 172, 173, 174, 185, 188, 199, 200, 202, 204, 210, 213, 214, 215, 223, 224, 243, 244, 265, 294, 300, 316, 317, 318 ve 319. maddeleri ile 310. maddesinin ikinci fıkrasında yer alan suçlar, 10.07.1953 tarihli ve 6136 sayılı Ateşli Silahlar ve Bıçaklar ile Diğer Aletler Hakkında Kanunda tanımlanan suçlar, 31.08.1956 tarihli ve 6831 sayılı Orman Kanununun 110. maddesinin dördüncü ve beşinci fıkralarında tanımlanan kasten orman yakma suçları, 10.07.2003 tarihli ve 4926 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanununda tanımlanan ve hapis cezasını gerektiren suçları, Anayasanın 120. maddesi gereğince olağanüstü hal ilan edilen bölgelerde, olağanüstü halin ilanına neden olan olaylara ilişkin suçlar ve 21.07.1983 tarihli ve 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanununun 68. maddesinde tanımlanan suçlardır.

Terörle Mücadele Kanununun 7. Maddesinde ise, terör örgütlerine ilişkin düzenleme yer

almaktadır. Buna göre terör örgütü kuranların, yönetenlerin ve bu örgüte üye olanların Türk Ceza Kanununun 314. Maddesi hükümlerine göre cezalandırılacağı belirtilmiştir. Maddede, örgüt kuran veya yöneten kimselerin on yıldan on beş yıla kadar, örgüte üye olanların ise, beş yıldan on yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılacakları hüküm altına alınmıştır. Ayrıca suç işlemek amacıyla örgüt kurma suçuna ilişkin diğer hükümler, bu suçlar açısından da aynen uygulanacaktır.

Terörle Mücadele Kanununun 8/A Maddesinde, Kanun kapsamına giren suçların ve dolayısıyla terörün finansmanının kamu görevinin sağladığı nüfuz kötüye kullanılmak suretiyle işlenmesi halinde verilecek cezanın yarı oranında artırılacağı, 8/B maddesinde ise, terör suçlarının bir tüzel kişinin faaliyeti çerçevesinde işlenmesi halinde bunlar hakkında Türk Ceza Kanununun 60. maddesinde yer alan tüzel kişilere özgü güvenlik tedbirlerine hükmolunacağı düzenlenmiştir.

fb. Maddi Unsur

3713 sayılı Kanunun 8. Maddesi, terörün finansmanı suçunun maddi unsurunu, Terörizmin Finansmanın Önlenmesi Sözleşmesi'nde olduğu gibi "fon sağlamak veya toplamak" şeklinde düzenlemiştir. Ancak mukayeseli hukuka bakıldığında, başka bazı hareketlerin de terörün finansmanı kapsamında düzenlendiğini görmekteyiz. Örneğin, Amerikan mevzuatında mali hizmetlerin sağlanması, eğitim verilmesi, nakledilmesi veya malzeme desteği sağlanması gibi bazı hareketler de terörün finansmanı olarak değerlendirilmiştir. Aynı durumu Kanada ve Birleşik Krallık mevzuatlarında da görebiliriz.[750] ABD, Birleşik Krallık ve Kanada, terörün finansmanı suçunu hem terörist eylemlerin finansmanı, hem de bireysel olarak teröristin finansmanı olarak düzenlemiş ve sağlanan finansmanın terörist eylemin gerçekleşmesinde rolünün olup olmamasını suçun oluşumu bakımından önemsememiştir.[751]

Mukayeseli hukukta yer alan düzenlemeler nazara alındığında Terörle Mücadele Kanununun 8. Maddesinin uluslararası bir yükümlülüğü yerine getirmenin ötesinde, terörle

---

[750] DAVİS Kevin E; "Legislating Against the Financing of Terrorism: Pitfalls and Prospects", Journal of Financial Crime, Vol. 10, No. 3, January 2003, s.271.'den aktaran YENİDÜNYA A Caner, DEĞİRMENCİ Olgun; "Mukayeseli Hukuk ve Türk Hukukunda Terörün Finansmanı Suçu", s.1287

[751] DAVİS Kevin E; "Legislating Against the Financing of Terrorism: Pitfalls and Prospects", s.273.'den aktaran YENİDÜNYA A Caner, DEĞİRMENCİ Olgun; "Mukayeseli Hukuk ve Türk Hukukunda Terörün Finansmanı Suçu", s.1287

mücadeleye beklenen katkıyı yapacak ayrıntıda bir hüküm olmadığını belirtmemiz gerekir. Terörün finansmanının önlenmesi, terörün önlenmesinin başta gelen araçlarından birisidir. Mukayeseli hukukta ülkeler, konuya bu bakış açısıyla ve etkin bir mücadeleyi sağlayacak araçları temin etme gayesiyle yaklaşmışlardır.[752]

Terörün finansmanı suçu, hareketin şekli yönünden icrai bir suçtur. "Sağlamak veya toplamak" eylemleri, failin belirli bir yönde hareket etmesini, aktif bir davranışını gerektirmektedir. Terörün finansmanının "ihmal suretiyle icra suçu" veyahut "garantörsel ihmali suç" şeklinde işlenmesi de mümkündür. Örneğin, terör suçlarının işlenmesinde kullanılacak bir fonun varlığını öğrenen kolluk görevlisinin, rüşvet aldığı için suçun işlenmesine seyirci kalması halinde, ihmal suretiyle icra şeklinde fiili işlemiş olacağını söyleyebiliriz. Hareketin önemi bakımından yapılan ayırım yönünden terörün finansmanı, bağlı hareketli bir suç tipidir. TMK.'nın 8. maddesinde maddi unsuru oluşturan hareketler "fon sağlamak veya toplamak" şeklinde tahdidi olarak belirtilmiş, bu konuda yasada bir özelleştirme yapılmıştır. Terörün finansmanı, seçimlik hareketli bir suçtur. Kanunda belirtilen hareketlerden birinin icrası failin terör örgütünün üyesi olarak cezalandırılması açısından yeterlidir.

Suçların netice bakımından yapılan tasnifinde, terörün finansmanı sırf hareket suçudur. Bu açıdan tipte yer alan seçimlik hareketlerden birinin ika edilmesi ile tamamlanır. Suçun oluşması bakımından maddede belirtilen hareketlerden ayrı bir neticenin gerçekleşmesi aranmaz. Hatta kanun koyucu sağlanan veya toplanan fon, terör eylemlerinde kullanılmamış olsa dahi, failin terör örgütüne üye olmaktan ötürü cezalandırılacağını belirterek isabetli bir düzenlemeye yer vermiştir.[753]

fba. Fon Sağlama

Fon sağlama fiilinde failin kendi malvarlığından veya başkasının malvarlığından bir fon sayılabilecek ekonomik bir değeri örgüte aktarma veya terörün finansmanında kullanılacak fonun temin edilmesine yönelik her türlü faaliyeti ifade etmektedir. Burada toplanan veya

---

[752] YENİDÜNYA A Caner, DEĞİRMENCİ Olgun; "Mukayeseli Hukuk ve Türk Hukukunda Terörün Finansmanı Suçu", s.1287.

[753] YENİDÜNYA A Caner, DEĞİRMENCİ Olgun; "Mukayeseli Hukuk ve Türk Hukukunda Terörün Finansmanı Suçu", s.1289.

temin edilen fonun miktarı da önemli değildir[754]. Silah, cephane gibi şeylerinde ekonomik değeri bulunmaktadır. Dolayısıyla bu tür ekonomik değeri bulunan eşyanın terör eylemlerinde kullanılması niyetiyle örgüte silah sağlamanın finansman olarak değerlendirilip değerlendirilemeyeceği sorusu doğmaktadır. Ancak örgüte silah, cephane gibi şeylerin temini finansman kapsamında telakki edilmemelidir.[755]

Ayrıca, başkasına ait malvarlığından zorla alınan menkul veya gayrimenkul değerlerin örgüte aktarılması da "fon sağlama" fiili kapsamında değerlendirilmektedir. Fonun temin edilme şeklide önemli değildir. Bu anlamda fon, yasal yollardan olabileceği gibi, illegal yollardan herhangi bir şekilde temin edilmese suçun oluşması için yeterlidir. Örneğin, uyuşturucu kaçakçılığından elde edilen gelirin terör örgütüne aktarılması illegal yoldan, müteahhitlik işleri yaparak elde edilen gelirin örgüte aktarılması ise legal yoldan fon sağlanmasıdır.

fbb. Fon Toplama

Burada fail, kendi malvarlığından bir meblağı örgüte aktarmamakta ancak başkalarından temin edilen fonları örgüte aktarma konusunda aracılık yapmaktadır. Fon toplama başka bir deyişle terör eylemlerinin finansmanında kullanılacak fonun bu maksatla üçüncü kişilerden temin edilmesidir. Burada toplayan açısından, üçüncü kişilerin toplanan fonun terör eylemlerine aktarıldığını bilip bilmemeleri veyahut cebir, tehdit altında kalarak hareket etmeleri önemli değildir. Örneğin, bir vakfa veyahut derneğe yardım adı altında toplanan paranın, terör örgütüne aktarılmasında, durumdan habersiz bağış yapan üçüncü kişiler terörün finansmanından sorumlu olmamakla birlikte, bağış alan kimseler "toplamak hareketini" ika etmiş olurlar. Buna karşılık, terör örgütüne aktarılacağını bilerek bu yönde para toplayan

---

[754] TAŞTAN Mehmet; Açıklamalı-İçtihatlı Terörle Mücadele Kanunu, Adalet Yayınevi, Ankara, 2009, s.177.

[755] Zira "örgüte silah sağlama suçu" bağımsız bir suçtur, Tür Ceza Kanununun 315. maddesinde, örgüte üye olmaktan daha ağır bir suç olarak düzenlenmiştir. Uluslararası hukukta, finansman suçunun düzenlenmesinde amaç, terör eylemlerinin işlenmesinde kullanılacak mali kaynakları kurutmaktır. Nitekim FATFin terörün finansmanını görev alanı olarak kabul etmesindeki mantık da budur. Karapara aklamada suçtan elde edilen gelirin ekonomik sistem aracılığıyla aklanması söz konusuyken, terörün finansmanında da yine finansal sistem kullanılmaktadır. Çünkü bu suçta da mali sistemin kullanılması yoluyla terör eylemlerinin finansmanı kolaylaşmaktadır. Yine başta bankalar olmak üzere mali kurumlara terörün finansmanı ile ilgili olarak şüpheli işlem bildirim yükümlülüğü getirilmesindeki mantık da budur. Dolayısıyla "fon" kavramından daha ziyade, para, kıymetli evrak gibi belli ekonomik değeri temsil eden veya kıymetli madenler, gayrimenkuller gibi kendisinin parasal bir kıymet ifade ettiği maddi mallar ve alacak gibi haklar da anlaşılmalıdır. AKIN Engin; Terör ve Terörün Finansmanı Suçu, s.398.

kimselere cebir veya tehdide de maruz kalmaksızın ödeme yapıldığında, bağışı yapanlar "fon sağlamak", toplayanlar ise "fon toplamak" hareketlerini gerçekleştirmiştir.

fc. Manevi Unsur

Terör eylemlerinin manevi unsuru bilip istemeden ibaret olan kasttır. Terör eylemleri örgütsel bir faaliyetin ürünleridir. Her bir eylem detaylı bir şekilde planlanır. Bu nedenle yoğunlaşmış bir kasttan bahsetmek mümkündür. Terör eylemlerinin faili sadece kendi eylemini değil bu eylemin, daha önceden gerçekleştirilen veya ileride gerçekleştirilecek diğer eylemlerle birlikte toplum düzenindeki sonuçlarını da bilip istemektedir.[756] Yani bilip isteme unsuru hem somut, doğrudan doğruya gerçekleşen yakın neticeyi hem de uzak neticeyi kapsar.[757]

Terör suçunun özel bir türü olan terörizmin finansmanı suçunda da manevi unsur doğrudan kasttır. Türk Ceza Kanunun 21. Maddesinde suçun oluşmasının kastın varlığına bağlı olduğu belirtilmiş ve kastın, suçun kanuni tanımındaki unsurların bilerek ve istenerek gerçekleştirilmesi olduğu ifade edilmiştir. O halde terörizmin finansmanı suçunda kastın varlığından söz edebilmek için fail, terör suçlarının işlenmesinde kullanılacağını bilerek ve isteyerek fon sağlamalı veya toplamalıdır. Kanunda "bilerek" terimine yer verilerek suçun oluşması açısından doğrudan kast aranmıştır. Diğer bir ifadeyle yardım edilen oluşumun terör örgütü olduğunun bilinmesi gerekmektedir. Aksi takdirde bu suç oluşmaz. Ceza sorumluluğunu gerektirmesi için fonun isteyerek sağlanmış olması da şarttır. Kişilerden yardım adı altında cebir, tehdit ve baskı veya korkutma ile talep edilen para veya parayla ifade edilebilecek değerleri terör örgütü veya mensuplarına verenlerin kusurları bulunmadığından ceza hukuku açısından sorumlu tutulmayacakları muhakkaktır.

Terörizmin finansmanı suçunda aranan kast, kişinin suçun kanuni tanımındaki unsurların gerçekleşebileceğini öngörmesine rağmen fiili işlemesi durumunu ifade eden olası kastı içerebilir mi? Sorusunu aklımıza getirebilir. Terörizmin finansmanı suçunun tanımında yer alan "bilerek ve isteyerek" ifadelerinin doğrudan kastı ifade ettiği olası kast ile terörizmin finansmanı suçunun işlenemeyeceği anlaşılmaktadır.

---

[756] ALPASLAN Şükrü; Kriminoloji ve Hukuk Açısından Tedhişçilik, s.105

[757] ZAFER Hamide; Ceza Hukukunda Terörizm, s.101.

fd. Hukuka Aykırılık

Bir fiilin hukuka aykırılığından bahsedebilmek için bir hukuk kuralı ile çelişki halinde bulunmasının yanı sıra bu çelişkiyi ortadan kaldıran ve fiili hukuka uygun hale getiren sebeplerin bulunmaması gerekir. Düzeni hedef alan terör eylemlerinin bütün hukuk kuralları ile çelişki halinde olduğu ortadadır.[758]

g. Suçun Özel Görünüş Şekilleri

ga. Teşebbüs

Suça teşebbüs, bir suçun icrasına elverişli vasıta ile başlandıktan sonra failin elinde olmayan nedenler den dolayı icra hareketlerinin veya neticenin tamamlanamaması olarak tanımlanmaktadır.[759] Terörün finansmanı suçunda bu suça yönelik icra hareketlerinin tamamlanamaması halinde, suça teşebbüs mümkündür.[760] Bu anlamda teşebbüs, ancak fonun sağlanması veyahut toplanması hareketlerinin icrası sırasında gerçekleşebilir. 8. madde uyarınca fon sağlandıktan veyahut toplandıktan sonra, terör eylemleri için kullanılması şartı aranmadığından teşebbüsten söz edilemeyecektir.

gb. İştirak

İştirak, kanunen tek kişi tarafından işlenebilmesi mümkün olan bir suçun, birden fazla failin önceden işbirliği yapmaları sonucunda gerçekleştirilmesidir. Terörün finansmanı suçunda, terör suçlarının işlenmesinde kullanılacağını bilerek ve isteyerek fon sağlama eylemi birden fazla kimse tarafından birlikte gerçekleştirilmesi durumunda bunlardan her biri fail olarak kabul edilecek ve suça iştirak hükümleri uyarınca terör örgütü üyesi olarak cezalandırılacaktır.

gc. İçtima

Kanuni tanıma göre gerçekleşen her netice ayrı bir suç oluşturur. Çünkü kanun koyucu korumak istediği her hukuki yararı ayrı bir suç olarak düzenler. Bununla birlikte bazen fail tarafından yapılan hareket, birden çok kanun hükmünü veya farklı hareketler aynı kanun hükmünü ihlal etmiş olması durumunda suçların içtimaı, başka bir deyişle suçların

---

[758] ZAFER Hamide: Ceza Hukukunda Terörizm, s.99.

[759] DEMİRBAŞ Timur; Ceza Hukuku Genel Hükümler, Yeni Türk Ceza Kanununa Göre Gözden Geçirilmiş 5.Bası, Seçkin Yayınevi, Ankara, 2007, s.399.

[760] PARLAR Ali, HATİPOĞLU Muzaffer,; 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu Yorumu, 2. Cilt, Ankara 2007, s.1619.

toplanmasından söz edilmektedir.[761] 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun suçların gerçek içtimaı bakımından benimsediği kural "Kaç tane fiil varsa o kadar suç, kaç tane suç varsa o kadar ceza vardır" ilkesidir.[762]

Terörle Mücadele Kanununun 8. Maddesi terör eylemlerine fon sağlayan failin, örgüt üyesi olarak cezalandırılacağını hükme bağladığından, daha önce örgüte katılmış ve üye olmuş bir kimsenin, daha sonra fon sağlama görevini de üstlenmiş bulunması ayıca cezalandırılmasını gerektirmeyecektir. Çünkü örgüte üye olduktan sonra, örgütün faaliyeti çerçevesinde işlenen suçlardan dolayı ayrıca cezai sorumluluk Türk Ceza Kanunun 220/4 uyarınca söz konusudur. Terörün finansmanını kanun koyucu örgüt üyeliği olarak değerlendirdiğinden bu fiil; "örgüte üye olmak" dışında kalan ve örgütün faaliyeti çerçevesinde işlenen suçlardan değildir. Bununla birlikte teröre fon sağlamak için işlenen diğer suçlardan faillerin ayrıca sorumlu tutulacağını belirtmek gerekir. Örneğin, insan ticareti suçunu işleyerek terör örgütüne fon sağlayan failler hem insan ticaretinden hem de örgüte üye olmaktan ayrı ayrı cezalandırılır .[763] Keza yasa dışı faaliyetler sonucu elde edilen fonun, bu niteliğini gizlemek için bir kısım işlemler yürütülmesi faillerin hem örgüt üyesi olmaktan hem de suçtan kaynaklanan malvarlığı değerlerini aklama suçundan ayrı ayrı cezalandırılmalarını gerektirmektedir.[764]

h. Suçu Etkileyen Haller

ha. Ağırlatıcı Sebep

Belirli faillere ve suçun işlenmesindeki özelliklere göre, faillerin daha ağır biçimde cezalandırılması, yasalarda açıklanan nitelik ve özelliklere dayanmak zorundadır. Bu durumlar söz konusu olmadığında failin daha ağır biçimde cezalandırması kabul edilemez.[765]

Terörle Mücadele Kanununun 8/A maddesi uyarınca; bu Kanun kapsamına giren suçların kamu görevinin sağladığı nüfuz kötüye kullanılmak suretiyle işlenmesi halinde verilecek

---

761 DEMİRBAŞ Timur; Ceza Hukuku Genel Hükümler s.468.

762 ÖZGENÇ İzzet; Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, Gözden Geçirilmiş ve Güncellenmiş 3.Bası, Seçkin Yayınevi, Ankara 2008, s.497.

763 Türk Ceza Kanununun 80. ve Terörle Mücadele Kanununun 8, 5/1 maddeleri uyarınca cezalandırılacaktır.

764 YENİDÜNYA A Caner, DEĞİRMENCİ Olgun; "Mukayeseli Hukuk ve Türk Hukukunda Terörün Finansmanı Suçu", s.1290.

765 YURTCAN, Erdener; "Terörle Mücadele Yasası", Cumhuriyet, 20.05.1991, s. 2.

ceza yarı oranında artırılacaktır. Hükmün tatbiki açısından kamu görevlisinin, kendisine görevini icra etmesi için verilen yetkileri, otorite gücünü kötüye kullanarak Terörle Mücadele Kanunu kapsamında yer alan suçlardan birini işlemesi gerekmektedir. Terörün finansmanı suçu bakımından kamu görevlisinin bu görevin kendisine sağladığı nüfuzu her bakımdan kötüye kullanarak terör örgütlerine veya terör eylemlerinde kullanılacağını bilerek parasal değerler sağlanması veya toplanması durumunda bu durun suçun ağırlatıcı sebebi sayılacak ve bu suçun kamu görevlisi olan failine verilecek ceza yarı oranında artırılacaktır.

hb. Etkin Pişmanlık Halleri

Devlet, suçun işlenmesiyle bozulan toplum düzeninde adaletin sağlanması için, suç işleyen kimseye, suçun ağırlığıyla orantılı, haklı ve ölçülü bir yaptırım uygulaması yanında suç işleyen kişinin, fiilinden pişmanlık duyması, sosyalleştirilmesi ve toplumsal sorumluluğa sahip bir birey durumuna getirilmesi sağlanarak yeniden topluma kazandırılmasını da amaçlanmalıdır.

Suçluluğa karşı oluşturulacak olan suç siyasetinde etkin pişmanlığın önemi büyüktür.[766] 5237 sayılı Türk Ceza Kanununda bu temel felsefeden hareketle etkin pişmanlık müessesesi düzenlenmiştir. Etkin pişmanlık, suç işleyen kişinin işlediği suçtan dolayı pişman olması dolayısıyla ceza verilmemesi veya cezasından indirim yapılmasını ifade eder. Kişinin, suçu işlerken bunu tamamlamaktan gönüllü olarak vazgeçmesi veya işlediği suçtan dolayı pişmanlık duyması durumunda ceza verilmemesi veya verilecek cezadan indirim yapılması aynı zamanda modern suç politikasının temel araçlarından birisidir Bu esasları benimseyen suç siyaseti, suç işlemeye girişen faillerin hareketlerini durdurmaları veya işledikleri suçun zararlı sonuçlarını gidermeleri hususunda ciddi bir teşvik unsuru getirmiş olur.

Etkin Pişmanlık, terörün finansmanı suçu bakımından da ister örgüt üyesi tarafından ister örgüte üye olmaksızın sadece fon sağlama amacında olanlar bakımından Türk Ceza Kanununda suç ve ceza siyaseti gereğince özellikle örgütlü suçlarla etkin mücadelenin sağlanması amacıyla, bu suçları işleyenler bakımından etkin pişmanlık hükümlerine yer verildiği görülmektedir.

---

[766] DÖNMEZER Sulhi; "Teröristlerin Rehabilitasyonu", İHFM, C. LI, 1985, S. 1-4, s.17.

hba. Cezasızlık Hali

Bir örgütün kurucu ve yöneticilerinin Türk Ceza Kanununun 221. maddesinin birinci fıkrasında öngörülen etkin pişmanlık hükümlerinden yararlanabilmesi için; soruşturmaya başlanmadan ve örgütün amacı doğrultusunda suç işlenmeden önce örgütü dağıtması veya, verdiği bilgilerle örgütün dağılmasını sağlaması durumunda, örgütün kurucu ve yöneticileri hakkında ceza verilmeyecektir. Suç işlemek amacıyla örgüt kuran, yöneten veya örgüte üye olan ya da üye olmamakla birlikte örgüt adına suç işleyen veya örgüte bilerek ve isteyerek yardım eden kişinin etkin pişmanlıktan faydalanabilmesi için gönüllü olarak teslim olması ve örgütün yapısı ve faaliyeti çerçevesinde işlenen suçlarla ilgili bilgi vermesi durumda ceza verilmeyecektir.

Örgüt üyeleri bakımından ise örgütten gönüllü ayrılanlar ile yakalananlar bakımından konuyu ele aldığımızda; örgütten gönüllü ayrılan örgüt üyesinin etkin pişmanlıktan yararlanabilmesi için örgütün faaliyeti çerçevesinde herhangi bir suçun işlenmesine iştirak etmemiş olması, kendi isteği ile örgütten ayrıldığını ilgili makamlara bildirmesi durumunda örgüt üyeleri hakkında ceza verilmeyecektir. Ayrıca, bu koşullar gerçekleştikten sonra, kişi hakkında örgüt üyesi olmaktan dolayı soruşturma başlatılmış olmasının veya örgütün faaliyeti çerçevesinde başkaları tarafından suç işlenmiş olmasının, etkin pişmanlıktan yararlanma açısından bir önemi bulunmamaktadır. Nitekim Yargıtay kararlarında da bu husus açıkça vurgulanmıştır.[767]

Örgüt üyelerinin yakalanmaları hâlinde etkin pişmanlıktan yararlanabilmesi için, pişmanlık duyarak,örgütün faaliyeti çerçevesinde herhangi bir suçun işlenişine iştirak etmemiş

---

[767] 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 314. maddesinin 3. fıkrasının "suç işlemek amacıyla örgüt kurma suçuna ilişkin diğer hükümleri bu suç açısından da aynen uygulanır" amir hükmü karşısında; örgüt kurma suçu kapsamında bulunan 5237 sayılı TCK.nun etkin pişmanlığa ilişkin 221. maddesinde mülga 765 sayılı TCK.nun 170. maddesinin uygulanabilmesi için aranan silahlı örgüt tarafından amaç suçun işlenmemiş ya da amaç suçun işlenilmesine kalkışılmamış olması gerektiğine ilişkin bir koşul öngörülmediği gözetilerek güvenlik güçlerinin geçeceği yol üzerine patlayıcı madde yerleştirmek eylemi de nazara alınmak suretiyle, sanığın hukuki durumunun buna göre tayin ve takdir edilmesi gerekirken yazılı gerekçe ile etkin pişmanlık hükmünün uygulanmasına yer olmadığına karar verilmesi, (9. C.D.07.03.2006 tarih 2006/358 Esas, 2006/1417 Karar).

olması, örgütün dağılmasını veya mensuplarının yakalanmasını sağlamaya elverişli bilgi vermiş olması durumda da örgüt üyeleri hakkında ceza verilmeyecektir.[768]

hbb. Cezada İndirim

Suç işlemek amacıyla örgüt kuran, yöneten veya örgüte üye olan ya da üye olmamakla birlikte örgüt adına suç işleyen veya örgüte bilerek ve isteyerek yardım eden özellikle konumuz bakımından terörün finansmanı suçunu işleyen kişilerin yakalanmaları hâlinde etkin pişmanlıktan faydalanabilmesi için örgütün yapısı hakkında ve işlenen suçlarla ilgili bilgi vermesi durumda verilecek cezadan üçte birden dörtte üçe kadar indirim yapılabilecektir. Terörün finansmanı suçunda fon sağlamak örgütün faaliyeti çerçevesinde işlenen suçlardan ziyade, örgüte üye olmak mahiyetinde olduğundan, söz konusu düzenleme örgüte fon sağlayan örgüt üyeleri açısından da tatbik edilebilecektir.

i. Soruşturma

Ceza Muhakemesi Kanununda bazı suçlar yönünden özel soruşturma ve kovuşturma usulü benimsenmiştir. Terörün finansmanı suçu da özel soruşturma kapsamında kalan suçlardandır. Terör suçları ile ilgili olarak Terörle Mücadele Kanunun 10. Maddesinde soruşturma ve kovuşturma usulü düzenlenmiş, bu suçlar hakkında Ceza Muhakemesi Kanununun 250 ila 252. Madde hükümlerinin uygulanacağı, bu maddelerde hüküm bulunmayan hallerde ise Ceza Muhakemesi Kanununun diğer hükümlerinin uygulanacağı belirtilmiştir. Ancak Terörle Mücadele Kanununun 10. Maddesi terör suçlarından dolayı yapılacak soruşturmalar ile ilgili olarak Ceza Muhakemesi Kanununun yukarıda anılan hükümlerine birtakım istisnalar da getirmiştir.

Ceza Muhakemesi Kanununun 250. maddesi kapsamına giren terörün finansmanı suçunda soruşturma, Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulunca bu suçların soruşturma ve kovuşturmasında görevlendirilen Cumhuriyet savcılarınca bizzat yapılır. Zira terörün finansmanı suçu resen kovuşturulan bir suçtur. Bu suç görev sırasında veya görevden dolayı işlenmiş olsa bile Cumhuriyet savcılarınca doğrudan soruşturma yapılır. Savcılarının yer itibari ile yetki sınırları Ceza Muhakemesi Kanununun 250. Maddesi

---

[768] Örgütten gönüllü ayrılma ve yakalanması hâlinde uygulanacak hükümler bakımından temel fark, ayrılma hâlinde herhangi bir bilgi vermesi gerekmediği hâlde, yakalanması hâlinde örgütün dağılmasını veya üyelerinin yakalanmasını sağlamaya elverişli bilgi vermesi şartının getirilmiş olmasıdır.

kapsamında görevli Ağır Ceza Mahkemelerinin yetki sınırlarıdır. Ancak Cumhuriyet savcıları soruşturmanın gerekli kıldığı hallerde suç mahalli ile delillerin bulunduğu yerlere giderek soruşturma yapabilirler. Bunun yanı sıra suç Ağır Ceza Mahkemesinin bulunduğu yer dışında işlenmişse Cumhuriyet savcısı suçun işlendiği yer Cumhuriyet savcısından soruşturmanın yapılmasını isteyebilir. Ceza Muhakemesi Kanununun 250. madde kapsamına giren suçları soruşturmakla yetkili Cumhuriyet savcısı yetki vermeden suç mahallinde bulunan Cumhuriyet savcısı resen soruşturmaya başlamışlarsa, gecikmesinde sakınca bulunan işleri yaparak derhal 250. Madde kapsamına giren suçlan soruşturmakla yetkili Cumhuriyet savcısına bilgi verip soruşturmayı onun direktifleri doğrultusunda ya kendileri yaparlar, ya da evrakı bu suçları soruşturmakla yetkili Cumhuriyet savcılarına gönderirler.

Ceza Muhakemesi Kanununda "Koruma Tedbirleri" denilen bir kısım özel soruşturma teknikleri, 135 ila 140. maddeler arasında düzenlenmiştir. Bu maddelerde terörün finansmanı suçu sayılmamıştır. Fakat 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanununun 10. Maddesinde; 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun "İletişimin tespiti, dinlenmesi ve kayda alınması" başlıklı 135. Maddesinin 6. fıkrasının (a) bendinin (8) numaralı alt bendinde, "Gizli soruşturmacı görevlendirilmesi" başlıklı 139. Maddesinin 7. fıkrasının (a) bendinin (2) numaralı alt bendinde ve "Teknik araçla izleme" başlıklı 140. Maddesinin 1. fıkrasının (a) bendinin (5) numaralı alt bendinde yer alan istisnaların terör suçları ilgili olarak uygulanmayacağı belirtilmiştir. Ancak bu istisnalar Kanunun 7. Maddesindeki Türk Ceza Kanununun 314. Maddesine yapılan yollama dolayısıyla terör örgütü üyesi ve bu örgütlere bilerek ve isteyerek yardım eden kişilerle ilgili olarak uygulanmayacaktır. Bu itibarla sözkonusu 10. Maddenin (f) bendi hükmü Kanunun 7. Maddesinde Türk Ceza Kanununun 314. Maddesinde tanımlanan silahlı örgüt suçuna yapılan yollama dolayısıyla terör örgütü üyesi ve bu örgütlere bilerek ve isteyerek yardım eden kişilerle ilgili olarak da iletişimin tespiti, dinlenmesi ve kayda alınması, gizli soruşturmacı görevlendirilmesi ve teknik araçlarla izleme koruma tedbirlerinin uygulanabileceği şeklinde anlaşılmaktadır.[769]

Dolayısıyla, terörün finansmanı suçu ile ilgili olarak, soruşturma konusu suçun işlendiği hususunda kuvvetli şüphe sebeplerinin bulunması ve başka surette delil elde edilememesi halinde, hakim veya gecikmesinde sakınca bulunan hallerde Cumhuriyet savcısı kararı ile şüpheli veya sanığın telekomünikasyon yoluyla iletişimi tespiti, dinlenmesi ve kayda

---

[769] İlgili maddenin gerekçesi için bkz. TBMM 22. Dönem, Yasama Yılı:4, Sıra Sayısı:1222

alınması, kamu görevlileri gizli soruşturmacı olarak görevlendirilebilmesi, şüpheli veya sanığın kamuya açık yerlerdeki faaliyetleri ve işyerinin teknik araçlarla izlenmesi, ses veya görüntü kaydı alınması mümkün olabilecektir.

j. Kovuşturma

Terör suçları ile ilgili olarak Terörle Mücadele Kanunun 10. Maddesinde kovuşturma usulü düzenlenmiş, bu suçlar hakkında Ceza Muhakemesi Kanununun 250 ila 252.madde hükümlerinin uygulanacağı belirtilmiştir. Terörle Mücadele Kanununun 9. Maddesi uyarınca Ceza Muhakemesi Kanununun 250. Maddesi kapsamına giren terörün finansmanı suçu, Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulunca bu işlere bakmakla görevlendirilen hakimlerden oluşturulmuş ağır ceza mahkemelerinde görülmektedir.

Ceza Muhakemesi Kanununun 250. Maddesi kapsamına giren suçlara ilişkin suçları işleyenlerin sıfat ve memuriyetleri ne olursa olsun özel yetkili Ağır Ceza Mahkemelerinde yargılanır. Kişilerin sıfat ve memuriyetlerinden kaynaklanan özel yargılama yöntemleri uygulanmaz. Doğrudan doğruya 251 ve 250. Maddelerdeki soruşturma ve kovuşturma yöntemleri uygulanır. Örneğin kişi Devlet memuruysa 250. Maddede sayılan suçun varlığında memurlara özgü yargılama yöntemi uygulanmayarak doğrudan 250 ve devamı maddeleri gereğince yargılama yapılacaktır. Bu suçlar görev sırasında ve görevden dolayı işlenmiş olsa bile bu kural geçerlidir.[770]

k. Yaptırım

ka. Hürriyeti Bağlayıcı Ceza

Terörün finansmanı için fon sağlayan ve toplayan kimsenin, örgüt üyesi gibi cezalandırılacağına ilişkin 8. Madde hükmü karşısında silahlı örgüt üyeliğini düzenleyen Türk Ceza Kanununun 314 Maddesinin ikinci fıkrası uyarınca beş yıldan on yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılacağı hüküm altına alınmıştır.

Ayrıca Kanunun 8/A Maddesi uyarınca suçun kamu görevlisi tarafından görevin sağladığı nüfuzun kötüye kullanarak işlenmesi halinde, cezanın yarı oranında artırılacağı

---

[770] Bu kuralın istisnaları Anayasa Mahkemesi ve Yargıtay'ın yargılayacağı kişilerle savaş ve sıkı yönetim hali dahil askeri mahkemelerin görevlerine giren hükümlerle ayrıca düzenlenmiştir.

düzenlenmiştir. Bu durumdaki bir kamu görevlisinin bu suçu işlemesi durumunda 7.5 yıl ile 15 yıl arasında hapis cezası ile cezalandırılması mümkün olabilecektir.

kb. Faaliyet İzninin İptali

Türk Ceza Kanununun "Ceza sorumluluğunun şahsiliği" başlıklı 20. maddesinde; ceza sorumluluğunun şahsi olduğu, bir kimsenin diğer bir kimsenin eyleminden ötürü sorumlu tutulamayacağı belirtilmiş ve tüzel kişilerin de ceza sorumluluğuna tabi tutulamayacağı ancak bunlar hakkında güvenlik tedbiri niteliğindeki yaptırımların uygulanabileceği hüküm altına almıştır. Tüzel kişilere hangi şartlarda hangi güvenlik tedbirlerinin uygulanabileceği de Türk Ceza Kanununun 60. Maddesinde belirlenmiştir.

Terörle Mücadele Kanununun "Tüzel kişilerin sorumluluğu" başlığı altında düzenlenen 8/B Maddesine göre, terörün finansmanı suçunun bir tüzel kişinin faaliyeti çerçevesinde işlenmesi halinde, Türk Ceza Kanunun 60. Maddesine göre tüzel kişilere özgü güvenlik tedbirlerine hükmolunacağı belirtilmiştir. Böylece terörün finansmanında fon sağlamak ve toplamak üzere kurulan veya bu amaçlarla faaliyet gösteren tüzel kişiler hakkında Türk Ceza Kanunundaki tüzel kişilere özgü güvenlik tedbirlerinin uygulanması söz konusu olacaktır. Tüzel kişiler hakkında uygulanacak güvenlik tedbirlerinden biri de faaliyet izninin iptalidir. Türk Ceza Kanununun 60. Maddesinin birinci fıkrasında düzenlenen iznin iptali güvenlik tedbirinin uygulanabilmesi için, özel hukuk tüzel kişisinin yararına, organ veya temsilcisinin iştirakiyle ve verilen iznin kötüye kullanılması suretiyle işlenmiş kasti bir suçtan mahkûmiyet kararı verilmiş bulunmalıdır. Bu anlamda terör eylemlerinin finansmanı için kurulan veyahut faaliyet gösteren tüzel kişinin, faaliyet izninin iptali gündeme gelecektir. Bununla birlikte iznin iptalinin, işlenen fiile nazaran daha ağır sonuçlar ortaya çıkarabileceği durumlarda hakime takdir yetkisi tanınmış ve böylelikle gerek üçüncü kişilerin zarara uğraması gerekse suçla orantısız bir ceza vermek suretiyle tüzel kişinin haklarının zedelenmesi engellenmeye çalışılmıştır.

Faaliyet izninin iptali için tüzel kişinin özel hukuk tüzel kişisi olması ve bir kamu kurumunun verdiği izne dayalı olarak faaliyette bulunması ve kasıtlı bir suçun tüzel kişiye verilen iznin sağladığı yetkinin kötüye kullanılması suretiyle tüzel kişi yararına işlenmesi gerekmektedir. Dolayısıyla tüzel kişilik bünyesinde tüzel kişinin faaliyet alanı ile ilgili olmayan ve yine tüzel kişi yararına işlenmeyen bir suçtan ötürü güvenlik tedbiri uygulanamamaktadır.

kc. Müsadere

kca. Genel Olarak

5237 sayılı Türk Ceza Kanunu ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu mevzuatımız bakımından suç gelirlerine elkoyma ve müsadere yoluyla suç ve suçlulukla mücadele alanında etkili ve çağdaş düzenleme ve kurumlara yer vermiştir.

Bilindiği üzere, uyuşturucu ve uyarıcı madde kaçakçılığı, yolsuzluk fiilleri dahil mali suçlar, mafya tipi örgütlü suçlar ile bilişim sistemlerinin kullanımıyla işlenen çıkar amaçlı suçlar başta olmak üzere yasadışı faaliyetlerden elde edilen haksız gelirlerin yüksekliği, bir taraftan bu suçların işlenmesini cazip kılarak yeni oluşumlar için özellikle de terör örgütleri için finansman sağlamakta, öte yandan da toplumsal düzeni ve asayişi tehdit altına alarak sosyal ve ekonomik alanlarda onarılamaz yaralara neden olabilmektedir. Bu nedenle, temel işlenme amacı haksız ekonomik menfaat elde etmek olan bu suçlarla mücadelede tam başarı, ancak söz konusu suçların işlenmesinin temel saiki olan suç gelirlerinin müsaderesi ile sağlanabilecektir.

Özellikle son dönemde, yolsuzluk gelirleri başta olmak üzere suç örgütleri ve özellikle de terör örgütlerinin finans kaynaklarının araştırılması, aklanmasının önlenmesi, el konulması ve müsaderesine ilişkin olarak uluslararası alanda hazırlanan ve Ülkemizin taraf olduğu sözleşmeler ve iç hukukun buna uygun düzenlemeleri ile suç işlemek yoluyla kazanç elde edilmesinin önüne geçilmesi ve etkin bir mücadelenin gerçekleştirilmesi amacı güdülmüştür.

Müsadere, mahkûmiyetin sonucu olarak veya Kanunda gösterilen hallerde mahkûmiyet bulunmasa bile, bir eşyanın mülkiyetinin devlete geçmesi demektir.[771] Doktrinde müsadere, kasten işlenen bir suçtan mahkum olan kişinin malvarlığının bir kısmının mülkiyetinin ceza olarak; kullanılması, yapılması, taşınması, bulundurulması ve satılması cürüm veya kabahat teşkil eden bir eşyanın söz konusu olması halinde de bu eşyanın mülkiyetinin tedbir olarak devlete geçmesi şeklinde tanımlanmakta idi. Türk Ceza Kanununda cürüm-kabahat ayrımının ortadan kaldırılması ve müsaderenin "güvenlik tedbiri" olarak düzenlenmesi karşısında bu tanım kısmen de olsa güncelliğini yitirmiş bulunmaktadır. Keza Türk Ceza Kanununda

---

[771] CENTEL Nur, ZAFER Hamide; Ceza Muhakemesi Hukuku, 6.Bası, Beta Yayınevi, Ankara, s.805.

müsaderenin mümkün olmaması halinde eşyanın değeri kadar paranın müsadere edileceği hususuna yer verilmiştir.[772]

Hukukumuzda yapılan yeni düzenleme karşısında eşya müsaderesini kasıtlı bir suçun işlenmesinde kullanılan veya suçun işlenmesine tahsis edilen ya da suçtan meydana gelen eşyanın; veya kamu güvenliği, kamu sağlığı veya genel ahlak açısından tehlikeli olması durumunda suçun işlenmesinde kullanılmak üzere hazırlanan eşyanın; bunların ortadan kaldırılması, elden çıkarılması, tüketilmesi veya müsaderenin başka, türlü imkansız hale gelmesi durumunda söz konusu eşyanın değeri kadar paranın, yahut; üretimi, bulundurulması, kullanılması, taşınması, alım ve satımı suç oluşturan eşyanın mülkiyetinin devlete geçmesi şeklinde ifade etmek mümkündür.[773]

Hukukî niteliği bakımından müsadere güvenlik tedbiri olarak düzenlenmiştir. Mülga 765 sayılı Türk Ceza Kanununda düzenlenen müsaderenin bir ceza mı? yoksa emniyet tedbiri mi? olduğu konusunda doktrinde farklı görüşler bulunmakta ve uygulama da ise müsaderenin mülga 765 sayılı Türk Ceza Kanununun 11. Maddesinde sayılan cezalar arasında yer almaması nedeniyle müsaderenin bir ceza olmayıp, ceza mahkûmiyeti sonucu bulunan bir tedbir olduğu genel kabul görmekteydi. 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu bu konudaki tartışmalara son vererek, müsadereyi "Güvenlik Tedbirleri" kategorisinde düzenlemiştir.

Hukuki niteliği güvenlik tedbiri olarak kabul edildiğinden, müsadereye hükmedilmesi için bir suçun işlenmesi zorunlu olmakla birlikte, bu suçtan dolayı bir kimsenin cezaya mahkum edilmesi gerekmemektedir. Örneğin, fail akıl hastası veya çocuk olması nedeniyle cezalandırılmasa dahi, bu fail tarafından suçta kullanılan eşyanın müsaderesine hükmedilecektir. 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 54. Maddesinde, "kasıtlı bir suçun işlenmesinde." demek suretiyle müsaderenin yalnız kasten işlenen suçlara uygulanacağı açıkça öngörülmüştür. Terörün finansmanı suçunun da kasten işlenebilen bir suç olması nedeniyle müsadereyi ilişkin hükümlerin bu suç bakımından da uygulanabilmesi mümkün olacaktır.

Terörün finansmanında kullanılan değer, yasal yollardan elde edilebileceği gibi suçtan da elde edilebilir. Bu durumda iki suçtan söz etmek gerekir. Birincisi gelirin elde edildiği suç,

---

[772] ÖZBEK Veli Özer; Ceza Muhakemesi Hukuku, Seçkin Yayınevi, Ankara 2006, s.381.

[773] ÖZBEK Veli Özer; Ceza Muhakemesi Hukuku, s.382.

ikincisi ise terörün finansmanı suçudur. Terörün finansmanına konu değerin suçtan elde edilmesi halinde müsaderenin nasıl olacağı sorunu da ortaya çıkmaktadır. Şöyle ki; suçtan elde edilen gelir herhangi bir işleme tabi tutulmaksızın müsadereye tabidir. Bu değerin, terörün finansmanına konu olması halinde ise terörün finansmanından elde edilen, terörün finansmanına konu olan gelir olarak müsadereye tabi tutulacaktır. Bu durum, ilk bakışta aynı değerin iki defa müsadere edilmesi gibi gözükmektedir. Ancak konuya şu şekilde bakmakta fayda bulunmaktadır. Türk Ceza Kanununun 55. Maddesinin uygulanabilmesi için her ne kadar madde metninde açıkça ifade edilmemiş olsa da; suç gelirinin, elde edildiği suçu işleyen kişinin malvarlığında olması gerekmemektedir. Böylece failin malvarlığında yasa dışı gelir tespit edilemezse, yasal geliri müsadere edilir. Suçtan elde edilen gelirin bağışlanmış olması, tüketilmesi vb. nedenlerle failin malvarlığından çıkmış olması, bu değerin failin malvarlığından geri alınmasına etki etmez. Bu nedenle bir suç geliri aynı zamanda terörün finansmanı suçunun konusunu oluşturduğu takdirde, hem suç gelirini elde eden kişinin bu meblağa eşdeğerdeki malvarlığı müsadere edilecek, hem de terörün finansmanı suçuna konu değer müsadere edilecektir. Burada fail için aynı değer üzerinde iki müsadere söz konusu olmamaktadır. Zira bu gelir, terörün finansmanında kullanıldığı için artık, terör örgütünün geliri olur ve bu nedenle müsadere edilmektedir.[774]

kcb. Eşya Müsaderesi

Türk Ceza Kanununun 54. Maddesinin birinci fıkrasında, iyi niyetli üçüncü kişilere ait olmamak koşuluyla, kasıtlı bir suçun işlenmesinde kullanılan veya suçun işlenmesine tahsis edilen ya da suçtan meydana gelen eşyanın müsaderesine hükmolunacağı ifade edilmiştir. Bu halde, bir eşyanın müsadere edilebilmesi için eşya ile bağlantılı olan fiilin işlenmiş veya icrasına başlanmış olması gerekir. O halde terörün finansmanı suçunda sağlanan veyahut toplanan fon hakkında bu hükümler uygulanacaktır. Birinci fıkranın son cümlesinde terörün finansmanı suçunun işlenmesinde kullanılmak üzere hazırlanan eşyanın, kamu güvenliği açısından tehlikeli olduğu kuşkusuz olması nedeniyle, müsaderesi sözkonusu olacaktır.

Terörün finansmanı suçunda suçun icrasının başlamış olması gerekli değildir. Suçun hazırlık aşamasında kalması, bu tür eşyanın müsaderesine karar verilmesini engellemez. Bu halde failin hareketi henüz, suçun icra hareketi sayılmasına elverişli değilse, o zaman

---

[774] AKIN Engin; Terör ve Terörün Finansmanı Suçu, s.398.

da bu eşya, bir suçun işlenmesinde kullanılmak üzere hazırlanmış eşya sıfatı ile müsadere edilecektir.[775]

Terörün finansmanı suçunda eşya müsaderenin konusu suçun işlenmesine tahsis edilen veya toplanan para veya değeri para ile temsil edilebilen her türlü mal, eşya müsaderesinin konusu olabilir. O halde öncelikle terörün finansmanı suçunda eşya müsaderesinin mümkün olabilmesi için terörün finansmanı amacına tahsis edilmiş olan bir eşya mevcut olmalıdır. Eşya dan anlaşılması gereken, maddi varlığa sahip üzerinde hakimiyet kurulabilen nesnelerdir. Bu anlamda maddi varlığı olmayan alacak hakkı gibi ekonomik değerler eşya müsaderesinin konusunu oluşturamaz. Tüzel kişiler bakımından müsadere hükmünün uygulanabilmesi için ise, suçun tüzel kişi yararına işlenmiş olması yeterli görülmektedir.

Eşya iyi niyetli üçüncü kişilere ait olmamalıdır. Eşyanın iyi niyetli üçüncü kişilere ait olmaması müsaderenin koşuludur. Gerekçede iyiniyet, kişinin suç işlendiğinden haberdar olmaması şeklinde ifade edilmiştir. Ayrıca eşya kasıtlı bir suçun işlenmesinde kullanılmalı veya suçun işlenmesine tahsis edilmelidir ki terörün finansmanı suçu kasten işlenebilen bir suçtur. Taksirle işlenen suçlarda müsadere söz konusu olamayacaktır.

Kamu davası açılmış olup da iade edilmesi gereken eşya veya malvarlığı değerleriyle ilgili olarak esasla birlikte bir karar verilmemiş olması durumunda, mahkemece re'sen veya ilgililerin istemi üzerine bunların iadesine karar verilir.[776]

kcc. Kazanç Müsaderesi

5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 55.Maddesi uyarınca, suçun işlenmesi ile elde edilen veya suçun konusunu oluşturan ya da suçun işlenmesi için sağlanan maddî menfaatler ile bunların değerlendirilmesi veya dönüştürülmesi sonucu ortaya çıkan ekonomik kazançların müsaderesine karar verilebilmesi imkanı getirilmiştir.[777] Anılan bu hüküm uyarınca terörün finansmanı suçunda da sağlanan veyahut toplanan fonlar hakkında kazanç müsaderesine ilişkin hükümler uygulanabilecektir. Bu durum, 3713 sayılı Kanunda değişiklik yapan 5532

---

[775] CENTEL Nur, ZAFER Hamide; Ceza Muhakemesi Hukuku, s.805.

[776] 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu, Madde 256/2.

[777] Mülga 765 saylı Türk Ceza Kanunu sisteminde kazanç müsaderesine ilişkin hükümler bulunmammktaydı. Bu nedenle Doktrinde tartışmalı olan suçun işlenmesi ile elde edilen menfaatlerin 36. maddede düzenlenen genel hükümler uyarınca müsadere edileceği savunulmaktaydı.

sayılı Kanunun 7. maddesinin gerekçesinde de açık bir şekilde belirtilmiş ve terörün finansmanı suçunun işlenmesi suretiyle elde edilen malvarlığı değeri hakkında kazanç müsaderesi hükmünün uygulanacağının açık olması nedeniyle maddede ayrıca bir müsadere düzenlemesine yer verilmediği ifade edilmiştir. [778]

Kazanç müsaderesi için suçun işlenmesi ile elde edilen veya suçun konusunu oluşturan ya da suçun işlenmesi için sağlanan maddi menfaatler veya bunların değerlendirilmesi veya dönüştürülmesi sonucu ortaya çıkan ekonomik kazanç söz konusu olmalıdır. Kazanç müsaderesinin konusunu ekonomik değer taşıyan her türlü menfaat oluşturabilir. Eğer söz konusu ekonomik değer başka kazançlara dönüştürüldüyse bu kazanç da müsadereye konu olacaktır. Örneğin belli miktar paranın hisse senedine dönüştürülmesi gibi. Müsadere konusu malvarlığı değerinin elde edilememesi durumunda bunun karşılığını oluşturan malvarlığı değeri müsadere edilecektir.

Ayrıca maddede; müsadere konusu eşya veya maddi menfaatlere el konulamadığı veya bunların merciine teslim edilmediği hallerde, bunların karşılığını oluşturan değerlerin müsaderesine hükmedileceği belirtilmek suretiyle müsadereye konu malın yasal yollardan elde edilmiş olmasının müsadereyi engellememesini sağlamış ve değer bazlı müsadere sistemini getirmiştir.

Maddenin 1. fıkrasında; müsadere kararı verilebilmesi, maddi menfaatin suçun mağduruna iade edilememesi şartına bağlanmıştır. Anılan hüküm uyarınca; öncelikle suçun mağdurunun zararının tazmin edilmesi gerekmektedir. Söz konusu zararın tazmin edilememesi, suçun mağdurunun bulunmaması veya suçun mağdurunun maddi bir zarara uğramamış olması durumunda müsadere hükümleri uygulanabilecektir.

Bu müsadere çeşidinde müsadereye konu olan "şey" eşya değil, suçla ilgili olan "ekonomik kazanç veya maddi menfaatler"dir. Madde gerekçesine göre; bu düzenleme ile güdülen temel amaç, suç işlemek yoluyla kazanç elde edilmesinin önüne geçilmesidir. Bu nedenle yeni, hükümde kazanç müsaderesi kapsamlı bir biçimde düzenlenmiş ve suç işlemek suretiyle veya suç işlemek dolayısıyla elde edilen ekonomik kazançların müsaderesi olanaklı hale getirilmiştir. Böylece kazanç müsaderesi, başta terörün finansmanı, karapara aklama, uyuşturucu veya uyarıcı madde ticareti, dolandırıcılık, kaçakçılık, ihaleye fesat karıştırma gibi ekonomik çıkar elde etme amacıyla işlenen veya

---

[778] AYKIN Hasan, GÜMÜŞAY Kevser; "Terörle Mücadelede Yeni Boyut: Terörün Finansmanı İle Mücadele" , s. 368.

bu suçların bir terör örgütünün faaliyeti çerçevesinde işlenmesi durumunda bu suçlara karşı etkin bir biçimde caydırıcılık özelliği olan yaptırım niteliğine kavuşmuştur.

l. Suçluların Geri Verilmesi ve Adli Yardımlaşma

Bir ülkede suç işleyip yargılanmakta ve cezasını çekmekte iken başka bir ülkeye kaçan kişilerin yargılanması veya hükmolunan cezayı çekmesi amacıyla istem üzerine yabancı bir devlete teslimini ifade eden kuruma geri verme denir.[779] Suçluların geri verilmesi, uluslararası hukuk kuralları ve iç hukuk kurallarına göre düzenlenmektedir. Suçluların iadesi mutlaka ikili veya çok taraflı bir sözleşmeye dayanması gerekir[780]. Uluslararası hukuk açısından geri verme yükümlülüğü ancak iki devlet arasında geri verme sözleşmesi varsa mümkündür. Böyle bir sözleşmenin bulunmaması durumunda talep edilen devlet açısından iade etme zorunluluğu bulunmamaktadır. Öte yandan Suçluların geri verilmesine ilişkin olarak uluslararası hukuk kuralları ve iç hukuk kuralları arasında ortaya çıkacak çatışmada iç hukuk kurallarına öncelik tanınması ilkesi uluslararası hukukta benimsenmiştir.

Geri verme, 5237 Sayılı Türk Ceza Kanununun 18. maddesinde düzenlenmiştir. Bu düzenlemeye göre yabancı bir ülkede işlenen veya işlendiği iddia edilen bir suç nedeniyle hakkında ceza kovuşturması başlatılan veya mahkûmiyet kararı verilmiş olan bir yabancı, talep üzerine, kovuşturmanın yapılabilmesi veya hükmedilen cezanın infazı amacıyla geri verilebilir. Ancak, geri verme talebine esas teşkil eden fiil, Türk kanunlarına göre suç değilse, düşünce suçu veya siyasî ya da askerî suç niteliğinde ise,Türkiye Devletinin güvenliğine karşı, Türkiye Devletinin veya bir Türk vatandaşının ya da Türk kanunlarına göre kurulmuş bir tüzel kişinin zararına işlenmişse, Türkiye'nin yargılama yetkisine giren bir suç ise, zamanaşımına veya affa uğramış ise geri verme talebi kabul edilmeyecek ayrıca Uluslararası Ceza Divanına taraf olmanın gerektirdiği yükümlülükler hariç olmak üzere, vatandaş suç sebebiyle yabancı bir ülkeye iade edilemeyecek, kişinin, talep eden devlete geri verilmesi hâlinde ırkı, dini, vatandaşlığı, belli bir sosyal gruba mensubiyeti veya siyasî görüşleri nedeniyle kovuşturulacağına veya cezalandırılacağına ya da işkence ve kötü

---

[779] TEZCAN Durmuş, ERDEM Mustafa Ruhan, ÖNOK R.Murat; Uluslararası Ceza Hukuku, Seçkin Yayınevi, Ankara, 2009, s.227.

[780] Suçluların geri verilmesini düzenleyen Türkiyenin ikili sözleşme yaptığı pek çok ülke vardır.Türkiye ayrıca 47 devletin taraf olduğu "Suçluların Geri Verilmesine Dair 1957 tarihli Avrupa Sözleşmesi" ve 40 devletin taraf olduğu bu Sözleşmeye Ek 2 no'lu Protokol'ü imzalamış ve yürürlüğe koymuştur. TEZCAN Durmuş, ERDEM Mustafa Ruhan, ÖNOK R.Murat; Uluslararası Ceza Hukuku, s.230.

muameleye maruz kalacağına dair kuvvetli şüphe sebepleri varsa, talep kabul edilmeyecektir.

Terörizmin Finansmanının Önlenmesine Dair Uluslararası Sözleşmede sözleşmeye taraf olan ülkeler arasındaki işbirliğinin artırılmasını teminen karşılıklı adli yardımlaşma ve suçluların geri verilmesi hususlarında ayrıntılı düzenlemelere yer verilmiştir. Sözleşmenin 11. maddesinde, terör ve terörün finansmanı suçlarının taraf ülkeler arasında Sözleşmenin yürürlüğe girmesinden önce akdedilmiş tüm geri verme anlaşmalarında geri verme sebebi olarak telakki edileceği, taraf ülkelerin, terör ve terörün finansmanı suçlarını, bundan böyle aralarında imzalayacakları her iade anlaşmasında, iadeye neden suç olarak telakki etmeyi taahhüt edecekleri, iade için bir iade anlaşmasının mevcudiyeti koşulunu arayan bir Taraf ülkenin, iade anlaşması olmadığı diğer bir Taraf ülkeden iade talebi alması durumunda, isterse terör ve terörün finansmanı suçlan çerçevesinde Sözleşme hükümlerini iadenin yasal zemini olarak görebileceği ve iadenin talep edilen ülkenin mevzuatındaki diğer şartlara tâbi olacağı, iade için bir iade anlaşmasının mevcudiyeti koşulunu aramayan devletlerin, terör ve terörün finansmanı suçlarını, talep edilen Devletin mevzuatındaki şartlara halel getirmeksizin, aralarında iadeye tâbi suçlar olarak kabul edecekleri, taraf devletler arasında akdedilmiş iade anlaşma ve düzenlemelerinin terör ve terörün finansmanı suçlan ile ilgili hükümlerinin, bu Sözleşmeyle bağdaşmayanlarının Sözleşme hükümleri paralelinde değiştirilmiş sayılacağı hususları ayrıntılı olarak düzenlenmiştir. Taraf ülkelerin, ellerinde bulunan ve yargılama amacıyla gerekli olan delillerin temini için yardım da dahil olmak üzere, terör ve terörün finansmanı suçlarıyla ilgili cezai soruşturmalarda ya da ceza davalarında veya iade işlemlerinde, mümkün olan en geniş şekilde adli yardımlaşmada bulunmaları gerektiği belirtilmiştir.[781]

Sözleşme ile ayrıca, terör ve terörün finansmanı suçlarının hiçbirinin, suçluların geri verilmesi veya karşılıklı adli yardım amaçları bakımından, mali veya siyasi bir suçla bağlantılı bir suç olarak kabul edilmemesi, ülkelerin suçluların geri verilmesi veya karşılıklı adli yardım talebini, sadece suçun mali veya siyasi olma vasfını ileri sürerek geri çevirmemeleri gerektiği,[782] terör ve terörün finansmanı suçunun failinin veya zanlının topraklarında bulunabileceği bilgisini alan ilgili taraf devletin, bilgisine sunulan hususların soruşturulması için iç hukuka göre gerekli olabilecek önlemleri alması gerektiği ve koşulların gerektirdiğini düşündüğü hallerde, fail veya zanlının topraklarında bulunan taraf devletin, takibat veya iade amacıyla bu kişinin hazır

---

[781] Sözleşme, Md. 12.

[782] Sözleşme, Md. 13-14.

bulunmasını sağlamak üzere iç hukuku çerçevesinde uygun tedbirleri alması gerektiği, şüphelinin topraklarında bulunduğu taraf devletin, onu iade etmeyecekse, aşırı bir gecikmeye mahal vermeksizin ve hiçbir istisna olmaksızın, suç kendi topraklarında işlenmiş olsun veya olmasın, konuyu kendi mevzuatında öngörülen süreç çerçevesinde cezai takibat başlatmalarını teminen yetkili makamlarına havale etmekle yükümlü olduğuna ilişkin hususlar hüküm altına alınmıştır.[783]

Terörün finansmanı suçu bakımından yürütülmekte olan soruşturma kapsamında yurtdışında bulunan kişiler veya soruşturma konusu edilen kişilerin yurtdışındaki malvarlıkları hakkında gerekli araştırmanın yapılabilmesi amacıyla adli yardım konuyla ilgili uluslararası Sözleşme ve ikili anlaşmalar çerçevesinde mümkün olabilmektedir.

Adlî yardım talepleri Adalet Bakanlığınca yerine getirilmektedir. Yürütülmekte olan soruşturma kapsamında yurtdışında bulunan kişiler veya soruşturma konusu edilen kişilerin yurtdışındaki malvarlıkları hakkında gerekli araştırmanın yapılabilmesi amacıyla, 01/01/2006 tarihli ve 69 sayılı Genelge ile bu Genelgenin birinci bölümünün "El Koyma Ve Müsadere Kararlarının İnfazına İlişkin Karşılıklı Adlî Yardım" konulu VII. Bölümü dikkate alınarak düzenlenen talep Adalet Bakanlığı Uluslararası Hukuk ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğüne iletilmesi gerekmektedir.

Yurtdışında olduğu tespit edilen malvarlığı değerleri hakkında elkoyma veya müsadere kararı verilmiş olması halinde bu kararların yurtdışında infazı için ilgili sözleşmeler dikkate alınarak düzenlenecek adli yardım talebi ivedi olarak Adalet Bakanlığının anılan ilgili Genel Müdürlüğüne iletilmelidir. Adli yardım kararının ilgili adli ülke adli makamınca infazına karar verilmesi halinde üç aylık sürelerle, ilgili makama iletilmek üzere davanın seyri ve elkoyma kararının devam edip etmediği konusunda Bakanlığa bilgi verilmelidir.

Şüphelinin lehine ve aleyhine olan delillerin toplanması kapsamında, işlendiğinden şüphelenilen suçun şüphelisi ya da sanığı kişilerin mali bilgilerinin toplanması, suçla ilgilerinin tespiti elkoyma ve müsadere hükümlerinin uygulanması ve suçla mücadele amacına hizmet edebilmesi bakımından son derece önem taşıdığından Ceza Muhakemesi Kanununun 128. Maddesinde belirtilen suçlar bakımından, taşınmazlar, kara, deniz veya hava ulaşım araçları, banka veya diğer malî kurumlardaki her türlü hesap, gerçek veya

---

[783] Sözleşme, Md. 9-10.

tüzel kişiler nezdindeki her türlü hak ve alacaklar, kıymetli evrak, ortağı bulunduğu şirketteki ortaklık payları, kiralık kasa mevcutları ve diğer malvarlığı değerleri hakkında yapılacak araştırma ile şüpheli ya da şüpheliler hakkında tam bir mali profil ortaya konulmalıdır.

5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 55. Maddesinde bahsedilen, suçun işlenmesi ile elde edilen veya suçun konusunu oluşturan ya da suçun işlenmesi için sağlanan maddi menfaatler ile bunların değerlendirilmesi veya dönüştürülmesi sonucu ortaya çıkan ekonomik kazançların ve müsadere konusu eşya veya maddi menfaatlere elkonulamadığı veya bunların merciine teslim edilmediği hallerde, bunların karşılığını oluşturan değerlerin müsaderesine konu olan malvarlığı değerleri de tespit edilecektir. Elkoyma ve müsadere talebinin konusu taşınır ya da taşınmaz mallar ve suçtan elde edilen gelirler olabilir. Elkoyma veya müsadere talebinin Türk makamları tarafından yapılan soruşturma ve kovuşturmalara zarar vermesi söz konusu ise, bu talep üzerine yapacak işlem ertelenmelidir. Ancak, bundan önce, keyfiyet talep eden tarafa bildirilmelidir. Müsadere kararının infazına Bakanlıkça iletilen adli yardım talebi çerçevesinde Cumhuriyet Başsavcılığının başvurusuyla yetkili ve görevli mahkemece karar verilecektir.

Yabancı mahkeme müsadere kararının kesinleşmiş ve icra edilebilir olması ve müsadere edilen malvarlıklarının benzer koşullarda Türk hukukuna göre de müsadereye elverişli olması gerekmektedir.

m. Seçenek Yaptırımlara Çevirme ve Erteleme Yasağı

Terörün finansmanı suçundan dolayı verilen hapis cezasının Terörle Mücadele Kanununun 13. maddesi uyarınca, seçenek yaptırımlara çevrilemeyeceği ve ertelenemeyeceği hüküm altına alınmıştır.[784]

Terörle Mücadele Kanununun anılan hükmü gereğince terörün finansmanı suçundan mahkum olan bir kişinin almış olduğu kısa süreli hapis cezası Türk Ceza Kanununun 50. Maddesi uyarınca, suçlunun kişiliğine, sosyal ve ekonomik durumuna, yargılama sürecinde duyduğu pişmanlığa ve suçun işlenmesindeki özelliklere göre kısa süreli hapis cezasına seçenek yaptırım olan adlî para cezasına, mağdurun veya kamunun uğradığı zararın aynen iade, suçtan önceki hâle getirme veya tazmin suretiyle, tamamen giderilmesine, en az iki

---

[784] Bu hüküm on beş yaşını tamamlamamış çocuklarla ilgili olarak uygulanmaz. TMK md. 13. ikinci cümle.

yıl süreyle, bir meslek veya sanat edinmeyi sağlamak amacıyla, gerektiğinde barınma imkânı da bulunan bir eğitim kurumuna devam etmeye, mahkûm olunan cezanın yarısından bir katına kadar süreyle, belirli yerlere gitmekten veya belirli etkinlikleri yapmaktan yasaklanmaya, sağladığı hak ve yetkiler kötüye kullanılmak suretiyle veya gerektirdiği dikkat ve özen yükümlülüğüne aykırı davranılarak suç işlenmiş olması durumunda; mahkûm olunan cezanın yarısından bir katına kadar süreyle, ilgili ehliyet ve ruhsat belgelerinin geri alınmasına, belli bir meslek ve sanatı yapmaktan yasaklanmaya, mahkûm olunan cezanın yarısından bir katına kadar süreyle ve gönüllü olmak koşuluyla kamuya yararlı bir işte çalıştırılmaya çevrilemeyecektir. Türk Ceza Kanununun 51. maddesi gereğince, kişi almış olduğu hapis cezasının miktarı ve diğer şartları taşısa bile cezası ertelenemeyecektir.

Ancak bu düzenlemenin Anayasanın eşitlik ilkesini güvence altına alan 10. maddesine aykırı olduğu savunulmaktadır.[785] Çünkü hürriyeti bağlayıcı cezaların para cezasına veya tedbirlerden birine çevrilmesi yahut ertelenmesinin suçlunun kişiliği ile ilgili bir olgu olduğu, yani, fiile yönelik olmayıp tamamen suçluların iyileştirilmesinin amaçlandığı, bu olgu ve amaçlar gözönüne alındığı takdirde suçlunun terör suçlusu olması veya başka bir suçtan hüküm giymiş olmasının ayrıcalık tanımaya gerekçe olamayacağı. ancak, 13. Maddede ise terör suçluları ile diğer suçlular arasında Anayasanın 10. Maddesine karşın eşitliği bozucu, ayrıcalık tanıyıcı bir düzenleme getirilmiştir.[786]

n. Zamanaşımı

Zamanaşımı, dava ve ceza zamanaşımı olmak üzere iki türlüdür. Dava zamanaşımı, belli koşulların gerçekleşmesi halinde devletin cezalandırma hakkından vazgeçmesidir. Dava zamanaşımı bir suçtan ötürü yasada gösterilen süreler içerisinde dava açılmamış veya açılan dava sona erdirilmemişse söz konusu olmaktadır. Dava zamanaşımı gerçekleştiğinde atılı suçtan dava açılamayacağı gibi açılmış bulunan davaya da devam edilmeyecektir. Ceza

---

[785] ÖZGENÇ İzzet; Terörle Mücadele Kanunu, s.79.

[786] Nitekim, bu husus Anamuhalefet Partisi konumundaki Sosyal Demokrat Halkçı Part tarafından TBMM Grubu Adına Grup Başkanvekili Hasan Fehmi GÜNEŞ imzasıyla 1991 yılında 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu'nun bazı maddelerinin Anayasa'ya aykırılığı iddiasıyla Anayasa Mahkemesinde açılan iptal davası dilekçesinde de açık bir şekilde ifade edilmişti:" Anayasa Mahkemesi'nde açılan 1991/18 Esas sayılı iptal davasın ilişkin dilekçe metni (RG: 27 Ocak 1993/21478 Mükerrer). Ancak, Anayasa Mahkemesi, bu hükmü Anayasaya aykırı bulmamıştır: 31.3.1992 tarihli ve E. 1991/18, K. 1992/20 sayılı Karar (RG: 27 Ocak 1993/21478 Mükerrer, sh. 52 vd.). ÖZGENÇ İzzet; Terörle Mücadele Kanunu, s.79.

zamanaşımı ise; bir suçtan doğup mahkemece verilen hükümle tayin edilmesinin akabinde kesinleşen bir cezanın belli bir süre geçtikten sonra infaz edilmesi hakkından devletin şartsız olarak vazgeçmesini ifade eden maddi ceza hukuku kurumudur.

na. Dava Zamanaşımı

Türk Ceza Kanununun "Dava zamanaşımı" başlıklı 66. maddesinin birinci fıkrasının (d) bendinde; 5 yıldan fazla ve 20 yıldan az hapis cezasını gerektiren suçlarda dava zamanaşımının 15 yıl olduğu belirtilmiştir. Kanunun 66. maddesinin 4. fıkrasında ise; zamanaşımı süresinin belirlenmesinde suçun kanunda yer alan cezasının yukarı sınırının göz önünde bulundurulacağı hüküm altına alınmıştır. Terörün finansmanı suçu için öngörülebilecek hapis cezası sınırının 5 yıldan 15 yıla kadar olduğu düşünüldüğünde; terörün finansmanı suçu açısından dava zamanaşımı süresinin 15 yıl olduğu anlaşılmaktadır.

Diğer taraftan, 66. maddenin 7. fıkrası uyarınca; Türk Ceza Kanununun İkinci Kitabının Dördüncü Kısmında yazılı ağırlaştırılmış müebbet veya müebbet veya 10 yıldan fazla hapis cezalarını gerektiren suçların yurtdışında işlenmesi halinde dava zamanaşımı uygulanmamaktadır. Söz konusu suçların tamamı, Terörle Mücadele Kanununun 3. Maddesinde sayılan "Terör suçları" arasında yer almaktadır.

Türk Ceza Kanunun 67. Maddesi hükmüne göre; zamanaşımının kesilmesi halinde zamanaşımı süresi en fazla yarı oranında artmaktadır. Dolayısıyla, terörün finansmanı suçunda zamanaşımı süresi 15 yıl olduğundan, zamanaşımını kesen nedenler bu süreyi en fazla 7,5 yıl uzatabilmektedir.

nb. Ceza Zamanaşımı

Türk Ceza Kanununun "Ceza zamanaşımı" başlıklı 68. Maddesinin birinci fıkrasının (d) bendinde; 5 yıldan fazla hapis cezalarında ceza zamanaşımının 20 yıl, (e) bendinde; 5 yıla kadar hapis ve adli para cezalarında ceza zamanaşımının 10 yıl olduğu belirtilmiştir. Terörün finansmanı suçu için öngörülebilecek hapis cezası sınırının 5 yıldan 15 yıla kadar olduğu düşünüldüğünde; terörün finansmanı suçu dolayısıyla 5 yıldan fazla hapis cezasına hükmedilmesi halinde ceza zamanaşımı 20 yıl olarak, 5 yıl cezaya hükmedilmesi halinde ise ceza zamanaşımı 10 yıl olarak dikkate alınacaktır.

Diğer taraftan, Kanunun 68. maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca; İkinci Kitabının Dördüncü kısmında yazılı yurtdışında işlenmiş suçlar dolayısıyla verilmiş ağırlaştırılmış

müebbet veya müebbet veya 10 yıldan fazla hapis cezalarında zamanaşımı uygulanmamaktadır. Yukarıda da belirtildiği üzere söz konusu suçların tamamı, Terörle Mücadele Kanununun 3. Maddesinde sayılan "Terör suçları" arasında yer almaktadır.

2. Ceza Muhakemesi Hukuku Bakımından Koruma Tedbirleri

a. Genel Olarak

Koruma tedbirleri, hukukun diğer dallarında da rastlanılan bir müessese olup "tehlike tedbiri"nin bir çeşidi olarak nitelendirilmiştir. Tehlike dediğimiz ve korktuğumuz "zarar ihtimaline karşı aldığımız tedbirlere "tehlike tedbiri" adını verilmektedir. Uzak tehlikeyi önlemeye yönelik olanlara "önleme tedbiri", çok yakın olan tehlikenin ise artık önlenmesinin çok geç olması karşısında ancak tehlikeli sonuçtan korumaya yönelik olan tedbirlere de "koruma tedbiri" denilmektedir.[787] Başka bir deyişle suçu veya bir tehlikeyi önlemeğe hizmet eden tedbirlere önleme tedbiri buna karşılık, suç işlendikten sonra şüphe sebeplerinin aranması ve delillerin elde edilmesi, iyi bir muhakeme yapmanın şartlarının hazırlanması için uygulanan tedbirlere koruma tedbirleri adı verilmektedir.[788]

Bu tedbirler soruşturma aşamasındaki tedbirlerdir. Bu tedbirler Ceza Muhakemesi Kanununun 90 ve devamı maddelerinde yakalama, gözaltına alma, ifade alma, gözaltına alma, tutuklama, adli kontrol gibi kişi hürriyetini kısıtlayan koruma tedbirleri olduğu gibi, suçla ilgili delil toplama ve mali hakları kısıtlayan, arama, elkoyma, özellikle taşınmazlara, hak ve alacaklara elkoyma, telekomünikasyon yoluyla yapılan iletişimin tespiti, gizli soruşturmacı ve teknik araçlarla izleme gibi diğer hakları kısıtlayan tedbirlerdir. Kural olarak Ceza Muhakemesi Kanunundaki tüm koruma tedbirleri terörizmin finansmanı suçuna ilişkin soruşturmalarda uygulanabilmektedir. Fakat biz burada terörün finansmanı suçu bakımından özellikle uygulanabilecek olan taşınmazlara, hak ve alacaklara elkoyma ve şirket yönetimi için kayyım tayini tedbirlerini inceleyeceğiz.

b.Taşınmazlara, Hak ve Alacaklara El Koyma

Özellikle organize suçluluk ve terör suçları bir çok yönden aynı zamanda maddi çıkar amacı taşımakta veya bir çok terör örgütünün elde etmiş oldukları finansal büyüklük

---

[787] KUNTER Nurullah, YENİSEY Feridun, NUHOĞLU Ayşe; Muhakeme Hukuku Dalı Olarak Ceza Muhakemesi Hukuku, Onaltıncı Bası, Beta Yayınevi, Kasım 2007, Ankara, s.759.

[788] CİHAN Erol, YENİSEY Feridun, Ceza Muhakemesi Hukuku, 3.Tıpkı Bası, Beta Yayınevi, İstanbul, 1998, s.201.

giderek toplumlar için daha tehlikeli bir hal almaktadır. Bu örgütlerin çökertilmesi de mali kaynaklarına müdahale edilmeden mümkün olmamaktadır. Ceza Muhakemesi Kanunu maddi varlığa sahip olmayan fakat ekonomik değeri olan değerleri de elkoymaya tabi hale getirmiştir. Kanun koyucunun maddi varlığa sahip olmayan hak ve alacakları da elkoyma kapsamında değerlendirmesi, özellikle organize suçlulukla ve terör suçları ile mücadelede önemlidir. Zira ellerinde ciddi bir mali güç tutan bu örgütlerle malvarlıklarına müdahale etmeden mücadele etmek mümkün değildir[789] Ceza Muhakemesi Kanununda düzenlenen taşınmazlara hak ve alacaklara elkoymanın amacının suçlulukla mali mücadele ve ceza muhakemesinin gereği gibi yapılması olduğu söylenebilir[790]

Elkoyma, ceza muhakemesinde delil olabilecek ya da ileride müsadere edilebilecek eşya üzerinde zilyedin tasarruf yetkisinin kaldırılması demektir.[791] Başka bir deyişle müsadereye tabi olan veya ispata yarayacak eşyanın adliyenin eli altına alınması olarak tanımlanabilir. Elkoyma, eşyanın malikinin rızasıyla gerçekleştirildiğinde muhafaza altına alma olarak isimlendirilir. Elkoyma bir koruma tedbiridir. Ceza muhakemesinin işleyişini garanti altına almayı sağlar ve geçicidir. Bu nedenle elkoyma müsadereden farklıdır. Gerçekten elkoyma bir koruma tedbiri iken müsadere Türk Ceza Kanununda bir güvenlik tedbiri olarak düzenlenmiştir. Elkoyma mülkiyeti sona erdirmez iken müsadere mülkiyeti sona erdirir. Müsaderenin uygulanması mutlaka bir suçun varlığına bağlı değildir. Ancak elkoymanın uygulanması için en azından bir suçun işlendiği şüphesinin mevcut olması gerekir.[792] Ceza Muhakemesi Kanununda düzenlenmiş olan elkoymaya ilişkin hükümler terörün finansmanı suçu bakımından da uygulanacaktır.

Elkoymanın başlıca iki amacı vardır. Bunlardan ilki ispata yarayacak eşyayı veya müsadereye tabi eşyayı adliyenin eli altına almaktır. Temelde bu da ceza muhakemesinin gerektiği gibi yapılmasını ve verilecek kararın gerçekleştirilebilmesini sağlar. Hakkında elkoymaya hükmedilen kişinin mülkiyet hakkına bir müdahale söz konusudur. Dolayısıyla bir takım yoksunluklara katlanacaktır. Ancak bu yoksunluklar sürekli değildir. Elkoymaya karar verme yetkisi kural olarak hakime aittir. Ancak burada dikkat edilmesi gereken nokta hakim kararının içeriğidir. Kararın verilebilmesi için söz konusu kişinin terörün finansmanı suçunu işlediğinin sabit olması

---

789 ÖZBEK Veli Özer; Ceza Muhakemesi Hukuku, s.367.

790 ÖZBEK Veli Özer; Ceza Muhakemesi Hukuku, s.390.

791 CENTEL Nur, ZAFER Hamide; Ceza Muhakemesi Hukuku, s.373.

792 ÖZBEK Veli Özer; Ceza Muhakemesi Hukuku, s.366.

gerekmez. Kararı verecek hakim sadece ilgili kişinin terörün finansmanı suçunu işlediği konusunda şüphe bulunup bulunmadığına bakacaktır. Tüm bunlardan yola çıkarak elkoymanın bir ceza olmadığı söylenmelidir. Zira bu kavram kanunla düzenlenmiş ve hakim kararı gerektiren bir müessese olsa da, elkoymaya karar vermek için suç işlendiğinin sabit olması gerekmediği gibi verilen karar mülkiyeti sona erdirmez.

Ceza Muhakemesi Kanununun 128. Maddesinde düzenlenen taşınmazlara hak ve alacaklara el koymaya ilişkin hüküm, sadece anılan maddede tahdidi şekilde sayılan suçlar için uygulanabilmekte idi. Kanunun yürürlüğe konulduğu 1 Haziran 2005 tarihi itibariyle terörün finansmanı suçu henüz hukukumuzda yer almaması sebebiyle Kanunun 128. maddesinde tahdidi şekilde belirlenen suçlar arasında sayılmamıştır. Söz konusu eksiklik, 18.10.2006 tarihinde yürürlüğe giren 5549 sayılı Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesine Dair Kanunun 17. maddesi ile giderilmiştir. 5549 sayılı Kanunun 17. maddesinde; terörün finansmanı suçunun işlendiğine dair kuvvetli şüphe bulunan hallerde Ceza Muhakemesi Kanununun 128. maddesindeki usule göre malvarlığı değerlerine el konulabileceği açıkça hükme bağlanmıştır. Ayrıca 5549 sayılı Kanunun anılan hükmü ile gecikmesinde sakınca bulunan hallerde 24 saat içerisinde hakim tarafından onaylanma şartına bağlı olarak Cumhuriyet savcısına da el koyma kararı verme yetkisi tanınmıştır.[793]

Ceza Muhakemesi Kanununun 128. maddesinin birinci fıkrasında nelere el konabileceğini belirtmiştir. Hatta bu değerlerin başka bir kimsenin zilyetliğinde bulunması halinde dahi bunlara el konabileceği açıkça ifade edilmiştir. Maddenin nelere el konabileceğini sayma metodu ile belirtilmesine gerek olmadığı gibi sakıncaları da vardır. Gerçekten yasanın 123. maddesi genel olarak nelerin muhafaza altına alınacağını ve gerektiğinde elkonulabileceğini belirtmiştir. Bu tanım 128. maddedeki değerleri içermektedir. Şimdi acaba 128. maddedeki değerler dışında kalan eşyaya el konulamayacak mıdır? Sorusu akla gelebilir. Maddenin 1. fıkrasının (h) bendi "diğer mal varlığı değerlerine" demekle el konma konusunda sınırsız bir ölçüt getirmiştir.[794] Ceza Muhakemesi Kanununun 128. maddesinde düzenlenen taşınmazlara hak ve alacaklara el koymanın, soruşturma veya kovuşturma konusu olan terörün finansmanı suçunun işlendiğine ve bu suçlardan elde edildiğine dair kuvvetli şüphe sebebi bulunan hallerde, şüpheli veya sanığa ait taşınmazlar kara, deniz veya hava ulaşım araçları, banka veya diğer malî kurumlardaki her türlü hesaplar, gerçek veya tüzel kişiler

---

[793] AYKIN Hasan, GÜMÜŞAY Kevser; "Terörle Mücadelede Yeni Boyut: Terörün Finansmanı İle Mücadele", s. 371.

[794] DONAY Süheyl; Ceza Muhakemesi Kanunu Şerhi, Beta Yayınevi, 1. Bası, Mayıs 2009, İstanbul, s.204.

nezdindeki her türlü hak ve alacaklar, kıymetli evrak, ortağı bulunduğu şirketteki ortaklık payları, kiralık kasa mevcutları, diğer malvarlığı değerlerini kapsadığını görmekteyiz.

Taşınmaza elkonulması kararı, tapu kütüğüne şerh verilmek suretiyle, kara, deniz ve hava ulaşım araçları hakkında verilen elkoyma kararı, bu araçların kayıtlı bulunduğu sicile şerh verilmek, banka veya diğer malî kurumlardaki her türlü hesaba elkonulması kararı, teknik iletişim araçlarıyla ilgili banka veya malî kuruma derhâl bildirilerek yerine getirilmesi gerekmektedir. Söz konusu karar, ilgili banka veya malî kuruma ayrıca tebliğ edilir. Elkoyma kararı alındıktan sonra, hesaplar üzerinde yapılan bu kararı etkisiz kılmaya yönelik işlemler geçersizdir.[795] Şirketteki ortaklık paylarına elkoyma kararı, ilgili şirket yönetimine ve şirketin kayıtlı bulunduğu ticaret sicili müdürlüğüne teknik iletişim araçlarıyla, hak ve alacaklara elkoyma kararı, ilgili gerçek veya tüzel kişiye teknik iletişim araçlarıyla derhâl bildirilerek icra olunur. Söz konusu karar, ilgili şirkete ve ticaret sicili müdürlüğüne ayrıca tebliğ edilir.[796]

Taşınmaz, hak, alacak ve diğer malvarlığı değerlerinin şüpheli veya sanıktan başka bir kişinin zilyetliğinde bulunması halinde dahi, elkoyma işlemi yapılabilir. Alınan elkoyma kararının gereklerine aykırı hareket edilmesi halinde, Türk Ceza Kanununun "Muhafaza görevini kötüye kullanma" başlıklı 289. maddesi hükümlerinin uygulanacağı belirtilmiştir.[797] Görüldüğü üzere kanun koyucu hiçbir malvarlığı değerini dışarıda bırakmamak için her türlü olasılığı düzenlemeye çalışmış bunun için de diğer malvarlığı değerleri şeklinde bir torba düzenleme getirerek hükmün uygulama alanını genişletilmiştir.[798]

Yukarıda da belirtildiği üzere elkoymanın doğal sonucu tedbire konu malvarlığı değeri ya da eşyanın zilyedinin elinden alınmasıdır. Bu nedenle zilyedin elinde bulundurduğu eşya veya malvarlığı değerini gösterme ve teslim etme yükümlülüğü vardır. Bu husus Ceza Muhakemesi Kanununun 124. maddesinin birinci fıkrasında düzenlenmiştir. Ancak zilyed bu yükümlülüğü her zaman yerine getirmeyebilir. Bu durumda Kanun eşya ya da malvarlığı değerini zilyedin elinden almak için zorlayıcı yöntemler düzenlemektedir. Bu konuda ikinci fıkraya göre zilyedin bu yükümlülüğü yerine getirmekten kaçınması halinde hakkında Ceza Muhakemesi Kanununun 60. maddesinde düzenlenen disiplin hapsi uygulanacaktır.

---

[795] Madde 128, fıkra 3,4,5.

[796] Madde 128, fıkra, 6,7.

[797] Madde 128, fıkra 8.

[798] ÖZBEK Veli Özer; Ceza Muhakemesi Hukuku, s.391.

c. Şirket Yönetimi İçin Kayyım Tayini

Şirket yönetimi için kayyım tayini hukukumuza 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu ile girmiştir.[799] Buna göre bir suçun şirket faaliyeti çerçevesinde işlenmekte olduğu hususunda kuvvetli şüphe sebeplerinin varlığı durumunda maddi gerçeğin ortaya çıkarılabilmesi için gerekli olması halinde; soruşturma ve kovuşturma sürecinde, hâkim veya mahkeme, şirket işlerinin yürütülmesiyle ilgili olarak kayyım atayabilir. Atama kararında, yönetim organının karar ve işlemlerinin geçerliliğinin kayyımın onayına bağlı kılındığı veya yönetim organının yetkilerinin tümüyle kayyıma verildiği açıkça belirtilir. Kayyım tayinine ilişkin karar, ticaret sicili gazetesinde ve diğer uygun vasıtalarla ilan olunur. Bu tedbir türünde şirketin tamamı tedbirden etkilenmektedir.

Burada amaç, şirket faaliyetlerinin içeriden denetlenerek bilgi edinmektir. Bu tedbirin kayyım vasıtasıyla uygulanması şirketin işlerini de aksatmayacağı için ticari hayatın gereklerine daha uygundur.[800] Bu tedbir sayesinde, soruşturma ve kovuşturma sürecinde, şirket faal bir halde tutulabilecek ve beraat kararı verildiğinde şirket zarara uğramamış olacaktır. Ayrıca, şirket faal olduğu için şirket çalışanları da mağdur olmayacaktır.[801] Bu tedbir ancak Kanunda sayılan belli suçlar için başvurulabilen özel bir koruma tedbirdir.[802] Bu tedbir istisnai bir tedbir olduğundan her suç için uygulanamaz.[803]

Ceza Muhakemesi Kanununun 133. Maddesinin 4. fıkrasında şirket yönetimi için kayyım tayini tedbirine başvurulabilmesi için; Türk Ceza Kanununda düzenlenen, "Göçmen kaçakçılığı ve insan ticareti", "Uyuşturucu veya uyarıcı madde imal ve ticareti", "Parada sahtecilik", "Fuhuş", "Kumar oynanması için yer ve imkân sağlama", "Zimmet", "Suçtan kaynaklanan malvarlığı değerlerini aklama", "Silâhlı örgüt veya bu örgütlere silâh sağlama", "Devlet sırlarına karşı suçlar ve casusluk suçları", Ateşli Silâhlar ve Bıçaklar ile Diğer Aletler Hakkında Kanunda tanımlanan "silâh kaçakçılığı" suçları, Bankalar Kanununda tanımlanan "zimmet" suçu, Kaçakçılıkla Mücadele Kanununda tanımlanan ve hapis cezasını gerektiren suçlar, Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu m.68 ve 74'de tanımlanan suçlar bir şirketin faaliyeti çerçevesinde işlenmiş veya işleniyor

---

799 Madde 133.

800 ÖZBEK Veli Özer; Ceza Muhakemesi Hukuku, s.396.

801 CENTEL Nur, ZAFER Hamide: Ceza Muhakemesi Hukuku, s.387.

802 CENTEL Nur, ZAFER Hamide: Ceza Muhakemesi Hukuku, s.387.

803 ÖZBEK Veli Özer; Ceza Muhakemesi Hukuku, s.397.

olmalıdır. Suçların kazuistik bir şekilde düzenlenmesi doktrinde hatalı görülmüş Kanunda hakim kararı aranmasının yeterli olacağı ayrıca suçları sayarak sınırlandırmaya gerek olmadığı ifade edilmiştir.[804]

Kanunun 133. maddesinde tadadi olarak sayılan suçlar arasında terörün finansmanı suçunun açıkça yer almadığı görülmektedir. Bu durum Ceza Muhakemesi Kanununun terörün finansmanı suçuna ilişkin düzenlemeden daha önce yürürlüğe girmiş olmasından kaynaklansa da bugün önemli bir eksikliktir. Söz konusu eksiklik, 18.10.2006 tarihinde yürürlüğe giren 5549 sayılı Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesine Dair Kanunun Elkoymaya ilişkin 17. maddede yapılan düzenleme ile birlikte giderilebilirdi. Fakat giderilememiştir.

Kanaatimce Ceza Muhakemesi Kanununun 133. maddesinin 4. fıkrasında sayılan suçlar, terörün finansmanı amacıyla kurulmuş veya bu amaçla kurulmamış olsa da terör örgütlerini finanse eden onlara maddi destek sağlayan şirketlerin faaliyeti çerçevesinde işlenmekte olduğu hususunda kuvvetli şüphe sebeplerinin varlığı durumunda maddi gerçeğin ortaya çıkarılabilmesi için gerekli olması halinde; soruşturma ve kovuşturma sürecinde, hâkim veya mahkeme, şirket işlerinin yürütülmesiyle ilgili olarak kayyım atayabilecektir. Zira maddede sayılan suçlar arasında Türk Ceza Kanununun 314. maddesinde düzenlenen "silahlı örgüt" ve 315. maddesinde düzenlenen "örgüte silah sağlama" suçları genellikle terör örgütlerinin faaliyeti çerçevesinde ve terör örgütünü desteklemek amacıyla işlenmektedir.

Kanaatimizce Maddede sayılan suçlardan birisini şirket ortaklarından birinin işlemiş olması şirket yönetimi için kayyım tayinini gerektirmeyecektir.[805] Zira burada şartları oluşmuş ise ortağın payı bakımından Ceza Muhakemesi Kanununun 128. maddesinde düzenlenen elkoymaya ilişkin hükümlerin uygulanması mümkün olabilecektir.

Tedbire, soruşturma evresinde Cumhuriyet savcısının talebi üzerine sulh ceza hakimi, kovuşturma evresinde ise, yargılamayı yapan mahkeme tarafından re'sen veya tarafların talebi üzerine karar verebilir. Tedbir için uygulanma süresi öngörülmemiştir; gerekli olduğu sürece ve her halükârda hükmün kesinleşmesine kadar uygulanabilir. İlgililer, karan

---

[804] DONAY Süheyl; Ceza Muhakemesi Kanunu Şerhi, s.209.

[805] Benzer görüş için bkz. ÖZBEK Veli Özer; Ceza Muhakemesi Hukuku, s.397.

veren mercilerden, tedbirin koşullarının ortadan kalktığını belirterek tedbirin kaldırılmasını isteyebilirler.[806]

B. Önleyici Tedbirler

1. Genel Olarak

Suçu veya bir tehlikeyi önlemeğe hizmet eden tedbirlere önleyici tedbirler denilmektedir. Bu tedbirler "tehlike tedbiri"nin bir çeşidi olarak nitelendirilebilir. Tehlike dediğimiz ve korktuğumuz "zarar ihtimaline karşı aldığımız tedbirlere "tehlike tedbiri" adı verilmektedir. Henüz suç ortaya çıkmadan suçun ortaya çıkması tehlikesi ve ihtimali karşısında bunun ortaya çıkmadan önlenmesine yönelik mekanizmalara önleyici tedbirler diyebiliriz. Terörün finansmanının önlenmesi bakımından önleyici tedbirlerin önemi terörü ve terör eylemlerini ve terör örgütlerinin yaşamsal varlıklarını sona erdirme noktasında ve bu suçla etkin bir şekilde mücadele bakımından son derece önemlidir.

Terörizmin çeşitli türleriyle mücadele ve terörizmin finansmanının önlenmesi ile ilgili ülkemiz açısından bağlayıcılığı bulunan iki ve çok taraflı sözleşmeler, Birleşmiş Milletlerin konuya ilişkin Güvenlik Konseyi Kararları ve Avrupa Birliğinin ilgili direktif ve belgelerindeki önleyici tedbirlere ilişkin öneriler yer almaktadır. Birleşmiş Milletler Terörizmin Finansmanının Önlenmesi Sözleşmesinde terörün finansmanı taraf devletlerce suç haline getirilmesi bir zorunluluk olarak düzenlenmekte iken önleyici tedbirlerin çoğunun uygulanması taraf devletlerin ihtiyarına bırakılmıştır. Sözleşmede önleyici tedbirlerle ilgili hükümlerin taraf devletlerce dikkate alınmasının istenmiş olması bu anlama gelmektedir.

Sözleşme kapsamında belirlenen önleyici tedbirler, FATF tarafından geliştirilen ve yasal açıdan bağlayıcılığı bulunmayan 40 Tavsiye ve terörizmin finansmanının önlenmesine ilişkin 9 Özel Tavsiye kapsamında geliştirilen tedbirlere paraleldir. ülkemizde de geliştirilen bu tedbirlere paralel olarak terörün finansmanının önlenmesi amacıyla; 5549 Sayılı Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Hakkında Kanun, Suç Gelirlerinin Aklanmasının ve Terörün Finansmanının Önlenmesine Dair Tedbirler Hakkında Yönetmelik, MASAK'ın 2 ve 3 Numaralı Genel Tebliğleri ile Terörün Finansmanına Yönelik Şüpheli İşlemlerin Bildirimi Genel Tebliğinde konuya ilişkin düzenlemeler yürürlülüğe konulmuştur.

---

[806] CENTEL Nur, ZAFER Hamide; Ceza Muhakemesi Hukuku,. s.390.

2. İdari Kararla Malvarlıklarının Dondurulması Tedbiri

a. Terim Sorunu

Terörizmin finansmanı ile ilgili ulusal ve uluslararası kaynaklarda malvarlıklarının dondurulması ve el koyma kavramlarının ayrı ayrı ama çoğu zamanda aynı kavramı ifade etmek için kullanıldığını görülmektedir. Konuyla ilgili araştırmalarımızdaki İngilizce kaynakların incelenmesi sırasında bu kaynaklarda "freezing" tabirinin kullanıldığı, bu kavram Türkçeye aktarılırken kelimenin tam karşılığı "dondurma"olarak aktarılmış ve bu tabir yasalarımıza henüz tam olarak yansımamışsa da, bu konudaki bilimsel çalışmalarda yaygın bir şekilde benimsenmiş ve zaman zaman Ceza Muhakemesi Hukukumuzda kullanılan "elkoyma" koruma tedbiri yerine hatalı bir şekilde kullanıldığı görülmektedir.

El koyma ve dondurma kavramlarının hukuken aynı şeyi ifade edip etmediğini ortaya koymak bakımından öncelikle bu kavramlarını ne olduğu ve hangi kavramları ifade etmek için kullanıldıklarının tespit edilip ortaya konması gerekmektedir. Elkoyma, ispat vasıtası olup da ceza muhakemesinde maddi gerçeğin ortaya çıkartılması bakımından faydalı görülen veya müsadere[807]ye tabi bulunan eşyanın, başka bir ifadeyle soruşturma veya kovuşturma konusu suçun işlendiğine ve bu suçlardan elde edildiğine dair kuvvetli şüphe sebebi bulunan hallerde, şüpheli veya sanığa ait malvarlığı değerlerini elinde bulunduranın yani zilyedin[808] rızası olmamasına rağmen adliyenin eli altına alınmasıdır.[809] Elkoyma bütün koruma tedbirleri gibi geçici olup son karara kadar devam eder.[810] Malvarlığına el konulan kişi, artık malvarlığı üzerinde tasarruf etme hakkını kaybeder.[811] Şimdiye kadar genellikle elkoymanın tasarruf yetkisinin tamamen kaldırılması şeklinde ifade edildiği görülmektedir. Ancak bize göre yeni 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun 128.

---

[807] Müsadere, bir kimsenin taşınır veya taşınmaz bir malının kendi isteği olmaksızın devlet tarafından elinden alınmasıdır. http://www.adalet.gov.tr/hukuksoz/hukuksozlugu.htm#m, (Erişim Tarihi; 25.04.2008).

[808] Zilyet, mülkiyet hakkı olmaksızın bir eşyayı elinde bulunduran kimsedir. MALKOÇ İsmail, GÜLER Mahmut, Uygulamada Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu 1, Ankara 1998, s. 427.

[809] ÖZTÜRK Bahri, ERDEM M. Ruhan; Uygulamalı Ceza Muhakemesi Hukuku, 11. Bası, Ankara 2007, s.592.

[810] KUNTER Nurullah, YENİSEY Feridun, NUHOĞLU Ayşe; Muhakeme Hukuku Dalı Olarak Ceza Muhakemesi Hukuku, s. 933.

[811] GEDİK Doğan, Yeni Ceza Muhakemesi Kanununa Göre Basit Elkoyma, Terazi Aylık Hukuk Dergisi, Yıl 2, Sayı 6, Şubat 2007, s.67.

maddesi göz önüne alındığında elkoyma, sadece tasarruf yetkisinin kaldırılmasını değil aynı zamanda sınırlandırılmasını da kapsamına almaktadır.[812]

Varlıklar üzerinde herhangi bir transfere, yer değişikliğine, harekete veya miktarında, sahipliğinde, özelliklerinde, yerinde değişmelere neden olacak kullanımına engel olmak anlamına gelen malvarlığının dondurulması kavramı, mevzuatımızda henüz yerleşmiş bir kavram değildir. Konuyla ilgili önemli düzenlemelerin yer aldığı Türk Ceza Kanunu, Ceza Muhakemesi Kanunu ve Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Hakkında Kanunda malvarlığının dondurulması kavramı kullanılmamıştır. belki de sadece 4208 sayılı Kanunun 5549 sayılı Kanunla değiştirilmesinden önceki 9. maddesinde malvarlığının dondurulması kavramının kullanıldığı görülmektedir. Ancak Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyinin 1373 sayılı Kararı uyarınca, teröre destek verenler bakımından "malvarlıklarının dondurulması" kavramının sıkça kullanılmaya başlandığı görülmektedir.

Malvarlığının dondurulması kavramı henüz hukuk sistemimizde kabul edilmiş olan bir müessese değildir. Bu nedenle bizim hukuk sistemimizde kullandığımız elkoyma kavramının benzer yönleri bulunsa da birbiri ile tam olarak örtüşmediği görülmektedir. Her iki tedbirin özünde malikinin veya zilyedinin o malvarlığı üzerindeki tasarruf yetkisinin kaldırılması veya sınırlandırılması temel benzer nokta[813] olarak gözükse de hukuken dondurma kavramı farklı sonuçları doğurmaktadır. Bu kavramın uygulandığı ülke uygulamaları ve ilgili Birleşmiş Milletler Kararları incelendiğinde malvarlığının dondurma kavramının bir idari kararla gerçekleştirildiği anlaşılmaktadır. Hukuken bu tedbir, terörizmin finansmanının önlenmesi amacıyla terör örgütleri ve teröristleri finanse etme konusunda delil niteliğinde olmayan, suç şüphesi ve kuvvetli şüphe olmadan çoğu zaman istihbari nitelikteki bilgiler ve bunu destekleyen belirtilere dayanarak gerçek ve tüzel kişilere ait olan malvarlığı değerlerinin dondurulması yönünde önleyici bir tedbir olarak alınan idari bir karardır ve ceza muhakemesine konu olaylardan önceki aşamada sözkonusudur. Elkoyma ise adli mercilerce alınan bir karardır. Kuvvetli suç şüphesi bulunması ve soruşturmaya konu olacak veya soruşturma sırasında başvurulan ceza muhakemesi hukuku bakımından bir koruma tedbiridir. El koymada terör örgütleri ve

---

[812] TAŞKIN Mustafa; Türk Hukukunda Elkoyma, Müsadere ve Malvarlığının Dondurulması, Taiex Semineri Tebliği, 25-26 Ekim 2007, Ankara, s.2.

[813] TAŞKIN Mustafa; Türk Hukukunda Elkoyma, s.2. TAŞKIN Mustafa, ÇETİNTÜRK Ekrem; Uluslararası Elkoyma Kararlarının Doğrudan Tanınması ve Yerine Getirilmesine Yönelik Yeni AB Sistemi ve Türkiye'ye Etkileri, Terazi Hukuk Sayı:30, Şubat 2009.

teröristleri finanse etme konusunda kuvvetli şüphe sebebi bulunan hallerde, şüpheli veya sanığa ait malvarlığı değerlerine adli makamlarca, kural olarak hâkim kararı gecikmesinde sakınca bulunan hallerde ise yirmi dört saat içinde hâkim onayına sunulmak şartıyla Cumhuriyet savcısı tarafından verilmektedir. Üstelik bu yöntem 5549 Sayılı Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Hakkında Kanunun 17. maddesinde özel olarak 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun 127. maddesinden daha dar olarak düzenlenmiştir. Zira 127. maddede Cumhuriyet savcısına ulaşılamadığı hallerde kolluk amirinin yazılı emirle el koymaya karar verme yetkisi düzenlenmiş iken 5549 sayılı kanunun 17. maddesinde bu yetki kolluk amirine tanınmamıştır.

Malvarlığının dondurulması ile el koyma arasındaki diğer önemli bir fark dondurma kararlarının geçici bir tedbir olması nedeniyle kısa veya belirli bir süreli ve yargısal denetime açık kararlar olmasıdır. Elkoyma kararlarında ise olağan ve olağan üstü kanun yollarına gidilebilme imkanı bulunmakla birlikte kural olarak ileride müsadereye konu olacak malvarlığı değerleri hakkında yargılama sonucuna kadar geçerli olan kararlardır. Çalışmamızda yukarıda anılan gerekçelerle hukuki sonuçları bakımından elkoymadan farklı olan ve tarafı olduğumuz Uluslararası sözleşmelere ve Birleşmiş Milletler kararlarına uygun şekilde dondurma kavramını kullanmayı tercih ettik.

b. Yasal Dayanaklar

ba. Birleşmiş Milletlerin 1267 ve 1373 sayılı Kararları

Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyinin uluslararası barış ve güvenliği tehdit eden teröre ve terör eylemlerine karşı Birleşmiş Milletler Şartı uyarınca ortak tedbir veya yaptırımları belirleme yetkisi bulunmaktadır. Güvenlik Konseyi, sahip olduğu bu yetkiye dayanarak terörizmin finansmanının önlenmesi için almış olduğu kararların uygulamaya konulmaları için, ayrıca imzalanma ve onaylama şartına ihtiyaç bulunmayıp üye ülkeler ve Ülkemiz bakımından da bağlayıcı niteliktedir.

Konsey son yıllarda yaşanan terör olayları ile birlikte almış olduğu karlar temelde iki tür özelliği olan kararlardır. Bunlar 1267 ve devamı niteliğindeki kararlar ile 1373 ve devamı niteliğindeki kararlardır. 1267 ve devamı niteliğindeki kararların temel özelliği, Taliban ve El Kaide bağlantılı belli kişi ve kuruluşları hedef alan ve somut düzenlemeler

içermeleridir. 1373 ve devamı niteliğindeki kararların temel özelliği ise terör ve terörün finansmanı konularında soyut düzenlemeler içermesidir.[814]

Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyinin 1373 sayılı Kararında Güvenlik Konseyi, "Terörle Mücadele Komitesi" adı altında bir yaptırım komitesi kurmuştur. Bu Kararla Güvenlik Konseyi üye devletlerden terörle mücadele konusunda işbirliği yapmalarını istemekte, ancak bu amacı gerçekleştirmek için nasıl bir yol izleyeceklerini göstermemektedir. 1267 sayılı Birleşmiş Milletler Kararında ise "Yaptırım Komitesine" El-Kaide, Usame Bin Ladin ve Taliban ve bunlarla ilişkili olan kişi ve gruplar ile ilgili bir "Kara liste" yapma görevi vermiştir. 2002 tarihli 1390 sayılı Güvenlik Konseyi Kararı da bu listenin bölgesel örgütlerden ve üye devletlerden gelen bilgiler ışığında "Yaptırım Komitesi" tarafından güncellenmesini şart koşmaktadır. Bununla ilgili kriter 1390 sayılı Kararın 2. maddesinde ifade edilmiştir. Buna göre eğer bir üye devlet Yaptırım Komitesine "Kara liste"ye dahil edilmek üzere bir isim önerirse, bu öneriyi destekleyen bilgileri Yaptırım Komitesine sunmaktadır. Komiteye 48 saatlik süre içinde karşı bir itiraz olmadığı taktirde isim kara listeye eklenmiş olmaktadır.[815]

Ağustos 2002 tarihinde Yaptırım Komitesi ayrıca "Listeden isim silme" prosedürünü kabul etmiştir. Ancak Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi'nin 1373 ve 1267 sayılı kararları çerçevesinde kara liste yapma ve listeden isim silme prosedürü ile ilgili uygulamada bir takım sorunlar ile karşılaşılmaktadır. Bu sorunlardan ilki kimlik belirleme problemidir. Listedeki bazı isimler hakkındaki bilgiler yetersizdir ve bu durum hedefteki insanı belirlemekte zorluklar çıkarmaktadır.[816] Bu durumlar ise listeye etkisiz hale getirmektedir. Yaptırım Komitesi; uygulamada "Kara liste"de ismi geçenlerle ilgili olarak bilgi edinmeye çalışmakta ve edindiği bilgileri de paylaşmaktadır. Ancak Yaptırım Komitesi bu sorunu gidermek bakımından daha işin en başında tedbirli davranarak yeterli tanıtıcı bilgi bulunmayan kişiler hakkında "Listeye alınmasına" ilişkin önerileri dikkate almayıp,

---

[814] AKIN Engin; Terör ve Terörün Finansmanı Suçu, s.17.

[815] UYAR Tulga; Terörle Mali ve Hukuki Mücadele,s.100.

[816] Buna örnek olarak Bileşmiş Milletlerin belirlediği listenin 1. sırasındaki isim verilebilir. Tek bildiğimiz isminin Mohammad Rabbani olduğu, Afgan olduğu ve tahminen 1961 doğumlu olduğudur. Belki kendisi bile ne zaman doğduğunu bilmemektedir. Bu isim muhtemelen bir çok ülkede de yaygın şekilde kullanılmaktadır. Bkz. KRUSE Anders; "Listing And Off Natural Persons Challenges Of İmplementation On A State Level", Proceedings of the Swiss EAPC/Pfp Workshop on Combating The Financing of Terorism, Organised By The Centre For International Security Policy, Geneva, 2003, s. 77.

yetersiz bilgilerle listelerin oluşumu ve malvarlığını dondurma işlemleri tartışılır hale getirmekten çıkarabilir.

Yaptırım Komitesinde listeden çıkarma konusunda karar oybirliği ile alınmaktadır. Eğer oybirliği sağlanamazsa Başkan bu konuyu nihai karar vermek üzere Güvenlik Konseyine tevdi etmektedir. Yaptırım Komitesi'nde temsilcileri bulunan devletler Güvenlik Konseyinde temsilcileri bulunan devletlerden oluştuğundan, Güvenlik Konseyinde konunun bir kez daha görüşülmesinin önemli bir güvence getirdiğini söylemek oldukça güçtür. Bu prosedür şeffaf olmadığı gibi ispat külfetini tersine çevirmekte ve uzun zaman almaktadır. Yani listeye alınan kişi kendisinin terörle bağlantılı olmadığını ispatlaması gerekmektedir. Ayrıca dilekçe sahibinin bu prosedürde hiçbir yerinin olmaması, İnsan Hakları Avrupa Sözleşmesinin 6. Maddesinde ifade edilen "Adil Yargılanma Hakkı" ile de uyumlu görülmemektedir. Bu durumu önlemek için Güvenlik Konseyi seviyesinde listeden ismini sildirmek isteyenlere kendilerine uygulanan tedbirlerle ilgili olarak mahkemeye gitme hakkı verilmelidir .

Mevcut listelerdeki bilgilerin güncelleştirilmesinde de sorunlar yaşanmaktadır. Listedeki bazı kişilerin öldüğü ancak bu kişilerin isimlerinin hala listede kalmaya devam ettiği bilinmektedir.[817] Avrupa Birliği bu tür olumsuzluklar ile karşılaşmamak için, terörle mücadelede özel tedbirlerin uygulanmasına yönelik 27.12.2001 tarihli 2001/931CFSP Konsey Ortak Tutumu'nun 1. maddesinin 5. fıkrası ile, gerçek ve tüzelkişilerin aynı veya benzer isimleri taşıyanlardan ayırt edilmesi amacıyla, gereken önlemleri alma görevini Konsey'e vermekte ve 6. fıkra ile de listenin düzenli aralıklarla ve en az altı ayda bir gözden geçirileceğini ifade etmektedir. Konsey Ortak Tutumu'nun 1. maddesinin 4. fıkrası hükmü gereği, Avrupa Birliği Devletleri; terörist faaliyetlere katıldığı veya iştirak ettiğini gösteren yetkili mercii kararı olmadan bu kişilere karşı herhangi bir tedbir uygulamama konusunda anlaşmıştır. Yetkili otorite bu kararı verirken inandırıcı kanıt ve delilleri ortaya koyması gerektiği vurgulanmıştır. [818] Ayrıca, Avrupa Birliği'nin, 27 Aralık 2001 tarih ve 2580/2001 sayılı Terörle Mücadele Amacıyla Belli Kişi ve Kuruluşlara Karşı Özel Kısıtlayıcı Önlemler Yönetmeliği'nin 2. maddesinin 23. fıkrası uyarınca oluşturulacak listede yer alan kişilere ait tüm malvarlıklarının dondurulması ve bunlara mali varlık veya ekonomik kaynaklarının sağlanmasının önlenmesinin, Konseyin listeyi oybirliği ile

---

[817] KRUSE Anders; "Listing And Off Natural Persons Challenges Of İmplementatıon On A State Level", s. 77.

[818] www.MASAK.gov.tr, 27.12.2001 tarihli ve 2001/931CFSP Konsey Ortak Tutumu, (Erişim tarihi- 08.10.2005).

2001/931/CFSP sayılı Konsey Ortak Tutumunun 1. maddesinin 4, 5 ve 6. fıkralarındaki usule göre onaylaması ile mümkün olabileceği ifade edilmiştir.[819]

Diğer bir problem ise zamanlamadır. Malvarlığının dondurulması işleminin etkili bir şekilde yapılabilmesi için hem uluslararası platformda hem de devletlerin kendi içerisinde güvenli, hızlı bir bilgi akış sisteminin oluşturulması gerekmektedir. Bu işlem yapılmadan önce; işlem için gerekli bilgiler ilgili devlete gönderilmeli ve o devletin sağlıklı bir karar alabilmesi için ihtiyacı olan süre sağlanmalıdır. Listeleri yaparken her kişinin ismini ve şahsi bilgilerini bilinen bütün dillerle yazmak gerekmektedir. En azından uluslararası resmi yazışmalar; uluslararası kuruluşlarca kullanılan diller ile veya Kara Listede ismi geçenin vatandaşlık bağı ile bağlı olduğu veya ikamet ettiği devletin diliyle yazılmalıdır.[820]

Bütün bunların yanı sıra dondurma işleminin masum kişilere karşı da yapılabilme riski vardır. Bunun için de tedbir uygulanan kişinin bu tedbiri mahkeme veya yetkili mercii önüne götürüp değerlendirebilme hakkına sahip olması gerekmektedir. Eğer bu mümkünse mahkemenin veya yetkili makamın kararı değerlendirirken elinde kriter bulunması gerekmektedir. Aksi taktirde vereceği karar keyfi olacaktır. Bu bağlamda, 1267 ve 1373 sayılı Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi Kararları çerçevesinde listeleme ve listeden çıkarma prosedürünün uygulamasında bir kriterin benimsenmesi gerekmektedir. Ancak, bu konuda bir kriter olmadığı gibi, devletlerin bu kişilerin listeye alınmalarına esas olan bilgilere ulaşma imkanı da oldukça sınırlıdır.[821]

bb. Bakanlar Kurulu Kararları

4801 sayılı Kanunla onaylamak suretiyle taraf olduğumuz Birleşmiş Milletler Andlaşması'nın 25. maddesi uyarınca üye devletler Güvenlik Konseyi kararlarını uygulamayı taahhüt ettiklerinden ve 1982 Anayasasının 90. maddesine göre usulüne göre yürürlüğe konulmuş milletlerarası andlaşmalar kanun hükmünde olması ve Birleşmiş Milletler şartı uyarınca Türkiye, Birleşmiş Milletler Şartı gereğince Güvenlik Konseyi'nin 1267, 1333, 1373, 1390, 1455 ve 1526 sayılı kararların ülkemizde uygulanmasını

---

819 www.MASAK.gov.tr, 27.12.2001 tarihli ve 2001/931CFSP Konsey Ortak Tutumu, (Erişim tarihi- 08.10.2005).

820 BARZARETTİ Roberto; "Fighting Terrorism Financing Three Years After 9/11: a Scorecard", Official Report of Seminar On The Prevention Of The Financing Of Terorism, s.33'ten aktaran, UYAR Tulga; Terörle Mali ve Hukuki Mücadele, s.103.

821 BARZARETTİ Roberto; "Fighting Terrorism Financing Three Years After 9/11: a Scorecard", s.35'ten aktaran UYAR Tulga; Terörle Mali ve Hukuki Mücadele, s.103.

sağlanması ve terörizmin finansmanına destek sağlayan kişi ve kuruluşların faaliyetlerine engel olunması amacıyla, Bakanlar Kurulu Kararı ile[822] listeler yayınlanmakta ve bu kararlar doğrultusunda listelerde adı geçen kişilerin Türkiye'deki malvarlıkları idari bir kararla dondurulmaktadır.

Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyinin terör örgütlerinin ve terörizmi finanse eden kişi ve kuruluşların mal varlıklarının dondurulmasına ilişkin 1267/1999, 1333/2000 ve 1373/2001 sayılı kararları uyarınca söz konusu Kararlar eki listede yer alan terör örgütleri, kişi ve kuruluşların Türkiye'de bulunan bankalar ve diğer mali kurumlar ile gerçek ve tüzel kişiler nezdindeki kiralık kasa mevcutları da dahil olmak üzere, tüm hak ve alacakları ile mal varlıklarının dondurulması, bu kişilerin ülkemize girişlerinin ve transit geçişlerinin yasaklanması, bu kişi ve kuruluşlara doğrudan veya dolaylı olarak silah ve askeri malzeme temini, satışı ve transferinin önlenmesine ilişkin kararların gereğinin yerine getirilmesi amacıyla bugüne kadar 13 adet Bakanlar Kurulu Kararı alınmış ve bunların 8 tanesi Resmi Gazetede yayınlanmış[823] 5 adedi ise Resmi Gazetede yayınlanmamıştır.[824]

c. Kararlara Karşı Yasa Yolları

Bakanlar Kurulu Kararları işlemin hukuki niteliği bakımından idari bir işlemdir. İdari işlemlere karşı ise idari yargı mercilerine başvurulması gerekmektedir. Bakanlar Kurulu Kararlarına karşı açılan iptal davaları ise, 06.01.1982 tarih ve 2575 sayılı Danıştay

---

[822] İngiltere'de İçişleri Bakanlığının önerisi ve Parlamentonun onayı ile terör örgütleri listeleri belirlenmektedir. Bu listeye itiraz mümkün olduğu gibi, belli aralıklarla, değişen şartlara uygun olarak yeni örgütler eklenip, eskileri de listeden çıkarılabilmektedir. İngiltere Kuzey İrlandada faaliyet gösteren 14 örgütü ve 2001 yılında da aralarında Türkiye orijinli PKK ve DHKPC' nin de bulunduğu 21 ulusalararası örgütü daha terör örgütü ilan etmiştir. LAÇİNER Sedat; Uluslararası Terörizm ile Mücadelede Hukuki Önlemler, s. 273.

[823] Bu kararlar; 22.12.2001 Tarih, 2001/3483 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı, 30.12.2001 Tarih, 24626 sayılı Resmi Gazetede; 21.03.2002 Tarih, 2002/3873 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı 12.04.2002 Tarih, 24724 sayılı Resmi Gazetede; 16.05.2002 Tarih, 2002/4206 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı, 19.06.2002 Tarih, 24790 sayılı Resmi Gazetede; 01.10.2002 Tarih, 2002/4896 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı, 16.11.2002 Tarih, 24938 sayılı Resmi Gazetede; 28.03.2003 Tarih, 2003/5426 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı, 12.04.2003 Tarih, 25077 sayılı Resmi Gazetede; 17.04.2006 Tarih, 2006/10365 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı, 07.05.2006 Tarih, 26161 sayılı Resmi Gazetede; 08.01.2007 Tarih, 2007/11599 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı, 14.02.2007 Tarih, 26434 sayılı Resmi Gazetede; 21.01.2008 Tarih, 2008/13125 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı, 06.02.2008 Tarih, 26779 sayılı Resmi Gazetede yayınlanmışlardır.

[824] 18.02.2004 Tarih, 6876 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı, 04.04.2005 Tarih, 8685 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı, 17.04.2006 Tarih, 10356 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı, 08.01.2007 Tarih; 2007-11595 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı, 13/08/2007 Tarih, 2007-12527 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı Resmi Gazetede yayınlanmamıştır.

Kanununun 24. maddesi gereğince ilk derece mahkemesi olarak Danıştay'da görülmektedir.

Nitekim ülkemizde uluslararası alanda da yargılamaya konu olmuş Suudi Arabistan Devleti vatandaşı Yasin El Kadı adlı kişi hakkında, 11 Eylül 2001 tarihinde New York ta yaşanan terör saldırıları sonucu, B.M. Güvenlik Konseyi 28.9.2001 tarih ve 1373 sayılı Kararı gereğince üye devletlerin teröre destek veren içinde bu kişinin de isminin geçtiği kişilerin Türkiye'deki malvarlıklarının dondurulması talebi uyarınca Bakanlar Kurulu Kararıyla Türkiye'deki malvarlıkları dondurulmuştur. Bu karar ve sonrasındaki yargısal süreç terörizmin finansmanı hakkında Birleşmiş Milletler şartı uyarınca alınan kararların ülkemiz bakımından uygulanma sürecini göstermesi bakımından önemli olduğundan kararın süreci ve Yüksek yargının konuya ilişkin kararları ve bu kararların gerekçeleri ve muhalefet şerhindeki değerlendirmelere açıkça değinmenin yararlı olacağı kanaatindeyim.

Türkiye Cumhuriyeti Devleti bu kişi hakkındaki Güvenlik Konseyi Kararını uygulamak amacıyla, Maliye Bakanlığının 17.10.2001 gün ve 2001/44 sayılı onayı ile müfettiş görevlendirilmiştir. Görevlendirilen müfettiş tarafından hazırlanan 9.11.2001 tarih ve 37/37 sayılı Rapor ile, Yasin El Kadı'nın kara para aklama faaliyeti içinde olduğu konusunda ciddi emarelere rastlanıldığı belirtilmiş ve bu kişinin her türlü mal, hak ve alacaklarına 4208 sayılı Kara Paranın Aklanmasının Önlenmesine Dair Kanun 9. maddesi uyarınca tedbir konulması gerektiği MASAK'a bildirilmiştir. Anılan Kurul Başkanlığı da 9.11.2001 tarih ve 4069 sayılı yazısı ile 4208 sayılı Kanunun 9. maddesi gereği işlem yapılmasını İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığından istemiştir. Başsavcılığın talebi üzerine konuyu inceleyen İstanbul 4. Sulh Ceza Mahkemesi 19.11.2001 tarih ve müteferrik no:2001/466 sayılı Kararı ile söz konusu talebe herhangi bir delil ve belge eklenmediğinden dolayı tedbir talebinin reddine karar vermiştir. Bu karar neticesinde Dışişleri Bakanlığı 21.11.2001 tarihli yazısı ile davacının malvarlığının dondurulmasını teminen bir Bakanlar Kurulu kararı çıkarılmasının uygun olacağını belirtilmesi neticesinde aralarında bu kişinin de bulunduğu kişi ve kuruluşların Türkiye'deki malvarlığı, hak ve alacaklarının dondurulması ve bu malvarlıklarıyla ilgili her türlü işlemin Maliye Bakanlığının iznine bağlanması yönündeki 22.12.2001 tarih ve 2001/3483 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı yayınlanmıştır. Bakanlar Kurulu Kararının yayınlanmasından sonra Yasin El Kadı, anılan Bakanlar Kurulu Kararının kendisiyle ilgili kısmının iptali istemiyle Başbakanlık, Dışişleri Bakanlığı ve Maliye Bakanlığına karşı dava açmış, Danıştay 10. Dairesinin 4.7.2006 gün ve E:2002/984, K:2006/4795 sayılı Kararı ile Bakanlar Kurulu

Kararının davacıya ilişkin kısmının iptaline karar vermiştir.

Danıştay 10. Dairesi gerekçesinde; "Türkiye'nin, 4801 sayılı Yasayla onaylanmasını uygun bulmak suretiyle taraf olduğu Birleşmiş Milletler Andlaşmasının 25. maddesinde, Birleşmiş Milletler üyelerinin, iş bu Andlaşma uyarınca, Güvenlik Konseyinin kararlarını kabul etme ve uygulama konusunda görüş birliğine vardıkları; 48. maddesinde, Güvenlik Konseyinin uluslararası barış ve güvenliğin korunması konusundaki kararlarının yürütülmesi için gerekli önlemlerin, Birleşmiş Milletlerin tüm üyeleri ya da bunlardan bazıları tarafından alınacağı; 49. maddesinde ise, Birleşmiş Milletler üyelerinin, Güvenlik Konseyi'nin kararlaştırdığı önlemlerin yürütülmesinde birbirlerine karşılıklı yardımcı olmak için işbirliği yapacakları kuralına yer verilmiştir.

Türkiye'nin, Birleşmiş Milletler Andlaşmasına katılması Türkiye Büyük Millet Meclisince 23.2.1945 tarihinde uygun bulunmuş; bu karar 24.2.1945 tarihli Resmi Gazetede yayımlanmıştır. 24.8.1945 tarih ve 6092 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 15.8.1945 tarih ve 228 sayılı "Sanfransisko'da 26 Haziran 1945 tarihinde yapılmış ve imzalanmış olan Birleşmiş Milletler Andlaşması ile Milletlerarası Adalet Divanı Statüsünün Onanması Hakkında Kanun" ile de Türkiye Birleşmiş Milletler Andlaşmasına katılmıştır.

1982 Anayasanın "Milletlerarası andlaşmaları uygun bulma" başlıklı 90. maddesinin beşinci fıkrasında; "Usulüne göre yürürlüğe konulmuş milletlerarası andlaşmalar kanun hükmündedir. Bunlar hakkında Anayasaya aykırılık iddiası ile Anayasa Mahkemesine başvurulamaz." hükmüne yer verilmiştir.

Yukarıda belirtilen Anayasanın 90. maddesine göre Birleşmiş Milletler Andlaşmasının iç hukukumuza girdiği, Yasa hükmünde olduğu ve bu Andlaşma hakkında Anayasaya aykırılık iddiası ile Anayasa Mahkemesine başvurulamayacağı tartışmasızdır.

Ancak, Birleşmiş Milletler Andlaşmasının 25. maddesinde yer alan Güvenlik Konseyi Kararlarının üye ülkelerce uygulanacağı şeklindeki hükmün, Konsey kararlarının uygulanma biçimini düzenlemeyip, bu konuyu iç hukuka bırakmış olması karşısında, Güvenlik Konseyi Kararlarının iç hukukumuz çerçevesinde Anayasa ve yasal düzenlemeler doğrultusunda uygulanacağı açıktır.

Yukarıda ayrıntısına yer verilen 28 Eylül 2001 tarih ve S/RES/1373 (2001) sayılı Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi Kararında da, üye devletlerden, öncelikle iç hukuklarında, terörist eylemlerde kullanılmak üzere kasten mali kaynak temini ve toplanmasını suç

haline getirmeleri; bir an önce de 9 Aralık 1999 tarihli Terörizmin Finansmanının Önlenmesine Dair Uluslararası Sözleşme de dahil olmak üzere, terörizme ilişkin uluslararası sözleşme ve protokollere taraf olunması istenilmiştir.

Dava konusu 1.10.2002 tarihli Bakanlar Kurulu Kararından önce Birleşmiş Milletlere üye devletlerce kabul edilen ve Türkiye Cumhuriyeti adına 27.9.2001 tarihinde New York'ta imzalanan Terörizmin Finansmanının Önlenmesine Dair Uluslararası Sözleşme 10.1.2002 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisince onaylanması uygun bulunarak 17.1.2002 tarihli Resmi Gazetede 4738 sayılı Kanun olarak yayımlanıp yürürlüğe girmiştir.

Terörizmin Finansmanının Önlenmesine Dair Uluslararası Sözleşme'nin "Giriş" bölümünde; Sözleşmeye taraf devletlerin, terörizmin finansmanının engellenmesi ve faillerinin kovuşturulması ve cezalandırılması suretiyle tecziyesine yönelik etkili önlemlerin oluşturulması ve benimsenmesi amacıyla devletler arasında uluslararası işbirliğinin geliştirilmesine acilen ihtiyaç duyulduğuna kani olarak aşağıdaki hususlarda mutabık kaldıkları;...4. maddesinde; "Her Taraf Devletin, a) Sözleşmenin 2 nci maddesinde belirtilen suçların, iç hukuku uyarınca cezai kovuşturma gerektiren suç kapsamına alınması, b) Bu suçların ağırlığını göz önünde bulundurarak uygun şekilde cezalandırılmalarının sağlanması için gerekli önlemleri alacağı;..." 8. maddesinde; "1. Her Taraf Devletin, gerektiğinde müsadere edilebilmeleri amacıyla, Sözleşmenin 2 nci maddesinde belirtilen suçların işlenmesi için kullanılan veya kullanılması için oluşturulan fonların veya bu suçlardan temin edilen kazançların tespiti, bulunması, dondurulması, el konulması için iç hukuku uyarınca gerekli tedbirleri alacağı; 2. Her Taraf Devletin, Sözleşmenin 2 nci maddesinde belirtilen suçların işlenmesinde kullanılan veya kullanılması için oluşturulan fonların veya bu suçlardan elde edilen kazançların müsadere edilebilmesi için iç hukuku uyarınca gerekli tedbirleri alacağı ... hükümlerine yer verilmiştir.

Görüldüğü üzere, Terörizmin Finansmanının Önlenmesine Dair Uluslararası Sözleşmede, terörizmle mali yönden mücadelede, gerekli yasal düzenlemelerin yapılması gerekliliği belirtilerek bu konu ulusal hukuka bırakılmış; dava konusu Bakanlar Kurulu Kararının alınması sebebi olarak gösterilen 28 Eylül 2001 tarih ve S/RES/1373 (2001) sayılı Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi Kararında da, bu Sözleşmeye atıfta bulunularak hemen bu Sözleşmeye taraf olunması istenilmiştir.

Temel hak ve özgürlükler arasında yer alan mülkiyet hakkı, Anayasa'nın 35. maddesiyle

güvence altına alınmış; anılan maddede, herkesin, mülkiyet ve miras haklarına sahip olduğu; bu hakların, ancak kamu yararı amacıyla, yasayla sınırlanabileceği hükme bağlanmıştır. Bu bağlamda, Anayasa'nın 16. maddesiyle temel hak ve özgürlüklerin, yabancılar için, milletlerarası hukuka uygun olarak yasayla sınırlanabileceği kabul edilmiş; dolayısıyla yabancıların mülkiyet hakkı için de güvence tanınmıştır.

Yine, temel hak ve özgürlüklerin sınırlandırılması konusu, önemi nedeniyle Anayasa'da düzenlenmiştir. Anayasanın 13. maddesinde, temel hak ve özgürlüklerin, özüne dokunulmaksızın yalnızca Anayasanın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak ve ancak yasayla sınırlanabileceği; bu sınırlamaların Anayasanın sözüne ve ruhuna, demokratik toplum düzeninin ve laik Cumhuriyetin gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olamayacağı ifade edilmektedir.

Ayrıca, Anayasanın 6. maddesi; hukuk devleti ilkesinin doğal sonucu olarak, hiçbir kimse veya organın kaynağını Anayasadan almayan bir Devlet yetkisi kullanamayacağını kurala bağlamaktadır. Anayasada yer alan anılan düzenleme karşısında, idarenin, yasayla yetki tanınmamasına rağmen mülkiyet hakkına müdahalesi, kaynağını Anayasadan almayan bir Devlet yetkisinin kullanılması sonucunu doğuracaktır.

Yukarıda da ifade edildiği gibi Birleşmiş Milletler Andlaşmasının 25. maddesi, Güvenlik Konseyi kararlarının idarece doğrudan uygulanacağı şeklinde bir düzenleme içermediği gibi; konuyla ilgili 4208 sayılı Kara Paranın Aklanmasının Önlenmesine Dair... Kanun ve 4422 sayılı Çıkar Amaçlı Suç Örgütleriyle Mücadele Kanunu, mülkiyet hakkına müdahale için hakim kararını zorunlu kılmaktadır.

Kara para aklanmasının önlenmesi konusunda uygulanacak esasları belirlemek amacıyla çıkarılan 4208 sayılı Kara Paranın Aklanmasının Önlenmesine Dair... Kanun'un "Tedbir konulması" başlıklı 9. maddesinde; "Kara paranın aklanmasına yönelik ciddi emarelerin varlığı halinde, bankalar ve banka dışı mali kurumlar ile diğer gerçek ve tüzel kişiler nezdindeki kiralık kasa mevcutları da dahil olmak üzere hak ve alacakların dondurulmasına, tasarruf yetkisinin tamamen veya kısmen kaldırılmasına; mal, kıymetli evrak, nakit ve diğer değerin zaptına, bunların bir tevdi mahalline yatırılmasına ve hak ve alacaklar üzerinde diğer tedbirlerin konulmasına hazırlık tahkikatı sırasında sulh ceza hakimi; yargılama sırasında ise mahkeme tarafından karar verilebilir.

Tedbire ilişkin talepler, evrak üzerinden yapılacak inceleme sonucu derhal ve nihayet 24 saat içerisinde sonuçlandırılır. Gecikmesinde sakınca görülen hallerde

cumhuriyet savcıları da hak ve alacakların dondurulmasına karar verebilir. Cumhuriyet savcılığı bu kararı en geç 24 saat içinde sulh ceza hakimine bildirir. Hakim en geç 24 saat içinde onaylanıp onaylanmamasına karar verir, onaylanmama halinde, Cumhuriyet savcılığının kararı hükümsüz kalır." hükmü yer almaktadır.

4422 sayılı Çıkar Amaçlı Suç Örgütleriyle Mücadele Kanunu'nun 6. maddesinde de, Yasanın 1 inci maddesinde yazılı suçları işlediğine dair kuvvetli belirtiler bulunan kişilerin bu Yasa kapsamındaki fiillerinden elde ettikleri hususunda kuvvetli belirtiler bulunan her türlü hak ve alacaklarına ilişkin tedbirler belirlenmiş, bu tedbirlerin hakim kararı ile alınacağı, gecikmesinde sakınca bulunan hallerde Cumhuriyet savcısının da yetkili olduğu; ancak, hakim kararı olmaksızın yapılan bu gibi işlemlerin yirmidört saat içinde hakim kararına bağlanmasının şart olduğu hükme bağlanmıştır.

Bu durumda, davalı idarelerin, Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyince terör örgütlerini finanse eden kişi ve kuruluşlar listesine alınan davacı şirket hakkındaki iddiaların ciddiyetini dikkate alıp, Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi'nden elde edilen tüm bilgi ve belgeleri eksiksiz bir biçimde adli mercilere intikal ettirmeleri zorunlu olduğu halde, kaynağını Anayasadan almayan bir yetki kullanılmak suretiyle hakim kararı olmaksızın davacı şirketin hak ve alacakları ile mal varlığının dondurulmasına karar verilmesinde hukuka uyarlık bulunmamaktadır.

Ancak, Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyinden elde edilen bilgi ve belgeler değerlendirilip, ulusal hukukumuzun tanıdığı yetki çerçevesinde idarece işlem tesis edilebileceği açıktır. Nitekim, davacı şirketin kurucusu Saleh İdris Nasreddin hakkında, Birleşmiş Milletlerden elde edilen bilgi ve belgeleri değerlendiren İçişleri Bakanlığı tarafından 5683 sayılı Yasanın 19. maddesi ve 5682 sayılı Yasanın 8. maddesinde tanınan yetki kullanılmak suretiyle yurda giriş yasağı konulmuştur. Anılan işlemin iptali istemiyle açılan dava Ankara 10. İdare Mahkemesinin 19.11.2003 tarih ve E:2003/605, K:2003/1662 sayılı kararı ile reddedilmiş, bu ret kararı Dairemizin 3.11.2006 tarih ve E:2004/8972, K:2006/6289 sayılı kararı ile onanmıştır.

Açıklanan nedenlerle, Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyinden elde edilen, davacı şirketin terör örgütü finansörü olduğu iddiasını içeren ciddi nitelikteki bilgi ve belgeler ile yine davacı şirketle ilgili temin edilecek tüm bilgi ve belgelerin davalı idareler tarafından eksiksiz bir biçimde adli mercilere intikal ettirilmesi, söz konusu bilgi ve belgelerin adli mercilerce değerlendirilmesine olanak sağlanması gerekirken, hakim kararı olmadan,

yasayla tanınan bir yetkiye dayanılmaksızın Bakanlar Kurulunca alınan 1.10.2002 tarih ve 2002/4896 sayılı kararın davacı şirketin Türkiye'deki tüm hak ve alacakları ile mal varlıklarının dondurulmasına ilişkin bölümünün iptaline 12.12.2006 tarihinde oyçokluğuyla karar verilmiştir."

Karara muhalif kalan iki üye muhalefet gerekçesinde; "Özellikle Afganistan içsavaşından sonra, Taliban ve EI Kaide isimleri altında yoğunlaşan uluslararası terörle yine uluslararası düzeyde etkin bir şekilde mücadele edebilmek için Birleşmiş Milletlerin bu konuda en yetkili organı olan Güvenlik Konseyi tarafından 1998 yılından başlayarak bir dizi karar alınmıştır (1998/1193, 1998/1214, 1999/1267, 1999/1269, 2001/1368, 2001/1373, 2002/1390, 2003/1455, 2004/1526, 2005/1617 sayılı kararlar). Bu kararlar incelendiğinde temelde, giderek daha karmaşık bir yapıya sahip olan uluslararası terörle mücadele edebilmek için "hızlı ve etkili" bir uluslararası işbirliği ortamının yaratılmasının amaçlandığı anlaşılmaktadır. Bu amaca yönelik olarak alınan bu kararlarda; Güvenlik Konseyi nezdinde "EI Kaide ve Taliban Yaptırımlar Komitesi" oluşturulması, bu komiteye uluslararası teröre melce sağlayan kişi ve kuruluşları belirleyerek bunlara karşı uygulanacak tedbirleri izleme görevinin verilmesi, terörizmin finansmanının önlenmesi, terörist faaliyette bulunan veya bunlara destek sağlayan kişi ve grupların malvarlıklarının ve fonlarının "vakit geçirmeksizin dondurulması", bu kişilere üye ülkelerce melce sağlanmaması, anılan faaliyette bulunanların yargılanması, ülkelerin terörist kişi ve grupların yakalanabilmesi için birbirlerine destek sağlamaları, sınır kontrollerinin arttırılması, bu kararlar çerçevesinde ülkelerce alınan önlemlerin Konseye bildirilmesi, terörist saldırı fiillerinin üye ülkelerin mevzuatlarında en ağır şekilde cezalandırılması için düzenlemeler yapılması, teröristlerin iadesinden siyasi suçlu oldukları gerekçesiyle kaçınılmaması gibi hususlara yer verildiği görülmektedir. 1999/1267 sayılı Güvenlik Konseyi kararı ile oluşturulan Komitenin çalışma esaslarında, Komite tarafından belirlenen listeye haksız olarak alındığını iddia eden kişi ve kuruluşların izlemesi gereken itiraz yolları da tanımlanmıştır.

Güvenlik Konseyince alınan bu kararlar üzerine, öncelikle 22/12/2001 tarih ve 2001/3483 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı istihsal edilmiş, bu karar ekinde isimleri yer alan 131 kişi, kuruluş ve örgütün Türkiye'de bulunan bankalar ve diğer mali kurumlar ile gerçek ve tüzel kişiler nezdindeki kiralık kasa mevcutları da dahil olmak üzere tüm hak ve alacakları ile malvarlıklarının dondurulması ve bu malvarlıkları ile ilgili her türlü işlemin Maliye Bakanlığının iznine bağlanması kararlaştırılmıştır. Daha sonra çıkarılan 2002/3873,

2002/4206, 2002/4896, 2003/5426, 2004/6876, 2005/8685 ve 2006/10365 sayılı Bakanlar Kurulu Kararları ile 2001/3483 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ekindeki 131 kişilik liste, BM Güvenlik Konseyi Yaptırımlar Komitesinin zaman zaman ekleme ya da çıkarma şeklinde yaptığı konsolidasyon işlemlerine koşut olarak güncellendiği, buna bağlı olarak dava konusu 2002/4896 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile davacı şirketin ismi de anılan listeye eklenmiştir.

Hükümet tarafından BM Güvenlik Konseyi Yaptırımlar Komitesince bildirilen isimler üzerinde herhangi bir tasarrufta bulunulmayarak bu değişikliklerin aynen Bakanlar Kurulu Kararlarına aktarıldığı ve yaptırımların böylece iç mevzuatımıza yansıtıldığı, davacı şirketin adının da halen hem BM Yaptırımlar Komitesinin listesinde, hem de onun bire bir yansıması niteliğinde olan Bakanlar Kurulu Kararı eki listede yer aldığı anlaşılmaktadır.

BM Güvenlik Konseyinin BM Şartının 24. maddesi uyarınca yukarıda sözü edilen nitelikte kararları alma ve bu kararlar ile belirlenen tedbirlerin uygulanmasını üye ülkelerden talep etme yetkisi olduğu açıktır. BM Şartının 24. maddesinde aynen; "1. Birleşmiş Milletler'in üyeleri, örgütün hızlı ve etkili hareket etmesini sağlamak için, uluslararası barış ve güvenliğin korunmasında başlıca sorumluluğu Güvenlik Konseyi'ne bırakırlar ve bu sorumluluk gereğince görevlerini yerine getirirken Güvenlik Konseyi'nin kendi adlarına hareket ettiğini kabul ederler. 2. Güvenlik Konseyi, bu görevleri yerine getirirken Birleşmiş Milletler'in Amaç ve İlkeleri'ne uygun hareket eder. Bu görevleri yerine getirebilmesi için Güvenlik Konseyi'ne verilmiş belirli yetkiler VI, VII, VIII ve XII. Bölümler'de gösterilmiştir." denilmektedir. Şartın 25. maddesinde "Birleşmiş Milletler üyeleri, işbu Antlaşma uyarınca, Güvenlik Konseyi'nin kararlarını kabul etme ve uygulama konusunda görüş birliğine varmışlardır." ifadesine yer verilmiştir. BM Şartının "Barışın Tehdidi, Bozulması ve Saldırı Eylemi Durumunda Alınacak Önlemler" başlığını taşıyan VII. Bölümünde ise "Güvenlik Konseyi, barışın tehdit edildiğini, bozulduğunu ya da bir saldırı eylemi olduğunu saptar ve uluslararası barış ve güvenliğin korunması ya da yeniden kurulması için tavsiyelerde bulunur veya 41 ve 42. Maddeler uyarınca hangi önlemler alınacağını kararlaştırır." (39. madde), "Güvenlik Konseyi, kararlarını yürütmek için silahlı kuvvet kullanımını içermeyen ne gibi önlemler alınması gerektiğini kararlaştırabilir ve Birleşmiş Milletler üyelerini bu önlemleri uygulamaya çağırabilir. Bu önlemler, ekonomik ilişkilerin ve demiryolu, deniz, hava, posta, telgraf, radyo ve diğer iletişim ve ulaştırma araçlarının tümüyle ya da bir bölümüyle kesintiye uğratılmasını, diplomatik ilişkilerin kesilmesini içerebilir." (41.madde), "Güvenlik Konseyi, 4. Madde'de öngörülen önlemlerin

yetersiz kalacağı ya da kaldığı kanısına varırsa, uluslararası barış ve güvenliğin korunması ya da yeniden kurulması için, hava, deniz ya da kara kuvvetleri aracılığıyla, gerekli saydığı her türlü girişimde bulunabilir. Bu girişimler gösterileri, ablukayı ve Birleşmiş Milletler üyelerinin hava, deniz ya da kara kuvvetlerince yapılacak başka operasyonları içerebilir." (42. madde), "1. Güvenlik Konseyi'nin uluslararası barış ve güvenliğin korunması konusundaki kararlarının yürütülmesi için gerekli önlemler, Birleşmiş Milletler'in tüm üyeleri ya da bunlardan bazıları tarafından alınır. 2. Bu kararlar, Birleşmiş Milletler üyeleri tarafından doğrudan doğruya ve üyesi bulundukları uluslararası kuruluşlar içindeki eylemleriyle yürütülürler." (48. madde), "Birleşmiş Milletler üyeleri, Güvenlik Konseyi'nin kararlaştırdığı önlemlerin yürütülmesinde birbirlerine karşılıklı yardımcı olmak için işbirliği yaparlar." (49. madde) hükümleri yer almıştır.

Bu madde hükümlerinden de anlaşılacağı üzere, Güvenlik Konseyinin barışın tehdit edildiği durumlarda yalnız tavsiye niteliğinde değil, güç kullanmayı da içerecek şekilde önleyici nitelikte kararlar alma ve bunların üyelerce uygulanmasını talep etme hakkı bulunmaktadır.

Dava konusu Bakanlar Kurulu Kararına dayanak teşkil eden BM Güvenlik Konseyi kararlarında da Taliban ve EI Kaide örgütlerince uluslararası düzeyde gerçekleştirilen çeşitli terör eylemlerine (Kenya ve Tanzanya'daki ABD Büyükelçiliklerine yapılan saldırılar, 11 Eylül 2001 tarihinde ABD'nin çeşitli kentlerinde gerçekleştirilen saldırılar) atıfta bulunularak, bu eylemlerin BM Şartının VII. Bölümü çerçevesinde "uluslararası barışı tehdit eder saldırı eylemi" mahiyetinde görüldüğü ve bu çerçevede adı geçen örgütlere üye olan veya bunlara dolaylı destek sağlayan kişi ve kuruluşlara karşı uygulanması gereken bir dizi tedbir alındığı vurgulanmaktadır. Anılan BMGK kararları tüm ülkelere, söz konusu listede yer alan kişi, şirket ve kuruluşların tüm hak ve alacakları ile malvarlıklarının dondurulması, ülkelere girişlerinin ve topraklarından transit geçişlerinin yasaklanması, doğrudan veya dolaylı olarak silah ve askeri malzeme temini, satışı ve transferinin önlenmesi yükümlülüğü getirmektedir.

BM Şartına uygun olarak alındığı tartışmasız olan bu kararların iç hukukumuza yansıtılmasında izlenen yolun hukuka uyarlığı konusu, BM Şartının, Anayasamızın ve konuyla ilgili yasaların ilgili hükümlerinin birlikte incelenmesini gerektirmektedir. BM Şartının "Amaçlar ve İlkeler" başlığını taşıyan I. Bölümünde yer alan 2. maddenin 7. fıkrasında "İşbu Andlaşmanın hiçbir hükmü, Birleşmiş Milletler'e herhangi bir devletin kendi iç yetki alanına giren konulara müdahale yetkisi vermediği gibi, üyeleri de bu türden

konuları işbu Andlaşma uyarınca bir çözüme bağlamaya zorlayamaz; ancak, bu ilke, VII. Bölüm'de öngörülmüş olan zorlayıcı önlemlerin uygulanmasını hiç bir biçimde engellemez." ifadesine yer verilmiştir. BM Şartının bu hükmü, "Barışın Tehdidi, Bozulması ve Saldırı Eylemi Durumunda Alınacak Önlemler" başlıklı VII. Bölüm kapsamında alınan "zorlayıcı önlemlerin" uygulanmasında üye ülkelerin yükümlülüğünü tereddüde yer bırakmayacak şekilde ortaya koymaktadır.

Anayasamızın yabancıların temel hak ve hürriyetleri ile ilgili 16 ıncı, mülkiyet hakkının sınırlanması ile ilgili 35 inci ve milletlerarası andlaşmalarla ilgili 90 ıncı maddelerinde; herkesin mülkiyet (ve miras) hakkına sahip olduğu; bu hakların ancak kamu yararı amacıyla kanunla sınırlanabileceği; temel hak ve hürriyetlerin, yabancılar için milletlerarası hukuka uygun olarak kanunla sınırlanabileceği; usulüne göre yürürlüğe konulmuş milletlerarası andlaşmaların kanun hükmünde olduğu, bunlar hakkında Anayasaya aykırılık iddiası ile Anayasa Mahkemesine başvurulamayacağı, usulüne göre yürürlüğe konulmuş temel hak ve özgürlüklere ilişkin milletlerarası andlaşmalarla kanunların aynı konuda farklı hükümler içermesi nedeniyle çıkabilecek uyuşmazlıklarda milletlerarası andlaşma hükümlerinin esas alınacağı ifade edilmektedir. Anayasamızın bu hükümleri ile BM Andlaşmasının yukarıda aktarılan 2. maddesinin 7. fıkrası hükmünün birbirlerini tamamladıkları düşünülmektedir. Birleşmiş Milletler Andlaşmasının, 1945 yılında 4801 sayılı Kanunla onaylanarak hukuk düzenimizin bir parçası haline geldiği, bu durumda BM Güvenlik Konseyi kararlarının Türk hukuk sistemi açısından kanun hükmünde kabul edilmesi gerektiği ve dolayısıyla davacı hakkında BM Güvenlik Konseyince alınan tedbir kararlarının uygulanması için Türkiye'de ayrıca bir hakim kararına gerek bulunmadığı sonucuna varılmaktadır.

Her ne kadar 4208 sayılı Kara Paranın Aklanmasının Önlenmesine Dair Kanun ve dava konusu işlemin tesis edildiği tarihte yürürlükte olan 4422 sayılı Çıkar Amaçlı Suç Örgütleriyle Mücadele Kanunu, gerçek ve tüzel kişilerin hak ve alacakları üzerinde alınacak tedbirler için mutlaka hakim kararı alınmasını zorunlu kılmaktaysa da, bu zorunluluğun BM Güvenlik Konseyinin usulünce alınmış kararları için geçerli olmayacağı, Güvenlik Konseyi'nin BM Şartının VII. Bölümü kapsamında aldığı önleyici nitelikteki kararlarının uygulanması için ayrıca hakim kararı aranmasının Anayasa gereği iç hukukumuzun bir parçası haline gelmiş olan Birleşmiş Milletler Andlaşmasının ruhuna ve lafzına aykırı olacağı, BMGK tarafından alınan kararlara karşı BM sistemi içinde başvuru ve düzeltme imkanlarının mevcut olduğu, bu cümleden olmak üzere EI Kaide ve Taliban

Yaptırımlar Komitesinin çalışma usullerine ilişkin belgenin 8. maddesinde listeye haksız olarak alındığını iddia eden kişi veya kuruluşların izlemesi gereken itiraz yollarının ayrıntılarıyla belirtildiği, dolayısıyla komitenin kararlarıyla haksızlığa uğradığını düşünen kişi ve kuruluşların haklılıklarını BM'in yetkili organlarında dile getirmek ve haksız işlemleri düzelttirmek imkanlarının her zaman bulunduğu açıktır.

Kaldı ki, 22/12/2001 tarih ve 2001/3483 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı'na karşı açılan davada Dairemizce kararın iptali yolunda verilen 4.7.2006 tarih ve 2002/984 esas sayılı kararı temyizen inceleyen Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulunca, 12.10.2006 tarih ve 2006/2824 esas sayılı kararla, yukarıda anılan gerekçelere yer verilerek BMGK'nce uluslararası terörizmle mücadele kapsamında alınan tedbir kararlarının uygulanması için Türkiye'de ayrıca bir hakim kararına gerek bulunmadığı, bu kararların doğrudan uygulanması gerekeceği ve bu konuda Bakanlar Kurulunun yetkili olduğu kabul edilmiş ve Dairemiz kararının yürütülmesi durdurulmuştur.

Açıklanan nedenlerle; davacı şirketin Türkiye'deki her türlü mallarının dondurulmasını öngören 1.10.2002 tarih ve 2002/4896 sayılı Bakanlar Kurulu Kararının davacı şirkete ilişkin bölümünün iptali istemiyle açılan davanın reddi gerektiği " gerekçeleriyle aksi yöndeki çoğunluk kararına katılmadıklarını ifade etmişlerdir.

Bunun üzerine konu Danıştay İdari Dava Dairelerine götürülmüştür. İdari Dava Daireleri 22.02.2007 tarihinde 2006/2824 Esas ve 2007/115 sayılı Kararıyla; "Özellikle Afganistan içsavaşından sonra, Taliban ve EI Kaide isimleri altında yoğunlaşan uluslararası terörle yine uluslararası düzeyde etkin bir şekilde mücadele edebilmek için Birleşmiş Milletlerin bu konuda en yetkili organı olan Güvenlik Konseyi tarafından 1998 yılından başlayarak bir dizi karar alınmıştır (1998/1193, 1998/1214, 1999/1267, 1999/1269, 2001/1368, 2001/1373, 2002/1390, 2003/1455, 2004/1526, 2005/1617 sayılı kararlar). Bu kararlar incelendiğinde temelde, giderek daha karmaşık bir yapıya sahip olan uluslararası terörle mücadele edebilmek için "hızlı ve etkili" bir uluslararası işbirliği ortamının yaratılmasının amaçlandığı anlaşılmaktadır. Bu amaca yönelik olarak alınan kararlarda; Güvenlik Konseyi nezdinde "EI Kaide ve Taliban Yaptırımlar Komitesi" oluşturulması, bu komiteye uluslararası teröre melce sağlayan kişi ve kuruluşları belirleyerek bunlara karşı uygulanacak tedbirleri izleme görevinin verilmesi, terörizmin finansmanının önlenmesi, terörist faaliyette bulunan veya bunlara destek sağlayan kişi ve grupların malvarlıklarının ve fonlarının "vakit geçirmeksizin dondurulması", bu kişilere üye ülkelerce melce sağlanmaması, anılan faaliyette bulunanların yargılanması, ülkelerin terörist kişi ve

grupların yakalanabilmesi için birbirlerine destek sağlamaları, sınır kontrollerinin arttırılması, bu kararlar çerçevesinde ülkelerce alınan önlemlerin Konseye bildirilmesi, terörist saldırı fiillerinin üye ülkelerin mevzuatlarında en ağır şekilde cezalandırılması için düzenlemeler yapılması, teröristlerin iadesinden siyasi suçlu oldukları gerekçesiyle kaçınılmaması gibi hususlara yer verildiği görülmektedir. 1999/1267 sayılı Güvenlik Konseyi kararı ile oluşturulan Komitenin çalışma esaslarında, Komite tarafından belirlenen listeye haksız olarak alındığını iddia eden kişi ve kuruluşlara izlemeleri gereken itiraz yolları da gösterilmiştir.

Güvenlik Konseyince alınan bu kararlar üzerine, öncelikle 22/12/2001 tarih ve 2001/3483 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı istihsal edilmiş, bu karar ekinde isimleri yer alan ve içlerinde davacının da adının bulunduğu 131 kişi, kuruluş ve örgütün Türkiye'de bulunan bankalar ve diğer mali kurumlar ile gerçek ve tüzel kişiler nezdindeki kiralık kasa mevcutları da dahil olmak üzere tüm hak ve alacakları ile malvarlıklarının dondurulması ve bu malvarlıkları ile ilgili her türlü işlemin Maliye Bakanlığının iznine bağlanması kararlaştırılmıştır. Daha sonra çıkarılan 2002/3873, 2002/4206, 2002/4896, 2003/5426, 2004/6876, 2005/8685 ve 2006/10365 sayılı Bakanlar Kurulu Kararları ile 2001/3483 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ekindeki 131 kişilik liste, Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi Yaptırımlar Komitesinin zaman zaman ekleme ya da çıkarma şeklinde yaptığı konsolidasyon işlemlerine koşut olarak güncellenmiştir. Hükümet tarafından Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi Yaptırımlar Komitesince bildirilen isimler üzerinde herhangi bir tasarrufta bulunulmayarak bu değişikliklerin aynen Bakanlar Kurulu Kararlarına aktarıldığı ve yaptırımların böylece iç mevzuatımıza yansıtıldığı, davacının adının da halen hem Birleşmiş Milletler Yaptırımlar Komitesinin listesinde, hem de onun bire bir yansıması niteliğinde olan Bakanlar Kurulu Kararı eki listede yer aldığı anlaşılmaktadır.

Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyinin Birleşmiş Milletler Andlaşmasının 24. maddesi uyarınca yukarıda sözü edilen nitelikte kararları alma ve bu kararlar ile belirlenen tedbirlerin uygulanmasını üye ülkelerden talep etme yetkisi olduğu açıktır. Birleşmiş Milletler Andlaşmasının 24. maddesinde aynen; "1. Birleşmiş Milletler'in üyeleri, örgütün hızlı ve etkili hareket etmesini sağlamak için, uluslararası barış ve güvenliğin korunmasında başlıca sorumluluğu Güvenlik Konseyi'ne bırakırlar ve bu sorumluluk gereğince görevlerini yerine getirirken Güvenlik Konseyi'nin kendi adlarına hareket ettiğini kabul ederler. 2. Güvenlik Konseyi, bu görevleri yerine getirirken Birleşmiş Milletler'in Amaç ve İlkeleri'ne uygun hareket eder. Bu görevleri yerine getirebilmesi için

Güvenlik Konseyi'ne verilmiş belirli yetkiler VI, VII, VIII ve XII. Bölümler'de gösterilmiştir." denilmektedir. Andlaşmanın 25. maddesinde "Birleşmiş Milletler üyeleri, işbu Andlaşma uyarınca, Güvenlik Konseyi'nin kararlarını kabul etme ve uygulama konusunda görüş birliğine varmışlardır." ifadesine yer verilmiştir.

Birleşmiş Milletler Andlaşmasının "Barışın Tehdidi, Bozulması ve Saldırı Eylemi Durumunda Alınacak Önlemler" başlığını taşıyan VII. Bölümünün 39. maddesinde; "Güvenlik Konseyi, barışın tehdit edildiğini, bozulduğunu ya da bir saldırı eylemi olduğunu saptar ve uluslararası barış ve güvenliğin korunması ya da yeniden kurulması için tavsiyelerde bulunur veya 41 ve 42. Maddeler uyarınca hangi önlemler alınacağını kararlaştırır." hükmü, 41. maddesinde; "Güvenlik Konseyi, kararlarını yürütmek için silahlı kuvvet kullanımını içermeyen ne gibi önlemler alınması gerektiğini kararlaştırabilir ve Birleşmiş Milletler üyelerini bu önlemleri uygulamaya çağırabilir. Bu önlemler, ekonomik ilişkilerin ve demiryolu, deniz, hava, posta, telgraf, radyo ve diğer iletişim ve ulaştırma araçlarının tümüyle ya da bir bölümüyle kesintiye uğratılmasını, diplomatik ilişkilerin kesilmesini içerebilir." hükmü, 42. maddesinde; "Güvenlik Konseyi, 4. Madde'de öngörülen önlemlerin yetersiz kalacağı ya da kaldığı kanısına varırsa, uluslararası barış ve güvenliğin korunması ya da yeniden kurulması için hava, deniz ya da kara kuvvetleri aracılığıyla, gerekli saydığı her türlü girişimde bulunabilir. Bu girişimler gösterileri, ablukayı ve Birleşmiş Milletler üyelerinin hava, deniz ya da kara kuvvetlerince yapılacak başka operasyonları içerebilir." hükmü. 48. maddesinde; "1. Güvenlik Konseyi'nin uluslararası barış ve güvenliğin korunması konusundaki kararlarının yürütülmesi için gerekli önlemler, Birleşmiş Milletler'in tüm üyeleri ya da bunlardan bazıları tarafından alınır. 2. Bu kararlar, Birleşmiş Milletler üyeleri tarafından doğrudan doğruya ve üyesi bulundukları uluslararası kuruluşlar içindeki eylemleriyle yürütülürler." hükmü 49. maddesinde de, "Birleşmiş Milletler üyeleri, Güvenlik Konseyi'nin kararlaştırdığı önlemlerin yürütülmesinde birbirlerine karşılıklı yardımcı olmak için işbirliği yaparlar." hükmü yer almıştır.

Bu madde hükümlerinden de anlaşılacağı üzere, Güvenlik Konseyinin barışın tehdit edildiği durumlarda yalnız tavsiye niteliğinde değil, güç kullanmayı da içerecek şekilde önleyici nitelikte kararlar alma ve bunların üyelerce uygulanmasını talep etme hakkı bulunmaktadır.

Dava konusu Bakanlar Kurulu Kararına dayanak teşkil eden Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi kararlarında da Taliban ve EI Kaide örgütlerince uluslararası düzeyde

gerçekleştirilen çeşitli terör eylemlerine atıfta bulunularak, bu eylemlerin Birleşmiş Milletler Andlaşmasının VII. Bölümü çerçevesinde "uluslararası barışı tehdit eder saldırı eylemi" mahiyetinde görüldüğü ve bu çerçevede adı geçen örgütlere üye olan veya bunlara dolaylı destek sağlayan kişi ve kuruluşlara karşı uygulanması gereken bir dizi tedbir alındığı vurgulanmaktadır. Anılan Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi kararları öncelikle tüm ülkelere, söz konusu listede yer alan kişi, şirket ve kuruluşların tüm hak ve alacakları ile malvarlıklarının dondurulması, ülkelere girişlerinin ve topraklarından transit geçişlerinin yasaklanması, doğrudan veya dolaylı olarak silah ve askeri malzeme temini, satışı ve transferinin önlenmesi yükümlülüğü getirmektedir. Uluslararası terör eylemlerine katılanların ve bunları finanse eden kişi ve kuruluşların bu eylemlerinin üye ülke iç hukukunda suç haline getirilmesinin, bu kişi ve kuruluşlarla ilgili olarak üye ülkelerce öncelikle alınması gereken tedbirlerin geriye bırakılması sonucunu doğurmayacağı açıktır.

Birleşmiş Milletler Andlaşmasına uygun olarak alındığı tartışmasız olan bu kararların iç hukukumuza yansıtılmasında izlenen yolun hukuka uyarlığı konusu, Birleşmiş Milletler Andlaşmasının, Anayasamızın ve konuyla ilgili yasaların ilgili hükümlerinin birlikte incelenmesini gerektirmektedir. Birleşmiş Milletler Andlaşması, 1945 yılında 4801 sayılı Kanunla onaylanarak iç hukuk düzenimizin bir parçası olmuştur. Birleşmiş Milletler Andlaşmasının "Amaçlar ve İlkeler" başlığını taşıyan I. Bölümünde yer alan 2. maddenin 7. fıkrasında "İşbu Andlaşmanın hiçbir hükmü, Birleşmiş Milletler'e herhangi bir devletin kendi iç yetki alanına giren konulara müdahale yetkisi vermediği gibi, üyeleri de bu türden konuları işbu Andlaşma uyarınca bir çözüme bağlamaya zorlayamaz; ancak, bu ilke, VII. Bölüm'de öngörülmüş olan zorlayıcı önlemlerin uygulanmasını hiç bir biçimde engellemez." ifadesine yer verilmiştir. Birleşmiş Milletler Andlaşmasının bu hükmü, "Barışın Tehdidi, Bozulması ve Saldırı Eylemi Durumunda Alınacak Önlemler" başlıklı VII. Bölüm kapsamında alınan "zorlayıcı önlemlerin" uygulanmasında üye ülkelerin yükümlülüğünü tereddüde yer bırakmayacak şekilde ortaya koymaktadır. Üye ülkelerin zorlayıcı önlemlerin uygulanması konusundaki yükümlülüğünü, Birleşmiş Milletler Andlaşmasının 48. maddesinde vurgulandığı üzere "doğrudan doğruya eylemleriyle" yerine getirmeleri zorunludur. Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyinin, Andlaşmanın VII. Bölümü çerçevesinde alacağı kararlar üye devletler yönünden bağlayıcı nitelik taşımaktadır. Üye ülkelerin üstlendikleri bu yükümlülüğü yerine getirmek için iç hukuklarında ayrıca bir yasal düzenleme aranmasına gerek yoktur. Üye ülke olarak Türkiye Cumhuriyeti Hükümetine, diğer bir deyişle Bakanlar Kuruluna düşen görev, alacağı bir karar ile Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyinin, Andlaşmanın VII. Bölümü

çerçevesinde almış olduğu zorlayıcı önlemleri Türkiye Cumhuriyeti sınırları içinde yürürlüğe koymak ve uygulanır hale getirmektir. Dolayısıyla, Birleşmiş Milletler Andlaşmasının üye ülkelere getirdiği bu yükümlülüğün yerine getirilmesi ve Güvenlik Konseyince belirlenen zorlayıcı önlemlerin uygulamaya konulması hususunda Bakanlar Kurulunun yetkili olduğunun kabulü gerekmektedir.

Öte yandan, 4208 sayılı Karaparanın Aklanmasının Önlenmesine Dair Kanun ve dava konusu işlemin tesis edildiği tarihte yürürlükte olan 4422 sayılı Çıkar Amaçlı Suç Örgütleriyle Mücadele Kanunu, gerçek ve tüzel kişilerin hak ve alacakları üzerinde alınacak tedbirler için, mutlaka hakim kararı alınmasını zorunlu kılmaktaysa da, yukarıda yapılan açıklamalardan, Güvenlik Konseyinin Birleşmiş Milletler Antlaşmasının VII. Bölümü kapsamında aldığı önleyici nitelikteki kararların uygulanması için ayrıca hakim kararı aranmasına gerek olmadığı, 4208 ve 4422 sayılı yasaların ise Güvenlik Konseyi kararlarının kapsamı dışındaki durumlarda uygulanabileceği sonucuna varılmaktadır.

Hakim kararı aranmasına gerek olmamakla beraber dava konusu Bakanlar Kurulu kararı idari bir işlem olması nedeniyle idari yargıda hukuka uygunluk denetimine tabi olduğu gibi Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi tarafından alınan kararlara karşı Birleşmiş Milletler sistemi içinde başvuru ve düzeltme imkanları da bulunmaktadır. Bu cümleden olmak üzere El Kaide ve Taliban Yaptırımlar Komitesinin çalışma usullerine ilişkin belgenin 8. maddesinde listeye haksız olarak alındığını iddia eden kişi ve kuruluşların izlemesi gereken itiraz yolları ayrıntılarıyla belirtilmiştir.

Buna göre, Güvenlik Konseyi Kararlarında adı yer alan davacının bu kararlar uyarınca Türkiye'deki her türlü mallarının dondurulmasını ve bu mal varlıkları ile ilgili her türlü işlemin Maliye Bakanlığının iznine bağlanmasını öngören 22/12/2002 tarih ve 2001/3483 sayılı Bakanlar Kurulu Kararının davacıya ilişkin bölümünde yetki, şekil, sebep, konu ve maksat unsurları yönünden hukuka aykırılık bulunmamaktadır. Açıklanan nedenlerle, davalı idarelerin temyiz isteminin kabulü ile 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunun 49. maddesi uyarınca, Danıştay Onuncu Dairesinin 4.7.2006 günlü, E:2002/984, K:2006/4795 sayılı kararının bozulmasına", oybirliği ile karar vermiştir.

Aynı şahısla ilgili Avrupa Toplulukları Adalet Divanı (ATAD) 4 Nisan 2009 tarihinde verdiği kararla bu kişinin İsveç merkezli bir hayır kurumunun, El Kaide örgütüne destek verme suçlamasıyla 2001'de dondurulan mal varlıklarının mal varlığını dondururken savunma hakkına saygı gösterilmediği gerekçesiyle adil yargılanma ilkesine aykırı hareket

edilmesi nedeniyle bu kişinin malvarlıklarını serbest bırakılmasına karar vermiştir.[825]

Kararda özetle, "etkin yargısal korunmanın Avrupa Birliğinin temel esaslarından biri olarak AİHS 6 ve 13. maddeleri uyarınca kabul edildiği, terörizmle bağlantılı kişi ve kuruluşların malvarlıklarının dondurulmasına ilişkin listeye alınma kararı alındığında veya alındıktan hemen sonra malvarlığı dondurulan kişiye bu durumun bildirilmesinin, dondurma kararının sebeplerini bilmesi ve dava açması bakımından gerekli olduğu, Avrupa Birliğinde kişiyi listeye almadan önce kişiye haber verme zorunluluğunun bulunmadığı, kişiye haber vermenin dondurma kararının etkinliğini zedeleyebileceğini, ancak bu tedbirin veya kararın yargı dışında olduğunu göstermeyeceğini, bu olayda Birliğin kişiye aleyhindeki delilleri bildirmediği, bu nedenle sanığın savunma hakkının ihlal edildiği, bir başka ifade ile kişinin etkin yargı yolu yoluna başvurma hakkının söz konusu olmadığı belirtilmiştir.

Öte yandan kararda mülkiyet hakkı ile ilgili olarak değerlendirme yapılarak, mülkiyet hakkının Birliğin dayandığı temel esaslardan biri olduğu, ancak bu hakkın mutlak olmadığı, AİHM içtihatlarına göre bu hakka getirilen sınırlamanın orantılı olması gerektiği, somut olayda malvarlığı dondurma işleminin geçici önleyici bir tedbir olması gerekirken adeta genel bir uygulamaya dönüştüğü, zira kişi hakkında verilen malvarlığının dondurulmasına ilişkin kararın 2001 yılından bu yana yürürlükte olduğu, El Kadı'nın mülkiyetine getirilen sınırlamanın orantılı olmadığı ve bu durumun kişinin malvarlığı hakkında genel ve devam eden bir sınırlamaya dönüştüğü ve bu sınırlamanın oldukça esaslı olduğu belirtilmiştir.

3. Mali Suçları Araştırma Kurulu'nun (MASAK) Denetimi

a. Genel Olarak

Suç gelirlerinin aklanmasının önlenmesine ilişkin usul ve esasları belirlemek üzere hazırlanan 5549 sayılı Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Hakkında Kanun, 11.10.2006 tarihinde kabul edilmiş ve 18.10.2006 tarih ve 26323 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. 5549 sayılı Kanunla, suç gelirlerinin aklanmasının ve terörün finansmanının önlenmesini ve anılan suçlarla mücadelede etkinliğin sağlanmasını teminen yasal düzenlemeler yapılmış, bu kapsamda yükümlülükler belirlenmiş ve MASAK'in görev ve yetki alanı aklama ile mücadelenin yanı sıra

---

[825] http://www.curia.europa.eu. (Erişim Tarihi, 23.02.2010).

terörün finansmanının önlenmesi kapsamında veri toplama, şüpheli işlem bildirimleri alma, analiz etme ve değerlendirme hususlarını da içerecek şekilde genişletilmiştir.

5549 sayılı Kanunda münhasıran terörün finansmanıyla mücadeleye yönelik yapılan düzenlemelerin yanı sıra, terörün finansmanının aklamanın öncül suçlan arasında yer alması nedeniyle aklama ile mücadeleye ilişkin yapılan düzenlemelerin de terörün finansmanıyla mücadele kapsamında değerlendirilmesi mümkün görülmektedir.[826]

Suç gelirlerinin aklanması ve terörün finansmanıyla etkili bir şekilde mücadele ederek etkin bir ekonomi ve güvenli bir toplum oluşmasına katkıda bulunan öncü bir kurum olarak aklama ve terörün finansmanı suçlarının önlenmesi ve tespitine yönelik olarak; politika oluşturulması ve düzenleme yapılmasına katkıda bulunmak, hızlı ve güvenilir bir şekilde bilgi toplamak ve analiz etmek, araştırma ve inceleme yapmak, elde edilen bilgi ve sonuçlan ilgili makamlara iletmek amacıyla kurulan MASAK, 19.11.1996 tarihinde yürürlüğe giren 4208 sayılı Karaparanın Aklanmasının Önlenmesi Hakkındaki Kanun ile kurulmuştur. 17.02.1997 tarihinde faaliyetlerine başlayan MASAK, doğrudan doğruya Maliye Bakanına bağlı olarak çalışan idari nitelikteki bir mali istihbarat birimi olup, görev ve yetkileri ilk olarak 4208 sayılı Kanunda düzenlenmiş, daha sonra 5549 sayılı Kanunla söz konusu görev ve yetkileri terörün finansmanının önlenmesi kapsamında veri toplama, şüpheli işlem bildirimleri alma, analiz etme ve değerlendirme hususlarını da içerecek şekilde genişletilmiştir. 5549 sayılı Kanunun "Başkanlığın görev ve yetkileri" başlıklı 19. maddesinin 1. fikrasının (e) bendinde; MASAK Başkanlığına suç gelirlerinin aklanması ve terörün finansmanının önlenmesi kapsamında veri toplamak, şüpheli işlem bildirimleri almak, analiz etmek ve değerlendirmek görev ve yetkisi verilmiştir.[827] Ayrıca Kanunun 19. maddesinin 1. fikrasının (i) bendinde terörizmin finansmanının önlenmesi amacıyla Kanun ve ilgili mevzuat kapsamında yükümlülük denetimi yapılmasını sağlamak görevi bulunmaktadır.

Nitekim MASAK Başkanlığının terörün finansmanı ile mücadelede ilk somut adımı, mülga 3 No'lu Genel Tebliği ile şüpheli işlem tipleri arasına "Fonların, terörizm veya terörist eylemlerle ilgili veya bağlantılı olduğundan ya da bu amaçla kullanıldığından şüphe duyulması ya da şüphe duyulması için makul nedenler bulunması" nın eklenmesidir. Bu Genel Tebliğ ile birlikte MASAK Başkanlığı terörün finansmanı konusunda şüpheli işlem

---

826 AYKIN Hasan, SÖZMEN H.Kevser; Terörün Finansmanı, s.149.

827 AYKIN Hasan, SÖZMEN H.Kevser; Terörün Finansmanı, s.150.

bildirimlerini almaya başlamıştır. 2002 yılının başında çıkarılan bu şüpheli işlem tipi iç hukukta terörün finansmanı ile mücadelede atılmış küçük ama somut bir adım olmuştur.[828]

b. Yükümlülük Denetimi

Bankacılık, sigortacılık, bireysel emeklilik, sermaye piyasaları, ödünç para verme ve diğer finansal hizmetler ile posta ve taşımacılık, talih ve bahis oyunları alanında faaliyet gösterenler; döviz, taşınmaz, değerli taş ve maden, mücevher, nakil vasıtası, iş makinesi, tarihi eser, sanat eseri ve antika ticareti ile iştigal edenler veya bu faaliyetlere aracılık edenler ile noterler, spor kulüpleri ve Bakanlar Kurulunca belirlenen diğer alanlarda faaliyet gösteren yükümlülerin[829] 5549 sayılı Kanunla belirlenen kimlik tespiti, şüpheli işlem bildirimi, eğitim, iç denetim, kontrol ve risk yönetim sistemleri ile diğer tedbirleri almaya yönelik yükümlülükler ile başkanlığa devamlı bilgi verme, Başkanlık ve denetim elemanları tarafından istenen her türlü bilgi ve belgeyi verme, yapmış oldukları işlemlere ilişkin belgeleri muhafaza ve istendiğinde ibraz etme yükümlülükleri ve ilgili kanun ve mevzuatın belirlediği diğer yükümlülüklere uyum durumunu tespit amacıyla yapılan denetim, yükümlülük denetimidir.

Yükümlük denetimi, bir veya birden fazla yükümlü veya yükümlünün herhangi bir şube, acente vb. nezdinde yukarıda sayılan yükümlülüklerin herhangi biri veya tümü yönünden yapılan programlı veya münferit "yükümlülüklere uyum denetimleri" şeklinde veya somut bir olaya istinaden daha önceden tespit edilmiş bir yükümlülüğe aykırı hususun tüm unsurları ile ortaya konulması ve hakkında ceza uygulanacak kişi veya kişilerin tespit edilmesi amacıyla yapılan "yükümlülük ihlal incelemesi" şeklinde gerçekleştirilmektedir. Bu husus Kanunun 19. maddesinin 1. fıkrasının (i) bendinde "Kanun ve ilgili mevzuat kapsamında yükümlülük denetimi yapılmasını sağlamak" Başkanlığın görev ve yetkileri arasında olduğu belirtilerek yasal dayanağa kavuşturulmuştur. 11. maddenin 1. fıkrasında ise, bu Kanun ve ilgili mevzuatla getirilen yükümlülüklerin denetimi, Maliye Müfettişleri, Hesap Uzmanları, Gümrük Müfettişleri, Gelirler Kontrolörleri, Bankalar Yeminli Murakıpları, Hazine Kontrolörleri ve Sermaye Piyasası Kurulu Uzmanları vasıtasıyla yerine getirileceği hususu açıkça belirtilmiştir.

---

[828] AKIN Engin; Terör ve Terörün Finansmanı Suçu, s.460.

[829] 11.10.2006 tarih ve 5549 sayılı Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Hakkında Kanun, Madde 2.

Kanunun "Yükümlülük denetimi başlığı altında düzenlenen 11. maddesinin ikinci fıkrasının birinci cümlesinde, MASAK Başkanlığının, yükümlüler nezdinde yapılacak denetimin münferiden veya bir denetim programı kapsamında yapılmasını isteyebileceği ve kendisinden talepte bulunulan birim bu talebin gereğini yerine getirmek zorunda olduğu belirtilmiştir.

5549 sayılı Kanunla 19. Maddenin 3. fıkrasında yapılan değişiklikle Başkanlığın aklama suçunun araştırılması ve incelenmesi görevlerini, denetim elemanları vasıtasıyla yürüteceğine ilişkin hükme yer verilmiş, ancak terörün finansmanı suçunun araştırılması ve incelenmesi görevlerinin kimin vasıtasıyla yürüteceği hususu açık ve net bir şekilde belirtilmemiştir. Bu husus uygulamada eleştirilerek terörün finansmanı suçu hakkında denetim elemanlarının araştırma ve inceleme yapma yetkilerinin bulunmadığı şeklinde ifade edilmiştir.[830] Kanunun ilgili hükmü incelendiğinde gerçekten de terörün finansmanı suçunun araştırılması ve incelenmesine ilişkin bir hükme açıkça yer verilmemiş olması önemli bir eksiklik olduğu görülmektedir. Kanunun 19. maddesinin birinci fıkrasının (f) bendinde "terörün finansmanının önlenmesi kapsamında veri toplama, şüpheli işlem bildirimleri alma, analiz etme ve değerlendirme" (ı) bendinde ise "aklamaya veya terörün finansmanı suçunun işlendiğine dair ciddi şüphelerin mevcut olması durumunda konuyu ilgili cumhuriyet savcılığına intikal ettirmek" görev ve yetkisi açıkça verilmiş olmasına rağmen bu yetki ve görevlerini ne şekilde yerine getireceği veya kullanacağına ilişkin açık bir düzenlemeye yer verilmemiştir. elbette ki bu konuda bir suç işlenmiş veya işlendiğine dair yeterli şüphe mevcut ise bu suçun soruşturulması ve kovuşturulması Ceza Muhakemesi Kanununun genel ilkeleri uyarınca yürütülebileceği hususu tartışmasızdır. Önemli olan bu suçla etkin mücadele edebilme ve terörün finansmanının daha suç ortaya çıkmadan önce önlenebilmesini teminen denetim elemanlarının yasaların kendilerine açıkça verdiği araştırma ve incelemeye ilişkin yetkilerini uygun şekilde kullanmaları ve bu surette bu suçun işlemlere konu olması bakımından caydırıcılığının sağlanmasıdır. Kanun koyucunun açıkça düzenleme yapmamasının bilinçli bir tercih olmadığı kanaatindeyim. Bu konuda mevcut uygulamada genel hükümler çerçevesinde verilen yetkilerle yürütüldüğü görülmektedir.

Öte yandan anılan bu eksikliğin MASAK'ın, önleyici tedbirler almak, bunları denetlemek dışında somut bir terörün finansmanı suçunun işlendiğine dair şüphe veya delile ulaşması

---

[830] AKIN Engin; Terör ve Terörün Finansmanı Suçu, s.463-464.

halinde ne yapacağı sorusunun akıllara geldiğine ilişkin eleştirinin[831] yersiz olduğu kanaatindeyim. Zira Kanunun 19. maddesinin birinci fıkrasının (ı) bendinde "aklamaya veya terörün finansmanı suçunun işlendiğine dair ciddi şüphelerin mevcut olması durumunda konuyu ilgili cumhuriyet savcılığına intikal ettirmek" görev ve yetkisi açıkça verilmiştir

Kanunun 19. Maddesinin (f) bendi uyarınca; söz konusu değerlendirme sürecinde gerek duyulması halinde mali suçları araştırma uzmanı Başkanlık kanalıyla kolluk ve diğer birimlerden kendi görev alanlarında inceleme ve araştırma yapılması talebinde bulunabilmektedir. Uygulamada bir şüpheli işlem bildiriminde geçen şahsın terörle bağlantılarının kurulması konusunda kolluktan yardım alma çoğu zaman gerekebilir. Yine terörle bağlantılı bir şirket hakkında daha somut bilgiler toplamak amacıyla vergi incelemesinden yararlanmak, bu suretle şirketin işlemlerini daha iyi analiz etmek mümkün olabilmektedir.[832]

ba. Denetimin Kapsamı ve Türleri

Yükümlülük denetimi, yükümlülerin yükümlülüklere uyum durumunu tespit amacıyla yapılan yükümlülüklere uyum denetimi ile yükümlülük ihlallerini tespite yönelik yükümlülük ihlal incelemesini kapsamaktadır.[833]

Başkanlık, yükümlülük denetiminin münferiden veya bir denetim programı kapsamında yapılmasını isteyebileceği gibi denetimin uygulama zamanı konusunda ilgili denetim biriminin görüşünü alarak denetim programı hazırlayabilecektir. Başkanlık ayrıca ilgili denetim birimin denetim programına yükümlülük denetiminin de dâhil edilmesini talep edebilir. Başkanlık yükümlülüklere uyum denetimlerinin ve yükümlülük ihlal incelemelerinin kapsam ve süresini belirlemeye de yetkilidir.[834]

Yükümlülük denetimi esasında iki şekilde yapılmaktadır. Bunlar, yükümlülerin yükümlülüklere uyum durumunu tespit amacıyla yapılan **"yükümlülüklere uyum denetimi"** ve yükümlülük ihlallerini tespite yönelik **"yükümlülük ihlal incelemesi"**dir.

---

831 AKIN Engin; Terör ve Terörün Finansmanı Suçu, s.464.

832 AKIN Engin; Terör ve Terörün Finansmanı Suçu, s.464.

833 Suç Gelirlerinin Aklanmasının ve Terörün Finansmanının Önlenmesine Dair Tedbirler Hakkında Yönetmelik, Madde 35/1, Yönetmelik, 09.01.2008 tarih ve 26751 sayılı Resmi gazetede yayınlanarak yürürlüğe girmiştir.

834 Suç Gelirlerinin Aklanmasının ve Terörün Finansmanının Önlenmesine Dair Tedbirler Hakkında Yönetmelik, Madde 35/ 2 ve 3.

baa. Yükümlülük Uyum Denetimi

Yükümlülük uyum denetimi, bir veya birden fazla yükümlü veya yükümlünün herhangi bir şube, acente ve benzerleri nezdinde yukarıda sayılan yükümlülüklerin herhangi biri veya tümü yönünden yapılan programlı veya münferit denetimidir.

Terörün finansmanının önlenmesi amacıyla, 5549 sayılı Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Hakkında Kanunun uygulanmasına yönelik olarak, Kanunla belirlenen, kimlik tespiti, şüpheli işlem bildirimi, eğitim, iç denetim, kontrol ve risk yönetim sistemleri ile diğer tedbirleri almaya yönelik yükümlülükler ile başkanlığa devamlı bilgi verme, Başkanlık ve denetim elemanları tarafından istenen her türlü bilgi ve belgeyi verme, yapmış oldukları işlemlere ilişkin belgeleri muhafaza ve istendiğinde ibraz etme yükümlülükleri ve ilgili kanun ve mevzuatın belirlediği diğer yükümlülüklere uyum durumunu tespit amacıyla, Maliye Müfettişleri, Hesap Uzmanları, Gümrük Müfettişleri, Gelirler Kontrolörleri, Bankalar Yeminli Murakıpları, Hazine Kontrolörleri, Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu ve Sermaye Piyasası Kurulu Uzmanları olan denetim elemanları tarafından yükümlülüklere uyum denetimi yapılmaktadır.

Kanunla belirlenen yükümlüler ile Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası ile kalkınma ve yatırım bankaları hariç diğer tüm bankalar, sermaye piyasası aracı kurumları, sigorta ve emeklilik şirketleri, bankacılık faaliyetiyle sınırlı olmak üzere Posta ve Telgraf Teşkilatı Genel Müdürlüğü ilgili yasa uyarınca uyum programı oluşturmak zorunda olan yükümlülerdir.[835] Kanuna göre belirlenmiş olan bu yükümlüler, Kanun ve Kanuna dayanılarak yürürlüğe konulan mevzuatla getirilen yükümlülüklere uyumu sağlamak amacıyla, yükümlülerce tayin edilen gerekli yetkiyle donatılmış uyum görevlisi atamak ve bu görevli aracılığı ile yükümlülük uyum programı oluşturmaları gerekmemektedir.

Suç gelirlerinin aklanması ve terörün finansmanının önlenmesi için, Kanun ve Kanun uyarınca çıkarılan yönetmelik ve tebliğlere gerekli uyumun sağlanması amacıyla risk temelli bir yaklaşımla oluşturulacak olan uyum programı, kurum politikası ve prosedürlerinin oluşturulması, risk yönetimi faaliyetlerinin yürütülmesi, izleme ve kontrol faaliyetlerinin yürütülmesi, uyum görevlisi atanması ve uyum birimi oluşturulması, eğitim

---

[835] Yönetmelik Madde 4. Suç Gelirlerinin Aklanmasının ve Terörün Finansmanının Önlenmesine İlişkin Yükümlülüklere Uyum Programı Hakkında Yönetmelik, 16.09.2008 tarih ve 26999 sayılı Resmi Gazetede yayınlanarak yürürlüğe girmiştir.

faaliyetlerinin yürütülmesi, iç denetim faaliyetlerinin yürütülmesi tedbirleri içermesi gerekmektedir.[836] Yükümlülük uyum denetimi, denetim elemanları tarafından terörün finansmanının önlenmesi amacıyla, Kanun ve Kanun uyarınca çıkarılan yönetmelik ve tebliğlere gerekli uyumun sağlanıp sağlanmadığı, oluşturulması gereken uyum programı içerisinde yer alması gereken bu tedbirlerin bütününün, yükümlünün faaliyetlerinin kapsamı ve özelliklerine uygun bir biçimde, yeterli ve etkin bir şekilde yürütülüp yürütülmediğini denetlemektedirler.

MASAK, 2009 yılında yükümlülüklere uyum denetimleri kapsamında; 57 banka, 21 sermaye piyasası aracı kurumu, 54 sigorta ve emeklilik şirketi, toplam ve 132 yükümlü denetlenmiş, 57 banka, 21 sermaye piyasası aracı kurumu, 54 sigorta ve emeklilik şirketi, toplam ve 132 yükümlü denetim kapsamına alınmış, bunların 21'inin denetimi tamamlanmış ve 1 yükümlünün ihlali tespit edilmiştir.[837]

bab. Yükümlülük İhlal İncelemesi

Yükümlülük ihlal incelemesi, somut bir olaya istinaden daha önceden tespit edilmiş bir yükümlülüğe aykırı hususun tüm unsurları ile ortaya konulması ve hakkında ceza uygulanacak kişi veya kişilerin tespit edilmesi amacıyla yapılan denetimdir.

Kanunla belirlenen, kimlik tespiti, şüpheli işlem bildirimi, eğitim, iç denetim, kontrol ve risk yönetim sistemleri ile diğer tedbirleri almaya yönelik yükümlülükler ile başkanlığa devamlı bilgi verme, Başkanlık ve denetim elemanları tarafından istenen her türlü bilgi ve belgeyi verme, yapmış oldukları işlemlere ilişkin belgeleri muhafaza ve istendiğinde ibraz etme yükümlülükleri ve ilgili kanun ve mevzuatın belirlediği diğer yükümlülüklere, yükümlülerce aykırı işlemlerin yapıldığı ve bu suretle terörün finansmanı suçunun işlendiği veya yükümlülerce yapılan işlemlerde bu suçun işlenmesine elverişli ortam sağlandığı hususunda olguların varlığının tespitine yönelik denetim elemanları tarafından yükümlüler nezdinde yapılan araştırma ve inceleme çalışmaları yükümlülük ihlal incelemesi olarak nitelendirilmektedir.

MASAK 2009 yılında, yükümlülük ihlaline ilişkin olarak 21 adet yükümlülük ihlal incelemesi yapılmıştır.[838]

---

[836] Yönetmelik Madde 5.

[837] http://www.masak.gov.tr/Kurulumuz/faaliyet_rapor/faalrap_2009.pdf.

[838] http://www.masak.gov.tr/Kurulumuz/faaliyet_rapor/faalrap_2009.pdf.

bb. Denetimin Başlatılması

İlgili mevzuat uyarınca belirlenen yükümlülüklere aykırı işlemlerin yapıldığı ve bu suretle terörün finansmanı suçunun işlendiği veya yükümlülerce yapılan işlemlerde bu suçun işlenmesine elverişli ortam sağlandığı hususunda olguların varlığının tespitine yönelik olarak Başkanlık, yürütmekte olduğu görevler nedeniyle nüfuz ettiği olay veya kendisine intikal eden bildirim ve bilgilere istinaden doğrudan veya yapılan analiz ve değerlendirme sonucunda gerekli görmesi halinde "yükümlülüklere uyum denetimi" ve yükümlülük ihlallerini tespite yönelik "yükümlülük ihlal incelemesi" başlatabilecektir.[839]

Öte yandan, Cumhuriyet savcısı, terörün finansmanı suçunun işlendiği hususunda yeterli şüphenin varlığı halinde bizzat soruşturmayı kendisi yürütebileceği gibi soruşturmanın yürütülmesi sırasında konunun özel uzmanlık gerektirmesi halinde Başkanlıktan, bu suçunun işlendiği hususunda olguların varlığının tespitine ilişkin talepte bulunabilecek, inceleme başlatabilecektir. Cumhuriyet savcısı talepte bulunduğu inceleme ve denetim neticesinde soruşturmayı, bu inceleme ve denetim raporları sonucuna göre suçun işlendiği konusunda yeterli delilerin varlığı halinde iddianame düzenleme veya delil elde edilemediği durumda kovuşturmaya yer olmadığına ilişkin karar verme şeklinde sonuçlandırabilecektir.

bc. Denetim Elemanlarının Görevlendirilmesi

Denetim ve incelemeyi yürütmek üzere denetim elemanlarının görevlendirilmesi, Başkanın görevlendirme talebi üzerine, ilgili birim amirinin teklifi ve bağlı, ilgili veya ilişkili bulundukları bakanın onayı ile yapılmaktadır. Görevlendirme, talep tarihinden itibaren en geç on gün içinde yapılmaktadır. Denetim elemanı ise Başkanlıkça incelemeyle ilgili evrakın kendisine tebliğinden itibaren en geç onbeş gün içerisinde göreve başlayarak göreve başlama tarihini bu süre içerisinde Başkanlığa ve birimine yazılı olarak bildirmektedir.[840]

bd. Denetim Elemanlarının Yetkileri

Yükümlülük denetimiyle görevlendirilen denetim elemanları yapmış oldukları denetim ve incelemeler konusunda ilgili mevzuat uyarınca oldukça geniş yetkilerle donatılmış oldukları görülmektedir. Denetim elemanları yapmış oldukları denetim ve incelemeler sırasında, yükümlülerden ve ilgili gerçek ve tüzel kişilerden gerekli her türlü bilgi, belge isteme ve kayıtları

---

[839] RG, 04.08.2007 tarih ve 26603 sayılı Aklama Suçu İncelemesi Hakkında Yönetmelik, Madde 4.

[840] Aklama Suçu İncelemesi Hakkında Yönetmelik, Madde 6.

inceleme, tespit ettikleri yükümlülük ihlâllerini Başkanlığa bildirme, terörün finansmanı suçunun işlendiğine dair kuvvetli şüphe bulunan hallerde malvarlığına elkoyma ve diğer koruma tedbirlerini talep etme yetkileri bulunmaktadır.

Denetim elemanlarının sahip oldukları bu yetkilerin kapsamının ne olduğunu açıklayarak konunun daha iyi bir şekilde anlaşılması mümkün olacaktır.

bda. Bilgi, Belge İsteme ve Kayıtları İnceleme

Yükümlülük denetimiyle görevlendirilen denetim elemanları, yükümlülük uyum denetimi ve yükümlülük ihlal incelemesi sırasında denetim ve incelemenin etkili bir şekilde yürütülerek sonuçlandırılabilmesi için bu Kanun kapsamında kamu kurum ve kuruluşları da dahil gerçek ve tüzel kişilerden ve tüzel kişiliği olmayan kuruluşlardan her türlü bilgi, belge ve kanunî defterleri istemeye ve bunlar nezdinde her türlü evrak ve kayıtları incelemeye, ilgililerden yazılı ve sözlü bilgi almaya yetkilidir.[841]

Yükümlüler, denetim elemanlarının talebi doğrultusunda denetim ve incelemeye konu her türlü belge ve bunlara ilişkin mikro fiş, mikrofilm, manyetik teyp, disket ve benzeri ortamlar da dâhil olmak üzere her türlü ortamdaki kayıtlarını, bu kayıtlara erişimi sağlamak veya okunabilir hale getirmek için gerekli tüm bilgi ve şifreleri tam ve doğru olarak vermek ve gerekli kolaylığı sağlamak zorunda oldukları, kendisinden talepte bulunulanlar, savunma hakkına ilişkin hükümler saklı kalmak kaydıyla, özel kanunlarda yazılı hükümleri ileri sürerek bilgi ve belge vermekten kaçınamayacakları, yükümlülerin yerinde yapılacak denetimler kapsamında defter ve belgeleri denetime hazır bulundurmak; tüm bilgi işlem sistemini, denetimin amaçlarına uygun olarak denetim elemanlarına açmak ve verilerin güvenliğini sağlamak zorundadırlar.[842]

bdb.Yükümlülük İhlallerini Bildirme

Denetim elemanları yükümlülük denetimi ve incelemeleri sırasında kendi görev alanlarına ilişkin olarak kurumlarınca verilen görevleri yaparken tespit ettikleri yükümlülük ihlâllerini, aklama ve terörün finansmanına ilişkin herhangi bir hususun tespit edilmesi veya böyle bir durumun

---

[841] Kanun Madde 11/3.

[842] Suç Gelirlerinin Aklanmasının ve Terörün Finansmanının Önlenmesine Dair Tedbirler Hakkında Yönetmelik, Madde 31. Yönetmelik, 09.01.2008 tarih ve 26751 sayılı R.G.'de yayımlanmıştır.

varlığından şüphe edilmesine ilişkin durumları Başkanlığa yazılı olarak derhal bildirmek zorundadırlar.[843]

Ayrıca denetim elemanları, yükümlülük denetimleri sırasında, diğer kurumların görev alanını ilgilendiren mevzuata aykırı herhangi bir hususu tespit etmeleri veya böyle bir durumun varlığından şüphe etmeleri halinde konuyu ilgili birimlere intikal ettirerek Başkanlığa bilgi vermeleri gerekmektedir.[844]

bdc. Elkoyma ve Diğer Koruma Tedbirlerini Talep Etme

Başkanlık veya denetim elemanları, yükümlülük uyum denetimi ve yükümlülük ihlal incelemesi sırasında terörün finansmanı suçunun işlendiğine dair kuvvetli şüphe bulunan hallerde 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun 128. maddesi uyarınca taşınmazlara, hak ve alacak olarak nitelendirilen malvarlığı değerlerine elkonulması amacıyla Cumhuriyet savcılığından talepte bulunabilir.

Söz konusu talepte, suç gelirine elkonulacak gerçek kişi ise kimlik bilgileri; tüzel kişi ise açık unvanı, tespit edilmesi halinde ticaret sicil numarası, kanuni temsilcileri, ortakları, bağlı olduğu vergi dairesi ve vergi numarası, elkonulması talep edilen tutar, tespit edilmesi halinde elkonulması talep edilen malvarlığına ait bilgiler, elkoyma talebinin gerekçesi açıkça belirtilmesi gerekmektedir.[845]

Öte yandan, Başkanlık veya denetim elemanları 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun Birinci Kitabının "Koruma Tedbirleri" başlığı altında düzenlenen Dördüncü Kısmında yer alan, arama, telekomünikasyon yoluyla yapılan iletişimin denetlenmesi, gizli soruşturmacı ve teknik araçlarla izleme gibi diğer koruma tedbirlerinin uygulanmasına ilişkin olarak Cumhuriyet savcılığından talepte bulunabilir.[846]

---

[843] Kanun Madde 11/4, Suç Gelirlerinin Aklanmasının ve Terörün Finansmanının Önlenmesine Dair Tedbirler Hakkında Yönetmelik, Madde 40.

[844] Suç Gelirlerinin Aklanmasının ve Terörün Finansmanının Önlenmesine Dair Tedbirler Hakkında Yönetmelik, Madde 40/4.

[845] 04/08/2007 tarih ve 26603 sayılı Resmi Gazetede yayınlanarak yürürlüğe giren "Aklama Suçu İncelemesi Hakkında Yönetmelik" Madde 11.

[846] Aklama Suçu İncelemesi Hakkında Yönetmelik, Madde 12.

be. Denetim Raporları

Yükümlülüklere uyum denetimi sonucunda yükümlülük uyum denetimi raporu, yükümlülük ihlal incelemesi sonucunda ise yükümlülük ihlali inceleme raporu düzenlenmektedir. Denetim elemanları yükümlülüklere uyum denetimi sırasında tespit ettikleri yükümlülük ihlalleri için ayrıca yükümlülük ihlali inceleme raporu düzenlemektedirler. Denetim elemanları tarafından düzenlenerek Başkanlığa sunulan raporlar, Başkanlıkça belirlenen rapor standartlarına uygunluk ve hukuki ya da maddi hata bulunup bulunmadığı yönünden değerlendirilmekte, standartlara uymayan, açık hukuki ve maddi hata bulunan raporlar denetim elemanına iade edilerek düzeltilmesi sağlanmaktadır.

Denetim elemanları tarafından yapılan yükümlülük denetimi ve yükümlülük ihlal incelemeleri sırasında Yönetmeliğin 29. maddesindeki şüpheli işlem bildiriminin gizliliğinin ihlali, 31. maddesindeki bilgi ve belge verme yükümlülüğünü yerine getirmeme ve 46. maddesindeki işleme konu her türlü belgeleri muhafaza ve ibraz yükümlülüklerinin ihlali konusunda düzenlenen yükümlülük ihlali inceleme raporu Başkanlıkça yetkili Cumhuriyet savcılığına gönderilmektedir.[847]

Yükümlülük ihlali inceleme raporlarının Cumhuriyet başsavcılıkları nezdinde izlenmesi ve davaların takibi ile diğer usule ilişkin işlemler 08.01.1943 tarihli ve 4353 sayılı Maliye Vekaleti Baş Hukuk Müşavirliğinin ve Muhakemat Umum Müdürlüğünün Vazifelerine Devlet Davalarının Takibi Usullerine ve Merkez ve Vilayetler Kadrolarında Bazı Değişiklikler Yapılmasına Dair Kanun gereğince yapılmaktadır.

c. Bilgi ve Belge Toplama

MASAK Başkanlığı Kanunun 7. ve 19. maddesi uyarınca, suç gelirlerinin aklanması ve terörün finansmanının önlenmesi kapsamında veri toplamak, şüpheli işlem bildirimlerini almak, analiz etmek ve değerlendirmek, denetim görevini yerine getirmek ve yükümlüleri izleme ve gerekli tedbirleri almak amacıyla kamu kurum ve kuruluşları, gerçek ve tüzel kişiler ile tüzel kişiliği olmayan kuruluşlardan her türlü bilgi, belge ve bunlara ilişkin her türlü ortamdaki kayıtları isteyebileceği hüküm altına alınmıştır. Başkanlık denetime ilişkin bu görevini Yönetmeliğin "Bilgi ve belge verme" başlıklı 31. Maddesi uyarınca; Kamu

---

[847] Suç Gelirlerinin Aklanmasının ve Terörün Finansmanının Önlenmesine Dair Tedbirler Hakkında Yönetmelik, Madde 39.

kurum ve kuruluşları, gerçek ve tüzel kişiler ile tüzel kişiliği olmayan kuruluşlar; Başkanlık ve denetim elemanları tarafından istenilecek her türlü bilgi, belge ve bunlara ilişkin mikro fiş, mikrofilm, manyetik teyp, disket ve benzeri ortamlar da dâhil olmak üzere her türlü ortamdaki kayıtlarını isteyerek yerine getirmektedir.

Öte yandan yukarıda anılan Başkanlık tarafından gerektiğinde istenecek bilgi ve belgelerden başka Kanunun 6. maddesi uyarınca yükümlülerin taraf oldukları veya aracılık ettikleri işlemlerden, Bakanlıkça belirlenecek tutarı aşanları Başkanlığa bildirme zorunluluğu kapsamında yükümlülerin devamlı bilgi vermesi gereken işlemler belirlenmiştir. Devamlı bilgi verme kapsamındaki işlem türleri, bilgilerin ne şekilde ve hangi sürelerde verileceği, kapsam dışında tutulacak yükümlüler ile uygulamaya ilişkin diğer usul ve esaslar Bakanlıkça belirleneceği belirtilmiştir.[848]

Yönetmelikle ayrıca, kanunları gereğince yükümlülere kuruluş ve faaliyet izni veren veya bunlara ilişkin kayıt tutmak zorunda olan kamu kurum ve kuruluşları ile kamu kurumu niteliğindeki kurum ve kuruluşlar; yükümlülerin adı, soyadı veya unvanı, yüzde ondan fazla hisseye sahip ortakları, yönetim kurulu başkan ve üyeleri ile genel müdür veya yöneticilerine ilişkin bilgiler ile iletişim bilgilerini Başkanlığa bildireceklerine ilişkin kamu kurumları tarafından devamlı bilgi verme hususu düzenlenerek Başkanlığın yükümlüleri izleme ve gerekli tedbirleri almasına ilişkin alt yapı oluşturulmaya çalışılmıştır.

d. İdari Para Cezası Verme

Kanunun 13. maddesinde, kimlik tespiti, devamlı bilgi verme ve şüpheli işlem bildirimi yükümlülüğü kapsamında yükümlüler nezdinde veya bunlar aracılığıyla yapılan veya yapılmaya teşebbüs edilen işlemlere konu malvarlığının yasa dışı yollardan elde edildiğine veya yasa dışı amaçlarla kullanıldığına dair herhangi bir bilgi, şüphe veya şüpheyi gerektirecek bir hususun bulunması halinde bu işlemlerin yükümlüler tarafından Başkanlığa bildirim yükümlülüklerini ihlâl eden yükümlülere Başkanlıkça beşbin Türk Lirası idarî para cezası verileceği, yükümlünün banka, finansman şirketi, faktoring şirketi, ikrazatçı, finansal kiralama şirketi, sigorta ve reasürans şirketi, emeklilik şirketi, sermaye piyasası kurumu veya yetkili müessese olması halinde, idarî para cezasının iki kat olarak uygulanacağı belirtilmiştir.

---

[848] Yükümlülerin devamlı bilgi vermesi konusunda bugüne kadar Maliye Bakanlığı tarafından bir düzenleme yapılmaması nedeniyle bu hükmün uygulamasının bulunmadığı anlaşılmaktadır.

Ayrıca, kimlik tespiti ve şüpheli işlem bildirimi yükümlülüğü kapsamında yükümlüler nezdinde veya bunlar aracılığıyla yapılan veya yapılmaya teşebbüs edilen işlemlere konu malvarlığının yasa dışı yollardan elde edildiğine veya yasa dışı amaçlarla kullanıldığına dair herhangi bir bilgi, şüphe veya şüpheyi gerektirecek bir hususun bulunması halinde bu işlemlerin yükümlüler tarafından Başkanlığa bildirilme yükümlülüğünü yerine getirmeyen görevliye de ayrıca ikibin Türk Lirası idarî para cezası verilecektir.

Kanunun 5. maddesinde düzenlenen eğitim, iç denetim, kontrol ve risk yönetim sistemleri ile uyum görevlisi atanması dahil gereken tedbirleri almaya ilişkin yükümlülüklere uymayan yükümlülere, eksikliklerin giderilmesi ve gerekli tedbirlerin alınması için 30 günden az olmamak üzere süre verileceği, verilen süre içinde eksiklikleri gidermeyen ve gerekli tedbirleri almayan yükümlülere Başkanlıkça beşbin Türk Lirası idarî para cezası verileceği, yükümlünün banka, finansman şirketi, faktoring şirketi, ikrazatçı, finansal kiralama şirketi, sigorta ve reasürans şirketi, emeklilik şirketi, sermaye piyasası kurumu veya yetkili müessese olması halinde, idarî para cezasının iki kat olarak uygulanacağı belirtilmiştir.

Öte yandan Kanun uyarınca yükümlülüğün ihlâl edildiği tarihten itibaren beş yıl geçtikten sonra idarî para cezası verilemeyeceğine ilişkin bir zamanaşımı süresi düzenlenmiştir. Oysa 5326 sayılı Kabahatler Kanununun 20. maddesinde uyarınca bu tür idari para cezalarında zamanaşımı süresi işlemin yapıldığı tarihten itibaren 3 yıl olarak düzenlenmiştir. Kabahatler Kanunu ile artık idari yaptırım türleri yeniden düzenlenmiştir. Bu nedenle 5549 sayılı Kanun ile idari yaptırım olan idari para cezaları da Kabahatler Kanununun hükümlerine tabi olarak uygulanması gerekecektir.

2009 yılı Faaliyet Raporuna göre 32 adet idari para cezasına ilişkin karar verilerek toplam 341.004 TL idari para cezası kesilmiştir.

e. Uluslararası İşbirliği Yapma

Kanunun 19. maddesi uyarınca MASAK, görev alanına giren konularda uluslararası ilişkileri yürütmekte ve görüş ve bilgi alışverişinde bulunmaktadır. Anılan maddenin (m) bendi uyarınca ise; yabancı ülkelerdeki eşdeğer kurumlarla bilgi ve belge değişiminde bulunmakta ve bu amaçla uluslararası antlaşma niteliğinde olmayan mutabakat muhtırası imzalamak görev ve yetkisine sahip bulunmaktadır.

Nitekim MASAK bu çerçevede; Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti, Endonezya, İsveç, Portekiz,

Moğolistan, Afganistan, Gürcistan, Suriye, Arnavutluk, Romanya, Makedonya, Kore Cumhuriyeti, Hırvatistan, Bosna Hersek, Ukrayna, Japonya, Norveç ile karapara aklama ve terörün finansmanı ile mücadelede mali istihbarat değişimine yönelik işbirliği amacıyla mutakabat muhtırası imzalanmıştır.

4. Finansal Kuruluşlar Tarafından Alınacak Tedbirler

a. Genel Olarak

Herhangi bir mali işleme konu olan fon ve diğer varlıkların teröristler veya terör örgütleri ile bağlantılı olduğunu veya söz konusu değerlerin bunlar tarafından kontrol edildiğini veya terör amacıyla kullanılacağını bilerek işlem gerçekleştiren bir mali kuruluşun pek çok ülke hukukuna göre yasadışı bir eyleme iştirak ettiği ve suç işlediği açıktır. Hangi yoldan elde edilmiş olursa olsun işleme konu olan fonların ve diğer varlıkların teröristler ve terör örgütleri ile ilgili olup olmadığına dikkat etmeksizin iş ilişkisi kurulması ve işlem tesis edilmesi ilgili mali kuruluşa önemli derecede itibari, fonksiyonel ve yasal risk getirecektir. Bu riskler, teröristlerin ve bunlarla bağlantılı kişi ve kuruluşların, ilgili mali kuruluşun denetim ve izleme prosedürünün eksikliğinden, açık noktalarından ve ihmalinden faydalanmak suretiyle teröre mali kaynak aktarmaları durumunda daha ciddi boyutlara ulaşacaktır.[849]

Terörün finansmanı ile mücadelede sağlanan fonların tespiti kadar bu fonların kullanımın tespiti de büyük önem taşımaktadır. Hesap açma, hesaba para yatırma, hesaptan para çekme, havale, transfer gibi fon sağlama ve kullanmanın tipik özelliklerinin cereyan edeceği en yoğun yerlerden birisi mali kuruluşlardır. Bu konuda mali kuruluşlara önemli görevler düşmektedir. Bu itibarla mali kuruluşların aklama ile olduğu kadar terörün finansmanıyla da ilgili olabilecek işlemlerde dikkatli olmaları mücadeledeki en önemli unsurlardan biridir.[850]

Örgütlü suçlular ve teröristler arasındaki ilişkileri tespit etmekte ve bunları sonlandırma veya ortadan kaldırma konusunda bankalar ve finansal kurumların önemi onların müşterilerle ilgili kuralların etkin şekilde uygulama sonuçlarıyla daha açık şekilde izlenebilmektedir. Bu nedenle bu konuda belirlenen kuralların etkin bir şekilde uygulanması son derece önemlidir.

---

[849] http://www.masak.gov.tr/TerorunFinansmanı/genel_bilgi.htm. (Erişim Tarihi; 18.11.2009).

[850] http://www.masak.gov.tr/TerorunFinansmanı/genel_bilgi.htm. (Erişim Tarihi; 18.11.2009).

Mali kuruluşların potansiyel müşterilerle ilgili olarak yaptığı işlemler karşılaşılabilecek riskleri her zaman tam olarak ortaya koymaz; çünkü müşterilerle ilgili incelemeler çok üstün körü yapılmaktadır. Ayrıca önde gelen bankalarda bile müşteri ilişkileri servisindeki personel bir müşteriyi doğru değerlendirebilmek için gerekli olacak lisan bilgisine, politik bilgilere ve kültürel bilgilere sahip değildir. Yeni müşterileri kazandırma psikolojisiyle görev yapan bu personel kendileriyle çalışmak isteyen, ama gerçekte bir para aklama olayında rol alma veya bir terör örgütüne hizmet sunma ihtimali olan "yüksek statüdeki kişiler" hakkında yeterli araştırmayı yapmazlar.[851]

Herhangi bir mali işleme konu olan fon ve diğer varlıkların teröristle veya terör örgütleri ile bağlantılı olduğunu veya söz konusu değerlerin bunlar tarafından kontrol edildiğini veya terör amacıyla kullanılacağın bilerek işlem gerçekleştiren bir mali kuruluşun pek çok ülke hukukuna göre yasadışı bir eyleme iştirak ettiği ve suç işlediği açıktır. Hangi yoldan elde edilmiş olursa olsun işleme konu olan fonların ve diğer varlıkların teröristler ve terör örgütleri ile ilgili olup olmadığına dikkate etmeksizin iş ilişkisi kurulması ve işlem tesis edilmesi ilgili mali kuruluşa önemli derecede itibari, fonksiyonel ve yasal risk getirecektir. Bu riskler, teröristlerin ve bunlarla bağlantılı kişi ve kuruluşların, ilgili mali kuruluşun denetim ve izleme prosedürünün eksikliğinden, açık noktalarından ve ihmalinden faydalanmak suretiyle teröre mali kaynak aktarmaları durumunda daha ciddi boyutlara ulaşacaktır. Yükümlülerin terörün finansmanında suiistimal edilmemeleri ve risklerle karşılaşmamaları için aklamanın önlenmesine yönelik tedbirlerin yanı sıra terörün finansmanın önlenmesine yönelik de "risk temelli yaklaşımlar" ihdas etmeleri ve uygulamaları gerekmektedir.

Bu kapsamda yükümlülerin özellikle terörizm konusunda riskli bilinen ülkelerle yapılan mali işlemler, bu ülkelerle bağlantılı müşteri hesapları, kâr amacı gütmeyen veya yardım faaliyetlerinde bulunan kuruluşlar, elektronik transferler konusunda daha dikkatli olmaları gerekmektedir. Ayrıca müşterinin tanınması, kayıtların saklanması, şüpheli işlem bildirimi gibi karapara aklama ile mücadelenin temel unsurlarının terörün finansmanıyla mücadele açısından da uygulanması gereklidir.[852]

---

851 SHELLEY Louise; "Organize Süc Örgütleri İle Terör Örgütleri Arasındaki Bağlantının Kesilmesinde İşbirliği",

852 CAŞIN Mesut Hakkı; Uluslararası Terörizm, s.532.

Karapara aklama suçu ve terörün finansmanı ile mücadelede tüm ülkelerde bankalar, sermaye piyasası kurumları, sigorta şirketleri gibi mali kurumların yanı sıra muhasebeciler, noterler, emlakçılar gibi mali olmayan meslek gruplarına da önemli görevler yüklenilmektedir. Özellikle de aklama faaliyetinin yoğun olarak yapıldığı sektör olan mali sektörde faaliyet gösteren kurumlar çok çeşitli tipte müşterilerle karşı karşıya gelmektedir. Mali kurumları aklama faaliyetlerinde aracı olarak kullanma amacı güden müşterilerin tespit edilmesinde temel unsurlar müşteri tanıma politikaları ve şüpheli işlem bildirim sistemidir. Bu temel politika ve sistemler kapsamında eğitim, iç denetim, uyum görevlisi atanması ve fonksiyonları gibi unsurlar da büyük önem arz etmektedir.[853]

Finansal düzeyindeki kuruluşların mali denetimine ilişkin düzenlemeler önemlidir. Bu düzenlemeler sadece terörizmin finansmanının engellenmesi veya terörizmin finansmanına ilişkin istihbaratı mümkün kıldığı için değil aynı zamanda karapara, yolsuzluk ve vergi kaçakçılığıyla ilgili olarak çok önemli pozitif amaçları da sağlamaktadır.[854]

5549 sayılı Kanunun "Tanımlar" başlıklı 2. maddesinin (d) bendinde; bankacılık, sigortacılık, bireysel emeklilik, sermaye piyasaları, ödünç para verme ve diğer finansal hizmetler ile posta ve taşımacılık, talih ve bahis oyunları alanında faaliyet gösterenler; döviz, taşınmaz, değerli taş ve maden, mücevher, nakil vasıtası, iş makinesi, tarihi eser, sanat eseri ve antika ticareti ile iştigal edenler veya bu faaliyetlere aracılık edenler ile noterler, spor kulüpleri ve Bakanlar Kurulunca belirlenen diğer alanlarda faaliyet gösterenler "yükümlü" olarak belirlenmiş ve anılan yükümlülerin tabi olacakları yükümlülükler; kimlik tespiti yapılması, şüpheli işlem bildiriminde bulunulması, eğitim, iç denetim, kontrol ve risk yönetim sistemleri oluşturulması ve bu kapsamda uyum görevlisi atanması, Bakanlıkça belirlenen işlemlerle ilgili olarak devamlı bilgi verilmesi, ilgili belgelerin muhafaza ve ibraz edilmesi olarak Kanunda düzenlenmiştir.

Anılan Yönetmelikte müşterinin tanınmasına ilişkin esaslar ayrıntılı bir şekilde düzenlenmiş ve bu kapsamda ilave yükümlülükler ihdas edilmiştir. Yükümlülere kimlik tespitinin yanı sıra karmaşık ve olağandışı büyüklükteki işlemler ile görünürde makul hukuki ve ekonomik amacı bulunmayan işlemlere özel dikkat göstermek, talep edilen işlemin amacı hakkında yeterli bilgi edinmek için gerekli tedbirleri almak ve bu kapsamda elde edilen bilgi belge ve kayıtlan istenildiğinde yetkililere

---

853 Şüpheli İşlem Bildirim Rehberi, Maliye Bakanlığı Mali Suçları Araştırma Kurulu Başkanılığı, Temmuz 2006, s.12.

854 BİERSTEKER Thomas J, ECKERT Sue E, ROMANİUK Peter; "İnternational İnitatives to Combat The Financing of Terrorism", p. 254.

sunmak üzere muhafaza etmek yükümlülüğü getirilmiştir. ayıca Yönetmelikte, finansal kuruluşlara risk yönetim sistemi oluşturma ve gelişen teknolojilerin getirdiği imkânların aklama ve terörün finansmanı amacıyla kullanılması riskine karşı gerekli tedbirleri alma yükümlülüğü getirilmiştir.[855]

Yükümlüler özellikle bankalar suç geliri aklayıcılarından korunmanın en etkin yolu olarak, "Müşterini tanı" ilkesi kapsamında, müşteri işlemlerinde ve bilgilerinde açıklığın sağlanması, karşılıklı güven unsuruna dayalı bir ilişkinin kurulması ve sürdürülmesi amacıyla mevzuatla uyumlu politika, prensip ve uygulamaları benimsedikleri görülmektedir. Bunu gerçekleştirebilmek içinde, müşterilerin kimlik ve adresinin tespiti, bankayı tercih etme ve hesap açma amacı, mesleği, gelir getiren ana iş konusu, alıcı ve satıcıları, işyeri veya faaliyet yeri, belge ve bilgilerinin kendi içinde tutarlılığı hususlarında gerekli işlemlerin yapılıp, bilgi sahibi olunması sonucunda gerçekleştirilmektedir.

Sürekli veya geçici müşteri ilişkisi kurulan kişi ve kurumların, ulusal ve uluslararası alanda mevcut listelerle karşılaştırılması merkezi olarak yapılması gerektiği, ayrıca, kişi ve kurumların servetlerinin ve fonlarının yasal yollardan kazanılmadığına dair bir şüphe, bilgi veya belge varsa, bu kişi ve kurumlar hakkında yasal gerekliliklerin yapılması gerektiği, müşteri ilişkilerinin karşılıklı bilgi alışverişi, güven ve açıklığa dayanması gerekliliği kapsamında, müşteri tanıtıcı bilgi ve formlarını doldurmaktan kaçınan, isteksiz olan veya yanıltıcı, teyit edilemez bilgiler veren kişi ve kurumlar müşteri olarak kabul edilmemesi gerektiği, "müşteri hesapları, sadece gerçek müşteri adına açılmalıdır" ilkesi uyarınca, gerçek lehdarların isteği üzerine gerçek sahibinden farklı üçüncü şahıslar adına, anonim bir adla veya rumuzla hesap açılmaması gerektiği. açılan hesapların, sadece adına hesap açılan kişi, vekilleri ve kanuni mümessilleri tarafından kullanılmasının sağlanması, vekâletnamelerin mutlaka Noter onayından geçmiş olması şartı aranması hususlarında gerekli özen ve dikkat gösterilmesi gerekmektedir.[856]

Öte yandan müşteriyi tanıma ve kimlik tespiti yükümlülüğünün tam olarak yerine getirilmesi bakımından gerçek kimlikleri ve adresleri belirlenemeyen müşteriyi tanımaya ilişkin bilgi ve formlarını doldurmaktan kaçınan, bu konuda isteksiz olan veya yanıltıcı, teyit edilemez bilgiler veren kişi ve kurumlar ile suç gelirleriyle ve terörün finansmanı ile mücadele kapsamında görevli resmi kuruluşlarca yayımlanmış listelerde yer aldığı belirlenen kişi ve

---

855 AYKIN Hasan, GÜMÜŞAY Kevser; "Terörle Mücadelede Yeni Boyut: Terörün Finansmanı İle Mücadele", s.384.

856 Karaparanın Aklanması Suçu ile Mücadele ve Bankaların Yükümlülükleri, Türkiye Bankalar Birliği, Aralık 2003, s.25 vd.

kurumlar ve herhangi bir ülkede fiziksel bir adresi, en az tam gün görev yapan bir çalışanı bulunmayan, bankacılık işlemleri ve kayıtları açısından resmi bir otoritenin denetimine ve iznine tabi olmayan tabela bankaları müşteri olarak kabul edilmemesi, muhabir bankacılık ilişkisi kurulacak finansal kuruluşlar ile riskli coğrafi alanlarda yerleşik veya bağlantılı kişilerin müşteri olarak kabul edilmesinde dikkatli davranılması yasal şartları yerine getirmeyenlerin müşteri olarak kabul edilmemesi gerekmektedir. Kar amacı gütmeyen yardım kuruluşları dernek ve vakıfların özellikle terörist örgütler ve suç geliri elde edenler tarafından istismar edilebileceği hususu dikkate alınarak, yapacakları işlemlere özel dikkat gösterilmesi gerekmektedir.

b. Müşteriyi Tanıma ve Kimlik Tespiti

Müşterinin tanınması kuralı yükümlülerin, müşterileri ve müşterilerinin faaliyetleri ile ilgili olarak yeterli düzeyde bilgi sahibi olması ve bu bilgileri edinmek amacıyla kendi bünyesinde politika ve prosedürler geliştirmesidir.[857] Müşteriyi tanıma başlıca iki kısımdan oluşan bir süreçtir; birincisi olası müşterinin kimliğinin tam ve doğru olarak tespiti, ikincisi ise müşteriyle oluşacak ilişkinin veya yürütülecek işlemin niteliğinin belirlenmesidir. Gerek bankacılık işlemlerinin yasadışı amaçlarla özellikle terörün finansmanı amacıyla kullanılması riskinden arındırılmış olarak yürütülmesi, gerekse aklamayla mücadele açısından, bankanın müşterisi hakkında tatmin edici bir bilgiye sahip olması ve bu bilginin kullanılması tüm diğer tedbirlere temel oluşturacak niteliktedir.[858]

Müşterinin tanınması, yükümlü-müşteri arasındaki ilişkilere dayalı olarak gelecekte gerçekleştirilecek faaliyetlerin temelini oluşturması nedeniyle, tüm yükümlüler açısından hayati öneme sahip olduğu hususu gayet açıktır. Ayrıca bu ilke müşteri ile ilgili olarak elde edilen bilginin şüpheli işlem sürecinin değerlendirilmesinde temel araç olarak kullanılacak olması, karapara aklama ve terörün finansmanı ile mücadelede bu konunun önemini daha da artırmaktadır. Öte yandan müşterinin tanınması, terörün finansmanı riskini azalttığı gibi aynı zamanda kontrol etmekte, ayrıca yasadışı ve terörün finansmanı ile ilgili faaliyetlerle bağlantılı işlemlerin tespitine imkan sağlaması bakımından da önemli bir önleyici tedbirdir.

Kimlik tespitinin amacı bankanın hizmetinden yararlananların veya lehdarların kimliklerinin gerçeği yansıtacak şekilde edinildiğinden ve kaydedildiğinden emin

---

[857] Şüpheli İşlem Bildirim Rehberi, s.13.

[858] Karaparanın Aklanması Suçu ile Mücadele ve Bankaların Yükümlülükleri, s.24.

olunmasıdır. Ayrıca bu bilgi, bir araştırma veya soruşturma yapılması durumunda yasa uygulayıcı birimlerin işlemle ilgili kişi veya şirketlerin kimliklerini kolayca tespit edebilmesine olanak verecek bilgileri içermesi gerekmektedir.[859]

5549 Sayılı Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Hakkında Kanun ve Suç Gelirlerinin Aklanmasının ve Terörün Finansmanının Önlenmesine Dair Tedbirler Hakkında Yönetmelik gereğince müşteriyi tanıma ilkesi ve kimlik tespiti bir zorunluluk olarak düzenlenmiştir. Bu amaçla Kanun "Kimlik tespiti" başlıklı 3. maddesinde; yükümlülerin, kendileri nezdinde yapılan veya aracılık ettikleri işlemlerde işlem yapılmadan önce, işlem yapanlar ile nam veya hesaplarına işlem yapılanların kimliklerini tespit etmek zorunda olduklarını belirtilmiştir. Kanunun üçüncü maddesinin ikinci fıkrasında ise kimlik tespitine ilişkin usul ve esasların Yönetmelikte belirleneceğine ilişkin düzenleme karşısında bu konu "Suç Gelirlerinin Aklanmasının ve Terörün Finansmanının Önlenmesine Dair Tedbirler Hakkında Yönetmelik" in "Müşterinin Tanınmasına İlişkin Esaslar" başlığı altında "Üçüncü Bölüm"de düzenlenmiştir.

ba. Zorunlu Kimlik Tespiti

Yönetmeliğin "kimlik tespiti" başlıklı 5. maddesinde, finansal ve finansal olmayan kuruluşlar ve meslek sahipleri olarak nitelendirilen yükümlülerin; sürekli iş ilişkisi tesisinde tutar gözetmeksizin, işlem tutarı ya da birbiriyle bağlantılı birden fazla işlemin toplam tutarı yirmibin TL veya üzerinde olduğunda, elektronik transferlerde işlem tutarı ya da birbiriyle bağlantılı birden fazla işlemin toplam tutarı ikibin TL veya üzerinde olduğunda, şüpheli işlem bildirimini gerektiren durumlarda tutar gözetmeksizin, daha önce elde edilen müşteri kimlik bilgilerinin yeterliliği ve doğruluğu konusunda şüphe olduğunda tutar gözetmeksizin, kimliğe ilişkin bilgileri almak ve bu bilgilerin doğruluğunu teyit etmek suretiyle müşterilerinin ve müşterileri adına veya hesabına hareket edenlerin kimliğini tespit etmek zorunda oldukları belirtilmiştir.

Öte yandan yükümlüler, kimlik tespiti yapamadıkları veya iş ilişkisinin amacı hakkında yeterli bilgi edinemedikleri durumlarda; iş ilişkisi tesis etmez ve kendilerinden talep edilen işlemi gerçekleştirmemeleri, bu kapsamda isimsiz veya hayali isimlere hesap açamamaları, daha önce elde edilen müşteri kimlik bilgilerinin yeterliliği ve doğruluğu konusunda şüphe

---

[859] Karaparanın Aklanması Suçu ile Mücadele ve Bankaların Yükümlülükleri, s.25.

duyulması nedeniyle yapılması gereken kimlik tespit ve teyidinin yapılamadığı durumda iş ilişkisinin sona erdirilmesi gerekmektedir.[860]

bb. Gerçek Kişilerde Kimlik Tespiti

Yönetmeliğin 6. maddesi uyarınca, Gerçek kişilerin kimlik tespitinde; ilgilinin adı, soyadı, doğum yeri ve tarihi, uyruğu, kimlik belgesinin türü ve numarası, adresi ve imza örneği, varsa telefon numarası, faks numarası, elektronik posta adresi, iş ve mesleğine ilişkin bilgiler ile Türk vatandaşları için bu bilgilere ilave olarak anne, baba adı ve T.C. kimlik numarasının alınması gerekmektedir. Bu bilgilerin alınması yeterli görülmeyip doğruluklarını da Türk uyruklular için T.C. nüfus cüzdanı, T.C. sürücü belgesi veya pasaport, Türk uyruklu olmayanlar için ise pasaport, ikamet belgesi veya Bakanlıkça uygun görülen kimlik belgesi üzerinden teyit edilmesi gerektiği, ayrıca yetkililerce istenildiğinde sunulmak üzere teyide esas kimlik belgelerinin asıllarının veya noterce onaylanmış suretlerinin ibrazı sonrası okunabilir fotokopisi veya elektronik görüntüsü alınacağı yahut kimliğe ilişkin bilgilerin kaydedileceği belirtilmiştir.

Sürekli iş ilişkisi tesisinde beyan edilen adresin doğruluğu; yerleşim yeri belgesi, ilgili adına düzenlenmiş elektrik, su, doğalgaz, telefon gibi abonelik gerektiren bir hizmete ilişkin olan ve işlem tarihinden önceki üç ay içinde düzenlenmiş fatura, herhangi bir kamu kurumu tarafından verilen belge veya Başkanlıkça uygun görülen diğer belge ve yöntemlerle teyit edileceği, teyide esas belgelerin okunabilir fotokopisi veya elektronik görüntüsünün alınacağı yahut belgeye ait ayırt edici bilgilerin kaydedileceğine ilişkin hususlar düzenlenmiştir.

bc. Tüzel Kişilerde Kimlik Tespiti

Yönetmeliğin 7. maddesinde, Ticaret siciline kayıtlı tüzel kişilerin kimlik tespitinde; tüzel kişinin unvanı, ticaret sicil numarası, vergi kimlik numarası, faaliyet konusu, açık adresi, telefon numarası, varsa faks numarası ve elektronik posta adresi ile tüzel kişiliği temsile yetkili kişinin adı, soyadı, doğum yeri ve tarihi, uyruğu, kimlik belgesinin türü ve numarasına ilişkin bilgiler ve imza örneği ile Türk vatandaşları için bu bilgilere ilave olarak anne, baba adı ve T.C. kimlik numarası alınacağı, tüzel kişiliğin unvanı, ticaret sicil numarası, faaliyet konusu ve adresinin teyidi ticaret siciline tescile dair belgeler; vergi

---

[860] Madde 22.

kimlik numarasının teyidi ise Gelir İdaresi Başkanlığının ilgili birimi tarafından düzenlenen belgeler üzerinden yapılacağı, tüzel kişiyi temsile yetkili kişilerin kimlik bilgilerinin doğruluğu, 6. maddede belirtilen kimlik belgeleri; temsil yetkileri ise tescile dair belgeler üzerinden teyit edileceği, yetkililerce istenildiğinde sunulmak üzere, teyide esas belgelerin asıllarının veya noterce onaylanmış suretlerinin ibrazı sonrası okunabilir fotokopisi veya elektronik görüntüsünün alınacağı yahut kimliğe ilişkin bilgilerin kaydedileceği belirtilmiştir.

Öte yandan; finansal kuruluşlar sürekli iş ilişkisi tesisinde, ilgili ticaret sicil memurluğu kayıtlarına başvurmak veya Türkiye Odalar ve Borsalar Birliğinin veri tabanından sorgulama yapmak suretiyle kendilerine sunulan tescil belgelerinde yer alan bilgilerin güncelliğini ve doğruluğunu teyit edileceği, mevcut bir sürekli iş ilişkisi kapsamında, tüzel kişiyi temsile yetkili kişinin yazılı talimatıyla tüzel kişi adına işlem talep edilmesi durumunda, talimatın şirket yetkilisine ait olduğundan emin olmak kaydıyla, şirketi temsile yetkili kişinin kimlik bilgilerinin doğruluğu, kimlik belgelerinde yer alan bilgileri içeren noter onaylı imza sirküleri üzerinden teyit edilmesi gerekmektedir.

Yönetmeliğin 11. maddesinde ayrıca yurt dışında yerleşik tüzel kişilerin kimlik tespiti; Türkiye'de yerleşik tüzel kişiler için aranan belgelere ilgili ülkede tekabül eden belgelerin Türkiye Cumhuriyeti konsoloslukları tarafından onaylanan veya "Yabancı Resmi Belgelerin Tasdiki Mecburiyetinin Kaldırılması Sözleşmesi" çerçevesinde bu Sözleşmeye taraf ülke makamı tarafından tasdik şerhi düşülen örneklerinin noter onaylı Türkçe tercümeleri üzerinden yapılması gerekmektedir.

bd. Dernek, Vakıf, Sendika, Siyasi Partilerde Kimlik Tespiti

Derneklerin kimlik tespitinde; derneğin adı, amacı, kütük numarası, açık adresi, telefon numarası, varsa faks numarası ve elektronik posta adresine ilişkin bilgiler ile derneği temsile yetkili kişinin adı, soyadı, doğum yeri ve tarihi, anne ve baba adı, uyruğu, Türk vatandaşları için T.C. kimlik numarası, kimlik belgesinin türü ve numarasına ilişkin bilgiler alınır. Derneğin adı, amacı, kütük numarası ve adres bilgileri, dernek tüzüğü ile dernek kütüğündeki kayda ilişkin belgeler; derneği temsile yetkili kişilerin kimlik

bilgilerinin doğruluğu, 6 ncı maddede belirtilen kimlik belgeleri; temsil yetkisi ise temsile yetkili olunduğuna dair belgeler üzerinden teyit edilmelidir.[861]

Vakıfların kimlik tespitinde; vakfın adı, amacı, merkezi sicil kayıt numarası, açık adresi, telefon numarası, varsa faks numarası ve elektronik posta adresine ilişkin bilgiler ile temsile yetkili kişinin adı, soyadı, doğum yeri ve tarihi, uyruğu, kimlik belgesinin türü ve numarasına ilişkin bilgiler ve imza örneği ile Türk vatandaşları için bu bilgilere ilave olarak anne, baba adı ve T.C. kimlik numarası alınır. Vakfın adı, amacı, merkezi sicil kayıt numarası ve adres bilgileri, vakıf senedi ile Vakıflar Genel Müdürlüğünde tutulan sicile ilişkin belgeler; vakfı temsile yetkili kişilerin kimlik bilgilerinin doğruluğu, 6 ncı maddede belirtilen kimlik belgeleri; temsil yetkisi ise temsile yetkili olunduğuna dair belgeler üzerinden teyit edileceği belirlenmiş, öte yandan yabancı dernek ve vakıfların Türkiye'deki şube ve temsilciliklerinin kimlik tespiti, İçişleri Bakanlığındaki kayda ilişkin belgeler esas alınmak suretiyle yapılacağı da belirtilmiştir.[862]

Sendika ve konfederasyonların kimlik tespiti başlığı ile düzenlenen Yönetmeliğin 9. maddesinde; bu kuruluşların adı, amacı, sicil numarası, açık adresi, telefon numarası, varsa faks numarası ve elektronik posta adresi ile sendika veya konfederasyonu temsile yetkili kişilerin adı, soyadı, doğum yeri ve tarihi, uyruğu, kimlik belgesinin türü ve numarasına ilişkin bilgiler ve imza örneği ile Türk vatandaşları için bu bilgilere ilave olarak anne, baba adı ve T.C. kimlik numarası alınır. Alınan bilgiler, bu kuruluşların tüzükleri ile Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı bölge çalışma müdürlüklerinde tutulan sicile esas diğer belgeler; bu kuruluşları temsile yetkili kişilerin kimlikleri, 6 ncı maddede belirtilen kimlik belgeleri; temsil yetkisi ise tescile dair belgeler veya temsile yetkili olunduğuna dair belgeler üzerinden teyit edileceği, yetkililerce istenildiğinde sunulmak üzere teyide esas belgelerin asıllarının veya noterce onaylanmış suretlerinin ibrazı sonrası okunabilir fotokopisi veya elektronik görüntüsü alınır yahut kimliğe ilişkin bilgilerin kaydedileceği, sendika ve konfederasyonların kimlik tespiti sırasında alınan telefon ve faks numarası ile elektronik posta adresine ilişkin bilgilerin doğruluğunun teyidi, bu araçları kullanarak ilgiliyle irtibat kurmak suretiyle yapılacağı hususları düzenlenmiştir.

---

[861] Madde 8, 1.fıkra.

[862] Madde 8, 2 ve 5. fıkra.

Siyasi partilerde kimlik tespitinde; siyasi partinin ilgili biriminin adı, açık adresi, telefon numarası, varsa faks numarası ve elektronik posta adresi ile temsile yetkili kişinin adı, soyadı, doğum yeri ve tarihi, uyruğu, kimlik belgesinin türü ve numarasına ilişkin bilgiler ve imza örneği ile Türk vatandaşları için bu bilgilere ilave olarak anne, baba adı ve T.C. kimlik numarası alınır. Siyasi partilerin ilgili biriminin adı ve adresi, tüzükleri; temsile yetkili kişinin kimliği, 6 ncı maddede belirtilen kimlik belgeleri; yetki durumları ise temsile yetkili olunduğuna dair belgeler üzerinden teyit edilmesi gerekmektedir.[863]

be. Tüzel Kişiliği Olmayan Teşekküllerde Kimlik Tespiti

Tüzel kişiliği olmayan teşekküllerde kimlik tespitinde, Apartman, site veya iş hanı yönetimi gibi tüzel kişiliği olmayan teşekküller adına yapılan işlemlerde; teşekkülün adı, açık adresi ile varsa telefon numarası, faks numarası ve elektronik posta adresi ile teşekkülü temsile yetkili kişinin adı, soyadı, doğum yeri ve tarihi, uyruğu, kimlik belgesinin türü ve numarasına ilişkin bilgiler ve imza örneği ile Türk vatandaşları için bu bilgilere ilave olarak anne, baba adı ve T.C. kimlik numarası alınır. Teşekkül adına hareket eden kişinin kimlik bilgilerinin doğruluğu, 6 ncı maddede belirtilen kimlik belgeleri; teşekküle ait bilgiler ile teşekkül adına hareket eden kişinin yetki durumu ise noter onaylı karar defteri üzerinden teyit edilmesi gerekmektedir.

Tüzel kişiliği olmayan iş ortaklıkları gibi teşekküllerin kimlik tespitinde; ortaklığın adı, amacı, faaliyet konusu, vergi kimlik numarası, açık adresi, telefon numarası, varsa faks numarası ve elektronik posta adresine ilişkin bilgiler ile ortaklığı temsile yetkili kişinin adı, soyadı, doğum yeri ve tarihi, uyruğu, kimlik belgesinin türü ve numarasına ilişkin bilgiler ve imza örneği ile Türk vatandaşları için bu bilgilere ilave olarak anne, baba adı ve T.C. kimlik numarası alınacağı, ortaklığın adı, amacı, faaliyet konusu ve adresine ilişkin bilgilerin doğruluğu, noter onaylı ortaklık sözleşmesi; vergi kimlik numarası, Gelir İdaresi Başkanlığının ilgili birimi tarafından düzenlenen belgeler; ortaklık adına işlem talep eden kişilerin kimliği, 6 ncı maddede belirtilen kimlik belgeleri; yetki durumları ise temsile yetkili olunduğuna dair belgeler üzerinden teyit edileceği belirtilmiştir. [864]

---

[863] Madde 10.

[864] Madde 12.

bf. Kamu Kurumlarında Kimlik Tespiti

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununa göre genel yönetim kapsamındaki kamu idareleri ile kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının müşteri olduğu işlemlerde, bunlar adına işlem yapan kişinin kimliği 6. maddeye göre tespit edilir. Yetki durumu ise mevzuata uygun olarak düzenlenmiş yetki belgesi üzerinden teyit edilir.[865]

bg. Başkası Adına Hareket Edenler de Kimlik Tespiti

Tüzel kişiler veya tüzel kişiliği olmayan teşekküller adına bunları temsile yetkili kimselerin yetkilendirdiği kişilerce işlem talep edilmesi durumunda; tüzel kişiler veya tüzel kişiliği olmayan teşekküllerin kimlik tespiti, 7 ila 12. maddelere göre yapılacağı, tüzel kişi veya tüzel kişiliği olmayan teşekkülü temsile yetkili kimseler ile bunların yetkilendirdiği kişinin kimlik tespiti, 6. maddedeki usule göre yapılacağı, temsile yetkili kişinin kimlik tespitinin 6. maddedeki kimlik belgeleri üzerinden yapılamaması halinde tespit, kimlik belgelerinde yer alan bilgileri içermek ve noter onaylı olmak kaydıyla vekâletname veya imza sirküleri üzerinden yapılabileceği, temsile yetkili olanlarca yetkilendirilen kişilerin yetki durumu noter onaylı vekâletname veya temsile yetkili olanlar tarafından verilmiş yazılı talimat üzerinden yapılır. Temsile yetkili kimselerin yazılı talimat üzerindeki imzaları bunlara ait noter onaylı imza sirküleri üzerindeki imzalar ile teyit edileceği belirtilmiştir.

İşlemlerin gerçek kişi müşteri adına başka bir kişi tarafından yapılması durumunda müşteri adına hareket eden kişinin kimlik tespiti 6. maddeye göre yapılacağı, bunun yapılamadığı durumda noter onaylı vekâletname üzerinden yapılacağı, küçükler ve kısıtlılar adına bunların kanuni temsilcileri tarafından yapılan işlemlerde mahkeme kararıyla veli tayin edilenler ile vasi ve kayyımların yetkisi, ilgili mahkeme kararının aslı veya noter tasdikli sureti üzerinden teyit edileceği, anne ve babaların reşit olmayan çocukları adına işlem talep etmeleri durumunda adına işlem talep edilen çocuk ve işlemi talep eden velinin 6. maddeye göre kimliğinin tespitinin yeterli olduğu belirtilmiştir.[866]

Ayrıca yükümlüler bir başkası hesabına hareket edilip edilmediğini ve işlemin gerçek faydalanıcısının kimliğini tespit etmek için gerekli tedbirleri alacağı, bu kapsamda kendi

---

[865] Madde 13.

[866] Madde 14.

adına ve fakat başkası hesabına hareket eden kimselere sorumluluklarını hatırlatmak amacıyla yükümlüler, gerekli duyuruları hizmet verdikleri tüm işyerlerine müşterilerin rahatça görebileceği şekilde asmalarının gerektiği, finansal kuruluşlar ayrıca sürekli iş ilişkisi tesisinde başkası hesabına hareket edilip edilmediğine ilişkin müşterinin yazılı beyanını alınması gerektiği, kişinin başkası hesabına hareket etmediğini beyan etmesine rağmen kendi adına ve fakat başkası hesabına hareket ettiğinden şüphelenilmesi halinde yükümlü gerçek faydalanıcıyı ortaya çıkarmak için makul araştırmayı yapması gerektiği vurgulanmıştır.[867]

c. Şüpheli İşlem Bildirimi

ca. Genel Olarak

Mali kurumlar nezdinde gerçekleştirilecek denetimler sonucu yapılan işlemler hakkında bilgi toplanması suç gelirlerinin aklanması ve terörün finansmanı ile mücadelede tek başına yeterli değildir. Mali kurumlar aracılığıyla gerçekleştirilen işlemlerin çokluğu dikkate alındığında denetim yoluyla bilgi toplanması ve bu bilgilerin analizi hem zaman hem de emek israfına neden olacaktır. Bu nedenle mali kurumların yaptıkları işlemler hakkında yetkili otoritelere bilgi sunmaları daha sağlıklı bir yöntemdir. Yükümlülerin terörizmin finansmanına yönelik olduğu bilinen veya bundan şüphe edilen veya buna yönelik emarelerin mevcut olduğu işlemlerin yetkili makamlara bildirimine "şüpheli işlem bildirimi" denilmektedir.[868] Terörizmin finansmanı ve karapara aklamanın önlenmesinde etkili olan en önemli yükümlülüklerden biridir. Şüpheli işlem bildirimi neticesinde bu ham bilgi istihbaratını alan birim, elde ettiği bilgileri işlemek suretiyle önemli aklama ve finansman olaylarının ortaya çıkmasını sağlayabilecektir.[869]

Şüpheli işlem bildirimi bir tesadüf neticesi uygulamaya başlanmıştır. Suç gelirlerinin aklanması ile mücadelede kullanılan bildirimlerden biri olan nakit işlem bildiriminde başta bankalar olmak üzere finansal kuruluşlarca gerçekleştirilen ve belirlenen tutarı aşan nakit işlemler yetkili kurumlara rapor edilmektedir. ABD'de 1970 yılında Banka Gizlilik Kanununda yapılan değişiklikle nakit işlem bildirimi uygulanmaya başlanmış ve nakit

---

867 Madde 17.

868 KARAAL Hasan; Suç Gelirlerinin Aklanması ve Terörün Finasmanı İle Mücadelede Bildirimler, Maliye Bakanlığı Mali Suçları Araştırma Kurulu Başkanlığı, Yayın No: 15, Mayıs 2009, s.13.

869 AKIN Engin;Terör ve Terörün Finansmanı Suçu, s.469.

işlim bildirim sınırı 10.000 Dolar olarak belirlenmiştir. Finansal kuruluşlar, nakit işlem bildirimini yerine getirirken şüpheli gördükleri işlemler hakkında bildirimin üzerine yetkililerin dikkatini çekmek amacıyla "şüpheli" ibaresini düşmeye başlamışlardır. Bu işlemin ve bilgilerin yararlı olduğunu gören yetkililer bildirim formuna "şüpheli işlem" bölümünü eklemişlerdir.[870] 1997 yılından beri ülkemizde uygulanan şüpheli işlem bildirimi bu gün ülkelerin büyük çoğunluğu tarafından benimsenerek uygulanmaktadır.

Son yıllarda şüpheli işlem bildirimleri karapara aklayan ve terörizme finansman sağlayanları yakalamak için en etkin araçlardan biri olarak değerlendirildiği bilinmektedir. Ülkeler karapara aklamada bankaların suiistimal edildiğini tespit ettikten sonra öncelikle mali sistemi korumak üzere FATF tarafından yayınlanan 40 Tavsiye Kararı içerisinde öncelikle bankalardan başlayarak şüpheli gördükleri işlemleri tespit ederek bir merkeze bildirmeyi zorunlu hale getirmişlerdir. Günümüzde sayıları artırılan ve yükümlü grubu olarak adlandırılan gruplar tarafından şüpheli işlem bildiriminde bulunma zorunluluğu getirilmiştir. Şüpheli işlem bildirimi ile ilgili dünya çapında farklı uygulamalar bulunduğu da bilinmektedir.

Özel sektör mali kurumları da suçun kendisini tespit edemeyecek olmakla birlikte, bildirimde bulundukları takdirde daha sonra terörün finansmanı suçu ile ilgili olduğu kanıtlanabilecek şüpheli işlemleri tespit etme pozisyonunda bulunmaktadırlar. Daha sonra işlemin belirli bir suç veya terör faaliyeti ile bağlantılı olduğunu belirleyecek ve araştırmanın gideceği yöne karar verecek pozisyonda olacak kişi; yetkili bir soruşturma makamı veya mali istihbarat birimidir. Bu nedenle mali kurumlar mutlaka kaynağın yasal olup olmadığını veya fonların gideceği yerin niteliğini saptamak zorunda değildirler. Bunun yerine işlemin olağandışı veya şüpheli olup olmadığını veya başka yönlerden herhangi bir suç veya terör faaliyetine emare teşkil edip etmediğini araştırmalıdırlar. Mali kurumlar bu konulara özen gösterirken, hükümetlerde özel sektörü; terör örgütlerinin gelir kaynakları, örgüt yapıları, gelirlerini transfer yöntemleri gibi konularda bilgilendirmelidir.[871]

5549 sayılı Kanunun "Şüpheli işlem bildirimi" başlıklı 4. maddesinin birinci fıkrasında; yükümlüler nezdinde veya bunlar aracılığıyla yapılan veya yapılmaya teşebbüs edilen

---

[870] KARAAL Hasan; Suç Gelirlerinin Aklanması ve Terörün Finasmanı İle Mücadelede Bildirimler, s.14.

[871] BAUER Hans Peter; Official Report of Seminar On The Prevention Of The Financing Of Terrorism, Brussels, 22.09.2004, s.37

işlemlere konu malvarlığının yasa dışı yollardan elde edildiğine veya yasa dışı amaçlarla kullanıldığına dair herhangi bir bilgi, şüphe veya şüpheyi gerektirecek bir hususun bulunması halinde bu işlemlerin yükümlüler tarafından Başkanlığa bildirilmesinin zorunlu olduğu ifade edilmiştir. Fıkrada şüpheli işlem bildirimini gerektiren fonlar, yasadışı yollardan elde edildiği veya yasa dışı amaçlarla kullanıldığına dair herhangi bir şüphe veya şüpheyi gerektirecek şekildeki işlemlere konu olanlar şekilde tanımlanmak suretiyle terörün finansmanı fiillerini de kapsayacak şekilde geniş düzenlenmiştir. Özellikle yasa dışı amaçlarla kullanılan fon kısmı, yasal yollardan elde edilenler dâhil, terörün finansmanı da kapsayan her türlü yasa dışı amaçla kullanılan fonları içine alacak şekilde maddeye derc edilmiştir.[872]

5549 sayılı Kanun ile şüpheli işlem bildirimine ilişkin düzenlemelerin daha etkin bir hale getirilmesi, yükümlülerin korunmasına ilişkin hükmün ihdas edilmesi ve MASAK tarafından yürütülen eğitim faaliyetlerin yoğunlaştırılmasını müteakip, yükümlüler tarafından karaparanın aklanması ve terörizmin finansmanının önlenmesi amacıyla MASAK'a gönderilen şüpheli işlem bildirimlerinin sayısında ciddi bir artış olmuştur. Nitekim 2004 yılında MASAK'a gönderilen şüpheli işlem bildirimlerinin sayısı 290 iken, bu rakam 2008 yılında 4924'e, 2009 yılında ise bu rakam 9823'e ulaşmıştır.[873] Terörizmin finansmanı hakkında şüpheli işlem bildirimine ilişkin bu sayı 2004 yılında sadece 2 iken 2008 yılında bu sayı 228, 2009 yılında ise 49 adet olmuştur.[874]

Bu durum terörizmin finansmanının önlenmesi konusunda yükümlülerin bildirimde geldiği aşamayı göstermesi bakımından çok önemli bir gösterge olmakla birlikte, 30 yıldır terörle mücadele eden bir ülkede finansal açıdan çok ciddi miktardaki kaynakları elinde bulundurulduğu bilinen terör örgütlerinin finansmanı ile mücadelede oldukça yetersiz ve bu konuya ülke olarak yaklaşımda kat edilmesi gereken mesafenin ne kadar önemli olduğu bakımından da çarpıcı ama bir o kadar da düşündürücü bir göstergedir.

cb.Tanım

Şüpheli işlem, yükümlüler nezdinde veya bunlar aracılığıyla yapılan veya yapılmaya teşebbüs edilen işleme konu malvarlığının; yasa dışı yollardan elde edildiğine veya yasa

---

872 AYKIN Hasan, GÜMÜŞAY Kevser; "Terörle Mücadelede Yeni Boyut: Terörün Finansmanı İle Mücadele", s.378.

873 http://www.masak.gov.tr/Kurulumuz/faaliyet_rapor/faalrap_2009.pdf.

874 http://www.masak.gov.tr/Kurulumuz/faaliyet_rapor/faalrap_2009.pdf.

dışı amaçlarla kullanıldığına, bu kapsamda terörist eylemler için ya da terör örgütleri, teröristler veya terörü finanse edenler tarafından kullanıldığına veya bunlarla ilgili ya da bağlantılı olduğuna dair herhangi bir bilgi, şüphe veya şüpheyi gerektirecek bir hususun bulunması durumu olarak tanımlanmaktadır.[875] Şüpheli işlem bildirimi ise herhangi bir tutarla sınırlı olmayan karapara aklama veya terörün finansmanına yönelik olduğundan şüphe edilen bu işlemlerin yetkili makamlara bildirilmesidir.[876]

cc. Bildirime İlişkin Usul ve Esaslar

Şüpheli işlem bildirimi, şüpheli işlem bildirim formunun düzenlenmesi ve bildirim süresine ilişkin usul ve esaslar Yönetmeliğin 27 ve 28. maddelerinde düzenlenmiştir. Buna göre, şüpheli işlemlerin yükümlüler tarafından tutar gözetilmeksizin Başkanlığa bildirileceği, şüpheli işlem bildirimi; gerçek kişi yükümlünün bizzat kendisi, tüzel kişi yükümlünün kanuni temsilcileri, tüzel kişiliği bulunmayanların yöneticileri veya bunlar tarafından yetkili kılınanlar, uyum görevlisi atanan yükümlülerde ise bu görevliler tarafından yerine getirileceği, şüphe veya şüpheyi gerektiren makul bir sebebin olup olmadığı hususu gerektiğinde birden çok işlem bir arada ele alınarak değerlendirileceği, şüpheli işlemlerin devamlı bilgi verme kapsamında bildirilmiş olmasının şüpheli işlem bildirim yükümlülüğünü ortadan kaldırmayacağı belirtilmiştir

Yükümlülerin ayrıca şüpheli bir işlemle karşılaştıklarında işlem hakkında gerekiyorsa yetki ve imkânları ölçüsünde araştırma yaparak edinilen bilgi ve bulguları göz önüne alıp Şüpheli İşlem Bildirim Formu doldurmak suretiyle Başkanlığa şüpheli işlem bildiriminde bulunacakları. şüpheli işlemleri, işleme ilişkin şüphenin oluştuğu tarihten itibaren en geç on iş günü içinde Başkanlığa bildirileceği, bildirimde bulunulan işlemle ilgili olarak daha sonra yeni bilgi ve bulgular elde edildiği takdirde, tekrar Şüpheli İşlem Bildirim Formu doldurulup ve daha önce yapılan bildirime ek olduğu belirtilerek gecikmeksizin Başkanlığa gönderileceği hüküm altına alınmıştır. Şüpheli işlem bildiriminde bulunan yükümlülere Başkanlıkça, bildirimin kayda alındığına dair ayrıca bilgi verilecektir.

---

[875] Suç Gelirlerinin Aklanmasının ve Terörün Finansmanının Önlenmesine Dair Tedbirler Hakkında Yönetmelik, Madde 27. Yönetmelik, 09.01.2008 tarih ve 26751 sayılı R.G.'de yayımlanmıştır. bkz. Mali Suçları Araştırma Kurulunun 2 numaralı Genel Tebliği, 31 Aralık 1997 Tarihli ve 23217 sayılı Resmi Gazetede yayımlanmıştır.

[876] KAÇAR Hazma; Karaparanın Aklanması, E-Ticaret, Karapara ve Terörün Finansmanının Önlenmesi, İlgili Mevzuat, Turhan Kitabevi, Ankara 2004, s.44.

Yükümlülerin yaptıkları işlemlerin kapsam ve içeriği hakkında bilgi sahibi olmaları, hem bu işlemlerin bir karapara veya terörizmin finansmanını sağlama faaliyeti olup olmadığının tespiti hem de şüpheli olağan dışı durumların yetkili mercilerce tam ve doğru olarak bildirilmesi büyük önem taşımaktadır. Mali işlemleri yapan kişi ve kurumların yaptıkları işlemler hakkında yetkili mercilere bildirimde bulunmaları, karapara ve terörizmin finansmanı ile mücadelede en etkili yöntemlerden biridir.[877]

Fakat uygulamada bu hususların istenildiği ölçüde yerine getirilmediği görülmektedir. Bu konuyla ilgili yapılan bir araştırmada, araştırmaya katılan 65 kurumdan %20'nin bir tane dahi bildirimde bulunmadığı sonucuna ulaşılmıştır.. Dikkat çeken diğer bir husus ise bankaların kendi içlerinde bir inceleme yaptıkları ancak iş yükleri dolayısıyla kolluğa herhangi bir bildirimde bulunmadıkları dikkat çekmektedir. Bildirimin bir düzen içerisinde kolluğa bildirilmesi için bankaların çalışanlarının inisiyatifinin ortadan kaldırılmasının ve de ayrıca bir iş yükü getirmeyecek şekilde bir dijital sistemin getirilmesi bankaların yükümlülüğünü daha sağlıklı olarak yerine getirmesini sağlamada etkili olabilecektir. Çok sayıda müşterisi olan bankaların ise müşterileriyle ilgili koymuş olduğu kriterleri manuel olarak takip etmesi mutlaka güçlükleri de yanında getirecektir. Birçok şüpheli işlemin gözden kaçmasının engellenmesi müşterinin tüm işlemlerinin elektronik olarak denetlenmesiyle daha kolay ve sağlıklı olacağı gibi bankaların iş yükünü de hafifletecektir.[878]

cd. Şüpheli İşlemlerin Analizi

Yükümlüler, terörizmin finansmanına yönelik olduğu bilinen veya bundan şüphe edilen veya buna yönelik emarelerin mevcut olduğu işlemler hakkında şüpheli işlem bildirimleri doldurarak yetkili makamlara özellikle finansal istihbarat birimlerine bilgi sunarlar. Ayrıca sunmuş oldukları şüpheli işlem bildirimine ilişkin olarak yetkili kurumların istedikleri bilgi ve belgeleri vermekle de yükümlüdürler. Şüpheli işlem bildirimi ve daha sonrasında bu bildirimle ilgili olarak edinilen her türlü bilgi ve belgeler mali istihbarat birimlerin tarafından veritabanından yararlanması suretiyle analize tabi tutulmaktadır. Analiz sonucunda herhangi bir suç şüphesine rastlanılmadığı taktirde bildirim daha sonraki incelemelerde değerlendirilmek üzere veritabanına kaydedilir. Yapılan analiz neticesinde başta terörizmin finansmanı suçu ve diğer suçlar hakkında inceleme ve soruşturma

---

877 KAÇAR, Hazma; Karaparanın Aklanması, s.42.

878 AYKIN Hasan, GÜMÜŞAY Kevser; "Terörle Mücadelede Yeni Boyut: Terörün Finansmanı İle Mücadele", s.384.

yapılması amacıyla ilgisine göre savcılık, kolluk makamları, gümrük ve vergi idarelerine iletilir.[879] Ülkemiz bakımından bu bilgileri toplamak ve analiz etmek görevi 5549 sayılı Kanun uyarınca MASAK Başkanlığına aittir.

ce. Bildirimin Gizliliği ve Bildirimde Bulunanların Korunması

Yükümlüler, Başkanlığa şüpheli işlem bildiriminde bulunulduğuna veya bulunulacağına dair, yükümlülük denetimi ile görevlendirilen denetim elemanlarına ve yargılama sırasında mahkemelere verilen bilgiler dışında, işleme taraf olanlar dâhil olmak üzere hiç kimseye bilgi veremezler açıklayamazlar.[880]

Bu yükümlülük, şüpheli işlemi Başkanlığa bildiren kişi, kurum ve kuruluşlar veya bu kimselerin işlemi fiilen yapan ve yöneten mensupları veya bunların kanuni temsilcileri ve vekillerinin yanı sıra şüpheli işlem bildiriminde bulunulduğuna herhangi bir şekilde öğrenen diğer personeli de kapsamaktadır. Uyum görevlisi tayin edilen yükümlülerde, uyum görevlisine yapılan dâhili bildirimler de gizlilik kapsamındadır. Şüpheli işlem bildirimlerini elektronik ortamda gerçekleştiren uyum görevlileri, sisteme erişimi sağlayan her türlü ortamdaki kart, şifre ve sair bilgi ve araçları hiç kimseye veremez.

Yükümlüler yurt dışındaki merkezlerine veya şube, acente, temsilci ve ticari vekilleri ile benzeri bağlı birimlerine, müşterisi hakkında şüpheli işlem bildiriminde bulunduğuna dair hiçbir şekilde bilgi veremez. Ayrıca şüpheli işlem bildirimi yükümlülüğünü yerine getiren gerçek ve tüzel kişiler, bunların uyum görevlileri, yükümlülerin kanuni temsilcisi, yöneticisi ve çalışanları hiçbir şekilde hukukî ve cezaî bakımdan sorumlu tutulamaz.[881]

d. Eğitim, İç Denetim, Kontrol ve Risk Yönetim Sistemleri ile Uyum Görevlisi Atanması

5549 sayılı Kanunun "Eğitim, iç denetim, kontrol ve risk yönetim sistemleri ile diğer tedbirler" başlıklı 5. maddesinde; 5549 sayılı Kanunun amacına uygun olarak eğitim, iç denetim, kontrol ve risk yönetim sistemleri oluşturulması ve anılan Kanunla getirilen yükümlülüklere uyumu sağlamak üzere, gerekli yetki ile donatılmış idari düzeyde görevli tayin edilmesi de dâhil, gereken tedbirlerin alınması konusunda, işletme büyüklükleri ve iş

---

879 KARAAL Hasan; Suç Gelirlerinin Aklanması ve Terörün Finasmanı İle Mücadelede Bildirimler, s.43.

880 Kanun Madde 4/2. Yönetmelik Madde 29/1

881 Yönetmelik Madde 29/4.

hacimlerini de dikkate alarak yükümlüleri ve uygulamaya ilişkin usul ve esasları belirlemeye Maliye Bakanlığı yetkili kılınmıştır. Maliye Bakanlığı, 5549 sayılı Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Hakkında Kanunun uygulanmasına yönelik olarak; suç gelirlerinin aklanmasının ve terörün finansmanının önlenmesi amacıyla yükümlülerin uyum programı oluşturmaları ve uyum görevlisi atamalarına ilişkin usul ve esasları "Suç Gelirlerinin Aklanmasının ve Terörün Finansmanının Önlenmesine İlişkin Yükümlülüklere Uyum Programı Hakkında Yönetmelik" ile düzenlenmiştir.[882]

Yönetmelikle risk yönetimi, eğitim, iç denetim ve uyum görevlisi atanması konularına yer verilmiştir. Eğitim ile özellikle banka çalışanlarının aklama ve terörün finansmanı suçları, bu suçların işlenmesinde kullanılan yöntemler, yeni eğilimler, bu suçlarla mücadele yöntemleri vs. hakkında bilinçlendirilmesi, aklama ve terörün finansmanı suçlan karşısında sadece kamunun değil özel sektörün de tehdit altında olduğunun ortaya konulması amaçlanmıştır. İç denetim ise yükümlülükleri düzenleyen mevzuata uyumun yükümlünün kendisi tarafından denetlenmesini ifade etmektedir. MASAK Başkanlığı tarafından yapılan denetim, bir nevi dış denetimdir. Uyum görevlisi ise yükümlü ile MASAK Başkanlığı arasında köprü vazifesi görecek kişi olarak öngörülmüştür. Bu sayede daha hızlı bir iletişim sağlanarak şüpheli işlem bildirimlerinin ön incelemeden geçirilmesi sağlanmak istenmemektedir.[883]

Yönetmelik uyarınca,[884] aklama ve terörün finansmanının önlenmesi konusunda yeterli düzenlemelere sahip olmayan, bu suçlarla mücadele konusunda yeterli düzeyde işbirliği yapmayan veya yetkili uluslararası kuruluşlarca riskli kabul edilen ülkelerden Bakanlıkça duyurulanların, vatandaşları, şirketleri ve mali kuruluşları ile girecekleri iş ilişkileri ve işlemleri sebebiyle maruz kalabilecekleri riski bertaraf etmek amacıyla kurum politikası ve prosedürlerinin oluşturulması, risk yönetimi faaliyetlerinin yürütülmesi, izleme ve kontrol faaliyetlerinin yürütülmesi, uyum görevlisi atanması ve uyum birimi oluşturulması, eğitim faaliyetlerinin yürütülmesi, İç denetim faaliyetlerinin yürütülmesine ilişkin tedbirler bütününü kapsayacak şekilde bir uyum programı oluşturulması ve bu uyumu sağlayacak bir uyum görevlisinin atanması gerekmektedir.

---

[882] Yönetmelik, 16.09.2008 tarihli ve 26999 sayılı Resmi Gazetede yayınlanarak yürürlüge girmiştir.

[883] AKIN Engin;Terör ve Terörün Finansmanı Suçu, s.473.

[884] Yönetmelik, Madde 4-5.

Yükümlünün Kanun ve Kanun uyarınca çıkarılan düzenlemelere uyumunu sağlamak amacıyla gerekli çalışmaları yapmak ve Başkanlıkla gerekli iletişim ve koordinasyonu sağlamak, kurum politikası ve prosedürlerini oluşturmak ve kurum politikalarını yönetim kurulunun onayına sunmak, risk yönetimi politikasını oluşturmak, risk yönetimi faaliyetlerini yürütmek, izleme ve kontrol politikalarını oluşturmak ve buna ilişkin faaliyetleri yürütmek, suç gelirlerinin aklanmasının ve terörün finansmanının önlenmesine yönelik eğitim programına ilişkin çalışmalarını yönetim kurulunun onayına sunmak ve onaylanan eğitim programının etkin bir şekilde uygulanmasını sağlamak, kendisine iletilen veya resen öğrendiği şüpheli olabilecek işlemler hakkında yetki ve imkânları ölçüsünde araştırma yaparak edindiği bilgi ve bulguları değerlendirmek ve şüpheli olduğuna karar verdiği işlemleri Başkanlığa bildirmek, bildirimlerin ve ilgili diğer hususların gizliliğinin sağlanmasına yönelik gerekli tedbirleri almak, iç denetim ve eğitim faaliyetlerine ilişkin bilgi ve istatistikleri düzenli olarak tutmak ve bunları Yönetmelikte belirtilen sürelerde Başkanlığa göndermek üzere uyum görevlisinin yetki ve görevleri belirlenmiştir.[885]

e. Bilgi Verme Yükümlülüğü

ea. Nakit İşlem Bildirimi ve Devamlı Bilgi Verme

Devamlı bilgi verme, ekonomik olayların özelliği göz önünde bulundurularak, yetkili makamlarca belirlenen belli bir tutarın üzerindeki nakit işlemlerin karapara ve terörizmin finansmanı ile mücadele eden birimlere bildirilmesini ifade eder. [886] Başka bir deyişle mali kurumların, suç gelirlerinin aklanması ve terörizmin finansmanının önlenmesi amacıyla belirli bir tutarın üzerinde gerçekleştirdikleri işlemler hakkında yetkili makamlara bildirimde bulunmaları işlemine " nakit işlem bildirimi" denilmektedir. Bu bildirim Kanun uyarınca devamlı bilgi verme kapsamına alınmıştır.

Kanunun 6. maddesinde, yükümlülerin taraf oldukları veya aracılık ettikleri işlemlerden, Bakanlıkça belirlenecek tutarı aşanları Başkanlığa bildirmek zorunda oldukları belirtilerek yükümlülerin devamlı bilgi vermesi gereken işlemler belirlenmiştir. Devamlı bilgi verme kapsamındaki işlem türleri, bilgilerin ne şekilde ve hangi sürelerde verileceği, kapsam dışında tutulacak yükümlüler ile uygulamaya ilişkin diğer usul ve esaslar Bakanlıkça

---

[885] Yönetmelik, Madde 19.

[886] KAÇAR, Hazma; Karaparanın Aklanması, s.42.

belirleneceği belirtilmiş,[887] yükümlülerce Başkanlığa devamlı bilgi verilmesinde, bankaların kendi aralarında kendi ad ve hesaplarına gerçekleştirdikleri işlemler ile finansal kuruluşların 5018 sayılı Kanuna göre genel yönetim kapsamındaki idareler, kamu iktisadi teşebbüsleri ve kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ile yaptıkları işlemler devamlı bilgi verme yükümlülüğü kapsamında olmadığı ifade edilmiştir.[888]

Yönetmelikle ayrıca, kanunları gereğince yükümlülere kuruluş ve faaliyet izni veren veya bunlara ilişkin kayıt tutmak zorunda olan kamu kurum ve kuruluşları ile kamu kurumu niteliğindeki kurum ve kuruluşlar; yükümlülerin adı, soyadı veya unvanı, yüzde ondan fazla hisseye sahip ortakları, yönetim kurulu başkan ve üyeleri ile genel müdür veya yöneticilerine ilişkin bilgiler ile iletişim bilgilerini Başkanlığa bildireceklerine ilişkin kamu kurumları tarafından devamlı bilgi verme zorunluluğuna ilişkin husus düzenlenmiştir.[889]

Belli bir miktarın üzerindeki nakit işlemlerin yetkili mercilere bildiriminden haberdar olan karapara aklayıcıları ve bu yolla terörizmi finanse edenler yasadışı yollardan elde ettikleri gelirlerini, belirlenen tutarların altında parçalara ayırarak ve değişik banka ve banka dışı mali kurumları kullanarak mali sistem içine sokmak suretiyle aklamaya çalışmaktadırlar. Bu nedenle bu yöntemlerle aklamanın ve terörizmin finansmanının önlenmesi için en etkili araç olan "Şüpheli İşlem Bildirimi" uygulaması ortaya çıkmıştır. Ancak gerek bankaların gerekse MASAK'ın idari ve otomasyon alt yapılarının istenen düzeyde işletilememesi ve yetişmiş personel eksikliği ve mevduat müşterilerinde tedirginlik oluşturmama nedenleriyle[890] yeterince işletilememektedir.

eb. Bilgi ve Belge Verme

Kanunun 7. maddesinde; Kamu kurum ve kuruluşları, gerçek ve tüzel kişiler ile tüzel kişiliği olmayan kuruluşlar, Başkanlık ve denetim elemanları tarafından istenilecek her türlü bilgi, belge ve bunlara ilişkin her türlü ortamdaki kayıtları, bu kayıtlara erişimi sağlamak veya okunabilir hale getirmek için gerekli tüm bilgi ve şifreleri tam ve doğru olarak vermek ve gerekli kolaylığı sağlamakla yükümlü oldukları hüküm altına alınmıştır.

---

[887] Yükümlülerin devamlı bilgi vermesi konusunda Maliye Bakanlığı tarafından bugüne kadar bir düzenleme yapılmaması nedeniyle bu hükmün uygulamasının bulunmadığı anlaşılmaktadır.

[888] Yönetmelik, Madde 32-33

[889] Yönetmelik, Madde 34.

[890] KAÇAR, Hazma; Karaparanın Aklanması, s.43.

Yönetmelikte bilgi ve belge vermeye ilişkin usul ve esaslar düzenlenmiştir. Yönetmeliğin "Bilgi ve belge verme" başlıklı 31. Maddesi uyarınca; Kamu kurum ve kuruluşları, gerçek ve tüzel kişiler ile tüzel kişiliği olmayan kuruluşlar; Başkanlık ve denetim elemanları tarafından istenilecek her türlü bilgi, belge ve bunlara ilişkin mikro fiş, mikrofilm, manyetik teyp, disket ve benzeri ortamlar da dâhil olmak üzere her türlü ortamdaki kayıtlarını, bu kayıtlara erişimi sağlamak veya okunabilir hale getirmek için gerekli tüm bilgi ve şifreleri tam ve doğru olarak vermek ve gerekli kolaylığı sağlamak zorunda oldukları, kendisinden talepte bulunulanlar, savunma hakkına ilişkin hükümler saklı kalmak kaydıyla, özel kanunlarda yazılı hükümleri ileri sürerek bilgi ve belge vermekten kaçınamayacakları, yükümlülerin yerinde yapılacak denetimler kapsamında defter ve belgeleri denetime hazır bulundurmak; tüm bilgi işlem sistemini, denetimin amaçlarına uygun olarak denetim elemanlarına açmak ve verilerin güvenliğini sağlamak zorunda oldukları, bilgi ve belgeler acil haller dışında yazılı olarak isteneceği, yazıyla istenilen bilgi ve belgeler için yedi günden az olmamak üzere uygun bir süre verileceği, sözlü olarak bilgi ve belge talep edilmesi halinde bu talebin yazı ile teyit edileceği belirtilmiştir.

f. Muhafaza ve İbraz Yükümlülüğü

Kanunun 8. maddesi ile yükümlüler, bu Kanunla getirilen yükümlülüklere ve işlemlerine ilişkin her türlü ortamdaki; belgeleri düzenleme tarihinden, defter ve kayıtları son kayıt tarihinden, kimlik tespitine ilişkin belgeleri ise son işlem tarihinden itibaren sekiz yıl süreyle muhafaza ve istenmesi halinde yetkililere ibraz etmekle yükümlü oldukları hususu düzenlenmiştir.

Yönetmeliğin 46. maddesinde ise muhafaza ve ibraz yükümlülüğü ile ilgili olarak, yükümlü nezdindeki hesaplarla ilgili kimlik tespitine ilişkin belgelerin muhafaza süresinin başlangıç tarihi hesabın kapatıldığı tarih olduğu, Başkanlığa yapılan şüpheli işlem bildirimine veya uyum görevlisine yapılan dâhili bildirimlere yönelik belge ve kayıtların, bildirime ek yapılan belgeler, uyum görevlilerince bildirimde bulunmama kararı verilen şüpheli işlemlere ilişkin yazılı gerekçeler, muhafaza ve ibraz yükümlülüğü kapsamında olduğu belirtilmiştir.

g. Özen Yükümlülüğü

Yönetmelikte yükümlülerin karmaşık ve olağandışı büyüklükteki işlemler ile görünürde makul hukuki ve ekonomik amacı bulunmayan işlemlere özel dikkat göstermek, talep edilen işlemin amacı hakkında yeterli bilgi edinmek için gerekli tedbirleri almak ve bu

kapsamda elde edilen bilgi, belge ve kayıtları istenildiğinde yetkililere sunmak üzere muhafaza etmek zorunda oldukları belirtilerek onlara işlemlerinde özen yükümlülüğü getirilmiştir.[891]

h.Yükümlülüklere Aykırılıklar

ha. İdari Para Cezaları

Kanunun 13. maddesinde yükümlülüklere aykırılıklara uygulanacak idari para cezaları ayrı ayrı belirlenerek düzenlenmiştir. Buna göre, kimlik tespiti, devamlı bilgi verme ve şüpheli işlem bildirimi yükümlülüğü kapsamında yükümlüler nezdinde veya bunlar aracılığıyla yapılan veya yapılmaya teşebbüs edilen işlemlere konu malvarlığının yasa dışı yollardan elde edildiğine veya yasa dışı amaçlarla kullanıldığına dair herhangi bir bilgi, şüphe veya şüpheyi gerektirecek bir hususun bulunması halinde bu işlemlerin yükümlüler tarafından Başkanlığa bildirilme yükümlülüklerini ihlâl eden yükümlülere Başkanlıkça beşbin Türk Lirası idarî para cezası verileceği, yükümlünün banka, finansman şirketi, faktoring şirketi, ikrazatçı, finansal kiralama şirketi, sigorta ve reasürans şirketi, emeklilik şirketi, sermaye piyasası kurumu veya yetkili müessese olması halinde, idarî para cezasının iki kat olarak uygulanacağı belirtilmiştir.

Ayrıca, kimlik tespiti ve şüpheli işlem bildirimi yükümlülüğü kapsamında yükümlüler nezdinde veya bunlar aracılığıyla yapılan veya yapılmaya teşebbüs edilen işlemlere konu malvarlığının yasa dışı yollardan elde edildiğine veya yasa dışı amaçlarla kullanıldığına dair herhangi bir bilgi, şüphe veya şüpheyi gerektirecek bir hususun bulunması halinde bu işlemlerin yükümlüler tarafından Başkanlığa bildirilme yükümlülüğünü yerine getirmeyen görevliye de ayrıca ikibin Türk Lirası idarî para cezası verileceği hüküm altına alınmıştır.

Kanunun 5. maddesinde düzenlenen eğitim, iç denetim, kontrol ve risk yönetim sistemleri ile uyum görevlisi atanması dahil gereken tedbirleri almaya ilişkin yükümlülüklere uymayan yükümlülere, eksikliklerin giderilmesi ve gerekli tedbirlerin alınması için 30 günden az olmamak üzere süre verileceği, verilen süre içinde eksiklikleri gidermeyen ve gerekli tedbirleri almayan yükümlülere Başkanlıkça beşbin Türk Lirası idarî para cezası verileceği, yükümlünün banka, finansman şirketi, faktoring şirketi, ikrazatçı, finansal kiralama şirketi, sigorta ve reasürans şirketi, emeklilik şirketi, sermaye piyasası kurumu

---

[891] Yönetmelik, Madde 18.

veya yetkili müessese olması halinde, idarî para cezasının iki kat olarak uygulanacağı belirtilmiştir.

Öte yandan Kanun uyarınca yükümlülüğün ihlâl edildiği tarihten itibaren beş yıl geçtikten sonra idarî para cezası verilemeyeceğine ilişkin bir zamanaşımı süresi düzenlenmiştir. Oysa Kabahatler Kanununun 20. maddesinde uyarınca bu tür idari para cezalarında zamanaşımı süresi işlemin yapıldığı tarihten itibaren 3 yıl olarak düzenlenmiştir. Kabahatler Kanunu ile artık idari yaptırım türleri yeniden düzenlenmiştir. Bu nedenle 5549 sayılı Kanun ile idari yaptırım olan idari para cezaları da Kabahatler Kanununun hükümlerine tabi olarak uygulanması gerekecektir.

hb. Hürriyeti Bağlayıcı Cezalar

Kanunun 14. maddesinde yükümlülüklere aykırılıklara uygulanacak hürriyeti bağlayıcı cezaları ayrı ayrı belirlenerek düzenlenmiştir.

Buna göre; bilgi ve belge verme, muhafaza ve ibraz ve şüpheli işlem bildiriminde bulunulduğunu açıklamamaya ilişkin yükümlülükleri ihlâl eden kimse bir yıldan üç yıla kadar hapis ve beşbin güne kadar adlî para cezası ile cezalandırılacaktır.

Ayrıca bu suç dolayısıyla tüzel kişiler hakkında ise Türk Ceza Kanununun 60. maddesinde düzenlenen bunlara özgü güvenlik tedbirlerine hükmolunacaktır.

ı. Yükümlülerin Korunması

Kanunun 10. maddesi ile, yükümlülüklerini yerine getiren gerçek ve tüzel kişiler hiçbir şekilde hukukî ve cezaî bakımdan sorumlu tutulamayacağı, özel kanunlarda hüküm bulunsa dahi şüpheli işlem bildiriminde bulunanlara dair, mahkeme dışında, üçüncü kişi, kurum ve kuruluşlara bilgi verilemeyeceği, bu kişilerin kimliklerinin saklı tutulması ve güvenliklerinin sağlanması için mahkemece gerekli önlemlerin alınacağı belirtilerek yükümlülerin korunmasına ilişkin hükümler düzenlenmiştir.

Düzenleme ile getirilen koruma mekanizması iki açıdan sağlanmaktadır. Birincisi yükümlünün cezai ve hukuki sorumsuzluğudur. Örneğin bir banka, müşterisi hakkında şüpheli işlem bildiriminde bulunsa ve ancak yapılan araştırma neticesinde bu müşterinin suçla ilgisi olmadığı daha sonra ortaya çıksa ve ancak hakkındaki tahkikat nedeniyle müşteri zarara uğrasa yükümlüden tazminat talebinde bulunamayacağı gibi, ceza soruşturması açılmasını talep edemez. Ancak bu durum yükümlünün iyi niyetli olarak

yaptığı bildirimler içindir.[892]

İkinci koruma ise şüpheli işlem bildirimi için getirilmiş bir korumadır. Buna göre mahkemeler dışında kimse, hangi yükümlüden şüpheli işlem geldiğini bilmeyecektir. Kanaatimizce bu korumanın şüpheli işlemin de gizlenmesi şeklinde olması gerekirdi. Çünkü hükme göre kimin bildirimde bulunduğu gizli tutulacaktır. İncelemenin bir şüpheli işlem bildirimi ile başladığının gizlenmesi ile ilgili bir koruma hükümde açıkça zikredilmemiştir. Dolayısıyla bunun şüpheli işlem bildiriminde bulunulduğunun da gizlenmesi şeklinde yorumlanması gerekir.[893]

5. Diğer Tedbirler

Kanunda belirtilen Finansal ve Finansal Olmayan Kuruluş ve Meslek Sahipleri ve diğer yükümlüler dışında kişi, kurum ve kuruluşlar tarafından karapara aklama ve terörün finansmanının önlenmesine yönelik düzenlenen tedbirlerdir.

a. Erişim Sistemi Kurulması

Kanunun 9. maddesi uyarınca, kanunları veya faaliyet konuları gereğince, ekonomik olaylara, servet unsurlarına, vergi mükellefiyetlerine, nüfus bilgilerine ve yasa dışı faaliyetlere ilişkin kayıt tutan, kamu sermayeli bankalar ile kamu iktisadî teşebbüsleri hariç, kamu kurum ve kuruluşları ile kamu kurumu niteliğindeki kurum ve kuruluşların bilgi işlem sistemlerine Bakanlık ve ilgili Bakanlığın veya kamu kurumu niteliğindeki kurum ve kuruluşların yetkili organlarının birlikte belirleyeceği usûl ve esaslar dahilinde Başkanlıkça erişim sistemi kurulabilecektir. Erişim sisteminin kurulmasındaki amaç, terörizmin finansmanı ve suç gelirlerinin aklanmasının önlenmesi için bunlarla ilgili her türlü ekonomik ve nakit faaliyetinin bir şekilde izlenebilmesi denetim ve gözetim kapsamı dışında kalmamasının sağlanmasıdır.

b. Gümrük İdaresine Yapılacak Açıklama

Kanunun 16. maddesinde, Türk parası, döviz veya bunlarla ödemeyi sağlayan belgeleri yurt dışına çıkaran veya yurda getiren yolcuların, gümrük idaresinin talebi üzerine bunlarla ilgili olarak tam ve doğru açıklama yapmakla mükellef olduğu, yetkililerce talep edildiği

---

[892] AKIN Engin;Terör ve Terörün Finansmanı Suçu, s.476.

[893] AKIN Engin;Terör ve Terörün Finansmanı Suçu, s.476.

halde herhangi bir açıklama yapılmaması veya yanlış ya da yanıltıcı açıklama yapılması halinde, yolcu beraberindeki değerler gümrük idaresi tarafından muhafaza altına alınacağı, gümrük idaresince, açıklamada bulunmayan yolculara taşıdıkları değerin, tutar konusunda gerçeğe aykırı açıklamada bulunan yolculara ise taşıdıkları değer ile açıkladıkları değer arasındaki farkın onda biri kadar idarî para cezası kesileceği, ayrıca durum şüpheli sayılarak Başkanlığa bildirilmekle birlikte ilgili diğer mercilere de intikal ettirileceği, binbeşyüz Türk Lirasına kadar olan farklar için bu fıkra hükmünün uygulanmayacağı hüküm altına alınmıştır. Söz konusu hüküm, yapılan yasal ve idari düzenlemeler neticesinde terörün finanse edilmesine yönelik faaliyetler kapsamında finansal sektörün kullanılmasının daha riskli hale gelmesi sebebiyle terör örgütleri tarafından daha yoğunlukla tercih edilmeye başlanılan kuryeler vasıtasıyla para naklinin önüne geçilmesi ve anılan suçun tespitinin kolaylaştırılması açısından büyük önem taşımaktadır.[894]

Yönetmeliğin yedinci bölümünde "Gümrük İdaresine Yapılacak Açıklama" başlığı altında, açıklamanın usul ve esasları, kendisinden açıklama talep edilen yolcu ile ilgili tespitlerin bir tutanağa geçirimlisi, yetkililerce talep edildiği halde herhangi bir açıklama yapılmaması veya yanlış ya da yanıltıcı açıklama yapılması, Türk parası, döviz veya bunlarla ödemeyi sağlayan belgeleri yurt dışına çıkaran veya yurda getiren yolcuların, gümrük idaresinin talebi üzerine bunlarla ilgili olarak tam ve doğru açıklama yapmakla mükellef oldukları belirtilerek, söz konusu açıklamaya ilişkin usul ve esaslar belirlenmiş, açıklama yapılmaması veya gerçeğe aykırı açıklama yapılması halinde uygulanacak yaptırımlar belirtilmiş, beraberindeki değerlerin tespiti için görevlilere gerekli kolaylığı sağlamayan yolcuların üst, eşya ve araçlarının kolluk tarafından aranacağı hüküm altına alınmıştır.

c. Başkası Hesabına İşlem Yapıldığının Beyan Edilmemesi

Yükümlüler nezdinde veya aracılığıyla yapılacak kimlik tespitini gerektiren işlemlerde, kendi adına ve fakat başkası hesabına hareket eden kimse, bu işlemleri yapmadan önce kimin hesabına hareket ettiğini yükümlülere yazılı olarak bildirmediği takdirde altı aydan bir yıla kadar hapis veya beşbin güne kadar adlî para cezasıyla cezalandırılacaktır.[895]

---

[894] AYKIN Hasan, GÜMÜŞAY Kevser; "Terörle Mücadelede Yeni Boyut: Terörün Finansmanı İle Mücadele", s.382.

[895] Kanun, Madde 15.

V. TEDBİRLERİN İNSAN HAKLARI, MÜLKİYET HAKKI VE ANAYASAMIZ AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

A. Genel Olarak

Terör en başta yaşama hakkı olmak üzere birçok insan hakkının kullanılmasına tehdit oluşturması nedeniyle tüm devletler terörle mücadele hakkına sahiptir. Terör aynı zamanda insan haklarına dayanan demokratik hukuk düzenlerine karşı da çok ciddi bir tehdit oluşturmaktadır. Bu bağlamda terörle mücadele devletlerin sadece bir hakkı değil aynı zamanda görevidir.

İnsan hakları hukuku, devletlerin terörle mücadele amacıyla uyguladıkları güvenlik politikaları ile insan hakları arasında bir dengenin kurulması gerektiğini ortaya koymaktadır. Bu bağlamda, bir güvenlik sorunu olan terörün belli bir aşamaya ulaşması halinde devletler kendi anayasaları tarafından tanınan olağanüstü hal rejimini uygulamaya geçirebileceklerdir. İnsan hakları açısından bunun anlamı bazı haklara sınırlamalar getirilebileceği şeklindedir. İnsan haklarına ilişkin uluslararası düzenlemeler, gereken koşulların oluşması durumunda buna izin vermektedir. Bununla beraber yaşama hakkı başta olmak üzere bazı haklarda sınırlama getirmek mümkün değildir.[896]

Terörizmin finansmanının önlenmesine yönelik gerçekleştirilen tedbirlerin gerekliliği konusunda herkes hemfikirdir. Ancak yürürlükteki uluslararası ve ulusal düzenlemelerin genel olarak dağınıklığı, uluslararası düzenleme ve tedbirlerde dış kaynaklar ve uluslararası kuruluşların hakim olması, bu konudaki usullerin ve süreçlerin şeffaf olmayışı, kriterlerin belirsizliği, önleyici ve geçici tedbirlerin süresinin devamlı uzatılması, hataların sürekli tekrarlanması, kimin terörist, kiminse terörist olmadığı konusundaki görüş ayrılıkları, konuya yaklaşımların tutarsızlığı ve orantısızlığı[897] temel insan hakları, hukuk devleti ve adalet anlayışının zedelenmesi sonucunu doğurmaktadır

B. Tedbirlerin İnsan Hakları Açısından Değerlendirilmesi

Terörle mücadele bağlamında devletler 11 Eylül sonrası mevzuatlarında ciddi değişiklikler yapmışlardır. Alınan bu tedbirlerin bir kısmının uluslararası hukuk tarafından tanınan insan

---

[896] KAYA İbrahim; Terörle Mücadele ve Uluslararası Hukuk, s. 193-194.

[897] PASSAS Nikos; "Financing of Terrorism", s.101-102.

hakları açısından eleştiri konusu yapıldığı bilinmektedir. Terörizmle mücadele alanındaki uluslararası hukuk metinleri incelendiğinde, insan haklarının korunması alanındaki atıflara sıklıkla rastlanılmaktadır. Terörizmin Finansmanının Önlenmesine Dair Uluslararası Sözleşmenin 21. Maddesinde de benzer şekilde, Sözleşmenin hiçbir hükmünün, devletlerin ve kişilerin başta Birleşmiş Milletler Anlaşması, uluslararası insancıl hukuk ve ilgili diğer sözleşmeler üzere, devletlerin ve bireylerin uluslararası hukuktan kaynaklanan diğer hak, yükümlülük ve sorumluluklarını etkilemeyeceği hükmü yer almaktadır.[898]

2005 tarihli "Terörizmin Önlenmesine Dair Avrupa Konseyi Sözleşmesi"nin 3/1. maddesinde de, devletlerin terör suçlarının önlenmesine yönelik tedbirler almaları gerektiği hükme bağlanırken, İnsan Hakları ve Temel Hakların Korunmasına Dair Avrupa Sözleşmesi, BM Medeni ve Siyasi Haklar Sözleşmesi ve uluslararası hukuktaki diğer yükümlülüklerde belirtilen insan hakları yükümlülüklerine saygı göstermesi gerekliliği de vurgulanmıştır.[899]

BM Genel Kurulunun 1994 yılındaki, 49/60 sayılı kararında, terörizmin finansmanına yönelik girişimler dahil olmak üzere, uluslararası terörizmin ortadan kaldırılması amacıyla alınacak tedbirlerin, uluslararası insan hakları standartlarına uygun olması gerektiği belirtilmiştir. Genel Kurulun 51/210 sayılı Kararında da, devletlerin, terörizmin önlenmesi ve terörizmle mücadele alanında uluslararası işbirliğinin geliştirilmesi amacıyla, uluslararası insan hakları standartları dahil olmak üzere, uluslararası hukukun ilgili hükümleri uyarınca tedbirler alacağı ifade edilmiştir. Benzer ifadelerin sonraki kararlarda da yer aldığı bilinmektedir.[900]

BM Güvenlik Konseyinin konuyla ilgili kararlarında da, insan haklarının korunmasına ilişkin atıflar yer almaktadır. 1452 sayılı kararda, hem 1267 sayılı karar hem de 1390 sayılı kararda yer alan malvarlıklarının dondurulması hükümlerinin, Komiteye bildirilen ve Komite tarafından 48 saat içinde olumsuz bir karar verilmeyen mal varlığı ve ekonomik kaynaklara uygulanmayacağı hükmü yer almaktadır. Güvenlik Konseyi'nin 1526, 1617

---

898 SÜER Sefer Sencer; Uluslararası Hukukta Terörizmin Finansmanının Önlenmesi, s.112.

899 SÜER Sefer Sencer; Uluslararası Hukukta Terörizmin Finansmanının Önlenmesi, s.114.

900 Örn. bkz. Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nun 15 Aralık 1997 tarih ve 52/165 sayılı, 8 Aralık 1998 tarih ve 53/108 sayılı, 9 Aralık 1999 tarih ve 54/110 sayılı, 12 Aralık 2000 tarih ve 55/158 sayılı, 12 Aralık 2001 tarih ve 56/88 sayılı, 19 Kasım 2002 tarih ve 57/27 sayılı, 9 Aralık 2003 tarih ve 58/81 sayılı, 2 Aralık 2004 tarih ve 59/46 sayılı, 8 Aralık 2005 tarih ve 60/43 sayılı, 4 Aralık 2006 tarih ve 61/40 sayılı Kararlarının 3.maddeleri.

sayılı Kararlarda da üye devletlerin, Komite tarafından hazırlanan "Birleşik Liste" ye eklenen kişi ve kuruluşlara, imkanlar elverdiğince, mümkünse yazılı olarak, haklarında uygulanan tedbirleri bildirmesi, bu kişileri özellikle listeye ekleme-çıkarma yapma konusundaki Komite rehber-kuralları hakkında da bilgilendirmesi istenmektedir.[901]

Nitekim, 1730 sayılı kararla da, 1267 sayılı Karala kurulan Komite dahil olmak üzere, BM Yaptırım Komitelerinin listelerine dahil olan kişi ve kuruluşlara, listeden çıkmak için başvuru imkanı getiren genel bir "listeden çıkarma" usulü belirlenmiştir. Ancak, listeden çıkma talebinin Komite gündemine gelmesi, ismin listeye eklenmesini talep eden devlet ile, kişinin ikametgahının ve uyrukluk bağının bulunduğu devletlerin karşı çıkmamalarına ve ayrıca, bu devletlerden veya Komite üyelerinden birisinin, gündeme alınma talebinde bulunmasına bağlı tutulmaktadır.[902]

Avrupa Birliği bünyesindeki terörizmle mücadele alanındaki çalışmalarda da, insan haklarının temel alındığı sıklıkla ifade edilmektedir. Örneğin, 2002/475/JHA sayılı Konsey Çerçeve Kararı giriş kısmının 10 numaralı paragrafında, Kararın, AİHS ve üye devletlerin ortak anayasal geleneklerinden doğan temel haklara saygılı olduğu belirtilmekte, Kararın hiçbir hükmünün, grev, sendika, örgütlenme, toplanma, ifade gibi temel hak veya özgürlükleri sınırlayıcı veya kısıtlayıcı olarak yorumlanamayacağı ifade edilmektedir. Çerçeve Kararın 1/2.maddesinde de, Kararın, AB Anlaşmasının 6.maddesinde yer alan, temel haklara saygı yükümlülüğünü değiştirecek etkisinin olmayacağı hükmü yer almaktadır.

2005/60/EC sayılı Direktifin giriş kısmının 3.paragrafında, Topluluk seviyesinde eşgüdüm sağlayacak tedbirlerin alınmaması halinde, terörizmin finansmanını sağlayan kişilerin, sermaye hareketi ve mali hizmet sağlama özgürlüklerinden faydalanabileceğine işaret edilmiş olmakla birlikte, 48. paragrafında da, Direktifin, temel haklara saygılı olduğu ve AB Temel Haklar Şartı'nda tanınan ilkeleri gözettiği belirtilmiş, Direktifin hiçbir hükmünün, AİHS ile uyumsuz bir şekilde yorumlanamayacağı ve uygulanamayacağı ifade edilmiştir. Nitekim, Direktifin, 22. Maddesindeki, şüpheli durumları bildirim yükümlülüğü ve 28. Maddesindeki bildirim yapıldığını ilgililere ve üçüncü kişilere ifşa etmeme yükümlülükleri bakımından, avukat, noter, bağımsız muhasebeci, vergi danışmanı gibi bazı

---

[901] SÜER Sefer Sencer; Uluslararası Hukukta Terörizmin Finansmanının Önlenmesi, s.117.

[902] SÜER Sefer Sencer; Uluslararası Hukukta Terörizmin Finansmanının Önlenmesi, s.117.

meslek mensupları için, üye devletlere istisnai düzenlemeler yapma imkanı tanınmıştır. Bu hükmün amacı da, giriş kısmının 20 ve 21. maddelerinde, soruşturma ve kovuşturma sürecinde veya müşterinin hukuki durumunun belirlenmesinde edinilen bilgilerin mesleki sır kapsamında değerlendirilmesi (savunma hakkı-adil yargılanma hakkı), ayrıca, AİHS ve AB Anlaşması'nda tanınan hakların korunması olarak açıklanmıştır.

2005/212/JHA sayılı Konsey Çerçeve Kararının 5.maddesinde, Kararın, AB Anlaşmasının 6. Maddesinde belirtildiği şekilde, masumiyet karinesi başta olmak üzere, temel hak ve ilkelere saygı yükümlülüğünü değiştirici etkisinin olmayacağı hükmü yer almıştır. Kararın giriş kısmının 11. paragrafında da, Çerçeve Kararın, üye devletlerin, masumiyet karinesi, mülkiyet hakkı, basın hürriyeti, diğer yayınlarda ifade hürriyetine ilişkin olanlar başta olmak üzere usule ilişkin temel ilkeleri uygulanmasını engellemeyeceği belirtilmiştir.[903]

BM Güvenlik Konseyi kararlarıyla kurulan komitelerce oluşturulan listelere gerçek ve tüzel kişilerin eklenme ve çıkartılmalarına dair usul de, çeşitli eleştirilere konu olmaktadır. Esasen, 1267 Komitesinin ilk yıllarında, herhangi bir usul de belirlenmemiştir. Daha önceki BM yaptırım komitelerinde de durum böyle olmakla birlikte, önceki komitelerin uyguladığı, belli bir ülkeye girme yasağı, silah ve askeri malzemeye erişim yasağı gibi tedbirler, insan hakları bakımından fazlaca endişeye sebep olmamaktaydı. 1267 Komitesi listesine giren kişiler için, fonların dondurulması gibi daha ağır tedbirler alınması, kişilerin belli bir fiil veya sakıncalı ülkeyle irtibatlandırılmaksızın da listeye alınabilmesi sebebiyle, masum kişilerin yaptırımlara maruz kalma ihtimalinin artması, el-Kaide'nin çok sayıda ülkede faal olması nedeniyle yaptırımların da çok sayıda ülkede uygulanması ve bu ülkelerin de, listelerdeki kişilerin hakları konusunda iç siyasi baskılara maruz kalmaları, listeye eklenen kişilerin hakları konusunu gündeme taşımıştır.[904] 2002'de kabul edilen rehber kuralları gereğince, listelere isimler, devletlerin önerisiyle eklenmekte, Aralık 2006'da kabul edilen 1730 sayılı karar uyarınca da, kişilerin listeden çıkma talepleri, ancak, devletlerin veya komite üyelerinden birinin talebi üzerine gündeme alınmaktadır.[905]

---

[903] SÜER Sefer Sencer; Uluslararası Hukukta Terörizmin Finansmanının Önlenmesi, s.118

[904] ROSAND Eric; "The Security Council's Efforts to Monitor the Implementation of al Qaeda/Taliban Sanctions", American Journal of International Law, October, 2004, Vol. 98 Issue 4, s.749.

[905] 1267 Komitesinin uyguladığı kurallara ilişkin rehber için bkz. Guidelines of the Committee for the Conduct of its Work (http://www.un.org/Docs/sc/committees/1267 , Erişim Tarihi; 23.11.2007).

Bununla birlikte, listelerin, eklenen kişiler hakkında yeterli ayırt edici bilgileri içermediği,[906] El-Kaide'yle bağlantısı belirlenememiş bazı kişi ve grupların, üye devletlerin iç siyasi endişelerini tatmin amacıyla listeye eklendiği[907] ifade edilmektedir. Örneğin, Somali asıllı İsveç vatandaşları aleyhindeki delillerin, İsveç tarafından ABD'den istenmesi üzerine gönderilen 27 sayfalık delilin, 23 sayfasının gazete haberlerinden oluştuğu, geriye kalanların ise, bahsi geçen kişilerin yöneticisi oldukları el-Barakaat şirketine ilişkin bilgiler ve ABD Başkanı Bush'un El-Kaide'yle ilgili bir konuşmasından ibaret olduğu belirtilmektedir. Benzer şekilde, AB tarafından, 2001/931/CFSP sayılı Ortak Pozisyon veya 2580/2001 sayılı Tüzük ekinde yer alan listelere isimlerin eklenmesi konusunda da her hangi bir ölçüt bulunmadığı, ayrıca, 1276 Komitesi için uygulananlara benzer rehber kuralların dahi olmadığı, her iki düzenlemede de, hatalı şekilde listeye dahil olma durumlarında işletilebilecek bir şikayet veya listeden çıkarma usulüne ilişkin hüküm bulunmadığı belirtilmektedir.[908]

Söz konusu listelere, kişilerin isimlerinin eklenmesi, malvarlıklarının dondurulmasından, seyahat özgürlüklerinin kısıtlanmasına kadar kişi hakları üzerinde bir dizi ciddi sonuçlar doğurmaktadır. Nitekim, bu durum, 1373 sayılı Güvenlik Konseyi kararının AB bünyesinde uygulanmasını amaçlayan 2580/2001 sayılı Tüzüğün ekindeki listelere yapılan itirazlarla ilgili Avrupa Birliği hukukunu ilgilendiren konularda son sözü söyleyen ve AB bünyesi içinde yer alan en yüksek mahkeme olan Avrupa Toplulukları Adalet Divanı. (ATAD) kararlarında da, "Tüzük kapsamındaki kişi, grup veya kuruluşların, sadece, tüm finansal işlem ve hizmetleri engellenmiş olmayacak, ayrıca, şöhret ve siyasi faaliyetleri de, terörist olarak sınıflandırılmaları nedeniyle, zarar görecektir" denilmek suretiyle teyit edilmektedir.[909] Bu nedenlerle, listede ismi bulunan kişi ve kuruluşların, savunma haklarının geliştirilmesi, hatta, Komite dışında bağımsız bir yapıya itiraz edebilme ve haklı

---

[906] DALYAN Şener; "Combating The Financing of Terrorism:Rethinking Strategies for Success", Defence Against Terrorism Review, Vol.1, No.1, Spring 2008. s.147.

[907] ROSAND Eric; "The Security Council's Efforts to Monitor the Implementation of al Qaeda/Taliban Sanctions", s.752 ve 761'de örnek olarak, Çin'in, Irak'ın ABD tarafından işgaline muhalefetini azaltmak amacıyla Doğu Türkistan İslami Hareketi'nin listeye eklenmesini ABD'nin desteklediği ve ABD'nin terörizme karşı savaşta Rusya'nın desteği karşılığında, Çeçen savaşçıların Usame bin Ladin'le bağlantılı oldukları yönündeki Rusya tezini kabule ilişkin isteğinin giderek artması gösterilmektedir.

[908] TAPPEİNER Imelda; "The Fight Against Terrorism: The Lists and the Gaps", Utrecht Law Review, Volume 1, Issue 1, September 2005, s.106. (http://www.utrechtlawreview.org/).

[909] Judgement of the Court (First Chamber), 18 Ocak 2007, Case C-229/05, Ocalan/Vanly v. Council of the European Union, pr.110.

bulunurlarsa tazminat alabilme imkanının sağlanması önerileri de çeşitli ülkelerce ileri sürülmektedir.[910]

Ayrıca Adalet Divanı İlk Derece Mahkemesi 1267 ve 1333 sayılı kararalar çerçevesinde verilen malvarlıklarını dondurma kararlarını onaylamakla beraber 1373 sayılı Karar kapsamında verilen dondurma kararlarına ilişkin duruşma ve tebligat haklarına ilişkin farklı bir yaklaşım benimsemiştir. Sison/Avrupa Birliği Konseyi Kararında Mahkeme, 1373 sayılı Karar uyarınca başvurucuya uygulanan usuli tedbirlerin geçersizliğine karar vermiştir. Mahkeme 1267 ve 1373 sayılı kararalar uyarınca verilen tedbirleri ayrıt etmiştir. 1373 sayılı Karar uyarınca Güvenlik Konseyi kişilerin malvarlıklarının dondurulmasına ilişkin özel prosedürler öngörülmemiştir. Tüm üye ülkelerin kendileri tarafından belirledikleri usuller çerçevesinde kimlerin malvarlığının dondurulacağının belirlenmesine ilişkin geniş bir taktir yetkisi ile donatılmıştır. Mahkeme bu takdir hakkına ilişkin olarak verilecek kararı çok titiz bir yargısal denetime tabi olmasını zorunlu görmüştür. Çünkü bu alanda kimin malvarlığının dondurulması gerektiği hususunda yeknesak kurallar mevcut değildir. Mahkeme uluslararası terör tanımı olmadığı için mahkemelerin bu konuda karar vermesini makul karşılamıştır. Mahkeme, kararında 1373 Karar tahtında fonların dondurulmasına ilişkin iki aşamadan bahsetmiştir. Birinci aşamada yetkili otorite Kararın 1 (c) kapsamına girip girmediğine karar verecek, ikinci aşamada ise kişinin AB listesine girmesini gerektirecek olguların ve delillerin olup olmadığına AB Komisyonu karar verecektir. Söz konusu kişinin 1373 sayılı Karar çerçevesinde kendisine bildirim yapma ve yargılama hakkı olmakla birlikte ilgili iç hukuk kurallarını uygulayan bir yerel mahkeme tarafından bu hususlar garanti altına alınmasına işaret etmiştir.[911]

Konuyla ilgili karşımıza çıkan bir diğer sorun da, BM Güvenlik Konseyi'nin, BM Anlaşmasının VII.Bölümü çerçevesinde kabul etmiş olduğu bağlayıcı kararlarının uygulanmasında, devletlerin, insan hakları yükümlülükleriyle ne derece bağlı olduklarıdır. BM Anlaşmasının 25. Maddesi gereğince, teşkilat üyeleri, Güvenlik Konseyi'nin kararlarını kabul etmek ve uygulamak hususunda mutabıktırlar. Diğer yandan, BM'nin temel amaçları arasında da "herkesin insan haklarına ve temel hürriyetlerine karşı saygıyı

---

[910] ROSAND Eric; "The Security Council's Efforts to Monitor the Implementation of al Qaeda/Taliban Sanctions", s.752.

[911] GURULE Jimmy; "The Demise of The U.N Economic Sanctions Regime to Deprive Terrorists of Funding", p. 51-52.

geliştirerek ve teşvik ederek, milletlerarası işbirliğini geçekleştirmek" de yer almaktadır. Ayrıca, BM Anlaşmasının 103. Maddesi gereğince, üyelerin, BM Anlaşması ile başka bir milletlerarası anlaşmadan doğan yükümlülüklerinin çatışması halinde, BM Anlaşmasından doğan yükümlülükleri üstün gelecektir.

Doktrinde, AİHM'nin 1999 yılında vermiş olduğu Waite and Kennedy Germany ve 2005 yılında vermiş olduğu, Bosphorus Hava Yolları Turizm ve Ticaret Anonim Şirketi v. Ireland kararları emsal gösterilerek, mahkemenin görüşünün, uluslararası bir kuruluşun kararı söz konusu da olsa, devletlerin, insan haklarına saygılı olmak zorunda oldukları yönünde oluştuğu ifade edilmektedir.[912]

Ayrıca, devletlerin, insan hakları sözleşmelerinde yer alan[913] istisnai durumlara ilişkin hükümlerden faydalanmalarının da, sözleşmelerde belirtilen bazı haklar[914] ve uluslararası hukukta jus cogens (buyruk kural) olarak kabul edilmiş haklara ilişkin olarak söz konusu olamayacağı belirtilmektedir.[915] BM Anlaşmasının 103. Maddesine ilişkin olarak da, insan haklarının koruması temel amaçları arasında bulunan BM'nin temel organlarından olan Güvenlik Konseyi'nin, kuruluş üyelerini, insan haklarını ihlale yönlendirmesi gibi bir çelişkiye dayalı varsayımların sağlamlığı tartışılarak, yukarıda belirttiğimiz şekilde esasen, Güvenlik Konseyi'nin de kararlarında, insan haklarına uyulması yönündeki iradesini belirttiği ifade edilmekte, ayrıca, 103. Maddenin lafzında da, BM Anlaşmasının, uluslararası hukukun emredici hükümleri ve uluslararası teamül hukukundan üstün olduğu yönünde bir ibare yer almadığına dikkat çekilmektedir.[916] Ancak, özellikle 1373 sayılı Kararda, insan hakları standartlarına doğrudan atıf yapılmaması ve 1373 sayılı Karara göre oluşturulacak listeden çıkarılma usulüne ilişkin açıklık olmaması da BM organlarının muhtemel insan hakları ihlalleri kapsamında gündeme gelmektedir. Bu kapsamda, terörizmin finansmanının önlenmesiyle ilgili BM Güvenlik Konseyi Kararları ve bunların

---

912 BİANCHİ Andrea; "Security Council's Anti-terror Resolutions and Their Implementation by Member States", Journal of International Criminal Justice, Oxford University Press 2006, s.17. SÜER Sefer Sencer; Uluslararası Hukukta Terörizmin Finansmanının Önlenmesi, s.124.

913 Örn. AİHS m.15/1, BM Medeni ve Siyasi Haklar Uluslararası Sözleşmesi m.4'te yer alan, "milletin varlığını tehdit eden umumi tehlike" hali.

914 AİHS m.15/2'de yer alan haklar.

915 BİANCHİ Andrea;"Security Council's Anti-terror Resolutions and Their Implementation by Member States", s.17-18.

916 BİANCHİ Andrea;"Security Council's Anti-terror Resolutions and Their Implementation by Member States", s.18.

ülkeler ve AB gibi Uluslarüstü kuruluşlarca uygulamaya konulması sırasında, bir kısım insan haklarının etkilenmesi söz konusu olabildiği anlaşılmaktadır.[917]

Bu konuda gündeme gelen haklardan birisi, "kanunsuz suç olmaz ilkesi" (nullum crimen sine lege)dir. BM Güvenlik Konseyi kararlarında yer alan ifadelerden yola çıkan yazarlar, bazı kararlarda belirtilen suçların tanımlarının yeterli olmadığını ifade etmektedirler. Bu konuda örnek olarak, 1566 sayılı Kararın, 2. Maddesinde yer alan, " terörist eylemlerin, finansman, planlama, hazırlık veya icrasına katılan veya katılmaya teşebbüs edenlerin adalete teslimi." ifadesinin, sınırlarının belirsizliğinin, kanunilik ilkesinin gerektirdiği kesinlik ve açıklıktan yoksun olduğu ifade edilmektedir.[918]

Gündeme gelen diğer bir hak da, "etkili yasa yolu" dur. Özellikle, BM Komiteleri tarafından tutulan listelerde isimleri yer alan kişiler için, yargısal başvuru yolu bulunmamaktadır. Kişilerin talepleri de, ancak devletlerin tasvibi halinde gündeme alınabilmektedir. Ayrıca, Komitenin bu talepleri değerlendirirken sınırsız bir takdir hakkı bulunması da, bu yöntemin etkinliğini tartışmaya açmaktadır.[919]

Konu, Avrupa Birliği tarafından hazırlanan listelerde yer alan bazı kişi ve kuruluşlar tarafından AİHM'ne de taşınmıştır. Ancak, başvuranların, 2001/931/CFSP sayılı Ortak Pozisyon'un sadece 4. Maddesi kapsamındaki kişiler olmaları[920] ve başkaca bir yaptırımın kendilerine karşı uygulanmamış olması nedeniyle başvurular kabul edilmemiştir.[921] AİHM, ilke olarak, sırf AİHS'ndeki bir hakkı ihlal eden bir kuralın varlığının, bireysel başvuru hakkını vermeye yetmeyeceğini, kuralın, başvuranın aleyhine uygulanmış olması gerektiğine, muhtemel bir mağduriyetin ileri sürülebilmesi için, kişisel olarak başvuranı etkileyecek bir ihlalin gerçekleşeceğine dair makul ve inandırıcı delillerin ortaya konulmaması halinde, sırf şüphe veya tahminin bu bakımdan yeterli olmayacağına hükmetmiştir.[922]

---

917 SÜER Sefer Sencer; Uluslararası Hukukta Terörizmin Finansmanının Önlenmesi, s.125.

918 BİANCHİ Andrea;"Security Council's Anti-terror Resolutions and Their Implementation by Member States" s.22.

919 BİANCHİ Andrea;"Security Council's Anti-terror Resolutions and Their Implementation by Member States" s.22-23.

920 Bkz.yuk. s.79-80.

921 AİHM, Segi and Gestoras Pro-Amnistia v. Germany and Others, 23 May 2001.

922 SÜER Sefer Sencer; Uluslararası Hukukta Terörizmin Finansmanının Önlenmesi, s.126.

Bununla birlikte, Mahkeme, başvuranların, söz konusu Ortak Pozisyon veya 2580/2001 sayılı Tüzük'ten etkilenmeleri halinde, ATAD'a başvurma imkanlarının bulunduğundan söz etmektedir. Nitekim, AB tarafından hazırlanan listelerde yer almaları nedeniyle ATAD'a başvuruda bulunan kişi ve kuruluşlardan başarılı olanlar da bulunmaktadır. Örneğin, tüzük, direktif ve kararların gerekçeli olmasını öngören Avrupa Toplulukları Kurucu Anlaşmasının 253.maddesi hükmü de gözönünde tutularak, 2580/2001 sayılı Tüzük gereğince fon ve varlıkların dondurulması kararlarının gerekçelerinin bildirilmemesi, etkin yasa yolu hakkının ihlali sayılmış ve ilgilinin başvurusu kabul edilerek, listeden çıkarılması kararlaştırılmıştır.[923]

Diğer yandan, ATAD, Konsey'in, ekonomik ve finansal yaptırımların uygulanmasında geniş bir takdir hakkı olduğunu da belirterek, Topluluk Mahkemelerinin, inceleme yetkisinin sınırlarını da çizmiştir. Buna göre, Mahkemeler, söz konusu tedbirlerin uygulanmasıyla ilgili delil, vakıa ve olaylara ilişkin kendi değerlendirmelerini, Konseyinkilerin yerine ikame edemeyeceklerinden, İlk Derece Mahkemesinin yapacağı inceleme, usuli kurallara uyulması, gerekçelerin bildirilmesi, vakıaların doğrulaması, vakıaların değerlendirilmesinde bariz bir hata yapılması, yetkinin kötüye kullanımı hususlarının denetimiyle sınırlı olacaktır.[924]

AİHS'nin 14. Maddesinde ifade edilen "ayrımcılık yasağı" da, terörizmin finansmanıyla mücadele alanındaki tedbirlerin uygulanması sırasında ihlal edilebilmektedir. Genel olarak, finansal verilerin, terörizmi finansmanı mevzuat ve tedbirleri altında, güvenlik rejimleriyle ilişkilendirilmesinin, birey ve kuruluşların farklı muamele görecek şekilde sınıflandırılması ve halihazırda marjinalleşmiş grupların dışlanması sürecini beslediği ifade edilmektedir.[925] 11 Eylül saldırıları sonrasında, ABD'de terörizmin finansmanı tespiti amacıyla geliştirilen tipolojilerde kullanılan üç yöntem arasında (hesap profili ve işlem profiliyle birlikte) yer alan finans dışı profil, esas olarak, kişilerin, geçmişi, yerel dilleri bilme dereceleri gibi sıra

---

923 Judgement of the Court of First Instance (Second Chamber), 11 July 2007, Case T-327/03, Stichting Al-Aqsa v. Council of the European Union; Judgement of the Court of First Instance (Second Chamber), 11 July 2007, Case T-47/03, Jose Maria Sison v. Council of the European Union.

924 Judgement of the Court of First Instance (Second Chamber), 11 July 2007, Case T-47/03, Jose Maria Sison v. Council of the European Union, p.206. SÜER Sefer Sencer; Uluslararası Hukukta Terörizmin Finansmanının Önlenmesi,.s.127.

925 Mc CULLOCH Jude, CARLTON Carlton Bree; "Preeempting Justice:Supression of Financing of Terrorism and the 'War on Terror'", Current Issues in Criminal Justice, Vol.17, No.3, March 2006, s.404.

dışı özelliklerin tespitine dayanmakta olup, özellikle Arap asıllı kişiler ve Müslümanlar aleyhine ayrımcı uygulamalara sebep olduğu belirtilmektedir.[926] Nitekim, istatistikler de bu şüpheleri haklı çıkarmaktadır. Nisan 2005'te ABD Hazine'si tarafından yayınlanan, hesapları dondurulmuş kişilere ilişkin listede yer alan 743 gerçek kişiden 725'i (%98), 947 tüzel kişiden 907'si (%96)'nin Müslüman veya Arap kökenli olduğu belirtilmektedir.[927]

Örnek bir olayda, Somali asıllı bir İrlanda vatandaşına gönderilen para havalesi, alıcının ismi, AB'nin 881/2002 sayılı Konsey Tüzüğü ekindeki listede yer alan başka bir kişinin ismine benzediği gerekçesiyle, aracı kuruluş tarafından ödenmemiş ve alıcı, ABD makamlarıyla muhatap kılınarak sorunu çözmesinin istenmiştir. Alıcı, konuyu, İrlanda Eşitlik Divanı'na (The Equality Tribunal)[928] götürerek, ırk ve din bazında ayrımcılığa maruz kaldığı şikayetinde bulunmuştur. Eşitlik Divanı, aracı kuruluş benzeri yapıların Tüzük gereğince bazı tedbirler alması gerektiğini, ancak, alınacak tedbirlerin, Tüzük'te açıkça belirtilmediğini, bu nedenle, işlemin Tüzüğe uygun olduğunu, ayrıca, transfer işleminin, keyfi olarak değil, Tüzük ekindeki listede yer alan bir isme benzerlikten dolayı gerçekleştirildiğini, bu nedenle, doğrudan bir ayrımcılık olmadığı belirtmiştir. Bununla birlikte, sonuçta, uygulanan tedbirlerin olaya uygun olmadığı, kuruluşun daha makul ve risk esaslı tedbirler alabileceği, ayrıca, Tüzük ekindeki listede yer alan bütün isimlerin Müslüman isimleri olması nedeniyle, Müslümanların, diğer kişilere göre, listedekilerle benzer isimler taşımalarının çok daha yüksek bir ihtimal olduğu belirtilerek, dolaylı ayrımcılık yapıldığı sonucuna varılmış, aracı kuruluş, tazminat ödemeye mahkum edilmiştir.[929]

---

926 BANTEKAS Ilias; "The International Law of Terrorist Financing", s.321; Avrupa Birliği bünyesinde kurulmuş olan Europol'ün, terörizmle mücadele operasyonlarını aşırı İslamcılar üzerinde yoğunlaştırmasının, Avrupa'daki yoğun Orta Doğu ve Müslüman kökenli nüfus göz önüne alındığında, kastedilenin ötesinde etkiler doğurabileceği, ayrıca, kamuoyunda, polisin bu tür operasyonlarının Müslüman-karşıtı bir eğilim şüphesi doğurabileceği de ifade edilmiştir. Bkz. Deflem, Mathieu. "Europol and the Policing of International Terrorism: Counter Terrorism in a Global Perspective", *Justice Quarterly*, Sep2006, Vol. 23 Issue 3, s.355. SÜER Sefer Sencer; Uluslararası Hukukta Terörizmin Finansmanının Önlenmesi, s.131.

927 DONOHUE Laura K; "Anti-Terrorist Finance in the United Kingdom and United States", Michigan Journal of International Law, Vol. 27, Winter 2006, s.407.

928 İrlanda eşitlik ve ayrımcılıkla mücadele mevzuatına göre kurulmuş yarı yargısal, kararları bağlayıcı kuruluş. Ayrıntılı bilgi için bkz. http://www.equalitytribunal.

929 SÜER Sefer Sencer; Uluslararası Hukukta Terörizmin Finansmanının Önlenmesi, s.131.

881/2002 sayılı Tüzük gereğince malvarlıkları dondurulanlar için ise, ATAD kararlarında açıkça ifade edildiği üzere, hiçbir yasa yolu öngörülmemiştir. ATAD, bu konudaki kararlarında, Güvenlik Konseyi kararlarlarının ve eklerinde yer alan listelerin AB hukukuna aktarılmasından ibaret olan Tüzüğü, dolayısıyla Güvenlik Konseyi Kararını ancak jus cogense uygunluk yönünden denetleyebileceğini, Güvenlik Konseyi Kararlarının, Topluluk hukukunda korunduğu şekliyle temel haklara uygunluğunun dolaylı bir denetimini yapamayacağı gibi, bu kararların, dayandığı delil ve vakıaların değerlendirilmesinde hata yapılıp yapılmadığının teyidi veya dolaylı olarak orantılılık ve yerindeliklerinin denetlenmesinin de kendisine düşmeyeceğini, aksi halde, Güvenlik Konseyinin BM Anlaşmasının VII. Bölümündeki yetkilerinin sınırlarının ihlal edileceğini ifade etmiştir. ATAD'a göre, söz konusu yargısal koruma boşluğu da jus cogense aykırı değildir. Zira, İnsan Hakları Evrensel Bildirisinin 8. Maddesi ile Medeni ve Siyasi Haklar Uluslararası Sözleşmesinin 14. Maddesinde yer alan mahkemeye erişim hakkı, mutlak olmayıp, milletin varlığını tehdit eden olağanüstü bir halin varlığı, devlet ve uluslararası örgütlerin yargısal bağışıklığı gibi sınırlamaları bulunmaktadır. Davacıların, davalarının bir mahkeme tarafından esastan incelenmesinden elde edecekleri fayda, BM Anlaşmasına uygun olarak Güvenlik Konseyi tarafından tespit edilen bir tehdit karşısında, uluslararası barış ve güvenliğin sürdürülmesindeki esaslı kamu yararını bertaraf etmeye yeterli değildir. Ayrıca, Güvenlik Konseyi kararlarını denetleyecek uluslararası bir mahkemenin yokluğunda, Yaptırımlar Komitesine, hükümetler aracılığıyla başvuru imkanının bulunması, davacıların, jus cogens tarafından tanınmış temel haklarına yeterli korumayı sağlamanın başka bir makul yoludur.[930]

BM Güvenlik Konseyi kararları sonucunda uygulanan, kişilerin isimlerinin listeye dahil edilmesi ve sonucunda mali yaptırımlara maruz kalmaları, doktrinde "cezai nitelikte" görülmüştür. Bunun sonucunda da, Güvenlik Konseyi'nin tarafsız bir mahkeme sayılmaması nedeniyle, tarafsız ve bağımsız bir mahkeme tarafından yapılan muhakeme ve verilen karar olmaksızın bireylere yaptırım uygulanmasının, masumiyet karinesini

---

[930] Judgement of the Court of First Instance (Second Chamber, Extended Composition), 21 September 2005, Case T-306/01, Ahmed Ali Yusuf/Al Barakaat International Founation v. Council of the European Union and Commission of the European Communities, pr.336-347. aynı yönde, Judgement of the Court of First Instance (Second Chamber, Extended Composition), 21 September 2005, Case T-315/01, Yasin Abdullah Kadi v. Council of the European Union and Commission of the European Communities, pr.279-290. SÜER Sefer Sencer; Uluslararası Hukukta Terörizmin Finansmanının Önlenmesi,.s.128.

zedelediği ileri sürülmüştür.[931] Nitekim, aynı yazarca ileri sürüldüğü üzere, Konsey'in uyguladığı usullerde yeterince şeffaflık olmaması, insan hakları metinlerindeki adil ve aleni duruşma gerekliliğinin de yerine getirilememesine yol açmaktadır. Hakkında yaptırım uygulanan kişinin, delilleri inceleme ve duruşmada bulunma hakkı da olmadığından, silahların eşitliği ilkesinin ve savunma hakkının ihlalinden söz edilmektedir.

Diğer yandan, 11 Eylül saldırıları sonrasında alınan tedbirler, ön alıcı ceza adaleti (preemptive criminal justice) kavramını gündeme getirmiştir. Terörizmin finansmanıyla mücadele alanındaki özellikle malvarlıklarının dondurulması gibi tedbirlerin, haklarında herhangi bir iddia, delil, mahkeme hükmü bulunmayan kişi ve kuruluşları mali bakımdan felç ettiği, ceza soruşturmasının suç delillerine dayanmasına rağmen, suç öncesi tahminlerin, esasen delil niteliğinde olmayan istihbarat bilgilerine dayandığı, bunun sonucu olarak, kolluk ve güvenlik güçleriyle hükümete çok geniş takdir hakkı verildiği belirtilerek, sonuç olarak, "suçu ispat edilene kadar masumiyet" ilkesinin tam tersine çevrildiği de doktrinde ifade edilmektedir.[932] Ancak, ATAD'ın bu konudaki kararlarını incelediğimizde, mahkemenin, BM Güvenlik Konseyi kararları uyarınca kişilere uygulanan yaptırımları, cezai mahiyette görmediği yönündeki kararlarla karşılaşmaktayız. Mahkemeye göre, "ilgili kişilerin mal varlıkları, bir suç getirisi olarak müsadere edilmedikleri, ancak tedbir olarak dondurulduklarından için, bu tedbirler, cezai yaptırım oluşturmazlar, ve dahası, cezai nitelikte bir itham anlamına da gelmezler".[933]

C. Tedbirlerin Mülkiyet Hakkı ve Anayasamız Açısından Değerlendirilmesi

Terörizmin finansmanının önlenmesiyle ilgili tedbirlerin etkileyeceği bir diğer hak da, "mülkiyet hakkı"dır. Ancak, doktrinde, mülkiyet hakkının kullanımı hususunda insan hakları sözleşmelerinde ve anayasalarda dahi istisnalar ve kısıtlamalar bulunduğu ve dolayısıyla mutlak bir hak olmadığı belirtilerek, Konsey kararlarının dayandığı güvenlik gerekçelerinin, getirilen kısıtlamaları haklılaştırabileceği ifade edilmektedir.[934] Diğer

---

931 BİANCHİ Andrea;"Security Council's Anti-terror Resolutions and Their Implementation by Member States" s.24.

932 Mc CULLOCH Jude; CARLTON Carlton Bree; "Preeempting Justice:Supression of Financing of Terrorism and the 'War on Terror'", s.397 vd..

933 Judgement of the Court of First Instance (Second Chamber), 11 July 2007, Case T-47/03, Jose Maria Sison v. Council of the European Union, pr.101. SÜER Sefer Sencer; Uluslararası Hukukta Terörizmin Finansmanının Önlenmesi, s.129.

934 BİANCHİ Andrea;"Security Council's Anti-terror Resolutions and Their Implementation by Member States" s.25.

yandan, yukarıda belirttiğimiz ATAD kararı göz önüne alındığında, BM Güvenlik Konseyi kararlarına istinaden de olsa, mal varlığının dondurulmasının ötesine geçebilecek bir kısım hak kısıtlama veya mahrumiyetlerinin, cezai nitelik taşıyacağı, dolayısıyla, adil bir yargılamanın asgari gerekleri yerine getirilmeden uygulanmaları halinde, mülkiyet hakkının ihlalini oluşturacaklarını düşünmekteyiz.

Nitekim, ATAD'ın bir diğer kararında, BM İnsan Hakları Evrensel Beyannamesinin, mülkiyet hakkının keyfi olarak sınırlanamayacağı hükmündeki 17/2. Maddesi değerlendirilerek, BM Güvenlik Konseyi kararları ve bu kararlara istinaden AB yetkili organlarınca uygulamaya konulan Tüzüklerle malvarlıklarının dondurulmasının, "keyfi olarak mülkiyet hakkından mahrum bırakılma" olarak nitelenemeyeceği ve jus cogense aykırılık taşımadığı sonucuna varılmıştır. Bu sonuca varılırken, fonların dondurulmasının, mülkiyet hakkının özünü etkilemediği, sadece, fonların kullanımını etkilediği belirtilmiştir.[935]

Bir insan hakkı olarak ülkelerin yürürlükteki mevzuatları tarafından korunma altına alınan mülkiyet hakkı, uluslararası insan hakları sözleşmelerinde de temel haklar arasında tanımlanmıştır.[936] Ancak bu hak mutlak nitelikte olmayıp kamu yararı nedeniyle sınırlandırılabilmektedir. Terörün gerçekleşebilmesi için finansmanın önemi düşünüldüğünde terörle mücadelenin mülkiyet hakkının kullanılmasına sınırlama getirme ile ilişkisi anlaşılabilir. Mülkiyet hakkı çerçevesinde terörist örgütlere destek olmak kabul edilemeyeceği gibi, bizzat bu kaynakları kullanan terörist örgütlerin de sahip olduğu mali kaynakların denetime tabi olamayacağı elbette ki düşünülemez.[937]

Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesine Ek 1. Protokol'ün "mülkiyet hakkı"ni düzenleyen 1. Maddesi uyarınca; "Her hakiki veya hükmi şahıs mallarının masuniyetine riayet edilmesi hakkına maliktir. Herhangi bir kimse ancak amme menfaati icabı olarak ve kanunun derpiş eylediği şartlar ve devletler hukukunun umumi prensipleri dahilinde mülkünden mahrum

---

935 Judgement of the Court of First Instance (Second Chamber, Extended Composition), 21 September 2005, Case T-306/01, Ahmed Ali Yusuf/Al Barakaat International Founation v. Council of the European Union and Commission of the European Communities, pr.292-299; aynı yönde, Judgement of the Court of First Instance (Second Chamber, Extended Composition), 21 September 2005, Case T-315/01, Yasin Abdullah Kadi v. Council of the European Union and Commission of the European Communities, pr.234-252. SÜER Sefer Sencer; Uluslararası Hukukta Terörizmin Finansmanının Önlenmesi, s.130.

936 AİHS 1 no'lu Protokol Madde 1, Anayasa Madde 35.

937 KAYA İbrahim; Terörle Mücadele ve Uluslararası Hukuk,.s. 193-194.

edilebileceği" hüküm altına alınmıştır. Ek Protokol'de düzenlenen bu hüküm ile, mülkiyet hakkı da Sözleşme güvencesi altına alınmış oldu.[938] "Mülkiyetten barışçıl biçimde yararlanma hakkı" olarak düzenlenen bu hükmün AİHM'nin de belirttiği gibi mülkiyet hakkını tanıdığından kuşku yoktur: 'Herkesin mülkiyetinden barışçıl biçimde yararlanma hakkını tanımak yoluyla 1. Madde özünde mülkiyet hakkını güvenceye almaktadır.' maddeye göre ticari şirketler gibi tüzel kişilerin mülkiyet hakları açıkça güvenceye alınmıştır. Protokolün 1. Maddesinin 1. fıkrasında 'kamu yararı' nedeniyle mülkiyet hakkının sınırlanabileceği, 2. fıkrada ise devletin mülkiyetin kullanılmasının 'genel yarara' uygunluğunu denetleme hakkının bulunduğu öngörülmektedir.

AİHM, ulusal makamların toplumlarının ve ihtiyaçlarının doğrudan bilgisine sahip olduklarına, mülkiyet hakkına yapılan bir müdahalede kamu yararının ne olduğunun değerlendirilmesinde geniş bir takdir yetkisine sahip olmalarını ve uluslararası yargıçlardan daha iyi durumda bulunduklarını kabul etmektedir. Mahkemeye göre, bir kimseyi mülkiyetinden yoksun bırakan bir önlemin yalnız 'kamu yararı' meşru amacını izlemesi yeterli değildir, aynı zamanda izlenen bu amaçla kullanılan araç arasında makul bir orantılılık' ilişkisinin de bulunması gerekir. İstisnai haller dışında karşılıksız olarak ya da makul bir karşılık değer ödenmeksizin elkoyma işlemi, mülkiyet hakkına orantısız bir müdahale oluşturur. Elkoyma tedbiri de bireylerin mülklerinde tasarruf etmesini kontrol eden veya sınırlayan bir özelliğe sahiptir. Elkoyma aynı zamanda hem Anayasa hem de tarafı olduğumuz AİHS tarafından koruma altına alınmış mülkiyet hakkı ile yakından ilgili bir tedbirdir. Bu bağlamda AİHM, mülkün kullanılmasının kontrol edilmesini veya mülkten mahrum bırakılmayı da bu hakka müdahale olarak kabul ettiği anlaşılmaktadır.

ülkemizde de temel hak ve özgürlükler arasında yer alan mülkiyet hakkı, Anayasa'nın 35. maddesiyle güvence altına alınmış; anılan maddede, herkesin, mülkiyet ve miras haklarına sahip olduğu; bu hakların, ancak kamu yararı amacıyla, yasayla sınırlanabileceği hükme bağlanmıştır. Yine, temel hak ve özgürlüklerin sınırlandırılması konusu, önemi nedeniyle Anayasa'da düzenlenmiştir. Anayasanın 13. maddesinde, temel hak ve özgürlüklerin, özüne dokunulmaksızın yalnızca Anayasanın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak ve ancak yasayla sınırlanabileceği; bu sınırlamaların Anayasanın sözüne ve ruhuna, demokratik toplum düzeninin ve laik Cumhuriyetin gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı

---

[938] DİNÇ Güney; Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ve Malvarlığı Hakları, Türkiya Barolar Birliği Yayınları, Birinci Baskı, Mayıs 2007, Ankara.

olamayacağı ifade edilmektedir.

Ayrıca, Anayasanın 6. maddesi; hukuk devleti ilkesinin doğal sonucu olarak, hiçbir kimse veya organın kaynağını Anayasadan almayan bir Devlet yetkisi kullanamayacağını kurala bağlamaktadır. Anayasada yer alan anılan düzenleme karşısında, Bakanlar Kurulunun yani idarenin, yasayla yetki tanınmamasına rağmen malvarlıklarının dondurulması yönünde almış olduğu kararlar mülkiyet hakkına müdahale olarak değerlendirilerek kaynağını Anayasadan almayan bir Devlet yetkisinin kullanılması sonucunu doğuracaktır.

Öte yandan Birleşmiş Milletler Andlaşmasının 25. maddesi, Güvenlik Konseyi kararlarının idarece doğrudan uygulanacağı şeklinde bir düzenleme içermediği gibi konuyla ilgili mevzuatımızdaki yer alan düzenlemeler de mülkiyet hakkına müdahale için hakim kararını zorunlu kılmaktadır. Bu durumda idare Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi'nden terör örgütlerine mali destek sağlandığı iddiasını içeren ciddi nitelikteki tüm bilgi ve belgelerin idareler tarafından eksiksiz bir biçimde adli mercilere intikal ettirilmesi, söz konusu bilgi ve belgelerin adli mercilerce değerlendirilmesine olanak sağlanması gerekmektedir. Aksi taktirde kaynağını Anayasadan almayan bir yetki kullanılmak suretiyle hakim kararı olmaksızın kişilerin Anayasal güvence altında olan malvarlığına ilişkin hak ve alacakları ve malvarlıklarının dondurulması hukuka uygun olmadığı kanaatindeyiz.

Ancak kanunlarımızdaki bu hükümler karşısında Birleşmiş Milletler Kararlarının yerine getirilmesi amacıyla Bakanlar Kurulu Kararlarıyla iç hukukumuzda uygulanabilirliğinin sağlanması bakımından, mülkiyet hakkının sınırlandırılmasındaki evrensel hukuk kuralları özellikle adil yargılanma hakkı sağlanacak şekilde yargı denetimine tabi bir mekanizmaya kavuşturulması gerekmektedir. Bu amaçla bu alanı düzenleyen bir Kanun çıkarılarak Anayasal hukuk devleti ilkesini gerçekleştirmeye yönelik önemli bir adım atılacağı kanaatindeyim.

VI. TERÖRİZMİN FİNANSMANININ ÖNLENMESİ KONUSUNDA ÜLKEMİZE YÖNELTİLEN ELEŞTİRİLER

A. Genel Olarak

Terörün finansmanı suçu Türk Hukukunda ilk kez 5532 sayılı Kanun'un 7. Maddesi ile 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu'nun 8. Maddesinin yeniden düzenlenmesi suretiyle açık bir şekilde yaptırıma bağlanmıştır. Terörün finansmanı, esasen bir terör suçuna iştirak şeklidir. Dolayısıyla iştirak hükümleri uyarınca, terörün finansmanını sağlayan

kişilerin cezai açıdan sorumlu tutulmaları mümkündür. Ayrıca kanun koyucunun terör örgütüne yardımı, örgüt üyesi olarak cezalandırmasından dolayı bu fiil hakkında ilgili hükümlerin uygulanması da düşünülebilirdi. Keza terörün finansmanı müstakil olarak düzenlemeseydi, terörizmi finanse eden kişi, terör suçlarının işlenmesinde kullanılan araçları sağladığından TCK'nun 39, 314 ve 220/7. maddeleri ve TMK.'nın 7. Maddesi gereğince zaten sorumlu tutulabilecektir.[939] Ancak kanun koyucu, uluslararası toplumun hassasiyetlerini ve uluslararası yükümlülüklerini dikkate alarak terörizmin finansmanını bağımsız bir suç olarak düzenlemeye tabi tutmuştur.

Terörün finansmanı suçu yasada özel olarak düzenlenmesine rağmen gerek doktrinde gerekse bu konularda çalışan ülkemizin de üyesi olduğu uluslararası örgütlerde mevcut düzenlemelerde birtakım eksiklikler bulunduğu,[940] bu düzenlemelerin tarafı olduğumuz uluslararası sözleşmelerdeki düzenlemelerle tam olarak örtüşmediği yönündedir. Temel olarak eksiklikler, terörün tanımı, terör suçlarının kapsamı ile terör ve terörün finansmanı suçunun tanımı hususlarına ilişkindir.

B. Terörün Tanımı

Terörle Mücadele Kanununun 1. Maddesinde yapılan terör tanımında; Türk Devletine ve Cumhuriyetine yönelik eylemler suç olarak belirtilmiş, anılan Kanunun 3. Maddesinde Devletin güvenliği ile Anayasal düzene ve bu düzenin işleyişine yönelik Türk Ceza Kanununda öngörülen bazı suçlar "terör suçu", 4. Maddesinde ise Türk Ceza Kanununda ve ilgili diğer Kanunlarda öngörülen bazı suçlar "terör amacıyla işlenen suçlar" olarak tasnif edilmiştir. Ülkemizin de tarafı olduğu Terörizmin Finansmanının Önlenmesine Dair Uluslararası Sözleşmenin 2/1(a) maddesinde atıfta bulunulan sözleşmelerde belirtilen eylemlerin finansmanının terörün finansmanı suçu kapsamında değerlendirilmesi gerekmektedir. Atıfta bulunulan sözleşmelerde belirtilen eylemlerin

---

939 YENİDÜNYA A Caner, DEĞİRMENCİ Olgun; "Mukayeseli Hukuk ve Türk Hukukunda Terörün Finansmanı Suçu", s.1293..

940 Ülkemiz terörün finansmanı ile mücadelesinde uluslararası platformlarda tartışmalara ve birtakım eleştirilere konu olmuştur. Bu tartışmalar ve eleştiriler FATF'ın mali suçlarla ilgili Türkiye Raporuna yansımıştır. Raporun Türkiye hakkındaki "Üçüncü Karşılıklı Değerlendirme Bölümünde "Türkiye'de terörizmin finansmanı suçu kapsamında başarılı bir yargılamanın olmadığı terörizmin finansmanını ayrı bir suç olarak yeni kabul edildiği ancak bu suçun sadece terör örgütleri için değil, bireysel teröristler için de terörün finansmanı suçu düzenlenerek cezalandırılmasının sağlanması gerektiği belirtilerek Türkiye'nin terörizmin finansmanı suçunun kapsamının, basitçe terör eylemleri için değil kapsamlı biçimde uygulamak üzere genişletmesinin gerektiği belirtilmiştir. YAVUZ Ufuk Gürsoy; "Ekonomi Güvenliğinin Ülke Genel Güvenliğine Etkisi Kapsamında Terörizmin Finansmanı İstihbaratı", s. 443.

büyük çoğunluğu 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanununun "terör amacıyla işlenen suçlar" başlıklı 4. maddesinde sayılmakla birlikte "Diplomatik Ajanlar Dâhil Uluslararası Korunan Kişilere Karşı Suçların Önlenmesi ve Cezalandırılması Sözleşmesinde yer alan suçlar Terörle Mücadele Kanununun 3 veya 4. maddelerinde sayılmamıştır. Nitekim bu husus, Ülkemizin de üyesi bulunduğu FATF tarafından da eleştiri konusu yapılmış bu durumun bir eksiklik olduğu değerlendirilerek yabancı diplomatlar aleyhine işlenen fiillerin de terör suçu kapsamında yer almasını sağlamak üzere gerekli düzenlemelerin yapılması, ayrıca Terörle Mücadele Kanununun 1. Maddesinde düzenlenen terör tanımının yabancı ülke veya uluslararası kuruluşlar aleyhine işlenen terör eylemlerini kapsamadığı bu nedenle bu eksikliğin de yapılacak yasal bir düzenleme ile giderilmesi tavsiye edilmiştir.[941]

Öte yandan, Türkiye'nin BM Terörün Finansmanının Önlenmesine Dair Uluslararası Sözleşmesinin onaylanması 10.01.2002 tarih ve 4738 sayılı Kanunla uygun bulunmuş olması ve Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının "Milletlerarası andlaşmaları uygun bulma" başlıklı 90. Maddesinde; usulüne göre yürürlüğe konulmuş uluslararası sözleşmelerin kanun hükmünde olduğu, bunlar hakkında Anayasaya aykırılık iddiası ile Anayasa Mahkemesine başvurulamayacağı, usulüne göre yürürlüğe konulmuş temel hak ve özgürlüklere ilişkin uluslararası sözleşmelerle kanunların, aynı konuda farklı hükümler içermesi nedeniyle çıkabilecek uyuşmazlıklarda uluslararası sözleşme hükümlerinin esas alınacağının hükme bağlanmış olması dolayısıyla, usulüne uygun olarak yürürlüğe konulmuş olan Birleşmiş Milletler Terörün Finansmanının Önlenmesine Dair Uluslararası Sözleşmesinin, iç hukukumuzun bir parçası olarak kanun hükmünde sayıldığı ve herhangi bir ilave düzenlemeye ihtiyaç olmaksızın doğrudan tatbikinin mümkün bulunduğuna yönelik görüşler de yer almaktadır.[942]

Kanaatimizce her ne kadar bu sözleşmeler iç hukukumuzun bir parçası haline gelmişse de henüz iç hukukumuza tam olarak yansıtamadığımız konuyla ilgili sözleşmelerde yer alan bu düzenlemeler ancak Türkiye aleyhine terör suçu işlemeyen ve Türk vatandaşı olmayan kişilerin iadesi bakımından kolaylık sağlayabilecek hükümlerdir. Esasen bu hükümler olmasa bile bu suçları işleyen kişiler talep halinde iadeye konu olabilecekleri hususu da açıkça ortadadır. Sözleşmelerin iç hukukumuzun bir parçası olduğu gerçekliği karşısında Anayasamızın 38. maddesi ve Türk Ceza Kanununun 7. maddesi ile güvence altına alınan "İşlendiği zaman yürürlükte bulunan kanunun suç saymadığı bir fiilden dolayı kimsenin

---

941 AYKIN Hasan, SÖZMEN H.Kevser; Terörün Finansmanı,.s.145-146.

942 AYKIN Hasan, SÖZMEN H.Kevser; Terörün Finansmanı, 145-146.

cezalandırılamayacağı ve suçu işlediği zaman kanunda o suç için konulmuş olan cezadan daha ağır bir ceza verilemeyeceği" ne ilişkin everensel bir hukuk kuralı olarak kabul edilen "kanunsuz suç ve ceza olmaz" ilkesi uyarınca suç olarak kabul ettiğiniz bir eylemden dolayı kişiyi cezalandırabilmeniz için o suç karşısında bir cezanın da kanunlarda açıkça belertilmesi gerekmektedir. Bu durumda uluslararası sözleşmeler bakımından orada belirtilen eylemleri ülkemiz bakımından suç olarak kabul edilse de ceza miktarları açıkça yasalarımızda düzenlenmeyen eylemlere ceza verilme imkanı bulunmayacaktır.

C. Terörün Finasmanı Suçunun Tanımı

5532 sayılı Kanunla Terörle Mücadele Kanunu da yapılan değişiklikle terörizmin finansmanı suçu tanımlanmış ve ayrı bir suç olarak düzenlenmiş olmasına karşın, düzenlemenin kapsamı, Kanundaki terör ve terör amacıyla işlenen suç kavramlarının bu suç için taşıdığı anlamlar bakımından bu konuda çalışmalar yürüten bizim de üyesi bulunduğumuz uluslararası kuruluşlar tarafından eleştirilmektedir.

Birleşmiş Milletler Terörizmin Finansmanının Önlenmesine Dair Uluslararası Sözleşme Ülkemiz tarafından onaylanmış ve sözleşme hükümlerine uyumun sağlanması yükümlülüğü üstlenilmiştir. Sözleşme ile atıfta bulunulan terörle ilgili diğer uluslararası sözleşmelerde belirtilen terörizmin finansmanı sayılan tüm eylemlerin taraf devletlerce iç hukuklarında suç kapsamına alınması ve bu suçların ağırlığı göz önünde bulundurularak uygun şekilde cezalandırılmalarının sağlanması için gerekli önlemleri alacağı belirtilmiştir. Sözleşmenin 2. maddesinde atıfta bulunulan sözleşmelerde belirtilen eylemlerin büyük çoğunluğu Terörle Mücadele Kanununun "terör amacıyla işlenen suçlar" başlıklı 4. maddesinde sayılmakla birlikte 14 Aralık 1973 tarihli "Diplomatik Ajanlar Dâhil Uluslararası Korunan Kişilere Karşı Suçların Önlenmesi ve Cezalandırılması Sözleşmesi" nde yer alan suçlar Kanunun 3 ve 4. maddelerinde sayılmamıştır. Nitekim bu husus, Ülkemizin 1991 yılından bu yana üyesi bulunduğu FATF tarafından da eleştiri konusu yapılmış ve Birleşmiş Milletler Terörizmin Finansmanının Önlenmesine Dair Uluslararası Sözleşme ekinde yer alan sözleşme ve protokollerde belirtilen fiillerin Terörle Mücadele Kanunu tarafından karşılanmamasının bir eksiklik olduğu değerlendirilerek yabancı diplomatlar aleyhine işlenen fiillerin de terör suçu kapsamında yer almasını sağlamak üzere gerekli düzenlemelerin yapılması tavsiye edilmiştir.

Öte yandan, Türkiye'nin BM Terörün Finansmanının Önlenmesine Dair Uluslararası Sözleşmesinin onaylanmasının 10.01.2002 tarih ve 4738 sayılı Kanunla uygun bulunmuş

olması ve Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının "Milletlerarası andlaşmaları uygun bulma" başlıklı 90. maddesinde; usulüne göre yürürlüğe konulmuş uluslararası sözleşmelerin kanun hükmünde olduğu, bunlar hakkında Anayasaya aykırılık iddiası ile Anayasa Mahkemesine başvurulamayacağı, usulüne göre yürürlüğe konulmuş temel hak ve özgürlüklere ilişkin uluslararası sözleşmelerle kanunların, aynı konuda farklı hükümler içermesi nedeniyle çıkabilecek uyuşmazlıklarda uluslararası sözleşme hükümlerinin esas alınacağının hükme bağlanmış olması dolayısıyla, usulüne uygun olarak yürürlüğe konulmuş olan Birleşmiş Milletler Terörizmin Finansmanının Önlenmesine Dair Uluslararası Sözleşmesinin, iç hukukumuzun bir parçası olarak kanun hükmünde sayıldığı ve herhangi bir ilave düzenlemeye ihtiyaç olmaksızın doğrudan tatbikinin mümkün bulunduğuna yönelik görüşler de savunulmuştur. Öte yandan Anayasamızın 90. maddesi uyarınca iç hukukumuzun bir parçası haline gelen Sözleşmenin hükümleri uyarınca, bir hükümeti veya uluslararası örgütü herhangi bir eylemi gerçekleştirmeye veya gerçekleştirmekten kaçınmaya zorlamak amacıyla gerçekleştirilen eylemlerin finansmanına ilişkin Ülkemize yöneltilen uluslararası adli yardımlaşma taleplerinin yerine getirilmesi ile ilgili uygulamalarda sorun yaşanmamaktadır.

Terörle Mücadele Kanununun terörün finansmanı suçunun düzenlendiği 8. maddesinde; terörün finansmanı, tümüyle veya kısmen terör suçlarının işlenmesinde kullanılacağını bilerek ve isteyerek fon sağlanması veya toplanması şeklinde tanımlanması karşısında anılan madde hükmü uyarınca terör eylemlerinin finansmanının terörün finansmanı suçu kapsamında değerlendirilmiştir. Diğer bir ifadeyle; bir terör suçunun işlenmesinde kullanılması amacı güdülmeksizin bir terör örgütünün çeşitli ihtiyaçlarını temin etmek için finansman sağlanması durumunda bu suç Kanunda düzenlenen terörün finansmanı suçu kapsamında değerlendirilemediği, diğer taraftan, Türk Ceza Kanununun "Silahlı örgüt" başlıklı 314. maddesinde silahlı örgüt kurmak, yönetmek ve silahlı örgüte üye olmak fiilleri suç olarak düzenlenmiş ve Türk Ceza Kanununun anılan maddesi Terörle Mücadele Kanununun 3. maddesinde "terör suçlan" arasında sayılmıştır. Türk Ceza Kanununun 314. maddesinde belirtilen silahlı örgüt kurmak, yönetmek ve silahlı örgüte üye olmak eylemlerinin gerçekleştirilmesi amacıyla fon sağlanması veya toplanması terörün finansmanı suçunu teşkil ettiği, bu noktadan hareketle, terör örgütlerinin finansmanının da Terörle Mücadele Kanununun 8. maddesi kapsamında terörün finansmanı suçunu teşkil edebileceği ancak söz konusu finansman suçunun yalnızca örgüt kurmak, yönetmek ve örgüte üye olmak fiilleriyle sınırlı kalması sebebiyle örgütün varlığını idame ettirebilmesi için sağlanan veya toplanan fonların bu kapsamda değerlendirilemeyeceği ileri sürülmüş, terör örgütlerinin sadece eylemleri ile değil aynı zamanda hukuki ve sosyal düzene yönelik tehdit ve tehlikeleri dolayısıyla da zararlı oldukları göz önünde

bulundurulduğunda, terörün finansmanı suçunun tanımlandığı Terörle Mücadele Kanununun 8. maddenin, terör örgütleri tarafından kullanılacağını bilerek ve isteyerek fon sağlanması veya toplanmasını da içerecek şekilde yeniden kaleme alınmasının uygun olacağı savunulmuştur.[943]

Kanaatimizce bu değerlendirme yerinde değildir. Kanunun 8. maddesindeki düzenleme "terör eylemlerinin işlenmesinde", "terör suçlarının işlenmesinde" ifadesini içermektedir. Terörle Mücadele Kanununda belirlenen terörün tanımı, terör suçları ve terör amacıyla işlenen suçlar ve Kanunun Türk Ceza Kanununa atıfta bulunduğu hükümler birlikte değerlendirildiğinde Terörle Mücadele Kanununda özel olarak düzenlenmiş suçlar ile 3. maddede Türk Ceza Kanununa atıf yapmak suretiyle tek tek sayılan suçlardan herhangi birinin işlenmesi halinde, birinci maddede belirtilen amaçlarla hareket edilmiş olması veya maddede sayılan araçları kullanması ve bir örgütsel faaliyette bulunma şartı aranmaksızın hangi amaçla işlenirse işlensin terör suçu olarak kabul edilecektir.

Ayrıca, Terörle Mücadele Kanununun "Terör örgütleri" başlığı altında düzenlenen 7. maddesinin, Türk Ceza Kanunun 314. maddesine yapılan atıf dolayısıyla terör örgütüyle ilgili olarak da bu maddede yer almayan hususlarda Türk Ceza Kanununun suç işlemek amacıyla örgüt kurma suçuna ilişkin hükümlerinde uygulanacağı ayrıca belirtilmiştir.

Açıklanan nedenlerle terörün finansmanı suçunun yalnızca örgüt kurmak, yönetmek ve örgüte üye olmak fiilleriyle sınırlı kalmadığı, terör örgütü kurmanın terör suçu sayıldığı dolayısıyla bu suçun işlenmesi bakımından örgütün varlığını idame ettirebilmesi için sağlanan veya toplanan fonların da terör suçunu işlemek amacıyla yapıldığı dikkate alındığında bu eylemlerin terörün finansmanı suçu kapsamında değerlendirilmesi gerekmektedir.

D. FATF'ın Ülkemize Yönelik Eleştirileri

Üye ülkelerin karapara aklama ve terörün finansmanının önlenmesi konusunda gösterdiği gelişmeleri ve uluslararası sözleşmelere uyumunu periyodik olarak denetleyen ve değerlendiren FATF terörizmin finansmanının önlenmesi ile ilgili değerlendirme raporlarında ülkemize yönelik ciddi eleştirilerde bulunmaktadır. Temmuz 2006 tarihinde başlayan değerlendirme süreci sonunda hazırlanan Türkiye III. Karşılıklı Değerlendirme Raporu (MER) 21-23 Şubat 2007 tarihlerinde kabul edilmiştir. Ülkemiz III. Karşılıklı Değerlendirme Raporu sonucunda iki yıllık takip sürecine dahil edilmiş, Raporda mevzuat

---

[943] AYKIN Hasan, SÖZMEN H.Kevser; Terörün Finansmanı, s.147-148.

ve uygulama bakımından eleştiri konusu yapılan hususlara ilişkin gelişmeler 23-27 Şubat 2009 tarihlerinde FATF Genel Kurulu'nda görüşülmüştür.

Sözkonusu Değerlendirme Raporu ile Ülkemize terörizmin finansmanı bakımından yöneltilen eleştiriler şu şekildedir:

"1. Terör tanımı, yalnızca Türkiye ve çıkarları aleyhine işlenen eylemleri kapsamakta, Birleşmiş Milletler Terörün Finansmanının Önlenmesi Sözleşmesi'nin gerektirdiği şekilde herhangi bir halkı, bir devleti veya bir uluslararası örgütü hedef alan eylemleri kapsamamaktadır.

2. Terörün finansmanı suçu, sadece bir terör örgütü tarafından girişilecek terörist eylemlerin finansmanını kapsamakta, terör örgütlerinin ve bireysel teröristlerin finansmanını kapsamamaktadır.

3. Birleşmiş Milletler Sözleşmesi ekinde yer alan "Diplomatik Ajanlar Dahil Uluslararası Korunan Kişilere Karşı Suçların Önlenmesi ve Cezalandırılması Sözleşmesi"nde yer alan eylemler, 5237 sayılı Türk Ceza Kanununda suç olarak düzenlenmesine karşın, 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanununun 4. Maddesinde tanımlanan terör amacıyla işlenen suçlar arasında sayılmamakta, dolayısıyla Terörle Mücadele Kanununun 8. Maddesinde düzenlenen terörün finansmanı suçu bu eylemler bakımından uygulanamamaktadır.

4. Terörle Mücadele Kanununun 8. Maddesinde manevi unsura ilişkin düzenleme karışıklığa neden olabilecek niteliktedir.

5. 1373 sayılı Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi Kararında öngörülen malvarlıklarının dondurulmasına ilişkin genel yargısal hükümler dışında özel bir düzenleme bulunmamaktadır.

6. Buna paralel olarak adlî yollar ve karşılıklı adlî yardımlaşma mekanizmaları haricinde, diğer ülkelerin dondurma mekanizmalarına tabi olarak başlatılan işlemlerin yürürlüğe girmesiyle ilgili bir düzenleme bulunmamaktadır.

7. Malvarlığının dondurulması halinde, gerekli harcamalar için dondurulan fonlara erişim sağlama, listeden çıkarma, dondurma işleminin kaldırılmasıyla ilgili resmi bir prosedür veya rehber ya da dondurma işlemenin gerçekleştirilememesi halinde uygulanacak bir yaptırım bulunmamaktadır.

8- Avukatlar, noterler, muhasebeciler, emlâkçılar gibi finansal olmayan iş ve meslek gruplarına Bakanlar Kurulu kararlarının iletilmesi konusunda herhangi bir sistem bulunmamaktadır."

Değerlendirme Raporundaki eleştirilerle ilgili olarak ülkemiz mevzuatını değerlendirdiğimizde mevzuatımızda Terörle Mücadele Kanununun "terör tanımı" başlıklı 1 inci maddesi uyarınca, sadece Türkiye devleti ve halkı aleyhine işlenen fiiller terör olarak kabul edilmekte, yabancı bir ülkeye, halka veya bir uluslararası kuruluşa yönelik olarak gerçekleştirilen eylemlerin terör olarak kabul edilmediğini söyleyebiliriz.

Öte yandan, Birleşmiş Milletler Terörün Finansmanının Önlenmesine Dair Uluslararası Sözleşmenin 2. Maddesinde; "niteliği veya kapsamı itibariyle, bir halkı korkutmak ya da bir hükümeti veya uluslararası örgütü herhangi bir eylemi gerçekleştirmeye veya gerçekleştirmekten kaçınmaya zorlamak amacını güden, bir sivilin ya da bir silâhlı çatışma durumunda çatışmaya doğrudan katılmayan herhangi başka bir kişiyi öldürmeye veya ağır şekilde yaralamaya yönelik diğer tüm eylemler" terörün finansmanı suçunun oluşumuna esas teşkil edecek eylemleri oluşturmaktadır.

Ayrıca Terörle Mücadele Kanununun 1. Maddesinde terör, bir örgüte mensup kişi veya kişiler tarafından girişilecek her türlü suç teşkil eden eylem olarak tanımlanmıştır. Yani bir terör fiilinden bahsetmek için mutlaka, bu eylemi gerçekleştiren kişilerin terör örgütü mensubu olması veya Kanunun 2. Maddesinin ikinci fıkrası hükmü doğrultusunda, terör örgütüne mensup olmasa dahi örgüt adına suç işlemesi gerekmektedir. Oysa ki, Birleşmiş Milletler Sözleşmesinde, bu eylemlerin bir örgüt tarafından işlenmesi gibi bir şart konulmamıştır. Bunun yanında FATF 2 No.lu Özel Tavsiyesi için hazırladığı Metodoloji'de, "terörizmin finansmanı suçunun;... (i) terörist faaliyetlerin gerçekleştirilmesinde, (ii) terör örgütü tarafından veya (iii) bir terörist tarafından, kullanılacağını bilerek veya kullanılmasına yönelik..." şeklinde yorumlanmaktadır.

Ülkemiz Birleşmiş Milletler Sözleşmesi ekinde yer alan 9 adet sözleşme ve protokoldeki eylemlerin tamamını Türk Ceza Kanunu kapsamında suç olarak düzenlemiş ve "Diplomatik Ajanlar Dahil Uluslararası Korunan Kişilere Karşı Suçların Önlenmesi ve Cezalandırılması Sözleşmesi"nde yer alan eylemlerin Türk Ceza Kanunundaki karşılığı olan 340 (Yabancı devlet başkanına karşı suç) ve 342. (Yabancı devlet temsilcilerine karşı suç) maddeler haricindeki diğer tüm maddeleri Terörle Mücadele Kanununun 4 üncü maddesi kapsamında değerlendirmiştir. Terörle Mücadele Kanununun 4. Maddesinde

tanımlanan terör amacıyla işlenen suçlar arasında bu iki suçun sayılmaması Sözleşmeye uyum bakımından bir eksiklik teşkil etmektedir.

Bilindiği gibi ülkemizde, Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyinin terör örgütlerinin ve terörizmi finanse eden kişi ve kuruluşların mal varlıklarının dondurulmasına ilişkin 1267 ve 1373 sayılı kararları uyarınca söz konusu kararların eki listede yer alan terör örgütlerinin, kişi ve kuruluşların Türkiye'de bulunan bankalar ve diğer malî kurumlar ile gerçek ve tüzel kişiler nezdindeki kiralık kasa mevcutları da dahil olmak üzere, tüm hak ve alacakları ile mal varlıklarının dondurulması, bu kişilerin ülkemize girişlerinin ve transit geçişlerinin yasaklanması, bu kişi ve kuruluşlara doğrudan veya dolaylı olarak silâh ve askerî malzeme temini, satışı ve transferinin önlenmesine ve bu malvarlıkları ile ilgili her türlü işlemin Maliye Bakanlığı iznine bağlanmasına ilişkin toplam 13 adet Bakanlar Kurulu Kararı çıkarılmıştır. Bu Bakanlar Kurulu kararları uyarınca kararların eki listelerde yer alan kişi ve kuruluşlardan, Türkiye'de malvarlığının bulunduğu tespit edilen kişi ve kuruluşların her türlü hak ve alacakları dondurulmaktadır. Söz konusu Bakanlar Kurulu kararları, Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi kararları uyarınca güncellenmek suretiyle, listeye dâhil olan veya listeden çıkartılan kişi ve kuruluşlara ilişkin listelere son hali verilmektedir.

Ülkemizde Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi Kararlarının uygulanmasını teminen yayınlanan Bakanlar Kurulu Kararları uyarınca, anılan Kararlar ekinde yer alan kişi ve/veya kuruluşların malvarlıklarının dondurulmasına ilişkin işlemler, nezdinde malvarlığı bulunduran kurum ve kuruluşlarca yerine getirilmektedir. Maliye Bakanlığı ve MASAK kişi ve kuruluşlara ilişkin malvarlıkları bulundurulmadığı için Maliye Bakanlığı ve MASAK tarafından söz konusu malvarlıklarına ilişkin dondurma işlemlerinin uygulanmamaktadır. Bu durum zaten pratikte mümkün olmayan bir durumdur. Kaldı ki, Bakanlar Kurulu Kararının lafzından da, malvarlıklarının dondurulması görevinin Maliye Bakanlığına verildiği değil, dondurulan malvarlıkları ile ilgili işlemlerin Maliye Bakanlığının iznine bağlandığı anlaşılmaktadır.

Her ne kadar bu uygulama Danıştay İdari Dava Daireleri Genel Kurulu'nun 3 Nisan 2008 tarihli ve K. 2007/1114, 2008/970 sayılı kararı ile mevzuata uygun bulunmuş ise de, yasal bir dayanağının bulunmaması nedeniyle bir çok problemi beraberinde getirmiştir. Nitekim ülkemizde Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi Kararlarının uygulanmasına ilişkin takip edilen süreç FATF tarafından Türkiye III. Karşılıklı Değerlendirme Raporunda eleştirilmiş ve 1373 sayılı Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi Kararının uygulanması için yargısal

mekanizmadan başka özel bir düzenleme bulunmadığı, yargısal yollar ve karşılıklı adlî yardımlaşma mekanizmaları haricinde uygun hallerde, diğer ülkelerin dondurma mekanizmalarına tâbi olarak başlatılan işlemlerin yürürlüğe girmesiyle ilgili bir düzenlememiz olmadığı, gerekli harcamalar durumunda dondurulan fonlara erişim sağlama, listeden çıkarma, dondurma işleminin kaldırılmasıyla ilgili resmî bir prosedür veya rehber ya da dondurma işlemenin gerçekleştirilememesi halinde uygulanacak bir yaptırım bulunmadığı ve malî olmayan iş ve meslek gruplarına Bakanlar Kurulu kararlarının iletilmesi konusunda herhangi bir düzenleme bulunmadığı öne sürülmüştür.

FATF'ın terörizmin finansmanının önlenmesi konusundaki ülkemiz hakkında değerlendirmelerinin Ülkemiz bakımından sonuçları nelerdir? Veya neler olabilecektir? G-20 Liderler Zirvesinin, 24-25 Eylül 2009 tarihlerinde Pittsburgh'da gerçekleştirilen toplantısında FATF'ın karapara aklama ve terörün finansmanı bakımından yüksek riskli ülkeleri içeren bir listeyi Şubat 2010 tarihine kadar yayınlaması kararı alındığı bilinmektedir.

FATF'ın 14-16 Ekim 2009 tarihinde Paris'te gerçekleştirilen Genel Kurulunda; G-20'nin söz konusu talebinin yerine getirilmesi amacıyla, daha önceki süreçte Uluslararası İşbirliği İnceleme Grubu (International Cooperation Review Group– ICRG) tarafından ön inceleme havuzuna dahil edilen ve aralarında Türkiye'nin de bulunduğu 39 ülke hakkında hazırlanan ön değerlendirme raporları görüşülerek, bunlardan bazılarının bu aşamada inceleme havuzundan çıkartılmasına, bazılarının ise Şubat 2010'a kadarki zaman sürecinde detaylı inceleme kapsamına dahil edilmesine karar verilmiştir. Türkiye Hükümeti eleştirilen eksiklikleri gidermek amacıyla bir Eylem Planı hazırlayarak FATF'a sunmuş ve bu Eylem Planına göre 2010 yılı sonuna kadar yasal eksiklikleri gidereceğini taahhüt etmiştir. Bu kapsamda yürütülecek detaylı inceleme çalışmaları sonuçlarının ve aşamalarının Şubat 2010 Genel Kurulunda değerlendirilerek riskli ülkeler listesinde yer alabilecek ülkelerin belirlenmesi ve G-20'ye raporlanması hedeflenmektedir.

FATF Genel Kurulunda alınan karar doğrultusunda Şubat 2010'da, Türkiye'nin terörün finansmanı ve suç gelirlerinin aklanmasının önlenmesine ilişkin yeterli düzenlemelere sahip olmadığı ve dolayısıyla bu konularda risk teşkil eden bir ülke olduğu hususlarının belirtildiği bir kamuoyu duyurusu yayımlanması söz konusudur. Kamuoyu duyurusunun yayımlanmasını izleyen bir yıl içinde, Türkiye'nin gelişme kaydedip kaydetmediği hususu Uluslararası İşbirliği İnceleme Grubu tarafından izlenerek Türkiye'nin durumu her FATF Genel Kurulunda gündeme alınacaktır. Bir yılın sonunda Türkiye'nin yeterli gelişme

kaydetmediğine karar verilmesi halinde ise Genel Kurul tarafından FATF'in 21 No'lu Tavsiyesi kapsamında şu tedbirler uygulanabilecektir:

1. Ülkelerin, Türkiye vatandaşları ve kuruluşlarıyla iş ilişkisi kurmadan önce işlemi gerçekleştirenlerin ve işlemlerin lehdarlarının sıkılaştırılmış bir şekilde kimlik tespitinin yapılmasına yönelik tedbirlerin uygulanması hususunda düzenlemeler yapması,

2. Ülkelerin Türkiye ile gerçekleştirilen mali işlemlerin şüpheli olması muhtemel olduğundan bu işlemlerin devamlı olarak şüpheli işlem kapsamında ilgili birimlere bildirilmesi yönünde düzenlemeler yapması,

3. FATF üyesi bir ülkede Türk bankalarının şube veya temsilcilik kurma yahut muhabir ilişkileri yürütme gibi başvuruları izin verme bakımından değerlendirilirken, söz konusu bankanın işbirliği yapmayan bir ülke bankası olduğunun ülkeler tarafından dikkate alınması,

4. Türkiye'deki kuruluşlarla gerçekleştirilen işlemlerin karapara aklama ve terörün finansmanı riski taşıyabileceği konusunda avukatlar, noterler, muhasebeciler, emlâkçılar gibi finansal olmayan sektör işletmelerinin de uyarılması,

5. Türkiye veya Türkiye'den kişi ve kuruluşlarla girilecek iş ilişkilerinin veya finansal işlemlerin ülkeler tarafından sınırlanması.

FATF tarafından Türkiye hakkında bu türden tedbirlerin alınması, bankacılık ödeme sistemleri vasıtasıyla yurt dışına yapılan ya da yurt dışından gelen fon transferlerine ilişkin işlemlerin yavaşlamasına, hatta bazı işlemlerin karşı ülke tarafından reddedilmesine yol açabilecektir. Ödeme sistemindeki bu aksaklıklar ithalat-ihracat faaliyetinde bulunan şirketlerimizi önemli derecede olumsuz olarak etkileyebilecektir. Yine finansal sektörümüzün risk priminin artmış olması dolayısıyla bankalarımızın yurt dışından sendikasyon kredisi sağlama maliyetleri yahut sigorta sektörünün reasürans maliyetleri gibi yurt dışı muhabirlik ilişkilerindeki maliyetlerimiz önemli ölçüde artabilecektir. Yabancıların doğrudan yatırımları yahut portföy yatırımlarının da böyle bir ortamda olumsuz etkilenebileceği de görünen tehlikeler arasındadır. Başka bir deyişle bu tedbirlerin Ülkemiz bakımından önemli ekonomik etkileri sözkonusu olacaktır.

Diğer yandan, 1373 sayılı Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi Kararının ülkeler tarafından etkin bir şekilde uygulanmasının izlenmesi amacıyla kurulan Terörle Mücadele

Komitesinin dönem başkanlığını 2010 yılında Türkiye'nin alması söz konusu olabilecektir. Türkiye'nin dönem başkanlığı sırasında 1373 sayılı Kararın uygulanmasında eksiklikleri bulunması sebebiyle G-20'ye rapor edilmesi ve hakkında kamuoyu açıklaması yapılması ihtimali ülke itibarımız açısından ayrıca bir risk de teşkil etmektedir. Yine G-20 Platformuna üye ülkeler incelendiğinde sadece Endonezya ve Türkiye'nin G-20 üyesi olmasına rağmen FATF/ICRG inceleme sürecinde bulunduğu görülmektedir. Bu inceleme sürecinin Türkiye aleyhine sonuçlanması Türkiye'yi G-20 ve ilgili uluslararası kuruluşlar nezdinde siyası olarak olumsuz yönde etkileyebileceği gayet açıktır.

E. Eleştirilerin Karşılanmasına Yönelik Düzenleme Yapmanın Zorlukları

Terörizmin finansmanının önlenmesi ile ilgili Ülkemize yöneltilen eleştirilerin karşılanması bakımından bir takım zorlukların bulunduğunu söyleyebiliriz. Öncelikle terörizmi önleme ve temel insan haklarını terör tehlikesinden koruma amacıyla evrensel düzeyde yeni düzenlemeler yapılması ihtiyacı ortaya çıkmış olmakla birlikte, bugüne kadar üzerinde tüm devletlerin uzlaştığı böyle bir düzenleme yapılamadığı bilinmektedir. Bu alanda böyle bir düzenleme yapılmasında ciddi zorluklar bulunduğunu bu konuda çalışma yapan uluslararası kuruluşların bugüne kadar yaptığı çalışmalardan bilmekteyiz. Bu güne kadar başta Birleşmiş Milletler olmak üzere terörün uluslararası tanımı üzerine sayısız çalışmalar yapılmış, ancak tüm dünyanın kabul edebileceği bir tanıma henüz ulaşılamamıştır. Terörün uluslararası tanımı yapılamadığından, doğrudan terör eylemlerine ilişkin bir uluslararası anlaşma yapılamamış, bunun yerine terör eylemlerini spesifik olarak ele alan özel anlaşmalar yapılmıştır.

Bu alanda bir düzenleme yapmanın temel zorlukları şu şekilde özetlenebilir:

1. Günümüzde üzerinde tüm milletlerin uzlaştığı bir terör tanımı bulunmamaktadır. Tarihi, kültürel, dini ve sosyal nedenler böyle bir tanımı zorlaştırmakta veya bu alanda düzenleme yapmaya karşı isteksizlik oluşturmaktadır. Terörün dinamik ve değişken yapısı, bir tanım kalıbı içine dökülmesini zorlaştırmaktadır. Ayrıca, terörizm ile siyasî suç kavramlarının kesişen ve ayrılan noktalarının varlığı ortak tanımda buluşmayı engellemektedir.

2. Uluslararası terör tanımını yapmak bazen ülkenin uluslararası çıkarlarına ters düşebilir. Örneğin Türkiye, mevzuatındaki tanım gereği bir ülkedeki eylemleri terör eylemi olarak tanıyıp takip ederken, aynı ülkenin mevzuatında aynı tanımın bulunmaması halinde o ülke, Türkiye'nin terör örgütü olarak gördüğü bir örgüt hakkında böyle bir tanıma veya takipte

bulunmayabilir. Bu da ülkemizi uluslararası alanda sıkıntıya sokabilir.

3. Bunun yanında bazı ülkeler kendi ulusal siyasî çıkarları ve konumuna göre keyfi olarak kendi terör tanımını yapmakta ve belirli grupları terör örgütü ilan etmektedir. Ancak kimi zaman bu örgütlerin terör örgütü olarak tanınması hakkaniyete, ülkemizin uluslararası çıkarlarına, tarihi ve kültürel bağlarına uygun düşmeyebilir.

4. Uluslararası kabul görmüş bazı temel ilkeler de bu alanda düzenleme yapılmasını zorlaştırmaktadır. Bunlardan bazıları self determinasyon, iltica hakkı ve başka ülkenin içişlerine karışmama ilkesidir. Yine bazı devletlerin terörü silah olarak kullanma isteği bu alandaki zorluklardan biridir.

5. Öte yandan ceza muhakemesi sistemimiz "kovuşturma mecburiyeti ilkesi"ne dayanmaktadır. Uluslararası terör tanımının yapılması halinde yurtdışında işlenen terör eylemleri ile yurtdışında faaliyet gösteren terör örgütlerine karşı takibat yapılması zorunlu hale gelecektir. Oysa ki, Anglo-Sakson hukuk sistemlerinde cezada pazarlık veya benzer usuller uygulanabilmekte, suçlularla anlaşılarak kimi zaman soruşturma veya yargılama yapılmasından vazgeçilebilmektedir.

6. Ayrıca, her ne kadar bazı ülke mevzuatlarında uluslararası terörün tanımı yapılmış ise de, uygulamaları tereddütlere neden olmaktadır. Bunun en belirgin örneği ABD'nin Guantonamo Üssü uygulamasıdır. ABD, terörle uluslararası mücadele kapsamında Afganistan, Irak ve dünyanın değişik yerlerinden yakaladığı ve terör suçlusu olarak nitelediği kişileri bu üsse toplamakta, fakat bu kişileri ne terör suçlarından dolayı yargılamakta ne de hukukî statülerini açıklığa kavuşturmaktadır. Ayrıca ABD'de terör örgütlerinin yabancı terör örgütü listesine dahil edilmesi Dışişleri Bakanlığı'nın takdirinde olup tamamen siyasi niteliktedir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

TERÖRİZMİN FİNANSMANINA TAHSİS EDİLEN PARASAL DEĞERLERİN VERGİSEL YÖNÜ

I. TERÖRİZMİN FİNANSMANINA TAHSİS EDİLEN PARASAL DEĞERLER VE VERGİLENDİRME İLİŞKİSİ

Devletin kamu giderlerinin karşılanması amacıyla toplanan kamu gelirlerinden en önemlilerinden biriside vergidir. Devletin kamu harcamalarını karşılamak üzere bireylerden zorla yürütme yoluyla genel anlamda vergi adı altında para toplaması gerekmektedir.[944] O halde vergi, kamu hizmetlerinin finansmanını sağlamak için gereken kaynakları oluşturmak ve bazı ekonomik ve sosyal amaçları gerçekleştirmek üzere, egemen kamu otoritesi tarafından kişilerden kamu gücüne dayanılarak alınan paydır.[945] Devlet kamusal gereksinimleri karşılamak amacıyla sahip olduğu vergilendirme yetkisine dayanarak bu payı belirlemektedir. Devletin vergilendirme yetkisi, ülke toprakları üzerindeki egemenliğine dayanarak vergi alma konusunda sahip olduğu hukuki ve fiili gücü olarak ifade edilmiştir.[946] Vergilendirme yetkisinin sınırları Anayasa ve yasalarda çizilmiştir. Buna verginin yasallığı ilkesi denilmekte ve bu ilke temsilsiz vergi olmaz, yasasız vergi olmaz, verginin belirgin olması, verginin alınması zorunluluğu ve verginin zorla yürütüm yoluyla alınması unsurlarını kapsamaktadır.[947] Verginin yasallığı ilkesi yasal olmayan yollardan başka bir deyişle suçtan elde edilen veya yasal yollardan elde edilip terörizmin finansmanına tahsis edilen parasal değerlerin vergilendirilmesinde de uygulanacak önemli bir ilkedir.

---

944 GÜNEŞ Gülsen; Verginin Yasallığı İlkesi, XII Levha Yayınları, Güncellenmiş 2. Baskı, İstanbul, Mart 2008. s.1.

945 OKTAR S. Ateş; Vergi Hukuku, Genişletilmiş ve Güncelleştirilmiş 2. Baskı, İstanbul, 2006, s.5.

946 ÇAĞAN Nami; Vergilendirme Yetkisi, İstanbul, 1982, s. 3.

947 TAŞDELEN Aziz; Hukuksal Açıdan Türkiyede Karaparanın Aklanması ve Önlenmesi, Turhan Kitabevi, Ankara, 2003. s. 285.

Kamu gelirlerinin büyük bir kısmını oluşturan vergi gelirleri açısından kurulacak mali sistem, aynı zamanda vergi kaçaklarının önlenmesini de amaçlamaktadır. Ülkedeki aynı anda yürürlükte olan vergilerin tümü pozitif vergi sistemini ve bu suretle birbirlerini tamamlayarak anlamlı bir bütün oluşturmaları zorunludur. Bu açıdan bakıldığında, vergi kaçağı ve vergi kaybının en az olduğu sistem kurulmaya çalışılacaktır. Vergi kaçağı kavramı, vergi konusu olması gereken bir faaliyet veya değerin vergi dışında bırakılması veya vergi ödevlisi tarafından vergi dairesinin bilgisi dışında bırakılarak verginin ödenmemesi anlamındadır. Vergi kaybı ise, vergi kaçağı kavramı kapsamında kalan bir kavram olarak, vergi ödevlisinin ödevlerini zamanında yerine getirmemesi veya eksik yerine getirmesi nedeniyle verginin zamanında veya eksik tahakkuk ettirilmesi anlamındadır.[948]

Finansman, belli bir iş için gerekli para veya paraya dönüştürülebilecek ve her türlü ekonomik değeri olan eşyanın sağlanması olarak tanımlanabilir. Terörizmin finansmanı ise, terör eylemi gerçekleştirme amacında olan gerçek kişi veya örgütlere, faaliyetlerini sürdürebilmeleri için gerekli maddi kaynakları bilerek veya bilmeyerek sağlamak veya sağlanmasına yardımcı olmak veya terör örgütlerinin bizzat örgütün finansal ihtiyaçlarının karşılanması amacıyla bizzat örgüt tarafından yasal ve yasal olmayan yollardan elde edilen her türlü gelir şeklinde tanımlanabilir.

Terör örgütleri, amaçlarına ulaşabilmek için gerekli mali kaynağı sağlamada üç aşamalı bir süreç izlerler. İlk olarak, mali kaynağın kazanılması veya edinilmesi fiilleri gelir. Terör örgütleri finansman kaynaklarını yasal ve yasal olmayan yollardan birçok yöntem kullanarak elde etmektedirler. İkinci aşamada, edinilen mali kaynakların hareketi söz konusudur. Zira finansal değerlerin edinildiği yer ile ihtiyaç duyulduğu yer büyük çoğunlukla birbirinden farklı olmaktadır ve finansal değerlerin ihtiyaç duyulan yere nakli gereklidir. Terör örgütleri bu aşamada, ticari ve mali işlemler vasıtasıyla finansal değerleri gizleyerek, alternatif bankacılık sistemleri, kuryeler veya başkaca yöntemlerle elde edilen finansal değerlerin naklini sağlamaktadırlar. Son aşamada ise ihtiyaç duyulan yere nakledilen bu finansal değerlerin, ihtiyaç duyulan zamana kadar muhafazası yer almaktadır.[949]

---

[948] Vergi Uusul Kanunu Md. 341/1. Ayrıca bkz. KARAKOÇ Yusuf; Vergi Kaçağı Kavramı ve Türleri, Sosyal Maliye, İzmir, 1995, s. 88. TAŞDELEN Aziz; Hukuksal Açıdan Türkiyede Karaparanın Aklanması ve Önlenmesi, s. 285.

[949] FORMAN Marcy M; "Combating Terrorist Financing and Other Financial Crimes Through Private Sector Partnerships", Journal of Money Laundering Control, Vol. 9, No. 1, 2006, s.113.

Terör örgütlerinin küresel düzeyde ve özellikle ülkemizde PKK terör örgütünün elde etmiş olduğu gelir, daha doğrusu vergiye tabi olan ve yasalarca yasaklanmış olan faaliyetlerinden elde etmiş oldukları gelirin miktarı nedir? Bu gelirlerin özellikle küresel düzeydeki ve ülkemizdeki miktarı dikkate alındığında vergisel boyutu ne olabilir? Sorularının cevaplanması için miktarlara ilişkin elde kesin veriler olmasa da tahmini verilerle ortaya konulmasında yarar olduğu kanaatindeyim.

Uluslararası ekonomi ve finans pazarları üzerindeki devlet müdahalesinin kaldırılması sayesinde, silahlı terör örgütleri birbirleriyle ve yasadışı ve suç ekonomisi ile bağlantı kurarak birbirleriyle iş yapmaya başladıklarını, bu müdahalenin kaldırılmasının ayrıca yeni terör ekonomisinin uluslararası yasadışı ve suç ekonomisi ile kaynaşmasını kolaylaştırdığını bu iki ekonomi birlikte suç teşkil eden faaliyetlerden elde edilen gelirin bugün için 1,5 Trilyon Dolarlık bir ciroya sahip olduğunun tahmin edildiği, bunun 500Milyar Dolarlık kısmının ülkeden ülkeye fark edilmeden bildirilmeden ve yasadışı olarak hareket eden para, 500Milyar Dolarlık kısmının ise genel olarak "büyük suç geliri" şeklinde bilinen, esasen suç örgütleri tarafından elde edilen gelir, 500Milyar Dolarlık kısmının ise terör örgütleri tarafından başta uyuşturucu kaçakçılığından olmak üzere önemli ölçüde yasadışı yollardan elde edilen gelir olduğunu BİRİNCİ BÖLÜM'de belirtmiştik.[950]

Türkiye'de faaliyet gösteren terör örgütlerinin elindeki toplam finansman miktarına ilişkin yeterli ve kesin veriler maalesef henüz bulunmamaktadır. Elimizdeki veriler genellikle devlet yetkililerinin açıklamış olduğu gayri resmi tahmini verilere dayanmaktadır. PKK terör örgütünün başta uyuşturucu olmak üzere, insan, akaryakıt ve silah kaçakçılığı, haraç toplama, sahtecilik ve karapara aklama gibi yasal ve yasal olmayan kaynaklardan elde ettiği yıllık gelir miktarının 400-500 Milyon Avro civarında olduğu tahmin edilmektedir. Söz konusu gelirin 200-250 Milyon Avrosunun uyuşturucudan, 100-150 Milyon Avrosunun akaryakıt, sigara, insan ve benzeri kaçakçılık faaliyetlerinden, 15-20 Milyon Avrosunun toplanan yardımlardan, 20-25 Milyon Avrosunun da diğer faaliyetlerden sağlandığı tahmin edilmesi [951] karşısında terörizmin finansmanı ve bunun önlenmesi bakımından konunun vergisel boyutunun da bulunduğunu bize göstermektedir. Ülkemiz bakımından terörizmin finansmanının önlenmesinde vergisel boyutun, önemi özellikle

---

[950] NAPOLEONI Loretta, Mali Alanda İşbirliği, s. 142

[951] AYKIN Hasan; "Terör A:Ş", Yaklaşım Dergisi, Temmuz 2008. s.11-18.

vergi denetim ve incelemelerinde elde edilecek istihbari bilgiler ve vergi kaybı açısından konunun bu yönüyle ciddiyetle ele alınması gerektiğini de bize göstermektedir.

Tüm bu açıklamalardan anlaşılacağı üzere terörizmin finansmanı için yasal veya yasal olmayan yollardan elde edilen her türlü kazancın da vergilendirme kapsamında olacağı sonucuna ulaşmaktayız. Terörün finansmanı amacıyla elde edilen kazançlar, genellikle yasal görünümlü faaliyetler ve yasal olmayan faaliyetlerden elde edilen kazançlardır. Bu kazançların büyük bir bölümü yasal olmayan faaliyetlerden elde edildiğini önceki bölümlerimizde yapmış olduğumuz açıklamalarımızda ortaya koymuştuk. Terör örgütleri açısından kazanca yasal görünüm kazandırılması sıkı vergilendirme kurallarına sahip devlette oldukça zordur. Bu nedenle, terör örgütleri genellikle veya bu örgütlere finansman sağlayan gerçek veya tüzel kişiler öncelikle elde etmiş oldukları veya bu amaca tahsis edilen gelirleri, paranın banka gizliliği ve vergi muafiyetine sahip off-shore merkezlerine götürerek yasal görünüm kazandırılması yönünde işlemler yapmakta veya bu paraları hiçbir şekilde vergilendirmeye tabi olacak şekilde yasal işleme tabi tutmamaktadırlar. Her iki durumda elde edilen gelir vergilendirilememektedir. Gelirin sermaye olarak uluslararası düzeyde vergilendirilememesi suçtan elde edilen kazançların da uluslararası seyrinde vergilendirilememelerine neden olmaktadır.

Bu açıklamalarımızla birlikte bu bölümde terörün finansmanına tahsis edilen parasal değerlerin Türk Vergi Sistemi içerisindeki yeri tespit edilmeye çalışılarak konu özellikle gelir vergileri açısından incelenecektir.

II. TERÖRİZMİN FİNANSMANINA TAHSİS EDİLEN PARASAL DEĞERLERİN VERGİ HUKUKUNUN TEMEL İLKELERİ AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

A. Vergi Adaleti İçin Vergilendirmede Genellik ve Eşitlik İlkeleri

Vergi adaleti kavramı, bireylerin vergi yüküne kendi ödeme güçleri ölçüsünde katılmalarını ifade eder.[952] Verginin genelliği ilkesi, vergi yükünün belirli bireylere veya toplumsal kesimlere yüklenmeyerek vatandaşların ve ülkede yaşayan yabancıların tümüne dağıtılmasını ifade etmektedir.[953] Vergileme yönünden eşitlik ilkesi, gelir gider, servet, aile

---

[952] GÜNEŞ Gülsen; Verginin Yasallığı İlkesi, s.110.

[953] KANETİ Selim; Vergi Hukuku, 2. Bası, Filiz Kitabevi, İstanbul, 1989, s.31.

durumu ve benzeri yönler bakımından benzer durumda bulunan kişilerin eşit işleme tabi tutulmasını ifade etmektedir.[954]

Yasalar tarafından yasaklanmış faaliyetlerin vergilendirilmesinin temelinde, vergi adaletinin gerçekleştirilmesi amaçlanmaktadır. Yatay ve dikey anlamlarıyla birlikte vergi adaleti, herkesin vergi ödemesi anlamındaki genellik ve yasal gelire sahip olanlarla yasa önünde eşitlik açısından da eşitlik ilkesi ile gerçekleştirilmektedir.[955] Genellik ilkesi, toplumda yaşayan ve mali gücü olan herkesin mali gücüne göre vergi yükümlüsü olmasını gerektirmektedir.[956] Yani, ödeme gücü olan herkes geliri, serveti ve harcamaları üzerinden gerekli vergileri ödemek zorundadır. Vergilendirmede eşitlik ilkesinde, vergi yasası üzerinde şeklen eşit olan kişilerin, fiili ve maddi durumlarındaki farklılıkları dikkate alınarak vergilendirilmesi anlamındadır. Vergi Usul Kanununun 9. maddesinin ikinci fıkrasında yasaklanmış faaliyetlerden elde edilen kazançlar ile yasal yollardan elde edilen kazançlar arasında fark bulunmadığı açıklandığından eşitlik getirilerek vergi adaleti gerçekleştirilmiştir".[957] Eşitlik ilkesi, verginin yasallığı ilkesi ile de ilişkilidir. Kişilere yasada belirtilen durumlar dışında vergilendirme işlemi yapılması eşitlik ilkesine aykırı olacak ve bu nedenle yasal olmayacaktır. Yine, vergi denetimlerinin yetersizliği ve eksikliği sonuçta vergilendirmede eşitliği bozmaktadır.[958]

Terörün finansmanı amacıyla yasal olmayan yollardan elde edilen gelirlerin dünya da ve özelde ise ülkemizde parasal açıdan önemli tutarlarda olduğunu yukarıda yapmış olduğumuz açıklamalarımızda belirtmiştik. Bu tür yollardan gelir elde edenlerin gelirleri dikkate alındığında bu parasal değerlerin vergilendirilmemesi, yasal yollardan vergilendirilmiş gelir elde edenlere göre, haksız rekabeti doğuracak tarzda bir eşitsizliğe de ayrıca neden olacağını belirtmek gerektiği kanaatindeyim.

---

954 GÜNEŞ Gülsen; Verginin Yasallığı İlkesi, s.111.

955 KIRBAŞ Sadık; Vergi Hukuku, Ankara, 1999, s.103.

956 ÖNCEL Mualla, KUMRULU Ahmet, ÇAĞAN, Nami; Vergi Hukuku, Turhan Kitabevi, 14. Bası, Ankara, Eylül 2006, s.40.

957 ÇAĞAN Nami; Vergilendirme Yetkisi, İstanbul, 1982, s. 83.

958 ÖNCEL Mualla, KUMRULU Ahmet, ÇAĞAN, Nami; Vergi Hukuku, s.43. TAŞDELEN Aziz; Hukuksal Açıdan Türkiyede Karaparanın Aklanması ve Önlenmesi, s. 287.

B. Vergiyi Doğuran Olayın Yasalarca Yasaklanmış Olması

Vergilendirme işleminin neden unsurunu oluşturan vergiyi doğuran olayın verginin yasallığı ilkesi uyarınca bir yasa ile belirlenmesinde zorunluluk bulunmaktadır.[959] Verginin yasallığı ilkesi gereğince vergi alacağının doğması için verginin konusu ile yükümlü arasında kanunun aradığı şartların ve ilişkinin gerçekleşmesi gerekmektedir.[960] Vergiyi doğuran olay, vergilendirme işleminin nedeni olan olgunun gerçeklemesidir. Vergi alacağının kaynağı olan olgu, bir olayın gerçekleşmesi veya hukuksal durumun tamamlanması şeklinde olabilecektir.[961] Vergiyi doğuran olay yasal bir faaliyet veya hukuksal işlem olabileceği gibi, yasal olmayan, yani yasaların yasaklayarak suç saydığı eylem ve işlemlerde olabilir. Bu konuda Vergi Usul Kanununun 9. maddesinin 2. fıkrasındaki "Vergiyi doğuran olayın kanunlarla yasak edilmiş bulunması mükellefiyeti ve vergi sorumluluğunu kaldırmaz" şeklindeki hüküm ile her türlü tereddüt giderilmiştir. Bu hüküm yasal faaliyet ve hukuksal durumlar ile terörün finansmanı amacıyla yasa dışı faaliyetlerden elde edilen tüm kazançlar arasında bir fark gözetmemiştir. Bu ilke, ekonomik yaklaşım ilkesinin sonucudur. Olguların ekonomik içeriği vergilendirmeye yol açacak nitelikteyse artık hukuka aykırılık vergilendirme dışında kalmanın dayanağı olamayacaktır. Vergi yasalarına göre vergi konusu ve vergi ödevlisi belirlenmiş ve bu iki unsur arasında ilişki kurularak vergiyi doğuran olay gerçekleşmiş ise, bu olay yasaların yasakladığı olay olsa da, vergi ödevlisi olma durumu gerçekleşmiş kabul edilecektir.[962] Bu durumda terör örgütlerine ve terörist faaliyetlere finansal destek sağlamak amacıyla ister gerçek veya tüzel kişiler tarafından isterse terör örgütleri mensupları tarafından yasal olmayan yollardan elde edilen her türlü gelir vergiye tabi olacaktır.

Vergiyi doğuran olayın yasalarca yasaklanmış olmasının vergilendirmeye olumsuz etki yapmaması kuralı, anlam açısından terörün finansmanı amacıyla veya terörün finansmanına tahsis edilen parasal değerler de dahil her türlü yasa dışı gelir ve kazançları da kapsayan geniş bir anlama sahiptir.

---

[959] GÜNEŞ Gülsen; Verginin Yasallığı İlkesi, s.121.

[960] OKTAR S. Ateş; Vergi Hukuku, s.105.

[961] VUK. Md. 19.

[962] TAŞDELEN Aziz; Hukuksal Açıdan Türkiyede Karaparanın Aklanması ve Önlenmesi, s. 286.

C. Ekonomik Yaklaşım İlkesi Bakımından

Ekonomik yaklaşım ilkesi, vergiyi doğuran olayın saptanmasında ve vergi yasası hükümlerinin yorumlanmasında hukuki biçimlerin ötesine geçilerek bunların arkasındaki gerçek ekonomik nitelik ve içeriklerin esas alınmasıdır.[963] Bu ilke, Vergi Usul Kanununun 3. maddesinin B fıkrasında yer alan "Vergilendirmede vergiyi doğuran olay ve bu olaya ilişkin muamelelerin gerçek mahiyeti esastır." şeklinde ifade edilmiştir. Vergi doğurucu işlem, olay ve hukuksal durumlarda görünüşteki işlem, olay ve mevcut hukuksal durum yerine bunların arkasındaki gerçek ekonomik nitelik önem kazanmaktadır.

Terörün finansmanı amacıyla yasal olmayan yollardan elde edilen gelirler, özellikle terör örgütleri mensupları veya bunlara finansal destek sağlamak amacıyla faaliyet yürüten gerçek veya tüzel kişiler tarafından gelirin gerçek kaynağı gizlenmekte ve genellikle bu gelirlerin yasal yollardan elde edilmiş görünümü kazandırılmaya çalışılmaktadır. Buradaki gizlemenin asıl amacı, elde edilen kazancın terörün finansmanı amacı doğrultusunda kullanılacağının ortaya çıkmasının, bu parasal değerler yardım amacıyla yapılmışsa yardım edenlerin ortaya çıkmasının ve suç geliri olarak müsadere edilmesinin önlenmesidir. Ancak, bu gizleme elde edilen gelirin vergi idaresinden de gizlenmesi sonucunu da doğurmaktadır.

Vergi yükümlü ve sorumlularının özel hukuk biçimlerini ve kurumlarını olağan kullanımları dışında kötüye kullanarak vergi kaçırma amacı güdüyorlarsa bu sözleşmelere peçeleme sözleşmeleri denilmektedir.[964] Örneğin terör örgütleri tarafından sınır ötesi transferi ile bazı hukuksal işlemle ile yasal görünüm kazandırılmaya çalışılmasında bu hukuksal işlemler peçeleme sözleşmesi kabul edilerek gerçek ekonomik olay vergilendirilmeye çalışılacaktır.[965] Yasal olmayan yollardan terörün finansmanını sağlamak amacıyla gelir elde eden terör örgütleri veya bunlar adına hareket eden gerçek ve tüzel kişilerin elde ettiği gelirin Gelir Vergisi Kanunu veya Kurumlar Vergisi Kanunu uyarınca[966] ekonomik yaklaşım ilkesi açısından vergilendirileceği hususu gayet açıktır.

---

[963] ÖNCEL Mualla, KUMRULU Ahmet, ÇAĞAN, Nami; Vergi Hukuku, s.24.

[964] ÖNCEL Mualla, KUMRULU Ahmet, ÇAĞAN, Nami; Vergi Hukuku, s.26.

[965] TAŞDELEN Aziz; Hukuksal Açıdan Türkiyede Karaparanın Aklanması ve Önlenmesi, s. 288.

[966] GVK. Md. 1, 2, 80.

III. YÜKÜMLÜLERİN DENETİMİ AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

Vergi alacaklısı olan devletin vergi idareleri aracılığı ile yerine getirmesi gereken temel görevi, vergilendirme sürecinin tüm aşamalarında vergi kanunlarını uygulayarak vergiyi doğuran olayın gerçekleşmesi neticesinde vergiyi tahsile yönelik tüm işlem ve görevlerin yerine getirilmesidir. Bu görevlerin eksiksiz olarak yerine getirebilmesi için yapılması gereken en önemli görevlerden birisi de vergi denetimidir. Vergi denetiminin amacı yükümlülerin vergi yasalarına uygun çalışıp çalışmadığını belirlemek, başka bir deyişle yükümlülerin bildirim ve beyanlarının doğru olup olmadığını ortaya çıkarmaktır. Vergi idaresi denetim yetkisini Vergi Usul Kanunu uyarınca yoklama, inceleme, arama ve bilgi toplama yöntemleriyle gerçekleştirmektedir.

Vergi hukukunda vergi denetimine sadece defter ve belgelerin üzerinde yapılan bir denetim olarak değil, vergilendirmeyi etkileyen ve vergi idaresinin bilgisi dışında kalan olgu ve bulguları ortaya çıkarmak amacıyla yükümlüleri, yükümlülükle ilgili konuları araştırması ve tespit etmesi, başka bir deyişle ödenmesi gereken vergilerin doğruluğunu araştırmak, tespit etmek ve bunu sağlamaya yönelik yoklama, inceleme, arama ve bilgi toplamaya yönelik her türlü faaliyeti kapsayan bir denetim mekanizması olarak bakmak gerekmektedir.[967]

Bu denetim mekanizması sayesinde sadece yükümlülüklerin ve vergilerin doğruluğu araştırılarak vergi alacağını tespit etmek ve ödenmesini sağlamak değil aynı zamanda yükümlülerin defter, belge ve kayıtları üzerindeki incelemeler, mevut ve gelecekteki yükümlüler hakkında yapılacak işlemlere esas olacak mali istihbarat bilgilerinin terörizme tahsis edilen parasal değerlerin ve terör örgütlerinin kullandığı yöntemlerin tespiti, bunların önlenmesi ve bunlara karşı alınması gereken tedbirlerin etkili bir şekilde belirlenebilmesi ve uygulanabilmesi bakımından son derece önem arz etmektedir.

---

[967] KARAKOÇ Yusuf; Genel Vergi Hukuku, Gözden Geçirilmiş ve Genişletilmiş 4. Bası, Yetkin Yayınları, Ankara, 2007, s.291.

IV. BAZI VERGİ SUÇLARI VE KABAHATLERİ BAKIMINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

A. Genel Olarak

Vergi suçları, vergi kanunlarında suç olarak tanımlanan fiillerdir. Bu fiilleri gerçekleştirenler kanunda düzenlenen cezalar ile cezalandırırlar.[968] Vergi Usul Kanununda düzenlenen, kaçakçılık suçlarında olduğu gibi bir bu fiiller, ceza hukuku anlamında suç olarak nitelendirilmekte ve hürriyeti bağlayıcı ceza gerektirmekte ve yargılaması ceza mahkemelerinin görev alanına girmektedir.[969]

Vergi Usul Kanununda düzenlenen ve yaptırıma bağlanan bir kısım eylemler vergi ziyaı ve usulsüzlükte olduğu gibi yalnız vergi hukukunu ilgilendirmekte olup bunlara ilişkin fiil ve yaptırımlar idari yöntemlerle hiçbir yargısal karara gerek olmadan idari bir merci olan vergi dairesi tarafından bir idari yaptırım olarak belirlenmektedir. Bunlar kabahat türünden eylemler olarak nitelendirilebilir. Kabahat, karşılığında idari yaptırım uygulanması öngörülen haksızlık olarak tanımlanmaktadır.[970]

Yasalar tarafından yasaklanmış faaliyetlerde bulunanlar için de vergiyi doğuran olay ile birlikte şekli ve maddi anlamlarda vergi ödevlerinin doğduğunu ifade etmiştik. Yani, vergi ödevlerinin yasak faaliyete ilişkin olsa da, yerine getirilmemiş olması, yükümlüye vergisel yaptırımların uygulanmasını engellememektedir. Bu kişilere hem vergi ziyaı, hem de vergi suçları nedeniyle Vergi Usul Kanununda düzenlenen gerekli yaptırımlar uygulanacaktır.[971] Vergi hukuku bakımından terörün finansmanına tahsis edilmek amacıyla elde edilen gelirin vergi idaresine bildirilmemesi, eksik bildirilmesi ve beyanname verilmemesi, defter ve kayıtlarda muhasebe hileleri yapılması, bunların tahrif veya yok edilmesi ve belgeleri sahte olarak basılması hallerinde Vergi Usul Kanununda düzenlenen suçlar işlenmiş olacaktır.

Terörizme finansal destek sağlamak amacıyla terör örgütlerinin bizzat kendilerinin kurup işlettikleri ticari işletmeler veya örgüt üyeleri tarafından bizzat veya örgüt adına veya örgüte yardım amacıyla örgüte üye olmayan kişilerce elde edilen gelirler daha ziyade vergi

---

968 OKTAR S. Ateş; Vergi Hukuku, s.279.

969 DONAY Süheyl; Ceza Mahkemesinde Yargılanan Vergi Suçları, Beta Yayınevi, 1. Bası, Haziran 2008, İstanbul, s. 8 vd. ÖNCEL Mualla, KUMRULU Ahmet, ÇAĞAN, Nami; Vergi Hukuku, s.210.

970 30.03.2005 Tarih ve 5326 Sayılı Kabahatler Kanunu, Madde 2.

971 TAŞDELEN Aziz; Hukuksal Açıdan Türkiyede Karaparanın Aklanması ve Önlenmesi, s. 290.

ziyaı, usulsüzlük ve özellikle de kaçakçılık yöntemleriyle gerçekleştirilmektedir. Bu nedenle özellikle bu suçlar bakımından konuyu ele alarak incelemeyi yararlı görmekteyiz.

B. Vergi Kaçakçılığı Suçu

Vergi kaçakçılığı, vergi yükümlüsü veya vergi sorumlusu ve bunların suçlarına iştirak edenler tarafından vergi kaçırmak amacıyla veya vergi kaçırma amacı olmaksızın Kanunda belirtilen hileli veya hileli olmayan bir kısım eylemlerde bulunulması olarak ifade edilebilir.

Kaçakçılık, özellikleri tespiti, yaptırımları ve uygulanması bakımından idari-mali nitelikli eylemlerden farklıdır.[972] Vergi Usul Kanununun 359. maddesinde vergi kaçakçılığı sayılan eylemler tek tek sayılmış ve bu eylemleri gerçekleştirenler hakkında eylemin niteliğine göre çeşitli hürriyeti bağlayıcı cezalara hükmedileceği belirtilmiştir. Kanunda belirtilen eylemler dört kategoriye ayrılarak belirlenmiştir.

Buna göre vergi kanunlarına göre tutulan veya düzenlenen ve saklanma ve ibraz mecburiyeti bulunan;

1) Defter ve kayıtlarda hesap ve muhasebe hileleri yapanlar, gerçek olmayan veya kayda konu işlemlerle ilgisi bulunmayan kişiler adına hesap açanlar veya defterlere kaydı gereken hesap ve işlemleri vergi matrahının azalması sonucunu doğuracak şekilde tamamen veya kısmen başka defter, belge veya diğer kayıt ortamlarına kaydedenler,

2) Defter, kayıt ve belgeleri tahrif edenler veya gizleyenler veya muhteviyatı itibariyle yanıltıcı belge düzenleyenler veya bu belgeleri kullananlar,

Hakkında altı aydan üç yıla kadar hapis cezası hükmolunacağı,

3) Defter, kayıt ve belgeleri yok edenler veya defter sahifelerine yok ederek yerine başka yapraklar koyanlar veya hiç yaprak koymayanlar veya belgelerin asıl veya suretlerini tamamen veya kısmen sahte olarak düzenleyenler veya bu belgeleri kullananlar,

4) Belgeleri Maliye Bakanlığı ile anlaşması olmadığı halde basanlar ile sahte olarak basanlar veya bu belgeleri kullananlar,

---

[972] OKTAR S. Ateş; Vergi Hukuku, s.291.

Hakkında on sekiz aydan üç yıla kadar ağır hapis cezası hükmolunacağı ifade edilmiştir.

Kanunda belirtilen eylemlerden sadece birinin gerçekleştirilmesi kaçakçılığın oluşması bakımından yeterlidir. Başka bir deyişle kanunda belirtilen fiillerden birinin veya birkaçının işlenmesi ile suç işlenmiş olacaktır. Suçun oluşması bakımından ayrıca vergi kaybının doğması şartı aranmamaktadır. Bu nedenle kaçakçılık suçu sırf hareket suçu, şekli suç ve tehlike suçu niteliği taşımaktadır.[973]

Tüzel kişiler bakımından hapis cezasını gerektiren bir suç işlendiği taktirde tüzel kişinin hürriyeti bağlayıcı cezaya çarptırılması imkanı bulunmadığından bu yaptırımın yapılan bu eylemlerde kusuru bulunan kanuni temsilcilere uygulanacağı hususu bu suçla ilgili düzenlemenin kusur sorumluluğu esasına dayandırılmış olması nedeniyledir. [974]

Kaçakçılık eylemlerinin tespiti iki şekilde ortaya çıkmaktadır. Öncelikle yapılan incelemeler sırasında hapis cezasını gerektiren kaçakçılık ve iştirak suçlarını belirleyen maliye müfettişleri, hesap uzmanları ile bunların muavinleri ve gelirler kontrolörleri ile stajyer gelirler kontrolörleri doğrudan doğruya ve vergi incelemesine yetkili olan diğer memurlar tarafından ilgili vergi dairesinin bağlı bulunduğu vergi dairesi başkanlığının veya defterdarlığın mütalaasını alarak durumu yetkili Cumhuriyet savcılığına bildirilmektedirler. Bu bildirim ayrıca kanunen bir zorunluluk olarak ifade edilmiştir.[975] İkinci olarak, kaçakçılık suçunun işlendiğini herhangi bir şekilde ihbar veya şikayet veya başkaca bir yolla öğrenen Cumhuriyet savcılığı hemen ilgili vergi dairesini haberdar ederek inceleme yapılmasını talep eder. Görevlilerce yapılan inceleme neticesinde hazırlanan rapor ve elde edilen delilere dayanarak Cumhuriyet savcılığı iddianame düzenlemektedir.

Terörün finansmanı amacıyla terör örgütleri tarafından yasal görünüm altında işletilen ve vergi yükümlüsü olan özel hukuk tüzel kişileri vergi kaçakçılığı suçunu işleyebilmekte ve bu yolla terörün finansmanına destek sağladıkları bilinmektedir. Terörün finanse edilmesi amacıyla, Vergi Usul Kanununun 359. maddesinde belirtilen eylemlerle kaçakçılık suçlarının işlenmesi durumunda, ayrıca bu suçlar nedeniyle kazanç elde edilmiş ve elde edilen bu gelir terörün finansmanına tahsis edilmiş ise, hem vergi kaçakçılığı suçu, hem de terörün finansmanı suçu oluşacaktır. Bu şekilde vergi kaçakçılığı suçundan elde edilip

---

[973] KARAKOÇ Yusuf; Genel Vergi Hukuku, s.471.

[974] ÖNCEL Mualla, KUMRULU Ahmet, ÇAĞAN, Nami; Vergi Hukuku, s.213.

[975] Vergi Usul Kanunu, Madde 367.

terörün finansmanına tahsis edilen para veya parayla ifade edilebilen ekonomik değerler ise müsadere edilecektir.

C. Vergi Ziyaı

Vergi ziyaı, vergi mükellefi veya sorumlusunun vergilendirme ile ilgili ödevlerini zamanında yerine getirmemesi veya eksik yerine getirmesi yüzünden verginin zamanında tahakkuk ettirilmemesi veya sair suretlerle eksik tahakkuk ettirilmesi olarak tanımlanmıştır.[976] Vergi ziyaı mükellef veya sorumlu tarafından Kanunda belirtilen hallerde vergi ziyaına sebebiyet verilmesi olarak belirlenmiştir[977]. Vergi ziyaı kavramının "vergi kaybı" ve "hazine zararı" kavramlarından farklı bir anlamı vardır.[978] O halde vergi yasalarına, zaman ya da içerik yönünden aykırı davranılması nedeniyle verginin zaman yönünden ya da tutar yönünden tahakkukunda bir aksaklık meydana gelmişse vergi ziyaı var demektir. Bu durumda vergi ziyaı gerçekleşecektir. Burada önemli olan husus yükümlünün yasaya aykırı davranışı ile vergideki tahakkuk aksaklığı arasında bir illiyet bağının bulunması durumudur.[979]

Vergi ziyaında vergi kaybı söz konusu olduğu ve bu eylemin gerçekleştirilmesi sonucunda Devlet Hazinesi zarara uğratılmaktadır. kanun koyucu vergi ziyaında vergi kaybına yol açan fiillerin çok çeşitli yollarla gerçekleştirilebilmesi nedeniyle bunları tek tek saymamış "sair suretlerle" ifadesinin kullanılması tercih edilmiştir.

D. Usulsüzlük

Usulsüzlük vergi yasalarının şekil ve usule ilişkin kurallarına uyulmamasıdır.[980] Usulsüzlüğü vergi ziyaından ayıran en önemli özellik vergi ziyaının gerçekleşmesinin bir öneminin olmamasıdır. Yani fiil yasadaki tanıma uyuyorsa usulsüzlük oluşacaktır. Usulsüzlükle vergi yasalarının şekle ve usule ilişkin kurallarına aykırı davranarak vergi kaybına yol açmaya elverişli bir ortam yaratmaya çalışılmaktadır.[981]

---

[976] Vergi Usul Kanunu, Madde 341/1.

[977] Vergi Usul Kanunu, Madde 344/1.

[978] OKTAR S. Ateş; Vergi Hukuku, s.281.

[979] KANETİ Selim; Vergi Hukuku, s.233.

[980] Vergi Usul Kanunu, Madde 351.

[981] ÖNCEL Mualla, KUMRULU Ahmet, ÇAĞAN, Nami; Vergi Hukuku, s.211.

Usulsüzlük, beyanname verme, defter tutma, defter tasdiki, işe başlamayı bildirme, vergi karnesi kullanma gibi ödevlere uyulmaması şeklinde bütün vergiler bakımından oluşabilen "genel usulsüzlük" ve genel olarak vergileme sürecinin sağlıklı işlemesi için son derece önemli olan fatura, fiş, serbest meslek makbuzu gibi belgelerin verilmemesi veya alınmaması seklinde belge ve kayıt düzeni ile muhasebe standartlarına ve tek düzen muhasebe sistemine uyulmaması fiillerinden oluşan "özel usulsüzlük" eylemleridir.

Usulsüzlükte maddi fiil teorisinin kabul edildiği söylenebilir. Bu durumda failin kast veya taksirini aramaya gerek bulunmamakta objektif sorumluluk geçerli olacaktır.[982]

V. TÜRK VERGİ SİSTEMİNDE TERÖRİZMİN FİNANSMANINA TAHSİS EDİLEN PARASAL DEĞERLERİN GELİR VERGİLERİ BAKIMINDAN İNCELENMESİ

A. Genel Olarak

Belli bir ülkede belli bir dönemde uygulanan vergi ve vergi benzeri kamu gelirlerinin bütünü "vergi sitemi" olarak adlandırılmaktadır.[983] Bir vergi sistemi içinde yer alan vergileri bunların vergilendirdiği ekonomik kaynağa göre ayırıma tabi tutma vergi türlerini inceleme bakımından da kolaylık sağlar. Bu bakımdan tüm vergi türleri dikkate alındığında bunların elde dilen geliri, serveti veya harcamaları kapsamına alarak yükümlülük konusu yaptığı görülmektedir. Türk vergi sitemi de temel olarak belirttiğimiz bu üç kategoride yer alan kaynaklara dayanmaktadır.[984] İşte Ülkemizde de yasa koyucu tarafından yasal düzenleme konusu yapılarak vergilendirilen ekonomik değerlerin tümü Türk vergi sistemini oluşturmaktadır.

Türk vergi sistemi, gelir üzerinden alınan, Gelir Vergisi ve Kurumlar Vergisi, harcamalar üzerinden alınan, Katma Değer Vergisi, Özel Tüketim Vergisi, Gümrük Vergisi, Banka ve Sigorta Muameleleri Vergisi, Damga Vergisi, Değerli Kağıtlar Vergisi, harçlar ve servet üzerinden alınan, Motorlu Taşıtlar Vergisi, Emlak Vergisi ve Veraset ve İntikal Vergisinden oluşmaktadır.

---

982 MUTLUER M. Kamil; Vergi Genel Hukuku, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul 2006, s.300.

983 ÖNCEL Mualla, KUMRULU Ahmet, ÇAĞAN, Nami; Vergi Hukuku, s.225.

984 KANETİ Selim; Vergi Hukuku, s.309.

Çağdaş vergi sistemlerinin en önemli vergilerini gelirden alınanlar oluşturmaktadır. Türk vergi sisteminde geliri vergilendiren iki ayrı vergi olan Gelir Vergisi ve Kurumlar Vergisi bulunmaktadır. Her iki vergi türü de aynı ekonomik unsuru yanı geliri vergilendirmektedir. Gelir Vergisi gerçek kişilerin kazanç ve iratlarını kapsamına alırken Kurumlar Vergisi ilke olarak bir kısım tüzel kişilerin kazançlarını vergilendirmektedir.[985]

Burada Türk vergi sisteminde terörün finansmanına tahsis edilen parasal değerlerin gerçek ve tüzel kişilerin elde etmiş olduğu gelir unsurları üzerinden alınan Gelir Vergisi ve Kurumlar Vergisi bakımından incelemeyi gerekli gördük. Bunun temel nedeni, terör örgütlerinin finansal kaynak sağlamak amacıyla terör örgütü üyeleri veya bunlara finansal destek sağlamak üzere faaliyet yürüten gerçek veya tüzel kişilerin özellikle gelir unsurlarından elde ettikleri parasal değerleri genellikle vergi dışı bırakarak terörün finansmanına tahsis etmeleridir.

Öte yandan, hukuksal açıdan, bizzat terör örgütü mensupları tarafından veya örgüte finansal destek sağlamak amacıyla gerçek veya tüzel kişiler tarafından gerçekleştirilen gelir elde etmeye yönelik faaliyetler, 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu ve bu Kanunun atıfta bulunduğu 5237 sayılı Türk Ceza Kanunun ilgili maddeleri uyarınca terör suçu teşkil edecek ve elde edilen gelir müsadereye tabi olacaktır.

B. Gelir Vergisi Açısından

1. Genel Olarak

Gelir Vergisi kural olarak gerçek kişilerin gelirlerini vergilendirmeyi hedeflemektedir. Gelir kişinin vergi ödeme gücünün en belirgin göstergelerinden biri olması nedeniyle gelir vergisi yükümlülerinin gerçek vergi ödeme gücüne erişmeye, vergilemede adalet ilkesini gerçekleştirmeye, verginin kişiselleşmesini sağlamaya elverişli bulunmaktadır.[986]

Gerçek kişilerin gelirleri gelir vergisine tabidir. Bu durum Gelir Vergisi Kanununda açıkça ifade edilmiştir.[987] Kanun aynı zamanda geliri tanımlayarak "bir gerçek kişinin bir takvim yılı içinde elde ettiği kazanç ve iratların safi tutarı" olarak belirleyerek vergide vergiyi

---

[985] ÖNCEL Mualla, KUMRULU Ahmet, ÇAĞAN, Nami; Vergi Hukuku, s.235.

[986] AKSOY Şerafettin; Vergi Hukuku ve Türk Vergi Sistemi, İstanbul, 1982, s.166'dan aktaran KANETİ Selim; Vergi Hukuku, s.314.

[987] Gelir Vergisi Kanunu, Madde 1.

doğuran olay unsurunu "elde etme" kavramına bağlamıştır.[988] Bu tanımdan hareketle gelirin özellikleri genel olarak; gerçek kişi tarafından elde edilmiş olması, gelirin takvim yılı esasına göre belirlenmesi, gelirin genel bir toplam olması, gelirin gerçek olması, gelirin safi olması ve gelirin elde edilmiş olması şeklinde belirlenmektedir.[989]

Terörün finansmanına tahsis edilen parasal değerler açısından gelirin yukarıda sayılan özelliklerinden "gelirin elde edilmiş olması" ayrı bir önem taşımaktadır. Çünkü, terörün finansmanına tahsis edilen parasal değerlerin vergilendirilebilmesi için "elde edilme" kavramı ana kuraldır.[990] Başka bir ifadeyle terörün finansmanına tahsis edilen parasal değerlerin vergilendirilebilmesi için gelir kavramı içerisine giren, ticari kazançlar, zirai kazançlar, ücretler, serbest meslek kazançları, gayrimenkul sermaye iratları, menkul sermaye iratları ve diğer kazanç ve iratların başka bir deyişle gelirin elde edilmesi gerekmektedir.

2. Gelir Vergisinin Konusu ve Bazı Gelir Unsurları Bakımından İncelenmesi

Gelir vergisinin konusunun gerçek kişilerin elde etmiş oldukları gelir olduğunu belirtmiştik. Bir gerçek kişinin hangi tür kazanç ve iratlarının gelir kavramı içerisinde sayılacağı Gelir Vergisi Kanununda tadadi olarak tek tek sayılmıştır. Gelir Vergisi Kanununun 2. maddesinde gelir kavramı içerisine giren yedi ayrı kazanç ve irat unsurları; ticari kazançlar, zirai kazançlar, ücretler, serbest meslek kazançları, gayrimenkul sermaye iratları, menkul sermaye iratları ve diğer kazanç ve iratlar şeklinde belirlenmiştir.

Terör örgütlerinin elde etmiş oldukları parasal değerler gelir unsurları bakımından nasıl değerlendirilmesi gerekecektir. Bilindiği gibi terör örgütleri gelirlerinin önemli bir miktarını organize suç örgütleriyle veya bizzat kendileri uyuşturucu, silah, petrol, sigara, göçmen kaçakçılığı, haraç, sahtecilik, kredi kartı dolandırıcılığı ve diğer suçlar ile yürüttükleri birtakım yasal olmayan ve bir kısım yasal faaliyetlerden elde etmektedirler. Bu bakımdan Vergi Usul Kanunu uyarınca[991] terör örgütlerinin yasalar tarafından yasaklanmış faaliyetten elde etmiş oldukları gelirin vergilendirilmesinde yasal faaliyetten elde edilen

---

[988] ÖNCEL Mualla, KUMRULU Ahmet, ÇAĞAN, Nami; Vergi Hukuku, s.248.

[989] KANETİ Selim; Vergi Hukuku, s.314 vd.

[990] Karapara açısından benzer görüşler için bkz. TAŞDELEN Aziz; Hukuksal Açıdan Türkiyede Karaparanın Aklanması ve Önlenmesi, s. 291.

[991] Vergi Usul Kanunu, Madde 9/2.

gelir ile bir fark bulunmamaktadır. Bu durumda elde edilen gelirin Kanunun 2. maddesinde sayılan gelir unsurlarından herhangi birisi kapsamında kalması halinde vergilendirilmesi mümkün olacaktır.

Terör örgütlerinin elde etmiş oldukları parasal değerleri özellikle terör örgütlerinin finansal kaynağına konu gelir unsurları olan ticari ve zirai kazançlar bakımından inceleyerek ele almayı uygun bulduk. Zira ticari ve zirai kazançlar dışında kalan ücretler, serbest meslek kazançları, gayrimenkul sermaye iradı, menkul sermaye iradı ve diğer kazanç ve iratlara ilişkin gelir unsurları ülkemizde faaliyet yürüten terör örgütleri bakımından incelemeye çalıştığımızda yapmış olduğumuz bu çalışma sırasında elimizdeki verilerin son derece yetersiz olduğu ve eldeki veriler de dikkate alındığında bu miktarın az olduğu sonucuna ulaştık. Bu konuda ulaştığımız bilgileri BİRNCİ BÖLÜMDE "Terörizmin Finansal Kaynakları" başlığı altında ayrı ayrı inceledik.

a. Ticari Kazançlar

Gelir Vergisi Kanunu[992] ticari kazancı "her türlü ticari ve sınai faaliyetten doğan kazanç" olarak genel ve soyut olarak tanımlanmıştır. Ancak Kanunda "ticari ve sınai faaliyet" in tanımı yapılmamış ticari kazanç sayılacak faaliyetleri örnekleme yolunu seçmiştir.[993] Kanunun tanımlamadığı ancak örnekleme yöntemiyle belirlemeye çalıştığı "ticari faaliyeti" Türk Ticaret Kanununun belirlediği ilkeler çerçevesinde "ticarethane, fabrika, ya da ticari şekilde işletilen bir işletmeye bağlı olarak yürütülen işleri" ticari faaliyet olarak,[994] "sınai faaliyeti"de, "hammaddeleri işlenmiş ya da yarı işlenmiş ürünlere dönüştürme" olarak tanımlayabiliriz.[995] Yapılan bu tanımlamalar karşısında Gelir Vergisi Kanunu bakımından yürütülen ticari faaliyetin, ekonomik sonuç yaratması, bağımsız olması, sürekli olması, kazanç elde etme amacına yönelik olması ve zirai veya serbest meslek faaliyeti sayılmaması[996] ticari faaliyet olarak belirlenebilmesi bakımından bu unsurları taşıması gerekmektedir.

---

[992] Gelir Vergisi Kanunu, Madde 37.

[993] BİLİCİ Nurettin; Vergi Hukuku, s.148.

[994] Türk Ticaret Kanunu, Madde 3, 11, 12. Ayrıca bkz. ÖNCEL Mualla, KUMRULU Ahmet, ÇAĞAN, Nami; Vergi Hukuku, s.262.

[995] BİLİCİ Nurettin; Vergi Hukuku, 148.

[996] KANETİ Selim; Vergi Hukuku, s.322 vd.

Kanunla ticari kazancın elde edilmesinde tahakkuk esası benimsenmiştir. Geliri doğuran işlemin gelirin miktarı açısından kesinleşmiş olması elde edilmiş sayılması için yeterlidir.[997] Terör örgütleri veya bu örgütlere finansal destek sağlayan gerçek kişiler tarafından işletilen ticari işletmeler aracılığıyla yürütülen her türlü ticari faaliyetlerden elde edilen gelirin ticari gelir olarak vergilendirilmesi her zaman mümkün olacaktır.

b. Zirai Kazançlar

Zirai faaliyetlerden doğan kazançlara zirai kazanç denilmektedir. Kanunda ticari kazançlarla ilgili düzenlemenin aksine, yasa koyucu zirai kazançları, zirai faaliyet, zirai işletme, çiftçi ve mahsul kavramlarıyla da bağlantı kurmak suretiyle kapsamlı bir şekilde tanımlanmıştır.[998]

Kanunun 52. maddesinin ikinci fıkrasında zirai faaliyet, "arazide, deniz, göl ve nehirlerde, ekim, dikim, bakım, üretme, yetiştirme ve ıslah yollarıyla veyahut doğrudan doğruya tabiattan istifade etmek suretiyle nebat, orman, hayvan, balık ve bunların mahsullerinin istihsalini, avlanmasını, avcıları ve yetiştiricileri tarafından muhafazasını, taşınmasını, satılmasını veya bu mahsullerden sair bir şekilde faydalanılmasını ifade eder." biçiminde açıklanmıştır.

Ürünlerin değerlendirilmeleri amacıyla ve zirai üretime bağlı olarak işlenmesi, sınai bir işletme önem ve büyüklüğünde almamak koşuluyla, zirai faaliyettir. Ayrıca zirai faaliyeti zirai işletmeler aracılığıyla işleten gerçek kişiler ve adi ortaklıkların elde etmiş olduğu kazançlar da zirai kazançtır.[999]

Görüldüğü gibi zirai faaliyetler için yapılan tanımlamalar, zirai faaliyetin üretime, avlanma, muhafaza etme, işleme, taşıma, satma, zirai aletleri başkalarının işinde çalıştırma gibi geniş bir etkinlik alanını içine almaktadır. Bu nedenle diğer gelir unsurlarıyla karışmasını önlemek bakımından açık bir biçimde bu faaliyetin kapsamını ortaya konması gerekmektedir. Zirai faaliyetin Gelir Vergisi Kanununa tabi bir kazanç doğurması için, ticari faaliyetlerde olduğu gibi, kazanç elde etmeye yönelik bir ekonomik organizasyon

---

[997] TAŞDELEN Aziz; Hukuksal Açıdan Türkiyede Karaparanın Aklanması ve Önlenmesi, s. 292.

[998] ÖNCEL Mualla, KUMRULU Ahmet, ÇAĞAN, Nami; Vergi Hukuku, s.282.

[999] Gelir Vergisi Kanunu, Madde 52/5,7..

içinde sürekli ve bağımsız olarak yapılan bir faaliyet olması gerekir. Üretme, yetiştirme gibi işler kazanç elde etmeye yönelik yapılmıyorsa zirai faaliyet sayılmayacaktır.[1000]

Zirai kazancın elde edilmesinde tahakkuk esası benimsenmiştir. Geliri doğuran işlemin, gelirin tutarı açısından kesinleşmiş olması onun elde edilmiş sayılması için yeterlidir.

Teröre finansal destek sağlamak amacıyla özellikle Dünya da ve Türkiye'deki terör örgütlerinin uyuşturucu maddelerin yapımında kullanılan hint keneviri ve haşhaş ekimi yaptıklarını ikinci bölümde terörizmin yasal olmayan kaynaklarını anlatırken belirtmiştik. Ülkemizde haşhaş ve esrar maddesinin elde edildiği hint keneviri bitkisinin belirli bölgelerle ve miktarla sınırlı olmak üzere tarımsal amaçla ekilmesi izne tabi kılınmış ancak uyuşturucu elde edilmek amacıyla üretilmesi yasaklanmıştır.[1001] Bunun dışında ülkemizdeki bazı terör örgütleri mensupları veya bu örgütlere finansal destek sağlayan gerçek kişiler tarafından bizzat örgüt adına veya terör örgütüne finansal destek sağlamak amacıyla kanunlar tarafından yasaklanmayan zirai faaliyetlerde bulundukları örgüt adına pamuk, tütün, buğday ve benzeri zirai ürünler ekerek elde ettikleri gelirlerin ya bir kısmını veya tamamını örgüte gelir elde etmek amacıyla aktardıkları bilinmektedir.[1002]

Terör örgütleri veya bu örgütlere finansal destek sağlayan gerçek kişiler tarafından hint keneviri ve haşhaş ekimi nedeniyle elde edilen kazançlar "vergiyi doğuran olayın kanunla yasak edilmiş olmasının vergi mükellefiyeti veya sorumluluğunu kaldırmayacağı" kuralı gereği zirai kazanç olarak Vergi Usul Kanunun 9. maddesinin ikinci fıkrası gereği vergiye tabi olacaktır.[1003]

[1000] ÖNCEL Mualla, KUMRULU Ahmet, ÇAĞAN, Nami; Vergi Hukuku, s.283.

[1001] 12/06/1933 tarih ve 2313 sayılı Uyuşturucu Maddelerin Murakabesi Hakkında Kanun ve 03/06/1986 tarih ve 3298 sayılı uyuşturucu Maddelerle İlgili Kanun.

[1002] Özellikle ülkemizin Güneydoğu bölgesinde PKK ve Hizbullah terör örgütü mensuplarının veya bu örgütlere finansal destek sağlayan gerçek kişilerin bizzat örgüt adına veya terör örgütüne finansal destek sağlamak amacıyla pamuk ekimi ve benzeri zirai faaliyetlerde bulundukları bazı örgüt üyelerinin kolluk, savcılık ve mahkemede verdikleri ifadeler nedeniyle bilinmektedir.

[1003] Karapara açısından benzer görüşler için bkz. TAŞDELEN Aziz; Hukuksal Açıdan Türkiyede Karaparanın Aklanması ve Önlenmesi, s. 293.

3. Gelir Vergisinde Vergiyi Doğuran Olay ve Elde Edilen Parasal Değerler

Gelir Vergisi Kanununda gerçek kişinin geliri, "...bir takvim yılı içinde elde ettiği kazanç ve iratların safî tutarı" olarak tanımlanmaktadır.[1004]

Gelir Vergisi Kanunu uyarınca gerçek kişiler tarafından elde edilmiş olan bir gelirin vergilendirilebilmesi için Kanunda sayılan ticari, zirai kazançlar, ücretler, serbest meslek kazançları, gayrimenkul sermaye iradı, menkul sermaye iradı ve diğer kazanç ve iratlara ilişkin yedi tür gelir unsurlarından birinin kapsamına girmesi gerekmektedir. Bu durum terörün finansmanına tahsis edilen parasal değerler bakımından da geçerli olacaktır.

Gelir Vergisi Kanununda vergiyi doğuran olay "gelirin elde edilmesi" olgusuna dayandırılarak gelirin elde edilmesi durumunda vergi hukukundan doğan şekli ve maddi ödevlerin yerine getirilmesi zorunluluğu belirlenmiştir. Burada önemli olan soru acaba terörün finansmanına tahsis amacıyla elde edilen gelirin ceza soruşturmasında suç geliri olarak el konulması veya soruşturma sonucunda müsadere edilmesinin sözkonusu bu gelirin vergilendirilmesine engel olup olamayacağı hususudur. Yapmış olduğumuz açıklamalarda da belirttiğimiz gibi gelirin unsurları açısından "elde etme"nin gerçekleşmiş olmasının vergilendirme açısından zorunlu ve yeterli kabul edilmesi gerekmektedir. Terörün finansmanı için elde edilen parasal değerlerin sonradan müsadere edilmesi, farklı bir hukuk dalı olan ceza hukukunun bir uygulamasıdır. Hukuka uygun veya aykırı olarak elde edilen parasal değerlerin vergilendirilmesi ise, Vergi Usul Kanununun. 9. maddesinin ikinci fıkrası, Gelir Vergisi Kanununun 1, 2, ve 80. maddeleri uyarınca gerçekleştirilmektedir. Bu hükümler doğrultusunda terörün finansmanı için elde edilen parasal değerlerin elde edilmesiyle vergi ödevi başlamakta, ceza hukuku uygulamasında bu parasal değerlerin sonradan elde tutanın elinden alınması "elde edilmiş olma" olgusunu ortadan kaldırmamaktadır. Bunun nedeni, farklı iki hukuk disiplininin uygulamalarının birbirine etki etmediği, aynı maddi olaya farklı açılardan kendilerine özgü hukuksal yaklaşımların uygulanmasıdır.[1005]

[1004] Gelir Vergisi Kanunu, Madde 1..

[1005] Karapara açısından benzer görüşler için bkz. TAŞDELEN Aziz; Hukuksal Açıdan Türkiyede Karaparanın Aklanması ve Önlenmesi, s. 297-298.

C. Kurumlar Vergisi Açısından

Kurumlar vergisi, Türk vergi sisteminde geliri vergilendiren bir vergi türü olarak gerçek kişiler, bireysel işletmeler ve şahıs şirketleri dışında bir kısım tüzel kişilerle tüzel kişiliği bulunmayan bir kısım oluşumların elde etmiş oldukları kurum kazancını başka bir deyişle geliri vergilendirmektedir. Gelir vergisinin konusunu oluşturan kazanç ve iratlar kurumlar vergisinin yükümlüleri tarafından elde edildiğinde kurumlar vergisinde vergiyi doğuran olay da gerçekleşmiş bulunmaktadır.

Kurumlar Vergisi Kanunu gerçek kişi dışında kalan tüzel kişilerle tüzel kişiliği bulunmayan bir kısım oluşumları, başka bir deyişle kurumlar vergisi yükümlülerini; Türk Ticaret Kanunu hükümlerine göre kurulmuş olan anonim, paylı komandit ve limitet şirketleri ifade eden sermaye şirketleri, kooperatifler, iktisadi kamu müesseseleri, dernek ve vakıflara ait iktisadi işletmeler ve kurumların kendi aralarında veya şahıs ortaklıkları veya gerçek kişilerle belli bir işin birlikte yapılmasını müştereken taahhüt etmek ve paylaşmak amacıyla kurdukları iş ortaklıkları olarak belirlemiştir.[1006]

Terörün finansmanına tahsis edilen parasal değerler bakımından üç önemli hususu vurgulamakta yarar bulunmaktadır. Bunlardan birincisi kurumlar vergisi yükümlülerinin hangilerinin teröre finansman sağlamak amacıyla faaliyette bulunabileceği, ikincisi Kanunlarımızda düzenlenen suçlardan hangilerinin bu kurumlar tarafından işlenebileceği, üçüncüsünün ise terörün finansal kaynağı niteliğinde kazanç elde eden kurumların nasıl vergilendirileceğidir.[1007]

Öncelikle kurumlar vergisi yükümlülerinden kamu iktisadi teşebbüsleri ve kooperatifler, kuruluş amaçları açısından teröre finansal kaynak sağlama eylemlerinin içinde bulunmaları zor bir olasılıktır. Ancak, sermaye şirketleri, iş ortaklıkları, ticari işletme işleten dernek ve vakıfların kuruluş amaçları dışında da olsa, teröre finansal destek sağlama amacıyla gelir elde etmeleri ve bunu sağlamaya yönelik faaliyetlerinin içinde bulunmaları mümkündür.[1008]

[1006] Kurumlar Vergisi Kanunu, Madde 1, 2.

[1007] TAŞDELEN Aziz; Hukuksal Açıdan Türkiyede Karaparanın Aklanması ve Önlenmesi, s. 298.

[1008] Sermaye şirketleri, iş ortaklıklan, ticari işletme işleten dernek ve vakıflann kuruluş amaçları dışında teröre finansal destek sağlama amacıyla faaliyet yürüttüklerine ilişkin ikinci bölümdeki terörzmin yasal ve yasal olmayan kaynakları

İkinci olarak, yukarıda belirttiğimiz kurumlar vergisi yükümlülerinin hangi tür suçlardan kazanç elde edebilecekleri konusu da ayrıca önem arz etmektedir. 5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanununda belirtilen, eşyanın gümrüksüz ithali ve ihracı gibi suçlardan bazıları, 6136 sayılı Ateşli Silahlar ve Bıçaklar Hakkında Kanunda belirtilen, silah ve bıçakların ülkeye sokulması, taşınması, bulundurulması suçları, 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarının Korunması Hakkındaki Kanun'da belirtilen sermaye şirketi veya vakfın koruma altındaki eseri izinsiz yurtdışına çıkarma suçları, Vergi Usul Kanununda düzenlenen vergi kaçakçılığı suçları, Türk Ceza Kanunu da düzenlenen, uyuşturucu ithali, imali ve hileli iflas gibi kurumlar vergisi yükümlüleri tarafından işlenebilecek suçlardır.

Üçüncü olarak, kurumlar vergisi yükümlüleri de yine gelir vergisinde olduğu gibi teröre finansal destek sağlamak amacıyla elde edilen gelirlerin Gelir Vergisi Kanununda sayılan yedi tür gelir unsurlarından birisine girmesi durumunda kurum kazancı olarak vergilendirilebilecektir. Kanunda sayılan gelir unsurları arasında bulunmayan bir gelirin vergilendirilmesi ise mümkün olamayacaktır.

---

bölümünde ayrıntılı bir şekilde açıklamıştık. Ayrıca karapara açısından benzer görüşler için bkz. TAŞDELEN Aziz; Hukuksal Açıdan Türkiyede Kararaanın Aklanması ve Önlenmesi, s. 298-299.

SONUÇ

"Hukuksal Açıdan Terörizmin Finansmanı, Önlenmesi ve Vergisel Boyutu" adlı Doktora tez konumuz ile, terörizmle mücadelede terörizmin finansmanı ile mücadelenin ve terörün finansmanının önlenmesinin önemini ortaya koymaya, bunu yaparken de terörizmle etkin mücadelede terörün finansmanının önlenmesine yönelik etkili tedbirler yanında etkinliği sağlamada çok önemli olan yasal düzenlemelerle başarılı olunacağı gerçeğine işaret etmeye çalıştık. Yaptığımız çalışma ile terörizmin finansmanı ile etkin mücadelede genel olarak ve özelde ülkemiz bakımından dikkate alınması gereken değerlendirme ve önerilerimizi aşağıdaki şekilde ortaya koyarak sıralamaya çalıştık.

I. Demokrasiyi ve insan haklarını tehdit eden terörizm tehlikesi karşısında devletlerin kendilerini savunmak ve korumak için gereken önlemleri alması bir gereklilik olduğu kadar aynı zamanda bir görevdir. Ancak alınacak önlemlerin aynı zamanda hukuk devleti ilkesine, demokratik ve evrensel değerlere aykırı olmaması gerekmektedir. Anayasalarda düzenlenen temel hak ve özgürlüklerin korunması özgürlüklere saygı duyulması demokratik hukuk devleti ilkesinin gereğidir. Terörizmin önlenmesine yönelik getirilecek aşırı tedbirlerin kişi özgürlükleri ve kollektif özgürlükler üzerinde telafi edilemez etkiler doğurabileceği gözardı edilmemelidir. Amerika Birleşik Devletleri'nin kurucularından Benjamin Franklin, "Geçici güvenlik sağlamak için özgürlükten vazgeçenler ne özgürlüğü ne de güvenliği hak eder." özdeyişinde açıkça ifade ettiği gibi önleyici tedbirlere ilişkin yapılan düzenlemelerde özgürlük ve güvenlik dengesinin özenle korunması gerekmektedir.

Terörizmin finansmanının önlenmesine yönelik gerçekleştirilen tedbirlerin gerekliliği konusunda herkes hemfikirdir. Yürürlükteki uluslararası ve ulusal düzenlemelerin genel olarak dağınıklığı, uluslararası düzenleme ve tedbirlerdeki usullerin ve süreçlerin şeffaf olmayışı, kriterlerin belirsizliği, önleyici ve geçici tedbirlerin süresinin devamlı uzatılması, hataların sürekli tekrarlanması, kimin terörist, kimin ise terörist olmadığı konusundaki görüş ayrılıkları, konuya yaklaşımların tutarsızlığı ve orantısızlığı temel insan hakları, hukuk devleti ve adalet anlayışının zedelenmesi sonucunu doğurmaktadır. Bu nedenle bu eksikliklerin giderilmesi terörizmin finansmanının önlenmesinde başarıyı arttıracağı muhakkaktır.

II. Terör ve terörizmin finansmanının önlenmesine yönelik yapılmış olan yasal düzenlemelerde "terör" ve "terörizm finansmanı" kavramlarını tanımlayan ortak bir tanımlamanın bulunmayışı nedeniyle uluslararası işbirliğinde bazı sıkıntılar yaşanmaktadır. Bu durum terörizmin uluslararası düzeyde ortak kabul gören bir "terörizm" tanımının bugüne kadar yapılan uluslararası çalışmalarda yapılamamasından veya yapılmasının zorluğundan kaynaklanmaktadır. Bunu bertaraf etmek amacıyla özellikle gelişmiş ülkelerin Birleşmiş Milletler öncülüğünde terör tanımlaması ve terörist faaliyetlerin önlenmesi konusunda samimi ve kararlı bir işbirliği içerisinde "senin teröristin, benim özgürlük savaşçım" yaklaşımından uzaklaşarak terörü insanlığın ortak tehdidi olarak kabul ederek ortak bir tanım yapılması sorunun çözümünde önemli ölçüde etkili olacaktır.

III. Terörle mücadelenin çok boyutlu yaklaşımları gerektirdiği hiç kuşkusuz önemli bir gerçektir. Terörle mücadelede terörizmin finansmanı ile mücadelenin önemli bir mücadele yöntemi olduğu son yıllarda konu hakkında uluslararası alandaki giderek artan çalışmalarla ortaya konmaya çalışılmaktadır. Yapılan bu çalışmalarda aynı zamanda terörizmin finansmanının önlenmesi konusunun yalnızca hukuksal boyutunun bulunmadığı, konunun sosyal, ekonomik, mali, güvenlik, idari, kültürel ve başkaca diğer boyutlarının bulunduğu artık bilinen bir gerçektir. Bu açıdan terörün finansmanına karşı başarı kazanılabilmesi için soruna sadece hukuki ve cezai tedbirler öngörülerek tek boyutla değil sosyal, ekonomik, mali, kültürel temelde başka bir takım önlemlerle farklı yaklaşımlarla bütüncül bir şekilde ele alınması gerekmektedir. Tek başına, en ileri, en çağdaş yasalarla bile terörizmin finansmanının önlenebilmesi olanaksızdır. Terörizmin finansmanı suçunun düzenlenmesiyle yetinilerek terörizme ve terörizmin finansmanına karşı yeterli düzeyde mücadele verilmesinin bazı sakıncaları da bulunmaktadır. Çünkü yalnızca yasal düzenlemelerle terörizmin finansmanına karşı önlem alınması, hukuk alanında aldatıcı bir güven duygusu yaratabilme ve terörün finansmanı suçuna karşı gerçek çözüm olan çok boyutlu önlemlerin alınması zorunluluğunu ikinci plana atabilme etkisi doğurabileceğinden yanıltıcı olacaktır. Günümüzde, bilişim teknolojileri ve finansal sistemlerde kullanılan araçların çeşitliliğine paralel olarak, her geçen gün yeni türleriyle terörizmin finansmanı yöntemleri ortaya çıkmaktadır ve çıkması da beklenmelidir. Bu durum bile terörün finansmanı sorununu etkin bir şekilde çözümleyebilmek için çok boyutlu tedbirlerin alınması gerekliliğini ortaya koymaktadır.

IV. Terörizmin finansmanı ile mücadele ederek terörizmin finansmanının önlenmesi, terör örgütüne veya terör eylemlerine finansal destek sağlayanların engellenmesi, tespiti ve

cezalandırılmasını kapsayan bir prosedürü ifade eder. Bu sürecin terörizmle mücadelede terörizmin finansmanının önlenmesi bakımından terörizmin finans kaynaklarının izlenmesi, önlenmesi ve terör örgütleri ve bunlara finansal destek sağlayan gerçek ve tüzel kişilerin malvarlıklarının dondurulması ve müsaderesi prosedürünün çok yönlü çalışmalar ve hukuksal düzenlemeler yapılmasını da kapsar. Artık günümüzde terörizmle mücadelenin ayrılmaz bir parçası olan konu üzerinde ilgili kurumların koordineli bir şekilde ciddiyetle eğilmeleri ve bu yöndeki çalışmalara devam edilmesi gerekmektedir.

V. Ülkemizde terörizmin finansmanı ile ilgili olarak uluslararası işbirliği ve katkıya önem verilerek özellikle son yıllarda bu konuda önemli adımlar atıldığı görülmektedir. Bu çerçevede tarafı olduğumuz uluslararası sözleşme ve belgelerle uyumlu iç hukukta bir kısım düzenlemeler yapılmıştır. Bu düzenlemelerde yükümlülüklerimize aykırılık teşkil eden veya uygulamada eksiklik görülen hususlarla ilgili olarak düzenlenmelerin yapılmayı devam edilmesi, üye olduğumuz uluslararası kuruluşların çalışmaları ve bu konuda alınan kararlara uyuma, yine bu kuruluşlarca ülkemiz hakkındaki değerlendirme sonuçlarını dikkate alma konusundaki ciddiyetimizin terörle mücadelede önemli katkılar sunacağı kuşkusuzdur. Terörizmin finansmanının önlenmesi konusunda başta bilgi paylaşımı olmak üzere her düzeyde uluslararası işbirliğine önem verilmesi, hızla gelişen ve değişen teknolojik imkanlar karşısında hızlı bir uyum sağlanabilmesi için başta ülkelerin ve ülkemizin, hukuki, mali, kurumsal, idari ve istihbari yapılarının güçlendirilmesi ve buna yönelik etkili çalışmaların yapılması terörizmle mücadeledeki başarının öncelikli şartlarındandır.

VI. Terörizmin finansmanının önlenmesinde özel sektör kesimlerinin kamu kurumları ile, kamu kurumlarının birbirleriyle işbirliği içinde olmaları büyük önem taşımaktadır. Zira terör örgütleri ve teröristler özel sektöre ait finansal olan ve olmayan kuruluşları kullanarak ihtiyaç duydukları transferleri sağlamaktadırlar. Terörizmin finansmanının önlenmesindeki özel sektörün rolünün önemi nedeniyle terörizmin finansal kaynaklarını takip etme konusundaki ortak çalışmalarda sürece dâhil edilmeleri gerekmektedir.

Bankalar, yatırım danışmanları, şirketler, hatta emlak bürolarından alınan raporlara dayalı olarak yapılan analizlerle gayrimenkul gibi yeni finansal sektörlerdeki şüpheli işlemleri kontrol edebilmek için bankalar ve finansal ve yatırım işleriyle ilgilenen özel sektör kuruluşları hükümetin mali istihbarat birimleriyle koordineli çalışmalıdır. Bu sayede hesaplara yapılan para transferlerini takip ederek suç örgütleri tarafından terör örgütlerine destek sağlamak için oluşturulan fonların takibi ve bunlara dayanılarak yapılan analizlerle

teröristlerin başkaca hesap ve fonlarının tespit edilmesi kolaylaşabilir.

Ulusal ve uluslararası finans çevrelerinin ve teröristlerin mali açıdan desteklenmesini engelleme açısından önemli rolü dikkate alınarak ulusal ve uluslararası iş dünyasındaki farklı sektörlerle iletişim kurulması, yasal ekonominin farklı sektörlerindeki yeni örgütlü suç ve terör örgütü faaliyetlerini tespitte yardımcı olabilir. İş dünyasının güvenlik kuvvetleri ve finansal istihbarat birimleriyle yapacağı işbirliği terör örgütleri veya destekçileri tarafından kullanılabilecek teknolojinin tespiti açısından faydalı olacaktır.

VII. Terör örgütleri mensuplarına veya mali açıdan terör örgütlerinin faaliyetlerini destekleyenlerin malvarlıklarına yönelik gerçekleştirilecek etkili ve malvarlığı hakkının özüne zarar vermeyecek şekilde yargısal denetime tabi bir "Malvarlıklarını dondurma" rejimi oluşturulmalıdır. Böyle etkili bir mekanizma sonucu terör örgütlerinin gelir elde etme faaliyetleri ve uluslararası para sistemine girmesi engellenir. Bu tedbir neticesinde teröristlerin fon elde etmesinin, bunları transfer etmesinin ve kullanmasının maliyeti artmakta ve teröristlerin eylemlerini finanse etmek için daha riskli yollara başvurmaktadırlar. Böylece eylem kabiliyetlerinin azaldığı ve çok büyük eylemler yapmalarının bu suretle engellendiği görülmektedir. Ayrıca uluslararası para transferlerine getirilecek etkili önlemler sonucu teröristlerin uluslararası eylem kabiliyetleri sınırlanmakta ve onları yerel terör örgütleri haline dönüştürebilmektedir. Bütün bu alınan tedbirlerin ise teröristlere finans sağlamak isteyenler üzerinde caydırıcı etki yaratacağı açıktır.

Öte yandan Birleşmiş Milletler bünyesinde oluşturulan terörist unsurlarla bağlantısı bakımından şüpheli olanların listelenmesi ve listeden çıkarılması konularındaki belirsizlikler ciddi hukuksal tartışmalar yaşanmaktadır. Bununla birlikte malvarlıklarının dondurulması prosedüründe şüpheliler bakımından uygulanan idari ve yargısal denetim mekanizmalarının henüz tam olarak yeterli olmadığı görülmektedir. Bu durum ülkemiz bakımından da geçerlidir. Zira bu prosedürde henüz hakkında herhangi bir soruşturma ve kovuşturma bulunmayan veya soruşturma açmaya yeter delil bulunmayan kişinin sadece basit bir şüpheye dayalı olarak malvarlıkları dondurulmaktadır. Başka bir deyişle şeffaf olmayan ölçütler ve kanıtlara dayanarak alınan ve etkin bir yargısal denetime tabi olmayan çoğu zaman idari nitelikteki bu kararların etkileri ve sonuçları ilgilileri hakkında son derece olumsuz sonuçlar doğurabilmektedir. Bu eleştiri ve olumsuzlukları gidermek amacıyla terörizmin finansmanının önlenmesi ve malvarlığının dondurulmasına ilişkin prosedür ve uygulanan tedbirlerin evrensel insan hakları ve ceza hukuku ilkeleri, hukuk

devleti, adil yargılanma hakkı, etkili yargısal denetim ve adalet temelinde ele alınarak uluslararası ve ulusal düzenlemeler yapma yoluna gidilmelidir.

VIII. Parasal işlemler kayıt altına alınmış bilgileri içerir ve bu bilgilerden hareketle terör örgütlerinin yapısı, mensupları ve onlar ile ilişkili olan örgütler hakkında bilgilere ulaşılabilir. Özellikle terör örgütlerini destekleyen yandaş kâr amacı gütmeyen bağış ve yardım toplayan kuruluşlar tüzel kişilikleri dolayısıyla iyi bir bilgi kaynağıdırlar. Bu bağlamda, teröristlerin paralarının takibi istihbarat birimlerinin önemli bilgilere ulaşmalarını sağlar. Terörizmin finansmanının önlenmesi konusunda FATF'ın uygulama metotları ve tavsiyeleri gereğince oluşturulmuş Finansal İstihbarat Birimleri terör örgütlerinin mali açıdan desteklenmesi ihtimalini ortadan kaldırmaya yardımcı olacağı kuşkusuz önemli bir etken olarak kullanılmaktadır. Bu suretle terörizmin finansmanı konusunda istihbari bilgilerin elde edilmesi ve bu bilgilerin analiz edilerek terör örgütlerinin faaliyetlerinin izlenmesi ve engellenmesi mümkün olabilecektir. Mevcut yasal düzenlemelerde terör ve güvenlik konusunda istihbari bilgileri toplama yetkisine sahip olan tüm kurumlar bu yetkileri çerçevesinde gerekli olan bilgileri elde edip bu bilgileri analiz ederek ilgili diğer kurumlarla ve diğer ülkelerin Finansal İstihbarat Birimleriyle koordineli bir şekilde paylaşarak terörizmin finansmanının önlenmesi ve terörle etkin mücadelede önemli katkılar sunabilecektir. Fakat bunu yaparken istihbarat doğru yorumlanmalı, kanıtlarla desteklenmeli, ve terörizmi finanse edenleri doğru biçimde belirleme konusunda titizlik gösterilmelidir.

IX. Terörizmin finansmanının önlenmesi için politika geliştiren makamlara, mali istihbarat birimine, yasa uygulama ve denetim mercilerine yeterli finansal, teknik ve personel kaynağı sağlanarak dürüst, objektif ve bağımsız olarak görevlerini yerine getirmelerine olanak sağlanmalıdır. Kurumlar arasındaki işbirliğini tesis ederek ve gerektiğinde karapara aklama ve terörün finansmanı ile mücadeledeki politika ve hareket tarzlarının gelişmesini ve uygulanmasını koordine edecek mekanizmaların etkin şekilde işlerliğinin sağlanması yönünde çalışmalara ağırlık verilmelidir.

X. Terörizmin finansmanının önlenmesi konusundaki var olan düzenlemelerin uygulanabilmesi ve terörün finansmanı ile etkin mücadele edilebilmesi için tüm kurumların başta MASAK, adli ve idari yargının başta Cumhuriyet savcılıkları, kolluk kuvveti olan Polis ve Jandarma, MİT ve Genelkurmay ve ilgili diğer tüm kurum ve kuruluşların özellikle özel sektörün bu konuda koordinasyon içinde çalışmaları ve bu konulardaki

bilgilendirme ve eğitim çalışmalarının yaygınlaştırılması sağlanmalıdır.

XI. Terörizmin finansmanı suçları ile ilgili olarak yapılan inceleme, soruşturma, kovuşturmalarda kullanılmak üzere başta finansal kuruluşlar tarafından olmak üzere gerekli bilgi ve belgelerin yetkili makamlara sunulması, kayıtların tutulması ve delil elde etmeye yönelik diğer önlemlerin etkin olarak uygulanması sağlanmalıdır. Ayrıca suçla ilgili inceleme, soruşturma ve kovuşturmalarda başta finansal kuruluşlar olmak üzere, kişi ve kuruluşlardan bilgi, belge ve diğer delilleri toplama yetkisinin etkin bir şekilde kullanımının sağlanmasının, soruşturma ve kovuşturmalarda maddi gerçeğin ortaya çıkarılması bakımından ne kadar önemli olduğu çok açıktır.

XII. Terörün finansmanına karşı öngörülen yasal yaptırımların etkin bir şekilde uygulanamaması bu düzenlemeleri etkisizleştirmektedir. Terörle uzun yıllardır mücadele eden bir ülkede terörün finansmanı suçundan yapılan soruşturma ve kovuşturmaların ve neticesindeki mahkumiyetlerin azlığı bu suçlarla ilgili olarak görevli kamu kurum ve kuruluşları ile özel kuruluşların bildirimlerinin ve bu konuda yapılan soruşturmaların yetersizliğine işaret etmektedir.

XIII. Türkiye'de terörizmin finansmanı ile ilgili olarak alternatif bankacılık sistemlerinin takibinin yürütülmesine ilişkin çalışmaların yapılmadığı sadece finansal kuruluşlardaki yükümlülerin kayıtlarının incelenerek bilgilerin elde edilmeye çalışıldığı terörizmin finansal açıdan desteklenmesinin engellenmesi konusunda yeterli akademik ve kurumsal çalışmaların yapılmadığı buna ilişkin etkin faaliyetlerin yürütülmediği anlaşılmaktadır.

XIV. Ülkemizde terör örgütlerinin finansmanın izlenmesi ve önlenmesi konusunda her türlü görev ve yetkiye sahip, bu konuda etkin tedbirler alabilecek bir kurumun bulunmadığı terörle ve terörizmin finansmanının önlenmesi ile ilgili görev ve yetkileri bulunan mevcut kurumların aralarında yeterli ve etkin koordinasyonun sağlanamadığı gözlemlenmektedir.

5549 sayılı Kanunla 19.maddenin 3.fıkrasında MASAK Başkanlığının aklama suçunun araştırılması ve incelenmesi görevlerini, denetim elemanları vasıtasıyla yürüteceğine ilişkin hükme yer verilmiş, ancak terörün finansmanı suçunun araştırılması ve incelenmesi görevlerinin kimin vasıtasıyla yürüteceği hususu açık ve net bir şekilde belirtilmemiştir. Bu husus uygulamada eleştirilerek terörün finansmanı suçu hakkında denetim elemanlarının araştırma ve inceleme yapma yetkilerinin bulunmadığı şeklinde ifade edilmiştir. Kanunun ilgili hükmü incelendiğinde gerçekten de terörün finansmanı suçunun araştırılması ve incelenmesine ilişkin bir hükme açıkça yer verilmemiş olması önemli bir

eksiklik olduğu görülmektedir. Bu eksikliğin giderilmesi gerekmektedir. Bununla birlikte denetim birimlerinin finansal kuruluşların terörün finansmanının önlenmesiyle ilgili yükümlülüklerini yerine getirip getirmediklerini izleme, bu yükümlülüklere uymalarını sağlama konusundaki yetkileri, söz konusu uyumun izlenmesiyle ilgili bilgileri finansal kuruluşlardan alma ve yükümlülüklerin yerine getirilmemesi durumunda bu kuruluşlara idari yaptırımlar uygulamasına ilişkin mevcut yetkilerin genişletilmesi gerekmektedir.

XV. Şüpheli işlem bildirimin bir düzen içerisinde yetkili makamlara ve kolluğa bildirilmesi için banka çalışanlarının inisiyatifini ortadan kaldıracak, birçok şüpheli işlemin gözden kaçmasını engelleyecek ve bu şekilde müşterilerin tüm işlemlerinin elektronik olarak denetlenmesini sağlayacak, ayrıca bir iş yükü getirmeyecek şekilde ortak bir elektronik bilgi ağı ve uyarı sistemin getirilmesi, bankaların yükümlülüklerini daha kolay sağlıklı olarak yerine getirmesini sağlamada etkili olabilecek ve bankaların iş yükünü de hafifletecektir.

XVI. Gelir ve kazançların elde edilmesi neticesinde gerçekleşecek vergi alacağının takibi ve tahsili yanında terörizmin finansmanının önlenmesi konusunda vergi hukukunun denetim mekanizmalarından etkin bir şekilde yararlanılmalıdır. Vergi yükümlülerinin defter, belge ve kayıtları üzerindeki vergi denetiminin sağlanması bakımından mevcut ve gelecekteki yükümlüler hakkında yapılacak işlemlere esas olacak mali istihbarat bilgilerinin elde edilmesi ve bu bilgilerin devletin diğer kurumlarıyla yasal çerçevede paylaşılması son derece önemlidir. Bu yolla terörizme tahsis edilen parasal değerlerin ve terör örgütlerinin kullandığı yöntemlerin tespiti, bunların önlenmesi ve bunlara karşı alınması gereken tedbirlerin etkili bir şekilde belirlenebilmesi ve uygulanabilmesi mümkün olacaktır. Bunun sağlanması ve etkili bir şekilde uygulanması sağlanmalı ve bunu sağlamaya yönelik gerekli düzenlemeler yapılmalıdır.

KAYNAKÇA

I- KİTAPLAR VE MAKALELER

ACAR Pulat Y; "Terör ve Demokrasi", Uluslararası Hukukta Yeni Gelişmeler, Hukuk Kurultayı, Ankara Barosu, 2006.

AKIN Engin; Anayasa Mahkemesi,Yargıtay Kararları ve Uluslararası Hukuk Metinleri Çerçevesinde Terör ve Terörün Finansmanı Suçu, Adalet Yayınevi, Ankara, 2009.

AKSOY Şerafettin; Vergi Hukuku ve Türk Vergi Sistemi, İstanbul, 1982.

AKTAN Hamza; "Kuran ve Sünnet Işığında Terör ve İntihar Eylemleri", İslam'a Göre Terör ve İntihar Saldırıları, Işık Yayınları, Birinci Baskı, 2004.

ALKAN Necati; "Terör Örgütlerinin Finans Kaynakları", Söz Bitmeden: Terörle Mücadelede Önleme Stratejileri, Uluslararası Stratejik Araştırmalar Kurumu.

ALKAN Necati; Terör Örgütlerinin Finans Kaynakları,

(http://www.egm.gov.tr/eğitim/dergi/eskisayi/index 25/06/2008).

ALPASLAN Şükrü; Kriminoloji ve Hukuk Açısından Tedhişçilik, Doktora Tezi, İstanbul 1983.

ALTUNOK Taner, HOŞOĞLU Hasan; "Türkiye'de Terörizmin Finansmanı İle Mücadele", Terörizmin Finansmanı ve Ekonomisi, Barış Platin Kitabevi, Ankara 2009.

ALTUNOK Taner, YAŞAR Şehnaz; "Terörizmin Finansmanı İle Mücadele: ABD Örneği", Terörizmin Finansmanı ve Ekonomisi, Barış Platin Kitabevi, Ankara 2009.

ALTUNOK Taner, YENAL Serkan; "Terörizmin Finansmanında Finans Kaynaklarının Aktarımı ve Kullanımı", Terörizmin Finansmanı ve Ekonomisi, Barış Platin Kitabevi, Ankara 2009.

ALTUNOK Taner, GÜNAL Metin; "Küreselleşme Sürecinde Terörizmin Finansmanı Kapsamında Terörizm-Organize Suç Yakınlaşması ve İşbirliği Şekilleri", Terörizmin Finansmanı ve Ekonomisi, Barış Platin Kitabevi, Ankara 2009.

ALTUNOK Taner, DENİZER Olcay; "Terörizmin Yasal Olmayan Finans Kaynakları", Terörizmin Finansmanı ve Ekonomisi, Barış Platin Kitabevi, Ankara 2009.

ARDOR Hakan; Terör ve Ekonomi, Terörizm, Birinci Baskı., 2008, Ankara.

ARIBOĞAN Deniz Ülke; Terör Korku Hali, Tarihin Sonundan Barışın Sonuna, Profil Yayıncılık, 3.Baskı Temmuz 2007.

ARIBOĞAN Deniz Ülke; "Terörizme Karşı Kurumlar arası Koordinasyon ve İşbirliği İmkanları", Küresel Terörizm ve Uluslararası İşbirliği Sempozyumu, Ankara 23-24 Mart 2006. Genelkurmay Basımevi, Ankara 2006.

ARNVVİNE Selin Esen; "Terör ve Demokrasi", Uluslararası Hukukta Yeni Gelişmeler Hukuk Kurultayı, Ankara Barosu, 2006.

ATİK Selda; "Terör Ekonomisi", Terörizmin Finansmanı ve Ekonomisi, Barış Platin Kitabevi, Ankara 2009.

AYDIN Süleyman, YILMAZER Yakup; Yolsuzluk ve Mali Suçlar, Adalet Yayınevi, Ankara, Ekim 2007.

AYKIN Hasan; "Terör AŞ" Yaklaşım Dergisi, Temmuz 2008.

AYKIN Hasan; "Aklama ve Terörün Finansmanı İle Mücadelede Şüpheli İşlem Bildirim Sistemi", Bankacılar Dergisi, Sayı: 65, Haziran 2008.

AYKIN Hasan, SÖZMEN H.Kevser; Terörün Finansmanı, Maliye Bakanlığı Mali Suçları Araştırma Kurulu Başkanlığı, Yayın No: 12, Kasım, 2008.

AYKIN Hasan, GÜMÜŞAY Kevser; "Terörle Mücadelede Yeni Boyut: Terörün Finansmanı İle Mücadele", Kara Para Aklama ve Terörizmin Finansmanı, Adalet Yayınevi, Ankara 2008.

BAL İhsan; "Terör Nedir? Neden Terörist Olunur?" Terörizm, Terör, Terörizm ve Küresel Terörle Mücadelede Ulusal ve Bölgesel Deneyimler, USAK Yayınları, Birinci Baskı, Ankara, Nisan 2006.

BAL İhsan; Alacakaranlıkta Terörle Mücadele ve Komplo Teorileri, USAK Yayınları, 1.Baskı, Ankara, Kasım 2006.

BAL İhsan; "Türkiye'nin Terörle Mücadele Deneyimi: Hizbullah Terör Örgütü Örneği"

Terörizm, Terör, Terörizm ve Küresel Terörle Mücadelede Ulusal ve Bölgesel Deneyimler, USAK Yayınları, Birinci Baskı, Ankara, Nisan 2006.

BAL İhsan; "Türkiye'de Organize Suçlar ve Terörizm Üzerine İdeolojik, Sosyal ve Ekonomik Bir Değerlendirme ve Mücadele Yöntemleri", Polis Bilimleri Dergisi C: 2, Sayı: 7-8, 2000.

BANTEKAS Ilias; "The International Law of Terrorist Financing" American Journal of International Law, Vol. 97 Issue 2, April 2003.

BARRET Richard; "Time to Reexamine Regulation Designed to Counter the Financing of Terrorism", Case Western Reserve Journal of İnternational Law, Case Western Reserve Üniversity School of Law, Volume 41, No.1, 2009.

BARZARETTİ Roberto; "Fighting Terrorizm Financing Three Years After 9/11: a Scorecard", Official Report of Seminar On The Prevention Of The Financing Of Terorism, Brussels, 22.09.2004.

BAŞEREN Sertaç H; "Uluslararası Hukuk Açısından Terörizm", Dünya da ve Türkiye'de Terör, Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası, I. Baskı, Ankara, 2002.

BAUER Hans Peter; Official Report of Seminar On The Prevention of The Financing of Terrorism, Brussels, 22.09.004.

BEDİ Rohan; "Terrorist Financing", İnternational Center for Political Violence and Terroism Research Strategic Counter Terrorism, 2007.

BELL R.E; "The Confiscation, Forfeiture and Disruption of Terrorist Finances", Journal of Money Laundering Control, Vol. 7, No.2, 2003.

BEŞE Ertan; Terörizm, Avrupa Birliği ve İnsan Hakları, Seçkin Kitapevi, Ankara, 2002.

BİANCHİ Andrea; "Security Council's Anti-terror Resolutions and Their Implementation by Member States", Journal of International Criminal Justice, Oxford University Pres 2006,

BİERSTEKER Thomas J, ECKERT Sue E, ROMANİUK Peter; "The Challenge of Terorist Fınancıng", Countering the Financing of Terrorism, Routledge, London and

NewYork, First Published, 2008.

BİERSTEKER J. Thomas, ECKERT E. Sue, ROMANİUK Peter; "İnternational İnitatives to Combat The Fınancing of Terrorism", Countering the Financing of Terrorism, Routledge, London and NewYork, First Published, 2008.

BİERSTEKER J. Thomas, ECKERT E. Sue; "Taking Stock of Efforts to Counter The Financing of Terorism and reccomendation for the Way Forward", Countering the Financing of Terrorism, Routledge, London and NewYork, First Published, 2008.

BİLİ Rammel; "The Financial War Against Terrorism, The Contribution of İslamic Banking", RUSI Journal, Vol. 148. Jun 2003.

BİLİCİ Nurettin; Vergi Hukuku, 18.Bası, Seçkin Yayınevi, Ankara 2008.

BORRADORI Gıovanna; Terör Günlerinde Felsefe: Jurgen Habermas ve Jacques Derrida ile Diyaloglar, Çeviren: Emre Barca, Yapı Kredi Yayınları,1.baskı, İstanbul, Nisan 2008.

BOZKURT Enver, KANAT Selim; Uluslararası Toplumun Paradoksu: Terörizm, İnsan Hakları, Güvenlik ve 11Eylül Sonrası Meydana Gelen Değişiklikler, Asil Yayın Dağıtım, 1.Baskı, 2007.

BREİNHOLT Jeff; "What is Terrorist Financing?", United States Attorneys Bulletin, July 2003.

BROOKS Richard, RİLEY Richard, THOMAS Jason; "Detecting and Preventing The Financing of Terrorist Activities", The Journal of Government Financial Management, 2005.

BRUCE George, WATSON Timothy; "European Terrorism Today & Tomorrow", 1992, USA, Çeviren: Başak Özger, "1992 Sonrası Terörizmle Uluslararası Mücadele", Silinen Yüzler Karşısında Terör, Ayraç Yayınevi, Ankara 2002.

BÜYÜKANIT Yaşar; "Terör Kıskacındaki Dünya ve terörizmle Uluslararası Mücadeleye Olan Gereksinim", Savunma ve Havacılık Dergisi, Mayıs 2007, Sayı 120.

CANDANSAYAR Selçuk; "Terörizm ve Psikiyatri", Silinen Yüzler Karşısında Terör, Ayraç

Yayınevi, Ankara 2002.

CASELLA Stefan; "Terrorism and The Financial Sector, Are The Right Prosecutorial Tools Being Used?", Journal of Money Laundering Control, Vol. 7, No. 3.

CAŞIN Mesut Hakkı; Uluslararası Terörizm, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara Şubat 2008.

CENTEL Nur, ZAFER Hamide; Ceza Muhakemesi Hukuku, 5.Bası, Beta Yayınevi, Ankara, Ocak 2008.

CHİLDS David; "Combating Terrorist Financing, A Key Aspect of The War on Terrorism", Vol. 81, No. 9, November, 2005.

CHOMSKY Noam; "Western State Terrorism", Alewander George, Polty Press, 1991, UK. Çeviren: Bahadır Sina Şener, "Uluslararası Terörizm: Görünüş ile Gerçek ", Silinen Yüzler Karşısında Terör, Ayraç Yayınevi, Ankara 2002.

CİHAN Erol, YENİSEY Feridun; Ceza Muhakemesi Hukuku, 3.Tıpkı Bası, Beta Yayınevi, İstanbul, 1998.

COMARS Victor; "Al Qaeda Finances and Funding to Affiliated Groups", Strategic Insights, Volume IV, Issue 1, January 2005.

http://www.ccc.nps.navy.mil/si/2005/Jan/comrasJan05.asp.

ÇAĞAN Nami; Vergilendirme Yetkisi, İstanbul, 1982.

ÇAĞIRAN Mehmet Emin; "Terörizm ve Uluslararası Hukuk", Terörizm , Birinci baskı., 2008, Ankara.

ÇAKMAK Haydar, CANTEKİN Aytekin; "Terörizmin Finansmanı İli Mücadele Konusunda Avrupa Birliği ve Diğer Önemli Uluslararası Örgütlerin Faaliyetleri" Terörizmin Finansmanı ve Ekonomisi, Barış Platin Kitabevi, Ankara 2009.

ÇAKMAK Haydar, ÇAPAR Gökhan; "Terörizmin Finansmanına Karşı Küresel Mücadelede Birleşmiş Milletler ve G-8'in Faaliyetleri", Terörizmin Finansmanı ve Ekonomisi, Barış Platin Kitabevi, Ankara 2009.

ÇAKMAK Haydar, ÜNSAL Zeynep; "Terörizmin Yasal Finans Kaynakları", Terörizmin

Finansmanı ve Ekonomisi, Barış Platin Kitabevi, Ankara 2009.

ÇAKMAK Haydar, KURUM Mehmet; "Terörizmin Finansmanı Boyutu ve terörizmle Mücadeledeki Yeri", Terörizmin Finansmanı ve Ekonomisi, Barış Platin Kitabevi, Ankara 2009.

ÇAKMAK Haydar; "Kavramsal Olarak Terör", Terörizm, Birinci Baskı, Ankara, 2008

ÇAKMAK Haydar; "Tarihi Açıdan Terör", Terörizm, , Birinci Baskı, Ankara, 2008

ÇİTLİOĞLU Ercan; Gri Tehdit Terörizm, Ümit Yayıncılık, İkinci Baskı, Ankara 2006.

ÇİTLİOĞLU Ercan; Tahran-Ankara Hattında Hizbullah, Ümit Yayıncılık, Ankara 2001.

DALYAN Şener; "Combating The Financing of Terrorism:Rethinking Strategies for Success", Defence Against Terrorism Review, Vol.1, No.1, Spring 2008.

DAVİES Barry; Terörizm, Ortadoğu'da Şiddet Dünya da Terör, İngilizceden Çeviren: Pınar Bulut, Truva Yayınları, 1. Baskı Ağustos 2006.

DAVİS Terry; Terörle Karşı Karşıya Kalan Demokrasiler, Avrupa Konseyi Parlamenterler 2001 yılı IV. Dönem Genel Kurul Toplantısı, 25 EYLÜL 2001.

DAVİS Kevin E; "Legislating Against the Financing of Terrorism: Pitfalls and Prospects", Journal of Financial Crime, Vol. 10, No. 3, Jan 2003.

DELTSON S. Ross, WALLS C. Stephan; **"**Reachıng Beyond; How to Target trade-Based Money Launderıng and Terrorist Fınancıng Outsıde The Financial Sector", Case Western Reserve Journal of İnternational Law, Case Western Reserve Üniversity School of Law, Volume 41, No.1, 2009.

DEMİRBAŞ Timur; Ceza Hukuku Genel Hükümler, Yeni Türk Ceza Kanununa Göre Gözden Geçirilmiş 5. Bası, Seçkin Yayınevi, Ankara, 2007.

DEĞİRMENCİ Olgun,YENİDÜNYA A Caner; "Mukayeseli Hukuk ve Türk Hukukunda Terörün Finansmanı Suçu", Ord. Prof. Dr. Sulhi Dönmezer Armağanı, Cilt II, Ankara 2008.

DİNÇ Güney; Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ve Malvarlığı Hakları, Türkiya Barolar Birliği Yayınları, Birinci Baskı, Mayıs 2007, Ankara.

DONAY Süheyl; Ceza Mahkemesinde Yargılanan Vergi Suçları, Beta Yayınevi, 1. Bası, Haziran 2008, İstanbul.

DONAY Süheyl; Ceza Muhakemesi Kanunu Şerhi, Beta Yayınevi, 1. Bası Mayıs 2009, İstanbul.

DONAY Süheyl; "Tedhişçiliğin Cezalandırılması Hakkında Avrupa Sözleşmesi", İHFM, C. XLIII, S. 1-4, Ord. Prof.Dr. Charles Crozat'a Armağan Özel Sayı, İstanbul 1979.

DONOHUE Laura K; "Anti-Terrorist Finance in the United Kingdom and United States", Michigan Journal of International Law, Vol. 27, Winter 2006,

DÖNMEZER Sulhi; "Milletlerarası Tedhişçilik", Abdi İpekçi Semineri: Türkiye'de Terör", Gazeteciler Cemiyeti Yayınları, 30 Ocak-1 Şubat 1980, 1. Bası, Mayıs 1980.

DÖNMEZER Sulhi, ERMAN Sahir; Nazari ve Tatbiki Ceza Hukuku, C. I. İstanbul, 1997.

DÖNMEZER, Sulhi; "Teröristlerin Rehabilitasyonu", İHFM, C. LI, 1985.

DÖNMEZER Sulhi; "Her Yönüyle Tedhiş", Son Havadis, 10.11.1977.

DURSUN Hasan; "Karapara Aklama ve Terörizmin Finansmanına Karşı Öngörülen Yaptırımlara Genel Bir Bakış", CHD Ceza Hukuku Dergisi, Sayı: 7, Ağustos 2008.

EROL Mehmet Seyfettin; "Uluslararası İlişkiler Aktörü Olarak Terör Örgütleri", Terörizm, Birinci Baskı, Ankara 2008.

ERSOY Ömer; "Trörizim ve Diğer Örgütlü Suçlarda Yakınlaşma ve İşbirliğinin İncelenmesi" http://www.sakgundem.com/makale, (Erişim Tarihi; 21.07.2009).

FAULKER David, BAUER Hans Peter, HAYDEN Suzanne; "Presidency Conclusions and Recommendatıons", Official Report of Seminar On The Preventıon Of The Financing Of Terrorism, Brussels, 22.09.2004.

FİNJİNG Fang; Radikal Dini Terörizm Faaliyetleri ve Mücadele Yöntemleri, Küresel Terörizm ve Uluslararası İşbirliği Sempozyumu, Ankara 23-24 Mart 2006. Genelkurmay Basımevi, Ankara 2006.

FORMAN Marcy M; "Combating Terrorist Financing and Other Financial Crimes Through Private Sector Partnerships", Journal of Money Laundering Control, Vol. 9, No. 1, 2006.

FREEDMAN Michael; "The İnvisible Bankers: Financing Teror", College of International and Security Studies, George C. Marshall Europan Center for Security Studies, 01.07.2008.

HATİPOĞLU Muzaffer, PARLAR Ali; 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun Yorumu, 2. Cilt, Ankara 2007.

GANOR Boaz; "Soğuk Savaş Döneminden Geçiş ve Terörizm" Küresel Terörizm ve Uluslararası İşbirliği Sempozyumu, Ankara 23-24 Mart 2006. Genelkurmay Basımevi, Ankara 2006.

GEDİK Doğan; "Yeni Ceza Muhakemesi Kanununa Göre Basit Elkoyma", Terazi Aylık Hukuk Dergisi, Yıl 2, Sayı 6, Şubat 2007.

GLEASON Paul, GOTTSELİG Glenn; "Suppressing The Financing of Terrorism: A Handbook for Legislative Drafting", International Monetary Fund Legal Department, Washington D.C, 2003.

GORDON Richard, ROSSMAN Christyn; "Foreword: Combattıng Terrorist Financıng", Case Western Reserwe Journal of International Law, Volume 41, No.1 2009.

GOTTSELİG Glenn, GLEASON Paul; "Suppressing The Financing of Terrorism: A Handbook for Legislative Drafting", International Monetary Fund Legal Department, Washington D.C.2003.

GURULE Jimmy; "The Demise of The U.N Economıc Sanctions Regime to Deprive terrorists of Fundıng", Case Western Reserve Journal of İnternational Law, Case Western Reserve Üniversity School of Law, Volume 41, No.1, 2009.

GÜMÜŞAY Kevser, AYKIN Hasan; "Terörle Mücadelede Yeni Boyut: Terörün Finansmanı İle Mücadele", Kara Para Aklama ve Terörizmin Finansmanı, Adalet Yayınevi, Ankara 2008,.

GÜNEŞ Gülsen; Verginin Yasallığı İlkesi, XII Levha Yayınları, Güncellenmiş 2. Baskı, İstanbul, Mart 2008.

YAVUZ Ufuk Gürsoy; "Ekonomi Güvenliğinin Ülke Güvenliğine Etkisi Kapsamında Mali Suç ve Terörizmin Finansmanı İstihbaratı", Kara Para Aklama ve Terörizmin Finansmanı, Adalet Yayınevi, Ankara 2008.

HARDOUİN Patrick, WEİCHHARDT Reiner; "Terrorist Fund Raising Through Criminal Activities", Journal of Money Laundering Control, Vol. 9, 2006.

İPEK Hakan; Avrupa Birliği'nin Terörizmle Mücadelesi, Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Avrupa Toplulukları Uluslararası İlişkiler Ana Bilim Dalı, Ankara, 2006.

KAÇAR, Hazma; Karaparanın Aklanması, E-Ticaret, Karapara ve Terörün Finansmanının Önlenmesi, İlgili Mevzuat, Turhan Kitabevi, Ankara 2004.

KANETİ Selim; Vergi Hukuku, 2.Bası, Filiz Kitabevi, İstanbul 1989.

KARAAL Hasan; Suç Gelirlerinin Aklanması ve Terörün finansmanı İle Mücadelede Bildirimler, Maliye Bakanlığı Mali Suçları Araştırma Kurulu Başkanlığı, Yayın No: 15, Mayıs 2009.

KARAKOÇ Yusuf; Genel Vergi Hukuku, Gözden Geçirilmiş ve Genişletilmiş 4. Bası, Yetkin Yayınları, Ankara 2007.

KARAKOÇ, Yusuf; Vergi Kaçağı Kavramı ve Türleri, Sosyal Maliye, İzmir 1995.

KARATAŞ Halil; Kelimelerle Terör, Birinci Baskı, Ağustos 2005, İstanbul.

KARAOSMANOĞLU Fatih; Tarihin Başlangıcı, Seçkin Yayınevi, Ankara 2008.

KARAOSMANOĞLU Ali; "Küresel Terörizmin Ulaştığı Boyutlar Çerçevesinde Edinilen Tecrübeler", Küresel Terörizm ve Uluslararası İşbirliği Sempozyumu, Ankara 23-24 Mart 2006. Genelkurmay Basımevi, Ankara 2006.

KARLIĞA Bekir; "Din, Terör, Savaş ve Global Etik İhtiyacı", İslam'a Göre Terör ve İntihar Saldırıları, Işık Yayınları, Birinci Baskı, 2004.

KAYA Sezgin; Interpol, Eurpol ve Uluslararası Terörizm, Polis Dergisi Sayı 39.

http://www.egm.gov.tr/egitim/dergi/eskisayi/index.htm, (Erişim Tarihi 14.02.2010).

KAYA İbrahim; Terörle Mücadele ve Uluslararası Hukuk, USAK Yayınları, Ankara 2005.

KAYA İbrahim; "Yeni Avrupa Terör Sözleşmesi: Avrupa Konseyi ve Terörizmin Önlenmesine Dair Avrupa Sözleşmesi", http://www.turkayildiz.com/siyaset-ve-politika. (Erişim Tarihi; 11.03.2010)

KIRBAŞ Sadık; Vergi Hukuku, Ankara, 1999.

KIŞLALI Ahmet Taner; Siyasal Sistemler, Siyasal Çatışma ve Uzlaşma, İmge Yayınları 4. Baskı, Ankara 1998.

KOCASAKAL Ümit; "Terör ve İnsan Hakları", İstanbul Barosu İnsan Hakları Merkezi Toplantıları I, İstanbul 2006.

KÖKNEL Özcan; "Gençlik Çağı ve Terör", Polis Dergisi, Sayı 39.

http://www.egm.gov.tr/egitim/dergi/eskisayi/index.htm (Erişim Tarihi, 14.02.2010).

KRUSE Anders; "Listing And Off Natural Persons Challenges Of İmplementatıon On A State Level", Proceedings of the Swiss EAPC/Pfp Workshop on Combating The Financing of Terorısm, Organised By The Centre For International Security Polıcy (CISP), Geneva, 2003.

KUNTER Nurullah, YENİSEY Feridun, NUHOĞLU Ayşe; Muhakeme Hukuku Dalı Olarak Ceza Muhakemesi Hukuku, Onaltıncı Bası, Beta Yayınevi, Ankara, Kasım 2007.

KUYAKSİL Ali; "Türkiye'de Terör ve Terörün Kaynakları", http://www.egm.gov.tr/egitim/dergi/eskisayi/index.htm, (Erişim Tarihi: 25.06.2008).

LAÇİNER Sedat; "Uluslararası Terörizm ile Mücadelede Hukuki Önlemler: İngiltere'de Yeni Terörizm Yasası Örneği", Prof. Dr A.Şeref Gözübüyük'e Armağan, Ankara 2005.

LAQUER Walter; "The Age of Terrorism", Little, Brown and Com, USA,1987, Çeviren; İbrahim Yıldız, "Terörizmin Yorumlanması", Silinen Yüzler Karşısında Terör, Ayraç Yayınevi, Ankara 2002.

LENİAN P, BONTURİ M, KOEN V; "The Economic Consequences of Terrorism", OECD Working Paper 2002.

LONG David E; "The Anatomy of Terrorsm", New York The Free Press, 1990, Çeviren: Nursen Oral, "Terörist Davranışı Anlamak", Silinen Yüzler Karşısında Terör, Ayraç Yayınevi,

Ankara 2002.

LUTZ James M, LUTZ Brenda J; Global Terrorism, Routledge 2004.

MALKOÇ İsmail, GÜLER Mahmut; Uygulamada Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu, Ankara 1998.

MANGO Andrew; Türkiye'nin Terörle Savaşı, Doğan Kitap, İstanbul, 2005.

MAZARİ Shireen; "Terörizmin Geleceği ve Ortak Nitelikleri", Küresel Terörizm ve Uluslararası İşbirliği Sempozyumu, Ankara 23-24 Mart 2006. Genelkurmay Basımevi, Ankara 2006. s. 208.

Mc CULLOCH Jude; CARLTON Carlton Bree; "Preeempting Justice:Supression of Financing of Terrorism and the 'War on Terror'", Current Issues in Criminal Justice, Vol.17, No.3, March 2006,

MUTLUER M. Kamil; Vergi Genel Hukuku, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul 2006.

NAJERA David; "Ayrılıkçı Terörizm Faaliyetleri ve Mücadele Yöntemleri", Küresel terörizm ve Uluslararası İşbirliği Sempozyumu, Ankara 23-24 Mart 2006. Genelkurmay Basımevi, Ankara 2006.

NAPOLEONI Loretta; "Mali Alanda İşbirliği", Küresel terörizm ve Uluslararası İşbirliği; II. Uluslararası Sempozyum Bildirileri Ankara 10-11 Mart 2008.

NAPOLEONİ Loretta; "The New Economy of Terror: How Terorism is Financend", Forum on Crime and Society, Vol. 4, No1 and, December 2004, Program on Terrorism and Security Studies, George C. Marshall Europan Center for Security Studies, 01.07.2008.

OKTAR S.Ateş; Vergi Hukuku, Genişletilmiş ve Güncelleştirilmiş 2. Baskı, İstanbul, 2006.

ONAY Yaşar; Etki Odaklı Hareket Terör, Yeniyüzyıl Yayınları, Birinci Basım, Mayıs 2009.

ORUKA H. Odera; "Punishment and Terörism in Afrıca", Çeviren: İbrahim Yıldız. "Terörizm", Silinen Yüzler Karşısında Terör, Ayraç Yayınevi, Ankara 2002.

OZANKAYA Özer; "Terörün Toplumsal Etkenleri ve Çözüm Yolları", Türkiye'de Terör Abdi İpekçi Semineri, Gazeteciler Cemiyeti Yayınları, 1.Bası, Mayıs 1980.

ÖKTEM Emre; Terörizm, İnsancıl Hukuk ve İnsan Hakları, İstanbul 2007.

ÖKTEM Emre; "Uluslararası Hukukta Terörizm, Tanım Sorunu ve Milli Bağımsızlık Hareketleri", İstanbul Ticaret Üniversitesi Dergisi.

ÖNCEL Mualla, KUMRULU Ahmet, ÇAĞAN, Nami; Vergi Hukuku, Turhan Kitabevi, 14. Bası, Ankara, Eylül 2006.

ÖZBEK Veli Özer; Ceza Muhakemesi Hukuku, Seçkin Yayınevi, Ankara 2006.

ÖZBEK Veli Özer; TCK İzmir Şerhi, Yeni Türk Ceza Kanununun Anlamı, Açıklamalı,Gerekçeli, İçtihatlı, Cilt I,Genel Hükümler, 3. Bası, Ankara 2006.

ÖZBUDUN Ergun; "Terör ve Demokrasi", Uluslararası Hukukta Yeni Gelişmeler Hukuk Kurultayı, Ankara Barosu 2006.

ÖZCAN Mehmet, YARDIMCI Serkan; "Avrupa Birliği ve Küresel terörizmle Mücadele" ", Terörizm, Terör, Terörizm ve Küresel Terörle Mücadelede Ulusal ve Bölgesel Deneyimler, USAK Yayınları, Birinci Baskı, Ankara, Nisan 2006.

ÖZEK, Çetin; Organize Suç, Prof. Dr. Nurullah Kunter'e Armağan, İstanbul 1998.

ÖZEREN Süleyman, CİNOĞLU Hüseyin; "Terörizm ve Amerika Birleşik Devletleri: 11 Eylül Öncesi ve Sonrası Terörle Mücadele Politikalarının Değerlendirilmesi", Terörizm, Terör, Terörizm ve Küresel Terörle Mücadelede Ulusal ve Bölgesel Deneyimler, USAK Yayınları, Birinci Baskı, Ankara, Nisan 2006.

ÖZGENÇ İzzet; Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, Gözden Geçirilmiş ve Güncellenmiş 3.Bası, Seçkin Yayınevi, Ankara 2008.

ÖZGENÇ İzzet; Terörle Mücadele Kanunu, Seçkin Yayınevi, Ankara, 2006.

ÖZTÜRK Bahri, ERDEM M. Ruhan; Uygulamalı Ceza Muhakemesi Hukuku, 11. Bası, Ankara 2007.

PARLAR Ali, HATİPOĞLU Muzaffer; 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun Yorumu, 2. Cilt,

Ankara 2007.

PARLAR Ali, YILDIRIM Ferhat; Açıklamalı İçtihatlı Silahlı Çeteler ve Terör Suçları ile Haksiz Yakalama ve Tutuklamaya İlişkin Tazminat Davaları, Adalet Yayınevi, Ankara, 2001.

PARMAKSIZ Alaettin; PKK Gerçeği, Terör Örgütünün İç Yüzü ve Çözüm Önerileri, Pozitif Yayınları, Şubat 2009.

PASSAS Nikos; "Financing of Terrorism", XVIIIth International Congress of Penal Law, İstanbul, Türkey, September 2009

PASSAS Nikos, JONES Kimberly; "Commodities and Terrorist Financing: Focus on Diamonds", European Journal on Criminal Policy and Research, Vol. 12, 2006.

RAMMEL Bili; "The Financial War Against Terrorism: The Contribution of İslamic Banking", RUSI Journal, Vol. 148, Jun 2003.

ROSAND Eric; "The Security Council's Efforts to Monitor the Implementation of al Qaeda/Taliban Sanctions", American Journal of International Law, Vol. 98 Issue 4,October, 2004.

RÜSTEMOVA Saadat; Küresel Terörizm, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstütüsü Uluslararası İlişkiler Anabilim Dalı, Ankara, 2006.

SEVER Murat; "Financial Sources of The PKK", The PKK, A Decades Old Brutal Marxist-Leninist Seperatist Terrorist Organization, Washington DC, First Edition 2008,

SEYDİ, Süleyman; "Batının İslami Teröre Yaklaşımı", http://www.stradigma.com/turkce/eyluI 2003/makale.

SHELLEY Louise; "Organize Süc Örgütleri İle Terör Örgütleri Arasındaki Bağlantının Kesilmesinde İşbirliği", Küresel terörizm ve Uluslararası İşbirliği, II. Uluslararası Sempozyum Bildirileri, Ankara 10-11 Mart 2008.

SHELLEY Louise; "The Nexus of Organized International Criminals and Terorism", The Financing of Terrorism, College of International and Security Studies, George C. Marshall Europan Center for Security Studies, 01.07.2008.

SMİTH Jack D, COOPER Gregory J; Dısruptung Terrorist Financing With Civil Litigation, Case Western Reserve Journal of İnternational Law, Case Western Reserve Üniversity School of Law, Volume 41, No.1, 2009.

SMİTH Mıchael; "Yeni Dönemin Terörizme etkileri ve Terörizmin Ulaştığı Boyutlar", Küresel terörizm ve Uluslararası İşbirliği Sempozyumu, Ankara 23-24 Mart 2006. Genelkurmay Basımevi, Ankara 2006.

SOUTHWELL, Davıd; "The History of Organized Crime, The True Story and Secrets of Global Gangland", "Organize Suç Tarihi" İngilizceden Çeviren: Beril Köseoglu, Kırmızıkedi Yayınevi, Birinci Basım, Ocak 2009.

STEGAGNİNİ Bruno; "Terörün Önlenmesi ve İnsan Hakları", İnsan Haklarının Uluslararası Korunması ve TBMM Sempozyumu, 4-5. 10.1991 Antalya

SÜER Sefer Sencer; Uluslararası Hukukta Terörizmin Finansmanının Önlenmesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2008.

ŞEHİRLİ Atilla; "Türkiye'de Bölücü Terör Hareketleri: Devletin Aldığı Tedbirler", Burak Yayınları, İstanbul 2000.

ŞİMŞEK Yılmaz; "İspanyanın Terörle Mücadelesinde ETA Örneği", Uzakdoğudan Yeni Kıtaya Terörle Mücadele, USAK Yayınları, Birinci Baskı, Ankara, Mayıs 2009.

TAPPEİNER Imelda; "The Fight Against Terrorism: The Lists and the Gaps", Utrecht Law Review, Volume 1, Issue 1, September 2005, s.106.
(http://www.utrechtlawreview.org/).

TAŞDELEN Aziz; Hukuksal Açıdan Türkiye'de Karaparanın Aklanması ve Önlenmesi, Turhan Kitabevi, Ankara, 2003.

TAŞDEMİR Fatma; Uluslararası Terörizme Karşı Devletlerin Kuvvete Başvurma Yetkisi, USAK Yayınları, 1.Baskı, Ankara 2006.

TAŞKIN Mustafa; "Türk Hukukunda Elkoyma, Müsadere ve Malvarlığının Dondurulması", Taiex Semineri Tebliği, 25-26 Ekim 2007, Ankara.

TAŞKIN Mustafa, ÇETİNTÜRK Ekrem; "Uluslararası Elkoyma Kararmarının Doğrudan Tanınmasıve Yerine Getirilmesine Yönelik Yeni AB Sistemi ve Türkiyeye

Etkileri", Terazi Hukuk Dergisi, Sayı:30, Şubat 2009.

TAŞTAN Mehmet; Açıklamalı-İçtihatlı Terörle Mücadele Kanunu, Adalet Yayınevi, Ankara, 2009.

TEZCAN Durmuş, ERDEM Mustafa Ruhan, ÖNOK R.Murat; Uluslararası Ceza Hukuku, Seçkin Yayınevi, Ankara, 2009.

THACHUK Kimberley; "Terörizme Destek Veren Kaynaklarla Mücadele", Küresel terörizm ve Uluslararası İşbirliği Sempozyumu, Genelkurmay Başkanlığı, 23-24 Mart 2006, Ankara.

TIBI Bassam; "Siyasi Terörizm Faaliyetleri ve Mücadele Yöntemleri", Küresel terörizm ve Uluslararası İşbirliği Sempozyumu, Ankara 23-24 Mart 2006. Genelkurmay Basımevi, Ankara 2006.

TOPAL Ahmet Hamdi; Uluslararası Terörizm ve Terörist Eylemlere Karşı Kuvvet Kullanımı, Beta Yayınevi, 1. Bası, İstanbul, 2005.

TUNCEROĞLU Esin; "Terörün Tanımı ve Uluslararası Hukuktaki Yeri", Suç ve Ceza, 2008, Sayı 2.

ÜNVER Yener; Ceza Hukukuyla Korunması Amaçlanan Hukuksal Değer, Ankara 2003

UYAR Tulga; Terörle Mali ve Hukuki Mücadele, Adalet Yayınevi, Ankara, 2008.

UYAR Tulga; "Terörizmin Finansmanı İle Mücadele", Polis Dergisi, Sayı: 50 Ekim-Kasım-Aralık 2006.

WEİCHHARDT Reiner, HARDOUİN Patrick; "Terrorist Fund Raising Through Criminal Activities", Journal of Money Laundering Control, Vol. 9, 2006.

WİLKİNSON Paul; Terörism and The Liberal State, The MacMillan Pres Ltd, London, 1977. Çeviren: Talip Kabadayı. "Terör ve Terörizm: Kavramlar, Özellikler ve Tipoloji", Silinen Yüzler Karşısında Terör, Ayraç Yayınevi, Ankara 2002.

YAMAÇ Fatih; "11 Eylül 2001 Sonrası Fransız Terörle Mücadele Politikası" Terörizm, Terör, Terörizm ve Küresel Terörle Mücadelede Ulusal ve Bölgesel Deneyimler, USAK Yayınları, Birinci Baskı, Ankara, Nisan 2006.

YAVUZ Ufuk Gürsoy; "Ekonomi Güvenliğinin Ülke Güvenliğine Etkisi Kapsamında Mali Suç ve Terörizmin Finansmanı İstihbaratı", Kara Para Aklama ve Terörizmin Finansmanı, Adalet Yayınevi, Ankara 2008

YAYLA Ahmet Sait; "Terörizmin Finansmanı ve Organize Suç Örgütleri İle İlişkileri", Kara Para Aklama ve Terörizmin Finansmanı, Adalet Yayınevi, Ankara 2008,.

YENİDÜNYA A Caner, DEĞİRMENCİ Olgun; "Mukayeseli Hukuk ve Türk Hukukunda Terörün Finansmanı Suçu", Ord. Prof. Dr. Sulhi Dönmezer Armağanı Cilt, II, Ankara 2008.

YILMAZ Ömer; "İspanya Terörle Mücadele Tecrübesi: Mediniyetler İttifakı Olabilir mi?", Terörizm, Terör, Terörizm ve Küresel Terörle Mücadelede Ulusal ve Bölgesel Deneyimler, USAK Yayınları, Birinci Baskı, Ankara, Nisan 2006.

YILMAZER Yakup; "Terör Örgütlerinin Finansmanı İle Mücadelede Ekili Olan Şüpheli İşlemler", Kara Para Aklama ve Terörizmin Finansmanı, Adalet Yayınevi, Ankara 2008.

YURTCAN Erdener; "Terörle Mücadele Yasası", Cumhuriyet, 20.05.1991.

ZAFER Hamide; Sosyolojik Boyutuyla terörizm, Beta Yayınevi, 1.Bası, İstanbul, Mayıs 1999.

ZAFER Hamide; Ceza Hukukunda terörizm, Beta Yayınevi, 1.Bası, İstanbul, Mayıs 1999.

II – RAPORLAR, KONFERANSLAR

Counsil Of Europe, Committee Of Experts On Terrorism (CODEXTER), Profiles On Counter-Terrorist Capacity, Frence, June 2006.

Counsil Of Europe, Committee Of Experts On Terrorism (CODEXTER), Profiles On Counter-Terrorist Capacity, Spain, December 2006.

Counsil Of Europe, Committee Of Experts On Terrorism (CODEXTER), Profiles On Counter-Terrorist Capacity, Germany, October 2004.

Emniyet Genel Müdürlüğü Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı 2008 yılı Raporu

Emniyet Genel Müdürlüğü Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı

2006 yılı Raporu.

Financing Terrorism, Looking in the Wrong Places, The Economist, 22 October 2005. College of International and Security Studies, George C. Marshall Europan Center for Security Studies, 01.07.2008.

From Terror to Tranquility, Turkish Democracy Foundation, Ankara 1999.

Hizbullah Terör Örgütü, Emniyet Genel Müdürlüğü TEMUH Yayınları, Ankara 2001

Karaparanın Aklanması Suçu ile Mücadele ve Bankaların Yükümlülükleri, Türkiye Bankalar Birliği, Aralık 2003.

Reference Guide to Anti-Money Laundering and Combating the Financing of Terrorism, Second Edition and Supplement on Special Recommendation IX, The Wdrld Bank, 2006.

Şüpheli İşlem Bildirim Rehberi, Maliye Bakanlığı Mali Suçları Araştırma Kurulu Başkanılığı, Temmuz 2006.

Terörün Ekonomisi: Sınır İllerinde Kaçakçılık ve Terörün Finansmanı, Polis Akademisi Başmanlığı Uluslararası terörizm ve sınır aşan Suçlar Araştırma Merkezi (UTSAM) Rapor No:13, 10.09.2009.

Terör ve Terörle Mücadele, Genelkurmay Başkanlığı Harp Akademileri Komutanlığı, Milli Güvenlik Akademisi, Yayın No 10, Ankara 2004.

Türkiye ve Terörizm; Rapor, Türkiye Barolar Birliği, Birinci Baskı, Haziran 2006, Ankara.

Terör ve Terörle Mücadele Durum Değerlendirmesi, Başbakanlık Basımevi, 1983, Ankara.

Türkiyede Anarşi ve Terörün Sepepleri ve Hedefleri, 12 Nisan 1985 Tarihinde Yüksek Öğretim Kurulu merkez binasında verilen konferanslar

Uluslararası Terör ve Milli Güvenliğe Etkileri, Genelkurmay Başkanlığı Harp Akademileri Komutanlığı Basımevi Müdürlüğü, İstanbul 2006.

ÖZGEÇMİŞ

1970 Yılında Rize'de doğdum. Rize Ortapazar İlkokulu, Ankara Yalçın Eskiyapan Ortaokulu, Rize Lisesini bitirdim. 1993 yılında İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesinden mezun oldum. Yüksek Lisansımı İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Mali Hukuk Anabilim Dalında 'Türkiye'de Bankaların Denetimi ve Gözetimi' adlı tezle tamamladım.

İstanbul Kadıköy Adliyesinde Başladığım Hakim ve Savcı adaylığı stajından sonra sırasıyla, Batman, Ordu'nun Çatalpınar ve Amasya'nın Göynücek ilçelerinde Hakim olarak görev yaptım. 2004 yılında Adalet Bakanlığı Kanunlar Genel Müdürlüğünde görevlendirildim.

Adalet Bakanlığınca, 5237 sayılı Ceza Kanunu, 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu, 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu, 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanununu ve Terörizmin Finansmanının Önlenmesi Hakkında Kanun Tasarısı hazırlanması amacıyla oluşturulan komisyon çalışmalarında görev aldım.

Avrupa Birliğinin "Çocuk Adalet Sisteminin Güçlendirilmesi" projesindeki çalışmalarda ve Türkiye Büyük Millet Meclisinde kurulan çocuklarda ve gençlerde artan şiddet eğiliminin araştırılmasına ilişkin Komisyonda görev aldım.

Polis Akademisinde "Ceza Adaleti Reformu" konusunda yüksek lisans ve Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Adalet Meslek Yüksek Okulunda ceza hukuku dersleri verdim.

Adalet Bakanlığı tarafından 9 ay süreli yabancı dil eğitimi için İngiltere'ye gönderildim.

Halen Adalet Bakanlığı Kanunlar Genel Müdürlüğünde Ceza Hukuku Bürosundan sorumlu Daire Başkanı olarak görev yapmaktayım.